

ମୟୁରର ଖେଳ

ବାରପଦା, ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୨୭

LOOK TO YOUR HEALTH.

Sanitation in Moffussil House can be made just as good as in town.

Estimates
without obligation

Catalogues on
request.

S. is for Show, things you can see
K. is for King, at the top of the tree:
C starts the name of Craftsman you know,
H for His stock at 1, Mission Row;
A stands for Artist and Artisan too,
K for the Kind who sees a job through;
R is for Rigid, and if its Hygiene;
A equals Ailments that never are seen;
V is for Victor of good habitation,
A is for Always with sound sanitation;
R is for Rural and this fact remains
T as in Town, just to show we have brains
I shall Insist on good health and good drains.

S. K. CHAKRAVARTI LTD.

PHONE
2492 CAL.

MISSION Row, CALCUTTA.

'GRAMS
LAVATORY.

BATHGATE'S
PURIFIED
CASTOR OIL
BEST
FOR THE HAIR

produces a
delightfully cooling
effect on
scalp

CAUTION
TO ENSURE THAT
THE CONTENTS OF
THIS CAN ARE
UNALTERED THIS
LABEL IS NOT TORN
OR OTHERWISE
DEFACED

BATHGATE & CO.
CHEMISTS
CALCUTTA

BATHGATE & Co.

Established 1811.

CHEMISTS & DRUGGISTS,
MANUFACTURERS OF STANDARDISED
EXTRACTS & TINCTURES.

Suppliers of
DUTY FREE MEDICINES

SEND YOUR V. P. P. ORDERS
To

BATHGATE & Co.

Post Box 86.
CALCUTTA.

NO CHARGE MADE FOR
PACKING

Write for Catalogue.

THE OLD GRAMOPHONE

As hitherto used is now out of date and no longer cared for. Gramophone records are now picked up on an Electrical Pick-up device, amplified through a Radio amplifier and reproduced, enormously amplified or softened at your will, on a Moving coil Loudspeaker yet with naturalness like original.

INSTAL

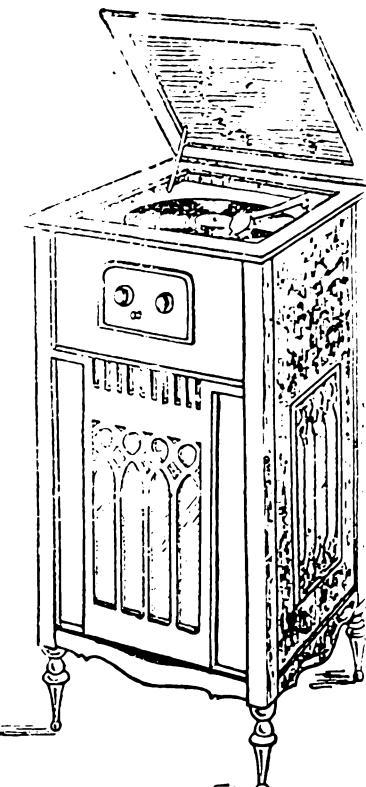
The "R. S. S." Radiogram

(Latest All-Electric Radio-Gramophone)

AND FOLLOW THE AGE.

It will not only reproduce any ordinary Gramophone record but will also pick-up the daily Broadcast Radio programmes if desired.

*Please write for further particulars
mentioning Current & Voltage available.*

RADIO SUPPLY STORES LTD.

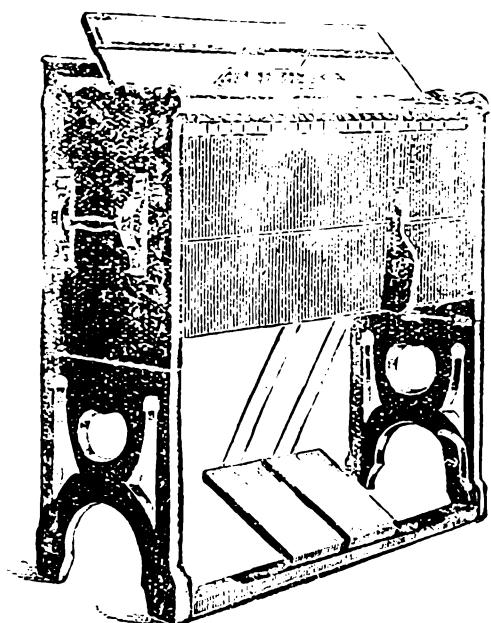
8, DALHOUSIE SQUARE, - CALCUTTA.

From Rs. 350.

KINORA MUSICAL DEPOT

is the best place for

**ORGANS, HARMONIUMS, VIOLINS, ESRARS
BAND INSTRUMENTS, STRINGS & FITTINGS
ETC. ETC.**

Our proprietor is Mr. Kiran Chandra Ghosh, who has been well known to all Music lovers for the last 35 years as the manager of his late father's firm of Dwarkin & Son. Your order will have the personal attention of Kiran Babu and his sons.

*"KINORA" Organ is the most suitable
instrument for Indian Family Music*

(Write for Catalogue)

Note Address :—

8, DALHOUSIE SQUARE, CALCUTTA.

4 Octaves, Kneesswell, Folding with Box

Rs. 160.

Agents :—RADIO SUPPLY STORES LTD.

ଦି ପୂର୍ଣ୍ଣତମ୍ ରୂପୁଷ୍ଟି ଏଲ ରନ୍ଧ୍ରିଟି ଇଠ ।

(ପୂର୍ଣ୍ଣତମ୍ ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟ)

ଅନ୍ତର୍ଜାଲ ପତ୍ର (ପ୍ରତ୍ୟେକିତସ୍) ସନ ୧୯୯୧-୧୯୯୨ ।

୧। ଶିକ୍ଷା ଦୟାଗା:— ତସର ଲୁଗା ଓ ସୃତା ଲୁଗା ବିପରି ବୁଝାଯାଏ ଓ ବିପରି ସୃତା ବଢାଯାଏ, ବିପରି ତା ନିଟେଇକଥା ହୃଦ, ସୃତାକୁ ବିପରି ରଙ୍ଗ କରିଯାଏ, ବିପରି ଲୁଗା ବୁଝାଯାଏ, ଲୁଗାରେ ବିପରି ଶ୍ରୀ ଦୟାଯାଏ ଓ ଲୁଗାକୁ ବିପରି ପରିଷ୍କାର କରିଯାଏ ଇତ୍ୟଥିଦି ବିଷୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତର୍ବିବ । ହାତ ତନ୍ତରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତର୍ବିବ । ତାହା ରୁଦ୍ଧର ଶିଳ୍ପ ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ ହେବ ।

୨। ଶିକ୍ଷାର କାଳ ନିର୍ମୟ:— କାରିଗର ଶିକ୍ଷା (ଅଞ୍ଜନ କୋର୍) ଏକ ବର୍ଷ ୩୫୫କୁ, ତାର ମାସଠାରୁ ଛା'ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ‘ବନ୍ଦ କାଳ ସ୍ଥାଯୀ ଶିକ୍ଷା’ (ଶର୍ଟ ଟାର୍ମ କୋର୍) ।

୩। କେତେ ଜଣ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ନିଅଯିବ, ସେଥିର ସଂଖ୍ୟା:— ଏ ବର୍ଷ ସହାରେ ମୋଟରେ ୨୫ ଜଣ ଶିକ୍ଷାର ନିଅଯିବ—ସେଥି ମଧ୍ୟ କାଳ ସ୍ଥାଯୀ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ୮ ଜଣ ।

୪। ରତ୍ନ ହେବା ପାଇଁ କି ଯୋଗ୍ୟତା ଆବଶ୍ୟକ:— ଅନ୍ତର୍ଜାଲ ଲେଖାପତି ଜାଗିଥିବା ଲେବିବୁ କାରିଗର ଶିକ୍ଷା ଶୈଳୀରେ ନିଅଯିବ । ଯେଉଁମାନେ ମଧ୍ୟ ଛାତ୍ର ପରିଷାରେ ଉତ୍ସାହ ହୋଇଥିବେ ଓ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପୁସ୍ତକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ ।

ଏଥୁ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ଲୁଗାବୁଝା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି, ବିଶେଷତଃ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ‘ବନ୍ଦ କାଳ ସ୍ଥାଯୀ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଥା ହୋଇଅଛି ।

କେବଳ ଏହି ଶୈଳୀର ବାଚିନାମାନଙ୍କୁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ନିଅଯିବ ।

*। ସୁଲଭ ବେତନ:— ବିନା ବେତନରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତର୍ବିବ ।

†। ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସର ବ୍ୟବସ୍ଥା:— ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସରେ ରହିବା ପାଇଁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟର ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସର ସରବରତା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଏ ବିଦ୍ୟାଲୟର ସୁପରିଷେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ମହାଶଦ୍ରଙ୍କୁ ଲେଖିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକୀୟ ବିଷୟ ଜ୍ଞାନ ପାଇବେ ।

‡। ଖାରପେଣ୍ଟ (ବୃତ୍ତ):— କେତେକ ଯୋଗ୍ୟ ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଅଛି ।
ନୂନେ ସେସନ୍ ସନ ୧୯୯୨ ସାଲ ପହିଲୁ ଅଗନ୍ତୁ ମାରୁ ଅରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି ।

ଅର ବ. ବିଦ୍ୟାନ୍ତ
ସୁପରିଷେଣ୍ଡେଣ୍ଟ,
ପୂର୍ଣ୍ଣତମ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଏଲ ରନ୍ଧ୍ରିଟି ଉତ୍ସାହ,
ମୟୁରଭାଙ୍ଗ, ବାରିପଦା ।

S. K. DEY & Co.
BUILDERS AND CONTRACTORS

(MAYURBHANJ STATE CONTRACTOR)

10 MOMINPUR ROAD, KIDDERPUR - - CALCUTTA.

Suppliers of office furniture of every description and Drawing, Dining and Bed Room suites. All orders promptly executed and Satisfaction Guaranteed.

Trial Orders solicited.

MAYURBHANJ FOREST PRODUCTS

Tassar Silk Cocoon.

Lac: Stick-lac (Kusmi, Rangni &c.)

Myrabolans (Harida and Bahara).

Strychnos Nux-Vomica Seeds (Kuchila).

Karanj Seeds (Pongamia Glabra).

Gums of various kinds (Sterculia Urens, &c.)

Simli Cotton (Kapok).

Medicinal Plants and Herbs.

Other minor forest produces.

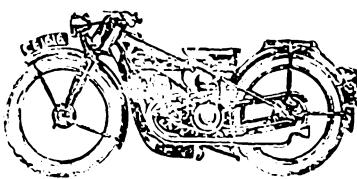
For particulars apply to

A. P. GHOSE.

Director of Industrial & Economic Survey,
BARIPADA, MAYURBHANJ.

COVENTRY EAGLE MOTOR CYCLE.

The Best Light Weight,
Machines, Suitable for the
Indian Roads.

Rs. 365 : Nett.
Complete with Electric
fitting.

BENTINK CYCLE CO.

1/2 Chowringhee Road,
CALCUTTA.

FOR FRESH HOMEOPATHIC MEDICINES

Enquire :—

C. RINGER & CO.

Homeo chemists, Book Sellers & Publishers

Telegram—"RINGERCOY"
CALCUTTA
Telephone—Cal. 4746.

23, LALL BAZAR
CALCUTTA.

25 Per Cent Reduction in
TENNIS RACKETS
OF LEADING ENGLISH AND INDIAN MAKE
WRITE FOR TENNIS CATALOGUE.

RE-STRINGING TENNIS RACKETS

Armours Davis Cup	Rs. A.
Spiral gut ...	23 0
Armours orange gut ...	22 0
English white gut extra special ...	18 0
English slate and red special ...	15 0
English white, Superior "Hercules" Damp proof special gut which repels the moisture, guaranteed for the season, colour black & orange only	12 8
"Ironduke," Damp proof black gut, guaranteed ...	12 0
"Boss" Ivorine white or any colour gut ...	10 0
Best Indian gut, any colour ...	8 0
Superior Indian gut, red and white	5 8
	3 0

TENNIS BALLS, 1933

Ayres	per doz.	13 4
Wilsens	"	12 12
Jacques	"	12 12

S. RAY & CO., LTD.

MANUFACTURERS & EXPORTERS OF
ALL SPORTS GOODS & FISHING TACKLE
11, ESPLANADE EAST, CALCUTTA.

G. NUNDY & CO.

14-2 Jamir Lane, Close to Ballygunj
Railway Station — CALCUTTA.

Cabinet Makers, Timber Merchants,
Manufacturers of Furniture and
Doors and Windows of all description
also

Wrought Iron Gates, Railings and Grills
of any size and design.

Dealers in

All sorts of Building materials, Paints,
Glass, Cement, Pipe and Door and
Furniture Fittings made of brass
or iron,

Rattan Tables, Chairs and Couches, with or
without cushions at moderate prices.
Phone "Park 1830"

P.O. Box No. 403 CALCUTTA. Tel. "Cabinet."

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ।

ବିତ୍ତ୍ୟ ଭାଗ

ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା ।

ସୂଚିପତ୍ର ।

ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

୧ । ଦଶହରା (ସତର)	ଶ୍ରୀକୃତ କପିଲେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର	୧
, । କର୍ମେନ୍ଦ୍ର ସିମେନ୍ଦ୍ର କାରଙ୍ଗାନା(ସତର)	ଶ୍ରୀକୃତ ପୂଣ୍ଡିମା ବୋଷ	୫
" । ସହଯୋଗ ସମିତିର ବାର୍ତ୍ତା	ଶ୍ରୀକୃତ ମହମନ୍ ଏବିକୁ ଉଦ୍‌ବନ୍ଧନ	୯
୪ । ବାଧାନାଅଙ୍କ କବିତାରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜ	ଶ୍ରୀକୃତ ସମକୃତ ନନ୍ଦ	୧୨
୫ । ଶ୍ରବତ୍ତେଷ୍ଠ ରଜ୍ୟ ସମୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷିନ୍ଦ୍ର		୧୪
୬ । ମୟୁରଭଞ୍ଜରେ ଜଙ୍ଗଲ ଚାରିଗ	ଶ୍ରୀକୃତ ଏଣ୍, ବି, ଗାଲିଆଚ	୧୪
୭ । ମୟୁରଭଞ୍ଜ ସଂବାଦ		୧୮
୮ । ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଫ୍ଲେଶର ପାଇ ଓ ପାଗ ଓ ଶବ୍ଦର ରିପୋର୍ଟ		୨୩
୯ । ବିବିଧ ସଂବାଦ	‘ନବପ୍ରତିବିଧି’	୨୪

ଚିତ୍ର-ସୂଚି ।

୧ । ଶାହୁର୍ଗାଦେଶକ୍ଷର ଜଳମନ୍ଦିର ଉପରିଷେ ଶୋଭାୟାଦା	ଟାଇଟେଲ ଫେଲ୍
, । ବିଲୁବରଣ ଶୋଭାୟାଦା	,
" । ଶାମ୍ବ ମହାରାଜା ବିଲୁ ଦେବ ଫେର ଅସୁରକୁ	,
୪ । ରୋଗୀର ପ୍ରଥମ ଚିକିତ୍ସାର ସ୍ଥାନ	,
୫ । ଶିକ୍ଷା ନବସମାନଙ୍କର କାନ୍ତିଶିକ୍ଷାର ବାରଙ୍ଗାନା	,
୬ । ଯନ୍ତ୍ରାବୋଗିକ ସକାଶେ କେଳକୁଷ୍ଟିତ ସାମ୍ବୁଦ୍ଧ ନିଦାନ	,
୭ । ପୁସ୍ତକାଳୟ ଓ ପାଠ ଚିତ୍ର	,
୮ । ମୟୁରଭଞ୍ଜର କେତେଗୋଟିଏ ଦୃଶ୍ୟର ଚିତ୍ର	୧୬,୧୭

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ।

ଏହି ଗେଜେଟ୍ ତନି ମାସରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ, ଯଥା:—ଅକ୍ଷୋବନ୍ଧ, ଜାନୁଆରୀ, ଏପ୍ରେଲ୍ ଓ ଜୁଲାଇ ।
ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କରଣ ।

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୦ ୬୫ (ତାଙ୍କ ମାସୁଲ ବ୍ୟତ୍ତିତ) ଓ ଟ ୩୮ (ତାଙ୍କ ମାସୁଲ ସହ)

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାର ମୂଲ୍ୟ ତନି ଅଣା, ତାଙ୍କ ମାସୁଲ ଦୁଇ ଅଣା ସତଥି ।

ଏହି ଗେଜେଟ୍ଟରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଛପାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତି ଥରକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ହାରରେ ଖରଚ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ମଲ୍ଲଟର ବାହାର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୫୯

ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫୯

ମଲ୍ଲଟର ଉତ୍ତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୪୦୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୦୯

ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୧୯

ପାଇଟଲ ପେଜର ଉତ୍ତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୫୯

ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫୯

ଏହା ଛତା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାରେ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୭୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୮୯

ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯

ଛୋଟ ଛୋଟ ବିଜ୍ଞାପନ ଛପାଇବାକୁ ହେଲେ ସେ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ପଦ ଲେଖିଲେ ଜାଣି ପାଇବେ ।

ଶ୍ରୀ ନିତାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ସାନ୍ଧାଳ, ବ.ଏ ।

ମେନେଜର,

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ।

ଫେନ୍ଟ ପ୍ରେସ୍, ମୟୁରଭଞ୍ଜ, ବାରିପଦା ।

The Mayurbhanj Gazette

ENGLISH EDITION.

Publication: The Gazette is quarterly. It will be published in October,
January, April and July

Subscription: Annual Rs. 1-8-0. Single copy As 6 only. Postage per Copy 2 as. extra.

ମୟୁରରଞ୍ଜ ଗେନେଟ୍ ।

ସମ୍ବାଦକ—ଶକ୍ତିଲେଖାର ମିଶ୍ର ।

ଦଶହରୀ ସଂଖ୍ୟା ।

ବୃଜୟ ରାଗ ।

ବାରପଦା : ଆଶ୍ଚିନ୍ନ, ସନ୍ତୋଷ ସାଲ ।

ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା

ଦଶହରୀ ।

ଶପୁକୁ କପିଲେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର ।

ବିଶ୍ଵଜନନୀ ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗାଦେବଙ୍କର ଶାରଦୀୟ ପୂଜା ଅଗ୍ରନ୍ତି
ମାସ ଶୁକ୍ଳ ନବମୀ ଦିନ ଶେଷ ହୁଏ । ସେହି ନବମୀର ପରଦିନ
ଦଶମୀକୁ ବିଜୟ ଦଶମୀ ବୋଲିଯାଏ । ଏହି ବିଜୟ ଦଶମୀକୁ
ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଦଶହରୀ କହିବାକୁ

କଥତ ଅଛୁ ଯେ ଶମତନ୍ତ୍ର ଦଶାନନ୍ଦ ରାବଣକୁ ଜୟ କରିବା
ମାନସରେ ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗାଦେବଙ୍କର ଶାରଦୀୟ ପୂଜା ଶେଷ କରି ବିଜୟ
ଦଶମୀ ଦିନ ଲଙ୍କାରିମୁଖରେ ସୁନ୍ଦର ଯାଦା କରିଥିଲେ ।
କିମ୍ବଲିଖିତ ଶୋକରୁ ତାହାର ସୂନ୍ନା ମିଳେ ।

“ ଦୁର୍ଗୋତ୍ସବାନନ୍ଦର ବୈଷ୍ଣବରେ
ତଥୌ ଦଶମ୍ୟମପରାଜିତାପୂର୍ବ
ଶମୋ ଜଗାସୁ ଦର୍ଶଦଶ୍ୱରେ
କୃଦ୍ଵା ଜଗାମାରିପୁର୍ବ ପ୍ରକରଣ ॥ ”

ଶମତନ୍ତ୍ରଙ୍କର ଏହି ବିଜୟେଶ୍ୱରର ସ୍ଥାରକ ସ୍ତରୂପ ଦଶହରୀ
ପତ୍ର ପ୍ରତିପାଳିତ ହୁଏ ବୋଲି ଲୋକଙ୍କର ମତ । କେହି କେହି
ପୁଣି କହିବା ଯେ ପୁରୁଷ କାଳରେ

ଅରମ୍ଭରେ ସେନାନ୍ତଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାର
ସାମରକ କୌଣ୍ଠର ଓ ରକ୍ଷାରେବାଦ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା
କର୍ତ୍ତିଷ୍ଠ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିକିତ ଥିଲା । ପୂର୍ବ କାଳର ସେହି
ଦଶାର ନିରାନନ୍ଦ ସ୍ତରୂପ ଅଜକାଳ ଦଶହରୀ ଉତ୍ସବ
କରିଯାଏ । ସେ ଯାହା ହେଉ ଦଶହରୀ ଯେ ଶମତନ୍ତ୍ରଙ୍କର
ଭରତବନ୍ଧୀ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥାନ ଉତ୍ସବ ଏଥରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

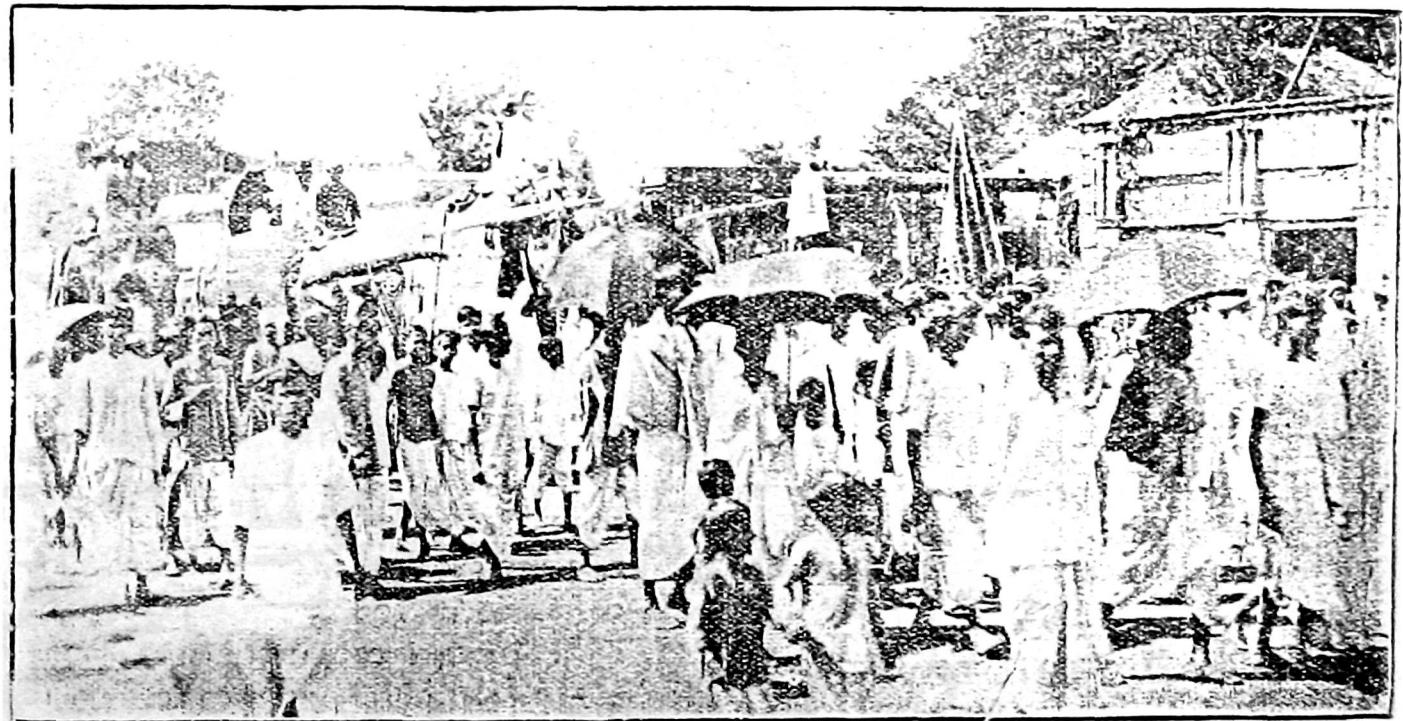
ଶମନ୍ତ୍ରେ ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଶେଷରେ ବିଜୟ ଦଶମୀ ଦିନ
ଲଙ୍କାରୁ ଯାଦା କରି ଲଙ୍କାଧ୍ୟପତି ରାବଣକୁ ଜୟ କରିଥିବାରୁ
ଏହି ଦଶମୀକୁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଅତିଶୟ ଶୁଭଦିନ ବୋଲି ମାନ୍ତ୍ରି ।
ସେମାନଙ୍କର ଧାରଣା ସେ ଏହି ବିଜୟ ଦଶମୀ ଦିନ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ
ଅରମ୍ଭ କରିଯାଏ ତାହା ନିଷ୍ଠଳ ହୁଏ ନାହିଁ । ଶକ୍ତା, ମହାଶକ୍ତା,
ଜମୀଦାର, ଧାନ ଦୁଃଖ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଅବସ୍ଥା ଅନୁଷ୍ଠାନି
ଦଶହରୀ ପଦି ପାଳନ କରନ୍ତି । ଏହି ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷରେ
ଠାବେ ଠାବେ ଶୋଭାଯାଦା ଓ ନାଚ ତମାଦା କରିଯାଏ ।
ଭରତର ପଣ୍ଡିମାନ୍ଦିଲରେ ଶୋଭାଯାଦା ଛତା ଦଶହରୀ ଶମପୂରେ
ଶମନ୍ତରୀଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ମାନ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଉତ୍ସବ ମଧ୍ୟ କରିଯାଏ ।

ମୁଗ୍ଧରତ୍ନ ଗେଜେଟ୍ ।

ଶମଳାରେ ଶମ୍ଭୁତ କଥା ଅଭିନନ୍ଦ ନେଉ ଥିବା ରୁଦ୍ଧାରେ
ତାନା ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହିଅନ୍ତି । ଏହା
ଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନଙ୍କର ଯେ କେବଳ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ହୁଏ ତାନା
ନୁହେଁ, ଅଛି ମଧ୍ୟ ସେଥିରୁ ସେମାନେ ଅନେକ ସତ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଲାଗୁ
କରନ୍ତି ।

ପ୍ରତିର ସବୁ ଦିଶେଷତା ଡକ୍ଟରଙେ “ଦଶମି ଗୋଟିଏ”
ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥା ଅଛି । ବଜା, ମନ୍ଦାବଜା, କମୀଦାର ଓ
ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ କାହାରଙ୍କ ଓ ଅନ୍ୟନ୍ୟ ଲୋକେ ଏହା

ଠାରୁ ନବମୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତିନି ଦିନ ସେମାନଙ୍କର ଯଥ ଓ ବ୍ୟବ-
ସାୟର ସଳ ପୂଜାରେ ବସାନ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ତିନି ଦିନ ସେ ସବୁ
ଯହିକୁ ସେମାନେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ନିଜ
ବ୍ୟବସାୟର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଦିନରେ
ଦିନ ଯଥ ସବୁ ପୂଜା ଫାନିରୁ ଉଠାଇ ପୂର୍ବବର୍ଷ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ
କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଦଶମିର ଦିନ ପୁନଃ ଅରମ୍ଭ ହେବା
ତେଣୁ ତାନାକୁ ଦିନିହିନ୍ତା-ଅନୁକୂଳ ବୋଲି କହନ୍ତି । ତାଙ୍କର
ଥାରଣା ସେ ଦିନିହିନ୍ତା ଅନୁକୂଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ

ବେଳୁ ବରଶେରୁ ଗୋଟିଏ ଯାହା ।

ରକ୍ତ ଓ ଅନନ୍ଦର ନିରଗନ ସ୍ଥିତି କିଛି କିଛି ବେଳେ ଦେଇ
ସାକ୍ଷାତ କରନ୍ତି ଓ ସେଥିପାଇଁ ପରମ୍ପରା ମଧ୍ୟ ପାଇ ଥାଏ ।

କୌଣସି କୌଣସି ଠାରେ ବିଶେଷତଃ ବଙ୍ଗାୟ ସମାଜରେ
ଦଶହୟ ଦଳ ଜୀବ ବନ୍ଧୁ ବାନିବ ଓ ମିତ୍ରାନଙ୍କ ସହିତ ପରିପ୍ରକାଶ
ମିଳନର ଶୂନ୍ୟ ଅଛୁଟ । ପୁଣ୍ୟ ମନୋମାଲିନ୍ୟ ରୂପରୀତିବା ଓ ଭବିଷ୍ୟତରୁ
ବନ୍ଧୁଭାବ ଦୃଗ୍ଭାବ କରିବା ଏହି ମିଳନର ପ୍ରଥାନ ଉଦେଶ୍ୟ ।

ଏହା ଛିତା ଉକ୍ତିଲାଗେ “ଦଶହରୀ ଅନୁକୂଳ” ବୋଲି
ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥା ଅଛି । ବଢ଼େଇ, କମାର ପ୍ରକ୍ରିତ କାହାଗର,
ଓ ବଣ୍ଣାଶ୍ଵର ଗର୍ଭତ ପ୍ରକ୍ରିତ ଦିନ ଭାବୁ ବ୍ୟବସାୟମାନେ ସପ୍ରମାଣିତ

ବ୍ରଦ୍ଧି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ଷାସ୍ତରେ ଉଚ୍ଛବି ହେବ ।

ଦଶହର ଦିନ ସ୍ତରା, ମହାରାଜା, ଜମୀଦାରମାନେ
ଦିକ୍ଷାପୂର୍ଣ୍ଣବ କରନ୍ତି । ଉତ୍ତଳରେ ଏହା “ଲାଖବନ୍ଧା”
ନାମରେ ଖାତ ।

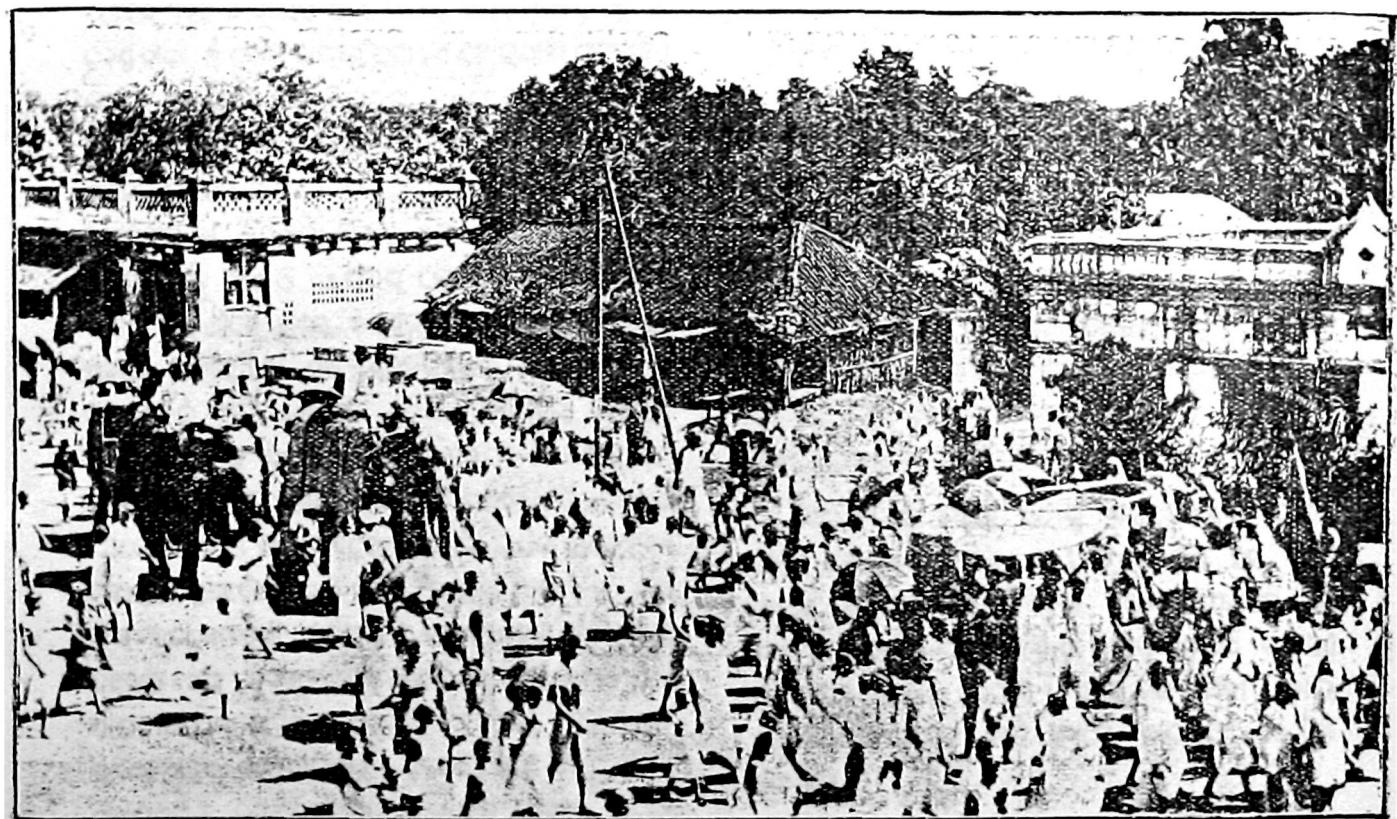
ମୁଁରିଞ୍ଜର ଶକ୍ତିନା ବାରପଦା ଠାରେ ପୂର୍ବ ପୂର୍ବ
ବର୍ଷ ପରି ଏବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଦୂର୍ଗପୁଜା ଓ ଦଶହିତ ଭ୍ରମିକ
ସମାବେହିରେ ହୋଇଥିଲା ।

ମୟୁରଙ୍ଗ ସାଜବଂଶର ଅୟଷ୍ଟାଣୀ ଦେବକ୍ଷର ନାମ
କାଚେଶ୍ଵର । ସାଜଥାନ ବାରିପଦାର ସାଜରବନ ମଧ୍ୟରେ

ତାଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଅବସ୍ଥାର । ଏବର୍ଷ ତାହାଙ୍କର ଯେଉଁ ଦିନ ସହସ୍ର-
ବୀମାରୁଷେକ ହେଲା ରହି ଥାଏ ଅର ଦିନ ଠାରୁ ମହାବିମୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଶୋଳ ଦିନ ପୂଜା ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଶୋଳ ଦିନ ପୂଜାରୁ
ଶୋତଶକ୍ତ ବୋଲାଯାଏ । ଏହି ପୂଜା ମଧ୍ୟରେ ନବକଳ୍ପ ଓ
ଦୃତ୍ୟ କଳ୍ପ ପୂଜା ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ପୂଜା ଶକ୍ତିରକାରଙ୍କ
ପକ୍ଷରୁ କବୁଲାଯାଏ ।

ଏହା ଛିଟା ସତ୍ସରକାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ

ଦଶହରୀ ଦିନ ପ୍ରାତିକାଳରେ ପୂର୍ବ ଦୂରା ପୂର୍ଣ୍ଣାହୃତ କବୁଲାର
ଅଥ ଶୟସବୁର ପୂଜା ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କବୁଲାର । ନୃତ୍ୟ ପ୍ରୟୁତ
ହେଉଥିବା ଶକ ସିଂହାସନର ଦୁଇ ପାଖରେ ସେହି ଅଷ୍ଟ
ଶତମାନ ସହିତ ହୋଇ ରଣ ଗଲା । ପୁନଃକାର ଅଥ ଶତ
ସହିତ ସିଂହାସନରୁ ମଧ୍ୟ ପୂଜା ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କବୁଲା । ତାହା
ପରେ ଶାମିଲ ମହାବିଜ୍ଞାପନ ସେହି ସିଂହାସନରେ ଉପବେଶନ କଲେ ।
ତତ୍ପରେ ପୂର୍ବ ଶାକ ଅନୁଯାୟୀ ଗାଢ଼ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱାରା ଅଛାଦିତ

ଶାମିଲ ମହାବିଜ୍ଞାପନ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଅଥ ଅଛାଦିତ ।

ମୁଦ୍ଦୟ ପ୍ରତିମା ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ପର ଏ ବର୍ଷ କବୁଲାଯାଇ ସପ୍ରମୀ
ଠାରୁ ନବମୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ପୂଜା ବିଧମତେ କବା ଯାଇଥିଲା ।

ସପ୍ରମୀ ପୂଜା ପୂର୍ବରୁ ଚନ୍ଦ୍ରବିରଣ ଉତ୍ସବ ବିଶେଷ
ସମାପ୍ନେହରେ ହୋଇଥିଲା । ଶାମିଲ ମହାବିଜ୍ଞାପନ ସ୍ଵର୍ଗ ଶୋଭାଯାଏ
ସହ ଫିଜେ କରି ବରଣ ହୋଇଥିବା ଦୁଇ ଗୋଟିଏ ଦେଇ
ଦେଖି ପୂଜା ଶ୍ଵାନରୁ ଅଣି ଥିଲେ ।

ଦଶହରୀ ଦିନ ଏତାରେ ଜୀବନେଶ୍ଵର ନିକଟରେ ଦିପର
ଦୟକ କବୁଲାର ଥିଲା ତାହାର ବିହୂତ ଅସ୍ତ୍ର ଦୟା ଯାଇଥିଲୁ ।

ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଅପରାହ୍ନତା ଲଭାରୁ ପୂଜା କବୁଲା ।
ଉଠୁ ଅପରାହ୍ନତା ଲଭାରେ ଗୋଟିଏ ବକ୍ଷଣ ବା ବିଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ
କବୁଲା ଓ ମହାବିଜ୍ଞାପନ ତାହାର ଦିର୍ଷରେ ଦ୍ୱାରା ପିନିଲେ ।
ତାହାପରେ ପୁରୋହିତ ମହାବିଜ୍ଞାପନ ଠାରୁ ଆଦେଶ ନେଇ
ନାଗବିଜ୍ଞାପନ ଦିକ୍ଷା ନାଗବ ଦେବାରୁ କହିଲେ ।
ପୁରୋହିତଙ୍କ ମହାବିଜ୍ଞାପନ ଠାରୁ ଆଦେଶ ପାଇବା, ଓ
ନାଗବିଜ୍ଞାପନ ନାଗବ ଦେବା ପାଇଁ କହିବା ଏହ ସମସ୍ତ କଥା ପୂର୍ବ
ହୁଏ ଅନୁସାରେ ହିନ୍ଦୁଗ୍ରାମରେ ହୋଇଥିଲା । ସକାଳେ ଏହପରି

ଥରେ ନାଟ୍ର ଦିଆଗଲା । ତାହା ପରେ ଅଉ ଦୂର ଥର ନାଗରୀ
ନିବ୍ରଷ୍ଟ ସମୟ ଅନୁରରେ ଦିଆଗଲା ଉତ୍ତରେ ଶାନ୍ତି ମହାଶଜା
ଦଶହରୀ ପତଥରୁ ବିଜେ ହେବାର ସମୟ ଉପରୁତି ହୋଇଥିଲା
ଦୋଳ ଜଣାଗଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମହାଶଜାଙ୍କର ପାଠ ଯୋଡ଼ା
ଓ ପାଠ ହାତି ପୂଜା ହୋଇ ସଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ଅନୁକୂଳର
ସମୟ ହେବାରୁ ସନ୍ଧି ସମୟରେ ମହାଶଜା ସେହି ହାତି
ଉପରେ ବିଜେ କଲେ । ଛତ୍ର, ଗମର, ପ୍ରକ୍ରିୟ ରଜତକଣ୍ଠ ଓ
ଠାରୁଶାଙ୍କର ଶଣ୍ଟା ଗହଣରେ ଦିଆଗଲା । ମହାଶଜାଙ୍କ
ଅଗରେ ସୁଷଳିତ ପାଇକ ଓ ସୈନିକ ଥାଟ, ଧୂମ୍ରା, ପୁଲିଶ,
ବେଶ୍ଵରାଜା, ଓ ଦେଶୀ ବାଦ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଶୋଭାଯାଦା କରାଗଲା ।
ଉକ୍ତ ଶୋଭାଯାଦାରେ ସହରର ଅନେକ ଲୋକ ଯୋଗ
ଦେଇ ତ ନାକୁ ବଡ଼ ଜମକୁ କରିଥିଲେ । ପଢ଼ୁଥରରେ
ଅନେକ ଲୋକର ସମାଜର ହୋଇଥିଲେହେଁ କୌଣସି ପ୍ରଜାର
ଗୋଲମାଳ ବା ବଶିଙ୍ଗଳା ଘଟ ନ ଥିଲା । ବାଦ୍ୟମାନ ମଧ୍ୟ
ସ୍ଵରରେ ବାଜୁ ଥାଏ ଓ ପଢ଼ୁଥରର ଲୋକେ ସୁଶିଳିତ ସୈନ୍ୟ-
ମାନଙ୍କ ପରି ଥାରେ ଥାରେ ଅଗ୍ରପର ହେଉଥାନ୍ତି । ମହାଶଜା
ଏହିପରି ଗୋପାଯାଦା ସହ ରାଜ-ବବନରୁ ବାହାର ସହର
ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଅର୍ଥ ଦଶହରୀ ପତଥ ନିକଟରେ ହାତାରୁ
ଓହ୍ଲାଇ ଗନ୍ଧୁ ଥିଲେ ଉପରୁତି ହେଲେ । ଶୋଭାଯାଦା
ସମୟରେ ନରଟ ଅପୂର୍ବ ଶାଖାରଣ କରିଥିଲା ଓ ଲୋକଙ୍କ
ଠାରେ ଅନନ୍ତ ଓ ଉତ୍ସାହ ଦିଶେଷ ସବରେ ଲୁହି ହେଉଥିଲା ।
ମହାଶଜା ଉପବେଶନ କଲା ପରେ ଦଶହରୀ ପତଥରେ ଶମୀ
ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ ପୂଜା କରାଗଲା । ମହାଶଜାଙ୍କର ଅଦେଶରେ
ଦିଲେଇ ପାଞ୍ଚ ଦିଗକୁ ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ନୂଆ ଶର ବନ୍ଧିଲା ପରେ
ପାଇମୋନଙ୍କର ନେତା ଉତ୍କଳନବସ ପୋତା ହୋଇଥିବା
କଦଳୀ ଗଛକୁ ଶର ମାରିଲେ । କଦଳୀ ଗଛଟ ଶର୍ତ୍ତ ସ୍ଥାନ୍ୟ
ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍କଳନବସଙ୍କର ରେ ହିତ କଦଳୀ ଗଛରେ
ଭେଟବାର ଦେଖା ଯାଏ ତେବେ ସେହାରୁ ଲୁଗନିମା ଶେଷ
ହୁଏ । ନରେହ ପାଇକମାନେ ଶର ବିନିନ୍ତି । ମାହାର ଶର
କଦଳୀ ଗଛରେ ଲୁଗେ ସେ ପୁରସ୍କାର ପାଏ ଓ ସେହାରୁ
ଲୁଗ ବିନା ଶେଷ କରାଯାଏ । କଦଳୀ ଗଛରେ ଶର ଭେଟିଲା-
କ୍ଷଣି କଦଳୀ ଗଛକୁ ଶଣ୍ଟାରେ ହାତି ଦିଆଯାଏ ଓ ଜୟ
ଯୋଗଣ ସୁରପ ବାଣ ଫୁଟାଯାଏ । ଏ ସମୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଏଥର

ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ପର ବିଦ୍ୟମତେ କରୁ ହୋଇଥିଲା । ତପ୍ତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି
କରି ମହାଶଜା ଦ୍ରାକ୍ଷଶମାନକର ଅଣାବାଦ ଗ୍ରହଣ ପୂର୍ବକ
ଶୋଭା ଯାତାପଦ ଶା ଶା ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରକଳର ଲୁଗନିମା
ପତଥରେ ଉପରୁତି ହେଲେ । ଏଠାରେ ବୋଲିବା ଅବଶ୍ୟକ
ସେ ଶା ଜଗନ୍ନାଥ ମନ ପ୍ରକଳର ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଲୁଗନିମା
କରାଯାଏ । ସେଠାରୁ ଜଗନ୍ନାଥକର ବିଜେ କରି ସେଠାରେ
ଉପରୁତି ହୋଇ ଜଗନ୍ନାଥକର ବିଜେ ପ୍ରଚମାରୁ ସଙ୍ଗରେ
ନେଇ ଜଗନ୍ନାଥ ମନିରକୁ ଆସନ୍ତି । ସେହିର ଏଥର ମଧ୍ୟ
ଜଗନ୍ନାଥ ମନିରକୁ ଅର୍ଥ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଠାରେ ଭେଟ ଦେଇ
ଦରିନ କରିଥିଲେ ଓ ସେଠାରୁ ଲୁଗନିଶାଖା ମନିରକୁ ଯାଇ
ସେଥିନ ସକାଳେ ପୂଜା ହୋଇଥିବା ସିଂହାସନରେ ବିଜେ
ହେଲେ । ଉତ୍ସୁରେ ମଙ୍ଗଳ ରୋଗି, ଦହ ମାଛ ଭେଟ ଓ
ଅଣାବାଦ ପ୍ରକଳ କାର୍ଯ୍ୟ ପରେ ମହାଶଜା ଉତ୍ତରବୁ ବିଜେ
କଲେ ।

ଶକ ସରକାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଯେଉଁ ମୁନ୍ଦୁଯୀ ପ୍ରଚମାଙ୍କର
ପୂଜା ହୋଇଥିଲା ଦଶହରୀ ଦନ ତାଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଜଳମନ୍ତ୍ର
କରାଗଲା । ସେ ଉପଳକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ସୁମର ଶୋଭାଯାଦା
ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ସ୍ଵପ୍ନୀ ଠାରୁ ନବମୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାକେକ୍ଷନ୍ଦରଙ୍କ ଠାରେ
ଯେଉଁ ତନ ଦନ (ତୃତୀୟ କଳ୍ପ) ପୂଜା ହୁଏ ସେ ସମୟ
ମଧ୍ୟରେ ଦେଶ ଦିଦେଶରୁ ଅସିଥିବା ନୃତ୍ୟ କାଶମାନେ ନାଚ
ଦେଖାନ୍ତି ଓ ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ କରନ୍ତି ଓ ସ୍ଥାନ୍ୟ ସାନ୍ତ୍ଵାଳ ବାଥୁଡ଼ୀ
ପ୍ରକଳ ଲୋକେ ନାଚ ଦେଖାନ୍ତି । ଏଥର ମଧ୍ୟ ତାହା ହୋଇ
ଥିଲା । ଅନ୍ତମ ଜାତଙ୍କ ନାଚ ମଧ୍ୟରେ କାଠିନାଟ ଦେଖିବା
ଯୋଗ୍ୟ ।

ଜାକେକ୍ଷନ୍ଦରଙ୍କର ପୂଜା ଅରମ୍ଭ ଦନ ଠାରୁ ଶେଷ ଦନ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ଯେତ ପରିମାଣରେ ମିଶ୍ରାନ ଦ୍ରୋଗ ହୋଇଥିଲା ଓ
ବାରପଦା ବାଣୀ ସବୁ ଶେଷାୟ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଦ୍ରୋଗ ବନ୍ଧୁ
ହୋଇଥିଲା ।

ବାରପଦାରେ ଏ ବର୍ଷ ଏହିପରି ଦୁର୍ଗା ପୂଜା ଓ ଦଶହରୀ
ପଦା ଅର ସମାବେହରେ ସମନ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

୪

ମୁହଁରଙ୍କ ଗେତେଟ୍ ।

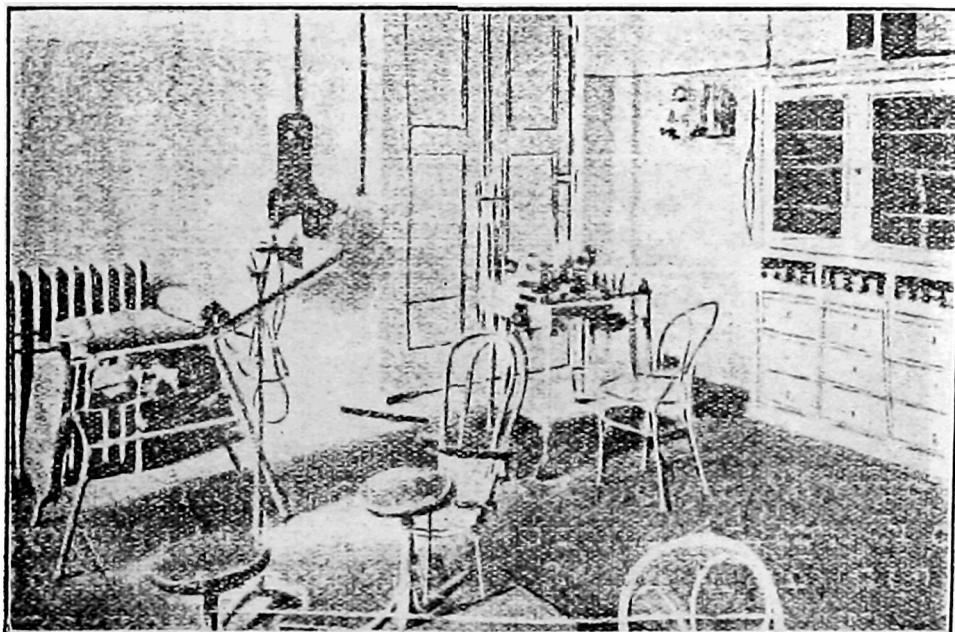
କର୍ମସ୍ଥର ଦିମେନ୍ଦ୍ର କାରଖାନା ।

ଶୁଣୁ ପୂର୍ଣ୍ଣମା ବୋଷ,
ଜାନଷେଦପୂର ।

ଲୋକର ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥକ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି କରିବା ନିମ୍ନେ ଜମ୍ରାନିରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ବଡ଼ ସମେତ-ମାନ ଅଛି । ବାଲ୍ମୀକି ସହରଷ୍ଟ ଦିମେନ୍ଦ୍ର କାରଖାନାରେ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସମେତ ଅଛି । ତାହାର ନାମ “ହେଠିକ ମଳଳ ସମୀତ” ଅର୍ଥାତ୍ ସେ କାରଖାନାରେ ଯେଉଁ ମଳଳ-ଦାରମାନେ କାମ କରି ତାର ଯେପରି ମଳଳ ଦେବ ଟାଙ୍କା ସେହି ସମେତ ପକ୍ଷରୁ କରିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଦିନ ପୂର୍ବେ ଆମ୍ବୂମାନେ ଜମ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ସେଠାରେ ଆମ ଦିନ ମାତ୍ର

ଦେଶରୁ ଶିଳ୍ପେ ଦୁନଶ ଦିରିବା ନିମ୍ନେ ଯାଆନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ସେଠାରେ ଏହିପରି ହିତକର ସମୀତମାନ ଦେଖିବା ଉଚିତ ଓ ମଧ୍ୟ ସେ ସବୁର ତହି ଭାଲୁ କରି ଅବଗତ ହେବା ଉଚିତ । ତାମାନେଲେ ସେମାନେ ନିଜ ଦେଶକୁ ଫେର ଥିଲେ ଦେଖିବାଦିକର ମଳଳ କରି ପାରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କୁଷଂସ୍ଵାର ଏମ ଦୁଃଖ ଦୂର କରି ପ୍ରାତିରହିତ କରିବା ବୃଦ୍ଧି କରିବେ ।

ବାଲ୍ମୀକି ସହରର ଦିମେନ୍ଦ୍ର କାରଖାନାରେ କାରଖାନା-ପକ୍ଷରୁ ଶମେତ ମାନଙ୍କର ଉପକାର ନିମ୍ନେ ଯେପରି ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରି

ପ୍ରଥମ ଚିତ୍ରାର ପ୍ରାଚି ।

ଥିଲୁ । ସେହି ସମୟରେ ଦିମେନ୍ଦ୍ର କାରଖାନା ଦେଖିବାକୁ ଯାଇ ଥିଲୁ । ସେଠାରେ ଶ୍ରୀକମାନଙ୍କର ଉପକାର ନିମ୍ନେ ଯେମେରୁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଯିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଅଛି ତାହା ଦେଖି ବଡ଼ ଅନିତ ହେଲୁ ।

ବଡ଼ ସୁଖର କଥା ଯେ ଅମ୍ବ ଦେଶର ଚିକିତ୍ସା ସ୍ଥାଲୋକ-ମାନେ ଲୋକ-ହିତକର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଛି କାଳ ମନ ବଳାଇ ଅଛନ୍ତି । ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କ ମଳଳ ସାଧନ ଓ ଗ୍ରାମ୍ ସଂଗଠନ ଛିପ୍ତରେ ଏପରି ଉଦୟମ ଦିଶେଷ ଅବଶ୍ୟକ । ସେଠିମାନେ ଏ

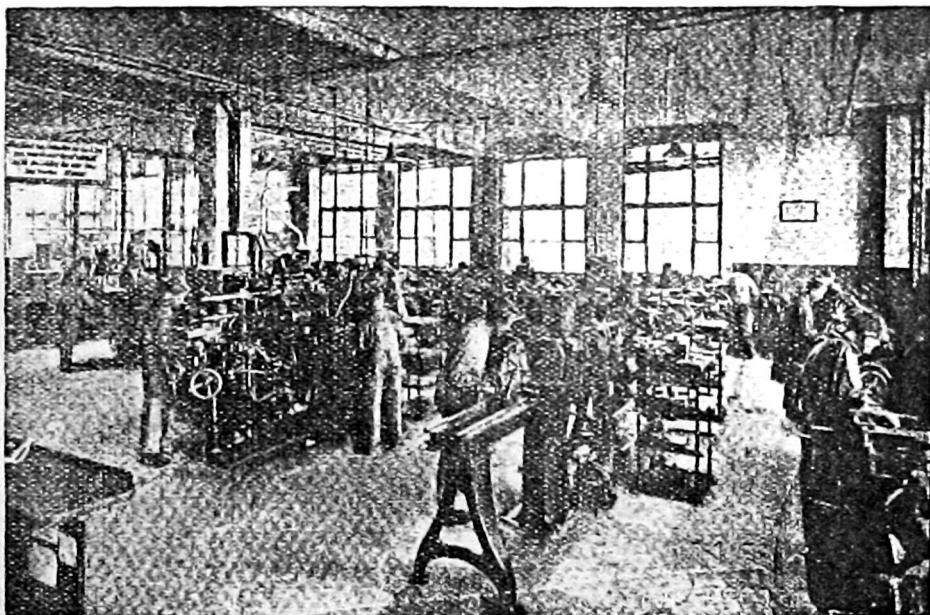
ଯାଇ ଅଛି ତାହା ସଂଶେଷରେ ତଳେ ଲେଖେ ଯାଉଥିଲୁ ।

ସେଠାରେ ଜଳିଅ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ବଡ଼ ଶ୍ଵା ଦରରେ ଶ୍ରୀକମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଦୁ କରିଯାଏ । ଶ୍ରୀକମାନେ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରକାର ଗଢ଼ିଲୁ ମାତ୍ରକେ ପାର ଥାଆନ୍ତି । ସେଥିଲୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବେଶିବେଳ ଯାଏଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ବାଲ୍ମୀକି ସହରର ନାନାସ୍ଥାନରେ ଦିମେନ୍ଦ୍ର କାରଖାନା ପକ୍ଷରୁ ଏହିପରି ଖାଦ୍ୟ ବନ୍ଦୁ କରିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଅଛି । ସେ ସବୁ ବନ୍ଦୁ ଶାନକୁ ଖାଦ୍ୟ ରଣ୍ଜାର କୁହା ଯାଏ । ସେଠାରୁ ଶ୍ରୀକମାନେ ସହଜରେ

ଆପଣା ଅପଣା ଦର ନିକଟରେ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ବିବ୍ୟାହ କରି ପାରନ୍ତି ।

ପ୍ରଥମ ଚିକହାଁ—ଜନମି ଓ ପାଇଛି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ କାରାଜାନା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକହାଁ କଷା ପିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଅଛି । ତାହା କ୍ଷତି ନିୟମିତ ଚିକହାଁ ପାଇଁ ତାକର ବିଶ୍ଵାସ ଏକେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କର ଯାଇ ଅଛି । କାରାଜାନାରୁ ଅନ୍ୟ ଚିକହାଁଖାନଙ୍କୁ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ନେବା ନିମନ୍ତେ ଗାତ୍ର ଅଧିକ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଅଛି । ମଠାଟ ବେମାର ପଡ଼ିଲେ କମ୍ପା କଳ ଦ୍ୱାରା ଜଣନ ହୋଇ ଗଲେ ରୋଗୀ ସେଠାରେ ପ୍ରଥମ ଚିକହାଁ ଚୈକଣ୍ଠାତ୍ ପାଏ । ତତ୍ପରେ ଅବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର

ନିମନ୍ତେ ବେଳଜିକ୍ ଠାରେ ଗୋଟିଏ ଚିକହାଁର ସ୍ଥାନ କରିଯାଉ ଅଛି । ସେଠାରେ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଯଷ୍ଟା ରୋଗୀମାନେ ତାକୁରଙ୍କ ଉପଦେଶ ପାଇ ପାରନ୍ତି । ବେଳଜିକ୍ ଠାରେ ଗୋଟିଏ ସାମ୍ପୁଣ ନିବାସ ଅଛି । ସେଠାରେ ୫୦୦ ଗୋଟି ରୋଗୀ ରହିବାର ଶାସ୍ତ୍ର ଅଛି । ପାଇଲିନ୍ ହାମ୍ବରେ ଗୋଟିଏ ବରେଇ ତାକୁରଙ୍କ ଖାନା ଅଛି । ତାହା ସଙ୍ଗରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରିଯାଉଥିବା ଯେ ବାରାଜାନାର ରୋଗୀମାନେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିମାନେ ଯେତେ ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଚିକହାଁ ପାଇ ପାରିବେ । ସେହି ତାକୁର ଖାନାରେ ୧୦୦ ଜଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୋଗୀଙ୍କ ଚିକହାଁର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଦୋଜ ପାରିବ । ତହିଁରେ ଅଧୁନିକ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଚିକହାଁର ।

ଶିଳାକର୍ମମାନବ ପାଇଁ ଖୋର୍ଦ୍ଧାର ।

ନିୟମିତ ଚିକହାଁ କରିଯାଏ । ଅସମ୍ଭବ ଲୋକେ ବିଶେଷତଃ ସେଇମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ନିଷ୍ଠ ହୋଇ ଯାଏ କିମ୍ବା ଗୋତ୍ର ତାତ କଟି ଯାଏ ସେମାନେ ସେପରି ବିହୁ କାମ କରି ତାଙ୍କର ଜୀବିକା ନିବାହ କରି ପାରିବେ ସେଥି ସକାଶେ ଭଲ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରି ଯାଇଥିବା ଅଛି । ସେପରି ଲୋକେ ଯେଉଁ ଭଲ କଳରେ ବିହୁ କାମ କରି ପାରିବେ ସେହିପରି କଳ ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ତୟର କରି ହୋଇଥିବା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିକଳାଙ୍ଗ ଲୋକର ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ବିଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ କଳ ପାଖରେ ଅବଶ୍ୟକୀୟ ବାତ ଦ୍ୱାରା ଯାଇଥିବା ଅଛି ।

ଶ୍ରୀସ, ଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିକିର୍ଣ୍ଣମାନକ ରୋଗର ପ୍ରତିକାର

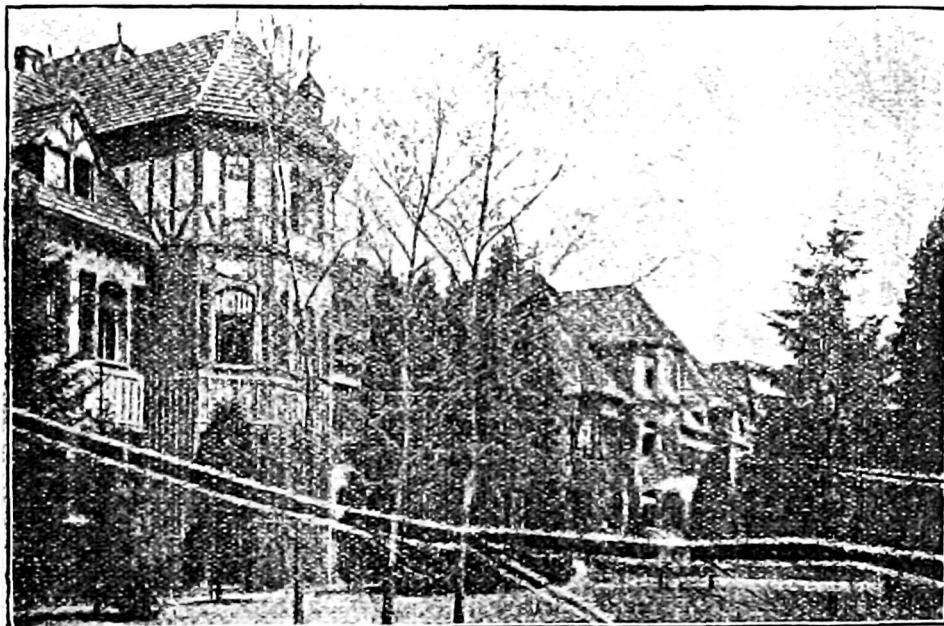
ସୁନ୍ଦର ଅଛି । ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନେ ଥାତ୍ତର ହେବେ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ବିମ୍ବ ଅୟକାଂଶ ଶର୍ତ୍ତ କାରାଜାନା ପକ୍ଷରୁ ଦିଅଯାଏ ।

ଶିଶୁ ଗୁହ—ଶିଶୁ ଗୁହର କାର୍ଯ୍ୟକାଳାପ ବଜ ପ୍ରାଚ୍ୟଦ । ସେଇମାନଙ୍କର ଲୋକହିତକର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଗ୍ରହ ଅଛି ସେମାନଙ୍କର ଏ ବିଷ୍ଟରେ ଅଭିଜିତା ଲୁହ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ । ଦିନ ବେଳେ ଦୂର ବର୍ଷରୁ ୧୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଲା ଏହି ଶିଶୁ-ଗୁହରେ ରହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସେଠାରେ ବିଶେଷ ଯନ୍ତ୍ର ନିଅଯାଏ । ପିଲାମାନଙ୍କର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ହୁଲରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନୂଆ ଲୁଗା ଦିଅଯାଏ । ଏହି ଶୁଣି

ଗୁହ ସଂଲଗ୍ନରେ ଅଉ ଗୋଟିଏ ଶାଖା ଦିଘାଗ ଖୋଲ ଯାଇଥିଛି । ସେହି ବିଷାଗରେ ଶେଯ ଛୁଆ ଓ ଅଳ୍ପ ବୟସୀୟ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଯହିରେ ରଖାଯାଏ । ଚିକିତ୍ସକମାନେ କେତେକ ଏଣ୍ଟା ବିନା ଖରଚରେ ସେଠାରେ ଉପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି । ସେହି ସମୟରେ ଶ୍ରୀଶବ୍ଦୀସ୍ଥା ଲୋକମାନେ ଓ ଶିଶୁର ମାତାମାନେ ତାକୁରଙ୍କର ଉପଦେଶ ପ୍ରାପ୍ତ ହାଅନ୍ତି । ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ବତ ଯହିର ସହିତ ତାକୁରମାନେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କରିବି ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍କୁଲେ ଅଭ୍ୟାସରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତମାନଙ୍କୁ ପୁଣ୍ଡିକର ଖାଦ୍ୟ, ଲୁଗାପଢ଼ା ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଠେଲ ଗାତ୍ର ମଧ୍ୟ ଦିଅଯାଏ । ପିଲାମାନଙ୍କ ସକାଶେ “କଣ୍ଠର ଗାର୍ଡନ୍” ଶିକ୍ଷାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ କରାଯାଇ

କିନ୍ତୁ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଘଟନାରେ ସେହି ସାମାନ୍ୟ ଖରଚ ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ହାଏ ନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷାନବିସଙ୍ଗ ସକାଶେ ଇନ୍ଦ୍ରୁଲ—ଶିମେନ୍ କାରଣାନ୍ । ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଓଣର୍ବିସ୍ ସଂଲଗ୍ନରେ ଏହି ଇନ୍ଦ୍ରୁଲଟି କରା ହୋଇଥିଛି । ଏଥାରେ ଏବଂ ବର୍ଷ ଶିକ୍ଷା ପାଇଲେ ସେମାନେ ଶିକ୍ଷିତ ମିନ୍ଦି ବା କାଣ୍ଠର ମୋର ପାଇବେ ଏହି ଅଭିପ୍ରାୟରେ ସେହି ଇନ୍ଦ୍ରୁଲଟି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଛି । ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ ଛଳା କୌଣସିଲରେ ବିଶେଷ ନୈତିକ ଦେଖାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟଗତ ଶିକ୍ଷା ବିମା ଇଞ୍ଜିନିଅର୍ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ପଠାଯାଏ । ଏହି ଶିକ୍ଷା ଖର୍ଚ୍ଚ ସକାଶେ ସିମେନ୍ କାରଣାନ୍ ରୁ

ଶିଶୁ ରେଗାର ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ନବ ସ; ବେଳକୁପ୍ରତି ପ୍ରଥାର ବୁଝ ।

ଅଛି । ବହୁଧ ସବୁ ବିନା ଖରଚରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଅଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଛଣେ ଥାର୍ଜୁ (School Nurse) ସରଦା ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖା ଦେଖି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥାଏ । ଯେଉଁ ପିଲାମାନଙ୍କର ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲର ଅବକାଶ ସମୟରେ ବାଲଟୁକୁ ସମ୍ମୁଦ୍ର ନିବାଟଟୁ ଇଲିଟ୍ରିନ୍ ରେନ୍‌ହମ ନାମକ ଫାନକୁ ପଠାଇ ଦିଅଯାଏ । ଏଥର ସମସ୍ତ ଖରଚ ଦିମେନ୍ କାରଣାନ୍ ରୁ ଦିଅଯାଏ । ତାକୁର ସାମ୍ପ୍ରେ ସେ ଫାନକୁ ପଠା ଯାଅନ୍ତି । ପିଲାଙ୍କର ବାପ ମା ମାନଙ୍କୁ ଅଛି ସାମାନ୍ୟ ରେତ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ସାହାଯ୍ୟ ମିଳେ ।

ଶିକ୍ଷାନବିସଙ୍ଗ ସକାଶେ ଦିନ ବେଳେ ଗୋଟିଏ ସବା (କୁବ)ର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଥାନ୍ତି । ସେଠାରେ ଅବକାଶ ସମୟରେ ଶିକ୍ଷାନବିସମାନେ ସାମାଜିକ ମିଳନ, ଅମୋଦ ପ୍ରମୋଦ, ପାଠ-ପଠନ ଓ ଖେଳ କୌତୁକର ସୁବିଧା ପାଥାନ୍ତି ।

ଖେଳର ଉଦ୍ଦିତ ଓ ସାମାଜିକ ମଙ୍ଗଳ ସକାଶେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ସମିତିମାନ ଏହି କାରଣାନ୍ ରୁ ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ ପାଥାନ୍ତି ।

ସେହି ଇନ୍ଦ୍ରୁଲ ସଂଲଗ୍ନରେ ଗୋଟିଏ ଶାଖା ଶିକ୍ଷା ସମିତି, ସାମାଜିକ ସମିତି, ଦେନ୍ଦ୍ରିୟ ସମିତି, ଓ ସନ୍ତୁରଣ ଶିକ୍ଷା ସମିତି

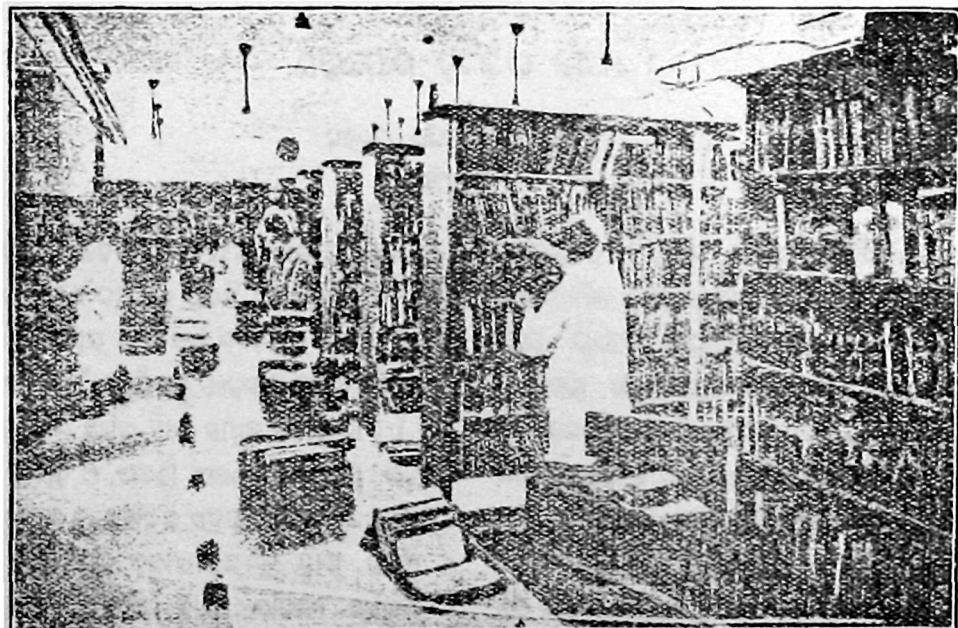
ମଧ୍ୟ ଅଛି ।

ସେହି ଉତ୍ସୁଳ ସଂଲଦ୍ଧରେ ଅଧିକବ ସାଜ ସହାର ସହିତ ଗୋଟିଏ ଖେଳ ପଡ଼ା ଥାବୁ ଓ ଦେଖଣାହାରଙ୍କ ବୀବା ନିମନ୍ତେ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟ କର୍ଯ୍ୟାଇଥାଏ । ଶ୍ରୀକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ-ମାନଙ୍କର ଖେଳ ବିଷୟରେ ଶୁନା ଥାଏ ସେବାନେ ଏଠାରେ ଅବାଧରେ ଖେଳାଏ । ଏହି ପଢ଼ାରୁ ଗୋଟିଏ ପାଇଁରେ ଦେଉତିବା, ତେର୍ତ୍ତିବା, ଫୁଟବଲ, ଫିଲ୍, ବର୍ଟ୍ । ଓ ଚନ୍ଦ ପିଣ୍ଡ ଖେଳବା ପ୍ରକାର ଖେଳର କଟକଣା କର୍ଯ୍ୟାଇଥାଏ ।

ଏହା ହିତା ହିତେଲ ନାମକ ଖାନରେ ଜଳ ଦୀତାର ବିନୋବନ୍ତ ଅଛି । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ କୌକା ରହିବାର ଦେ

ସେହି ହେଉଥିବୁ ଏହିରେ ଶିଳ୍ପ ବିଷୟକ ପୁତ୍ରକର ସଂଖ୍ୟା ଅଛି । ସାଧାରଣ ପାଠ୍ୟ ପୁତ୍ରକ ଅର୍ଥାତି କଥା, ଜନ୍ମ ଓ ଉତ୍ସନ୍ୟାସ, ଜୀବନ ଚରିତ ପ୍ରକାର ପୁତ୍ରକର ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ଏହି ଦିନେନ୍ତିକାରିତା ନାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦିନ ଦିନ ବିଷୟର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ କାରଣାନା ଅଛି । ଯେଉଁ କାରଣାନାରେ ଯେଉଁ ଭଲ ଶିଳ୍ପ ବିଷୟକ ପୁତ୍ରକର ଅଭିଭାବ ସେହି ଗଲ ପୁତ୍ରକମାନ ସେହି କାରଣାନାରେ ଦିବାରୁ ଏ ସାଧାରଣ ପୁତ୍ରକାଳୟରେ ଉପନ୍ୟାସ ଓ ଜୀବନ ଚରିତ ପ୍ରକାର ପୁତ୍ରକର ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ।

ଦୁଃ୍ଖ ବ୍ୟକ୍ତି ଉତ୍ସନ୍ୟାସ ନିମନ୍ତେ ନାହିଁକର ଅଭିନୟାସ, ସଙ୍ଗୀତ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଚିତ୍ର ଦର୍ଶନ ପାଇବା ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କର୍ଯ୍ୟାଇଥାଏ ।

ପୁତ୍ରକାଳୟ ଓ ପିଣ୍ଡବାରେ ।

ଆହୁ, ଜଳିଅ ପାଇବର ବନ୍ଦୋବନ୍ତ ଅଛି ଓ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ସେ ବିଷୟର ଗୋଟିଏ ସହିତ (ହୁବି) ମଧ୍ୟ କରା ହୋଇଥାଏ ।

ବରିଗ୍ରୁ - ବିପର ବରିଗ୍ରୁ ତଥାର କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହାର ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଶ୍ରୀକମାନଙ୍କୁ କାରଣାନା ନିକଟରେ ଆୟାଧୂତଙ୍କର ଶ୍ରୀଏ ଶ୍ରୀ ଜମା ଦିଅଯାଇଥାଏ ।

ପୁତ୍ରକାଗାର (ଲାଇବ୍ରେଶ୍ବର) — <ହି ସିମେନ୍ଦ୍ର କାରଣାନା ସଂଲଦ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ରକାଳୟ (ଲାଇବ୍ରେଶ୍ବର) ଅଛି । ତହିଁରେ ତନ ହତୀର ଖଣ୍ଡ ପୁତ୍ରକ ଅଛି ଏବଂ ଶ୍ରୀକମାନେ ବନା ଶର୍ଟରେ ଏଠାରେ ପୁତ୍ରକ ପାଠ କରନ୍ତି ।

ଏ ପୁତ୍ରକାଳୟଟି କାରଣାନାର ସାଧାରଣ ପୁତ୍ରକାଳୟ ।

ଏହି କାରଣାନାରୁ ଶ୍ରୀଏ ସାମୟିକ ପଦ୍ମିକା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ଏ ପଥିକାରେ ବୈଷ୍ଣଵିକ ଓ ସରଳ ପ୍ରବନ୍ଧମାନ ଲେଖାଯାଏ । ଏ ପଦ୍ମିକା ସମସ୍ତ କମ୍ପିମାନଙ୍କୁ ବନା କରିବାରେ ଦିଅଯାଏ ।

ସ୍କୁଲ, ମିଛିଛିଅ (ଜାହୁସର), ପ୍ରଦର୍ଶନ, ବିଜ୍ଞାନ ବିଦ୍ୟାଲୟ ଓ ପଦ୍ମିକା ପ୍ରବନ୍ଧର ଉନ୍ନତ ନିମନ୍ତେ ଦିଅଯାଏ । ଏହି ଦିନେନ୍ତିକାରିତା ସାହାଯ୍ୟ କରେ । କୌଣସି କମ୍ପିମରି-ଲେନ୍ଡାର ଅନ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟାର ହେବରେ କେତେକ ଅଂଶ ଏହି କାରଣାନାରୁ ଦିଅଯାଏ ଏବଂ ତାହାର ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁ-ଶାମାର ନି ମାସର ବେତନ ପାଏ । ଓ୍ଦୁରନ୍ତର ଭାବୁ ପିମେନ୍ଦ୍ର

ପ୍ରଥମେ ଏହି କାରଣାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ସେ ୧୮୭୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟରେ କର୍ମମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଫେନସନ୍ ପାଣ୍ଡି କରି ଯାଇଥିଲୁଛି । କୌଣସି କର୍ମୀ ୧୦ ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ କଲାଏ ପରେ ଅବଶ୍ୟକ ହେଲେ ତାହାକୁ ଘେନଶନ୍ ଦିଆଯାଏ । କର୍ମମାନେ ଏହି ଫେନସନ୍ ପାଣ୍ଡି ସକାଗେ କହୁ ଗନ୍ମା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହା ଛୁଟା ବିଧବାର ପ୍ରତିପୋଷଣ ନିମନ୍ତେ କହୁ ଅର୍ଥ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଉଚ୍ଚସ ପୁନ୍ଥ ଅର୍ଥାତ୍ ବିବାହତା ସ୍ଵାର୍ଗ ପୁଣ୍ଯକୁ ୧୫ ବର୍ଷ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାଏଁ ଟିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଖେଳ ଦିଆଯାଏ ।

ବିଧି ପ୍ରତି ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ଗୋଟିଏ ପାଣ୍ଡି କରିଯାଉଥିଲୁ । କେବି କର୍ମୀ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ତାବୁ ସେହି ପାଣ୍ଡିରୁ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇ ପାରେ ।

ପାତତ ଲୋକଙ୍କୁ ଅର୍ଥକି ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପାଣ୍ଡି ଆଛି । ସେହି ପାଣ୍ଡିର ନାମ “ ସିକ୍ ଇନ୍ଦ୍ରେଣ୍ଯାରେନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡି ” । କୌଣସି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାତତ ହେଲେ ସେ ସେହି ପାଣ୍ଡିରୁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଏ । ଏହା ଛୁଟା ସେ କହୁ ଅଛିରକୁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ କାରଣାର କିନ୍ତୁ ପକ୍ଷକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିପାରେ ।

ସହଯୋଗ ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ମନ୍ଦିର ଏକଳୁଦିନ ଏମ. ଏ.
ଅନିଗତ ।

ପ୍ରଫେସର ମାର୍ଗେଲ କହିଅଛନ୍ତି “ ଯାନା ଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କର ଜୀବିକା ନିର୍ବାଚିତ ସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟ ରଳକରି ଜାଗି ହୁଏ, ତାହାର ନାମ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବହାର ବିଦ୍ୟା ” । ଲୋକେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାଚିତ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସବୁ ବ୍ୟବସାୟ କରିବି ସେଥିର କେତେକ ଅଂଶ ସହଯୋଗ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ସାମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ।

ଯେଉଁମାନେ ସାଧାନ ଓ ଆଶା ଆପଣା ବ୍ୟବସାୟ ନିଜ ଅୟତରେ ଲୋକପାରନ୍ତି ସେହିମାନଙ୍କ ସହିତ କୋଅପରେଶନର ସମର୍କ ; ଅର୍ଥାତ୍ ସେହିମାନେ କୋଅପରେଶନ୍ ଦ୍ୱାରା ଜାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଇବେ । ସହଯୋଗ ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ଦାତବ୍ୟ ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ରଳ ଦୁହେଁ । ପାତତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଦାତବ୍ୟ ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ । ପାତତ ଲୋକଙ୍କୁ ରୋଗଶୂନ୍ୟ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିବା ଦାତବ୍ୟ ସମିତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଦାତବ୍ୟ ସମିତି ଯେତେ ବେଶି କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ତେତେ ବେଶି ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର କମିଶିବ । କାରଣ ଦାତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ଯେପରି କି ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଉ ଦାନ କରିବାକୁ ନ ପଢିବ । କିନ୍ତୁ “ ଗର୍ବବ ଲୋକେ ସମାଜରେ ସବୁ କାଳରେ ଅଛନ୍ତି ” ଏହି ଯେଉଁ କଥାଟି ପ୍ରତିକିତ ଅଛି ତାହା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବନ୍ଦେ ନାହିଁ । ଏହା ନେବଳ ସାଧାରଣ ପରେଇ କଥା । ଗୋଗ ନିବାରଣର ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଥମେ ଅବଲମ୍ବନ କଲେ ଗୋଗ ହେବାର ଅଶଙ୍କା ନ ଥାଏ, ତେଣୁ ଗୋଗ ଦୂର କରିବା ଅବଶ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହିଗୁଡ଼ି ସହଯୋଗ ଉପାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ଦାତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟର ଅବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ନାହିଁ । ଗର୍ବବ ଲୋକରୁ

ସଙ୍ଗତସଙ୍ଗନ କରିବା ସହଯୋଗ ସମିତିର ପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟ । ସହଯୋଗିତା ଦ୍ୱାରା ଗର୍ବବ ଲୋକେ ଅପଣା ଅପଣା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଚଳାଇବେ ଯେ ତଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଓ ସେମାନଙ୍କ ପତ୍ରୋଷିମାନକର ମଙ୍ଗଳ ହୋଇ ପାରିବ ।

କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ କରିଯାଉ ଥାଏ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନେକ ଲୋକ ଏକାଠି କରନ୍ତି ବୋଲି ଯେ ତାହାକୁ କୋଅପରେଶନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ସହଯୋଗିତା ବୋଲି ଯିବ ତାହା ଅମୂର ଅରିପ୍ରାୟ ନୁହେଁ । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସବୁଗ କୁହାଯାଉଥିଲୁ ଯେ ଲୁହା ଖ୍ୟାତ ପ୍ରଥମେ ଖ୍ୟାତ ବାହାର କରି ତହିଁରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଜଳବକାରଣାରେ ଯେଉଁର କରିବାକୁ ହେଲେ ତାହାକୁ ଖ୍ୟାତ ବାହାର କରିବା, ପରିଷ୍କାର କରିବା ପ୍ରକଳିତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ମୟୁରବାର ଏକ ଯୋଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏକଳ ସହଯୋଗ କଥା ଅମ୍ବେମାନେ ଏଠାରେ କହିନାହିଁ । ଏପରି ସହଯୋଗରେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ତହିଁରେ ମୟୁର ଓ କାର୍ଯ୍ୟର ବୁକ୍ରି ଥାଏ । ତୁକ୍ତି ଶେଷ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେବ ।

ଅମ୍ବେମାନେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ ସହଯୋଗ କଥା କହୁଅଛି ତହିଁରେ ସମୟ ସମୟରେ କିନ୍ତୁ କରିବାର ବନ୍ଦନ ଥାଏ ସତ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ତାହା ଛୁଟା ସମିତିର ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରିଷ୍କାର ଏକତା ବନ୍ଦନ ସନ୍ଦାର ରହିଥାଏ । ଏ ପ୍ରକାର ସମିତିର ନାମ କୋଅପରେଶନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ସହଯୋଗ ସମିତି । ଏହି ସମିତିରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ଏକବିତ ହୋଇ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି

ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧମାଗ ବନ୍ଦିନ ଯେ ଉଚ୍ଚଦିନ ପାଇଁ
ଥବ ତାହା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେଇ ଦିନ ଯାଏ କୌଣସି ଲୋକ
ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧର ସର୍ବିୟ ହୋଇ ରହିଥିବ ସେତେ ଏହି ଯାଏଁ ସେ
ସମ୍ବନ୍ଧାୟ ସମ୍ବନ୍ଧର ହିତ ସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଅବଦି ହିବ ।

ବାଣିଜ୍ୟ କୋଇବା ଗାଇଁ କୋଅପରେଟିକ୍ ସୋଷାଇଟ୍
ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବାରୁ ଏହା “ପ୍ରେଣ୍ଟ ସୋଷାଇଟ୍”
(ମିଶନ୍ସଂପ) ଓ “ଟ୍ରେଡ଼ରେନିଆନ୍” (ବାଣିଜ୍ୟ ସଂପ) ଏ
ହୁଇ ପକାର ସୋଷାଇଟ୍ ଠାର ପଥକ ଥାଏ ।

ପ୍ରେସନ୍ ଘୋଷାଇଟ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟ କଥାଙ୍ଗ ଛାଇବା କହୁଥିଲୁ ।
 ଅଧିକୁ ରହି ବ୍ୟୟ କରିବା ଓ ଭବନ୍ୟତ ଅଛି ଦୂର କରିବା
 ପାଇଁ ଅଗ୍ରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବା ଏ ସମ୍ଭବ ଏହି ସମ୍ଭାବରୁ
 ଶିକ୍ଷା ମିଳେ । ଏହି ସମ୍ଭାବର ସର୍ବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାନ୍ଦାର ମୃତ୍ୟୁ
 ହେଲେ, ଦେବ ଦୁର୍ଘଟଣା ହେଲେ, ପାତ୍ରା ହେଲେ, ବୃକ୍ଷାବସ୍ଥା
 ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ତାହାକୁ ଉକ୍ତ ଘୋଷାଇଟ୍‌ର ସାହାଯ୍ୟ
 ମିଳିବାର ବନ୍ଦେବତ୍ ଅଛି; ଅର୍ଥାତ୍ ଲେଖି “ପ୍ରେସନ୍ ଘୋଷାଇଟ୍”ର ମେଗ୍ର ହୋଇ ହେଁରେ ଟମୋନଙ୍କ ଅଧିକୁ
 କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖି ଥାନ୍ତି । ସେହି ସହିତ ଧନ ଆବଶ୍ୟକ
 ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଉପକାରରେ ଅର୍ଥ । ପ୍ରେସନ୍ ଘୋଷାଇଟ୍‌ର
 କେତେକ ଗଢ଼ିତ ପାଣ୍ଡି ବାଣିଜ୍ୟ ବିଜ୍ୟରେ ସମୟ
 ସମୟରେ ଲଗାଇ ଦିଅ ହୋଇ ଥାଏ, ବିନ୍ଦୁ ସେ ବାଣିଜ୍ୟକୁ
 ପ୍ରେସନ୍ ଘୋଷାଇଟ୍ ନିଜେ ପରିଗଠନନା କରେ, ନାହିଁ ।

ମେହିପରି “ଟ୍ରେଡ ଇଉନିଆନ୍” (ବାଣିଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ) ନିଜେ
କୌଣସି ବାଣିଜ୍ୟ ପରିଷ୍କଳନା କରେ ନାହିଁ । ଏହା ମଧୁତାଗାର-
ମାନଙ୍କର ସ୍ଵାର୍ଥରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ ଦୂରୀବଳ୍କ ଠାରେ
ଫଳଶର୍ଷ ଲବାରଚି କର ଓ ସେମାନଙ୍କର ବାମ ଓ ମଧୁତା
ପରିମାଣ ସ୍ଥିର କରେ । ଟ୍ରେଡ ଇଉନିଆନ୍ ପରିଷ୍କଳନାରେ
ମୟୁରିଦାରମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଦେମାନଙ୍କ ମାଲିକ
ମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥାଏ । ଏହାଛିତା ଟ୍ରେଡ ଇଉନିଆନ୍କୁ
ଆନ୍ତର୍ଜାଲ୍ ଯେଉଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ କୁ ହୁଏ ସେ ସବୁ
ପ୍ରେସଲ୍ ସୋଧାଇରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଅଟେ ।

ଏକ ଯୋଗରେ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ, ଅଜିକାଲି ନାନା ପ୍ରକାର କର୍ମ ନେଶନ୍ ବା ସମିତି ଆଛି । ତାରୁ “ଏହି ଯୋଗ ବାଣିଜ୍ୟ ସମିତି” ବୋଲି ଯାଉଥାରେ । ସେ ସମ୍ପ୍ର ସର୍ବିକୁ କୋଆପରେ-ଶନ୍ର ଥିଲା ସ୍ଵରୂପ ଗଣ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ଦେଖେକ ଏକ ଯୋଗ ବାଣିଜ୍ୟ ସମିତି (କର୍ମ ନେଶନ୍) ଏହି ଦେଖେକ ସହଯୋଗ ସମିତି ମଧ୍ୟରେ ଚଠନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଶାଳା ବିଷୟକ ପ୍ରବେଦ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସହଯୋଗ ସମିତି ଏହି ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷରେ

ତାହାର ଉଚ୍ଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ତାହା ହେଲେ ଏ ଦୁଇ
ପ୍ରକାର ସମେତ ଯଥରେ ପ୍ରବେଦ ଲକ୍ଷିତ ହେବ । ଉତ୍ସୁ ପ୍ରକାର
ସମେତ ଅଗ୍ନା ଅପଣା ସର୍ବ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପକାର ନିମନ୍ତେ ସବାଗେ
ଦେଖୋ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରବେଦ ଏହି ଯେ ଏକ ଯୋଗ-ବାଣିଜ୍ୟ-
ସମେତ (କର୍ମନେଶନ) ର ଦର୍ଶନାନେ ପ୍ରାୟ ବଢ଼ିଲ ଅବସ୍ଥାର
ଲୋକ । ସେମାନେ ଏକଥିତ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାକୁ
ଆହୁର ବିଗର ଭଲ କରିବେ ତାହାର ଚେଳା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ
ସହଯୋଗ ସମେତର ସର୍ବ୍ୟମାନେ ପ୍ରାୟ ଗର୍ବ ଅବସ୍ଥାର ଲୋକ ।
ସେମାନେ ଏକଥ ଯୋଗରେ ସେମାନଙ୍କ ଗର୍ବ ଅବସ୍ଥାକୁ ଉନ୍ନତି
କରିବାକୁ ଚେଳ୍ପା କରନ୍ତି । ସହଯୋଗ ସମେତର ଅରମ୍ଭ ସମୟରେ
ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଲୋକେ ଉପହାସ କରୁଥିଲେ ; କିନ୍ତୁ ଏହା
ଦ୍ୱାରା ଯେତେବେଳେ ଭଲ ଫଳ ଦେଖାଗଲ ତେତେବେଳେ
ଲୋକେ ଏହାର ଉପକାରିତା ବୁଝିପାରିଲେ । ଯେଉଁମାନେ
ପ୍ରଥମରେ ଏହି କୋଅପରେଶନ ସମେତକୁ ନିଜା କରୁଥିଲେ
ସେମାନେ କ୍ରେଷରେ ମୁଁ ଅଗ୍ରହର ସହିତ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ଆର୍ଯ୍ୟ
କଲେ ।

ଏହା ଛାଡ଼ା “ଜୀଏଷ୍ଟଙ୍କ କମ୍ପାନୀ” (ଯୌଥ ବା ଦଳଗତ
ଉଦୟମ) ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବସାୟ କମ୍ପାନୀ ଏ; ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟବସାୟ ସକାଶେ
କେତେ ଶୁଦ୍ଧିଏ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଗାନ୍ଧି କରନ୍ତି । ଦଳର
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ବାଣିଜ୍ୟ ଉଦେଶ୍ୟରେ କହୁ, ‘ମୂଳ ଧନ ଦିଅନ୍ତି ।
ସେହି ମୂଳଧନରେ ବାଣିଜ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏଥରେ ଅନେକ ଲୋକର
ଏକହିତ ମୂଳଧନରେ ଚାର୍ଯ୍ୟ କମ୍ପାନୀ ଏ, କିନ୍ତୁ ସହଯୋଗ
ସମିତିରେ ସର୍ବମାନେ ଏକହିତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏଗୁ
କୋଅପରେଟର ସୋଧାଇର୍ଟରେ ମୂଳଧନ ଓ ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା
ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରେ ଏକ ଜାହାର ଅଂଶ ସବୁ ସାଧାରଣତଃ
ହସ୍ତାନ୍ତର ହୋଇ ଯାଗେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ପରିଷରେ ଦେଖିବାକୁ
ଗଲେ ଜୀଏଷ୍ଟଙ୍କ କମ୍ପାନୀ ଓ କୋଅପରେଟର ସୋଧାଇର୍ଟ ଏ
ଦୁଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ କହୁ ପ୍ରଗେଦ ନାହିଁ । ଜେନ୍ ମାର୍କ୍
ଦେଶରେ ଜୀଏଷ୍ଟଙ୍କ କମ୍ପାନୀ ନିମ୍ନମରେ ସହଯୋଗ ସମିତିମାନ
ଗଠନ ହୋଇ ପରିଗଲା ହେଉଥାହା ଓ ତଦ୍ବାବ ଭଲ ଫଳ
ହୋଇଥାହା । କେଉଁ ସମିତିକୁ ପ୍ରକୃତ ସହଯୋଗ-ସମିତି
ବୋଲୁଣିବ ଜାହା ସେଠାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାରେ ପରାମାଣ
କମ୍ପାନୀ ଏ । କେତେ ଶୁଦ୍ଧିଏ ଲୋକ ଏକଯୋଗରେ କୌଣସି
କମ୍ପାନୀ କରୁଥିବାର ଜଣାଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରଥମେ
ତଦନ୍ୟ କମ୍ପାନୀ ଯେ ବାଣିଜ୍ୟ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ
ଗଣ୍ଯ ଅବସ୍ଥାର ଲୋକକୁ ସେମାନେ ସର୍ବ୍ୟ ସୁରୂପ ଗ୍ରହଣ
କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆହୁନ୍ତି ବିନାହିଁ । ଯଦି ସେମାନେ ସେପରି ଗଣ୍ଯ

ଲୋକରୁ ପ୍ରହଶ କରିବାରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥାଏ ତେବେ ସେ ସମିତିରୁ ସହଯୋଗ ସମିତି ବୋଲି ପ୍ରହଶ କରସାଏ ।

ଉପର ଲିଖିତ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଲେଖିଲା ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସହଯୋଗ ସମିତି କାହାରୁ କହନ୍ତି ତାହାର ସଂଜ୍ଞା ସ୍କୁଲସାରରେ କିନ୍ତୁ ଲାଗିଥିବା ରୂପେ ଲେଖା ଯାଇପାରେ । ଯଥା :—

କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ସାଥାରଣ ଅବସ୍ଥାପନ୍ଥ ଲୋକ ଏକଦିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ କାରବର କରିବା ଲାଗି ଅଗ୍ରଣୀ ମଧ୍ୟରେ ସମିତି ଗଠନ ପୂର୍ବକ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଉଚ୍ଚିର ସର୍ବ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସେହି ସମିତିରୁ କୋଅପରେଟର ସୋଧାଇଟ୍ ବା ସହଯୋଗ ସମିତି ବୋଲିଯାଏ । ଉଚ୍ଚିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମେମ୍ରିକ୍‌ର ଏହା ବୁଝିରୁବିବା ଉଚିତ ଯେ ତାଙ୍କ ସମିତି ଯେଉଁ ଦରିଆଗରେ ଲାଗି କରିବ ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଲାଗିର ଘାଗା ହେବେ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମେମ୍ରି ନିଜର ଶାର୍ଥ ଲାଗି ଚେକ୍ଷା ନ କରି ସମ୍ମଦ୍ଦାୟ ସମିତିର ମଗଳ କାମନା କରିବେ ।

ସହଯୋଗ ଥିଲେନ ପ୍ରଥମେ ଜନ୍ମିମାନ୍ତିର ଜାତ ହୋଇଥାଏ । ଜନ୍ମିମାନ୍ତିର ଡେଲିଭ୍ସ୍ ସରର ନିବାସୀ ସ୍କୁଲ୍‌ଜେତେଲିକ୍‌ଲ୍ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଅର୍ଥ ହୋଇଥିଲା । ଶିଳ୍ପ ବ୍ୟବସାୟୀ କାରିଗରମାନେ ଓ ବାର୍ତ୍ତିକ୍ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସୁବିଧାରେ ଅଛି ଅଛି ଇକ୍କା ଯେତର ଥାର କରିପାରିବେ ଅଛି ଅଛି ଲୋକଙ୍କୁ ଏମ୍ପୋଟ କରି ପ୍ରଥମେ ସେ ଏଥର କାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଥମୁଁ କଲେ ଏବଂ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟର ଉନ୍ନତି ହେବ ତାହା ପ୍ରସାଦୀ ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଶାଳୀ ଏଠାରେ ବୁଝାଇ ଧିଥିଯାଉଥାଏ । କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ବ୍ୟବସାୟୀ, କାରିଗର ପ୍ରକଳ୍ପ ଲୋକଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେଟ ପିଲରେ ବିଗ୍ରହ କରିଯାଏ । ସେହି ଶେଷ ପ୍ରେଟ ଦିଲକୁ କ୍ରେଡ଼ିଟ୍ ସୋଧାଇଟ୍ ବା “କ୍ରେଡ଼ିଟ୍ ସମିତି” ବୋଲିଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ଶୂନ୍ୟ ଦେଇ ସମିତିର ପାଇଁ କରନ୍ତୁ । ଏହି ପାଇଁ ବନ୍ଦରେ ଓ ନିଜର କ୍ଷମତା ଉପରେ ନିର୍ଭର ରେ ନିଜ ପାଇଁରୁ ୧/୩ ଶୂନ୍ୟ ଅନୁକ୍ରମ ରଣ ବାହାରରୁ ଥାଏନ୍ତି । ଏ ସମିତିର ପ୍ରଥମ ସ୍କୁଲ୍‌ପ୍ରେଟ ମତରେ ସମିତି ବାହାରରୁ ଯେଉଁ ଇକ୍କା କରିବ ଅଣିବ ସେହି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମେମ୍ରି ପାଇଁ ରହିବା ଉଚିତ । କାରଣ ତୋହା ଦ୍ୱାରା ଯେ ସୋଧାଇଟ୍ତିରୁ କରିବ ଦେଇଥିବେ ସେ ସୋଧାଇଟ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମେମ୍ରି ଠାରୁ କରିବ ଅଦ୍ୟ କରି ପାରିବେ ଓ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସର୍ବମାନେ ଓ ସମିତିର ମେନେଜରମାନେ ସେମାନଙ୍କ କାରିଗରରେ ସବଦା ସାବଧାନ ରହିଥିବେ । ସମିତିର ନିଜ ପାଇଁ ଓ କରିବ ଅଣିଥିବା

ପାଇଁ ଏ ଦୁଇଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ସର୍ବମାନଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ସୁଧରେ ଅଛି ଅଛି କରିବ ଦେବେ, କିନ୍ତୁ ବାହାରରୁ ସମିତି ଯେତେ ସୁଧରେ କରିବ ଅଣିଥିବ ତାହା ଠାରୁ ଟବିଏ ବେଶି ସୁଧରେ ସର୍ବମାନଙ୍କୁ କରିବ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ସର୍ବମାନେ ଏହି ପ୍ରକାରେ ଟବିଏ ବେଶି ସୁଧ ଦେବେ ହେଁ ସେମାନେ ଅନ୍ୟତାରୁ ଟଙ୍କା କରିବ ଅଣିଥିଲେ ଯେତେ ସୁଧ ପଡ଼ନ୍ତା ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ଧାହାଠାରୁ କିନ୍ତୁ ସୁଧ ଦେବାକୁ ହେତେ । ପ୍ରେଟ ପ୍ରେଟ କାରିଗରମାନେ ଅଥବା ମେମ୍ରି ହେତେ ସୁଧ ନ ଦେଇ ଯେତର ଆବଶ୍ୟକ ଅନ୍ୟତାରେ କିଛି କିନ୍ତୁ ଟଙ୍କା ଥାରିବେ ପାଇଁ ପାରିବେ ଏହାହି ଏ ସମିତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଜନ୍ମିମାନ୍ତିର ରାଇ ପାଇକାନ୍ ନାମକ ଅର୍ଥ କଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ସମିତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଅଛନ୍ତି । ଯେ ସମସ୍ତ ସମିତି ଜନ୍ମିମାନ୍ତିର ଦିନିଶ ଓ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଣିରେ ଥିବା କୃଷକମାନଙ୍କୁ ଦିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ପ୍ରଥମ ଲାଗିବ ସୁଲକ୍ଷଣ ସ୍କୁଲ୍‌ଜେ ଡେଲିକ୍ ସୋଧାଇଟ୍ତିମାନ ସହିର ବାର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ଅଧିକର ବାର୍ତ୍ତିକ ପକ୍ଷରେ ସୁନ୍ଦର ଜନକ । ବାର୍ତ୍ତାପାଇକାନ୍ ସମିତିର ସର୍ବମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମେ କିନ୍ତୁ ଶୂନ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି ଓ ସେମାନେ ବାହାରରୁ ଗର୍ଭନେତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ କରିବ ଅଣନ୍ତି । କୃଷକମାନଙ୍କର ପ୍ରକାର ଉପକାରରେ ଅଣିବ ଏହି ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଏହି ସମିତିର ରଣ ସହିର ବାର୍ତ୍ତା ସମିତିର ରଣ ଅପେକ୍ଷା ଅଥବା କାଳ ସ୍କ୍ଵାପୀ । ଏହିପରି ହଜାର ହଜାର କୃଷକ ସମିତି ବର୍ତ୍ତମାନ ଜନ୍ମିମାନରେ ହାତିପିଟ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରଥମେକ ସମିତିର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ବେଶି କିନ୍ତୁ ଏବଂ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ-କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି ସ୍କ୍ଵାନ ବ୍ୟାପାର । ଅନ୍ତର୍ଭାବ ମଧ୍ୟରେ ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିବାରୁ ସର୍ବମାନେ ଆଜି ତାଙ୍କ ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିବାରୁ ତାହା ଦ୍ୱାରା ରଳିଥିଲା ହୁଏ ।

ସହଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମ ରଣ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ନାମ ଯଥା :—

୧—କୋଅପରେଟିଟ ବେଙ୍କଟ (ଯାହାରୁ ସାଥାରଣଟି ରଣ ସମିତି କରନ୍ତି) ।

୨—କୋଅପରେଟିଟ ଏଗ୍ରିକୁଲ୍ଚରଲ ସୋସନ୍ (କୃଷି ବିଷୟକ ସହଯୋଗ ସମିତି) ।

୩—କୋଅପରେଟିଟ ଓ୍ଯାର୍କରସ୍ ସୋସନ୍ (କ ରଗର କର୍ମୀମ ନିଜର ସହଯୋଗ ସମିତି) ।

୪—କୋଅପରେଟିଟ ଶ୍ଲୋରସ୍ (ରଣ ର ସହଚାଗ ସମିତି) ।

୫—ସମିତିର ଲୋକଙ୍କର ବ୍ୟବହାରୀପୁ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ

ବା ଉପର କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ୧, ୨ ଓ ୩ ମୟୂର ସମିତିମାନ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁମାନେ ଜିନିସ ଦିନୀ ବ୍ୟବନ ର କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ୪ ମୟୂର ଘୋଷାଇଛି ହୋଇଥାଏ । ସହଯୋଗ ବିଷୟକ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଏହି ଗ୍ରେଣ୍ଡେଟ୍ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାଦିତ ହୁଏ ।

୧—କୋଅପରେଟିର କ୍ରେଟି ସୋଷାଇଟ୍ (ରଣସମିତି):—
ଏ ବିଷୟରେ ଅଗରୁ କେତେକ ବିଷୟ କୁହା ଯାଇଥାଏ । ଏହି ସମିତି ଦୂର ପ୍ରକାର, (କ) ସହର ରଣ ବ୍ୟାଙ୍କ ଓ (ଖ) ଗ୍ରାମ୍ ରଣ ବ୍ୟାଙ୍କ । (କ) ସୋଷାଇଟିରୁ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତି ପଦାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କର ଉପକାର ହୁଏ । (ଖ) ସମ୍ମାନ ହୃଦୟ କୃତ୍ତମାନଙ୍କର ଉପକାର ନିମନ୍ତେ କର୍ମ୍ୟାର ହୁଏ ।

୨—କୋଅପରେଟିର ଏତ୍ତିକଳ୍ପରେଲ ସୋଷାଇଟ୍ (କୃତ୍ତମାନ ସହଯୋଗ ସମିତି)—ଏସମିତି ଫ୍ରେଟି ସୋଷାଇଟ୍ ପରି ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ ଓ ଅଧିକାରୀ ହୁଲରେ ହେତିଟ୍ ସୋଷାଇଟ୍ ସଙ୍ଗରେ ଏହାର ଯୋଗ ଆହୁ । ମେମୂରମାନେ ଯେପରି ଜିନିସ ଉପର କରିଗାରିବେ ତହିଁରେ ଏହିଦୁଇ ସମିତି ସାମାନ୍ୟ କରେ । ମେମୂରମାନେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଉପର କରନ୍ତି ସେଥି ସକାଶେ ଯେଉଁ ସବୁ ସାମଗ୍ରୀ ଅବଶ୍ୟକ ହୁଏ ତାହା ଏହି ଦୂର ସମିତି ମେମୂରମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଏ । ପ୍ରକେଂକ ମେମୂର ଯେଉଁ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଉପର କରିଅନ୍ତିରିତି ତାହା ଯେପରି ବନ୍ଦି ହେବ ତାହାର ବନୋବସ୍ତୁ କରେ ।

ଏଠାରେ ଏହା କରିବା ଅବଶ୍ୟକ ଯେ ଫ୍ରେଟି ସୋଷାଇଟ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ରଣ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ସାମ୍ଭାର ହୁଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ପଦାର୍ଥ ଉପର କରିବା ଲୋକ ସେ ସମିତିରୁ ଅବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଟଙ୍କା ଧାର ନେଇ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ କୃଷକ ସମିତି ଏତ୍ତିବଳିରେଲ ସୋଷାଇଟ୍ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ପ୍ରକାରର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ସିବାର ବନୋବସ୍ତୁ ଆହୁ । ପ୍ରଥମରେ କୃଷକ ସମିତିରେ ସପ୍ତାର ସୋଷାଇଟିର କଟକଣୀ ଆହୁ । ସେ ସୋଷାଇଟିର କାମ ଏହି ଯେ ରଣ ସମିତି ଯେପରି ଟଙ୍କା ଯୋଗାଏ ସେହିପରି ଏ ସପ୍ତାର ମିତି କୃଷକମାନଙ୍କୁ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟର ଅବଶ୍ୟକ୍ଷୟ ପଦାର୍ଥମାନ ଯୋଗାଇ ଥାଏ । ସିଂହାସନ ସେହି କୃଷକ ସମିତିରେ “ପ୍ରତକୁର” ସୋଷାଇଟ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଜିନିସ ଉପର କରିବାର ସମିତି ମଧ୍ୟ ଆହୁ । କୃଷକ ଯେଉଁ ସବୁ କରି ଜିନିସ କୁଣ୍ଡି ଦ୍ୱାରା ଅନଦାନ କରେ ସେ ସମସ୍ତ ସେହି ସମିତି ସାମାନ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର

କରିବାର ଉପରୁ କର୍ମ୍ୟାର ବଜାରରେ ବନ୍ଦିଷ୍ଟ କରିଗାଏ । ତୃତୀୟ ସମିତି ନାମ ସେଲେସୋଷାଇଟ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ବନ୍ଦିଷ୍ଟ ସମିତି । ସେ ସମିତି କୃଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପାଦିତ ହୋଇଥିବା ପଦାର୍ଥମାନ ଦେଇ ବଜାରରେ ବନ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ ।

୩—ଓର୍କାର୍କରସ ସୋଷାଇଟ୍ ଅର୍ଥାତ୍ କର୍ମ୍ୟ ବା ମୁଖ୍ୟମାନଙ୍କ ସମିତି । ଏ ସମିତିରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଲିକ ବ୍ୟକ୍ତି ନାହିଁ । କର୍ମ୍ୟ ମାନେ ନିଜେ ନିଜେ ସେମାନଙ୍କର ମାଲିକ ଓ ନିଜେ ଜଣକୁ ମେନେଜର ନିୟକ୍ତ କରି କାମ ଲୋକି । କୃଷି ସମିତିରେ ସର୍ବମାନେ ଯେପରି ସ୍ଥାଧୀନ ଭାବରେ ପଦାର୍ଥ ଉପର କରନ୍ତି ଏହି କର୍ମ୍ୟ ସର୍ବମାନେ ସେପରି କରନ୍ତି ନାହିଁ । କୌଣସି ସାଧାରଣ ବ୍ୟବସାୟର ଅଙ୍ଗ ସ୍ଵରୂପ ସେମାନେ କାମ କରନ୍ତି । ପଦାର୍ଥ ଉପର କରିବା ବନ୍ଦିଷ୍ଟ ସମିତି ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

୪—“କୋଅପରେଟିର ଷ୍ଟୋରସ” ଅର୍ଥାତ୍ ସହଯୋଗ ରଣ୍ୟାର । ଏ ସମିତି କୌଣସି ଉପର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା କରେ ନାହିଁ । ଉପର ହୋଇଥିବା ପଦାର୍ଥର ଅନଦାନ ଉପରେ ଏହା ନିର୍ଭର କରେ ।

ସାଧାରଣତଃ ଉପରକାଳ ପଦାର୍ଥ ଉପର କରେ । ତାହା ପରେ ସେ ମୋଟ ଖରଦିବାର ଖୋଜେ । ମୋଟ ଖରଦିବାରମାନେ ଉପରକାଳ ଠାରୁ ଖରଦ କରନ୍ତି । ଖୁଦୁର ଦୋକାନମାନେ ମୋଟ ଖରଦିବାରମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଜିନିସ ଖରଦ କରି ଦୋକାନରେ ରଖନ୍ତି ଓ ସାଧାରଣ ଗରାନମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଦିଷ୍ଟ କରନ୍ତି । ଷ୍ଟୋର ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ଏହି ପ୍ରଣାଳୀର ଓଲଟା, ଅର୍ଥାତ୍ କେତେକ ସାଧାରଣ ଖରଦିବାରମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ଖାଉକିମାନେ ପ୍ରଥମେ ଏକଯୋଗ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୋର ସମିତି ସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି । ସେଇମାନେ ତାଙ୍କ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରୁ ଜିନିସ ଖରଦ କରି ନିଆନ୍ତି । ଏହିପରି କେତେ ଗୋଟି ଖାଉକି ସମିତି ଏକଦିଜ ହୋଇ ଜିନିସ ଉପର କରିବାର ସ୍ଵରୂପ କରନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକାରେ ଷ୍ଟୋର ସମିତି ଅର୍ଥାତ୍ ଖାଉକି ସମିତିମାନ କୌଣସି ବାଣିଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦିଷ୍ଟ କରନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କ ହିମେ ନିମେ ଉପର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ରାଧାନାଥଙ୍କ କବିତାରେ ମୟୁରଭଙ୍ଗ ।

ଆସମିକୁଣ୍ଡ ନନ୍ଦ, ବ. ଏ.
ଏହିପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ ମାୟୁର ବାରପଦା ହାଇସ୍କୁଲ ।

‘ମୟୁରଭଙ୍ଗ’ ଏହି ନାମରୁ ଅନୁମିତ ହୁଏ ଯେ ଏହି ସଜ୍ଜରେ ସଜ୍ଜରେ ମୟୁରର କୌଣସି ପନ୍ଦିତ ଏବଂ ପକର ସମ୍ମନ ଅଛି । ତେଣୁ ଏ ଦେଶରେ ମୟୁର-ବଧ ନିର୍ଜିତ, ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ ତେତେ ବିପ୍ରିତ ହେବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ତଥାପି ଯେ ଏ ସଜ୍ଜର ଉତ୍ସାହ ପାଠ କରି ମାହାତ୍ମ୍ୟ କିମ୍ବା ଯାହାଙ୍କର ଏ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ୟ ନାହିଁ ବେଳେ ହିତରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତର ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚିଲର ଫୁଗ୍ରତାତ କବିବର ସାଧାନାଥ ତାଙ୍କ ରଚିତ ‘ଉଦ୍‌ଘାଟା’ କାବ୍ୟରେ ଏ କବିଯୂରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗଣ୍ଠି ଉପରେ କରି ଅଛି—

ଏକଦା ନିମ୍ନଲିପାଳ ପକରର ପାଦ ଦେଶରେ ହେମମୟୁର ନାମକ ଗୋଟିଏ ବସନ୍ତ ଥିଲା । ବାହିନୀର ସୋଠରେ ସଜ୍ଜନ୍ତି କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଜ୍ୟୋଷ୍ଠ ପୁରୁଷ, କର୍ମକାରୀ ଏତେବେଳେ ମୃଗଧୂତିଷ୍ଠ ଥିଲେ ଯେ ବଲାଙ୍ଗୀ (ଅଥୁନିକ ନାମ ବୁଢାବଲଙ୍ଗ) ନନ୍ଦର ଉତ୍ସତି ସ୍ତଳରେ ଗୋଟିଏ ପର୍ତ୍ତିକୁଟୀର ରଜିନା କରି ସେହି ଠାରେ ଅୟକାଶ ସମ୍ମ ଅନ୍ତବାହି କରୁଥିଲେ । ତୁରୁବ ଗଞ୍ଜ ରିତ୍ୟାଳର ନିତ୍ୟ-ପରିବର୍ତ୍ତନାଳ ଯୌନ୍ୟ, ବଲାଙ୍ଗୀର ଉପନିଧା-ସ୍ତ୍ରୀର ବନ-ନିନ୍ଦା ହଜାର ଏବଂ ଦିଗନ୍ତ-ଦ୍ୱାରା ନଳବନର ନେନ୍ଦର-ପ୍ରାକ୍ତିକର ଦୃଶ୍ୟ ସେ ସ୍ତଳର ଶୋଭାକୁ ମହ୍ୟ ଗୁଣରେ ପରିବନ୍ଦିତ କରୁଥିଲା । ଦିନେ ଯୁବରଜ କଷ୍ଟନ୍ତ ମୃଗଧୂତି ବନକୁ ଯାଇଥିବା ଦେଲେ ଏକ ଅଭ୍ୟୁତ୍ତ ପଟ୍ଟନା ପଢ଼ିଲା । କାହିଁକେବୁ ମହେନ୍ଦ୍ର-ବିର୍ଜିନ୍-ନିବାସୀ ତାଙ୍କର ବନ୍ତି ପରଶୁରାମଙ୍କୁ ରେଣ୍ଡିବା ଉଦେଶ୍ୟରେ ଯାଇଁ ଯାଇଁ ସେହି ସ୍ତାନରେ ବିଶ୍ଵାମୀ ନେବାକୁ ମନସ୍ତକର ତାଙ୍କ ବାହିନୀ-ମୟୁର ସହିତ ନନ୍ଦ-ତରରେ ଅବତରଣ କଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ମୟୁରକୁ ସମୀପସ୍ଥ ଲଭାକୁଣ୍ଡରେ ରେବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀ ଦିଅନ୍ତେ ବନବାସୀ କେତେକ ମୟୁର ମଧ୍ୟ ଦିନେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସୋଠରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ସମସ୍ତେ ମେଲ ଦେଇ ବୁଝିରେ କେବା ଧୂନି କରିବାକୁ ଜନେକ ବ୍ୟାଧ ସୋଠାକୁ ଅର୍ପିଲା ଏବଂ କାହିଁକେବୁ ମୟୁରର ଅସାଧାରଣ ରୂପରେ ମୋହିତ ହୋଇ ତାହା ପ୍ରତି ଶର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା । କଷ୍ଟନ୍ତ ଏହା ଜାରିଯାଇ ତତ୍ତ୍ଵଶାହୀ ବ୍ୟାଧର ତରକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କଲେ । କାହିଁକେବୁ ଏ ସମ୍ବାଦ ପାଇ କଷ୍ଟନ୍ତ ଉପରେ ଅଭିଶ୍ଵର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ଵୀପ ତାହାଙ୍କୁ ଶୋଭା

ବର ଦେବା ପାଇଁ ଅଜ୍ଞାକାର କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରି ପୂରଣ ବାହନ ପୃଷ୍ଠରେ ଅକାଶ ମାର୍ଗରେ ଗନ୍ଧନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେଲେ । ଗଲାବେଳେ ସେହି ମୟୁରର ପୁରୁଷ ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରକା ଶରୀ ପଢ଼ିଲା । କଷ୍ଟନ୍ତ ତାହାକୁ ନେଇ ପିତାଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଶଜା ରାତ୍ରି ସହକାରେ ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରକାରୁ ସ୍ଥାପି କରିବାକୁ ଉଠିର ଥିଲେ । ଏବଂ ସେହି ଦିନମାରୁ ଶଜାରେ ମୟୁର-ବଧ ଦିଶେଖ କଲେ । ଏହି ଶଜା ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିଶରଗଣ ମୟୁରଥିଲା ଶଜା ଅଟନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହି ଶଜାର ପ୍ରାଚୀନ ଶଜା ଥିଲେ । ସେହି ଶଜବଣର ଗନ୍ଧ-ରଙ୍କିନ କରି ସହିତ ଅଧିକାର କରିବାକୁ ଉଠିର ଥିଲେ ।

ଜଗତର ଅନ୍ୟନ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରନ୍ତାନଙ୍କ ପରି ରାଧାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ଅନୁର୍ଧ୍ଵାନ୍ତି ଥାର ପ୍ରକୃତିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚିତ୍ରକୁ ଅବିକଳ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପାରୁଥିଲେ । ଉଚ୍ଚିଲର ଯାବନ୍ତୀ ମନୋହର ସ୍ଥାନମଙ୍କର ବିଶେଷତା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରି ଅସାଧ୍ୟ ନଦନୀ, ଗର୍ବନ ଓ ଜାର୍ଥ ଶ୍ଵାନର ଶୋଭା ତାଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ସ୍ତଳକିତ ପ୍ରାଣରେ ଏଗର ପ୍ରାଣରେ ବାର୍ତ୍ତନା କରି ଅର୍ଦ୍ଧ ଯେ ପଟ୍ଟିଲେ ଦୟା ସତ୍ୟ ପ୍ରାୟ ବୋଧ ହୁଏ । ମୟୁରର ରଙ୍ଗାଳୀ ଦୃଶ୍ୟକ ତାଙ୍କର ଚିତ୍ରକୁ ଏଗର ଅକର୍ଷଣ କରି ପାଇ ଥିଲା ଯେ ସେ ତାଙ୍କର ‘ଉଦ୍‌ଘାଟା’ କାବ୍ୟରେ ଏହି ଶ୍ଵାନକୁ ଶାର୍କିଣୀ ଦେଇଥିଲୁଣ୍ଡି । ଅନେକ ସ୍ତଳରେ ସେ ଶାର୍କିଣୀ ପ୍ରେରଣା ବା ନିମ୍ନଲିପାଳ ପାହାଡ଼ର ନାମ ଉପରେ କରି ଅର୍ଦ୍ଧ ଯେ ପାହାଡ଼ ମୟୁରରଙ୍କରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏଥରୁ ଶୋଭା, ଗନ୍ଧାନାର ଓ ବଲାଙ୍ଗୀ ଏହି ନନ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିର୍ଗତ ହୋଇଥିଲୁଣ୍ଡି । ଏଠାରେ ପୂର୍ବେ ଉଚ୍ଚିଲର ଶାର୍କିଣୀ ପାଇଁ କୌଣସି କୋଷା ହେଉଛନ୍ତି ପୋଷା । ‘ପାହାଡ଼’

କୌଣସି-ବସନ୍ତ ଅବରବେ ଅଗ୍ନି
ନାଳାଟିଲେ ଶଜଯୋଗ,
ଶାର୍କିଣୀ-ଶରଳେ ସେଥିପାର୍ବି କୋଷ-
କୃମି ହେଉଛନ୍ତି ପୋଷା ।

ଆର ମେତାସନର ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟ କିମଳାର !

‘ମେତାସନ ଶୈଳ ମେତର ଅକାଶ,
ସଦଲେ ହଟକା ଯହିଁ କରେ ବାସ,
ତହିଁ କରି ପ୍ରୋତ ପ୍ରାଚୀ ମୁଖେ ଥାଏଁ,
ଏକୁ ଅଗେ ନିଜ ତରଙ୍ଗ ମିଶାଏ ; ‘ନନ୍ଦକେଶର’ ।

ସୁନ୍ଦର, ‘ମେତାସନ ବନ-ଦୁମ୍ବ ଶ୍ରୀମତୀ ଅନ୍ତରେ ଯାର
କମରୁ ହରଇ ମୃଦୁ କଳନାଦେ ନିର୍ମଳ ଥାର’—‘ଉଷା’
ସୁନ୍ଦର, ‘ମେତାସନ ମେତାସନ ମେତାବା-ବାହ୍ରି
ସୁଶ୍ରୁତ ପେଲାଲମେୟ ନିରତେ ଘାସ
ନିରତେ ଦୂର କେବଳକଳ-ବେକା-ରବେ’—‘ମହାମାତା’

ଅର ମଧ୍ୟ ଏହିପରି କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ମେତାସନର
ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଅଛି । ଏତଦ୍ୱାରା ମୟୁରଭଞ୍ଜର ଅନ୍ୟଷ୍ଠାଦୀ ଦେବା
କାନ୍ଦେଶୀର ଏବଂ ପ୍ରାଚୀନ ରହିଥିର ଦୁର୍ଗର କଥିଷ୍ଠିତ ପରିଷ୍ଠେ
ଅନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କ ବବତାରୁ ପାଇଁ । କେବଳ ଏତଙ୍କ ନୁହେଁ ।
ମୟୁରଭଞ୍ଜର ତହାଳୀନ ମହାଶକାଙ୍କ ସମ୍ମରେ କରିବର
ଏହିପରି ଲେଖି ଅଛନ୍ତି :—

‘ଶ୍ରୀମାନ୍ ଶ୍ରୀମନ୍ତେ ଅନ୍ତରୀଳ,
ଉତ୍କଳ-ଅନ୍ତରୀଳ-ଜମ ଧୂପବାହୀ,
ସୌଦାଦିନୀ ଲାବେୟ ସନ୍ଦୂଳ ତିଣୀ,
ମେତାସନ ବୁଝୁ-ବିହାର-ରହିକ’ — ‘ଚିଲକା’

ଶତନବରର ‘ଦାନବାର-ପିଣ୍ଡିଲ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ’ ଯାହାଙ୍କର
ଉତ୍କଳ ପ୍ରେସିବ ବଦାନାଥାର ପ୍ରମାଣ ଦିଏ, ଯାହାଙ୍କ ହୃଦୟ-କୁ ସୁମ୍ଭ
ମନ୍ଦନ ଓ ଅଳସ୍ୟାଦ କାଟମାନବର ଅନ୍ତିମରୁ ମୁକ୍ତ, ଏବଂ
ଦୂର୍ଜୟ ରଷ୍ଟ୍ର ଦୋଧ ଯାହାଙ୍କ ଗୁରୁନେଦରେ ଅରୁଣିମା ଅଣି
ପାରିନାହିଁ, ସେହି ‘ଅଶାପ୍ରାତକଳ-ଅଶା-ବିଶୋର-ପାଦପ ଛି
ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତ ସାଧନ ହେବ ବୋଲି
କବିବର ଅଶା କରିଥିଲେ ।

‘ସେ ପାଦ ଫୁଲିବ କବି-ଦୂଦ-ସରେ,
ନବୋଦ୍ୟ ଏହି ରଙ୍ଗ ରବି କରେ’ — ‘ଚିଲକା’
କବିବରଙ୍କ ଅଶା ବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନାହିଁ । ସର୍ବିଷ୍ଟ ମହାଶକା
ଓ ତାଙ୍କର ସୁତ, ସିଦ୍ଧ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରି
ଅନ୍ୟ ଯଶ ଲାଗ କରିଅନ୍ତିରୁ ।

ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ମନ୍ଦର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।

ଲୁନାଓ୍ଯାଡା ରାଜ୍ୟ ।

ଶୁଭ ବର୍ଷରେ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଶତରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବା
ପୂର୍ବରୁ ଦଳ୍ଲି, କନ୍ଦକ, ମାଲାଣ୍ଡି ଓ ଗୁଜରାଟରେ ଶର୍ମୋଟି
ସୁପ୍ରିଦି ଶତପଥ୍ବ ବଣ ଶତରୁ କରୁଥିଲେ । ସମୟ ଦେଶ
ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞନାଧାନ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୁଜରାଟ
(ଅନ୍ତିମବାତ ପରିନାମ) ରେ ସୋଲଙ୍କି ବଣୀଷ୍ଟ ଶତପଥ୍ବରୁ
ଶତରୁ କରୁଥିଲେ । ଏହି ଶୋଲଙ୍କି ବଣୀଷ୍ଟ ଶତାମାନେ
ଖାଗ ଓ କରିବାଯିବ ଗୋରବରେ ଅନ୍ୟ ଶତପଥ୍ବରୁ ବଣତାରୁ
ବୋଣସି ଅଣରେ ନୁହନ ନ ଥିଲେ । ଅନ୍ତିମବାତ ପରିନାମ
ସୋଲଙ୍କି ବଣୀଷ୍ଟ ଶତାମାନେ ତାଙ୍କ ସମୟର ଅନ୍ୟ ତାଙ୍କ
ଶତପଥ୍ବ ବଣ ସଦୃଶ ଖାଗ ନାମା ଥିଲେ ଏବଂ ଗୁଜରାଟ, କଟି,
ଓ କାଠିଅଣ୍ଡ୍ୟାତ ଏ ସମୟ ଦେଶ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷରେ ସୋଲଙ୍କି
ବଣୀଷ୍ଟ ଶତାମାନଙ୍କ ଶାସନାଧାନ ଥିଲା । ଏହି ବଣର ଶତପଥ୍ବ
ଦସିଶରେ ବମ୍ବାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କର୍ଣ୍ଣାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଷ୍ଟ ଥିଲା ।

ଏହି ବଣୀଷ୍ଟ ଦିଶାତ ଶତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସିଦ୍ଧଶତପଥ୍ବ-
ସଂହ ସରାପେକ୍ଷା ଦିଶେ ଖାଗ ଲାଗ କରିଥିଲେ । ସେ
ଗୋଟିଏ ବୃଦ୍ଧତ ଶତରୁ ଶତାବ୍ଦୀବରେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ ।
ତାଙ୍କର ଦନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ଉପାଧ ଥିଲା । ସୋଲଙ୍କି ବଣୀଷ୍ଟ
ଶତାମାନଙ୍କର ଶତପଥ୍ବ ସେପର ବୃଦ୍ଧତ ଥିଲା । ଦେଶ-ବିଷ୍ଟ
ଓ ଉତ୍କଳ ଶତପଥ୍ବ-ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତିଷ୍ଠାପ
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଲୁନାଓ୍ଯାଡାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଶତା ସେହି ପୁରୁଷ
ସୋଲଙ୍କି ବଣର ବତ ଅଣରୁ ଜାତ । ବଣ-ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ
କରିବାଯିବ ଶାତ ବିଷ୍ଟରେ ଶତପଥ୍ବ ଶତାମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ
ତାଙ୍କର ସମ୍ମାନ ଦିଶେ ଉଚିତ ।

ପାଇଁର ଶିଲକ୍ଷ ସୁଲତାନ ଅନ୍ତିମାନ୍ୟାତ ପରିନ ତଥୀ
କରିବାରୁ ମହାଶକା ଶା ବାରବରୁଦ୍ଧିତ ଉତ୍ୟାକଣ୍ଠ ଠାରେ ଶରସ୍ଵର

ନାମକ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରି ସେଠାରେ ରାଜ୍ୟ ବନ୍ଦ
ଥିଲେ ବୋଲି କଥିତ ଅଛି । ସେହି ପ୍ରତିକ ବଣ ବିଶ୍ଵ ସମୟ
ପରେ ମହାରାଜା ବାମରୀଙ୍କ ସମୟରେ ସେଠାରୁ ଲୁନାଓୟାଡ଼ା
(ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜକୀୟ) କୁ ଉଠି ଅନ୍ତିମରେ । ମୋଗର ଓ
ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କ ଶାବନ ସମୟରେ ଲୁନାଓୟାଡ଼ାର ରାଜାମାନଙ୍କର
ବିଷ୍ଟୁତ ରାଜ୍ୟ ନ ଥିଲେହେଁ ସେମାନେ ଚାଙ୍କର ରାଜ୍ୟର ସୀମା
ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ବ୍ୟବରେ ରାଜ୍ୟ ଶାବନ କିମୁଥିଲେ । ପୂର୍ବ ରାଜ୍ୟର
ଅୟତନ ଏହି ପ୍ରକାରେ କମ ନୋଟ ଯାଇ ଅଛି । ସେହି
ଅଛି ଅୟତନର ରାଜ୍ୟକୁ ଲୁନାଓୟାଡ଼ାର ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜା
ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡରେ ହାତେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଅର୍ଥରେ । ପୂର୍ବ ଅୟତନ
ଅପ୍ରସାଦ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୁନାଓୟାଡ଼ା ରାଜ୍ୟର ଅୟତନ କମ
ଥିଲେହେଁ ତହିଁର ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜା ପୃଷ୍ଠର ସେହି ଖ୍ୟାତିପୂର୍ଣ୍ଣ
ସୋଲଙ୍କି ବଣୀୟ ରାଜ୍ୟର ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡରେ ମୁକ୍ତାରୁ ଅପଣାରୁ
ଗୌରବାନ୍ତି ମନେ କରନ୍ତି, ଏବି ଚାହାକର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନେ
ଯେଉଁ ସବୁ ମନ୍ତ୍ର ବିଶେଷିତ ପ୍ରଥା ଓ ଶାନ୍ତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁଥିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରଜା ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି
ବଣ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା କରି ଅର୍ଥରେ । ୧୯୯- ଖ୍ୟାମାଦରେ
ବୃଦ୍ଧିଶ ଗର୍ଭମେଳଙ୍କ ସହିତ ଏ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ସନ୍ତି ସୃଦ୍ଧରେ
ଅବଦି ହେଲା । ସେହି ସନ୍ତି ସରିଅଛି ଅନୁସାରେ ବୃଦ୍ଧିଶ
ଗର୍ଭମେଳଙ୍କ ସହିତ ଏ ରାଜ୍ୟର ରାଜକୌତ୍ତକ ବିଷୟମାନ
ପରିଗ୍ଲତ ହେଉ ଅଛି । ଏ ରାଜ୍ୟ ଓ ଗର୍ଭମେଳା ମଧ୍ୟରେ
ସବ୍ଦା ମିତ୍ରବାନ ରହିଥାଏ ଏବି ଭାବୀ ସମ୍ବାଦକ ପ୍ରତି ଏ ରାଜ୍ୟ
ଅନେକ ଥର ରାଜରକ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଦେଖାଇ ଅଛି । ୧୯୭
ମୟହା ସିପାଇ ବଦ୍ରୋଦ ସମୟରେ କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତୀ ଜିହ୍ଵାମାନଙ୍କରେ
ବଦ୍ରୋଦ ଦନନ ଓ ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ବୃଦ୍ଧିଶ ଗର୍ଭମେଳଙ୍କ,
ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ମହା ସମର ସମୟରେ ଏହି ରାଜ୍ୟର
ଧନତନ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବିଷୟ ବୃଦ୍ଧିଶ ଗର୍ଭମେଳଙ୍କ ହାତରେ
ଦ୍ୱାରା ଯାଇଥିଲା । ମହାମାନ୍ୟ ଲତ ଖେଳାନ୍ତର୍କ୍ଷମ ସେ ସମୟରେ
ବିମ୍ବ ପ୍ରେସିତେନ୍ତିର ଗର୍ଭର ଥିଲେ । ଚାଙ୍କର ଓ ରେତ
ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡର ପରିଗ୍ଲନା ଓ ଉପଦେଶ ଅନୁସାରେ ସେହି
ଯୁଦ୍ଧ ଜୟ ସକାକାଶେ ହେଲା ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା ।

ଲୁନାର୍ଥୋଡାର ବର୍ତ୍ତମାନ ସଜ୍ଜକର ପ୍ରାଣ ସ୍ଵରଗଣୟ
ପିତାମହ ମହାଶୂଣ୍ୟ ପାପର ଓ୍ଦେଶ୍ୟ ସିଂହ ଜି ଗାବ ପ୍ରାପ୍ତ ଦେବା
ଦିନ ଠାରୁ ଲୁନାର୍ଥୋଡାର ଅଧ୍ୟନକ ଇଚ୍ଛାପ ପ୍ରକୃତ ପଷ୍ଠରେ
ଆରମ୍ଭ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ୫୮୨୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟବରେ ପୂର୍ବସଙ୍ଗ ଦୂଲେଲ
ସିଂଜ କର ବିଧବୀ ଶୂଣ୍ୟ ମୋତ କୁମେବା ତାହାଙ୍କୁ ପୋଷ୍ୟ
ସ୍ଵତ୍ତ, କରିଥିଲେ । ସେ ଅହମଦିବାର ତାଲୁକଦାର ଉଷ୍ଣଲିଙ୍ଗେ

ଓ তৈপরে শুক্রকোঠৰ শুচি কুমাৰ কলেজৰে শিক্ষা
প্ৰাপ্ত হোৱাথলে। এ অপ্রাপ্ত বস্তু থবাৰু ইওয়াকণ্ঠ
এ ফেন্স পোলিটকেল একেশ্বৰ ৮-৯ ১০২১ ১০২৫
পৰ্যন্ত শুচি বুহা বুহা কৰু৥লে। ১০-১০ প্ৰকাশ
অগ্ৰ মাস' গৱাইনৰে মহাবীৰা শুচিৰ পূৰ্ণ ক্ষমতা
প্ৰাপ্ত হোৱে। তাঙ্ক গাদি প্ৰাপ্তিৰে ফেঁকৰ জন সাধাৰণ
অনৱিত হোৱাথলে ও এ বচনা উপলক্ষৰে লোকে
নানা অনৱ উৎসুক কৰিথলে। তাঙ্কৰ বিশেষ যন্ত্ৰু
লুনাওয়াতাৰে দুৰুত্বগতৰে পৰু দিগৰে উন্মত হোৱা
থল। তাঙ্কৰ শুচি কালৱে অনৱ সৱজাবা মৃহ নীন্ত
হোৱাথল। সহৰৰ বাণিজ্য এন শুচিৰ শুচিৰ দৃক্ষি
হোৱাথল। শিক্ষা বিষয়ৰে লোকে বিশেষ ভাৱৰে
ব্যাপৰ পাইথলে। ইওয়াক্ষা একেন্তৰ মধ্যৰে যেতে
সহৰ অকু তাহা মধ্যৰ লুনাওয়াতাৰ লোকে বজ পৰিমো
এব খেঁচাৰে অনৱ দিবকৰ ও চুক্ষিমান কাহাগৰ
অছিন্ন। লুনাওয়াতাৰে গোটা হাইস্কুল অছি। তৰি'ৰে
গ্ৰন্থানে মেন্ট্ৰিবুদ্ধেশন পশুৰা পৰ্যন্তু পত্ৰন্তু। গোটা
সুন্দৰ দৃষ্টিতে ও তাঙ্কৰণামা অছি। অখন্দক চিকিৎসাৰ
সমষ্টি প্ৰকাৰ সাজ বুহা খেঁচাৰে অছি। ডেন্ত প্ৰকাৰ
শুচি শাসনৰ ফল ব্ৰুৱ লুনাওয়াতাৰে মনোবিপালহল,
সাধাৰণ পুত্ৰকালীন ও উলঞ্চ প্ৰকাৰৰ বালকা দিবণালয়
প্ৰযুক্তিৰ হোৱাথু। বংশু ভুঁড়া ও পৌৰোহিত্য বা
ক্ৰান্তি বৰ্ম' শিক্ষা নিমন্ত্ৰে ফেঁক পৰ্যন্তু গোটা বংশুত পাৱ-
শালা স্থাপিত হোৱাথু। দৃৢতপুঁজি শুচি ওঁৰামৰ পি'চিঙ্গ
সুবক্ষ শুচি শাসন কাৰ্য্যৰে গৱৰ্ণেমেণ্ট পন্থৰ হোৱ
তাহাৰু ১০-১০ প্ৰকাশৰে তে পি'আৱেৱ উপায় প্ৰদান
কৰিথলে। মোৰ পূৰ্ব কোহামীক গোৱব ও প্ৰস্তুত
অনুসাৰে শুচি কাৰ্য্যৰে বিশেষ কৃতি দেশি গৱৰ্ণেমেণ্ট
তাঙ্কৰ ব্যক্তিগত তে প দলমি ১১ তোপ পৰ্যন্তু বৃক্ষি
কৰিথলে। জাবনৰ শেষ ভাগৰে মহাবীৰা গ্ৰবৰ
ওঁৰামৰ পি'হ ছি পৰ্যাপ্ত গোৱৰে অক্ষান্ত হোৱাৰু শুচি
কাৰ্য্যৰে শারীৱক উদ্বেগ কৰ পাৱলে নাহি'। বন্দু
ভাৱে বৰাত: তাঙ্কৰ উভয়থকাবা পৰ্যন্ত মহাবীচি কুমাৰ
সাহেব গ্ৰন্থজৰি পি'ছি শুচি শ বন কাৰ্য্যৰে বজ
থুৰন্দৰ থলে। এ গৱৰ্ণেমেণ্টক অনুমতিৰে শুচিকাৰ্য্যৰ
বস্তু ক্ষমতা পৰিবুলনা কৰে। দুৰ্ঘণ্যবৰ্তী: মহাবীচি
কুমাৰ শ্ৰীগুৱামুকুট পি'হ তাঙ্কৰ পুত্ৰ বু

ମହିରା ପୁନ୍ଥା ତାରିଖରେ ସ୍ଵର୍ଗାପୁ ହେଲେ । ଏହି ଘଟଣାର
ଦଶମାସ ପରେ ତାହାଙ୍କର ପିତା ଗ୍ରାସର ଓ୍ଯାଙ୍ଗ୍ରେ ମିଳି ଇହଥାମ
ଦ୍ୟୋଗ କଲେ ।

ଲୁନାଓଡ଼ିଆର ବତ୍ରମାନ ସଜା ହଜୁ ହାଇନେସ ମହାଶୂଣ୍ୟ
ଶା ବାରବ୍ରଦ୍ର ସିଂକ ୧୯୧୦ ପୁନ ମାସ ଟ ତାରିଖରେ ଜୀବ ପ୍ରହଣ
କରିଥିଲେ । ସେ ଅଜମୀର ମେତେବଳେଇ ଅହମଦବାଦୁ
ଗର୍ଜିମେଖ ହାଇ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।
ସେ ସ୍କୁଲରେ ବର୍ଷର ଶୁଭାର୍ଥ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ଉତ୍ସବ କରି ଦେଖି
ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବୟସ ଅଛି, ବିନ୍ଦୁ ତାଙ୍କର ବୁଢ଼ି ଶକ୍ତି ଏବଂ
ସଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲନାର କମଳା ବିଶେଷ । ସେ ଓ୍ଯାକାମର, ଲିମତି
ଓ ଲୁନାଗତ ସଜମାନଙ୍କରେ ସଜକାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲନାରେ ଶିକ୍ଷା ପାଇ
ଅଛନ୍ତି । ସେ ପୁନ ବିଦ୍ୟାର ବିଶେଷ ଭକ୍ତ ଏହି ସାମରିକ
ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଅବର । ଶିକ୍ଷାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ
ବଢ଼ି ଦିନ । ତାଙ୍କର ନାବାଲକ ଅବସ୍ଥାରେ କଲେଜରେ
ପଢ଼ୁଥିବା ସମୟରେ ସେଥି ସକାଶେ ସେ ଅନେକ ଶୁଦ୍ଧ ପୁରୁଷାର
ପାଇଥିଲେ । ସେ ଯେତେବେଳେ ସଜଗାହ ପ୍ରାପ୍ତ ହିଅନ୍ତି
ତେତେବେଳେ ଜ୍ଞାନଶାଖା ଦୂର୍ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାପ୍ତ । ଫେଟ ସେ ସମୟରେ
ବିଶେଷ ଥିଲା ଏହି ସଜ୍ୟ ସମନ୍ବରେ କୌଣସି ଶୁଣିଲା ନ ଥିଲା ।
ଫେଟରୁ ରଣମୁକ୍ତ କରିବା, ଅୟ ବ୍ୟୟ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଏବଂ
ଲୋକଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କାମନାରେ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା
କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ବିଦେଶରେ ସେ ପ୍ରଥମେ କାର୍ଯ୍ୟଅରମ୍ଭ କଲେ ।
ସେ ସବ ପ୍ରଥମେ ଜଣେ ଉତ୍ସବରୁ ପେଣ୍ଡ୍ୟାନ ମନୋମତ କଲେ ।
ମିହିର ଦିନ୍ଦୁବନ ଦାସ କେ ଶଜା ୮ମେ ଏ. ଏଲ. ଏଲ. ବିଙ୍କୁ
ସେ ଦେଖେନ୍ତାନ ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । ନିଜେ ଶଜା ଏବଂ
ଦେଖେନ୍ତାନ ଦୁଇଁ ସଜର ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣିଲାବର୍ଷ କରିବାକୁ
ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ବତ୍ରମାନ ସାରତର ଅଧ୍ୟାନ୍ୟ
ଅନେକ ଟେଟରେ ବଜେଟର ଅୟ ବ୍ୟୟ ସମାନ କରିବା ଲାଗି
ବିଶେଷ ଚେଷ୍ଟା । ଲାଟିଅର୍ଟ୍, ବିନ୍ଦୁ ଲୁନାଓଡ଼ିଆ ଫେଟର ବ୍ୟୟ
ଅପ୍ରେଷଣ ଅୟ ବେଶି ହୋଇଅଛି । ଏହା ଲୁନାଓଡ଼ିଆ ଶକ୍ତା ଓ
ଦେଖେନ୍ତାନଙ୍କ ବିଶେଷ ଯହି ଫଳ । ଓଣଙ୍କାନ୍ତର ମହାଶୂଳକ
କନ୍ୟଙ୍କ ସହି ଲୁନାଓଡ଼ିଆ ମହାଶୂଳକ ସାହେବଙ୍କର ବିବାହ
ମଧ୍ୟ ଇତ୍ତାବର ମୋହିଏ ଉଦ୍ଦେଶ ଯୋଗ୍ୟ ପଟଣା । ହାଲୁ
ସଜ୍ୟରୁ ବଣର ସ୍ଥାପନ୍ୟତା ହରପାଳଦେବ ଅନହିନ୍ତେଣାତ
ପଞ୍ଚନର ସୋଲଙ୍କି ବଣ୍ୟୋଧ କରି ଦେବଙ୍କର ଚଣେ ଆହୁୟ
ଥିଲେ । ସୋଲଙ୍କି ଓ ହାଲୁ ଏହି ଦୁଇ ବଣ ମଧ୍ୟରେ ସେହି
ପୂର୍ବ ସମ୍ବନ୍ଧ ଏହା ଦାର ପୁନଃ ସ୍ଥାପିତ ହେଲା । ଓଣଙ୍କାନ୍ତର
ସଜ୍ୟର ସଜକବଣ ହାଲୁ ସଜ୍ୟପୁନାନଙ୍କର ବତ ଅଣ୍ଟି

ତାତ ଏବ ଲ୍ଲାନ୍କୋଡ଼ା ସଜବଣ ପୁରୁତ୍ତନ ଖୋଲୁଛି
ସଜ୍ଜୁତ୍ତମାନଙ୍କର ବଡ଼ ଅଂଶୁ ତାତ ହୋଇଥାଇଛି । ଏହି
ଦେଖିବୁ ଏହି ବୈବାହିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ସଜବଣ
ଦୌରାନ୍ତିକ ହୋଇଥାଇଛି । ସଜ୍ଜୁତ୍ତ ସଜବଣ ମଧ୍ୟରେ
ଏହି ପ୍ରଥା ଅଛି ଯେ ବରକୁ କଳ୍ପନା ପଞ୍ଚରୁ କେଣରଟେକ୍କା
ଅର୍ଥାତ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଖ ପରିମାଣରେ କେତେକ ଟଙ୍କା ପଣଚାପେ
ଦିଅମାଦା । କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୁଇ ସଜବଣଙ୍କର ବୈବାହିକ ମେଲନଙ୍କର
ସେଇ କେଣରଟେକ୍କା ଦିଅମାଦା ହୋଇ ନାହିଁ । ଏହି ଦୁଇ
ସଜବଣ ଏହି ସାମାଜିକ ସଂସାର ଲୋକ ସଜ୍ଜୁତ୍ତ ସଜବଣଙ୍କ
ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବରେ ଗୋଟିଏ ମହିତ ସଂସାର କରିଥାଇଛି ।

ଗନ୍ଧ ଜନ-ସଂଖ୍ୟାରୁ ବୁଝାଯାଉ ଅଛି ଯେ ପୂର୍ବ ଅଧ୍ୟେତା
କୁଣ୍ଡଳୀଆତ୍ମରେ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଅଛି । ଏଥରୁ ଜଣାଯାଏ
ଯେ ଲୋକମାନେ ସୁଖ ସନ୍ନେଷରେ ଅଛିନ୍ତି । କୃଷକ କୁଣ୍ଡଳ
ଅବଦ୍ୟା ସହିଲ କରିବା ଫିଦ୍ୟୁରେ ମହାରାଜା ସାହେବ ବତ ଯନ୍ତ୍ର
କରୁ ଅଛିନ୍ତି । ଏହି ଉଦେଶ୍ୟରେ ସେ କୃଷକ ବ୍ୟାଙ୍ଗ ସ୍ଥାପନ
କର କୃଷକମାନଙ୍କୁ ରିଶ୍ରୀରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଉପରେ କରି
ଅଛିନ୍ତି । କୃଷକମାନେ ଏହି ବ୍ୟାଙ୍ଗରୁ ଅନ୍ତରୁ ମୁଧ୍ୟର କାଳୀ ବିଜ୍ଞାନ
ମେର ପାରବେ । ଯେତ୍ରମାନେ ବେଶି ସୁଧ ମେଇ ଟଙ୍କା ବରଜ
ଦେଇ ଅଛିନ୍ତି ସେମାନେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚପ୍ତ ବାଢ଼ା ଦେବେ, କୃଷକ
ମହାରାଜା ସାହେବ ବୈଶ୍ଵରେ ଭ୍ରମେ ନକରି ଏ ସଂଘାର
ତାପ୍ତ କରିବାକୁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳିତ କରି ଅଛିନ୍ତି । ସେ ଗାଦି ପାର
କାର୍ଯ୍ୟ ଥରିବୁ କରିବା ସମୟରେ ଟକା କରିଗେ ନିତାନ ଅଧିକ
ଥିଲେ ହେଁ ସେ ତାଙ୍କର ଯତ୍ନ ଦ୍ୱାରା ଆଶ୍ରମ୍ୟ ଭାବରେ ଅୟ ବନ୍ଦୁ
ଦୃଢ଼ କରି ଅବସ୍ଥା ଓ ନାଥ ହଜାରେ ଅନେକ ହିକର କାର୍ଯ୍ୟ
ମାନ କରି ଥିଲେ । <ହେ ପର ଅର୍ଥାତ୍ବ ସାମାନ୍ୟ ବଣକିକୁ
ହିତୋଯାତ୍ମି କରି ପାର ଥାନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ମହାରାଜା ସାହେବ
ଦୟା ଦ୍ୱାରା ବର ଦିଶେଷ ଉତ୍ସାହରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଦିଲେ ଏବଂ ଟୌଟ
କାନ୍ଦିର ସମ୍ପ୍ରଦୟ ଗୋଲମାଲ ଦୂର କରି ବିପରି ଝୋଇରେ ଶିଖିଲା
ଟାଙ୍କା କରିବେ ତଥାରେ କିନ୍ତୁ ସଂକଳିତ ମେଲେ । ଯେତ୍ର ସମସ୍ତ
ସଂଘାର ଝୋଇ ମଧ୍ୟରେ କରି ଦେଇରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
ଅବସ୍ଥା ତହିଁ ଜଣା ଯାଏ ଯେ ଝୋଇର ଉନ୍ନତ କରିବାରେ
ତାଙ୍କର ତେବେକୁ ବିଶେଷ ଫଳବଜା ହୋଇ ଅଛି । ରବିଷ୍ଟାରେ
<ଦିଶଦରେ ସେ ବିଶେଷ କୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ତାହାର ଧୂମା
<ହେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ଭାଲ ଛାପେ ଜଣା ଯାଏ ଅଛି ।

ଅନ୍ତର୍ଦୀନ ତଳେ ଶ୍ରମନ୍ ମହାଶୂଣ୍ୟକ ଜନ୍ମିଦିନ ଉତ୍ସବ
ଉପଳକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ଦରବାର ହୋଇଥିଲ ତଥିରେ ମହାଶୂଣ୍ୟା
ସମ୍ମର୍ଜନ ସମ୍ମର୍ଜନରେ ତାଙ୍କ ଦେଖ୍ୟନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପର ବନ୍ଦିଷ.

ପଶଂସା କର କହଲେ ସେ ସେ ଦେଓୟାନକ ସାହାୟ ପାଇ ନ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ଶ୍ଵେତ୍ର ଏତେଦୁର ଫଳବତ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଶକ୍ତ୍ୟ ଶାସନରେ ଉତ୍ତିଷ୍ଠ ଫଳ ଲାଭ କରିବାକୁ ଦେଲେ ଶକ୍ତିର ଶକ୍ତା ଓ ଦେଓୟାନକ ମଧ୍ୟରେ ପରିଷ୍ଠର ସହଯୋଗ ଥିବା ଅବଶ୍ୟକ । ଲୁନାଓୟାତାରେ ଏହିପରି ସହଯୋଗ ଥିବାରୁ ସେ ଶକ୍ତିରେ ଶୁଭମୟ ଫଳ ହୋଇଥିଲା । ଶ୍ଵେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ସବୁ କାମ କରିଯାଇଥିଲା ଓ ଯେଉଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଏହା ପରେ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇଥିଲା ତହିଁରୁ ନିଶ୍ଚିତ ବୁଝେ ଥାଣା କରିଯାଏ ଯେ ଲୁନାଓୟାତାର ମହାରାଣା ଶ୍ରୀ ବରତଦ୍ୱାରା ସିଂହକିରଣ କରିବାର ପରିଷ୍ଠର ସ୍ଥାପନୀୟତା ତାଙ୍କ ସମନାମା ବିଜ୍ଞାନ ମହାରାଣା ଶ୍ରୀ ବରତଦ୍ୱାରା ସିଂହକିରଣ ସଦୃଶ ଶକ୍ତିବଶ ଛତାବଦୀରେ ସୁଖାନ୍ତି ଅର୍ଜି କରିବେ ।

ଲୁନାଓୟାତା ଶକ୍ତାମାନେ ଫୌଜଦାରୀ ଓ ଦେଓୟାନ କ୍ଷମତା ସମ୍ମତି ରୂପେ ପରିଣମ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଶକ୍ତିରେ ନିଜେ ଅର୍ଦ୍ଦ ପ୍ରଶନ୍ତି କରନ୍ତି । ମହାରାଣା ଶକ୍ତନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳୀରେ (ମେର ଅଧ୍ୟ ପ୍ରିନ୍ସେସ) ନିଜ ଅସ୍ତ୍ରକାର ବଳରେ ଜଣେ ସର୍ବ । ତାଙ୍କର ସମ୍ମାନ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଭାରରେ ପ୍ରଥାନ ପ୍ରଥାନ ଶକ୍ତାମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସଦୃଶ ଅଟେ । ଲୁନାଓୟାତା ଶକ୍ତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟ ଆୟୁର ଅନେକ ପଦ୍ଧା ରହିଥିଲା । ମାତ୍ର ସେ ବଣପୂରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି କାମ କରିଯାଇ ନାହିଁ । ଅୟୁର ଏହି ସବୁ ବାଟ ଖୋଲା ହୋଇ ଗଲେ ଶକ୍ତି ଯେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ କରି ହେବ ଓ ସୁଖ ସମ୍ବନ୍ଧ ତିରଦିନ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିବ ଏଥରେ ସମେହ ନାହିଁ ।

ପଦୁକୋଟାଇ ଶ୍ଵେତ୍ର ।

ପଦୁକୋଟାଇ ଶ୍ଵେତ୍ର ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାର ଉତ୍ତର ଓ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମରେ ଦ୍ଵିତୀୟାମ୍ବାଦୀ ଜିହ୍ଵା, ଦକ୍ଷିଣରେ ସମନାଦ ଜିହ୍ଵା ଓ ପୃଷ୍ଠରେ ତାଙ୍କୋର ଜିହ୍ଵା । ଏହାର କ୍ଷେତ୍ର ଫଳ ୧୧୯୫ ବର୍ଗ ମାଇଲ ୧୨୩୯ ମହିଦା ଜନ ଜନନୀ ଅନୁସାରେ ଏହାର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୪୦୦୭୫୪ । ଏହା ଗୋଟିଏ କୃଷି ପ୍ରଥାନ ଶକ୍ତ୍ୟ । ଏତାରେ ବାଷିକ ବୃକ୍ଷର ପରିମାଣ ଅଛି । ସେହି ବୃକ୍ଷର ଉପରେ ଏ ସ୍ଥାନର କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଭର କରେ । ଶ୍ଵେତ୍ରର ଶକ୍ତାମାନର ନାମ ପଦୁକୋଟାଇ । ସହରଟ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବସନ୍ତ କରି ହୋଇ ଥାଏ । ଏଥରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ର ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ପଢ଼ା ଗୁଡ଼ ଥାଏ ଓ ସହର ମଧ୍ୟରେ ଜଳ ଯୋଗାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ୧୯୯୬ ମହିଦାର ଜନସୂମାନ ଅନୁସାରେ ଏହି ସହରର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୧୮୭୭୭ ।

ଇଣ୍ଟିଆ ଗର୍ଭମେଣ୍ଟ୍ ପଣ୍ଡରେ ଏହି ଶ୍ଵେତ୍ରର ସାନ୍ଧାର ଭାବରେ ସମ୍ମନ ଥାଏ । ମାଦୁକ ପ୍ରଦେଶର ଶ୍ଵେତ୍ରମାନଙ୍କ ସକାଗେ ଦ୍ଵିତୀୟମ୍ବାଦୀରେ ଗର୍ଭମ୍ଭର ଜେନେଗେଲଙ୍କର ଯେଉଁ ଏତେଥୀ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଜରିଥରେ ଇଣ୍ଟିଆ ଗର୍ଭମେଣ୍ଟକ ସହଦ ଏକା-ଏକ ଭାବରେ ଏ ଟେଟର ଶକ୍ତିନେତିକ ବିଷୟକ କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରିଯାଏ ।

“ ହଜ୍ର ହାଇନେସ୍-ଶବ୍ଦିମାନ୍ ଦାସ ଶକ୍ତା ଶକ୍ତିଗୋପନ୍ ତୋମେଇମନ୍ ବାହାରୁ, ” ଏହି ଶ୍ଵେତ୍ରର ଅସ୍ତ୍ରକିରଣ । ରଦ୍ଦୁ-

ନାଥ ତୋମେଇମନ୍ ଏହି ଶକ୍ତ ବନ୍ଦର ସ୍ଥାପନୀୟତା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅସ୍ତ୍ରକିରଣ ସେହି ସ୍ଥାପନୀୟତାଙ୍କର ନବମ ପୁରୁଷ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅସ୍ତ୍ରକିରଣ ନାବାଲକ, ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସା ବର୍ଷ । ସେ ୧୯୯୨ ମହିଦା ପୁନ୍ନ ମାସ ତା ୨୦ ରିକରେ ଜନ୍ମ ପ୍ରହଣ କର ଅଛନ୍ତି ଓ ସେ ୧୯ ଗୋଟି ଚୋପ ସେଲଭଟ ପାଥିନ୍ତି ।

ଏହି ଶ୍ଵେତ୍ର ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୋଟିଏ କାଉନିସିଲ୍ ସାହାୟ୍-ରେ ପରିଗ୍ରହିତ ହୁଏ । ସେହି କାଉନିସିଲ୍ରେ ଜଣେ ପ୍ରେରିତେଣ୍ଟ ଜଣେ ଦେଓୟାନ ଏବଂ ଚିପ ଜଳ ଏହାର ମେମୂର ଅଟନ୍ତି ।

ଶ୍ଵେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସବୁ ଅଛି । ଏଥରେ ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ୫୦ ଜଣ । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ୨୫ ଜଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ, ଓ ୨୫ ଜଣ ଶ୍ଵେତ୍ରର ଦରବାର ଦ୍ୱାରା ମନୋମାତ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ୨୫ ଜଣ ମନୋମାତ ସର୍ବ ମଧ୍ୟରୁ ୧୧ ଜଣ ଶ୍ଵେତ୍ର କର୍ମଚାରୀ । ଦେଓୟାନ୍ କାଉନିସିଲ୍ର ପ୍ରେରିତେଣ୍ଟ । ଜଣେ ବେରକାଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଭାଇସ ପ୍ରେରିତେଣ୍ଟ ସ୍ବରୂପ ଦରବାର ପକ୍ଷରୁ ନିମ୍ନକୁ କରିଯାଏ ।

ଅୟୁ ବ୍ୟପୂର ସମାଜେନୋ ।

ସନ ୧୯୯୯ ସାଲରେ ଶ୍ଵେତ୍ର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପାତଣା ୩୮ ଲକ୍ଷ ୪୭ ହଜାର ୮୮ ଟଙ୍କା । ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଶ୍ଵେତ୍ର ଦେଇ ୫,୮୨,୮୮୪ ଟଙ୍କା ଯାଇ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ୮୮ ଲକ୍ଷ ୨୩ ହଜାର ୨୦୪ ଟଙ୍କା ବଳ ଥିଲା ।

ଏହି ବବ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରୁ ୧୦ ଲକ୍ଷ ୨୦ ଟଙ୍କାର ମଧ୍ୟରୁ ୫୦୦ ଟଙ୍କାରେ ଗର୍ଭମେଖ ନିକଟରୁ ବଣା ଗଲା ଏବଂ ଛାଅ ଲକ୍ଷ ପରିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦିଚିନାପଞ୍ଚ ସ୍ଥିତ ଇମାରିଏଲ ବାଙ୍କରେ ସାଧା ଅମାନତ ସ୍ଵରୂପ (Fixed deposit) ରଣା ଗଲା ।

ଷ୍ଟେଟ୍ ଡୋବଧାନରେ ସେଉଁ ସବୁ ଧର୍ମ ଓ ଦାନ ବିଷୟକ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ ଅଛୁ ସେ ସବୁ ସମ୍ବନ୍ଧରୁ ଏକ ଲକ୍ଷ ୩୦ ଟଙ୍କା ଅଭାୟ ହୋଇଥିଲା । ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ୧୯୦୭ ଟବା ଟେକ୍ର ସାଧାରଣ ଟ୍ରେନେରେ ଭୁକୁ ଅଛି । ବାବ ଟଙ୍କା ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କ ନାମରେ ତାକ ଘରର ସେଇନ୍ଦ୍ରିବାଙ୍ଗରେ ଓ ଷ୍ଟେଟ୍ କୋଅପରେଟର ଦେଇଥିଁ ସୋଧାଇରୁ ରେ ଅମାନତ ଅଛୁ ଏବଂ ସେହି ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କ ନାମରେ କେତେବେଳେ ଗର୍ଭମେଖ ନିକଟରୁ ଓ ଝୁକୁ ମଧ୍ୟ କଣା ଯାଇ ଅଛୁ ।

ଅଇନ୍ ପ୍ରଶ୍ନା ।

୧୯୨୨ ମାନ୍ଦା ନିଗେମର ମାସରେ ଦ୍ୱିତୀୟବାର ବାବସାଧାପକ ସବୁ ଗଠିତ ହୋଇ ଥିଲା । ସେହି ସବରେ ତିନି ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଲା ପରେ ୧୯୦୦ ମାନ୍ଦା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ପରିଲାଗାରିଗରେ ଧୂନ୍ତର ର ନିଆ ସବା କିମନ୍ତେ ସାଧାରଣ ନିବାସିନୀ କରି ଗଲା ଓ ସେହି ନିବାସିନୀ ପରେ ଦୃତିଶ୍ଵର ସବା ଗଠିତ ହେଲା । ପୂର୍ବ ଦିନ ଏଥର କଣ ଟଣ ନିବାସିତ ସର୍ବ୍ୟ ଓ ୨୫ କଣ ମନୋକାନିତ ସର୍ବ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ବାଉନରୀଙ୍କରେ ନିମ୍ନ ଲିଙ୍ଗିତ ୧୧ ଗୋଟି ଅଇନ୍ ଧାରା ହୋଇ ଥିଲା । (୧) ମିଶ୍ରିତ ଦ୍ୱଦ୍ୟ ବନ୍ଦି ନିବାରଣ ବିଷୟକ ଅଇନ୍ । (୨) ଷ୍ଟେଟ୍ରେ ଗୋ ମହିଳା ରୋଗ ନିବାରଣ ବିଷୟର ଅଇନ୍ । (୩) ଷ୍ଟେଟ୍ରେ ସଂଶୋଧନ ମିଠାମଧ୍ୟରେ ଅଇନ୍ । (୪) ସଂଶୋଧନ ଧୂନ୍ତର ଅଇନ୍ । (୫) ସଂଶୋଧନ ଧୂନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅଇନ୍ । (୬) ସଂଶୋଧନ ସମର ହିନ୍ଦୀନର ଅଇନ୍ । (୭) ସଂଶୋଧନ ହିନ୍ଦୀ ଉତ୍ସବାଳକାରୀ ବିଷୟର ଅଇନ୍ । (୮) ସଂଶୋଧନ ଗ୍ରାମୀୟ ପଞ୍ଚାତେ ଅଇନ୍ । (୯) ସଂଶୋଧନ ଦଶ୍ଵରିଯ ଅଇନ୍ । (୧୦) ସଂଶୋଧନ ଦଶ୍ଵରିଯ ଅଇନ୍ । (୧୧) କୋ ; ଅପି ଓତେଷ ଅଇନ୍ ।

“କାରନ୍ତିଲ ଅପି ଏତେମିନାସଟେସନ” ସଂଶୋଧନ ସିଂମ ଅଇନ ଛାଡ଼ା ଆର ସବୁଥିରେ ସମ୍ମତ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ।

ଭୂମିବ୍ରତସ୍ଵ ।

ଭୂମିବ୍ରତସ୍ଵ କାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ଷ୍ଟେଟ୍ ତିନି ଗୋଟି ତାଲୁକାରେ ବିଭିନ୍ନ ମଧ୍ୟା :—ଅଲନ୍ଗୁଡ଼, ତରୁମାୟମ୍ ଓ କୋଲାଟର । ପ୍ରତ୍ୟେକ ତାଲୁକାରେ କଣେ କଣେ ତହିଁଲାଗାର ଅଛନ୍ତି ।

ବିବରଣ ଲାଗିଥିବ ବର୍ଷରେ ଷ୍ଟେଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ୪୫.୦୫ ଲକ୍ଷ ରୂପୀ ହୋଇଥିଲା । ତଥା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ରୂପୀର ପରିମାଣ ଷ୍ଟେଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ୩୫.୦୨ ଲକ୍ଷ ଥିଲା । ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା ଏ ବର୍ଷ ଖାଦ୍ୟ ଉପଯୋଗୀ ଶସନାଦ ଶ୍ଵାସିତା ଥିଲା । ସାଧାରଣ ବାଣିଜ୍ୟ ମାନା ପଢିଥିବାରୁ ଶସନାଦର ଦର ଏହିପରି ଶସା ହୋଇ ଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ଯାଏ କୁଟା ପ୍ରଭାତ ଗୋ ମହିଳାଦର ଶାଦ୍ୟ ବର୍ଷ ଯାକେ ଦୁଃ୍ଖାଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସଂହାମକ ରୋଗ ଲାଗି ଥିଲେହେଁ ଗୋମହିଳାଦ ପଶୁମାନଙ୍କର ସାମ୍ବୁଦ୍ଧ ଗଲ ଥିଲା । ୨୪୮୨୯ ଏକର ଅନାବାଦ ଜମିରେ ଗୋ ମହିଳାଦ ପଶୁମାନେ ବିନା ମାସୁଲରେ ରେଥିଲେ ।

ବର୍ଷର ଅଧିରେ ରପ୍ତିମାନଙ୍କର ୨୩୮୨୦ ଏକର ପଢ଼ା କୁଟୁମ୍ବ ଜମା ଥିଲା, ଏବଂ ଗ୍ରେ ଷ୍ଟେଟ୍ ଇନାମ୍ ବାବଦ ୩୮୧୯ ଏକର ଓ ବଜ ବତ ଇନାମ୍ ବାବଦ ୨୦୪୨ ଏକର ଜମି ଥିଲା ।

ଲୁଣ ଓ ଅବକାଶ ।

ମାନ୍ଦାକ ଗର୍ଭମେଖ ସହି ୮୮୭ ମମିହାରେ ଷ୍ଟେଟ୍ର ଯେଇଁ ଏଗ୍ରିମେଖ ହୋଇଥିବୁ ତାହା ଦାରୀ ଷ୍ଟେଟ୍ରରେ ଲୁଣ ତମ୍ଭର କରିବା ବନ୍ଦିବାର ନିର୍ବିକାର ହୋଇଥିବୁ । ସେଥି ସକାଶେ ବୃକ୍ଷଶ ଗର୍ଭମେଖ ଷ୍ଟେଟ୍ରରୁ ବର୍ଷରେ ୩୮ ଲକ୍ଷାର ଟଙ୍କା ଦିଅନ୍ତି । ଷେଇ ଯେଇଁ ଲୁଣ ଜରଚ ହେବ ତାହା ପୂର୍ବ ସମୁଦ୍ରର ଉପକୂଳ ସ୍ଥିତ ବୃକ୍ଷଶ ଗର୍ଭମେଖଙ୍କ ଲୁଣ ଗୋଦାମରୁ ମହିଳାମାନେ ଷ୍ଟେଟ୍ର ମଧ୍ୟକୁ ବନ୍ଦି ସକାଶେ ଅଣନ୍ତି । କେତେ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦିବାର ସକାଶେ କମ୍ପ୍ରାକୁର ଦାରୀ ଷ୍ଟେଟ୍ର ତମ୍ଭିଲେରରେ ପୂର୍ବବତ୍ର ମଦ ପ୍ରସ୍ତର ହୋଇଥିଲା । ରିପୋଟ ଲିଖିବ ବର୍ଷରେ କମ୍ପ୍ରାକୁର ଷ୍ଟେଟ୍ର ସରକାର ୧୦୭୦୦ ଗେଲନ୍ ଇରୁ ପି. ମଦ ଯୋଗାର ଥିଲା ୨୮୦ ।

ଷ୍ଟେଟ୍ ।

ଟ ୨୬୭୧୧୦୯ ମୂଲ୍ୟର ୪୭୮୦୭୭ ଗୋଟି ଷ୍ଟେଟ୍ର କର୍ମଚାରୀ କର୍ମଚାରୀ ପରିଶର୍କର ଏବଂ ଟ ୨୩୦୭୩୩ ମୂଲ୍ୟର ୨୮୮୮ ଗୋଟି ଷ୍ଟେଟ୍ର ସେଣ୍ଟ୍ରଲ ରିପୋର୍ଟ ଟ୍ରେନେରୁ ଦେଇଥିଲା ।

ଅଇନ ଓ ବିଷର ।

ଦେଖେନ୍ତା ଓ ପରିଚାରକ ବିଷର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଷ୍ଟେଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ନାମା ପ୍ରକାର ଅଧିକାରୀ ପରିଶର୍କର ବିଷର ବିଷର ବିଷର ବିଷର । ପରିଚାରକ ବିଷର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଦେଖେନ୍ତା

ବିଶ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଫେଁର ଚିଅ-କୋନ ମାଇ-କୋନ କାର୍ଯ୍ୟରେ କମତା ପରିଣଳନା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦେଓୟାନା ମୋକଦମାରେ ଆଇନ ଦୃଢ଼ତ କୌଣସି କଥାର ନିଷ୍ଠର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧିକ ଅଧିକ ଅଧାଲତ ଅଛି । ସେଥି ସକାଶେ ଅବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଦୂର ଜଣ ଜାନ ନିଷ୍ଠର ହୁଅଥିବା ନିଷ୍ଠର ମୋକଦମା ଓ ଅଧିକ ମୋକଦମାମାନ ବିଶ୍ୱର କରିବା ବିଷୟରେ କେବଳ ଚିଅ-ବୋଟର କମତା ଅଛି । ଚିଅ-କାନ୍ତି କେବଳ ଅଧିକ ମୋକଦମା ଶୁଣନ୍ତି । ମୂଳ ମୋକଦମାମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ୟ ତଳା ଜଣ ଜାନ ନିଷ୍ଠର କରନ୍ତି । ଅଧିକ ମୋକଦମାର ବିଶ୍ୱ ସମୟରେ ଏହି ତଳା ଜଣ ଜାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପାଇ ଅନୁସାରେ ଜଣେ ଜଣେ ଜାନ ଚିଅନିଜଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ବିଶ୍ୱର କରନ୍ତି । ଫେଁର ମୋପସଲରେ ନାଥ ଗୋଟି ସ୍ଥିର କିମ୍ବା କୋଟିଆଛି ।

ଦେଓୟାନ ବିଶ୍ୱର ।

ଫେଁର ଦେଓୟାନ ଅଧାରତ୍ମାନଙ୍କରେ ୧୦୬୦ ଗୋଟି (ନିଷ୍ଠା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ) ମୋକଦମା ଦାଏର ହୋଇଥିଲା । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୯୯୫ ଧସଲି ସାଲରେ ୧୯୯୫ ଗୋଟି ମୋକଦମା ଦାଏର ହୋଇଥିଲା । ଏହିବୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଶତକତା ୦.୫୯ ମୋକଦମା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । ଫେଁର ଲୋକ ସଂଗା ହିସାବରେ କହିବାକୁ ଗନେ ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ୨୫ ଜଣରେ ମୋକଦମାର ସଂଖ୍ୟା ୧ ଗୋଟି ଓ ତାହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୪୩ ଜଣରେ ୧ ଗୋଟି ମୋକଦମା ହୋଇଥିଲା ।

କବେଦାନା (କେଳ) ।

ଫେଁଟ ମଧ୍ୟରେ ୯ ଗୋଟି କେଳଖାନା ଥିଲା । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ କେଳର ସଂଖ୍ୟା ସେତକ ଥିଲା । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ (Central Jail) କେନ୍ଦ୍ରକେଳ ପ୍ରକଟା ସହରରେ, ଓ ତାହାର ଅଧିନିୟମ କେଳମାନ (Sub-Jail) ମୋପସଲରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷର ଅରମ୍ଭରେ ସେଫ୍ଟ୍‌ଲୁକ ନେଇରେ ୧୮ ଜଣ ବ୍ୟାପି ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨୫ ଜଣ ପୁରୁଷ (ବଣ୍ଟପାତ୍ର), ୧ ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ (ବଣ୍ଟପାତ୍ର), ୧୦ ଜଣ ବିଶ୍ୱାସନ ଆସାମି ଓ ୫ ଜଣ ଦେଓୟାନ କବେଦ ଥିଲେ ।

ପୁରୁଷ ।

ଧସଲ ବର୍ଷ ଅରମ୍ଭରେ ପୁରୁଷ ବିଶ୍ୱରେ ୧୦୮ ଜଣ କନ୍ଦମ୍ବଲୁ, ୨୨ ଜଣ ହେଉଁ କନ୍ଦମ୍ବଲୁ, ୧୦ ଜଣ ସବ୍ରନ୍ଦସ୍

ପେଟର, ୪ ଜଣ ଇନ୍ଦ୍ରପେଟର ଓ ଜଣେ କମିଶନର ଥିଲେ ।

ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ପସର ବର୍ଷରେ ମିଥ୍ୟ ମୋକଦମା କମ୍ବା ଯେଉଁ ମୋକଦମାରେ ପୁରୁଷ ତବନ୍ତି କରିବାକୁ ଆୟାକୁ ହୋଇଥିଲେ ଏ ପ୍ରକାର ସମସ୍ତ ମୋକଦମା ବାବେ ୨୨୦ ମୋକଦମା ପୁରୁଷ ୦୮ରେ ଉପ୍ରୋଟ କରସାଇଥିଲା । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୨୫୭ ଗୋଟି ମୋକଦମା ପୁରୁଷ ୦୮ରେ ଉପ୍ରୋଟ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ୨୪ ଗୋଟି ଓ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୭୭ ଗୋଟି ପୁରୁଷର ଅପରିଧ ପୁରୁଷରେ ଉପ୍ରୋଟ ହୋଇଥିଲା । ପୂର୍ବ ବର୍ଷରୁ ଯେଉଁ ମୋକଦମା ପୁରୁଷ ଦିନ୍ଯାଧନ ଥିଲା ସେ ସମସ୍ତ ଏହି ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲୁ, କିନ୍ତୁ ତୋ ମହିଳାଦ କୋର ତାହା ମଧ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧି ନାହିଁ । ପୁରୁଷର ଅଧିକାରେ ଯେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଗିରିପଦାର କରି ହୋଇଥିଲା ସେମ ନିଷ୍ଠ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକତା ୪୫.୨ ବିଶ୍ୱରେ ଦୋଷ ସାବସ୍ତ୍ର ହୋଇଥିଲେ । ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଘେରା ସଙ୍ଗତର ମୂଲ୍ୟ ୧୩୦୭୯କ ତାହା ମଧ୍ୟରୁ ଶତକତା ୪୫.୧ ବିଶ୍ୱରେ ହୋଇଥିଲା । ତାହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଘେରା ସଙ୍ଗତର ମୂଲ୍ୟ ୧୮୩୩ ଟଙ୍କା ଓ ତଥା ମଧ୍ୟରୁ ଶତକତା ୪୦.୨ ବିଶ୍ୱମଦ ହୋଇଥିଲା ।

ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ୧୦୭ ଜଣ କୋରବାର, ୧୫ ଜଣ କୋଲାଇଟି, ୧୪୮ ଜଣ ରଲ୍ସିର ଜାଗପୁ ପ୍ରେରିକ୍ଲୁନ୍କ୍ କ୍ରିମିନେଲ୍ଟ୍ରାଇବ ରେଗ୍ରେଶନ୍ ଅନ୍ୟାୟୀ ରେଜେଞ୍ଚଲ୍ ଭୁକ୍ତ କରସାଇଥିଲା । କୋରବାର ଜାଜପୁ ଲୋକଙ୍କୁ ସଂଶୀଳା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ତରୁମାଧ୍ୟମରେ ଯେଉଁ ପୁଲ ଥିଲା ତାହା ପୁରୁଷକାର ନିଗରକୁ ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଭୁକ୍ତ ଥିଥିଲା । ସେହି ଜାଜପୁ କେତେକ ପିଲଙ୍କୁ ମରଇ ଭଲ ବିଷୟକ ଶିକ୍ଷା, ଲୁଗା ବୁଣା, ବଟେଇ କାମ ପ୍ରଦତ୍ତର ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ଯାଉଥିଲୁ । ସେହି ପୁଲର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ମୋଷ ଜନକ ରୂପେ ଚାଲିଥିଲା ।

ଶିକ୍ଷା ।

ଉପ୍ରୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଫେଁଟ ମଧ୍ୟରେ ୫୦୬ ଗୋଟି ପୁଲ, ଘୋଟିଏ କଲେଇ, ୧୦ ଗୋଟି ସେବେଣ୍ଟର୍ ପୁଲ (ହାଇସ୍କୁଲ), ୨୧ ଗୋଟି ଏଗଲେ ରଣ୍ଟାକୁୟଲର ପୁଲ, ୩୭୨ ଗୋଟି ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ପୁଲ ଓ ୧୦ ଗୋଟି ବିଶେଷ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷାର ପୁଲ ଥିଲା । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୫୮୪ ଗୋଟି ପୁଲରୁ ୨୫୮

ଶ୍ଵେତର ସ୍କୁଲମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୯୯ ଗୋଟି ସ୍କୁଲଟେଟରୁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଥିଲେ । ୨୦ ଗୋଟି ସ୍କୁଲ ଶ୍ଵେତରୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ନ ଥିଲେ । ସେ ସମସ୍ତ ଦେଶୀୟ ପାଠ୍ୟଶାଳା ଧରଣର ସ୍କୁଲ ଓ ଅକ୍ଷରିଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚମାନ ସରକାରୀ । ସେ ସମସ୍ତ ସ୍କୁଲର ସମୂହାୟ ଜେତ ସର୍କାର ବହିନ କରିଥିଲେ । ସ୍କୁଲର ସମ୍ପାଦକୁ ଛେତର ଆୟୁତନ ଓ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ସହିତ ତୁଳନା କଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ ପ୍ରତି ୧.୩୫ ବର୍ଗ ମାନ୍ୟରେ ଓ ୮୦୦ ଟଙ୍କା ଲୋକଙ୍କ ସକାଶେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ ଥିଲା ।

ସବୁ ପ୍ରକାର ସ୍କୁଲରେ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ୨୦୯୫ ବାଲକ
ଓ ୪୦୯୫ ବାଲକା ପରିଦ୍ଵାରା । ତାହାର ପୃଷ୍ଠ ବର୍ଷ ୨୦୯୬
ବାଲକ ଓ ୨୦୯୭ ଶତ ବାଲକା ଶିକ୍ଷା ପାଇଥିଲେ । ପ୍ରାଥମିକ
ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢ଼ିଥିବା ପିଲାଙ୍କର ବୟସ ୧୦ ବର୍ଷ
ମଧ୍ୟରେ ଡରଗଲେ ଜଣାଏବ ଯେ ବାଲକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
ଶତକତା ୫-୦୨ ଓ ବାଲକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨.୩୨ ଜଣ ଶିକ୍ଷା
ପାଇଥିଲେ । ତାହା ପୃଷ୍ଠ ବର୍ଷ ସେହି ହିସାବରେ ୨୨.୪ ବାଲକ
ଓ ୨.୮ ବାଲକା ଶିକ୍ଷାଧାନ ଥିଲେ ।

ରିଗୋଟ ଲିଟିର ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ବିଜ୍ଞାନ ପରିଵର୍ତ୍ତନ
୧୯୩୦-୪୧ ଦିନା ଶରତ ହୋଇଥିଲା । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଖର୍ଚ୍ଚର
ପରିମାଣ ୧୯୭୮-୯ ଦିନା ଥିଲା । ଏହି ଦିନା ମଧ୍ୟରୁ
୧୯୯୯ ଟଙ୍କା ସ୍ଥା ଶିକ୍ଷାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାହୋଇଥିଲା (ପୂର୍ବ
ବର୍ଷ ଏ ବିଜ୍ଞାନରେ ୧' ୨୨୦ ଟଙ୍କା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା) ।
ଫେଟର ସାଜଖାନା ଛାତ୍ର ଅନ୍ୟତ୍ର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାରେ ପିଲା-
ମାନଙ୍କୁ କୌଣସି କରି ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଶାମନ୍ତ୍ରେ-
ପୁରୁଷ ଠାରେ ଥବା ଶ୍ରୀ ତୁମିଶ୍ଵର ସାମୀ ହାଇସ୍କୁଲ ଓ
ଜ୍ଞାନମାୟନ ଠାରେ ଥବା ଶ୍ରୀଶାଥ ମୂର୍ତ୍ତିମୂର୍ତ୍ତି ଏହି ଦୂର
ଗୋଟି ଫେଟ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଇଷ୍ଟୁଲରେ ଓ ରାଜଖାନା
ବାହାରରେ ଥବା ସମସ୍ତ ସରକାରୀ ଇଷ୍ଟୁଲରେ ପଢ଼ିବା
ସକାଶେ ଶ୍ରୀମାନେ କୌଣସି କରି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।
ରାଜଖାନରେ ମଧ୍ୟ ଶାଣଙ୍କର ପ୍ରିଂସେକେଗ୍ରାମ ବାଜକା ସ୍କୁଲରେ
ବାଲକାମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ିବା ସକାଶେ କୌଣସି କରି ଦେବାକୁ
ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଅର ମଧ୍ୟ ରାଜଖାନରେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଥମିକ
ବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ଜ୍ଞାନ ସର୍କାରଙ୍କ ବମୋବସ୍ତୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ଅଛି ସେ
ସବୁ ଇଷ୍ଟୁଲରେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀମାନେ ପଢ଼ିବା ସକାଶେ କୌଣସି
କରି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଭିପୋଟ ଲିଙ୍ଗର ବର୍ଷରେ ପ୍ରାଥମିକ ଉତ୍ସୁଳର ସଂଖ୍ୟା
(୩୧ ଗୋଟି ଏଗଲେ ଉତ୍ସୁଳର ଥିଲା) ୧୯୮ ଗୋଟି

ଥିଲା । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୩୯୩ ଗୋଟି ପ୍ରାଥମିକ ଉଚ୍ଚଲୁ
ଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ୧୪ ଗୋଟି ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚଲୁ ଓ
ଅବଶିଷ୍ଟ ୧୫୨ ଗୋଟି ବେସରକାରୀ ଉଚ୍ଚଲୁ । ଏହି ବେସର-
କାରୀ ଉଚ୍ଚଲୁ ମଧ୍ୟରୁ ୧୦୩ ଗୋଟି ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ
ପାଇଥିଲେ । ୨ ଗୋଟି ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚଲୁ, ଗୋଟିଏ ସାହାଯ୍ୟ
ପ୍ରାପ୍ତ ଉଚ୍ଚଲୁ ଓ ଗୋଟିଏ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ନ ଥିବା ଉଚ୍ଚଲୁ
ଏହିପରି ୫ ଗୋଟି ଉଚ୍ଚଲୁରେ କେବଳ ବାଲକମାନେ ଶିକ୍ଷା
ପାଇଥିଲେ ଏକ ଅବଶିଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚଲୁଟେ କେବଳ ବାଲକମାନେ
କିମ୍ବା ମିଶାମେଣି ଘାବରେ ବାଲକ ବାଲକମାନେ ପାଇଥିଲେ ।
ଏଥେ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇ ଗୋଟି ଉଚ୍ଚଲୁ ଘଟିରେ ବିଷେ । ଏଥରେ
ମୁଲିଆମାନଙ୍କର ପିଲମାନେ ପଢ଼ନ୍ତି । ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ
ବାଲକ ଓ ବାଲକମାନେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ପଢ଼ିବା ଉଚିତ ଏହି
ମାତ୍ର ଅନ୍ତିମରେ ଦ୍ଵିତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଗ୍ରଭାଗ ହେବାରୁ ବାଲକା
ବିଦ୍ୟାଳୟର ସଂଖ୍ୟା କର୍ତ୍ତ୍ୟାର ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ସମସ୍ତ
ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ୧୪୮୧୯ ଜଣ ବାଲକ
ଓ ୧୯୭ ଜଣ ବାଲକା ପାଇଥିଲେ । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୯୫୪୨
ବାଲକ ଓ ୧୯୩୨ ବାଲକା ବର୍ଷ ଶେଷରେ ପଥୁ ଥିଲେ ।
ଅଧିକାଂଶ ବାଲକା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ କୁଞ୍ଚ କାମ ଓ ସଂକାଳ ଟିକ୍ରା
ଦିଅଯାଇଥିଲା । ରିପୋଟ ଲିଟିଟ ବର୍ଷରେ ଫେଟ ମଧ୍ୟରେ ପାଠ
ଗୃହ (Reading room) ଓ ସୁମୁକାଳୟର ସଂଖ୍ୟା ୭,
ଗୋଟି ସଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୫ ଗୋଟି ସର୍କାରରୁ
ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଟ ୩୦-୧/୧ ଏ ବିଷୟରେ
ସାହାଯ୍ୟ ଦିଅଯାଇଥିଲା । ଫେଟ ପକ୍ଷରୁ ଯେଉଁ ଟ୍ରାଇଲିଂ
ଲୀଇଟ୍‌ରେଗମାନ ବାମୋବ୍ୟ କରିଯାଇଥିଲା ତହିଁରୁ ଲୋକଙ୍କର
ଉପକାର ହୋଇଥାଏ ।

ଏହି ଟ୍ରାଇଲିଂ ଲାଇଟ୍‌ରୁ ୪୪୦୨ ଜଣ ଲୋକ ପୁଣ୍ଡକ
ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଏଥିରୁ ୧୯୭୭ ଜଣ
ଲୋକ ପୁଣ୍ଡକ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ରିପୋଠ ଲିଖିତ
ବର୍ଷରେ ୫୫ ଗୋଟି ନୃଥ ଅଳମାଣୀ ଏହି ଟ୍ରାଇଲିଂ ଲାଇଟ୍‌ରୁ
ରେ ଯୋଗ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ନୃଥ ଅଳମାଣୀକୁ ମିଶାଇ
ସବୁ ସୁଦା ୪୫ ପ୍ରତ୍ୟେ ବା (ସେଟ) ବହି ବ୍ୟବହାର କରି
ଯାଇଥିଲା । ୩୧ ଲୋକମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସର୍କାରୀ ଲାଇଟ୍‌ରୁର
ସଂଖ୍ୟା ୪ ଗୋଟି ଥିଲା—ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗାନେ ଓ ଅତିରିକ୍ତ
ତନି ଗୋଟି, ତାଳୁକା ମାନଙ୍କର ସଦର ମହିକୁମାର ଅବସ୍ଥାର
ଥିଲା । ରିପୋଠ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ସେହି ସବୁ ଲାଇଟ୍‌ରୁର
ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୧୯୫ ଜଣ ଓ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା
୧୪୪ ଜଣ ଥିଲା ।

ସାହୁ ବିଭାଗ ।

ଶ୍ଵେତର ଯେ ଡାଃ ମେଉକେଳ ଅର୍ପିବର ସେ ମଧ୍ୟ ସାହୁ ବିଭାଗର ଅଫୀସର । ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ସେ ୨୨ ଗୋଟି ଗ୍ରାମ ପରିଦର୍ଶନ କରି ଥିଲେ । ଗୋପକ ଠୀକା ଦେବାର ଉପକାରୀ, ସାହୁ ରକ୍ଷାର ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ବିଷ୍ଟ ଚିକା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂକ୍ଷାମକ ରୋଗ ସମୟରେ କି କି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କଲେ ଲୋକେ ରୋଗ ଅନିମର୍ଦ୍ଦିତ ରକ୍ଷା ପାର ପାରିବେ ଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷ୍ଟ ସେ ଲୋକମାନଙ୍କ ସହିତ ପରିମଳା କରି ଥିଲେ । ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ ପୂର୍ବେ ଶ୍ଵେତ ସାହୁ ବିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପିବାର ମଞ୍ଜୁର କରି ଯାଇ ଅଛୁ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ କରି ଯାଇ ଥିଲା । ସମୁଦ୍ରା ଶ୍ଵେତ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ହେଉଥୁ ଇନ୍ଦ୍ରପଥର ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେ ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ୨୩ ଗୋଟି ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଥିଲେ ଓ ଦ ୧୪୦ ନ ଗ୍ରୁ କରିଥିଲେ । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୨୫ ଗୋଟି ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇ ଥିଲେ ଓ ୨୨୨ ଦିନ ଗ୍ରୁ କରିଥିଲେ । ମେଜିକ ଲିଷ୍ଟର୍ ଓ ବକ୍ତୃତା ସାନ୍ତୋଷରେ ସାହୁ ବିଷ୍ଟ ବିଷ୍ଟ ପ୍ରଣର କରି ଦେଇ ଥିଲା । ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ୧୪ ଅର ମେଜିକ ଲିଷ୍ଟର୍ ଦେଖାଇ ଥିଲେ ଓ ୧୫ ଗୋଟି ବକ୍ତୃତା ଦେଇ ଥିଲେ । ଏହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୦ ଅର ମେଜିକ ଲିଷ୍ଟର୍ ଦେଖାଇ ଥିଲେ ଓ ୧୦୦ ଗୋଟି ବକ୍ତୃତା ଦେଇ ଥିଲେ । ସାହୁ ବିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟର କପର ଉନ୍ନତି ହେବ ଏବଂ ତାହା ଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କର ବିପରୀ ଦେଶର ଉପକାର ହେବ ଏବଂ ବିପରୀ ସେ ବିଷ୍ଟରେ ଅନୁର ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ, ଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷ୍ଟ ଶ୍ଵେତ ପରିବାରର ବିଶ୍ଵାସାନ ଅଛୁ ।

ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗ ।

କୃଷି :—୧୯୪୦ ଫେବୃଆରୀ ମଧ୍ୟରେ କୃଷି ବିଭାଗ ତେବେଳପ୍ଲମେଜ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵବିଧାନରେ ଥିଲା । କୃଷି ବିଷ୍ଟର ଦୁଇ ଜଣ ଶିକ୍ଷକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଶ୍ଵେତର ପୂର୍ବ ବିଭାଗରେ ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଶ୍ଵେତର ପ୍ରସ୍ତୁତି ବିଭାଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଶ୍ଵେତ ସ୍କୁଲାନାରେ ଯେଉଁ କୃଷି ଶିକ୍ଷାର ଫାରମ (Farm) ଅଛି ତହିଁର ମେନେଜର ମଧ୍ୟ ଏ ବିଭାଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ଉତ୍ତର କୃଷି ବିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷକ ଦୁଇ ଜଣ ଅପଣା, ଛଲକା ମଧ୍ୟରେ ବୁଲି କୃଷିର ଉନ୍ନତି ପ୍ରଣାଳୀ ରଯୁତମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇ ଥିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ବିପରୀ ଭଲ ବିହନ ବାହୁ ଶ୍ଵେତରେ ବୁଣିବାରୁ ହେବ, ଉତ୍ତର ଉତ୍ତର ଫେବୃଆରୀ ସକ ଶେ ବିପରୀ ଜମିକୁ

ଉପଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ, ବିଲରେ କିପରି ରଲ ଖତ ଓ ଲଙ୍ଗଲ ପ୍ରତିକୁ କୃଷି ଯଥ ବିଭାଗ କରିବାକୁ ହେବ ଏ ବିଷ୍ଟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ । ଉନ୍ନତି ପ୍ରଣାଳୀରେ କିମର ଗୁଡ଼ କରିବାକୁ ଦେବ ତାହା ଅନେକ ଗୁଡ଼ର ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ରଯୁତମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦିଅ ଯ ଇଥିଲା । ବର୍ଷପୁର, ଅଦାନ୍ତର, କିନ୍ତୁପଟ୍ଟି, ରାଯିଅନଗରମ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ଗ୍ରାମରେ ଉନ୍ନତି ପ୍ରକାର ଲଙ୍ଗଲରେ କିପରି ହିଲ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ଦେଖାଇ ଦିଅ ହୋଇଥିଲା । ଦେଖିଲଙ୍ଗଲ ଏପେକ୍ଷା ଏହି ନୂଆ ପ୍ରକାରର ଲୁଦା ଲଙ୍ଗଲ ଯେ ଉନ୍ନତି ଏହା ରଯୁତମାନଙ୍କ ମନରେ ଥାରଣ କରୁଥିଲା । ସାଧାରଣ ବିଲଦ ଓ ପଣ୍ଡା ଏହି ଲଙ୍ଗଲ ଦ୍ୱାରା ହିଲାପରିବରେ ହିଲ କରି ପାରିବେ ବି ନା ତାହା ପରାମା କରିବା ସକାଶ ରଯୁତମାନଙ୍କୁ କେତେ ଗୋଟି ନୂତନ ପ୍ରକାରର ଲଙ୍ଗଲ' ବିନା ଖରିରେ ଥାର ଦୂରେ ଦିଅ ଯାଇ ଥିଲା । ସୁଲେଲା ମକା ବାଜରା ପ୍ରକଟି ବିଲ ନିକୁ ବୁଣିବା ପୁରୁଷ ବିପରୀ ଉପାୟରେ ରୋଗ-ଶିଳ୍ପ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ଅଳମଗୁଡ଼ ଗ୍ରାମର ରଯୁତମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ଯ ର ଥିଲା । ଏହି ପରି ନିମାତି ଏ ବିଷ୍ଟର ପ୍ରକାର ଓ ଶିକ୍ଷାର ଫଳରେ ଥାନ ବିହନର ମୂଲ୍ୟ ଅନେକ ଗ୍ରାମରେ ସାଧାରଣ ଘରରେ କମି ଯାଇଥିବାର ଜଣା ଯାଇ ଅଛି । ବିଲରେ ଗୁଡ଼ କରି ଯାଇଥିବା ଅଶ୍ଵ, ବାଦାମ, କମ୍ପୋଟିଅନ୍ତରୀ ପ୍ରକଟି ଗୁଡ଼, ବିରିଗୁଡ଼ରେ ଲଗା ଯାଉଥିବା ମୁଲା, ହାଜାଥିଶୋକ ଅଳୁ ପ୍ରକଟି ଗୁଡ଼ କପର ଉନ୍ନତି ପ୍ରଣାଳୀରେ କରିବାକୁ ହେବ ରଯୁତମାନଙ୍କୁ ତାହା ଯଥା ସମ୍ବ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ପାଇଥିଲା ।

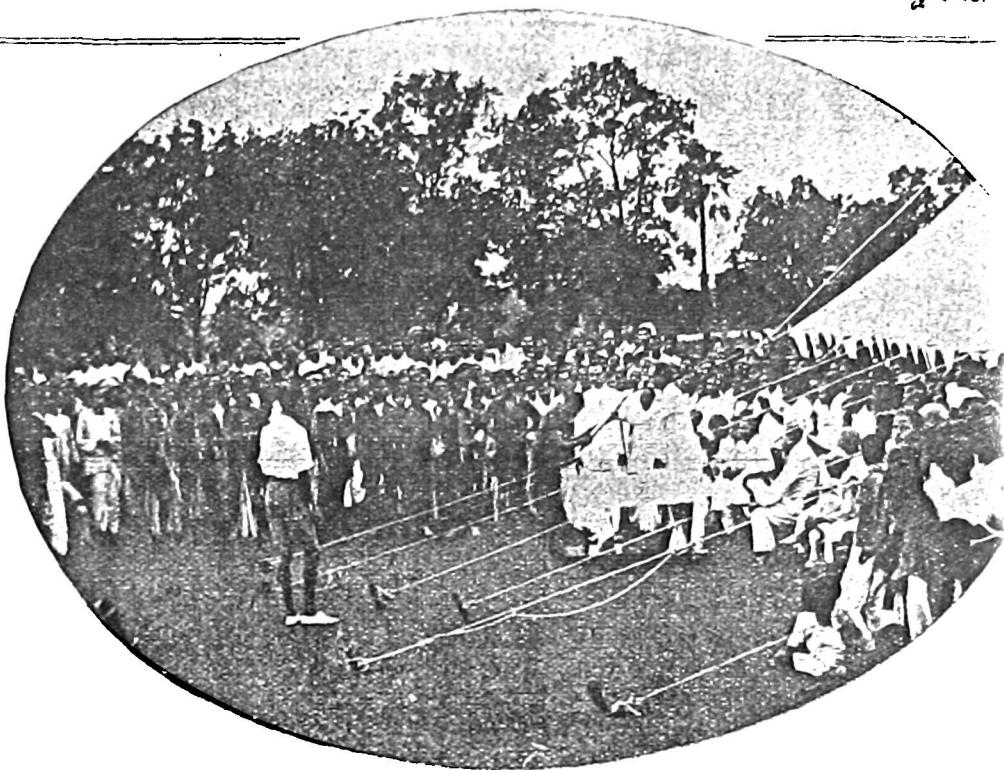
କୋଅପରେଟିର ସେସାଇଟି

(ସମବାୟ ବା ସହଯୋଗ ସମିତି) ।

ବର୍ଷ ଅଧିକରେ ୧୪ ଗୋଟି ସମିତି ଥିଲା ତାହା ମଧ୍ୟରୁ ୧୧ ଗୋଟି କୃଷି ବିଷ୍ଟ ସମିତି ଓ ଅବଶୀଳନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ସମିତି । ଏହି ୧୧ ଗୋଟି କୃଷି ସମିତି ମଧ୍ୟରୁ ୧୫ ଗୋଟି ରଣ ଦେବାର ସମିତି । ଅବଶୀଳନ ' ଗୋଟି ସମିତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟି ଗୁଡ଼, ବିରିଗୁଡ଼ରେ ଲଗା ଯାଉଥିବା ମୁଲା, ହାଜାଥିଶୋକ ଅଳୁ ପ୍ରକଟି ଗୁଡ଼ କପର ଉନ୍ନତି ପ୍ରଣାଳୀରେ କରିବାକୁ ହେବ ରଯୁତମାନଙ୍କୁ ତାହା ଯଥା ସମ୍ବ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ପାଇଥିଲା ।

ମ

ବାରପଦା ଯୋଳଶାଇନ
ପଢଥରେ ଯେଉଁ ଫୁଟବଲ୍
ଖେଳ ହୋଇଥିଲ ସେଥରେ
ରେବେନ୍ଦ୍ର କରେଇ ଟମ
(ଦଳ) ଜପୀ ହୋଇଥିବାର
ଶାମାନ୍ ମହାଶାକା ସେମାନଙ୍କୁ
“ ଶାମଚନ୍ଦ୍ର ମେମୋରି ଏଲ
ଶିଳ୍ପ ” ପ୍ରଦାନ କରୁଥାଇଗନ୍ତୁ ।

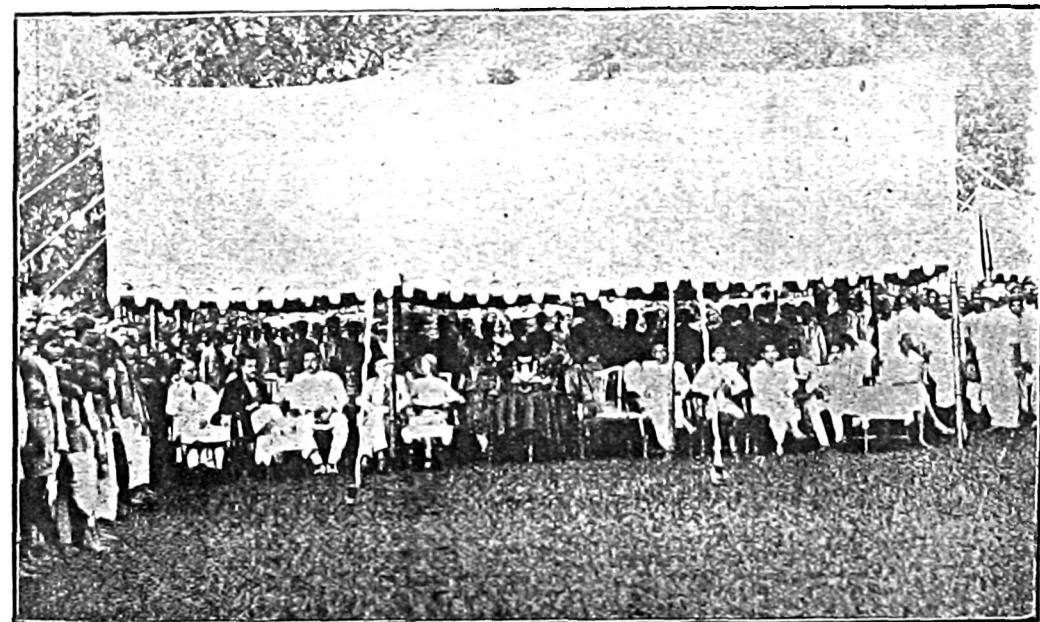

ର

ଭ

ଞ୍ଜି

ର

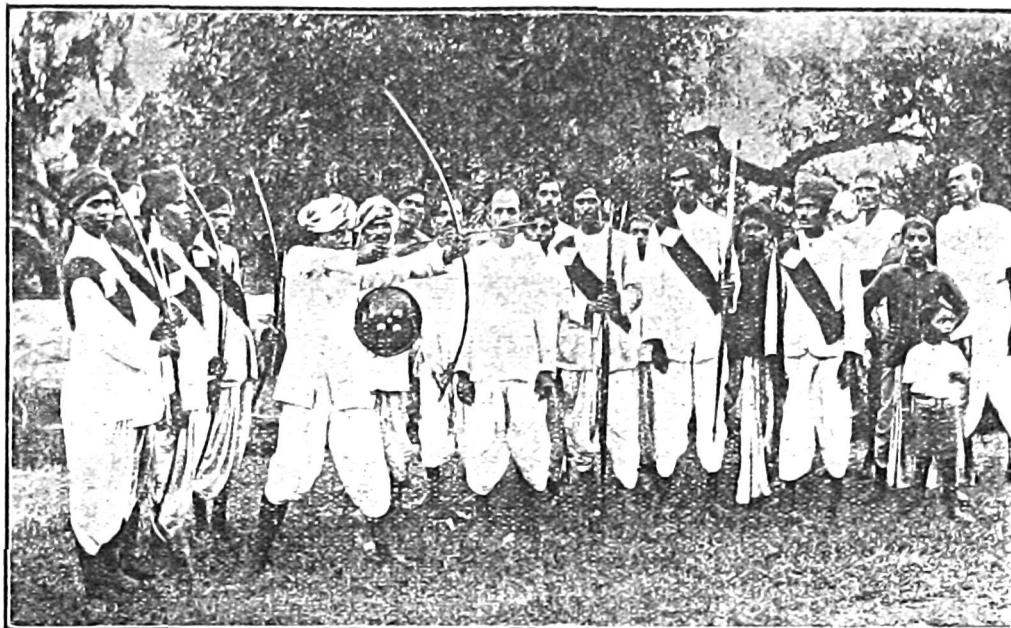
ମୋ

ଟେ

ଶାମଚନ୍ଦ୍ର ମେମୋରି ଏଲ
ଚେଲେଙ୍କ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଯୋଜିତା
ଖେଳରେ ବାରପଦା ଟାରନ
ଦଳ ସହି ରେବେନ୍ଦ୍ର କରେଇ
ଦଳର ଧାରନେଲ ଖେଳ
ହେଉଥିବା ସମୟରେ ବିପକ୍ଷ
ଦଳରେ ଗୋଟିଏ ବର ଗୋଲ
ଅତକୁ ରକ୍ଷକରି ମାରିଥିରେ,
ସେହି ବର ବାରପଦା ଗୋଲ
ଅଟକାଉଥାଇଗନ୍ତୁ ।

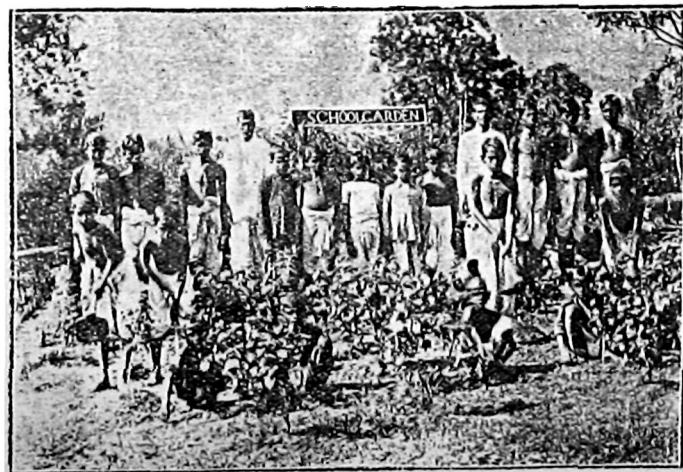
ଗେଛେ ।

ବାରପଦାରେ ଦଶହର
ପଦ୍ମନାରେ ଲାଖବନ୍ଦୀ ଉତ୍ସବ ।
(୪ ପୃଷ୍ଠା ଦେଖ)

କାଠିନାଟ । ଏହିନାଟ ॥
ୟୁକ୍ତନାର ଦଶହର ପଦ୍ମରେ
ଦିଶେଷ ଘାବରେ ଦେଖାଯାଏ ।

ବାଙ୍ଗିରିପୋଷି ଲିମ୍ବ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଲୟ ଗ୍ରହମାଜେ
ବିଦ୍ୟାଲୟ ଧଳଣ୍ଡରେ ଥିବା ବଗିଚାରେ ବଡ ଉତ୍ସାହର
ସହି କାମ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ଲୁଗା ବୁଣା ସୋଧାଇଟ୍, ଶ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବହି ପ୍ରତିତ ଲେଖା
ପତ୍ର ସାମାଜ୍ଞୀ ଯୋଗାଇବାର ଦୁଇ ଗୋଟି ସମେତ, ରହି ଗୋଟି
ତତ୍ତ୍ଵବାଦୀ ଉତ୍ସନ୍ନାଥଙ୍କ, ଦୂର ଗୋଟି ଶ୍ରୀମିକ ଉତ୍ସନ୍ନାଥଙ୍କ
ଏବଂ ଦୁଇ ଗୋଟି ସର ତତ୍ତ୍ଵବାଦୀ ସମେତ ଥିଲା ।

ଦୂର ଗୋଟି କେନ୍ତେ ସମେତ ଓ ରହି ଗୋଟି ତତ୍ତ୍ଵବାଦୀ
ଉତ୍ସନ୍ନାଥଙ୍କ ଶକ୍ତି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମେତର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୦୫୫
ଅର୍ଥାତ୍ ହିତବାର ପ୍ରତେକ ଧୋଧାଇଟ୍ଟର ମେମର
ସଂଖ୍ୟା ୧୫ ।

ସୋଧାଇଟ୍ଟମାନଙ୍କର “ପେଡ ଅପ୍ ଶେଆର” ମୂଳ୍ୟନ
ରିପୋଟ ଲିଟିଟ ବର୍ଷରେ ୨୦୧୨୨ ଟଙ୍କା ଓ ତାହା ପୂର୍ବ
ବର୍ଷରେ ୨୦୧୩୯ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ରକ୍ଷିତ ପାର୍ଶ୍ଵ । Reserve
fund (୧୦୨୨୨ ଟଙ୍କାରୁ ୨୦୨୨ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ି
ହୋଇଥିଲା) । ଅମାନତ୍ତ୍ଵ ଟଙ୍କା (deposit) ୧୦୧୨୦୦ ରୁ
୧୦୫୫୦୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ି ହୋଇଥିଲା । ସୋଧାଇଟ୍ଟ-
ମାନଙ୍କର କାରବାଦୀ ମୂଳ୍ୟନ (working capital)
୨୦୧୩୯୯ ଟଙ୍କାରୁ ୨୦୧୩୭୨୯ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ିଥିଲା ।
ରିପୋଟ ଲିଟିଟ ବର୍ଷରେ ସୋଧାଇଟ୍ଟମାନଙ୍କରୁ ୩୦୨୧୧୧

ଟଙ୍କା ରଣ ଦିଅୟାଇଥିଲା । ତାହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୨୦୨୨୨୨
ଟଙ୍କା ରଣ ଦେବାରେ କେତେ ହୋଇଥିଲା ।

ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ।

ଏହି ବଜ୍ର୍ୟକ୍ଷତ ପ୍ରାୟ ସମ୍ମୂହୀନ ରୂପେ କୃଷି ପ୍ରଥାନ ଦେଶ ।
ଏଠାରେ କୌଣସି ପ୍ରଥାନ ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ହାତ ତନ୍ତ୍ରରେ
କଥା ଓ ରେଶମ ଲୁଗା ବୁଣିବା କାର୍ଯ୍ୟ, ରଙ୍ଗ କାର୍ଯ୍ୟ, ପଣନ
ଧୂତା କାଟିବା, ମାଟ୍ଟ ବର୍ତ୍ତନ୍ତ, ରଙ୍ଗ ଟାରଲ ପ୍ରତିତି ତତ୍ତ୍ଵର
କରିବା ଏହି ସମସ୍ତ ଦ୍ରୁତ ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ଏଠାରେ କରି ହୁଏ ।
ଶିଳ୍ପ ବିଜ୍ଞାନରେ ଉତ୍ସାହ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଝେଟର ବଜ୍ର୍ୟାନ୍-
ରେ ଗୋଟିଏ ଶିଳ୍ପ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଖୋଲ ଯାଇ ଅଛି । ସେଠାରେ
ଲୁଗା ବୁଣା ଓ ଲୁଗାରେ ରଙ୍ଗ ଦେବା କାର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ
ଶିକ୍ଷା ଦିଅୟାବ । ଶା ମାର୍ତ୍ତିଣ୍ଣ ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟ ନାମରେ ଯେଉଁ
ଶୁଳ୍କ Workshop ସଂଲିଙ୍ଗରେ ଖୋଲ ଯାଇଅଛି
ସେଥିରେ ରିପୋଟ ଲିଟିଟ ବର୍ଷରେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ “ଶିକ୍ଷା ନବୀଷ”
ଥିଲେ । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଏଥିରେ ୧୦ ଜଣ ଶିକ୍ଷା ନବୀଷ
କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । କିମାର କାମ, ବତେଇ କ.ମ ଓ ହିନ୍ଦେଇ
କାର୍ଯ୍ୟ ଏଠାରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ଯାଇଥିଲା ।

ମୟୁରଭଙ୍ଗର ଜଙ୍ଗଳ ବିଭାଗ ।

ଶାକୁ ଏମ୍, ବି, ଗେଲିଥୁତ ଏମ୍. ଆର. ଏ. ସି, ଏମ୍. ର ଏମ୍. ଏ.
ପରେଶ ଅର୍ପିତର, ମୟୁରଭଙ୍ଗ ଫେଟ ।

ବାରବରରେ କଥା ଅଛି ଯେ ପରମେଶ୍ଵର ମନୁଷ୍ୟ ଓ
ତାହାର ସ୍ତାନ୍ତ୍ର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଳ ଖାଇବାକୁ ମନା କର
ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟର ସବ୍ରାଦ ଏପରି ଯେ ବାରଣ ନମାନ
ସେମାନେ ସେହି ପଳ ଉକ୍ତଣ କଲେ । ଲୋକଙ୍କର ହିତ
ସତାଶେ ସେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମନା ଜର୍ବୟାଏ ମନୁଷ୍ୟ
ସାଧାରଣତଃ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ନାମା ଉପାୟରେ କରିବାକୁ ମନ
ବଳାଏ । ସେହି ପରି ନାମା ଛଳ ଓ କୌଣସିରେ ଜଙ୍ଗଳ
ବିଭାଗର ନିଯମ ଓ ନିଷେଧମାନ ଲାଗନ ହେଉଥିବାର ଦେଖ
ଯାଏ ।

ଜଙ୍ଗଳ ଯେପରି ଏକାବେଳେକେ ଧ୍ୟାନ ହୋଇ ନାହିଁ
ସେଥି ନିମନ୍ତେ ବିମ୍ବ ଯେଉଁ ଖାନରେ ଜଙ୍ଗଳ ଶେଷ ହୋଇ
ଯାଇଥିବୁ ସେଠାରେ ଘୁନବାର ଯେପରି ଜଙ୍ଗଳ ହେବ ସେଥି
ସକାଶେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ନିଯମ କରି ଯାଇ ଅଛି । ଏପରି

ନିଯମ କରିବାର ଉଦେଶ୍ୟ ଏହି ଯେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କର
ବିଶେଷ ଉପକାର ହେବ, ମୟୁରଭଙ୍ଗମାନେ କାମ ଧାରବେ,
ଶିଳ୍ପର ଉନ୍ନତ ହେବ ଓ ଲୋକଙ୍କର ସୁଖ ସାହିନ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି
ହେବ । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏ ହିତକର କଥା ନ ବୁଝି
ପରେଣ୍ଣ ବିଭାଗକୁ ଢାଙ୍କର ଶବ୍ଦୀ ବୋଲି ମନେ କର ଥାଅନ୍ତି ।
ପ୍ରାଚୀ, ଜମ୍ବୁନ ପ୍ରତିକ ଦେଶରେ ଲୋକଙ୍କର ଏପରି ଭାବ
ନାହିଁ । ସେଠାରେ ପ୍ରତେକ ଗ୍ରାମ ଓ ସହର ସକାଶେ ମଣ୍ଡିଏ
ମଣ୍ଡିଏ ଜଗର ଅଛି । ଗ୍ରାମ ଓ ସହର ବାନିଙ୍କ ନିଜ କମ୍ପ୍ୟୁଟର-
ମାନେସେ ସମସ୍ତ ଜଗର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରନ୍ତି ସେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର-
ମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ଦେଶର ଗର୍ଭମେଣଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵାବ୍ୟାନରେ
ଆଏ । ଯେଉଁ ୧୦ରେ ଲୋକଙ୍କର ଜଙ୍ଗଳ ବିଭାଗ ବନ୍ଦପୂରେ
କୌଣସି ଭ୍ରମ-ଆରଣ୍ୟ ଥିବ ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରଥମେ ଦୂରବୁଢ଼ ହେଲେ
ଓ ଲୋକଙ୍କ ଭାବର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲେ ପରେଣ୍ଣ ବିଭାଗର

କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ରୂପେ ବୁଝା ଯାଇ ପାରିବ । ଏ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନିତ ରୂପେ ଓ ପ୍ରକୃତ ଭାବରେ ପ୍ରଗତ କଥା ଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ମାନରେକ ଭାବର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବା ସମ୍ଭବ । ଥରେ ଲୋକେ ଯଦି ବୁଝିପାରିବେ ଯେ ତାଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲର ଉନ୍ନତ କଥା ଯାଉଅଛୁ ତେବେ ସେମାନେ ଜଙ୍ଗଳ ନାହିଁ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଅଣା କବୁ ଶାବ୍ଦ । ଝେଠର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଶ୍ୱାସ ଏ ବିଷୟ ପ୍ରକୃତ ରୂପେ ବୁଝି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ହୋଇ ପ୍ରଗତ କଷ୍ଟକର ହେବ ନାହିଁ ।

ଝେଠର ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛୁ । ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ପରେଷ୍ଟ ଇଲାକା ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବିଶ୍ୱାସ । ଝେଠର ସମୟ ଲୋକଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ନେବ ଏହି ଅଭିପ୍ରାୟରେ ବୁଝିଲୁ ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଅଛୁ । ଝେଠର ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟରେ ପରଶ୍ଵର ସହଯୋଗ ରହିବା ଉଚିତ, ତାହା ହେଲେ ଲୋକେ ଯଥାସମ୍ଭବ ବିଶେଷ ଉପକାର ପାଇ ପାରିବେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତଥ ଟମେଖରୁ ପରେଷ୍ଟ ତପାଠମେଖର ସବୁ ସମୟରେ ସାହାୟ୍ୟ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ କୌଣସି ତପାଠମେଖ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବିଶ୍ୱାସରେ ହେତେବେଳେ ପରେଷ୍ଟ ତପାଠମେଖର ସାହିୟ ଗଢ଼ାନ୍ତି ତେବେଳେ ବିଶ୍ୱାସ ସାହାୟ୍ୟ ଦିଆଯାଏ । ଝେଠର ରାଣ୍ଡଖିତ୍ରିଏର ଓ ଇକନମିକ୍ ବିଶ୍ୱାସ ପରେଷ୍ଟ ଇଲାକାର ସାହାୟ୍ୟ ଲୋତିବାରୁ ତାହା ଅବଳମ୍ବେ ଦିଆଯାଇଅଛୁ । ପରେଷ୍ଟ ଇଲାକାର ଲୋକ ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଗୋଟିଏ ନିଅ କାର୍ଯ୍ୟ । ଭିବନ୍ଦୁତରେ ଏହି ଦୂର ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟରେ ଅତି ଅନେକ ଅନେକ ବିଷୟରେ ସହଯୋଗ ଗଲିବ ଏହାର ସ୍ମୂନୀ ଏଥରୁ ମିଳୁଅଛୁ । ପୁଲିଶ ଓ ରେଭନିର ତପାଠମେଖ ସେହିପର ପରେଷ୍ଟ ତପାଠମେଖକୁ ସାହାୟ୍ୟ ଦେଇ ପାରନ୍ତି । ପରେଷ୍ଟ ବିଷୟର ପ୍ରଗତ ଏବଂ ପରେଷ୍ଟ ଅଗ୍ରଥ ଧରିବା ଓ ନିବାରଣ କରିବା ଏ ବିଷୟରେ ଉପବେଶ୍ଟ ଦୂର ବିଶ୍ୱାସ ପରେଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱାସକୁ ସାହାୟ୍ୟ କରି ପାରିବେ । ରେଭନିର ଓ ପୁଲିଶ ଅଧିକାରୀମାନେ ଯେପରି ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରୀ ବିଷୟରେ ପ୍ରାଥମିକ ଜୀବ ଶିକ୍ଷା କରିପାରନ୍ତି ସେ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହ ଦେବା ଉଚିତ । ସେମାନେ ଥରେ ଏ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ଲୁହକରେ ରୟତମାନଙ୍କୁ ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରୀ ବିଷୟ ରଳକରି ବୁଝାଇ ଦେଇ ଥାବେ ।

ଝେଠର ରୟତମାନେ ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରୀ ବିଷୟ ବୁଝି ନ ଥିବାରୁ ପରେଷ୍ଟ ବିଶ୍ୱାସ ଅଛନ୍ତି ଓ ନିୟମ ମାନ ଜାଣି ଶୁଣି ଲୁହନ କରନ୍ତି । ଏହି ହେତୁରୁ ପରେଷ୍ଟ ମୋକଦମାର ସଂଖ୍ୟା ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ବେଗି ହେଲା ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ମୋକଦମା ସଂଖ୍ୟା ଏବେ ବେଗି ହୋଇଥାଏ ଯେ ପରେଷ୍ଟ କମ୍ପ୍ଯୁଟରମାନେ ଏକଦିନ ପରେଷ୍ଟ କାମକଲେ ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେଷ୍ଟ ମୋକଦମା ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରଜାମାନେ ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରୀତା ବୁଝି ପାରିଲେ ଏପରି ଦକ୍ଷବ ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍ ପରେଷ୍ଟ ଅପରଥ କମିଟିକ ।

ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶରେ ବେସରକାଣ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା କରିବା ଶିମନ୍ୟେ ଓ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରୀତା ଯେପରି ପ୍ରଗତ ହେବ ସେଥି ନିମନ୍ୟେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିତ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ସେ ସମ୍ମିତ ସର୍ବମାନେ ସମତ୍ୱ ବେସରକାଣ ବ୍ୟକ୍ତି । ଉବନ୍ୟକ୍ରରେ ସେହିପର ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିତ ମନ୍ତ୍ରୀରଭକ୍ତିରେ ଗଠିତ ହେବାର ଅଣା କବୁଯାଏ ।

ଜଙ୍ଗଲର କଠିକଣା କରିବା ଦ୍ୱାରା ବି କି ମଙ୍ଗଳ ହୁଏ ସେ ବିଷୟରେ ଏଠାରେ ଦୂର ଗର କଥା କରିବା ଅବଶ୍ୟକ । ଜଙ୍ଗଲରୁ ବ୍ୟବସାୟ ହାତରେ ବିନୋବସ୍ତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଥମେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଉପକାର ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ପରେଷ୍ଟ ମାଶୁଲ ବା ଜଙ୍ଗଲ କର ଦିଅନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଓ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଜଙ୍ଗଲ ଥାଏ ସେ ସ୍ଥାନର ପ୍ରଜାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଉତ୍ୟକାର ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ଝେଠରୁ ଜଙ୍ଗଲ କର ବା କାଠ ମାଶୁଲ ଦିଅନ୍ତି ସେମାନେ ରେଲଟ୍ରେୟ ଓ ଶିଳ୍ପ ବ୍ୟବସାୟମାନଙ୍କୁ ବତ ବତ ବାଠ ଯୋଗାଇ ଲାଗ ଥାନ୍ତି । ପ୍ରଜାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅବଶ୍ୟକାୟ କାଠ, ରଳା, ଜାଳନୀ କାଠ ବ୍ୟବହାର ସକାଶେ ଜଙ୍ଗଲରୁ ନେଇ ଓ ଗୋଟିଏ ବୁମିରେ ଗୋଟିଏ ଦେଇ ଉପକାର ପାଇ ଥାନ୍ତି । ଏହା ଛାଡ଼ା ଜଙ୍ଗଲ ଦ୍ୱାରା ଅଛନ୍ତି ଅନ୍ଧକ ଗୋଟିଏ ମଙ୍ଗଳ ସାଧୁତ ହୁଏ । ତାହା ଏହି :— ଯେଉଁ ଠାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଥାଏ ସେଠାରେ ଜଙ୍ଗଲ କରିବା ଉପକାର ସେଠାରେ ଜଙ୍ଗଲର ସେଠାରେ ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବାର ଦେଖା ଯାଇଥାଏ ।

ଝେଠର ଲୋକ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ଭବ ଉପକାର ପାଇବେ ଏହାହିଁ ଝେଠର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ପ୍ରଜାଙ୍କର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରମ୍ପେଜନ ସିଦ୍ଧ ହୋଇ ବାରିଲେ ଝେଠ ରେଲଟ୍ରେୟ ଶିଳ୍ପର ପ୍ରଦ୍ରତ କାଠ ଗ୍ରୁଣା କରି ଲାଗ ପାଇବାରୁ ତେଣୁ କଗଣ୍ଠା କରନ୍ତି । କୌଣସି ଜଙ୍ଗଲରୁ ଆତ କାଠ ଯୋଗାଇ ହେବ ନାହିଁ ଓ ଆତ ଅଥବା କାଠ ସେଠାରୁ କାଠିଲେ ଜଙ୍ଗଲ ଲୋପ ପାଇ । ଯେହି ସ୍ଥାନ୍ୟ ଉପକାରେ ନିଷେଧ ଅରନ୍ତ ଜାଣ କବୁଯାଏ । କାରଣ ଜଙ୍ଗଲ ଲୋପ ପାଇ ଗଲେ ପ୍ରଜାଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ଵେଟ ମଧ୍ୟରେ ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧ ଏହି ପଣ୍ଡାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କର୍ମାଦିକର ଅଛି । ଜଙ୍ଗଲ ଯେଉଁର ଏକାବେଳେକେ ଧ୍ୟାନ ପ୍ରାୟ ଦୋଇ ନ ଯାଏ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଜର୍ଭ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମାର ଅଛି । ପ୍ରକାଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଜଙ୍ଗଲ ଅନଗା କର ରଖାଯାଇଅଛୁ । ଅର୍ଥାତ୍ ରଜର୍ଭ ମଧ୍ୟରେ ସେ ସବୁ ଭୁକୁ ଦୋଇ ନାହିଁ । ପ୍ରକାଙ୍କ ଲାଗି ଯେଉଁ ସବୁ ଜଙ୍ଗଲ ରଜର୍ଭ ଠାରୁ ଅଳଗା ରଖାଯାଇଅଛୁ ସେ ସବୁକୁ ଫୋଡ଼େକୃତ ଜଙ୍ଗଲ ବୋଲିଯାଏ । ସେହି ପ୍ରୋଟେକ୍ଟ ଜଙ୍ଗଲମାନଙ୍କରୁ ପ୍ରକାମାନେ ନିଜର ବ୍ୟବହାର ସକାଶେ କାଠ ଅଗି ପାଇବେ । ସେହି ସମୟ ପ୍ରୋଟେକ୍ଟ ଜଙ୍ଗଲରୁ ପ୍ରକାମାନେ ଅନ୍ତକାଣ ସ୍ଥଳରେ ଦିନା ମାହିଳରେ ବ୍ୟବହାରୀୟ କାଠ ଆଣନ୍ତି । ମୋରେ ଜମିରେ ଲୋକେ ଦିନା ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଗୋଟିଏ ମହିଷାଦି ପରୁ ଦିନାରୁ; ଏହି ସବୁ ଜମିରୁ ସେମାନେ ନମ୍ବୁକାଦି ରକ୍ଷଣ ଜମି ପ୍ରତ୍ୱୁତ କରିବାର ଅନୁମତି ପାଆନ୍ତି । ତାହାର ଲୋକ ନିମ୍ନ ଦେଶରେ କେତେକ ଗୁଡ଼ିଏ ରଜର୍ଭ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମାର ଅଛି, ସେ ବୁଝି ଅଧିତନ ଅଛି । ପ୍ରକାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରୋଟେକ୍ଟନ ଦୂରେ ଏ ସମୟ ଶ୍ଵେଟ ପ୍ରୋଟେକ୍ଟ ରଜର୍ଭ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମାର ଅଛି । ବ୍ରାହ୍ମଣାଟି ସବୁ ତର୍ଜନିରେ ପ୍ରାୟ ରଜର୍ଭ ଜଙ୍ଗଲ ନାହିଁ । ସେହି ଲାଗି ପ୍ରକାମାନେ ବାଧିଦୋଇ ମୋଳନବନୀ ଜିହ୍ଵାମାନଙ୍କରୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୋଟେକ୍ଟନାୟ କାଣ୍ଟାଦି ଅଣନ୍ତି । ସେହି ସବୁ ତର୍ଜନିରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ମୁନ୍ଦର ସ୍ଥଳର ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲ । ସେ ସବୁ ଜଙ୍ଗଲ ଦେଖିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେକ ଲୋକ ଜାବିତ ଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ଵେଟ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ି ଦ୍ରୁତ ଗଢ଼ରେ ବୁଝିଅଛି । ପ୍ରୋଟେକ୍ଟ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ଲାଖରାଜ ଜଙ୍ଗଲ ବହୁ ପରିମାଣରେ କରି ଯାଉଅଛି । ଅତି ଦଶ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏ ସମୟ ଲୋପ ପାଇ ଦିବା ସମ୍ବନ୍ଧ । ତାହା ହେଲେ ପ୍ରକାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୋଟେକ୍ଟନାୟ କାଣ୍ଟାଦି କେବଳ ରାଜର୍ଭ ଜଙ୍ଗଲଙ୍କରୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଠାରୁ ଥାଇବେ ନାହିଁ ।

ଗ୍ରାମବାର୍ତ୍ତମାନଙ୍କର ବାଉଁଶ, ରଲା, ଜାଳଣୀ କାଠ ପ୍ରଭାଦ ବେଶି ଦରକାର ହୁଏ । ଏ ସବୁ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମ ନିକଟ ବଢ଼ୀ ଶ୍ଵାନଙ୍କୁ ଅଣିବାକୁ ଦ୍ରଘ କରନ୍ତି । ଏଥୁ ସକାଶେ ଗ୍ରାମ ପ୍ରତି ବହୁତ ଦୂରକୁ ଯିବାକୁ ରହାନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସାତାବଦ । ପ୍ରକାମାନଙ୍କୁ ଏହି ଭଲ କାଠ ଦ୍ଵାରା ପରିମାଣରେ ଯୋଗାଇବା ସକାଶେ ଫରେଖ ତିପାଟମେଖ ଯଥାବାଧ ଦେଖା କରୁଅଛି । ନିମ୍ନଲିଖିତରୁପେ ତାହାର ନିମ୍ନ ଓ କଟକରା କର୍ମାର ଅଛି । କପ୍ରିପଦା, ବ୍ରାହ୍ମଣାଟି,

ବଣହାରୁ ଓ ମୁଦୁତା ରେଞ୍ଜ ଜଙ୍ଗଲମାନଙ୍କରୁ ବିପର କାଠ କାଠ ଯିବ ଓ ସେ ବିଷୟରେ ବିପର କାମ କରିବାକୁ ହେବ ତାନ୍ତର ନିମ୍ବମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ସାଇଛି । (ପାଞ୍ଚଠାଟ ଓ ଉପରଭାଗ ରେଞ୍ଜରେ ଏ ବିଷୟର ନିମ୍ବମାନ ଶିଶ୍ର କରସିବ) । ଜଙ୍ଗଲଙ୍କରୁ କାଠ କାଠିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଏପର ନିମ୍ବମରେ କରିବାକୁ ହେବ ଯେତା ଜଙ୍ଗଲରେ ଗଛମାନ ଡ ଇଶ୍ଵର ଠାରୁ ଏ ନିଷ୍ଠ ମୋଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ି ପାଇବ । ସେହି ଗଛ ସବୁ ଏହାଠାରୁ ବେଶି ମୋଟ ହେବ ନାହିଁ । ବେଶି ମୋଟାଇର କାଠ ରହିବି ମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଅବଶ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ । ଗଛ ବଢ଼ି ହେବେ ଶେଷ କିମ୍ବା ବେଶି ଲଭ ହୁଅନ୍ତା କିମ୍ବା ପ୍ରକାଙ୍କର ମଙ୍କଳ ନିମନ୍ତେ ଶେଷ ଏ ବିଷୟର ଫରେଖ ଅଧ୍ୟ କମେଇ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । କାଠ କାଠିବାର କୁପମାନ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ କର୍ମାର ଅଛି । “କୁପ” ମାନଙ୍କରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏପର ଘବରେ କାଠ କାଠିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରସାରାଇଅଛୁ ଯେ ଶେଷେ ଦୂର ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରକାମାନେ ଅପଣା ଅପଣା ଘର ନିକଟରେ କାଠ ପାରିବବ । ଏତେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ “କୁପ” କରିବା ହେବୁଛି ଫରେଖ କରସାର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିବିଧ । ତଥାତ ପ୍ରକାମ ନିକର ହିତ ହେବ କେବଳ ଏହି ବିବେଚନାରେ “କୁପ” ର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇ ଦିଅ ଯାଇଅଛି ।

ବାଉଁଶ ଗଛ ବହୁପରିମାଣରେ ଲଗାଇବାର ବିଦେବତା ହେଉଅଛି । ଏହି ବାଉଁଶ ଗଣ ବହୁପରିମାଣରେ ବିଦୃତ ହେଲେ ଗୋଟିର ଏ ବାଉଁଶ ବିଷୟରେ ଅଛିର ଅଧିକ ସୁବ୍ୟା କରି ହେବ ଏବଂ ଦେଖିନିବ ନିମ୍ବମରେ ଗୋଟିର ଜମା ହେବି କରସିବ ।

ରକ୍ଷଣ ବାସର କାମ ନଦବା ସମୟରେ ରସ୍ତମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ରକ୍ଷିତ କାମ କରି ଅଛେକ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରନ୍ତି । ହିଂସାବୁଜଣାଯାଏ ଯେ ଗଛ ବର୍ଷ ଫରେଖ କାମ କରି ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ୧ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରକାମାନଙ୍କର ଏହି ଉପାର୍ଜନ ଟଙ୍କା ଏ ଫୁଟେର ବାର୍ଷିକ ପ୍ରାୟ ଦୂରି ରକ୍ଷଣ ଅଧାୟ ଫରେଖ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ଏହିରୁ ଶ୍ଵେଟ ଜଣାଦିବ ଯେ ପ୍ରକାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଶେଷ ମୁଲ୍ୟବାନ ଏବଂ କେବଳ ତାଙ୍କର ଉପକାର ନିମନ୍ତେ ଜଙ୍ଗଲର ରକ୍ଷଣାବେଶଣ କର୍ମାର ଅଛି ।

ଏ ବିଷୟରୁ ଅନ୍ୟ ଘବରେ ଦେଖାଯାଉ । ଯଦି ଯଦେଖ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷଣ କରି ନ ଯାଏ ତେବେ ବିପର ବିପର ଉପରିତ ହେବ ତାହା ଏଠାରେ ଟକିବ ଅଲୋଚନା କର୍ମାର ।

ଦର ତୟୁର ସକାଶେ ସବୁଥ କାଠ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଜାଲବାକୁ ଜାଲନି କାଠ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଷ୍ଟେଟର କେତେକ ଅଂଶରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାଲଣୀ କାଠ ମିଳୁ ନ ଥିବାରୁ ଲୋକେ ଗୋବର ଦସି ଜାଠ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିଲର ଖତ ସକାଶେ ଗୋବର ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ । ଦସି ଦେଉ ଥିବାରୁ ଗୋବରକୁ ଫଳରେ ଖତ କରିଯାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଦର ତାଥର ସକାଶେ, ବାଢ଼ ଦେଶରବା ସକାଶେ, ପାଞ୍ଚାଥ, ଟୋକେଇ ଚର୍ଚତା ପ୍ରତିକ୍ରିଯା କରିବା ସକାଶେ ବାର୍ତ୍ତା ମିଳିବ ନାହିଁ । ଧାସ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଗୋଡ଼ର ଭୂମିର ଅଭାବ ହେବ । ମହୁଳ, କତ୍ତା କୁହିମ ମଞ୍ଜି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଓ ଲାଖ, ଟେ ସର ଗୋଡ଼ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଏହି ଦେଉରୁ ଫରେଞ୍ଚ ବିଭାଗ ଅଇନ୍ ଓ ନିୟମମାନ କରିବାକୁ ବାଧ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ମେର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ନିବାରଣ କରିବା ଅଛି ପ୍ରାୟରେ ଦଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ବାଧ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ଯଦି ଏହା ନ କରିଯାଏ କିମେ ନିମେ ଜଙ୍ଗଲ ଲୋପ ପାଇବ । କେତେକ ଲୋକ ମନେ କରନ୍ତି ତାମ ନିକଟର ହେଠ ହେଠ ଗଛ କାଟି ଦେଲେ ସେ ସବୁ ପୁଣି ବିବିବ । କିନ୍ତୁ କାଟିବା ଦ୍ୱାରା ଗର୍ବ ଗର୍ବ ଶକ୍ତି କରିଯାଏ ଓ ସେ ସବୁ ମରିଯାଏ । କିମ୍ବା ଯଦି ଫେର ଗର୍ବ ଗଜୁର ବରେ ତାହାର ଆକାର ରହ ହୁଏ ନାହିଁ । ଗୋରଣ ଦ୍ୱାରା ଜଙ୍ଗଲର ଅନେକ ଦାନ ହୁଏ, ମାଟି ଟାଣ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଜା ସହଜରେ ବାହାରେ ନାହିଁ । ଗୋରୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେବା ଜନ୍ମ ମଞ୍ଜି ଓ ହେଠ ହେଠ ଗଜା ଗର୍ବକୁ ଖାଇ ଯାଆନ୍ତି । ଏହି କଣ୍ଠ ଯେପରି ବେଶି ନ ହୁଏ ସେଥି ଲାଗି କୌଣ୍ଡି ଜଙ୍ଗଲ କପିସ କରିଯାଇରେ ସେଥିରେ କେତେକ ବର୍ଷ ସକାଶେ ଗୋରୁ ବରିବା ନିଶ୍ଚିନ୍ଦନ କରିଯାଏ । ଅନ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଜଙ୍ଗଲର ଅନେକ କଣ୍ଠ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ରୟତମାନେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଜାରି ଶୁଣି ଜଙ୍ଗଲ ବିନା କାରଣରେ ପୋଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ସୁବିଧା ପାଥର୍କ ସେତେବେଳେ ଜଙ୍ଗଲ ପୋଡ଼ି ଦେବା ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥାତ୍ ହୋଇ ଯାଇଥାରୁ । ଏ ହକାର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦୂର ଘବରେ ଦମନ କରିବାର ସମୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥାରୁ । ହସାବ କଲେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ପ୍ରାୟ ୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କଣ୍ଠ ଏହା ଦ୍ୱାରା ହେଉଥାରୁ । ରୟତମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଫରେଞ୍ଚ ତଥାଟମେଖ ସରଗେ ସହଯୋଗ କରିବକ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ

ପାଦ୍ୟାମ୍ୟ କରିବେ ଏହା ଫରେଞ୍ଚ ତଥାଟମେଖ ଅଣା କରନ୍ତି; କାରଣ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କର ହତ ନିମନ୍ତେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା କରି ଯାଉଥାରୁ । ଜଙ୍ଗଲ କଟିବାର ଏହା ହତା ଅଳ୍ୟ କୌଣ୍ଡି ଦେଶେ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ରକ୍ଷିତ ହେବ ହେଉ ଅଭିପ୍ରାୟରେ ନିୟମ ଓ ଅଇନ୍‌ଯାନ ହୋଇଥାରୁ । ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ ନ ଦେବା ଓ ତାହାର ଉନ୍ନତି ଦେବା ସକାଶେ ସେ ସମୟ ଅବଶ୍ୟକ ।

ପ୍ରଜାମାନେ ଦେଇ ଫରେଞ୍ଚ ତଥାଟମେଖ ଏକ ଯୋଗ ହୋଇ ଫରେଞ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନାନା ପ୍ରକାର ଅଳ୍ୟନିତି କାର୍ଯ୍ୟ ନିବାରଣ କରନ୍ତି ତାମା ଦେଲେ ଜଙ୍ଗଲର ଉନ୍ନତି ଦେବ ଓ ତାହାର ପ୍ରଜାମାନକର ଏବଂ ତାଙ୍କ ପୁଣି ଗୋଦିମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ଦେବ ।

ଫରେଞ୍ଚ ତଥାଟମେଖ କି ବି ଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅଛନ୍ତି ତାହାର ଉଦ୍ଦାରଣ ସ୍ଵର୍ଗ ଏବାରେ ଏହି କେତେକ ଦିନ୍ୟେ କୁହା ଯାଉଥାରୁ ଯଥା :— ବାର୍ତ୍ତମାନ ହେଠ ଏବଂ କୁଅନ୍ତର, ବେଲକୋଟ ଓ କୁରୁକ୍ଷିଥ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହେଠରେ ଜଙ୍ଗଲରେ “କପିସ” କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଓ ମଧ୍ୟ ଖେଳା ଓ ଖୁବ୍ବା ଇଲାକାରେ ଜାଲଣୀ କାଠର ଉଚିତ କଟିବାର ।

ଜଙ୍ଗଲ ବିଷୟରେ ଦେଇଁ ସବୁ ନିୟମ ଓ ଅଇନ୍ ହୋଇଥାରୁ ସେ ସବୁ ମାନ କିଳବା, ଜଙ୍ଗଲ ଉପର କୌଣ୍ଡି ଜିନିଷ ଯେପରି କେତେକ ନହିଁ ସେଥି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେବା, ବାର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଗର୍ବକୁ କାଟି ନଷ୍ଟ କରିବା, ଓ ନିଶ୍ଚିନ୍ଦନ କରିଯାଇ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଗୋରୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପଶୁ ନ ରହେଇବା, ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରୁ ଅଗ୍ନି ନ ନେବା ଓ ରାତ୍ରି ପୃଷ୍ଠକ ଜଙ୍ଗଲରେ ନିଅଁ ନ ଲଗାଇବା, ଯଦି ଅଗ୍ନି ଲାଗିଯାଏ ତାହାକୁ ଲିହେଇବା ବିଷୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା, ଜଙ୍ଗଲ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ମଙ୍ଗଳ ହୁଏ ଲୋକମାନକୁ ତାହା ବୁଝାଇବା, ଫରେଞ୍ଚ ଅଇନ୍ ଲିଂଦନ କିନୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଧରିବା ବିଷୟରେ ଫରେଞ୍ଚ କମ୍ପିଗ୍ରାମମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଇତ୍ୟାବ ବିଷୟରେ ଫରେଞ୍ଚ ଇଲାକାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଦେଇଁ ପ୍ରତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ଉପାର୍ଥମେଖ ଅନୁଶେଷ କିନୁଥାରୁ । କାରଣ ଏ ସବୁ ବିଷୟରେ ଫେଣ୍ଡ ବାସିଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ବିଶେଷ ଅବଶ୍ୟକ ।

ମୁଖ୍ୟ ରକ୍ତଙ୍ଗ ସମ୍ବାଦ ।

ଶ୍ରୀତା କୌଣ୍ଡଳ ।

ମୁଖ୍ୟ ରକ୍ତଙ୍ଗ ବଣ୍ୟାନ ସମ୍ବଲିମାର କାର୍ଯ୍ୟ-ତତ୍ତ୍ଵରତା ଅଛିନ୍ତା ଚିତ୍ରକର୍ତ୍ତଙ୍କ ଓ ଉତ୍ସାହପ୍ରଦ । ଗତ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ଏହି ସମ୍ବଲିମା ପକ୍ଷରୁ ଫୁଟବଲ୍ ଖେଳର ପ୍ରଦ୍ୟୋଗିତା ନିମନ୍ତେ ଦୂରଟି ଶାଳ୍ତ ରଖା ଯାଇଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ସାହ ପ୍ରାଗଦୂରୁ ସହିର ଜନସାଧାରଣ ଏଥିପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅକୁଣ୍ଠ ହୋଇ ଅଛିନ୍ତି ଓ ଶୈଳେ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଖେଳର ବୃକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତିର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଗତ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ତା ଡିଇଜରେ କେବଳ ଓଡ଼ିଶାର ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିନାନିକର ଖେଳାଥିର ଦଳ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଫୁଟବଲ୍ ଖେଳର ପ୍ରଦ୍ୟୋଗିତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରେ କୁଥୁମ ଗୋଟି ଦଳ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ କିନ୍ତୁ ଗୋଟି ଦଳ, ଯଥା :— ବାରିପଦା ସ୍କୁଲ, ବାନ୍ଦେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲ, ରଦ୍ଦୁଖ ସ୍କୁଲ, ଓ କଟକ ମିଷନ୍ ସ୍କୁଲ ମଧ୍ୟରେ ଖେଳ ହୋଇଥିଲା । ସେପ୍ଟେମ୍ବର ତା ୧୦ ରିକର୍ଡରେ ଶେଷ ଖେଳ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲ ଓ ବାରିପଦା ସ୍କୁଲ ଦଳମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟବନ ପଢିଥାରେ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଉପରିକରେ ବସ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ ରଦ୍ଦୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଦର୍ଶକ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ମାନମାୟ ମହାଶତା ସାହେବ ଏହି ଖେଳରେ ମଧ୍ୟବନ କାର୍ଯ୍ୟ ସାହରେ ଗରିବା କରିଥିଲେ । ଉପସ୍ଥିତ ବିଶିଷ୍ଟ ରଦ୍ଦୁମଣ୍ଡଳୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶା ଗଢକାତ ରଜ୍ୟର ପୋଲିଟିକ୍‌କେଲ୍ ଏଜେଞ୍ଚ ମି: ବୋଝୁଆ, ମିଶେସ୍ ବୋଝୁଆ, ମାଲିଗିର ରାଜା ସାହେବ, ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ମି: ଏସ୍, ଏମ, ଧରଙ୍କର ନାମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ । ମିଶେସ୍ ବୋଝୁଆ ଶାଲ୍‌ଡର୍ ଜପ୍ତୀ ବାରିପଦା ସ୍କୁଲ ଦଳକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ସ୍କୁଲ-ପ୍ରଦ୍ୟୋଗିତା ଶେଷ ହୁଅନ୍ତେ ଶାଶମନ୍ଦ୍ର ମେମୋରି-ଅନ୍ତର୍ମୁଦ୍ରା ଶାଲ୍‌ଡର୍ ଖେଳ ଅରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ବାରିଟା

ଦଳ, ଯଥା—କଟକ ଟାଉନ, କଟକ ସେର୍ବେର୍ କଟକ ରକ୍ତଙ୍ଗ ପ୍ରଦ୍ୟୋଗିତା କଲେଜ, ବାଲେଶ୍ୱର ଟେକ୍ନିକେଲ୍ ସ୍କୁଲ, ସୁନ୍ଦରି ଫୁଟବଲ୍ କ୍ଲବ, ବାଲେଶ୍ୱର ଟାଉନ କ୍ଲବ, ଖୋରଦା ର ଏନ୍. ଆର (ଏ) ଖୋରଦା ବି. ଏନ୍. ଆର (ବି), ଗତିପୁର ବି. ଏନ୍. ଆର, ବାରିପଦା ଟାଉନ, ବାରିପଦା ପ୍ରେର୍ବସ ରତ୍ନନାୟିନୀ ଫୁଟବଲ୍ କ୍ଲବ, ଏହି ପ୍ରଦ୍ୟୋଗିତାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ—ସେଥିରୁ ବାରିପଦାର ଦୂରଟି ଓ ବାଲ୍ ଦଳ ଗୁଡ଼କ ଓଡ଼ିଶା ଓ ମେଘନାପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍କଳ ଦଳ ଥିଲା । କଟକ ଟାଉନ ଦଳ ଏହି ପ୍ରଦ୍ୟୋଗିତା ପ୍ରତ୍ୟାମାର କରିବାରୁ ବାକୀ ଏଗାରଟି ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଖେଳ ଚଲିଥିଲା । ବସ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ ରଦ୍ଦୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ମହିଳା ଦର୍ଶକ ବୈଷ୍ଣଵ ପୁଲିସ୍ ଲାଇନ ପଢିଥାରେ ଶେଷ ଖେଳଟି ବାରିପଦା ଟାଉନ ଓ ରେବେନ୍ଟା କଲେଜ ଦଳମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ତା ୧୦ ରିକର୍ଡରେ ଶାଶମନ୍ଦ୍ର ହୋଇଥିଲା । କଲିକତା ମୋହନବାଗାନ କ୍ଲବର ବିଶେଷ ଦେଖାଇ ମି: ବି: ଭାଦ୍ରାତା ଏହି ଖେଳର ମଧ୍ୟବନ ପଦରେ ନୟକୁ ହୋଇଥିଲେ । ମାନମାୟ ମହାଶତା ସାହେବ ଶାଲ୍‌ଡର୍ ଓ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ଏସ୍ ଗୋଟିଏ ନାତିଶାର୍ ସ୍କୁଲ୍‌ମାନ୍ଦ୍ର କେତେକ ଉପଦେଶ ଓ ଉତ୍ସାହ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏହି ପ୍ରଦ୍ୟୋଗିତାରେ ଅଧିକାରୀ ବାହାରର ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଦଳମାନଙ୍କର ଜାରିବା ଓ ରହିବାର ବନୋବସ୍ତୁ ଏହି ସମ୍ବଲିମା ସୁଗରୁ ରୂପେ ସମ୍ବାଦନ କରିଥିଲେ । ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶିଷ୍ଟ ସେ ଏହି ପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ନୀତୋଷ୍ଟାଷ ଜନ ସାଧାରଣ ଏହି ସମ୍ବଲିମା ସହିତ ସହଯୋଗ କରି ନାନା ପ୍ରକାର ଶାଖାପ୍ରଦ ଖେଳର ଉତ୍ସାହରେ ବୃକ୍ଷ ନିମନ୍ତେ ସମେଷ ରହିବେ ।

କୋଅପରେଟିକ ଗୋସାଇଟ୍ (ସହଯୋଗ ସଂହିତା) ।

ବତ୍ରମାନ କୋଅପରେଟର ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ପକ୍ଷରୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗ ନିଯମରେ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଅରନ୍ତିମ ହୋଇଥାଏଛି । ଦେଉଳ ଓ କୁଳିଙ୍ଗ ଶା ଏହି ଦୂର ସ୍ଥାନରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ଦୂର ଗୋଡ଼ କେନ୍ତର ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏଛି । ପରିଷା ସୃଦ୍ଧରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଲଭଜନକ ଫ୍ରେଶଲର ରୂପ କରିବା ଓ ସହଯୋଗ ପ୍ରଣାଳୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ବି ଫଳ ହୁଏ ତାହା ନିକଟ ବତ୍ରୀ ଶାସନକାରୀମାନଙ୍କ ବୁଝାନଦେବା ନିମନ୍ତେ ଘୋଷାଇରେ ମେମ୍ରମାନେ ମିଲିଟିଶି ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ କେନ୍ତରେ ଫୋର୍କ୍‌ଏ ଗୋଡ଼ର କୃଷି ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ର (Agricultural farm) ସ୍ଥାପନ କରିଥାଏ । ଫୁଲ କୋବ, ବନ୍ଧା କୋବ, ସାନ ଗୁମ୍ବା, ବିନ୍ଦି, (Bundi), ବଲାଚ ବାଇଗଣ, ଲେଟ୍ରେସ୍ (ବିଲାଚ ସାଗ), ଦୂଳା, ଗୋଲାର୍କୁ, ପିଅଜି, ବାଇଗଣ, ଗାଳାର୍, ମନ୍ଦିର, ରୁଟ୍, ଗନ୍ଧିମ, ଓ କଟାଆର ଫ୍ରେଶଲର ଗଣ ବତ୍ରୀମାନ ଅରନ୍ତିମ ହୋଇଥାଏ । ଏଲପାଖ ଦାସ, ଗିନ୍ଧିମାଶ,

କେନ୍ଦ୍ରୀ ଦାସ, ଇତ୍ୟଏନ ଦାସ ଓ କିଛିରେନ ଦାସର ଗୁଣ
କର୍ମାଳାଇଅଛି । ସେଠାକାର ମାଟି ଏ ସବୁ ଦାସର
ଉପଯୋଗୀ । ସମେତ ସରଖାନେ ଉପରୋକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ
ଯଥେଷ୍ଟ ଯହି କରୁଥାନ୍ତି, ତେଣୁ ଏହି ସବୁ ନୂଆ ଫରଳର
ଗୁଣରେ ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉନ୍ନତି ହୋଇଅଛି ।

ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତମହୃଦେ ରଖିଅଛି ।
ଗ୍ରାମରେ ସମ୍ମା ତଥାର କରିବା, ନୃଥ କୁପ୍ର ଖୋଲାଇବା,
ଗ୍ରାମର ଧ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟରେ ଉତ୍ତମ କରିବା, ଏବଂ ପିଲାମାନଙ୍କୁ
ଶିଖା ଦେବା! ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ସମିତିର ସର୍ବମାନେ ବିଶେଷ
ଉଦ୍‌ଯୋଗ କରୁଥାଇନ୍ତି । ଏହି କର୍ମର ଫଳରେ ଏକ ମାରଳ
ଧର୍ତ୍ତାଗୋଟିଏ ପଡ଼କ, ଗୋ ଜ ଟ କୂପ୍ ଓ ଗୋଟିଏ ପାଣଶାଳା
କରା ହୋଇଥାଏ । ବତ ଅନେକର ବିଷୟ ଯେ ସମିତିର ମେମ୍ପର-
ମାନେ ସିଇଛିରେ ନେଲିଲ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କର ଅବସର ସମୟରେ
ଏହି ସମ୍ମା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଅଛି ।

ଚ୍ୟାନ୍ତରିକା

ଦେୟରମାନ ପଦ : - ବର୍ତ୍ତନାନ ଦେୟରମାନ ମିଶ୍ରର
 ଏସ. ଡୀ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାତ୍ର ଦିବାକୁ ଷ୍ଟେଚ୍‌ର ଦ୍ରେଷ୍ଣାନ
 ମିଶ୍ରର ପି.କେ.ସେନ ତା ୧-୧-୯୩ ରିଃ ଠାରୁ ତା ୨୭-୧-୯୩,
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେୟରମାନ ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ତାହା
 ପରେ ମହାଶଙ୍କା ସାହେବ ମଧୁରଗଞ୍ଜ ଫେଟର ଫରେନ୍
 ଅଫ୍ଫିସର ମିଶ୍ରର ୧୯. ବି ଗାଲିଆରଙ୍କୁ ଦେୟରମାନ ପଦରେ
 ନିଯୁକ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି । ସ୍ଥାପ୍ତ ଦେୟରମାନ ପେର ଅବିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ସେ (ଫରେନ୍ ଅଫ୍ଫିସର) ଦେୟରମାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବେ ।

ଶ୍ରୀ ଓ ଅଲୁଅ :— ନ ୪ ମୂର ଓୟାତରେ ଥିବା କୁଣ୍ଡ
ଗେଗୋ ଟାକୁର ଖାନାକୁ ଦିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ କହା ସତକଟ
ଅଛି ତାହା ପ୍ରବଳ ବୃକ୍ଷ ଓ ଗାଢ଼ ସତର ଗମନାଗମନ ଦ୍ୱାରା
ବହୁପରିମାଣରେ ବାଞ୍ଜି ଭୁଟ ଯାଇଥିଲା । ଏହି ହେତୁ କୁ
ତହିଁରେ ବିପଦ ହେବାର ଅଶକା ଥିଲା । ସେ ଶ୍ରୀଟ
ବର୍ତ୍ତମାନ ପଙ୍କା ସତକ କର୍ଯ୍ୟାଇଥାଏ । କରଦାତାମାନଙ୍କର
ସୁଧାର ସକାଶେ ଦ୍ଵିତୀ ଦ୍ଵିତୀ ଓୟାତରେ ମୁୟନିର୍ବିଧାଳ୍ପଟ ଅଦ୍ଵ
ଗୁରୁଶୋଷ୍ଟ ନୂଆ ସତକ ତପ୍ତିର କର୍ତ୍ତା ଆଇନ୍ତି ।

ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର କଷ୍ଟ ମୋତନ ନିମନ୍ତେ ନ ହୁଏ ଯେ ନ ହୁଏ ଯେ ତାଙ୍କରେ ମୁୟନରୀପାରକ୍ ପକ୍ଷକୁ ଅଭି ପାଞ୍ଚ ଗୋଡ଼ ଅୟକା ଅଳୁଆ ଖୁଫ୍ତି (Light Post) ଦିଆ ହୋଇଥାଏ, ଏବଂ ସେ ସବୁରେ ନିଯୁମିତ ରୂପେ ଅଳୁଆ ଜଳବାର ବନ୍ଦୋବସୁ ମଧ୍ୟ କବ୍ରିଯାଇଥାଏ ।

ସାମ୍ରାଜ୍ୟ :—ମୋଟ ଉପରେ ସହିତର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଉତ୍ତମ ।
ମୁଖ୍ୟନିଗଳଙ୍କର ସଫେର ଦିରାଗର (Conservancy Department) ଉତ୍ତକୁଣ୍ଡ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ନିର୍ମଳ ପାନୀୟ ଜଳର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି ସହିତର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଭଲ ଅଛି ।

ମନ୍ଦିର ଉପରୁ ନିବାରଣ ଉଦେଶ୍ୟରେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ
କରସାଉଥିବୁ ସେଥି ସକାଶେ ଗୁରୁତବ ଅସକ୍ତି ମେହେନ୍ତର ଓ
ଜଣେ ଜୀମାଧାର ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ
ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ସେମାନେ ନର୍ଦମାରୁ ପଙ୍କ ବାହାର କରିବା
ଏବଂ ଚଳ କଳ ପାଖର ଅଳିଥ ପରିଷ୍କାର କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ
ଅଛିଲା । ଜଳ ନାଲୀ, ନର୍ଦମା, ଗଢ଼ଥ, ତୋଣୀ, ଘୋଖର ଓ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପର୍ମ ସ୍ଥାନର ମଣା ଅଣ୍ଟା ନିଷ୍ଠୁ କରିବା ନିମନ୍ତେ, ଏବଂ

ପରି ସ୍ଥାନରୁ ଦୂର୍ଗଜ କମାଇ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ବୁଝି-
ଅବର (ଅପରୟୁକ୍ତ ମୋଟା ବିଶ୍ୱାସ ତେବୁ) ଛିନ୍ଦୁ ଅହିନ୍ତି
ଏହି ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ସହର ଯନ୍ତ୍ରେ ଧୂବା ବଢ଼ ଫୋରେଇଁ ସମସ୍ତ
ଫିଲାଇ ଦଳ ବାନାଇ କରି ଦିଅ ହେଉଥାଏନ୍ତି । ଯେଉଁ ସବୁ
ଗରିର ଢାଳ ଓ ବାଜି ରାତ୍ରି ଉପରକୁ ଟୁଙ୍କି ଥିଲା ସେ ସମସ୍ତ
କଣାଇ ଦିଅ ହୋଇଥାଏନ୍ତି । କରଦାତାମାନଙ୍କର ନିଜର ବାତିରୁ
ନାନା ପ୍ରକାର ଏହୀ ଜେଣୁ ବୁଦା ବରିଆ ଅନିଷ୍ଟକର ଗଛ ସବୁ
ଉପରୋକ୍ତ ଦିଅ ହୋଇଥାଏନ୍ତି ।

ଖାଦ୍ୟ:— ଯେଉଁ ଦୋକାନମାନଙ୍କରେ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନ
ବନ୍ଦିଷ୍ଟ ହୁଏ ସେ ସବୁ ସ୍ଥାନ ସ୍ଥାପନକର ଓ ପରିଷ୍କାର ସବରେ
ରଖି ନ ରଖେ ଲୋକ ସାଧାରଣ କର ବୁଝେ ଥାନ ହେବ,
ସେଥିପାଇଁ ମୂଳନିଧିପାଳକ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମିଠେର ଦୋକାନ,
ଫଳ ଦୋକାନ ଓ ହୋଟେଲମନ ନିଯନ୍ତ୍ରିତ ରୂପେ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ
ଜରିବାର ବଯୋବସ୍ତ କରିଯାଇଅଛୁ । ଟିକ୍ଟାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶମାନେ
କାଚ ଅଳମାହରେ ମିଠେର ପ୍ରକଳ୍ପ ରଖିବାର ନିୟମ କରି-
ଯାଇଅଛୁ । ମାଛ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାଠମାନେ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥର
ବନ୍ଦିରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଦ୍ୱାରା ଶେଗାଇବା ଖାଦ୍ୟ
ପଦାର୍ଥରେ ମିଠୀଯାଏ । କାହିଁ ଅଳମାହରେ ରଖିବା ଦ୍ୱାରା ଖାଦ୍ୟ
ପଦାର୍ଥ ସବୁ ମାଛ ପ୍ରକଳ୍ପ କାହିଁ ପତଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଦୂରିତ ହୋଇ
ପାରିବ ନାହିଁ । ହୋଟେଲ ଓ ମାଛ ବଜାରର ଅବସ୍ଥାର
ବିଶେଷ ଉନ୍ନତ କରିଯାଇଅଛୁ । କଂସାରଖାନା ଦେବୁ ସ୍ଥାପନ-
କନ୍କ କରିଯାଇଅଛୁ । ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଦେଖି ଶୁଣାଗେ

ମାଁ ସାଇ ପାଇବେ ସେଥି ସକାଗେ ତା ୨-୯-୩ ରିଗ୍
ଠାରୁ ମାଁ ସର ଦର ସେବକୁ ଟ ୦୫ ଅଠାଶା କରସାଇ ଥାଏ ।
ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମାଁ ଏକ ସେବର ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦୫/ ଦଶାଶା
ଥିଲା ।

ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା :—ମୁୟନିଯିପାଇଁ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବ୍ରେ
ସେପରି ଲୋକି ପତି ଗାରିବେ ସେହି ଉଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ
(Primary) ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଛିଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାପନ
କରାଯିବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ, ଖେଳ ନିରମ୍ଭେ ସୁନ୍ଧାଳନକୁ
ସ୍ଥାନ ମନୋକାର ହେଉଥାଏ । ଲେଖ ସନ ମାଟ୍‌ମାସ ଶେଷ
ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ଥିଲା ଖୋଲ ଯାଇ ପାରିବ ସେଥି
ନିମନ୍ତେ କରିଶନରମାନେ ବିଶେଷ ଚିହ୍ନ କରୁ ଅଛନ୍ତି । ଶିଳା
କଣ୍ଠରେ ଏହା ମୁୟନିଯାଇଁର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ୟମ ବୋଲିବାରୁ
ହେବ ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଦ୍ୟ :— ମୁୟନିପାଳକ୍ଷ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନେ
ଅନେକ ଅସହାୟ ହୋଇଛିର ଜୀବ୍ୟ ଓ ଲୁଗାପଠାର
ବିମୋବସ୍ତୁ କରିଥିଲେ ଓ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ତକଷ୍ଣା ସକାଶେ
ଝାମାୟ ଡାକ୍-ରଖାନାରେ ନେଇ ରଖାଇଥିଲେ । ଗୁରୁତର ବଜାର
(Municipal market) ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ବ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ପରି ଏ
ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ କାଳୀ-ପୁରୀ ବଜାର ସମାପ୍ତେହିର ହୋଇଥିଲା ।
ଏ ପଟଣା ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ଦନ୍ତୁଃପିକୁ
ଘୋଜନ ଦିଅ ଯାଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀ କର୍ଣ୍ଣରାମାନନ୍ଦର ବଦଳୀ ୩ ଲିପି ।

ଶାମନ ମହିରାଙ୍କେ ତା ୨୪-୮-୩୨ ରଖିର ଅଦେଶ ।

ଅବକାଶ ଓ ରନ୍ଧ୍ରମୁଣ୍ଡକୁ ତେପୁଣ୍ଡ କଳେକ୍ଟର ମିଶ୍ରର
ବଣୀଧର ଫଳନାୟକଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଆଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୟବସାୟ
ଜମାଦାଖର ମେନକ୍ଷର ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ କରୁଗଲା ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ବେତନ ପାଉଥିଲାଗୁ ତାହା ପାଇବେ ।
କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେବା ସକାଶେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ନିମନ୍ତେ
ତାଙ୍କୁ ଛିଅ ଦିନର ଛିଟ୍ ଦିଅଗଲା । ସେହି ଛୁଟପରେ ସେ
ମିଶ୍ରର ବ୍ୟାଗରଥୀ ପାଲଙ୍କ ଠାର ମେନେଜର ଅଧିକାର ଗର୍ନି

୧୯୩୨ ମହିନା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୩ଦିଲ୍ ଭାରତରେ ବୁଝିନେବେ ।

ନୟୁବସାଶ ମେନ୍ଦେଜ୍ର ମିଶ୍ରର ଝଗୀରଥୀ ପାଳ ବି, ଏଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଅବକାଶ ଓ ଇନ୍କମଟେକ୍ସ ତେପୁଣ୍ଡକଲେକ୍ସର ପଦରେ ନିୟମିତ
କରାଗଲା । ମିଶ୍ରର ବଣୀଧର ପଣ୍ଡନାଏକକୁ ସେ ହଜ଼ାର ରୂପାଇ
ଦେଇ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ସକାଶେ ଛଇ ଦିନର ହୁଟ୍ ଘୋଗ ଚରି
ଅବକାଶ ଓ ଇନ୍କମଟେକ୍ସ ତେପୁଣ୍ଡ କଲେକ୍ସରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଘର
୧୯୩୮ ମେହି ସେଫେମ୍ର ମାସ ୫ ତାରିଖରେ ଗ୍ରାହଣ କରିବେ ।

ମୟୁରଗଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ।

୩୯

ବିଜ୍ଞାର ଦର ।

ବାରପଦା ହାଠ ।

(କ) ଶବ୍ଦ ପ୍ରକଳ୍ପ ।

କାରଣ । ଜିନିଷର ନାମ ।

		ଦର ।
୧୮-୮-୭	ସୀତାଶାଳୀ ଗୃହଳ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୧୫ ର
	ପାନଲଇ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୧୫ ର
	କାଶିପୁର	" {
	ହେମଭାରଣୀ	" {
	ନଳକରମା	" {
	ଜଳତୁବ	.. ସେ ୨୭ ର
	ମୋଟାଲାଲ	.. ସେ ୧୮ ର
	ଅଶ୍ଵିଟାଳ ଧାନ	" {
	ମିଶା	ଟ ୧ କାରୁ ମ ୧ ହଶ
	କାଶିପୁର	" {
	ସୀତାଶାଳ	ଟ ୧୫ କାରୁ ମ ୧ ହଶ
୨୫-୯-୭	ସୀତାଶାଳ ଗୃହଳ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୨୭ ର
	କାଶିପୁର	" {
	କଳମକାଠି	" {
	ନଳକରମା	" {
	ଗେଡ଼	.. ସେ ୨୮ ର
	ମିଶା	.. ସେ ୨୯ ର
	ମୋଟାଲାଲ	.. ସେ ୨୦ ର
	ଭୁଷ୍ମ (ନୂଆ)	.. ସେ ୨୫ ର
	ମୋତାବାସ (ଅରୁଆ)	.. ସେ ୨୬ ର
	ରଙ୍ଗ ଧାନ	" {
	ବିରଷାକ	ଟ ୧ କାରୁ ମ ୧ ହଶ
	କଳମକାଠି	" {
	ଜଳତୁବ ଧାନ	ଟ ୨୦ କାରୁ ମ ୧ ହଶ
	ଭୁଷ୍ମ (ନୂଆ)	ଟ ୦୫ କାରୁ ମ ୧ ହଶ
୨୦-୧୦-୭	ସୀତାଶାଳ ଗୃହଳ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୨୭ ର
	ଧାନଶିର	.. ସେ ୨୭ ର
	କାଶିପୁର	" {
	କଳମକାଠି	" {
	ପାନଲଇ	" {
	ଗେଡ଼	.. ସେ ୨୯ ର
	ମୋଟାଲାଲ	.. ସେ ୨୦ ର
	ଭୁଷ୍ମ (ନୂଆ)	.. ସେ ୨୫ ର
	ସୀତାଶାଳ (ଅରୁଆ)	.. ସେ ୨୩ ର

ପିନ୍ଧିତବାସ „ ଟଙ୍କାକୁ ସେ ୨୩ ର

ଅଶ୍ଵିଟାଳ ଧାନ	ଟ ୧ କାରୁ ମ ୧ ହଶ
କାଶିପୁର	" {
ସୀତାଶାଳ	ଟ ୧୫ କାରୁ ମ ୧ ହଶ

(ଖ) ପନ୍ଦିପରିବା ପଂଳ ଉତ୍ସାହ ।

୫-୮-୭	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୫-୯-୭	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୫-୯-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୭	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

୧୦-୧୦-୯	ଗୋଲାଥାଳ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦୭/୭ ରୁ ଟ ୦୭/୭
	ପିଅଜ
	ରସଣ
	କଢା ଲକ୍ଷାମରଚ
	ଶୁଣିଲ

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ।

ହଲଦି ଦେଶୀ କଞ୍ଚା ସେୟରକୁ ୧୦/		ଶୁଖିଲ	ସେ ୧ ରକ୍ତ	୧୦/୩
„ ଶୁଖିଲ	୧୦/	ବୋବେଇ ଘାସ	„	୧୦/୯
କଚଡ଼ା ତେଲ	୧୦/ ଠାରୁ ୧୦/	ହୋଟ	„	୧୦/
ବୋବେଇ ଘାସ	୧୦/୯	ଦଉଡ଼ି	„	୧୦/
„ ଦଉଡ଼ି	୧୦/	ଛଣୀ	„	୧୦/
ହୋଟ	୧୦/	ଦଉଡ଼ି	„	୧୦/
ହୋଟ ଦଉଡ଼ି ସେ ୧ ରକ୍ତ	୧୦/	କଚଡ଼ା ତେଲ	„	୧୦/ ରୁ ୧୦/
ଛଣୀ	୧୦/	୧୦-୧୦-୨୨ ଚଟା	„	୧୦/୩ ରୁ ୧୦/୨
ଛଣୀ ଦଉଡ଼ି	୧୦/	ମୁଗ	„	୧୦/୨
ଦେଶିଦୋକତା	୧୦/ ରୁ ୧୦/	ବର	„	୧୦/୩
ଲୁଣ (ଦେଶିଦୂ)	୧୦/୩	କୋଳଥ	„	୧୦/
୧୦-୧୦-୨୨ ତୁଡ଼ା	୧୦/୩ ରୁ ୧୦/	ସୋରଷ	„	୧୦/୯
ମୁଗ	୧୦/୨	ରୁମା	„	୧୦/୩
ବର	୧୦/୩	ବୋଟ	„	୧୦/
କୋଳଥ	୧୦/	ଜଡ଼ା	„	୧୦/
ତେଲୁଳ (ମଞ୍ଜି ଶୂନ୍ୟ)	୧୦/	ଦେଶିଦୋକତା	„	୧୦/
ଦେଶିହଲଦି ଜଞ୍ଚା	୧୦/	ଛଣୀ	„	୧୦/
ଦେଶିଶୂନ୍ୟ ହଲଦି ସେ ୧ ରକ୍ତ	୧୦/	ଦଉଡ଼ି	„	୧୦/
ତଳ	୧୦/୩	ହୋଟ	„	୧୦/
ସୋରଷ	୧୦/୨	ଦଉଡ଼ି	„	୧୦/
		ବୋବେଇ ଘାସ	„	୧୦/୯

ପାଣି ଓ ପାଗ ଓ ଶସ୍ୟର ବିବରଣ; ମୟୁରରଙ୍ଗ କ୍ଷେତ୍ର ।

ଫେଟ ରାତରେ ମଧ୍ୟର ଶେଷ ଦେବ ।	ତା ୨୯-୨୫୯୨ ।	ତା ୧୫-୧-୧୯୯୨ ।	ତା ୨୩-୧୦-୧୯୯୨ ।
	<p>ବାରପଦା:—କୁଳିଆଶ ଆ ଗୋ ଓ ବାରିରଙ୍ଗାଷି ଥାନା ରାଜବାରେ ମିଳିମେଘ ଲାଗିଅଛି । ବଦ୍ଧତାଦି ଓ ବାରିରଙ୍ଗାଷି ଥାନା ରାଜବାରେ ଗୋ ମହିଷାଦ ଦେବ ଲାଗିଥିବାର ରପୋା ମିଳିଅଛି ।</p> <p>ଦେବଜୀପୂରୀ:—ଉଦ୍‌ଦେବ, କୁନ୍ତ କେତେବେ ସ୍ଥାନରେ ତୋ ମହିଷାଦର ରେଗ ସଂକାମ ଦୂରେ ଲାଗିଥିବାର ରପୋା ଦୋଷାତ୍ମିକି ।</p>	<p>ଦେବମ । କୁନ୍ତ ବାରିରଙ୍ଗାଷି ଓ ବୈରିଗାରେ ଗୋ ମହିଷାଦ ଏହିର ରେଗ ଲାଗିଥିବାର ରପୋା ମିଳିଅଛି</p>	<p>ଦେବିଆ ଥାନା ରାଜବାରେ ଟୋରୁ- ମାଲକୁଗୋ ବିଷକ୍ତ (Rinderpest) ରେଗ ଲାଗିଅଛି ।</p>
ଦେବ ମରବର ଓ ଗୋ ମହିଷାଦ ପଣ୍ଡମାନବର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ।		<p>ଦେବମ । କୁନ୍ତ ଗୋ ମହିଷାଦ ରୋଗ କେତେବେ ପ୍ରାଚେ କ୍ଷେତ୍ର ଦୂରେ ଲାଗିଅଛି ।</p>	<p>ଦେବମ, କୁନ୍ତ କେତେବେ ପ୍ରାଚେ କ୍ଷେ- ତ୍ରମହିଷାଦ ରେଗ ଲାଗିଥିବାର ରହନ୍ତି ଦୋଷାତ୍ମିକି ।</p>
	<p>କଠିଗଦା:—ଥାଧାରନା ଉଦ୍‌ଦେବ, କୁନ୍ତ ଗୋବନ୍ତ ପ୍ରାଚେ, ଲାଗିଥିବାର ରପୋା ଦୋଷାତ୍ମିକି ।</p>	<p>ଦେବ । କୁନ୍ତ ପ୍ରାଚେ, ଗୋ ବିଷକ୍ତ ଲାଗିଥିବାର ରପୋା ମିଳିଅଛି ।</p>	<p>ଦେବକୁନ୍ତ କେତେବେ ସ୍ଥାନରେ ଗୋବନ୍ତ ଲାଗିଥିବାର ରପୋା ମିଳିଅଛି ।</p>
	<p>ଦେବକୁନ୍ତୀଃ—ଦେବର ଓ ଗୋ ମହିଷାଦ ପଣ୍ଡମାନବର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ।</p>	<p>ଦେବକର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ କୁନ୍ତ କେତେବେ ସ୍ଥାନରେ ଗୋ ମହିଷାଦ ପଣ୍ଡ ରେଗ ଲାଗିଥିବାର ରହନ୍ତି ମିଳିଅଛି ।</p>	<p>ଦେବକର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଲେ କୁନ୍ତ କେତେବେ ସ୍ଥାନରେ ଗୋମର୍ଦ୍ଵାଦ ପଣ୍ଡମାନବର ରେଗ ଲାଗିଥିବାର ରପୋା ମିଳିଅଛି ।</p>

ବିବିଧ ସମ୍ବ୍ଲାଦ ।

ନବପ୍ରତିକାର ।

ଅଟୋଅ ଠାରେ ଇଂଲଣ୍ଡାଖିଶ୍ରବକର ଅଭିଭାବଣ :—

ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଥନାତ ବିଷୟରେ ଅଟୋଅ ଠାରେ ଯେଉଁ
ସ ସମ୍ବାଦ ସମ୍ବଲିନୀ ହୋଇଥିଲା ତହିଁରେ ସେଠାକାର ଗର୍ଭିର
କେନେକେଲ ଅର୍ବଳ ଅର୍ବ କେବଳକୁ ପ୍ରବଳ ପ୍ରଗାପ ଘରତ
ସମ୍ବାଦକୁ ଅଭିଭାବ ପାଠ କରିଥିଲେ । ତାହାର ମର୍ମ ଏହି—
ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଅଜାନୀ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ କଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ତାହାର
ମାମାଂସା ବିଷୟରେ ଏହି ସମ୍ବଲିନୀ ଯଥାବାଧ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

ପରସର ସହାୟଗ ନାତ ବଳରେ ଏହି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।
ଅର୍ଥ କିମ୍ବା ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ସାମ୍ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି
ଲେବ ତାହା ଏହି ସମ୍ବଲିନୀ ଦ୍ୱାରା ସାଧ୍ୟ ହେଲେ ପୁରୁଷଙ୍କ
ସବ୍ରମ ମରାଇ ସାଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଦେବାର ଠାରେ ଗୋ ମହିଷାଦ ପଣ୍ଡ ପାଲନର ବିଷୟ :—

ମିଳିର ଅର୍ବ, ଏ, ବିଳକ ନାମକ ଲୋଥୁଏନ କମିଟିର ଜଣେ
ସତ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଦୟନ ତଳେ ସେହି କମିଟିର ମେମ୍ର ସବୁପ ଭାବରେ
ନାନା ସ୍ଥାନ ତୁମଣ କରିଥିଲେ । ଭାବରେ ଗୋ ମହିଷାଦ ପଣ୍ଡ
ପାଲନ ବିଷୟରେ ସେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି, ତହିଁରେ
ସେ କହିଥିଲୁଣ୍ଠି ଯେ ଦେବାର ଠାରେ ପଞ୍ଜାବ ଗର୍ଭିମେଶ୍ଵର
ଗୋଟିଏ ଗୋ ମହିଷାଦ ପଣ୍ଡଶଳା ଅଛି । ସେଠାରେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ
ପ୍ରକାରର ଗୋ ମହିଷାଦ ଉପରେ ହୁଅଥିବା
ଅର୍ଥ କିମ୍ବା ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ସାମ୍ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି
ଲେବ ତାହା ଏହି ସମ୍ବଲିନୀ ଦ୍ୱାରା ସାଧ୍ୟ ହେଲେ ପୁରୁଷଙ୍କ
ସବ୍ରମ ମରାଇ ସାଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ । ଗୋଶାଳାମାନଙ୍କରେ ମୋଟରେ
୨୭୦୦ ପଣ୍ଡ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ୪୦୦୦୦ ଏକର ଜମୀ ସେହି

ସକାଶେ ଗଛିତ ଅଛି । ସେହି ଗୋଶାଳାଟି (Cattle farm) ହରଥାନା ଅନ୍ଧକରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦୁଇ ଯେଉଁ ଜାଗ୍ଯା ଦେଶୀ ଗୋରୁ ମିଳୁଥିଲେ ସେ ଦୂର୍ଘ୍ୟ ଗୋରୁ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଉତ୍ତକୁଷ୍ଠ ଗୋରୁ ଉପର କହ ଜ୍ଞାରଥାନ୍ତି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଜିଲ୍ଲାର ଲୋକେଲ୍ ବୋର୍ଡମାନଙ୍କୁ ଦିବିର୍ବ୍ରତ ବୟସର ଉତ୍ତକୁ ଷଣ୍ଟ ଦୟାଯାଏ । ଫତେକ ଷଣ୍ଟ ଲିଟି ଲୋକେଲ୍ ବୋର୍ଡ ଠାରୁ ଟ'୫୦୯ ଗୋଶାଳା ପ୍ରାୟ ହିଁ । ଜର୍ଣ୍ଣିମେଝଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ପରମାଣରେ ଆର୍ଥିକ ସାହାର ଗୋଶାଳାକୁ ମିଳେ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ସେ ସବୁ ଷଣ୍ଟ ପଠା ଯାଏନ୍ତି ସେହି ସବୁ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ସେହି ଷଣ୍ଟମାନେ ଇହା ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ କରନ୍ତି, ଏହିଗରି ନିମ୍ନେ ପୂର୍ବର ନିକୁଳ ଷଣ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା କମି ଯାଇଥାନ୍ତି ।

ଜୟୁର ପ୍ରଦର୍ଶନୀ :—

ଜୟୁର ମହାଶ୍ଵର ନୂତନ କଲେଜ ହିଁରେ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମ୍ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ବିନିଯୋଗ କରିଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଖୋଲିବା ସମୟରେ ଅନେକ ଲୋକ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ସମ୍ପର୍କ ସରପତି ମିଳୁର ପ୍ୟାରିଲାଲ କାଶଲିଥ୍ରୋଲ ଓ ଅର୍ଟ ସ୍କୁଲର ପ୍ରିନ୍ଟପ୍ଲେ ମିଳୁର କେ, କେ, ମୁଖଜୀ ଶାମନ୍ ମହାଶ୍ଵର ହୋଦୟଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ସାରର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କର ଥାଣ୍ଟେ ନେଲେ । ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଖୋଲି ଦେବା ପରେ ଶାମନ୍ ମହାଶ୍ଵର ପ୍ରଦର୍ଶନୀର ସବୁ ଶ୍ଵାନ ବୁଲି ଦେଖିଥିଲେ । ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର କମ କର ପିତଳ ବାସନ, ହାତ ଦାନ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତି ଓ ଖେଳାନା, ଧୋବିଲ ମାରବିଲ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି, ଶ୍ଵାମୟ ତଥ୍ୟର ଦ୍ଵାରା ସିଦ୍ଧନ୍ (Safe) ପ୍ରକାର କିନ୍ତୁ ସେହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ଏତା ହୋଇ ଥିଲା । ଗ୍ରାମ୍ ଶିଳ୍ପ ମଧ୍ୟରେ କପା ଓ ଠିକମର ଲୁଗା, ମାଟ ଖେଳାନା, ମାଟ ତଥ୍ୟର ବାସନ, ସରଜନୀ ଖେଳର ତୋଟ ଏବଂ ଜୟୁର ଦେଶ୍ୟ ଶକ୍ତିମନ୍ଦର ପଥରର ନିମ୍ନା ସେହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ସହିତ ହୋଇଥିଲା । ଶାମବାଗ ହାତ-ରବନ ଓ ନୂତନ କଲେଜ ଗୁହର ନିମ୍ନମାନ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ରଖା ହୋଇ ଥିବାର ଦେଶ୍ୟ ଗେଣେଟ୍ ।

ସୁଲତାନ୍ ଶିଳ୍ପିଙ୍କ ଜିଲ୍ଲେ :—

ଭାରତର ସତରଙ୍ଗୀ ଖେଳୁଆତ ସୁଲତାନ୍ ଶିଳ୍ପିଙ୍କ ଯୁବକ ଖେଳୁଆତ ସି, ଅଲୋକକେଣ୍ଟାରଙ୍କୁ ଏହି ପରମାଣରେ ହରାଇ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । କେତେକ ସପ୍ରାହ ପୂର୍ବରୁ ପୃଥିବୀର ସତରଙ୍ଗୀ ଏଲୁଆତକ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଯୋଜିତ ଖେଳ

ହୋଇଥିଲା ତହିଁରେ ସୁଲତାନ୍ ଶିଳ୍ପିଙ୍କ ରୈର୍ଥ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ ।

ଅଧିର୍ଣ୍ଣ ରେଖା (ଅର୍ଟ) :—

ଏହି ସୁତା ଜାଟିବାର ନୂଆ ପ୍ରକାରର ରେଖା (ଅର୍ଟ) ବାହାର କରିବା ନିମ୍ନେ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗ ବିଭାଗ ତେଣ୍ଟା କରୁ ଅଛନ୍ତି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ନୂଆ ରେଖା ବାହାର ଅଛି ତାହାର ନିମ୍ନମା ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗର ତରେକିରଙ୍କ ଅର୍ଥରେ ରଖା ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେଠାରେ ଲୋକେ ତାହା ଦେଖି ପାରିବେ । ଶୁଣାଯାଏ ରେଖାଟି ବଡ଼ ସାଧା ହିଥା ଘରରେ ତଥୀର ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସହଜରେ ସେଥିରେ କାମ କରି ହିଁ । ଅର୍ଟରେ ତାକୁଠ ଲଗାଇବା ପ୍ରଶାଳୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୃତ୍ୟ ଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ରେଖା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତରିକ୍ଷରେ ଭଲ କାମ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଅନୁଜ୍ଞାତିକ ଲିଗର ଭଳ ଅଧିର୍ଣ୍ଣ :—

ଅନ୍ତି ଦିନ ତଳେ ମିଳାର ଯମ୍ବନା ଦାଶ ମେହେତା ବେଜାଲେର ଠାରେ “ବୋଲିଅନ ସ୍ଥାନେଷ ଲିଟରେର ଫୋରମ୍” ନାମକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅରମ୍ଭ ହେବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ବକ୍ତ୍ବା ଦେଇଥିଲେ ତହିଁରେ ସେ କରିଥିଲେ ଯେ କେତେକ ଲୋକଙ୍କର ମତ ଏହି ଯେ ମହାଶ୍ଵର ସବୁ ସୁନ୍ଦର କେବଳ ମହାଶ୍ଵର ବାସିମାନେ ରୋଗ କରିବେ । ଏହି ମତଟି ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିପାରେ ବିନ୍ଦୁ ଏହା ପ୍ରକାର ଅବର୍ଗ ନୁହେଁ । ଜାଗପ୍ତା ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ କିଛି ଉପକାର ନାହିଁ । ଲୋକର ଅମ୍ବ ପ୍ରାଣସା ଉଚିତ ସୀମାର ବହିରୂର୍ତ୍ତ ହେଲେ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷାର ଅନିଷ୍ଟ ହିଁ ।

ସେ ପୁଣି କହିଲେ ବାଶିଜ୍ଞରେ ଅତିଲାର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ଯେପରି ଅହିତକର, ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଅତିଶ୍ୟ ସ ଜାତ ପ୍ରେମ ସେହିପର ଅନିଷ୍ଟକର । ଅନୁଜ୍ଞାତିକ ଭଳ ଲିଗର ଅଧିର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସାରେ ଲୋକେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଅନିଷ୍ଟକର ମତ ଲୋପ ପାଇବ । ସମୁଦ୍ରା ପୁଥିବାରୁ ଅପଣାର ଦେଶ ପର ପ୍ରେମ କରି ଗଲିଲେ ପୁଥିବାରୁ ସବୁ ଶ୍ଵାନ ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସୁଖକର ହୋଇ ପାଇବ । ଶିକ୍ଷା ଓ ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ଵାନ ବାସିକ ମଧ୍ୟରେ ହେବ ଭାବ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏ ବିଷୟରେ ମନ୍ଦିର ଏପରି ପ୍ରଶନ୍ତ କରିବା ଉଚିତ, ଯେପରି ବ ସମୟ ବରନ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଜାତମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବିଶେଷ ଘରରେ ସହାନ୍ତ୍ର ମିଳ ପାଇବ ।

ରେଗେରେଣ୍ଟ ଏପ, ଏପ, ମେଲର ବକ୍ତ୍ବାତାକାଶକୁ ବିଶେଷ ପ୍ରଶନ୍ତା କରି କହିଲେ ଯେ ସବୁ ଶ୍ରେଣୀଥୁ ଭାବୁକ ଲୋକେ ତାଙ୍କ ମତକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ଉଚିତ ।

ଭରତୀୟ ସାହସୀ ସୁବକ ଦ୍ୱୟ :—

କଳିବତାର ମିଶ୍ର ଏସ, କେ, ଲାହର ଓ ମିଶ୍ର ଏ, କରିମ ନାନକ ଦୂର ଜଣ ଭରତୀୟ ସାହସୀ ସୁବକ ଦୂର ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଚାହିଁବା ପରିଚ୍ୟନ କରିବେ ବୋଲି ସ୍ତ୍ରୀକର ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ୧୯୯୩ ମସିହା ଯାନୁଆର ପହଲ ତାରିଖରେ ବାହାର ୧୯୯୫ ମସିହା ଶେଷ ପ୍ରାଚୀରେ ଫେର ଅର୍ଥିବେ ବୋଲି ମନସ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଭ୍ରମଣ କାଳରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଥାନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧ ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଓ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦୟକ ପ୍ରାର୍ଥନାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ । ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁର ସଫଳ ହେବ ସେହି ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟାପକ ଠାରୁ ଅର୍ଥକ ସାହାୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ।

ଭାରତ ଦୀ ମହାମଣ୍ଡଳ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟିମା :—

କେତେବେ ଦିନ ପୂର୍ବେ ସକୁୟଳ ର ଘେରେ ଭାରତ ଦୀ ମହାମଣ୍ଡଳ ଯେଉଁ ଦିଦେଶୀ ପ୍ରଦର୍ଶନର ଅଯୈକଳ କରିଥିଲେ ତାହା ଲଞ୍ଛିତିରେ ଦୀର୍ଘ ଦିନକୁ କରି ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଦର୍ଶନ ଉତ୍ତରକୁ ହେବାର ଦୋଷା କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲଞ୍ଛିତି କରିଥିଲେ ଯେ ଦେଶରେ ସ୍ଥାନିକ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନ ହେବା ଯାଏ ସରଜ ସବୁବ ନୁହେଁ । ଶ୍ରମଜ ସରଳା ଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଫଳ ହେବ ବୋଲି ଏବଂ ସେହି ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନିକ ନେବାନେ ଶିଳ୍ପ ଦ୍ରୁବ୍ୟ ପାଇର ଅର୍ଥରେ ସେମାନଙ୍କର ଚେଷ୍ଟାକୁ ଉପସ୍ଥିତ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଶାସା କରିବେ ବୋଲି ସେ ଅଶା କରିଥିଲେ । ଲେଖ ଏବଂ ଲଞ୍ଛିତି ଉପରେ ସଜା ହୋଇଥିବା ଦ୍ରୁବ୍ୟମାନ ବୁଲି ଦେଖିଥିଲେ । ସେମାନେ କଞ୍ଚିତାଗର ପରିପରା ଅଳଂକୃତ କରି ଥିବାକୁ ସେମାନଙ୍କ ଶ୍ରମଜ କୁଟୁମ୍ବା ବୋଲି ଧନ୍ୟବାଦ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ପାଗଳା କୁକୁର ଓ ଶିଥଳ କାମୁତାର ଚିକିତ୍ସା :—

ପାଟନାାରେ ଏ କଟକରେ ପାଗଳା କୁକୁର ଓ ଶିଥଳ କାମୁତା ବିଷୟରେ ଯେ ଚିକିତ୍ସା କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଅଛି ତହିଁର ୧୯୯୪-୩୦ ସାଲର ରିପୋଟ ବାହାର ଅଛି । ତହିଁରୁ ଜଣା

ଯାଏ ଯେ ୧୯୯୫ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ୨୫ ତାରିଖରେ ଏ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ଅଗମ୍ବ ହେଲା । ଏହି ସାତେ ଗ୍ରେ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ୧୯୯୬ ଜଣ ଘେଗୀ ଚିକିତ୍ସା ସକାଶେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨୮୦ ଜଣ ଘେଗୀ ଗରବ । ଘେଗୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୦୦ ଜଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିକିତ୍ସା ପାଇ ଥିଲେ । ଅବରିକ୍ଷା ୧୯୯୬ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨୭ ଜଣଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରିଯାଇ ନାହିଁ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ କୁକୁର ସବୁ କାମୁତା ଥିଲେ ସେମାନେ ପାଗଳା ନ ଥିବା ଜଣା ଯିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା ଅବଶ୍ୟକ ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

୧୯୯୬ ଜଣ ଘେଗୀ ନିଜ ନିଷ୍ଠାରେ ଚିକିତ୍ସା ଶେଷ ନ ହେଉଣୁ ଗ୍ରହିଗଲେ । ଦୂର ଜଣ ଘେଗୀ ଚିକିତ୍ସା ୧୧ନରେ ରହିବାକୁ ଅଧିକାର କଲେ ଏବଂ ଜଣେ ଘେଗୀ ପହଞ୍ଚିବା ସମୟରୁ ତାହା ଦେବରେ ଜଳାତଙ୍କ ସେଗର ଲକ୍ଷଣ (Hydrophobia) ଦେଖା ଯିବାକୁ ତାହାର ଚିକିତ୍ସା କରି ଗଲା ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ୧୯୯୬ ଜଣ ଘେଗୀଙ୍କର ପୂର୍ବ ଚିକିତ୍ସା ହୋଇ ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୦୧ ଜଣ ଭାରତ ବାସୀ ଓ ୭ ଜଣ ରହିଷ୍ଟିଥିଅନ ଥିଲେ ।

ଚିକିତ୍ସା ଶେଷ ହେବାର ୨ ମାସ ପରେ ସେଗୀମାନଙ୍କର ସାବ୍ୟ ତଦନ୍ତ କରିଯାଇ ତାର ଫଳା ଫଳ ଉପରେ ମୃଜୁର କାରଣ ସ୍ତ୍ରୀ କରି ଯାଏ । ୧୯୯୬ ସାଲରେ ପାଇଶ ୧୦୮ ଏ ଚିକିତ୍ସା ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ସମ୍ମିଳନ ହୋଇଥିଲା ତହିଁରେ ଉପରେକୁ ପ୍ରକାରେ ତଦନ୍ତାଦି କରିବା ବିଷୟର ସୁପାରିଶ କରି ଯାଇଥିଛି ।

ଠାରେ ଯେତେ ଲୋକ ଚିକିତ୍ସା ହୋଇ ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକତା ୮୦ ଜଣର ସାମ୍ପ୍ରଦୟ ବିବରଣ ମିଳିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୦ ଜଣ ଭାରତ ବାସୀଙ୍କର ଜଳାତଙ୍କ ସେଗ ହୋଇ ଥିବାର ଜଣା ଯାଇଥିଲା । ଏଥରୁ ଜଣା ଯାଏ ଯେ ଜଳାତଙ୍କ ସେଗର ସଂଖ୍ୟା ଶତକତା ୧୧୦ ଥିଲା ।

ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣା ଯାଇ ଅଛି ଯେ ପାଗଳା କୁକୁର ବିଷତାରୁ ପାଗଳା ଶିଥଳର ବିଷ ବେଶୀ ରଘୁଙ୍କର ।

"ALSTON" WINDMILLS

(*Patent Enclosed Self-oiling*)

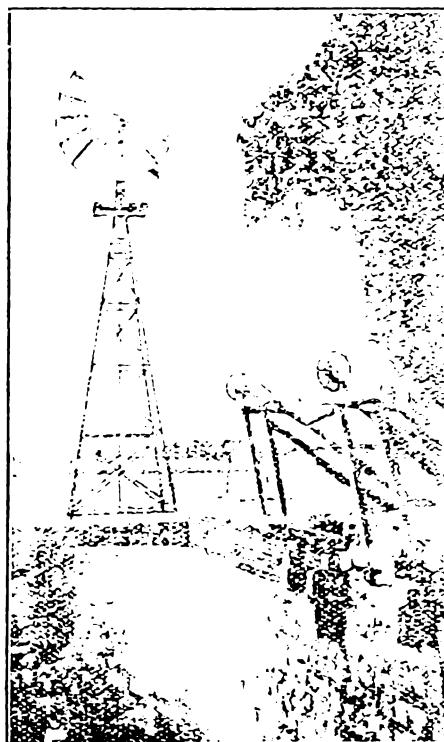
FOR WATER SUPPLY.

Works day and night.

No attention required.

Nothing to get out of order.

Only oiling required

Windmills on steel towers
with pumps.

To pump from 50 to 14,500
gallons per hour.

For Farms, Gardens, Estates,

Village Water Supply,
Irrigation Works, etc.

Windmills with from 5 to
 $27\frac{1}{2}$ feet diameter wind
wheels.

MARTIN & CO.

(ROBERT HUDSON DEPT.)

12 MISSION ROW,
CALCUTTA,

The above shows an installation in Coimbatore (S. India.)

CASE TRACTORS & PLOUGHES.

FOR EASY, CHEAP AND QUICK CULTIVATION.

NO
SKILLED
ATTENTION.

HIGH
POWER.

KEROSENE
FUEL.

LOW
COSTS.

IN USE ALL OVER THE WORLD.

INDIA'S NEED. PROVED UNDER WORST CONDITIONS.

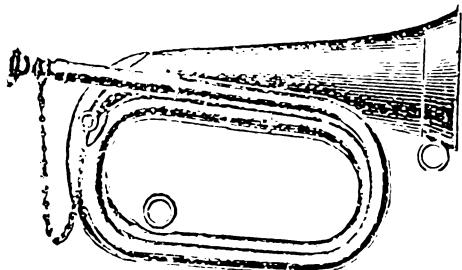
Send us your enquiries

MARTIN & CO.

MECHL. ENG. DEPT.
12 MISSION ROW, CALCUTTA

DWARKIN & SON

11 & 12 Esplanade, - CALCUTTA.

THE PREMIER HOUSE IN INDIA

FOR

PIANOS, ORGANS, BAND AND
ORCHESTRAL INSTRUMENTS.
ACCESSORIES, AND
GRAMOPHONES, RECORDS,
MUSIC BOOKS ETC.

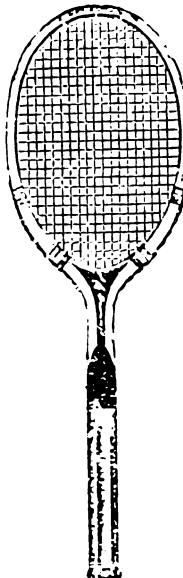
Agents for :

Messrs. BOOSEY & HAWKES, Ltd.
LONDON.

INVENTORS OF HAND HARMONIUMS.

Illustrated Catalogue Sent Free on Request.

We carry large stocks of

HIGH CLASS
ENGLISH,
AMERICAN

Sports & Games as also we
have Factory of our own in
Sialkot where we Manufacture All kinds
of

INDIAN SPORTING
GOODS

We are also Agents For
MECCANO & HORNBY
TRAINSETS HOBBIES TRET-
WORK SETS & MACHINES.

Ask for our Price List.

BOMBAY SPORTS DEPOT

13C. OLD COURT HOUSE STREET
CALCUTTA.

Offices at
BOMBAY & KARACHI

Factory at
SIALKOT

PREMIER GUN-MAKERS OF BENGAL

ASHOO-TOSH DAW & CO.

A Large, fresh and up-to-date Stock of Arms & Ammunition
always kept ready for Sale.

Special terms offered to suit every Customer.

ENQUIRIES INVITED

Telephone :
Cal. 3353

"DAW BUILDING"
183, DHARMOTOLLA STREET, CALCUTTA.

Telegrams :
'Explorers'

BUTTO KRISTO PAUL & Co.

Head Office :
1, Bonfield Lane
Calcutta

Chemists & Druggists

Branch Establishments
92, Shovabazar Street
Calcutta

Manufacturers

OF

STANDARDISED TINCTURES, SPIRITUOUS PREPARATIONS, PATENT AND PROPRIETARY MEDICINES, PURE CHEMICALS AND FOOD PRODUCTS AND SURGICAL AND VETERINARY INSTRUMENTS.

Suppliers
OF

DUTY FREE PREPARATIONS IN BOND TO CHARITABLE DISPENSARIES, MEDICAL STORES, MUNICIPALITIES, DISTRICT BOARDS, HOSPITALS, TEA GARDENS, STATES, ETC.

Iodolein
With
Methyl Salicylate 5%
For
Unbroken skin
For
Inflammations of Skin,
Sprains, Bruises, Neuralgic Pains, Swollen Joints, Sciatica, etc.
Iodolein (Plain)
For
Broken Skin

MALARIA ???

SUREST REMEDY

EDWARD'S TONIC

SPECIFIC FOR ALL FEVERS

With Enlargement of Liver & Spleen
Large Bottle Re. 1-8 Small Bottle Re. 1-0

Glyco-Ptycholin
Elegant Solution of Antiseptics of Pleasant Odour and Taste,
Used Internally
For Gastro-intestinal Affections Externally
Used
Oral Infections

LABORATORY OFFICE
1, BONFIELD LANE
CALCUTTA

TELEGRAMS. " BHUTY "

FACTORY
7, BEERPARA LANE,
DUM DUM Jn.

JESSOP & CO. LTD
— INDIA & BURMA —

93 Clive Street, Calcutta.

P. O. Box No. 108.

STRUCTURAL, MECHANICAL
AND
ELECTRICAL ENGINEERS.
WAGON BUILDERS.

Agents for

ENGINES AND MACHINERY.
HARDWARE AND METAL
MERCHANTS.

Encourage State Home-Industry.

Mayurbhanj Textiles.

NOTED FOR

Genuineness & Quality of Products.

Tussar Silk Produce :—Fancy striped Shirting, Coating, Dhoti, Saree, Chaddar, Pugri piece etc.—*All hand loom products.*

Hand Woven Cotton Fabrics :—Towel, Napkin, Duster, Bed sheet, Table cover, Door curtain, Coating and Shirting of various designs, Durries, Ashans etc.

Indian Silk product :—Hand woven Silk shirtings, Handkerchief, Scarf etc. and Woollen Union Shirtings etc. etc.

Reeled Tussar Yarn ; Hand spun Tussar Waste yarn ; Reeling-Waste of Tussar ; Tussar Down, etc. etc.

Please enquire of :—

The Director

Industrial & Economic Survey.

BARIPADA: MAYURBHANJ.

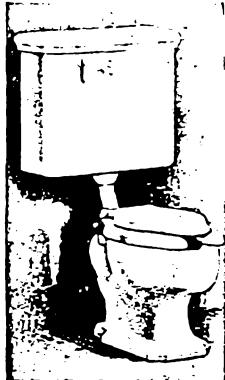
ମୟୁରର ଶ୍ରୀ ଗନ୍ଧେନ୍ଦ୍ର ।

ବାରପଦା, ଜାନ୍ମିଆର ୧୯୩୩

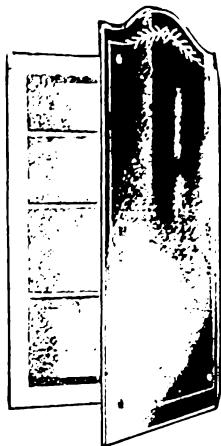

LOOK TO YOUR HEALTH.

Sanitation in Moffussil House can be made just as good as in town.

Estimates
without obligation

Catalogues on
request.

S. is for Show, things you can see
K. is for King, at the top of the tree:
C starts the name of Craftsman you know,
H for His stock at 1, Mission Row;
A stands for Artist and Artisan too,
K for the Kind who sees a job through;
R is for Rigid, and if its Hygiene;
A equals Ailments that never are seen;
V is for Victor of good habitation,
A is for Always with sound sanitation;
R is for Rural and this fact remains
T as in Town, just to show we have brains
I shall Insist on good health and good drains.

S. K. CHAKRAVARTI LTD.

PHONE
2492 CAL.

MISSION Row, CALCUTTA.

'GRAMS
LAVATORY.

BATHGATE'S
PURIFIED
CASTOR OIL

BEST
FOR THE HAIR

*produces a
delightfully cooling
effect on
the scalp*

CAUTION
TO ENSURE THAT
THE CONTENTS OF
THIS CARE ARE
GENUINE SEE THAT THIS
LABEL IS NOT TORN
OR OTHERWISE
DEFACED

BATHGATE & CO.
CHEMISTS & DRUGGISTS
MANUFACTURERS OF STANDARDISED
EXTRACTS & TINCTURES.

BATHGATE & Co.

Established 1811.

CHEMISTS & DRUGGISTS,
MANUFACTURERS OF STANDARDISED
EXTRACTS & TINCTURES.

Suppliers of
DUTY FREE MEDICINES

SEND YOUR V. P. P. ORDERS
To

BATHGATE & Co.

POST BOX 86.
CALCUTTA.

NO CHARGE MADE FOR
PACKING

Write for Catalogue.

RANEEGUNGE ROOFING TILES

12. MISSION ROW
CALCUTTA

BURN
& CO LTD.

ESTABLISHED 1781.

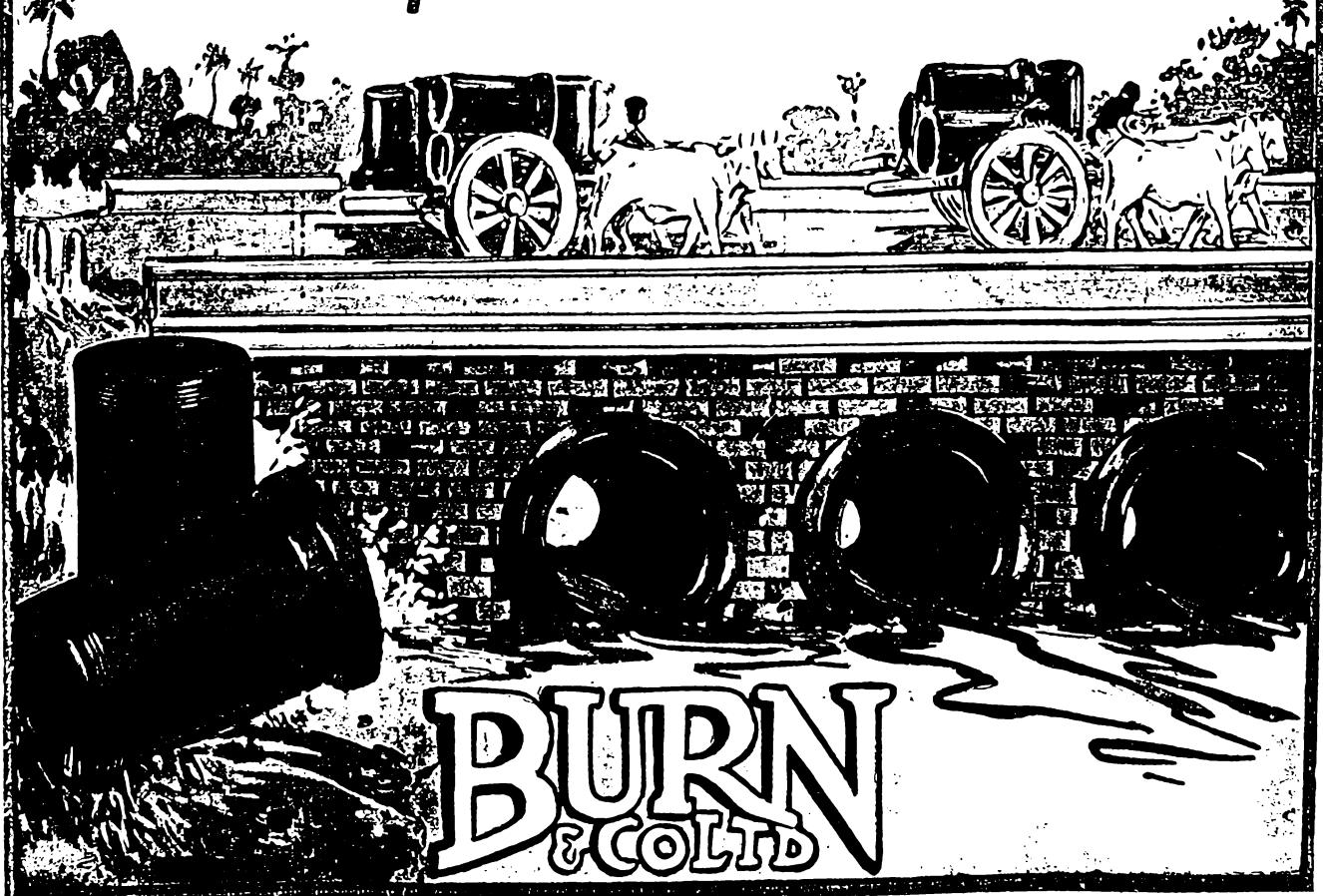
THE POTTERIES
RANIGANJ

STONEWARE PIPES

for

CULVERTS

*as used by the P.W.D. and
municipalities all over INDIA*

BURN
& CO LTD

THE OLD GRAMOPHONE

As hitherto used is now out of date and no longer cared for. Gramophone records are now picked up on an Electrical Pick-up device, amplified through a Radio amplifier and reproduced, enormously amplified or softened at your will, on a Moving coil Loudspeaker yet with naturalness like original.

INSTAL

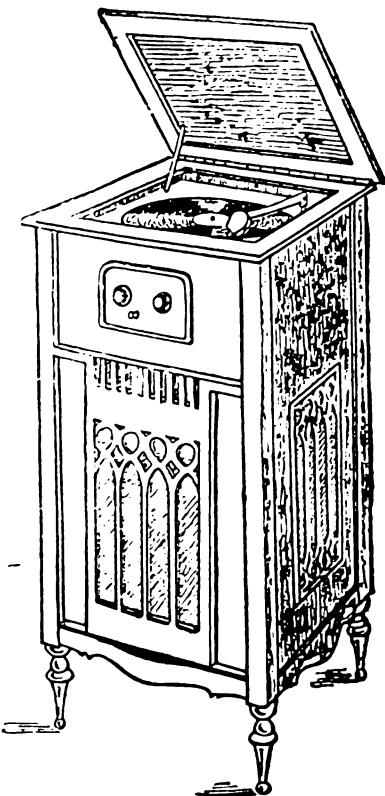
The "R. S. S." Radiogram

(Latest All-Electric Radio-Gramophone)

AND FOLLOW THE AGE.

It will not only reproduce any ordinary Gramophone record but will also pick-up the daily Broadcast Radio programmes if desired.

*Please write for further particulars
mentioning Current & Voltage available.*

RADIO SUPPLY STORES LTD.

8, DALHOUSIE SQUARE, - CALCUTTA.

From Rs. 350.

KINORA MUSICAL DEPOT

is the best place for

ORGANS, HARMONIUMS, VIOLINS, ESRARS,
BAND INSTRUMENTS, STRINGS & FITTINGS,
ETC. ETC.

Our proprietor is Mr. Kiran Chandra Ghosh, who has been well known to all Music lovers for the last 35 years as the manager of his late father's firm of Dwarkin & Son. Your orders will have the personal attention of Kiran Babu and his sons.

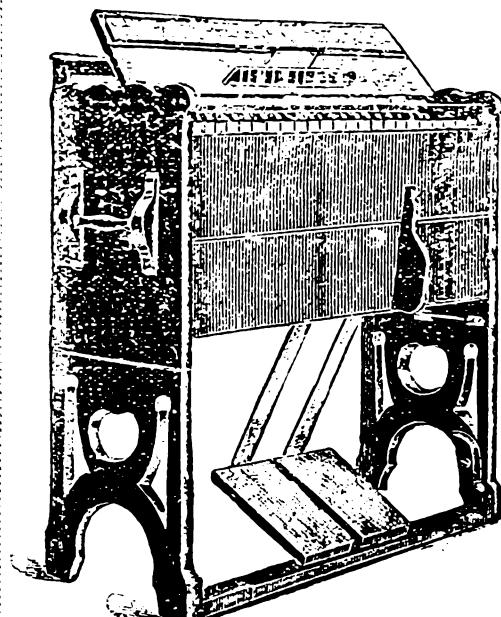
*"KINORA" Organ is the most suitable
instrument for Indian Family Music*

(Write for Catalogue)

Note Address :—

8, DALHOUSIE SQUARE, CALCUTTA.

Agents :—RADIO SUPPLY STORES LTD.

4 Octaves, Kneewell, Folding with Box

Rs. 160.

DIVINE MEDICINE OF

H E R N I A

CENT PER CENT SUCCESS WITHOUT OPERATION.

Why do you suffer from Hernia? Come to us, we shall make a contract with you and cure you of the disease. If you fail to see us, send five pice postal stamp have the testimonials and directions and get yourself radically cured from a far. Phone B. B. 314.

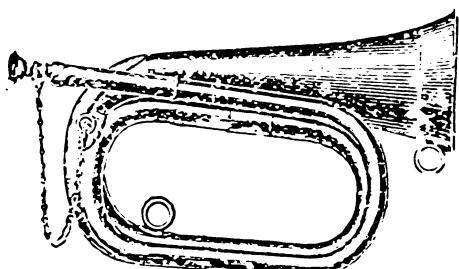
Apply to:—Dr. H. C. ROY

DIVINE TREATMENT HALL,

91, Amherst Street, CALCUTTA.

DWARKIN & SON

11 & 12 Esplanade, - CALCUTTA

THE PREMIER HOUSE IN INDIA
FOR

PIANOS, ORGANS, BAND AND
ORCHESTRAL INSTRUMENTS.
ACCESSORIES, AND
GRAMOPHONES, RECORDS,
MUSIC BOOKS ETC.

Agents for:

Messrs. BOOSEY & HAWKES, Ltd
LONDON.

INVENTORS OF HAND HARMONIUMS.

Illustrated Catalogue Sent Free on Request.

Mayurbhanj Forest PRODUCTS.

Tassar Silk Cocoon.

Lac : Stick-lac (Kusmi, Rangni &c.)

Myrabolans (Harida and Bahara).

Strychnos Nux-Vomica Seeds (Kuchila).

Karanj Seeds (Pongamia Glabra).

Gums of various kinds (Sterculia Ureus &c.)

Simli Cotton (Kapok).

Medicinal Plants and Herbs.

Other minor forest Products,

For particulars apply to :

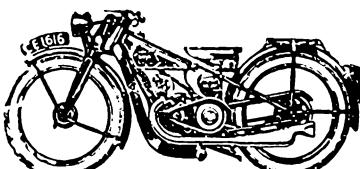
A. P. GHOSE.

Director of Industrial & Economic Survey

BARIPADA, MAYURBHANJ.

COVENTRY EAGLE MOTOR CYCLE.

The Best Light Weight,
Machines, Suitable for the
Indian Roads.

Rs. 365 : Nett.
Complete with Electric
fitting.

1/2 Chowringhee Road,
CALCUTTA.

BENTINK CYCLE CO.

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ।

ଏହି ଗେଜେଟ୍ ତନ ମାସରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ, ଯଥା:—ଅକ୍ଷୋବର, ଜାନୁଆରୀ, ଏପ୍ରେଲ ଓ ଜୁଲାଇ ।
ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କରଣ ।

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୦. ୬ (ତାକ ମାସୁଳ ବ୍ୟଙ୍ଗତ) ଓ ଟ ୧ (ତାକ ମାସୁଳ ସହ)

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାର ମୂଲ୍ୟ ତନ ଅଣା, ତାକ ମାସୁଳ ଦୁଇ ଅଣା ସତଥ ।

ଏହି ଗେଜେଟ୍ଟରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଛୁପାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତି ଅରକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ହାରରେ ଖରଚ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ମଲାଟର ବାହାର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୯

ଏକ ଚିତ୍ରଥିଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫୯

ମଲାଟର ଭିତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୪୦୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୦୯

ଏକ ଚିତ୍ରଥିଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୯

ଟାଇଟଲ ପେଜର ଭିତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୯

ଏକ ଚିତ୍ରଥିଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫୯

ଏହା ଛତା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାରେ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୩୭୯

ଅକ୍ଷର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୮୯

ଏକ ଚିତ୍ରଥିଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଜ୍ଞାପନ ଛୁପାଇବାକୁ ହେଲେ ସେ ବିଷୟରେ ଲିଖିତ ପଦ ଲେଖିଲେ ଜାରି ପାରିବେ ।

ଶ୍ରୀ ନିତାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ସାନ୍ଧାଳ, ବି.ଏ ।

ମେନେଜର,

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍

ଫେନ୍ଟ୍ ପ୍ରେସ୍, ମୟୁରଭଞ୍ଜ, ବାରିପଦା ।

The Mayurbhanj Gazette

ENGLISH EDITION.

Publication: The Gazette is quarterly. It will be published in October,
January, April and July

Subscription: Annual Rs. 1-8-0. Single copy As 6 only. Postage per Copy 2 as. extra.

ଦି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ରାଜୁଷ୍ଟି ଏଲ ରନ୍ଧ୍ରିଟି ଉଠ ।

(ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟ)

ଅନ୍ତର୍ମାନ ପଦ (ପ୍ରେକ୍ଷିତ) ସନ ୧୯୭୨-୧୯୭୩ ।

୧। ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ:—ତଥର ଲୁଗା ଓ ସୃତା ଲୁଗା ବିପରି ବୁଝାଯାଏ ଓ ବିପରି ସୃତା କଟାଯାଏ, ବିପରି ତା ନଟେଇକଷ୍ଟ ହୁଏ, ସୃତାକୁ ବିପରି ରଙ୍ଗ କରିଯାଏ, ବିପରି ଲୁଗା ବୁଝାଯାଏ, ଲୁଗାରେ ବିପରି ଗ୍ରଗ୍ର ଦିଅଯାଏ ଓ ଲୁଗାକୁ ବିପରି ପରିଷ୍କାର କରିଯାଏ ଇତ୍ୟଥିଦି ବଣ୍ଟୀରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ । ହାତ ତନୁରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ । ତାହା କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ପକ୍ଷରେ ବିଦେଶ ଉପଯୋଗୀ ହେବ

୨। ଶିକ୍ଷାର କାଳ ନିର୍ଣ୍ଣୟ:—କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଶିକ୍ଷା (ଅର୍ଟିଜନ କୋର୍ସ) ଏକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ତିନି ମାସଠାରୁ ଛା'ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ‘ସନ୍ତ କାଳ ସ୍ଥାଯୀ ଶିକ୍ଷା’ (ଟର୍ଟ ଟାର୍ମ କୋର୍ସ)

୩। କେତେ ଜଣ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ନିଅଯିବ, ସେଥିର ସଂଖ୍ୟା:—ଏ ବର୍ଷ ସକାଗେ ମୋଟରେ ୧୫ଜଣ ଶିକ୍ଷା ନିଅଯିବ—ସେଥି ମଧ୍ୟ କାରିଗରୀ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ୮ ଜଣ ।

୪। ରତ୍ନ ହେବା ପାଇଁ ବି ଯୋଗଙ୍କା ଆବଶ୍ୟକ:—ଅନ୍ତର୍ମାନଙ୍କ ଲେଖାପଣ୍ଡି ଜାରିଥିବା ଲୋକକୁ କାରିଗର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରେଣେରେ ନିଅଯିବ । ଯେଉଁମାନେ ମଧ୍ୟ ରଙ୍ଗକୁ ପରିଷ୍କାରେ ଉତ୍ତାର୍ପିତ ହୋଇଥିବେ ଓ ତଦପରେ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପୁରୁଷ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ

ଏଥୁ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ଲୁଗାବୁଣୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିପୁଞ୍ଜ ଅଛନ୍ତି, ବିଶେଷତଃ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ‘ସନ୍ତ କାଳ ସ୍ଥାଯୀ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ହୋଇଅଛି

କେବଳ ଏହି କେଟର ବାସିନାମାନଙ୍କୁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ନିଅଯିବ

*। ସ୍ଵଲ୍ଗର ବେତନ:—ବିନା ବେତନରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ ।

୬। ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସର ବ୍ୟବସ୍ଥା:—ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସରେ ରହିବା ପାଇଁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟର ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସରଙ୍କୁ ଘରଭିତା ପଢ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଏ ବିଦ୍ୟାଲୟର ସୁପରିଷେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ମହାଶୈଳ୍କୁ ଲେଖିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ୍ୟ ବିଷୟ ଜାଣି ପାଇବେ ।

୭। ଶ୍ଵାରପେଣ୍ଟ (ବୁଝି):—ବେତେକ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ଶ୍ଵାରପେଣ୍ଟ ଦିଅଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଅଛି
ନୂଜି ସେସନ୍ ସନ ୧୯୯୧ ଧାର ପହିଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଠାରୁ ଅରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି

ଆର ବ.- ବିଦ୍ୟାନ

ସୁପରିଷେଣ୍ଡେଣ୍ଟ,
ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ରାଜୁଷ୍ଟି ଏଲ ରନ୍ଧ୍ରିଟି ଉଠ,
ମୟୁରଙ୍ଗ, ବାରପଦା ।

ମୟୁରଭକ୍ତି ଗେଜେଟ୍ ।

ବିଶ୍ୱ ସଙ୍ଗ

ସିଂଧୁ ସଂଖ୍ୟା ।

ସୂଚିପତ୍ର ।

		ପୃଷ୍ଠା ।
୧ । ଉଛଳର ପୁରୁଣ ସ୍ଥାପନ୍ୟ (ସତର)	ଶ୍ରୀମତ୍ ଶିଶୁଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଚେଟାୟୀ	୧
୨ । ବନ୍ଦରପୁର ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗଠନ ସମିତି	ଶ୍ରୀମତ୍ ଶିଶୁଶ ଚନ୍ଦ୍ର ହୋତା	୨
୩ । ଯାପାନରେ ପ୍ରାଥମିକ (Primary) ଶିକ୍ଷା (ସତର)	ଶ୍ରୀମତ୍ ଏ, ସି, ଯୋଷ	୧୦
୪ । ଭାରତୀୟ ରଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧର ବିବରଣ—ସିବାଙ୍କୋର ଶ୍ଵେଟ		୧୨
୫ । ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ	ଶ୍ରୀମତ୍ ଏ, ପି, ଯୋଷ	୧୯
୬ । ମୟୁରଭକ୍ତି ସଂବାଦ		୨୨
୭ । ଅଭିନ ଅବାରତ		୨୮
୮ । ଅବଶ୍ୟକ ବନାମ ଅନାବଶ୍ୟକ	ଶ୍ରୀମତ୍ ଦିବ୍ୟ ସିଂହ ପାଣିଗ୍ରାହୀ	୨୯
୯ । ପାନି ଓ ପାନ		୩୦
୧୦ । ବିବିଧ ସଂବାଦ	‘ ନବଗ୍ରହ ’	୩୨

ଚିତ୍ର-ସୂଚି ।

		ଟାଇଟେଲ୍ ପେଜ୍
୧ । ମବର ପରାରେ ନାଟ		୧
୨ । ଅଦ ବାଲୀନ ଜଳରେ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିଷ୍ଣୁ		୨
୩ । ନାଶ୍ୱରଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିମ ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ ମୃତ୍ୟୁ		୩
୪ । ଯୁଲେ ନାଗିଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ		୪
୫ । ନୃତ୍ୟ କରୁଥିବା ଫେଣେ (ଉଛଳର ପୁରୁଣ ଭୟର କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିର୍ବିକାର ଅଛୁ)		୫
୬ । ପ୍ରସ୍ତର ମୃତ୍ୟୁ (ଦୂରନେଶରରୁ ନକର)		୬
୭ । ଅଗରତୋଳା ଶତ-ବୁଦ୍ଧାଶର ସ୍ମୃତ ଚିତ୍ର, ଶିବ ମଳର		୭
୮ । ବାଚିକାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସିଲାଇ ଶିଶିବାର ଫେଣେ ; ପ୍ରାଥମିକ ଶୂଲ, ଚୋବଣ୍ଡ		୮
୯ । ମିଶ୍ର ଏ, ସି, ଯୋଷ		୯
୧୦ । ଉତ୍ତରାସ ଶିକ୍ଷାର ଫେଣେ ; ପ୍ରାଥମିକ ସୂଲ, ଚୋବଣ୍ଡ		୧୦
୧୧ । ହାତ କାମ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ପ୍ରାଥମିକ ସୂଲ, ଚୋବଣ୍ଡ		୧୧
୧୨ । ବ୍ୟାପ୍କ ଶିକ୍ଷା, ପ୍ରାଥମିକ ସୂଲ, ଚୋବଣ୍ଡ		୧୨
୧୩ । ମୟୁରଭକ୍ତି କେତେ ଗୋଟି ଦୃଶ୍ୟ ଚିତ୍ର		୧୩, ୧୪

G. F. Playfair & Co.

Engineers & Contractors', Manufacturers'

AGENTS:

SUPPLIERS OF MILL, TEA GARDEN,
ENGINEER'S AND SHIP'S STORES.

LARGE STOCKS HELD FOR IMMEDIATE
DELIVERY.

27-7, Waterloo Street, CALCUTTA.

Telegraphic Address "FODDER"

Stockists of :—

"Klingerit" Steam Jointing, "Gem" Patent
Tube Brushes and Scrapers, Condenser Brushes,
Steam & Water Packings of all sorts, Corrugated
metallic Joints, Gauge Glasses, Marine Engine,
Colza, Lubricating & Cylinder Oils, Manganeseite
Jointing Paste, Apexior Boiler Compound, Miraculum
Graphite Paint and paints for all purposes,
Interlinked Galvanized.

Wire Netting for window guards and fencing etc.

Particulars and prices on Application.

WHY NOT SEND US YOUR ENQUIRIES ???

SEWERLESS SANITARY SERVICE SOLVED

The Latest Sewerless
Sanitary Service - -

Something new in Chemical Commodes
for un-sewered districts
without
running water,
meets the most exacting
Hygienic requirements, is trouble free
and fool proof, simple
and

Economical Ideally suited
for Bungalows, Clubs, Schools etc.

Write for full particulars to :

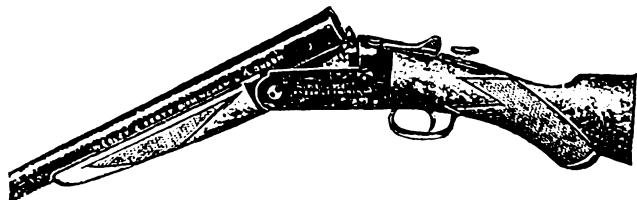
G. F. Playfair & Co.

27-7, Waterloo Street, CALCUTTA.

PREMIER GUN-MAKERS OF BENGAL

ASHOO-TOSH DAW & CO.

A Large, fresh and up-to-date Stock of Arms & Ammunition
always kept ready for Sale.

Special terms offered to suit every Customer.

ENQUIRIES INVITED

"DAW BUILDING"

183, DHARMOTOLLA STREET, CALCUTTA.

Telephone:
CAL. 3353

Telegrams :
'Explores'

ମୟୁରରଙ୍ଗ ଗୋଲେଟ୍ ।

ସଂପଦକ—ଶକପିଳେଶ୍‌ଵର ମଣି ।

ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ।

ବିଜୟ ପ୍ରଗ ।

ବାଚିପଦା : ମାତ୍ର, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ସାଲ ।

ବିଜୟ ସଂଖ୍ୟା ।

ଉତ୍କଳର ପୁରୁତନ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ।

ଶାୟକୁ ଶୈରଣ ଚନ୍ଦ୍ର କେହାକୀଁ, ଏ ଏମ୍. ଏ. ଇ., ଏମ୍. ଆର୍. ଏ ଏସ୍., ସ୍କ୍ଵାପତ୍ୟ-ବିଶାରଦ ।

ମହୀନ୍ରୂପ ଓ ବିକାନର ପ୍ରକଳ୍ପ ସତଃମାନଙ୍କରେ ଧାତ୍-
ରବନ, ବିଦ୍ୟାଲୟ, ଚକ୍ରଯୁଦ୍ଧ, ଧାତ୍ ବନ୍ଦରରେ କାର୍ଯ୍ୟ-
ଲୟ ଓ ବଜାରମାନ ଦେଶାୟ ଚଙ୍ଗରେ ନିମନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।
ସେମାନେ ଗୁହ ନିର୍ମାଣ ଦେଶାୟ ଚଙ୍ଗ ରକାୟ ରଦ୍ଦିବା
ସକାଶେ ବିଶେଷ ଯହ କରୁ ଅଛିନ୍ତି । ଉତ୍କଳ ପୁରୁତନ

ମନ୍ତ୍ର, ଅଷ୍ଟାଳକା ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମାଣିତର ତଙ୍ଗ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଓ
ତାହା ଅନ୍ୟଦି କୁଚିତ୍ତ ଦେଖାଯାଏ । ଉତ୍କଳ ପୁରୁତନ ସ୍କ୍ଵାପତ୍ୟ
ଜଗତ୍ ବିଶେଷ । ମୟୁରରଙ୍ଗ ଉତ୍କଳ ପୁରୁତନ ସ୍କ୍ଵାପତ୍ୟର
ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାନ ହୁଏ । ସେହି ପୁରୁତନ ସ୍କ୍ଵାପତ୍ୟର ଗୌରବ
ରକ୍ଷା କରିବା ପକ୍ଷେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଦେଖା ଅବଶ୍ୟକ ।

ଏବିକାଳୀନ ଚଳରେ ଦେବତାମାନେ ହଣେ ହେ ।

ପ୍ରସାଦ ଗେତେ ।

ନାରୀଶ୍ଵର କୃତି ପ୍ରସାଦ ନମ୍ବର ।

ଡେଶାର ସ୍ଥାପତ୍ୟକୁ ସୁନ୍ଦରୁଥାନ କରିବା ଯେ ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ଏଥରେ ସମେହ ନାହିଁ । ପୁଞ୍ଚବାରେ ତାହାର ପ୍ରଶଂସା ଏତେ ଦୂର ହୋଇଥାଏ ଯେ ଅତି ତାର ପ୍ରଶଂସା ଗାନ୍ଧି କରିବା ଅଳାବଣ୍ୟକ ମନେ ହେବ । ଅମୂଳାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ-ମାନେ ଏହି ଯେଉଁ ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ସଂକଳି ଦେଇ ଯାଇ ଅଛିନ୍ତି ତାହାରୁ ରକ୍ଷା କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଦେଶର ନୌଜିକ, ମାନ୍ୟିକ, ଶାଶ୍ଵତ ଓ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତିର ବିଭାଗ କେତେ ଦୂର ହୋଇ ଅଛି ତାହା ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଓ କଳା କୌଣସି ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ କରିପାରିବା ଯାଏ । ଭାବର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଓ କଳା କୌଣସି ଦ୍ୱାରା ତାର ପ୍ରକଳ୍ପ ଉନ୍ନତିର ଓ ସର୍ବତାର ପରିଚୟ ମିଳେ । ପୂର୍ବର ଜ୍ଞାନୀୟ ଗୋରକ୍ଷଣ ସୁନ୍ଦରାର ଯେପରି ଆସେ ତାହାର ତେଜ୍ଜ୍ଞା

ପୂର୍ବ ନାରୀଶ୍ଵର ନମ୍ବର ।

କରିବା ଅମୂଳାନଙ୍କର ସବ ପ୍ରଥାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଅଧୂନିକ ଯୁଗରେ ଲୋକଙ୍କର ମନର ଭାବ ଓ ଜୀବନ ଯାଦାର ପ୍ରଶାଳୀ ପୂର୍ବ ପରି ନାହିଁ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଭାବର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା, ଭାବୁନ୍ତି ଓ ଅବି । ଏଣୁ ଭାବର ପୂର୍ବ ସ୍ଥାପତ୍ୟର ଗୌରବ ମେଧ ହୋଇ ଯିବାର ବିଶେଷ ଅଶଙ୍କା । ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ସର୍ବତାର ପ୍ରଭାବରେ ଜାପାନର କଳା କୌଣସି ନନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇ ଅଛି; ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପରି ଘଟିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଦୂର ବର୍ଣ୍ଣିବା ରଣେଶ : ଉତ୍ତଳର ପୁରୁଷ ବସ୍ତର ବାହୀରୁ ଲବ୍ଧାରୟ ।

ଶୁଭର ପୁରୁଷନ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଓ କାର୍ତ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା
ନିମନ୍ତେ ଶୁଭ ଶୁଭ ଗର୍ଭମେଶ୍ଵର ବହୁ ଯହୁ କର ଅଛନ୍ତି ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୁଭର ଲୋକେ ଓ ଶୁଭର ଶକାମାନେ ପୂର୍ବ
ଶତବୀ ନୂଆ ନୂଆ ପର ତଥାର କର ପୁରୁଷନ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଓ
କଳା କୌଣସିର ଗୋରବ ରକ୍ଷା କରିବା ବାହୀନୀୟ ।
ଶୁଭର ପୁରୁଷନ ସ୍ଥାପତ୍ୟର କେବଳ ଭାବୁବିଶେଷକୁ ଦେଖି
ଦିଦେଶୀ ଲୋକେ ଅନେବ ପ୍ରଶାସା କରୁ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବତ
ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଯେ ଅତେଳୁ ଲୋକଙ୍କ ଦେଖିବ ଶୁଭ ବାହୀନୀୟ
ଏ ବିଷୟର ତତ୍ତ୍ଵ ଜାଣିବାରୁ ଯହୁ କରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ଶୁଭର ଜଗତ୍ ବିଜ୍ଞାତ ପୁରୁଷନ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଓ କଳା
କୌଣସିର ବାହୀନୀନ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ପୃଥିବୀର ଦୂର
ଦେଶରୁ ଲୋକମାନେ ଅସନ୍ତି । ସେମାନେ ଶକାମାନଙ୍କର ମଣି
ମୁକ୍ତା, ବସ୍ତାର ପୁଷ୍ଟାର, ବହୁ ମୂଳ୍ୟ ସୁଷ୍ଠୁତ ଯାନ କିମ୍ବା
ବୈଦେଶିକ ଶିଳ୍ପଙ୍କର ଅଧୁନିକ କଲ୍ପନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଶତ ପ୍ରାସାଦ
ଦେଖିବାରୁ ଅସନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ପ୍ରଧାନତଃ
“ପ୍ରକୃତ ଶୁଭ ବାଧୀଙ୍କ ଶୁଭର” — ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ
ଶୁଭର ପୁରୁଷନ ଗୃହୀତ, ମନ୍ଦିର, ପୁରୁଷନ ନଗରମାନ ଓ
ଜହାଙ୍ଗେ ଥିବା ଦେଶୀୟ ସ୍ଥାପତ୍ୟର ଶୋଭା ସଂଦର୍ଭ କରି

ପ୍ରତିର ମୂର୍ତ୍ତି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ନକ୍ଷତ୍ର

ଆନନ୍ଦ ଉପଦ୍ରୋଗ କରିବାରୁ ଅସ୍ତ୍ରୀ । ଭାରତ ବୋଲି ଶୁଣିଲେ ଅଜନ୍ମା ଓ ଇଲୋହ, ବନାରସ ଓ ଜୟପୁର, ଅଗ୍ରା ଓ ଦିଲ୍ଲି, ବକାନିର ଓ ଉଦୟପୁର, ମଦୃଶ ଓ ତାଙ୍ଗୋର, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓ ପୁରୀ ଓ ସେ ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ଆସ୍ତର୍-ଜନକ ଅଞ୍ଚାଳିକା ମନ୍ଦିର ଓ ମସଜିଦମାନ ସେମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଥରେ ନୃତ୍ୟ କରେ ।

ମୁଖ୍ୟରଙ୍ଜି ଅନୁଗ୍ରତ ଖଣ୍ଡିତାରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵମନୋହର ପୁରୁଷଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଅଛି । ସେହି ମନ୍ଦିରରେ ବିବନ୍ଧର ଗୋଟିଏ ଆସ୍ତର୍-ପ୍ରକାର ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଅଛି । ଏହା ରଙ୍ଗ ରଜ ବଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ପାଶାଶ ନିମ୍ନତ ନାଗିଳା ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛି । ସେ ମୂର୍ତ୍ତିର ଗଠନ ଏଥର ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁତଳ ଯେ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଜୀବନ ମୂର୍ତ୍ତିବୋଲି ପ୍ରତିଷ୍ଠାତ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟ ହାତ ଦ୍ୱାରା ଯେତେ ଦୂର ସ୍ମୃତି ଓ ସୁନ୍ଦର କାରିଗର କରି ପାଇବାର ସମ୍ବନ୍ଧ ଜାତା ଏହି ମୂର୍ତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଦେହରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ଉତ୍ତଳର ପୂର୍ବ କାଳର ଲୋକେ ଯେ କଲା ଓ କାରୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉତ୍ତଳ ସ୍ଥାନ ଅୟହାର ବରିଥିଲେ ଦୋହା ଏହି ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେବ ଅଛି । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପରି ଆସ୍ତର୍-ଜନକ ଅନେକ ପାଶାଶ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖା ଯାଏ । ଶକା-ମାନଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ନାମରେ କିମ୍ବା ଦରବାର କୁହରେ ଶତ ଶତ ଦିଦେଶୀୟ ମୂର୍ତ୍ତି ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ଦିଦେଶୀୟ କାଳା-କୌଣ୍ଠଳ-ପ୍ରିୟ-ଦର୍ଶକର ଫଣେଷ ତିତ୍ରା-

କର୍ଣ୍ଣକ ହୁଏ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ପୁରୁଷଙ୍କର ସ୍ଥାପନରେ ଅଧିକତନ ନୋଇଥିବା । ଯେଉଁ ଜାଗର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନେ ମୁକୁଶ୍ଵର ଓ କୋଣାର୍କ ପରି ମନ୍ଦିରମାନ ନିର୍ମାଣ କରି ଥିଲେ ସେହି ଜାଗର ପଥରେ ଏଥର ଡିନ ପ୍ରଗଂଧାର ବିଷୟ ନୁହେଁ ।

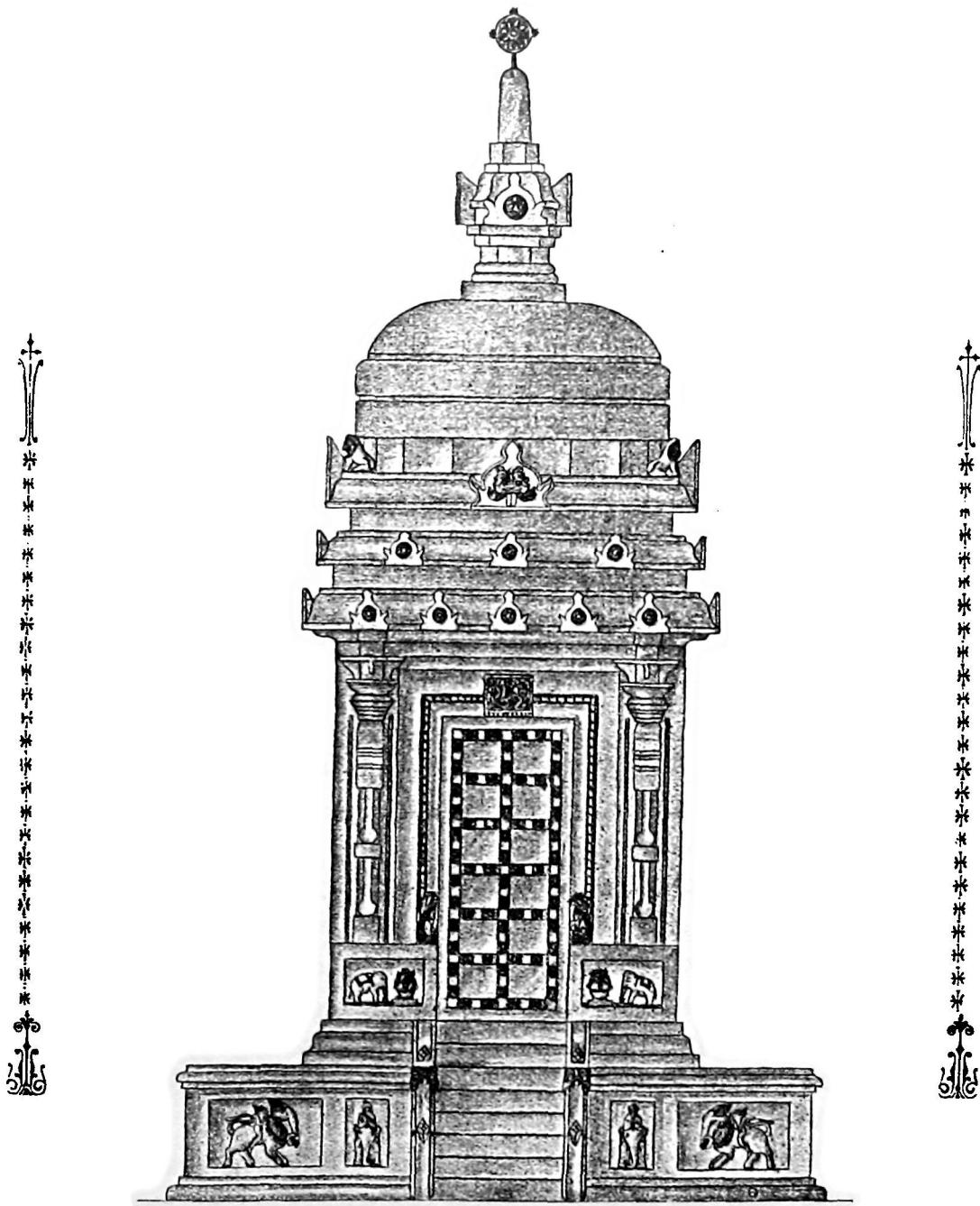
ଜାଗଯୁ ଜାଗରଣ ହେବା ପଛେ ପଛେ ଭାରତର କଳା ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ତର ନିଷୟ ହେବ । ଭାରତୀୟ କଳା କୌଣ୍ଠଳର ପୁନରୁ-ଥାନ ଧକାଶେ ଅମେରିକା ଓ ଇରାନ୍‌ଦେଶ ବାଣୀମାନେ ଯେଉଁ ଉତ୍ସାହ ଦେଉ ଅଛିନ୍ତି ତଥ୍ୟାବା ଏ ବିଷୟରେ ଶାସ୍ତ୍ର ଉତ୍ତର ହେବାର ଅଶା ହେଉଥିବା ।

ଭାରତୀୟ ଶରରେ ଅଛି କାଳ ଦର ତଥାର କଲେ ବେଶ ଶରଚ ପତିବାର ଅଶକ୍ତା ଥିଲ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତୀୟ ତଣଙ୍ଗେ ମାନ ପ୍ରକାରର ସୁନ୍ଦର । ଏର, ଖୁଆ ଓ ତୁନ ମଶଲର ଜମାଟ ଦ୍ୱାରା ତଥାର ଦେଉ ଥିବାକୁ ସେ ଅଶକ୍ତା ଦୂର ହୋଇ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ କୃତିମ ପଥର କିମ୍ବା ଖୁଆ ତୁନ ମଶଲର ଜମାଟ ଦ୍ୱାରା ସେ କୌଣ୍ଠଳ ତଣର ମନ୍ଦିର ଓ ଏର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଯାଇ ପାଇବ । ବିଦେଶୀୟ କିମ୍ବା ମିଶ୍ରିତ ତଣରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ଦର ତଥାର କିମ୍ବା ଯାଉଥିବା । ତର୍ହିରେ ଯେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ ତା ଅପେକ୍ଷା ଅଧୁନାକ ଭାରତୀୟ ଶରରେ ଘର ତଥାର କଲେ ଅଛି ଶରଚ ପତିବ; ଏ ବିଷୟ ଲୋକେ ହୃଦୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କରି ଅଛି । ନୂତନ ଭାରତୀୟ ଶରରେ ଯେଉଁ ଏର ସବୁ ତଥାର ଦେଉଥିବା ତର୍ହି ମଧ୍ୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନେକ ପ୍ରବେଶର ସ୍ଥିତିଆ କିମ୍ବା ଯାଉ ଥିବାକୁ କୌଣ୍ଠଳମାନ ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ହେଉଥିବା । ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନେକ ଲୋକର ଦର ଅଛି ଶରଚରେ, ଦେଶୀୟ ତଣରେ, ସୁନ୍ଦରତ୍ବରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ-ପାଇବ ।

ଜୟପୁର ସଜ୍ଜରେ ପଥରର କଳା କୌଣ୍ଠଳ ଦେଶୀୟ ଶରରେ ଓ କବିତାଯୁ ଗତ ଶବଦରେ ପରିଚିତ ହେଉଥିବା । ସେଥି ପାଇଁ ଝେଟ ପରିଚ୍ଛବୀ କୌଣ୍ଠଳ ଅର୍ଥକ ସାହାଯ୍ୟ ଦିଅଯାଏ ନାହିଁ; ବର୍ତ୍ତମାନ ଦିନରେ ଝେଟ ଯଥେଷ୍ଟ ଲାଗ ପାଏ । ଜୟପୁରର ଦେଶା ଦେଶି ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହ ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କାର୍ଯ୍ୟ ପୁନର୍ଜୀବନ ହୋଇ ପାଇବ । ଅଧୁନାକ ସୁଗର ଆବଶ୍ୟକ ସୁନ୍ଦର ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଓ ମିଶ୍ରିତ ପ୍ରତି ପ୍ରତି ବୁଝି ରଖି ଦେଶୀୟ ତଣରେ ମନୋହର ଅଞ୍ଚାଳିକାମାନ ତଥାର କିମ୍ବା ଯାଇ ପାଇବ ।

ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାପନ ଓ କଳା କୌଣ୍ଠଳର ଇତିହାସ ବହୁ

ମୟୁରଗଞ୍ଜ ଗେଲେଟ୍ ।

ଏହା ଚୋନର ସକର୍ମିସଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଚିତ୍ର-ଶିଳ୍ପ ମନ୍ଦିର ।

ଶତାବ୍ଦୀ ହେଲା ତମସାତନ୍ତର । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୟୁରଗଣ୍ଡ ଅଧୂନିକ ଓ ପୁରୁତନ ଏହି ଉଚ୍ଚୟ ଘୁମର ଚୁଚ୍ଛିକୁ ଲକ୍ଷ ରଖି ସ୍ଥାପନାର ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଗଠନ ପ୍ରଣାଳୀ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଉବ୍ଧାରଣାତ କଣାଧିମାନେ କୃତକ ଦେବେ । ଯେଉଁ ସମୟରେ ଭାରତରେ ଧର୍ମ ଓ କଳା କୌଣସିର କାର୍ଯ୍ୟ କାବ୍ୟ ଭାବରେ ପ୍ରଚଲିତ ଥିଲା ସେତେବେଳେ ଅଧାର୍ମିକ ଓ ବୈଦିକ ଉନ୍ନତର ପରକାଶ୍ଵା ଦେଖା ଯାଇ ଥିଲା । ଭାରତରେ ସେହିପରି ଉନ୍ନତ ସମୟରେ ବୃଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରର ଲିଙ୍ଗବ୍ୟକ୍ତ ମନ୍ଦିର ଓ ଶୁଦ୍ଧ ଦଶାୟ ସଜାମାନଙ୍କର ଜାର୍ତ୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ଥିଲା । ସେହି ଉନ୍ନତର ଦ୍ୱାରା ହେବାର

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ଜାଣ୍ଯ ଜାବନର ଗତି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଗଲା ।
ବେଳେ ଏ ଓ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତି ସକାଶେ, ସ୍ଵାପତ୍ର୍ୟ ଓ କଳା
କୌଣସି ଦିଦ୍ୟାର ଧନ୍ୟବାଦ ନିଭାନ୍ତ ଅବଧିରେ ।

ଅଧ୍ୟନକ ଉଛଳର ନୂଆ ଶାବ, ଅର୍କକ ଅବସ୍ଥା ଓ ଅଧ୍ୟନକ
ସୁଗର ପ୍ରଯୁଜନ ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଭାଲୁ ମଧ୍ୟର
ସେପରି ଶାରଜଣ୍ଯ କଳା କୌଣସି ଓ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ପୁନଃ ପ୍ରକଳତ
ହେବ ତହିଁର ଉପାୟ ସ୍ଥିର କରିବା ଉଚିତ ।

ବଲିବତା ସ୍ଥିତ ଧୂକୀର ସ୍ନାନୀୟ ଦତ୍ୟାଳୟରେ ଉପର ଲେଖିବ
ମର୍ମମାତ୍ର ନାହିଁ ।

ବଲ୍ଲିଭଦ୍ର ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗଠନ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ପଦମାତ୍ରା ।

ପହିଯୋଗ ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ
ଅମ୍ବେମାନେ ଶ୍ରଦ୍ଧିକେତନରେ ବିଛୁ ଦିନ ଥିଲୁଁ । ଶ୍ରଦ୍ଧିକେତନଙ୍କୁ
“ବିଶ୍ୱାସରଙ୍ଗ” ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅନୁକୂଳ୍ୟରେ ନାନା ଦିଗରେ
ନାନା ବିଧ ଯେଉଁ ଉନ୍ନତିକର କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରି ଯାଉ ଅଛି ସେ
ସବୁ ଶିଖିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁବିଧା ଅମ୍ବେମାନେ ସେଠାରେ
ପାଇଥିଲୁଁ । “ବିଶ୍ୱାସରଙ୍ଗର” ସେହି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ
ବିଚିତ୍ରପଥ ଛାମର ପଣୀ ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିଖିବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ବନ୍ଧୁରପୁର ବରତ୍ମନ ଜିଃ । ଅନୁଗ୍ରତ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ । ଏହା
ବୋଲିପୁର ସହରଠାରୁ ଝରି ମାଇଲେ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
ଏହି ଗ୍ରାମର ପଞ୍ଚମ ଓ ଉତ୍ତର ପାଶ ଦେଇ କୋଣରୁ ନାମକ
ନଦୀ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥାଏ । ନଦୀଟ ଗ୍ରାମକାଳର ଶୁଷ୍କ ପାଦ୍ମ
ହେଲେହେଁ ବର୍ଷା ଦିନରେ ଏହାର ସ୍ତୋତ୍ର ବକ୍ତ ପ୍ରକାଶ ହେବ
ଓ ଏହି ନଦୀର ଉତ୍ତର ପାଶରେ ଥିବା ନିମ୍ନ ପ୍ରଦେଶମାନ ଜଳ
ପ୍ଲାବିତ ହେବ । ତେଣୁ ଏହି ଅଂଶ ସବୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉପର ।
ଗ୍ରାମର ପଞ୍ଚମ ଓ ଉତ୍ତର ପାଶ ଉଚ୍ଚ ଏବଂ ନଦୀ ଅତକୁ ଦ୍ଵିମଣିଶି
ଗତାଣିଆ ଥିବାରୁ ସେ ପାଶରେ ନଦୀ ଜଳ ମାତ୍ରପାରେ ନାହିଁ ।
ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ଭୂମିର ମାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ, ଶିଖର ଲାଲ,
ବାଲୁକା ସୁଲୁଳ ଓ କଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଗ୍ରାମର ଦ୍ୱରା ଅଂଶଟ ଅତ୍ୟନ୍ତ
ବନ୍ଧୁର ଓ ବୁଝି ଜଳ ସେହି ବାଟେ ଯାଇ ନଦୀରେ ପଡ଼େ ।
ଏକ ସମୟରେ ଏହା ଶାଲବଣରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବାରୁ ଲୋକେ
ଗ୍ରାମଟିର ନ ମ “ବଣ ବନ୍ଧୁରପୁର” ଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ଦକ୍ଷ
ଗୁଡ଼କ ଥିବାରୁ ମ୍ବାନଟ ବର୍ଷା ଜଳ ଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ ହୋଇ ପାର

ନ ଥିଲା । ବିନ୍ଦୁ ହିମେ ଜଙ୍ଗର ଉଛେଦ ସାଧନ ହେବାରୁ
ସ୍ଵାନ୍ତର ଅବସ୍ଥା ଶୋଭନାୟ ହୋଇଥାଏ ।

ରହୁଣ୍ଡିଥ କୋମାନଙ୍କ ଅମଳରେ ମିଶ୍ରର ଚିତ୍ତ ବାଣିଜ୍ୟ
ପ୍ରଦିନରୁ ସବୁପା ଏଠାରୁ ଅସି ଥିଲେ । ସେ ଏହି ଗ୍ରାମର ଦକ୍ଷିଣ
ଓ ସୁରୁଲ ଗ୍ରାମର ଠିବ ଉତ୍ତର ପର୍ଶମରେ ଥିବା ସ୍ଥାନକୁ
ଜାଙ୍କର ବାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଳୀ କରିଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ଏହି
ଗ୍ରାମରେ ପାଞ୍ଚ ଶହ ପରିବାର ବାସ କରୁଥିଲେ । ଚିତ୍ତ ସାହେବ
ଏଠାରୁ ଲୁଗା ପଟା ରପ୍ତାନି କରୁଥିଲେ ଓ ଏଠାର ମଧ୍ୟ ଚିନି
ଚପ୍ତର ବର୍ଷାର ଥିଲେ । ଏହି କିଛାରେ ଜାଙ୍କର ମାଳ ଗୁଷ ମଧ୍ୟ
ଥିଲା । ଏହି ସବୁ ବାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବହୁତ ଲୋକ ନିଯୁକ୍ତ
ହେଉ ଥିବାକୁ ଗ୍ରାମଟ ହିମେ ହିମେ ରୁକ୍ଷିତୋଇଥିଲା । ଚିତ୍ତ
ସାହେବ ମଜାଦୂରୀ ଟାଙ୍କ ସାଲରେ ପ୍ରାଣଭ୍ୟାଗ କରିବାରୁ
ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ବନ ହୋଇ ଗଲା ଓ ସଙ୍ଗେ ଗ୍ରାମଟର
ଅଧ୍ୟୋଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ଶାନ୍ତିକାଳର ପଞ୍ଚୀ ମଙ୍ଗଳ ଦିନାଗାୟୁ ସୁଂରିନ୍ଦ୍ରିଣ୍ୟ
ମହୋଦୟକ ସଜରେ ଉଦେଶ୍ୟିତ ପ୍ର ମର ପଞ୍ଚୀ ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ
ଦେଖିବା ନମିର ଅମ୍ବେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ । ୧୯୧୫ ମସିହା-
ଠାରୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଅରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି । ଉତ୍ତାଷ୍ଣ କର୍ମୀବୁନ
ନିମ୍ନଲିଖିତରୁପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରୁ ସଂଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ
ହୋଇଥିଲା ।

ଗ୍ରାମଟି କ୍ରମେ ଧୂଳି ପଥରେ ଅଗ୍ରପର ହେଉଥିଲା ଏହି ଜନ-ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ହେବାର ଅଗଣ୍ଠା ଥିଲା । ପାଇଁ ୫୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏହି

ଗ୍ରାମରେ ୫୦୦ ଗୋଟି ପରିବାର ବାସ କରୁଥିଲେ, ବିନ୍ଦୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଠାରେ କେବଳ ୨୦ ଟ ପରିବାର ବାସ କରିଥିଲୁ ଓ ଗ୍ରାମର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ମୋଟେ ୮୪ ଜଣ । ଗ୍ରାମଟିର ଜୀବିତରେ ଅନେକ କଷା ବଣ ଅଛି ଓ ହାୟ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମଟ ଜଙ୍ଗର ଗଛରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ପୂର୍ବେ ଗ୍ରାମଟିର ଚିନି ଘାଗ ଯୁ ଦୁଇ ଘାଗ ଜଙ୍ଗର ବନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଓ ଏକ-ଢ଼ିତାଧୀଶ ବାସ ଭୂମି ରୁପେ ବନ୍ଦିତ ହେଉ ଥିଲା । ତେଣୁ କମ୍ପୀୟମାନେ ପ୍ରଥମେ ଜଙ୍ଗଳ ଗୁଡ଼କ ପରିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏହା କରିବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବଜା କଟିନ ହୋଇଥିଲା । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ବଜା ଗରିବ, ପୁଣି ନାନା ରୋଗରେ ନିପାତିତ ଓ ଦୁଃଖ ଥିବାକୁ କମ୍ପୀୟମାନେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ପାଇ ନ ଥିଲେ । କୌଣସି ଲୋକର ଦେହରେ ଶକ୍ତିର ସଭା ନ ଥିଲା ।

କର୍ମୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଗ୍ରାମବାଷିମାନଙ୍କର ଅଦୌ ବିଶ୍ୱାସ ନ
ଥିଲା । ଏହା କର୍ମୀମାନଙ୍କ ପଣ୍ଡରେ ଅର ଗୋଟିଏ ପ୍ରକଳନକ
ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଜଳେଇବା ପାଇଁ
କର୍ମୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଔଷଧାଦ ଯୋଗାଇ ପ୍ରାଣ ଧରେ
ତାଙ୍କର ସେବାରେ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ ମେଲେଇରା
ସମୟରେ ଗ୍ରାମବାଷିମାନଙ୍କୁ ବୁଝନାଇନ ବ୍ୟବହାର କରିବା
ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଫିମେ ଫିମେ ସେବେବଳେ ଗ୍ରାମ-
ବାଷିମାନେ ବୁଝି ପାରିଲେ ଯେ କର୍ମୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତ
ପର୍ଷେ ମେଲେଇରାର କବଳିତୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ରକ୍ଷା କର
ପାରି ଅଛିନ୍ତି ଅଥବା ସେମାନେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କୌଣସି
ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରୁ ନାହାନ୍ତି ସେବେବଳେ ସେମାନେ ତାଙ୍କର
ଅବସର ସମୟରେ ବର୍ଷାମାନଙ୍କୁ ଜଙ୍ଗଲ ପରିସ୍ଥାର କରିବା
ବିଷୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଗ୍ରାମର ୨୦୯ ପରିବାର
ମଧ୍ୟରୁ ୨୮ ତାଙ୍କର ଗଢ଼ର ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟ କଷ୍ଟରଥିଲେ
ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ପରିବାର ଗୁଡ଼ିକ ନିଜେ ନିଜେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ସୁ ୯୯୧୪ ମାସରେ ଏହି ଗ୍ରାମରେ ଗାଢ଼ି ଏ ସମ୍ବାନ୍ଧ
ପଞ୍ଚ ସଂଗତି ସମିତି ସ୍ଥାପିତ ହେଲା । ଉକ୍ତ ସମିତିର
ନିଯମାବଳୀ ଶାନ୍ତିକେତନର ପଞ୍ଚମଙ୍ଗଳ ଦିନ୍ବିଶର ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଖ
ମହୋଦୟଙ୍କ ସାବ୍ଦ ପୃଥିକୁ ଭାବରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ଓ
ସମିତିଟି ସେହି ବର୍ଷରେ ରେଜିସ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଭୂକୁ କରାଗଲା । ଏହି
ସମିତିର ସର୍ବ୍ୟମାନେ ଦାଙ୍କର ଅବସର ସମୟରେ ଖଜୁରି ବଣ
ସବୁ କାଟି ସଫା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ; ଏବଂ ସବୁ ଶେଷରେ
- ସମବେଳ ଚେଷ୍ଟା ସାବ୍ଦ ଅନାତ୍ମ ୧ ମାଟି କଟାଳ ସଫା
କରିଥିଲେ ।

ସେ ସମୟରେ ଗ୍ରାମର ଶ୍ରୀଦାଟ ବଡ଼ କଦର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା
ଏବଂ ବଳଦ ଗାଉର ଯିବା ଅରିବାରେ ବଡ଼ ଆସୁବିଧା
ଦେଉଥିଲା । ଗ୍ରାମର ପ୍ରଥାନ ଶ୍ରୀଦାଟ ଜଳ-ମାଳାରେ
ପରିଷତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ବଳଦ ଗାଉ ଗୁଡ଼କ (ଯାହାକି
ମର୍ମସଲରେ ଜିନିଷ ପଦ ନେବା ଅରିବା କିମ୍ବପୂରେ ପ୍ରଥାନ
ସହାୟ) ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ ଉକ୍ତ ଶ୍ରୀଦାଟ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯିବା ଅରିବା
କରୁଥିଲା । ସମେତର ସର୍ବମାନେ ଜଙ୍ଗଳ ଗୁଡ଼କ
ପରିଷାର କରିବା ପରେ ୧୯୨୫ ମସିହାରେ ଗ୍ରାମର ଶ୍ରୀଦାଟ
ଗୁଡ଼କ ମଶମତ କରିବାରେ ମନ ବଳାଇଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀଦାଟ
ଗୁଡ଼କ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିଛି, ଏଗରିବ ମଟର ଗାଉ ମଧ୍ୟ
ସହଜରେ ଯିବା ଅରିବା କରିଗାରେ । ଶ୍ରୀଦାଟ ଦୁଇ ପାଖରେ
ଜଳ ଯିବା ପାଇଁ ନାଲ କଷ ହୋଇଥିଛି, ତେଣୁ କୌଣସି
ପ୍ରାନରେ ଜଳ ଜମା ହୋଇ ରହିବାର ଅଣଙ୍ଗା ନାହିଁ । ଏ
ସମସ୍ତ ବାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରାମବାପିମାନଙ୍କର ଅଦନ୍ୟ ଉତ୍ସାହରେ ସାହତ
ହୋଇଥିଛି । ଏଥପାଇଁ ପଇସା କରୁଛ କିନ୍ତୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ
ନାହିଁ । ଅଛି ମୁଦ୍ରା ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ହିନ୍ଦାନ ଶ୍ରୀଦାଟ
ଗୁଡ଼କ ପ୍ରେସ ଶ୍ରୀଦାଟ ତଥାର ହୋଇଥିଛି ।

ଗ୍ରାମଟିରେ ଅନେକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗତିଥି ଥିଲା । ସେ ଗୁଡ଼କରେ ସବୁ ସମୟରେ ଜଳ ଜମା ହୋଇ ରହିଥିବା ହେଉ ମେଲେଇଥା ପ୍ରବଳ ହେଉଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଗୁଡ଼କ ଧୋତି ପକାଇବା ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଅଛି ସୁକା ସେମ ନେ ୩' ଟ ଖାତ ଧୋତି ପକାଇ ଅଛି । କମ୍ପୀ-ମାନେ ସୁଲାଇ ଠାବୁ ନରେମ୍ବର ମାସ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୁଇନାଇନ ଗ୍ରାମେ ୨ ବିତରଣ କରୁଥିଲେ ଓ ଗତିଥି ଗୁଡ଼କରୁ ମେଲେଇଥାର ଜୀବାଣୁ ମଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ସପ୍ତାହରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ବିବାହିନୀ ଦେଇ ଗତିଥି ପାଇଁରେ ପକାଇଥିଲେ ।

ଗ୍ରାମର ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥକ ବ୍ୟବସ୍ଥା :— ୧୯୧୭
ମନେହାରେ ପଞ୍ଚୀମିଙ୍ଗଳ ଦିନରେ ସୁପରିନ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ମଂଦ୍ରାଧିକୃତ
ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମର ଅର୍ଥକ ଓ ସାମାଜିକ ଅବସ୍ଥାର ବିବୋଧେ
କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶିକ୍ଷା :— ପଞ୍ଚୀ ସଂଗଠନ ସମେତର ସର୍ବମାନେ ୧୯୫୭
ସାରରେ ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ପାଠ୍ଯାଳା ସ୍ଥାପନ କରି-
ଥିଲେ । ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ପାଠ୍ଯାଳାରେ ତାଙ୍କର ପିଲାମାନେ ଅଧ୍ୟନ
କରିବୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାନ୍ଦ୍ରାଳ ସାହିରେ ଅଭି ଗୋଟିଏ ପାଠ୍ଯାଳା
ହୋଇଥାଏ । ସାନ୍ଦ୍ରାଳମାନେ ପାଠ୍ଯାଳା ବୃଦ୍ଧି କିଛି ହାତରେ
ନିର୍ମାଣ କରି ଅଛିନ୍ତି ଓ ପିଲାମାନଙ୍କର ଅବଶ୍ୟକ୍ତାପୁ ବହି, ଶ୍ରେଣୀ
ଇତ୍ୟଥର ଖଣ୍ଡ ବହି କିମ୍ବା ଅବଶ୍ୟକ । ସାନ୍ଦ୍ରାଳ ସାହି ପାଠ-

ଶାଲକର କାର୍ଯ୍ୟ ଦିନ ବେଳେ ହୁଏ ଓ ଗ୍ରାମର ପାଠଶାଳାଙ୍କରେ ସହିରେ ପଚାଶୁଣା ହୁଏ । ସାନ୍ତ୍ରାଳ ସାହରେ ଥବା ପାଠଶାଳାରେ ଜ ୧୦ ଶ ଓ ଗ୍ରାମ ପାଠଶାଳାରେ ଜ ୧୧ ଶ ବାଲକ ଅଥୟବାନ କରନ୍ତି ।

“ବୃତ୍ତ ବାଲକ” ଦିଲ ଗଠନ : ପୁରୋ ‘ବୃତ୍ତ ବାଲକ’ ଦିଲ ଗଠନ କରିବାର କୌଣସି ସୁବିଧା ନ ଥିଲା । କାରଣ ସେତେବେଳେ ଗ୍ରାମରେ ପିଲାଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଝୁବ କମ୍ ହଲା ଓ ମୋଟରେ ଜ ୫ ଶ ବାଲକ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାନ୍ତ୍ରାଳ ପାଠଶାଳାର ଜ ୩ ଶ ବାଲକଙ୍କୁ ସେଠାକାର କର୍ମୀ ନେଇ ଗୋଟିଏ “ବୃତ୍ତ ବାଲକ” ଦିଲ ଗଠନ କରି ଅଛନ୍ତି ।

ସୃଷ୍ଟି ବୟକ୍ତି ମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା :—ସୃଷ୍ଟିବୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି-ମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ସମିତି ନିମ୍ନଲିଖିତ ସବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି ।

୧ । ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ତ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସବୁ ହ୍ରାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଗତ ବର୍ଷ ସେହି ସବାରେ ୫୦ ଟ ଅଥ୍ୱବେଶନ ହୋଇଥିଲା । ଗ୍ରାମ ବାସିମାନେ ସମସ୍ତେ ଏହି ସବାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଓ ଗ୍ରାମର ମଙ୍ଗଳ ନିମିତ୍ତ ତତ୍ତ୍ଵରେ ନାନା ବିଷୟର ଅଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା ।

୨ । ଗର୍ଭମେଣର ପଶୁ ଚିକିତ୍ସା ବିଭାଗର ପ୍ରଧାରବ ଓ ଉକ୍ତ ବିଷୟରେ ପାରଦର୍ଶିଆ ଲାଭ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଅଳ୍ପ ମଙ୍ଗଳ ବିଭାଗ ନିମଦ୍ଦଶ କରି ଅଣିଥିଲେ । ସେମାନେ ଗୃହପାଲତ ପଶୁମାନଙ୍କର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ନାନା ଉପଦେଶ ପ୍ରୟୋଗିତ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମବାସିମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

୩ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରବିବାର ଦିନ ସନ୍ଧା ସମୟରେ ଗ୍ରାମବାସିମାନେ ଏକବିତ ହୋଇ ସମାଦି ପଦ୍ଧତି, ବ୍ୟାପାର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ରଲ ରଲ ବହି ପଢ଼ି ଓ ସେ ବିଷୟରେ ଅଲୋଚନା କରି ସମୟର ସମ୍ବନ୍ଧବିହାର କରନ୍ତି ।

୪ । ସମୟ ସମୟରେ ସେମାନେ ଏକବିତ ମିଳ କାର୍ତ୍ତନ କରି ପାରମାର୍ଥିକ ଅନେକ ଉପରୋକ୍ତ କରନ୍ତି ।

୫ । ଉକ୍ତ ଗ୍ରାମର କର୍ମୀ, ଗ୍ରାମ ବାସିଙ୍କ ପାଇଁ କାର୍ତ୍ତନ ଓ ପ୍ରୟୁଷ ଚିନ୍ତର ବିଭାଗରେ କରି ଅଛନ୍ତି ଓ ସେମାନେ ଯେପରି ରଲ ରଲ ବହି ପଢ଼ି ଆରବେ ସେଥିପାଇଁ ନୂତନ ପକାର ରାଇବେରର (Circulating Library) ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଯାଇଥିଲା ।

୬ । ଗ୍ରାମର ପ୍ରାଇସ୍ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମୀଳର କାମ ଓ ଧାର୍ଯ୍ୟ

ବିଧା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମିତ୍ତ ଗନ୍ଧିକେତନ ପକ୍ଷରୁ ଜଣେ ଶିକ୍ଷା ନାମ୍ବ କର୍ମୀ ନୀକୁ ହୋଇଥିଲା ।

ପଞ୍ଚମୀ:—ସମସ୍ତେ ସମିତିର ସାଧାରଣ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସମିତି ସମସ୍ତ ସାମାଜିକ ବିଷୟର ମୀମାଂସା କରେ । କାହାରକୁ ବିଶ୍ଵଳପୂର ଅଣ୍ଟ ନେବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଥରେ ଏହି ଗ୍ରାମର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଭ୍ୟାସର କରିଥିଲେ । ଏହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଶେଷରେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନେ ‘ରବନ୍ତୁ ସେବାତ୍ମନରେ’ ଏ ସମସ୍ତ ବିଷୟର ନିୟମ ନିଶାପ କରନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଗୁମ୍ଫଟ (ରବନ୍ତୁ ସେବାତ୍ମନ) ଗ୍ରାମ ବାସିମାନଙ୍କର ସମବେତ ଚେଷ୍ଟାରେ ନିମ୍ନେ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଘର ଡ୍ୟୁରିରେ ଯେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇ ଥିଲା ତାର ଏକ-ତତ୍ତ୍ଵାଙ୍ଗ ଗନ୍ଧିକେତନରୁ ଦିଅ ଯାଇ ଥିଲା ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ଗ୍ରାମବାସିମାନେ ଦେଇ ଥିଲେ ।

୭ ଶିକ୍ଷା :—ଗ୍ରାମ୍ ସଂଗୀନ ସମିତିର ପରିଗଳକ ଗୋଟିଏ ରଣ ସମେତ ସ୍ଥାନ କରିବାପାଇଁ ସର୍ବ୍ୟକ୍ରମଙ୍କୁ ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା ବଲରେ ୧୯୮୮ ମର୍ମିହାରେ ସେହି ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ରଣ ସମିତି ସ୍ଥାପିତ ହେଲା ଓ ସେହି ବର୍ଷ ଏହା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କରିପାଇଲା । ସନ ୧୯୮୮ ମର୍ମିହାର ନରେମର ମାସ ତା ୨ ରିଗରେ ଏହି ସମିତିର ମୂଲ୍ୟନ ଟ ୧୯୭୪୦୦/୭ ପାଇଁ ଥିଲା ଓ ୧୮ ଜଣ ମେମର ଥିଲେ । କିମ୍ବା ୫୦୯ ସାଲ ଅକ୍ଷ୍ୱାକ୍ଷର ମାସ ଶେଷ ବେଳକୁ ସମିତି ମୂଲ୍ୟନ ଟ ୫୫୯୬ । ୧୦୦ ଓ ମେମର ସଂଖ୍ୟା ଜ ୧୦ ଶ ହୋଇଥିଲେ । ସେହି ବର୍ଷ ଶେଷ ବେଳକୁ ମେମର ମାନେ ସମିତିରେ ଟ ୧୯୪୦ ଜମା ରଖି ଥିଲା । ସେ (ପରିଗଳକ) ମେମର ମାନଙ୍କୁ ଏହି ସମିତିରୁ ଟଙ୍କା କରି ଜେବା ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ଦ୍ଦିତ ଥିଲେ ଓ ଉଦ୍‌ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ପୁଷ୍ପରଣୀର ପଙ୍କୋଡ଼ାର ହୋଇଥିଲା । ୧୯୮୮-୯୯ ମର୍ମିହାର ଦୂର୍ଭିକ୍ଷା ସମୟରେ ଶାନ୍ତି ନିକେତନରେ ଦୂର୍ଭିକ୍ଷା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଗୋଟିଏ ସେବାବଂଧ ଗୀତ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ସେବାବଂଧ ୩୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ୩ ମାସ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇବାକୁ ସମ୍ମ ହୋଇ ଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ସମାଜ ସମିତି ଗୋଟିଏ ପୁଷ୍ପରଣୀ ୧୦ ବର୍ଷପାଇଁ ପଣ୍ଡା ନେଇଥିଲେ ଓ ଉକ୍ତ ସେବା ସଂରକ୍ଷଣ ଯହି ପୁଷ୍ପରଣୀର ପଙ୍କୋଡ଼ାର ହେଉଥିଲା । ଏଥରୁ ଦେଖା ଯାଉଥିଲୁ ଯେ ସମିତି ମୋଟରେ ଗୋଟିଏ ପୁଷ୍ପରଣୀର ପଙ୍କୋଡ଼ାର କରି ପାଇଥିଲେ ।

କର୍ମୀମହୋଦୟ ରବନ୍ତୁ ସେବାତ୍ମନରେ ବନ୍ଦ ବୟବ କେନ୍ତୁ

ସ୍ଵାପନ କରିଥିଲେ । ସେ " ଜଣ ବାଲକଙ୍କୁ ଲୁଗା ବୁଣା କାମ ଓ ସମିତିର ୧୯ ଜଣ ସରଙ୍ଗ୍କୁ ଜନ୍ମ କାମ ଟଣ୍ଟାଇ ଥିଲେ । ତାହା ଛାତ୍ର ହାତରେ ସ୍ଵତା ବାଟିବା କାମ ଅରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦରେ ଦରେ ସ୍ଵତା ବାଟିବା କାମ ଶଳିଷ୍ଠ ଏବଂ ୧୯ ଜଣ ରେଖାରେ ସ୍ଵତା କାଟୁ ଆଛନ୍ତି । ଉପରଲେଖିବ ୩ ଜଣ ବାଲକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୁଗା ବୁଣି ତାଙ୍କର ଜୀବକା ନିବାହ କରୁ ଆଛନ୍ତି ଓ ଅବସର ସମୟରେ ପଛୀ ସଂଗ୍ରହ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁ ଆଛନ୍ତି ।

ଅନ୍ତିମ ମଧ୍ୟରେ ରଖନ୍ତି ସେବାଗ୍ରହଣ ସେ ଗ୍ରାମର ଉତ୍ସ୍ଥ୍ୟାଗର ହେଲୁ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରତି ସନ୍ଧାରେ ସମିତିର ସର୍ବମାନେ ଆଶ୍ରମର ଅଗଣାରେ ଏକଦିନ ହୋଇ ବଥା ବାର୍ତ୍ତା ହଲାରେ କର୍ମୀଙ୍କ ଠାରୁ ଉପଦେଶ ଲାଗ କରନ୍ତି । ଅଛିର ମଧ୍ୟ କର୍ମୀ ସଂକାରନ୍ତି, କଥକତା ଓ ମହୋଷୁଦ୍ଧବାଦ ସାମୟକ ପର ପରାନ୍ତିର ସଂସାର ବାର ଗ୍ରାମର ନେ ତକ ଜୀବନର ଉନ୍ନତ ସାଧନ କରୁ ଆଛନ୍ତି ।

ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଶ୍ଳେଷଣ ଶୁଦ୍ଧବକୁ ସହଜର ଅନୁମିତ ହେବ, ସେ କର୍ମୀ ସେ କେବଳ ଅର୍ଥକ ଉନ୍ନତର ତେଣ୍ଟା କରୁ ଆଛନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ, ସେଥି ସଙ୍ଗେ ୨ ସେ ସେମାନଙ୍କର ନେଇତକ ଜୀବନର ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତ ବିଧାନ କରୁ ଆଛନ୍ତି । ଏହି ଉପାୟରେ ସେ

ସେମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ି ଜୀବନର ଦ୍ୱାରା ଦେଉ ଆଛନ୍ତି ।

ନିବଟିବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ଲୋକମାନେ ବନ୍ଦରପୁର ପଞ୍ଚ ସଂଗ୍ରହ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଭିନ୍ନ ପ୍ରାତି ହୋଇ ନିଜ ନିଜ ଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କରେ ଉଚ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟ ଅରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ କର୍ମୀଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ତେଣୁ କର୍ମୀଙ୍କୁ "ଦୋଷାପତା" "ନେଜୁରୁଡ଼ାଗା", ଓ "ବନ୍ଦରପୁର ସାନ୍ଦ୍ରାଳ ଟାଙ୍ଗା" ଏହି ନେଇତକ ଗ୍ରାମ ଜୀବନବିଧାନ କରିବାକୁ ପରିଥିଲା ।

ଆମେମାନେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧବକୁ ଦେଖି ଅଭିନ୍ନ ପ୍ରାତି ହୋଇଥିଲୁ ଓ କି ଉପାୟରେ ଅମ୍ବ ମୟୁରଭଣ୍ଡ ଷେଟ୍‌ରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଇ ପାରିବ ଏହିଭବ ଅମ୍ବମାନଙ୍କ ମନରେ ଜାତି ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେମାନେ ସେହିପରି କାର୍ଯ୍ୟ ଅମ୍ବ ଷେଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ଭରି ଷେଟ୍ ଓ ଜନ ସାଧାରଣେର ସେବା କରିବା ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ପ୍ରଥାନ ବର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମେ କରୁ ।

ଏହି ପବନର ଲେଖକ ଜଣେ ଏହି ଷେଟ୍ର ଦତ୍ତ-ଗୋଟା ପ୍ରକାଶ । ୧୯୫୦ ମାର୍ଚ୍ଚିଆମରରେ ଥିବା ସମୟରେ ସର୍ବପୋର ସମିତି ଓ ଶାମ ୧୦୨୦ ମାର୍ଚ୍ଚିଆମରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନା ହେଲା । — କାନ୍ତିକା ।

ବାର୍ତ୍ତମାନେ ପାଇଁ ସବୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଶୈଳୀ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ପ୍ରୋତ୍ସମି ।

ଜୀବାନରେ ପ୍ରାଥମିକ (Primary) ଶକ୍ତି ।

ଶ୍ରୀକୃତ ଏ, ସି, ଘୋଷ ଏମ୍, ଏ, ଏସ୍, ଏମ୍, ଅର୍, ଏ, ଏସ୍ ।

ଜ୍ଞାନୀୟଙ୍କ ଗଠନ ଓ ଦେଶର ସୁଖ ସାହିନ୍ୟର ବୃଦ୍ଧି
ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଯେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଥମ ଅଙ୍ଗ, ତାହା ଜ୍ଞାନୀୟଙ୍କ
ବାନିମାଜେ ଉତ୍ସମରୂପେ ବୁଝି ଅଛନ୍ତି । ସବୁ ଶେଣୀୟ ଲୋକେ
ସେଠାରେ ଶିକ୍ଷା ପାଆନ୍ତି । ଅତିଥି ଦୂର୍ବଳ ଲୋକ ବିମ୍ବା ମାନ-
ସିକ ବ୍ୟୋଗ-ପ୍ରସ୍ତୁତ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତତ ଅଛି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ-
ଯାଏ । ଜ୍ଞାନୀୟଙ୍କ ଦେଶରେ ସର୍ବ ଶିକ୍ଷା ବହୁ ପରିମାଣରେ
ବସ୍ତୁତ । ସେ ଦେଶର ପ୍ରଥେକ ତ୍ରାମ ସ୍ଵର୍ଗିତ ପରିବାର ବର୍ଷ-
ମଧ୍ୟରେ କେହି ଲୋକ ଅଭିଷିତ ନାହାନ୍ତି । ସନ୍ ୧୯୨୨-୨୩
ମସିହାର ହିସାବରୁ ଜଣା ଯାଏ ଯେ ସେ ବର୍ଷ ସ୍କୁଲରେ ପଚିବା
ଯୋଗ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ୧୦୫୨୨୨୨୨୨ ଥିଲା । ତାହାଙ୍କ
ମଧ୍ୟରୁ ୧୯୨୭୪୩୪ ଜଣ ପିଲାଙ୍କର ବାଧତା ମୂଳକ ନିଷ୍ପମା-
ନୁସାରେ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇବାର ବୟସ ହୋଇଥିଲା;
ଏହାକୁ ହିସାବ କଲେ ଶତକତା ୫୫.୪୪ ହେବ । ଉପର
ଲେଖିଛି ହିସାବ ସଙ୍ଗେ ଦୃଷ୍ଟି ବର୍ଷର ହିସାବକୁ ଭୁଲନା କଲେ
ଜଣା ନ୍ତିବ ଯେ ସ୍କୁଲରେ ପଚିବା ଯୋଗ୍ୟ ପିଲାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା
୮୮୫୮୦, ଓ ବାଧତା ମୂଳକ ନିଷ୍ପମାରେ ସ୍କୁଲରେ ନାମ
ଲେଖାଇବା ପିଲାଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ୮୪୯୭ ରୁଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ ।

ଜାପାନରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯେଉଁ ଅଇନ ବର୍ଷ
ହୋଇଥିବୁ ତହିଁରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ଉଦେଶ୍ୟ ନିମ୍ନଲୋକିତ
ପ୍ରବରେ ଉଚ୍ଚିତ ଅଛି :—

ପିଲାମାନେ ପ୍ରାଥମିକ ସୁଲଭେ ବହୁ ବହୁ ନାତ ଶିକ୍ଷା
କରିବେ ଅରୁ ମଧ୍ୟ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ସେପରି ଭଲ ଲୋକ ବୋଲି
ବାର୍ଣ୍ଣ ହେବେ ସେପରି ଶିକ୍ଷା କରିବେ । ବାର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ
ସବୁ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ଅବଶ୍ୟକ ଭାବୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ଠାରେ ଶିକ୍ଷା
କରିବେ । ପିଲାମାନଙ୍କର ଶାଶ୍ଵତ ବଳ ଯେପରି ବୃଦ୍ଧି ହେବ
ରହି ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସେହି ସୁଲଭେ ଉପରୁକ୍ତ ଚଣ୍ଡା କରସିବ ।

ଯେଉଁ ବାର୍ଷିକମାନ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରତିଥିନ ବିଶେଷ ଅବଶ୍ୟକ
ସେହି ବିଶ୍ୱରୂ ଜୀନ ଯେପରି ଫିଲିମାଜେ ପ୍ରାୟ ହେବେ ଭାବୁର
ଯନ୍ତ୍ର ବସ୍ତୁଗାଏ । ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଏ
ଯେ ସେମାନେ ଯାହା ଶିକ୍ଷା କରିଥାଏ ତାହାକୁ ଯେପରି ନିଜ ,
ବୁଦ୍ଧିରେ ବାର୍ଷିକରେ ଲଗାଇ ପାରିବେ ।

ପିଲ୍ଲମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସମୟରେ ବାଜକମାନଙ୍କୁ
ସେମାତରଙ୍କ ଉପଯୋଗ ଦିଗ୍ବ୍ୟାଣ ବାଜକମାନଙ୍କ, ସେମାନଙ୍କର

ଉପଯୋଗ ବିଷୟରେ ଯେପରି ଶିକ୍ଷା ଦିଅବିବ ହେଲା ପ୍ରତି
ବିଶେଷ ଦ୍ୱାରା ଉପରୀତ ରଖାଯାଏ ।

ପିଲାମାନଙ୍କର ସୁଲରେ ପଢ଼ିବା ଯୋଗ୍ୟ ବୟସ ହେଲେ
ସେମାନଙ୍କର ପତା ମାତା ଓ ଅର୍ଦ୍ଧବିବକମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ
ସୁଲକ୍ଷ୍ଣ ପଠାଇବାକୁ ବାଧ । ପିଲାଟର ବନ୍ଦର୍ଶ ବୟସ ହେଲେ
ସେ ସୁଲରେ ପଢ଼ିବାର ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ବବେଚନ ହୁଏ
ଏବଂ ବ୍ୟାପକ ବୟସ ପୂର୍ବ ଗଲେ ତାହାର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର
ସମୟ ଗତି ହୁଏ । ବନ୍ଦର୍ଶ ବୟସ ଠାରୁ ୧୫ ବର୍ଷ ବୟସ
ମଧ୍ୟରେ ପିଲାମାନେ ସୁଲରେ ବନ୍ଦର୍ଶ କାଳ ପାଠ ପଡ଼ିବାକୁ
ବାଧ ।

ମିଶ୍ର ଏ. ସି. ଦୋଷ

ପ୍ରାଥମିକ ସୁଲ ସବୁ ଦୂର ଘଗରେ ବିରକ୍ତ:—ସଥା
 (୧) ସାଧାରଣ ପ୍ରାଥମିକ ସୁଲ ଓ (୨) ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସୁଲ ।
 ସାଧାରଣତା ଏହି ଦୂର ଘଗରେ ସୁଲମାନ ଏକ ସାଙ୍ଗରେ
 ପରିଷ୍କଳିତ ଢୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣ ପ୍ରାଇମେର ସୁଲରେ
 ବୀର୍ଦ୍ଦ୍ଧ ପଟ୍ଟିବାକୁ ହୁଏ ଓ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଇମେର ସୁଲରେ ଅବଶ୍ୟା
 ଅନୁସାରେ , କିମ୍ବା “ ବର୍ଦ୍ଦ ପଟ୍ଟିବାକୁ ହୁଏ । ସାଧାରଣ ପ୍ରାଥ-
 ମିକ ସୁଲରେ ନୌତିକ ବିଷୟ, ଜ୍ଞାପାନ ଘାଟା, ଅଙ୍କ ଓ
 ବ୍ୟାଖ୍ୟାମ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ଯାଏ । ସ୍କୁଲାଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟା ଅନୁସାରେ ଅଛନ୍ତି
 ବିଦ୍ୟା (Drawing), ସଙ୍ଗୀତ ଓ ହାତ କାମମାନ ମଧ୍ୟ
 ଏଠାରେ ଅଗ୍ରିକ୍ରେ ବାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ବାଲକାମାନଙ୍କ

ପିଲାର କାମ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ କୌଣସି ବିଷୟ, ଜାପାନିବାଷା, ଅଙ୍କ, ଜାପାନ ଦେଶର ରତ୍ନାସ, ଭୂଗୋଳ, ବଜାନ, ଅଙ୍କନ (Drawing), ସଙ୍ଗଠଣ ଓ ବ୍ୟାୟମ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ବାଲକମାନଙ୍କୁ ସିଲେର କାମ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ଯେଉଁଠାରେ ବର୍ଷରୁ ଅସ୍ଵକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ସେଠାରେ ବାଲକମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗୀତ ପରିବର୍ତ୍ତେ ହାତ-ବାମ ଶିକ୍ଷା (manual training) ଦିଆ ଯାଇ ପାରେ ଓ ବାଲକ-ମାନଙ୍କ ସକାଶେ ହାତ କାମ ଏବଂ କୃଷି ବିମ୍ବ ବାଣିଜ୍ୟ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବା ଉଚ୍ଚୋତ୍ୱକ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇ ପାରେ । ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ବର୍ଷରୁ ପଢ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ସେଠାରେ ଉଚ୍ଚ ପଢ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ଏଠାରେ ଏହା କହିବା ଅବଶ୍ୟକ ଯେ ଉପର ଲେଖିତ ଅଗ୍ରର୍କ୍ ପାଠ୍ୟ ବିଷୟମାନ ସବୁ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ବମୋବସ୍ତୁ ନାହିଁ ।

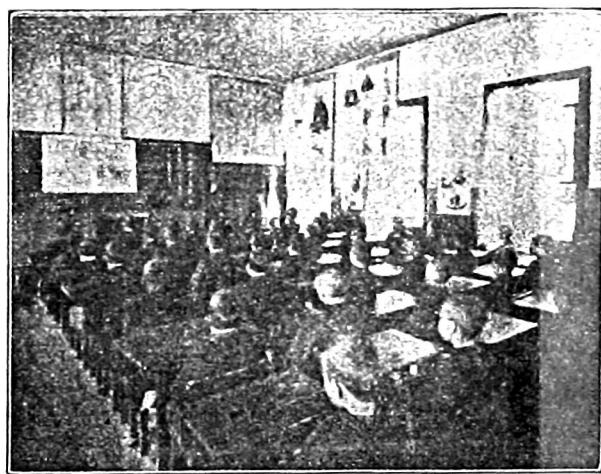
ପିଲାମାନେ ଯେପରି ଅମୂଳିର୍ବର ହେବେ ଓ ନିଜ ବୁଦ୍ଧିରେ ନୂଆ ନୂଆ କାର୍ଯ୍ୟକରି ପାରିବେ ସେହିପରି ଭାବରେ ଜାପାନରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଅମ୍ବ ଦେଶରେ ପିଲାମାନେ ହେଉଁ ସମୟରେ ବିପରି କାର୍ଯ୍ୟ ବିପରି ଭାବରେ କରିବେ ଏ ସମସ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ବସବର କହି ଦେବାରୁ ହୁଏ, ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାର ଗୋଟିଏ ଅଭ୍ୟାସ କରିଯାଏ ।

ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ବିଶେଷ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଥିଲେ ଯେ ପିଲାର ଶିକ୍ଷା ହୋଇ ଯିବ ତା ନୁହେଁ, ପିଲାର ବୁଦ୍ଧି ପରିଷ୍ଠାଟ କରିବା ଓ ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରାର୍ ଉପଯୁକ୍ତ କରସାବା ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରଥାନ ଉଦେଶ୍ୟ । ପିଲା ଯେପରି ନୂତନ ବିଷୟ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଅଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବ ସେ ବିଷୟରେ ଜାପାନରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଭାବାର (ପିଲାର) ବୁଦ୍ଧି ବୁଦ୍ଧି ଉତ୍ସୁକ କରନ୍ତି । ପିଲାର କୌଣସି ନୂଆ ବିଷୟ ଜାପିବାର ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଠ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନ ଥିଲେ ମୁଦ୍ରା ଜାପାନ-ଶିକ୍ଷକମାନେ ପିଲା-ମାନଙ୍କୁ ସେ ବିଷୟରେ ହତୋଷ୍ୟାହ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବିନ୍ଦୁ ଭାବରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ନିଜେ ଯେଉଁ ବିଷୟ ଜାଣନ୍ତି ଓ ବିଜ୍ଞାନ-ବିଦ୍ୟାରୀତ୍ୟରେ ଯେପରି ଶିକ୍ଷା ପାଇ ଥାଏ ସେହିପରି ପାଠ୍ୟ ପ୍ରଦାନଙ୍କୁ ପଢ଼ିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କର ସେଥି ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ଅଛି କିନା ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଜ୍ଞାନ-ବିଦ୍ୟାଲୟ ସାବ୍ଦ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହୋଇ ଥିବା ପାଠ୍ୟ ସ୍କୁଲମାନ ସବଦା ସେମାନଙ୍କର ଧାନରେ ଥାଏ । ବାଲକ ବାଲକମାନଙ୍କ ମତ ଗତି

ବିଷୟ ସେମାନେ ଦେଶୀ ତିନ୍ଦା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ଶକ୍ତି କେବଳ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ସାବ୍ଦ ହୋଇ ନ ଥାରେ । କୌଣସି ଉଚ୍ଚ ପରିଷାରେ ଉତ୍ସାହ ହେଲେ ସେ ଲୋକର ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ହୋଇ ପିବ ଏ ମତ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଗର ଲେକେ ପ୍ରହର କରିବାକୁ ଅନିତ୍ତକ । ଜାପାନରେ ଅସ୍ତ୍ରାୟା ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ବ୍ୟତ୍ତିତ ପ୍ରାଇମେର ସ୍କୁଲ ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷକମାନେ “ଶିକ୍ଷକତାର ଅନୁମତି ପତ୍ର” (Teachers' license) ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ସବୁ ପାଠ୍ୟ ବିଷୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହୋଇଥାଏ ସେ ସମସ୍ତ ବିପରି ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ନିୟମ କରି ହୋଇଥାଏ ।

(୧) ନେଇକି ବିଷୟ :— ଏ ବିଷୟ ଶିକ୍ଷାରେ ଦେଶ ଓ ସମାଜ ପ୍ରତି ବାଲକମାନଙ୍କର ବି ବି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ସଂଶେଷରେ ବୁଝାଇ ଦିଅଯିବ, ଯେପରିକି ସେମାନଙ୍କର ରେ ସିରକାଳ ଭଲ ରହିବ ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶିଖ୍ନାଗର ବୃଦ୍ଧିହେବ । ବାଲକମାନେ ଯେପରି ହିତକର ଓ ଉପକାରୀ

ରତ୍ନାସ ଶିକ୍ଷାର ଶ୍ରେଣୀ-ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ, ଶୋବଟ୍ ।

କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ମନ ବଳାଇବେ ଏବଂ ସାଥାରଣ ମଙ୍ଗଳ ଜନକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଜାବନର ପ୍ରଥାନ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରିବେ ତହିଁରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରବୃତ୍ତ ଜନ୍ମାବା ଅବଶ୍ୟକ ।

ବାଲକମାନଙ୍କ ମନରେ ଦେଶର ପ୍ରେମ ଓ ରଜତକୁ ଯେପରି ଜାଗରି ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟ କରସାବା ଉଚିତ ।

(୨) ଜାପାନ ଭାଷା—ବାଲକମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଯେଉଁ ସବୁ ପାଠ୍ୟ ପୁଷ୍ଟ ନିବ୍ରତ୍ତ ଅଛି ରହିରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଗୁହ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ମିତବ୍ୟପ୍ରିତା ବିଷୟର ପାଠ୍ୟ ପୁଷ୍ଟ ନିଷ୍ଠ୍ୟ ରହିବା ଅବଶ୍ୟକ ।

(୩) ଗଣିତ—ବାଲକମାନେ ସେପରି ଗଣିତ ବିଷୟକ ନାନା ପକାର ପ୍ରଶ୍ନର ମର୍ମ ଉଭୟରୂପେ ହୃଦୟଗମ କରି ପାରିବେ ସେହିପରି ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଅଉ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଏଥର ଶ୍ଵରରେ ଅଛେ କଥାଇବାକୁ ହେବ ଏପରି କି ସେମାନେ ତାହା ସ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରି ଥାରିବେ । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ମାନଙ୍କରେ ସରଳ କ୍ଷେତ୍ରଫଳମାଣ କିମ୍ବା ଦ୍ୱିତୀୟ ମାତ୍ରା ଲେଖିବାର ପ୍ରଶାନ୍ତୀ (୩୦୦୦-keepin) ଅଥବା ଉଚ୍ଚ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ ।

(୪) ଜ୍ଞାନାନର ଇତିହାସ :—ଜ୍ଞାନାନର ଜ୍ଞାନପୂର୍ବ ବିପରି ଗଠିତ ହୋଇ ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ତାହାର ସଂକ୍ଷେପ ବିବରଣ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଏବଂ ପ୍ଲାମାନଙ୍କ ମନରେ ସମ୍ମାନ ଓ ଦେଶ ପ୍ରେସ ବୃଦ୍ଧି କଥାଇବା ଇତିହାସ ଶିକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଇତିହାସ ପଚାଇବା ସମୟରେ ଛବି, ମାନଚିତ୍ର ଓ ନାନା ପ୍ରକାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାଲକମାନଙ୍କୁ ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବ୍ୟବହାର କରି ଜ୍ଞାନାନର ପଢନାବଳୀର ସୁମୁଖ ଥାରଣା ଜୀବି ହେବ ।

(୫) ଭୃଗୋଳ—ଦେଶର ପ୍ରାକୃତକ ବିଷୟ, ଜଳବାସୀ, ବୃକ୍ଷନୌତିକ ବିଭାଗ, ପ୍ରଥାନ ପ୍ରଥାନ ନଗର, ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରା ବାଟ ସମ୍ପ୍ରଦୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଷୟରେ ପ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ଯାଏ । ଜ୍ଞାନ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଦେଶମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ସେ ସବୁ ଦେଶର ପ୍ରଥାନ ପ୍ରଥାନ ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରା, ବିଭାଗାତ ନଗର ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଜ୍ଞାନ ସାମାଜିକ ବୃକ୍ଷନୌତିକ ଓ ଅର୍ଥକ ବିଷୟମାନ ଓ ବୈଦ୍ୟନୌତିକ ବୃକ୍ଷନୌତିକ ସଙ୍ଗେ ଜ୍ଞାନାନର କଥାର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ସଂକ୍ଷେପରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଇତିହାସ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ସଙ୍ଗରେ ଭୃଗୋଳର ଦେଶର ସମ୍ବନ୍ଧକ ଅଛି, ଅତେବକ ଭୃଗୋଳ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସମୟରେ ଇତିହାସ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତିଲିଙ୍କ କରି ପଚାଇବା ଉଚିତ । ଏବଂ ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେକଣ ଓ ଉତ୍ସାହରଣ ସାଥେ ଶିଖାଇବା ଶୈୟେଷର ।

(୬) ବିଜ୍ଞାନ—ବାଲକମାନେ ପେଉଁ ସବୁ ପ୍ରାକୃତକ ଦ୍ୱାରା ଶିଖିଲେ ପଦାର୍ଥ, ଜୀବଜ୍ଞାନ, ବୃକ୍ଷଜ୍ଞାନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଦେଖିଥାନ୍ତି ସେହି ସବୁ ପଦାର୍ଥର ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରଥମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ । କୃତି, ଜଳରୁ ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରା ଶିଖିଲେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା କାହାରୁ ହେବି ବୃକ୍ଷଜ୍ଞାନ ସାଥେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ଞାନାନର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା କରିବାକୁ ହେଲେ ବୃକ୍ଷଜ୍ଞାନ ଓ ପାରିମାନଙ୍କ ଦେହର

ଆଶ ବିଶେଷରୁ ଯେଉଁ ସବୁ କୃତିମ ପଦାର୍ଥମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ସେ ସମସ୍ତ ବିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ଓ କେଉଁ କେଉଁ ବ୍ୟବହାରରେ ଅସେ ତାହା ପ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ସଂକ୍ଷେପରେ ବୁଝାଇ ଦେବା ଦରକାର । ଯେଉଁ ସ୍କୁଲରେ ଯେତେ ବର୍ଷ ପ୍ଲାମାର ନିଯମ ଅଛି ସେହି ସମୟ ବିବେଚନାରେ ପ୍ଲାମାନଙ୍କୁ, କତ୍ତ ବିଜ୍ଞାନ, ବାଧାୟକିକ ବିଷୟକ ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ, ମୌଳିକ ଓ ମିଶ୍ର ପଦାର୍ଥ ତତ୍ତ୍ଵ, ସାଧା ବିଧା କଳ ଓ ଯେଉଁ ଗାନ୍ଧୀ ପ୍ରଶାନ୍ତୀ, ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ଶଶାରର ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ସାମ୍ବୁଦ୍ଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ, ଯେପରି କି ସେ ସବୁ ବିଷୟ ସେମାନେ ସାଧାରଣ ବାବରେ ବୁଝି ପାରିବେ । ଉଚ୍ଚ ଲିଖିତ ବିଷୟରୁ ସୁମୁଖ ପ୍ରକଳ୍ପ ହେଉଥାଏ ଯେ ଜ୍ଞାନାନର ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହି ଯେ ପ୍ଲାମାନାନେ ଉଦ୍ବିଷ୍ଟରେ ଯେତେ ସେହି ଜ୍ଞାନକୁ ବୁଝି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବହାର କରି ଜୀବକା ନିର୍ଦ୍ଦାତା କରି ପାରିବେ ।

(୭) ଅଙ୍କନ (Drawing)—ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଅଙ୍କନ ବିଦ୍ୟା ସମସ୍ତେ ଶିଖିବାକୁ ବାଧ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ଜନ୍ମେ ଓ ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିବାର କ୍ଷମତା ଦ୍ୱାରା ହେବ । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ସରଳ ଜ୍ୟାମିତିକ ଅଙ୍କନ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ ।

(୮) ବ୍ୟାପ୍କମ—ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ପ୍ଲାମାନଙ୍କର ଶାରୀରିକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଉପଯୋଗୀ ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି । ଉଚିତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନେ ଦିନେ ସାଧାରଣ ପ୍ରତିକଳିତ କଷରତମାନ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ବାଲକମାନଙ୍କୁ ସାମରିକ ବ୍ୟାପ୍କମ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ସାମରିକ ବ୍ୟାପ୍କମ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାଲକମାନେ ସେପରି ସାମରିକ ଗାତ୍ର ବ୍ୟାପ୍କମ କରିବାର ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ, କାରଣ ତତ୍ତ୍ଵାତ୍ମକ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟାପ୍କମ ପ୍ରତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୃଦ୍ଧି ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍କୁଲରେ କ୍ଷେତ୍ରର କରିବା ସକାଶ ଦୂର ଗୋଟି ପଥା ଅଛୁଟେ—ଗୋଟିଏ ଅବୃତ ଏବଂ ଆର୍ଗ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅନାବୃତ । ପ୍ଲାମାନେ ଖେଳିବା ସମୟରେ ସେପରି ବୃଥା ଗନ୍ଧରେ ଓ ଅଳେସ୍ୟରେ ସମୟ ନ କଟାନ୍ତି ତାହା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ଅବଶ୍ୟକ । ବାଲକ ବାଲକା ସମସ୍ତେ ଖୋଲା ଜାଗରେ ବିନା ପ୍ରତି ବନ୍ଦିକରେ ବ୍ୟାପ୍କମ କରିବେ ।

ବାଲକମାନେ ସ୍କୁଲରେ ଖାଲ ପେଟରେ ବ୍ୟାପ୍କମ ଓ ଡ୍ରାଇସ କରିବେ କି ନା ଏ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମାମାସା କରିବା କଠିନ ହେଲେହେଁ ଜ୍ଞାନାନି ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନଙ୍କ ସହିତ ଏହାର ବିଶେଷ ସମ୍ବନ୍ଧ

ନାହିଁ, କାରଣ ଜାଗାନ ବାଳକମାନେ ନିଯମିତ ସମୟ ଅନୁରରେ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ତନି ବେଳ ଖାଆଁ, ପ୍ରମେ ସକାଳ ଏ ଖାସ ସମୟରେ ଥରେ, ଦୁଇ ପ୍ରହର ଅର୍ଥାତ୍ ଏ ୧, ଶ୍ଵା ସମୟରେ ଥରେ ଓ ସବ୍ୟା ଏ ଶ୍ଵା ସମୟରେ ଥରେ । ଜାପାନର ସମୟ ଲୋକେ ପ୍ରାୟ ଉପର ଲେଖିଛି ନିଯମାନସାରେ ଖାଆଁ । ଏହିପରି ନିବେଦିତ ସମୟ ଅନୁରରେ ଖାଇବା ହେଉରୁ ସମସ୍ତ ଜାଗାନିମାନଙ୍କର ଥାହ୍ୟ ଉତ୍ସବ ଦିବ୍ସର ଜାପାଏ । ଜାତ୍ୟ ଧନ ବୃଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ସେମାନେ ଯେତେ ଦୂର ହେପର ଜାତ୍ୟ ସାହୁୟ ବୃଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସବ ତହପର । ସେମାନଙ୍କର ଦୈନିକ ଜୀବନ ଅତି ସାଧାରଣ-ସ୍ଵର୍ତ୍ତ, ବନ୍ଧାପନ ଉଚକାର ଓ ମାହି ।

(୯) କୃଷି—ପିଲମାନ ଯେହର କୃଷି ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ମୋଦିମାଟି ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରି ପାରିବ ସେହି ଡିଜେନ୍ସରେ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ କେଉଁ ମାଟିରେ ବିପରି ଫଳ ଉପରେ ଦେବ, ଜମିରେ ଜଳ ଦେବାକୁ ଦେବ, ଏ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ଓ କୃଷି ଯହ, ଗୃଷ କାର୍ଯ୍ୟ (farming) କ୍ଷେତ୍ରର କାର୍ଯ୍ୟ, ରେଣୁ ଗୃଷ, ଏବଂ ପଶୁ ବନ୍ଦବସାୟ ରତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ମୋ ମୋଟ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଶ୍ଵାମୟ ଅତିଶ୍ଵା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏହି ସବୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଦୂଗୋଳ ଓ ବଜାରରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଷୟ ପିଲମାନେ ପଢ଼ିଥାନ୍ତି ସେହି ସବୁ ବିଷୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ କୃଷି ବିଷୟର ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଲୋକେ ଯେଉଁ ଶ୍ରାନ୍ତରେ ଯେତେ ଗୃଷ କରନ୍ତି ସେ ବିଷୟମାନ ପିଲମାନେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିପରି କରି ପାରିବେ ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ସମୟ ସମୟରେ ବୁଝାଇ ଦିଅଯାଏ ।

(୧୦) ବାରିଜ୍ୟ—ବାରିଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଷୟ ପିଲମାନେ ସହଜରେ ବୁଝି ପାରିବେ ସେହି ସବୁ ବିଷୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂରାରବାକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଅର୍ଥାତ୍ ବକା ବଣା, ଟଙ୍କା କରନ୍ତର କରବାର, ଅନ୍ତରାଳ ଓ ରପ୍ତାଳ, ବାମା (Insurance) ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଷୟ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶବ୍ଦ ଘୁମରେ ବୁଝାଇ ଦିଅଯାଏ । ପିଲମାନେ ଜାପାନ ଗ୍ରହ, ଗଣିତ, ବୃଗୋଳ, ବିଜ୍ଞାନ ଇତ୍ୟାଦି ପଦିବି ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବାରିଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉପରେ ବିଷୟମାନ ବୁଝାଇ ଦେବା ଅବଶ୍ୟକ । ବାରିଜ୍ୟର ହସାବ ଲେଖିବାର ସହଜ ନିଯମ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିଖାଇବାକୁ ହେବ ।

ବାଳକମାନଙ୍କ ସ୍କୁଲରେ ଯିଲେବ ଓ ଲୁଗାର କାଟ ଶ୍ରି, ପୋଷାକ ମର୍ମନତ କରିବା ବିଷୟମାନ ବାଳକମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣତା ଶିକ୍ଷା ଦିଅ ଦୃଷ୍ଟି ।

(୧୧) ହାତ କାମ ଶିକ୍ଷା—ପିଲମାନେ ଯେପରି କାଗଜ, ପୁତ୍ରା, ବାରିଥ, ବୁଟା, ବାଟ, ବାର୍ତ୍ତା, ଧାର୍ତ୍ତା ପ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସହଜରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜିନିଷମାନ ଉପ୍ରୟୋଗ କରି ପାରିବେ ତହିଁର ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ ।

(୧୨) ଇଂରଜ ଶିକ୍ଷା—ଇଂରଜ ଶିକ୍ଷା ଜାରିଥିଲେ ଓ ଇଂଲଣ୍ଡ ବିଦ୍ୟାକ୍ଷର ନୋଟ ପାଇବା ଥିଲେ ଜଣେ ଲୋକ ପୃଥିବୀର ସବୁ ଜାଗାରେ ଅନ୍ତରେ ଭ୍ରମଣ କରି ପାରିବ ଏହି ହେଉରୁ ଜାପାନ ବାରିମାନେ ଇଂରଜ ପଢ଼ନ୍ତି । ଜାପାନର ମଧ୍ୟମ ଓ ଉଠି ଶ୍ରେଣୀଯ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷା ସ୍ଵର୍ଗିତ ପିଲମାନେ ଇଂରଜ ପଢ଼ିବାକୁ ବାଧ ।

ପିଲମାନେ ଜାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଷୟ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବେ ସେହି ସବୁ ବିଷୟ ବିଦ୍ୟରମାନରେ ସେମାନେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ନ୍ତି । ଜାପାନରେ ପିଲମାନଙ୍କୁ ବିପରି ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ ତାହା ଲୋକେ ଏହିରୁ ସହଜରେ ବୁଝି ପାରିବେ । ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବିଷୟ କେବଳ ପଢ଼ିଲେ ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ବିଷୟରୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣାମ କରିବାର ଶିର୍ଷି ହେଲେ ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟି ବୁଝାଯିବ । ଯେଉଁ ପିଲମାନର ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବାର ଉପ୍ରୟୋଗ ସମୟ ହୋଇ ନ ଥାଏ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ଵରଗାର୍ଜନ (Kindergarten) ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ଵିଶ୍ଵା ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ବାଳକ ନିମ୍ନ ବର୍ଗ ମନୁଷ୍ୟ ହେବ ; ସେହି ହେଉରୁ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ବାଳକମାନଙ୍କୁ ଏଥର ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ ଯତ୍ତାପ ସେମାନେ ବତ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତହିଁର ଉପକାର ପାଇ ପାରିବେ । ଜାପାନରେ ଗୋଟିଏ ପିଲାର ବ ୧୪ ର୍ଷ ବ୍ୟବସ ବେଳକୁ ସେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଶେଷ କରିଥାଏ । ସେତେବେଳକୁ ଏହି ତାହାର ଜୀବିକା ଅର୍ଦ୍ଦିନ କରିବାକୁ ପ୍ରାୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ସାର ଥାଏ ।

ଜାପାନରେ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷାମାନେ ପ୍ରାଥମିକ, ମଧ୍ୟମ ଓ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ପଢ଼ି ସେଠାକାର ଶେଷ ପରିଶ୍ରମରେ ଉତ୍ତର୍ମାତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ହେବାକୁ ଦୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ସେତେବେଳରେ କରିବାର କହନ୍ତି । ସାଧାରଣ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରୁ ଉତ୍ତର୍ମାତ୍ର ଦେଇଥିବା “ଗ୍ରେଜ୍‌ଏଟ୍” ଶ୍ରମମାନେ ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟ, ବୁନ୍ଦ ବିଦ୍ୟାଲୟ, ବାରିଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଲୟ, ନୌ ସଂକାର ବିଦ୍ୟାଲୟ ଓ ଉତ୍ସବ ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ର ବିଦ୍ୟାଲୟମାନଙ୍କରେ ପଢ଼ନ୍ତି । ଶ୍ରମମାନଙ୍କର ବ ୧୦ ର୍ଷ ବ୍ୟବସ ବେଳକୁ ସେ ସାଧାରଣ ପାରିବେ ନାହିଁ । ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷା ଶେଷ ପରିଶ୍ରମ ଏହି ସମୟ

ଉପର ଲଖିଛ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ପଢ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ଜାପାନବାସିମାନେ ଏହି ସବୁ ଶିଶୁ, କୃଷି, ବାଣିଜ୍ୟ, ପ୍ରକ୍ରିୟା ସ୍କୁଲମାନଙ୍କୁ ଅଭିନ୍ଦନ ଅଦର କରନ୍ତି । କାରଣ ଯେଉଁ ଶ୍ରୀମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସାଥୀରଣ ବିଶ୍ୱଗମାନଙ୍କରେ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବାକୁ ଅନିଛୁକି ସେମାନେ ଏହିଷବୁ ବ୍ୟବସାୟଗତ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବାକୁ ବିଶେଷ ଅଗ୍ରହ କରନ୍ତି । ବ୍ୟବସାୟଗତ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କଲେ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବକା ଜିବାହ କରିବା ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ସ୍କୁଲଥା ହୁଏ । ଶିଶୁ, ବା ବାଣିଜ୍ୟଦି ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଜାପାନରେ ଯେତେ କୁଣ୍ଡି ସ୍କୁଲ ଅଛି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋ ୫୦ ଟି ସ୍କୁଲରେ ବାରକମିସ୍ନା ଓ କଳକାରୀନା କାମ (Civil and Mechanical Engineering), ଶୁଦ୍ଧ-ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ଵତା କାଟିବା ଓ ଲୁଗା ବୁଦ୍ଧିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୧୦୦୦ ଗୋଟି ସ୍କୁଲରେ କୃଷି, ଚେଶମ ବ୍ୟବ, ଓ ଜୀବିନ ବିଶ୍ୱଗର କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୧୪୪ ଗୋଟି ସ୍କୁଲରେ ସମୁଦ୍ରରୁ ଉପରେ ବ୍ୟବସାୟଗତ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୩୦୦ ଗୋଟି ସ୍କୁଲରେ ବୁଦ୍ଧିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିଶ୍ୱପ୍ରକାଶ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । କେତେ ଗୋଟି ସ୍କୁଲରେ ନୌଗଳନ ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ ଓ ଅକଣିଷ୍ଠ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ସନ୍ତିବା ବିଦ୍ୟା, ଲୁଗା କାଟିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ସିଲାଇ ପ୍ରକାଶ କାର୍ଯ୍ୟର ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ ।

ଜାପାନର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଯେଉଁମାନେ “ଗ୍ରେଜ୍‌ୱେଟ୍” ଉପାୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଶ୍ରୀ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ କରନ୍ତି । ଅଇନବ୍ୟବସ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଅଗ୍ରହ ନ ଥାଏ ।

ଜାପାନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଗ୍ରେଜ୍‌ୱେଟ୍ସମାନେ

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତ୍ୟାଗ କଲୁ ପରେ ବି ବି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଇବି ତାହାର ତାଲକା ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

୧। ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଗୃହର

(କ) ବାଣିଜ୍ୟରେ	୧୨,୨୭୯
(ଖ) ସର୍କାର ବର୍ମଣ୍ୟ	୧୦,୬୫୫
(ଗ) ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରକ୍ରିୟା	୨,୨୪୧
(ଘ) ହାସପାତାଳର ତାକୁର ଓ ଚିକିତ୍ସା ବ୍ୟବସାୟୀ	୨,୨୪୦
(ଙ୍ଗ) ଅନ୍ୟନ୍ୟ	,୨,୫୬
(ଘ) ଅଇନ ବ୍ୟବସାୟୀ	୧,୨୫୬

୨। ଯେଉଁମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ଜଣା ନାହିଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମୃତ—

(କ) ଯେଉଁମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ ଜଣା ନାହିଁ	୨,୨୧୦
(ଖ) ମୃତ	୩,୩୭୨

୩। ଶିକ୍ଷାଧୀନ—

ଜାପାନର ବାହାରେ ଶିକ୍ଷା କରୁଥିବା	୨,୨୯୯
------------------------------	-------

ଜାପାନରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥାପିତ ହେବା ସମୟରୁ ସନ ୧୯୨୨ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ତା ୩୧ ରିଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ହିସାବ କରସାଇ ଅଛୁ ତଦନ୍ତସାରେ ସବୁ ମୋଟ “ଗ୍ରେଜ୍‌ୱେଟ୍” ସଂଖ୍ୟା ୪୫୧୦୦ । ବେସରକାରୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରୁ ଉତ୍ତାର୍ପିତ ହୋଇଥିବା “ଗ୍ରେଜ୍‌ୱେଟ୍” ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଏଥରେ ଭୁଲ୍ ହୋଇ ନାହିଁ ।

ନିମ୍ନ ଲେଖିଛ ଶିଥାନରୁ ଜାପାନର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ, ଶିକ୍ଷକ, ଓ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଓ ଦେଇନିକ ହାତିରୁର ଶତବିରୁ ହିସାବ ଇତ୍ୟାଦି ଜଣାଯିବ ।

ସନ	ସ୍କୁଲ ସଂଖ୍ୟା	ଶିକ୍ଷକ ସଂଖ୍ୟା	ଶ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା	ଶତବିରୁ ହିସାବର ଦେଇନିକ ଉପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତି	ସତ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକ ସଂଖ୍ୟା	ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ କେତେ ଶ୍ରୀମଙ୍କ ପଢାନ୍ତି
୧୯୨୨-୨୩	୨୪୫୮୨	୧୫୨୧୯	୫୦୨୦୬୨୯	୧୫.୩୨	୨୫୨	୪୭.୨୯
୧୯୨୩-୨୪	୨୪୪୭୧	୧୯୫୭୦	୫୨୩୭୨୩୦	୫୫.୪୦	୨୮୪	୪୫.୬୬
୧୯୨୪-୨୫	୨୪୪୮୪	୨୦୪୭୮	୫୨୮୮୮୮	୫୫.୭୪	୮୦୪	୪୪.୮୭
୧୯୨୫-୨୬	୨୪୪୪୯	୨୦୯୮୯	୫୨୮୮୪୯୦	୫୭.୬୫	୮୦୪	୪୭.୨୮
୧୯୨୬-୨୭	୨୪୪୯୦	୨୧୭୮୧	୫୨୮୭୬୭୭	୫୭.୬୫	୮୪୧	୪୬.୮୯

ସନ ୮୭୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ତାରୁ “ନୃତ୍ୟ ଜାପାନରେ” ଅମେରିକା ଦେଶର ଶିକ୍ଷା ପରିଷ ଅନୁସାରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିକଳି ହୋଇଥାଏ । ସନ ୮୭୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟରେ ବାଲକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକରୀ ୪୦ ଜଣ, ବାଲକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକରୀ ୨ ଜଣ ଓ ଏହି ସ୍କୁଲରେ ବାଲକ ବାଲକମାନେ ଏକଥି ପରିଚି ତହିଁରେ ଶତକରୀ ୮୮ ଜଣ ଶତକରୀ ୧୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଲେଖକ ସେହି ଦେଶରେ ଶିକ୍ଷା ଉଦେଶ୍ୟରେ ଅନେକ ଦିନ ଥିଲେ । ସେ ଦେଶରେ ଶିକ୍ଷା ଏହି ଦୂର ଦୂର ଗନ୍ଧରେ ବଚିଆଛି ଯେ ଲେଖକ ଟାକର ଅବସ୍ଥାନ କାଳରେ ଜଣ ସୁଦ୍ଧା ଅଗିନ୍ତିତ ସ୍ଥା ବିମା ପୁରୁଷ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ।

ସେଠାକାର ସମ୍ବାଦ ପଦମାନ ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ ଦରରେ ବିକ୍ରି ହୁଏ । ଦେଖିବା କାଗଜର ମୂଲ୍ୟ ୩୦ ୯୫ ଏକ ଅଧିକ ଥିବାର ଦେଖାଯାଇ ଆଛି । ଜାପାନର ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ ବି ବାରଗାନାର ମଜ୍ଜାରିଦାର, “ରକ୍ଷଣ ଗାତ୍ରବାଲ”, ଓ ପରେଇ ଗୃକ୍ରମମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଶ ବିଦେଶର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ସମ୍ବାଦମାନ ଜଣା ଥାଏ ।

ନିମ୍ନଲେଖିତ ଶତଥନରୁ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବା ଉପରୁକୁ ବ୍ୟସର ପିଲାମାନଙ୍କର ହାତିରୀର ଗତ ୫୦ ବର୍ଷର ଶତକରୀ ରିଗାବ ଜଣାଯିବ ।

ପ୍ରତି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରେ ଥରେ ଲେଖାଏ ଶତକତା ହିସାବ କର୍ଯ୍ୟାଇଥାଏ ।

ସନ	ସ୍କୁଲ	ସ୍ତ୍ରୀ	ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ
୮୮୬	୫୮.୬୫	୨୫.୭୭	୪୬.୮୮
୮୮୭	୬୧.୬୯	୨୬.୦୨	୪୭.୩୩
୮୮୮	୬୭.୨୨	୩୨.୧୩	୪୦.୭୯
୮୮୯	୭୧.୦୦	୪୭.୪୪	୪୪.୨୮
୯୦୧-୨	୮୧.୭୮	୨୧.୮୦	୪୮.୦୫
୯୦୨-୩	୮୮.୭୭	୨୪.୮୮	୪୭.୫୬
୯୦୩-୨୬	୯୮.୮୧	୨୭.୫୪	୪୮.୫୦
୯୦୪-୨୭	୯୯.୦୧	୨୮.୬୮	୪୮.୫୧
୯୦୫-୨୯	୧୦୧.୩୦	୨୯.୦୩	୪୮.୧୬
୯୦୬-୨୬	୧୦୧.୪୭	୨୯.୩୯	୪୮.୪୪

୧୯୭-୭୨ ମନେହାରେ ଶେଷ ହେଉଥିବା ବିଷ ମଧ୍ୟରେ ବଡ଼ ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସହରରେ ଏବଂ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ପଢ଼ୁଥିବା ବାଲକ ବାଲକମାନଙ୍କର ଶତକରୀ ହାତିରୀ ଶତାବ୍ଦୀ :—

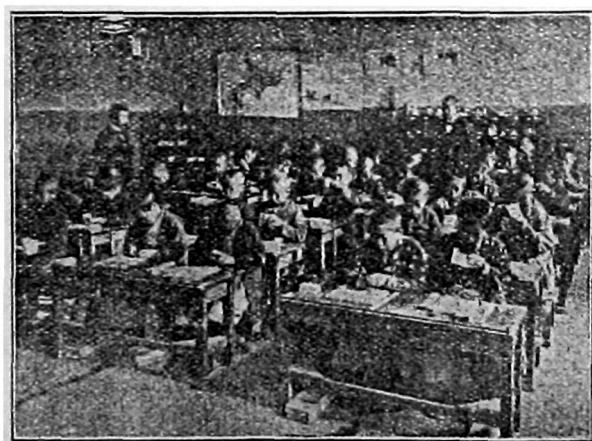
ସନ	ବାଲକମାନଙ୍କର ଶତକତା ହାତିରୀ ।				ବାଲକମାନଙ୍କର ଶତକତା ହାତିରୀ ।				ବାଲକ ବାଲକା ଉପ୍ୟକ୍ତର ଶତକତା ହାତିରୀ ।			
	ବଡ଼ ସହର	ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସହର	ଗ୍ରାମ	ହାତିରୀ	ବଡ଼ ସହର	ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସହର	ଗ୍ରାମ	ହାତିରୀ	ବଡ଼ ସହର	ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସହର	ଗ୍ରାମ	ହାତିରୀ
୧୯୭-୨୩	୮୮.୯୯	୧୦୧.୫୫	୯୫.୯୨	୧୦୧.୮୪	୯୮.୫୮	୧୦୧.୬୯	୧୦୧.୭୮	୧୦୧.୮୮	୧୦୧.୮୯	୧୦୧.୯୭	୧୦୧.୪୯	୧୦୧.୩୦
୧୯୭-୨୪	୮୮.୨୦	୧୦୧.୮୮	୯୫.୯୫	୧୦୧.୯୫	୯୮.୮୮	୧୦୧.୯୮	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୦୮	୧୦୧.୪୯	୧୦୧.୫୩	୧୦୧.୩୩
୧୯୭-୨୫	୯୫.୦୩	୧୦୧.୫୭	୯୫.୯୮	୧୦୧.୯୮	୯୮.୮୯	୧୦୧.୯୮	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୫୧	୧୦୧.୪୭
୧୯୭-୨୬	୯୮.୮୬	୧୦୧.୫୭	୯୫.୯୯	୧୦୧.୯୮	୧୦୧.୮୨	୧୦୧.୯୮	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୫୩	୧୦୧.୪୩
୧୯୭-୨୭	୯୮.୮୯	୧୦୧.୫୭	୯୫.୯୯	୧୦୧.୯୮	୧୦୧.୮୨	୧୦୧.୯୮	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୯୯	୧୦୧.୫୩	୧୦୧.୪୩

ସ୍କୁଲର ନିୟମ ପ୍ରତିଧିନି—ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଓ ଘରେ ଅଭିଭାବକମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଅନରଣ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅନ୍ତି । ସ୍କୁଲ କମିଟ୍ଟିରେ ପିଲାମାନଙ୍କର ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କୁ ସର୍ବ ସ୍ଵରୂପ କରିବା ସକାଶେ ଅନୁରୋଧ କର୍ଯ୍ୟାଏ । ଏହି ଉପର୍ଯ୍ୟକ୍ତ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବନନ୍ତ ସହଯୋଗ ରହିଥାଏ । କୌଣସି ଦୋଷ ପାଇଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ

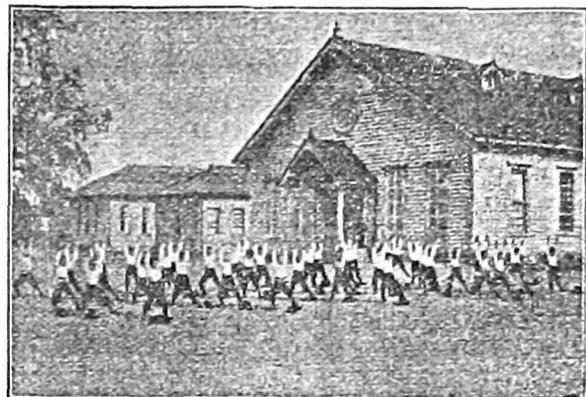
ଶାରୀରିକ ବଣ୍ଣ ଦିଅଯାଏ ନାହିଁ । ଯଦି କୌଣସି ସ୍କୁଲରେ ଏହି ନିୟମ ଲାଗେ କଷାୟବାର ଦେଖାଯାଏ ତାହା ହେଲେ ସେ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକ ଅନୁପ୍ୟକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ଦୋଷ କଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଇ ଖେଳିବା ସ୍ଥାନକୁ ନ ଶତବା ଓ ସ୍କୁଲ ଛାତ୍ର ହେବା ଥରେ ଅଟକାଇ ରଖିବା ଏ ସମସ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ପରିଶରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଦଣ୍ଡ

ଅଟେ । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶାସନ କରିବା ବଷପୂରେ ଏହି ନିଯମକୁ ରକ୍ଷିତ ରଖିବା ଉଚିତ—କୌଣସି ଦିନ୍ୟ ମେର ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ବାଦାନ୍ତବାଦ ହେଲେ ଶିକ୍ଷକ ନିଜ ମତକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ଦିନ୍ୟ ଦେବେ ନାହିଁ । ଜାପାନ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶବ୍ଦା ଓ ସହାନ୍ତରୁ ଦେଖେ ଥାଏ । ଏହି ହେତୁକୁ ସେଠାକାର ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିବାକୁ ବଢ଼ି ଅନନ୍ତ ଓ ଅଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । କୌଣସି କାରଣ ବଶତଃ ସେମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ନ ଯାଇ ପାରିଲେ ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଦିନ୍ୟ ଭୁଲ୍ୟ ବୋଧ ହେବ । ଅମୂଳମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଏହାର ଠିକ୍ ଓଲଟା ଭାବ ଦେଖାଯାଏ । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦିନ୍ୟ ନ ଦେଲେ ସେମାନେ ଅର୍ଥପ ହୋଇ ଯିବେ ଏହି ଧାରଣା ଅନୁସାରେ ଅମ୍ବେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ । ତେଣୁ ପିଲାମାନେ ଉପରେ ସ୍କୁଲକୁ ସିବାକୁ ବଶେଷ ଅଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ପାଠ ପଢ଼ିବାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଅନନ୍ତ ଜାତ ହେବ ନାହିଁ । ହେବଳ କୌଣସି ଶିକ୍ଷା ପକ୍ଷରେ ସାହାଯ୍ୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କର ଚରିତର ଉନ୍ନତି ହୋଇ ନ ପାରେ । ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଚରିତ, ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବସାଉଠା କରୁଥିବା ଓ ପାଠ ଥିବା ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ଅନୁସାରେ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ରେଖା ଗଠନ ହୋଇ ଥାଏ ।

ସେଠାକାର ସ୍କୁଲ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଧୂମ ପାନ ନିଷିଦ୍ଧ । ପିଲାମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବା ଅନ୍ତିମା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମଟରକାର ବା ଯୋଡ଼ା ଗାତ୍ର ବନ୍ଦବହାର ନ କରି ସାଧାରଣତଃ ଗୁରୁ କରି ଯିବେ ଓ ଅନ୍ତିମେ ଏହି ଉପଦେଶ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଏ । ଏପରି ଉପଦେଶ ଦେବାର କାରଣ ଏହି ଯେ ସେମାନେ ବିଳାଯିତା ଓ ଅଳସନ୍ତ ବଶାହୁତ ହେବେ ନାହିଁ ।

କାଠମାନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଟୋକଣ୍ଟ ।

ବାସାମ ଶିକ୍ଷା ; ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ, ଟୋକଣ୍ଟ ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ମୃଦୁର ବାଲ ଖୁବ ଗ୍ରେଟ କରି କାଠମାନ୍ଦ୍ର ନିଯମ ଅଛି । ସ୍କୁଲ ପିଲାମାନେ ଏକ ଚିତର ପୋଷାକ ପିଲାନ୍ତ୍ର । ଏହି ଏକ ଚିତର ପୋଷାକ ପିଲାମାନେ ମନରେ ବାଲ୍ୟ ବାଲକୁ ସମସ୍ତବିକାର ଜାତ ହେବ ।

ସ୍କୁଲ-ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ସାସ୍ତ୍ର୍ୟ—ଶ୍ରୀମାନଙ୍କର ମାନ୍ୟିକ ଓ ଶାଶ୍ଵତ ଉନ୍ନତ ଯେତି ଭାବରେ ହୋଇ ପାରିବ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଢ଼ିବାର ନିଯମମାନ୍ଦ୍ର କରସାଇ ଥାଏ । ସ୍କୁଲ-ଡାକ୍ଟର ବର୍ଷରେ ଦୂରଥର ପିଲାମାନଙ୍କର ଶରୀର ପରିଷାକ କରନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କର ପିତା ମାତା ବା ଅଭିଭବକମାନଙ୍କ ନିକଟରୁ ତହିଁର ଫଳାଫଳ ପଠାଯାଏ । ସ୍କୁଲ ଡାକ୍ଟରମାନେ ଅପଣା, ତହାବଧାନରେ ଥିବା ସ୍କୁଲମାନଙ୍କୁ ମାସରେ ଥରେ ପରିଦର୍ଶନ କରି ଅର୍ଥେକ ଓ ବାସୁ ଗମନାଗମନର ସୁନ୍ଦର, ପିଲାମାନଙ୍କର ବିନ୍ଦୁବାର ସ୍କୁଲ, ଡେସ୍କ (desk) ଉତ୍ତରା, ପିଲାମାନଙ୍କ ବିନ୍ଦୁବାର ସାମନା ଧାତ ଓ ପଛ ଧାତାରୁ କ୍ଲାକ ବୋର୍ଡ (black board) ଦୂରତା, ପାନୀୟ ଜଳର ଅବସ୍ଥା ଉଚ୍ଚାର କରନ୍ତି ।

ବାଲକ ବାଲକମାନେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲରେ ଅନେକ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୋଷରେ ପଢ଼ନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟକ ହେଲେ ବାଲକ ବାଲକମାନଙ୍କ ସକାଶ ପୁଥକ୍ ଶ୍ରେଣୀର ବନୋବସ୍ତୁ କରସାଇ ଥାଏ । ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ସାଧାରଣତଃ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଦିଗମ୍ବା ଦେବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ଗ୍ରାମୀୟ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତି ଶବ୍ଦ ମାତ୍ରିକ ପ୍ରାୟ ୩୦୦୯୩ ଦିନ ପରସା ଓ ମୁଖ୍ୟମିକ୍ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରତି ଶବ୍ଦ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତି ଶବ୍ଦ ମାତ୍ରିକ ଟୋମାର ପାଇଁ ଦିନ ଦିଗମ୍ବା ଦେବାକୁ ହେବ । ବିନ୍ଦୁ ଏ ସାମାନ୍ୟ ଦିଗମ୍ବା

ଯଥ ସ୍ଥାନୀୟ ଗର୍ଭୀରଙ୍କର ନିଲା ମଞ୍ଜୁରିରେ ନିଆଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ସବୁ ଶୈଶୋରେ ଦିନମାର ପରିମାଣ ସମାନ ଅଟେ । କୌଣସି ଗରୁବ ପରିବାର ମଧ୍ୟରୁ ଦୂର ଦୂର ତତୋଥିକ ପିଲା ସ୍କୁଲରେ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଛୁ ଦିରମା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ସକାଳ ଘଟନା ଠାରୁ ଏପରିଜି ଏଣ୍ ଦା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଥୀରଣ୍ଣା ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯାଏ । ଦିବା ଯ ଦ୍ୱା ଶା ସମୟରେ ଖୋଇବା ସକାଶେ ଅଧି ସଫାଏ କୁଟ୍ଟ ଦିଅଯାଏ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗରୁଟା ମୂର୍ଖ ହୁଟ୍ଟ ଦିଅଯାଏ । ସ୍କୁଲ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସବୁବା ମାନଦିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଅମୂଳନଙ୍କ ଦେଶରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଯେଗର ପରୁ ପରିଅଧିକାରୁ ପଢ଼ି । ନିଆଯାଏ ଜାଗନ୍ନରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦେଗର “ଦେପତା” ଦିଅଯାଏ ଚାହିଁ । ସ୍କୁଲରୁ ହୁଟ୍ଟ ପାଇଗଲେ କରେ ସେମାନଙ୍କର ଫିବାର ଟିନ୍‌ଟା ଥାଏ ନାହିଁ । ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପିଲାମାନେ ଯେପରି ପରିଅଧି ତଥି ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଲାସ ଉଠା ହୁଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଦେଶରେ ନିମ୍ନ ଶୈଶୋରୁ ଉପର ଶୈଶୋରୁ ଉଠନ୍ତି ।

କ୍ଲାସରେ ଯେହିଁ ପିଲା ପଦା କହ ନ ପାରେ ତାକୁ ତଳକୁ

ଜୀବାରବା ଓ ରିଲକ୍ଷ ଉପରିରୁ ଉଠାଇବାର ପ୍ରଥା ଜାଗନ୍ନରେ ନାହିଁ । ବାରଣ ଏବା ସାଥୀ ପିଲାମାନଙ୍କ ମନରେ ଦିଶାଦ ଓ ଦ୍ୱର୍ଷ ଜାତ ହୋଇ ମନ୍ଦକୁ ବିଳଳ କରିବାର ସମ୍ବନ୍ଧାନୀ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଶାରୀରିକ ଉନ୍ନତିରେ ବଧାରାତ ପଢ଼ିପାରେ । ଯେଉଁ ପିଲା ରିଲ ପଢା କହ ପାରେ ସେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରଗାଢ଼ା ପାଏ । ଜାଗନ୍ନରେ ଶିକ୍ଷା ଜୀବନ୍ ଭାବରେ ବିଦ୍ୟାନାନ୍ । ଦେଶର ଗର୍ଭମେଶ୍ଵର ଓ ଦେବମାନଙ୍କ ଯହିଁରେ ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ବୂଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ଉନ୍ନତ ହୋଇଥାଏ ଓ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦେଶରେ ସର୍ବଦ ପ୍ରଗାଢ଼ିତ ହୋଇଥାଏ । ଶୁଣ-ଜାପାନ ଦ୍ୱାରା ପରିଦେଶର ସମସ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଉପରେ କମାର ଦିଅଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଜୀବନ ପରିଦେଶର ମଧ୍ୟ କଟି ନ ଥିଲା । ଏହାର ଫଳରେ ଜାଗନ୍ନରେ ଅଛିକାଳ ଶିକ୍ଷା ସର୍ବଦ ବ୍ୟାପି ଯାଇଥାଏ ।

ଲୋକ ଜାଗନ୍ନରେ ଥିବା ସମୟରେ ଡକ୍ଟରାଜୀଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ବେଜନେ, ଏଳ, ମେବନୋକର ଅନୁଗ୍ରହରୁ ଜାପାନର ଶିକ୍ଷା ବିଷୟର ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ ଦେଖି ତହିଁରେ କପର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥାଏ ଜାହା ଅବଗତ ହୋଇଥିଲେ; ସେଥି ସକାଶେ ଲୋକ ତାଙ୍କ ଠାରେ କୃତିତ୍ବ ।

ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧର ବିବିରଣ୍ଣ ।

ଶ୍ରୀ ଭାଙ୍କୋର ଶିକ୍ଷାର ସନ ୧୯୦୦-୧୯ ମୟିହାର (୧୯୦୨ ଏମ୍. ଇ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଳିତ ସନ) ଶାସନ ରିମୋର୍ସ୍‌ରୁ ନିମ୍ନରେତିତ କେତେକ ଅଂଶ ସଂରକ୍ଷଣ ହୋଇଥାଏ ।

ସାଥୀରଣ ବିଷୟ ।

ଅବସ୍ଥାର ଓ ଷ୍ଣେଧଳ—ଭାରତର ଦିଶିଣ ପଶ୍ଚିମ ସାମାରେ ଶ୍ରୀଭାଙ୍କୋର ଅବସ୍ଥାର ଅବସ୍ଥାର । ଏହାର ଉତ୍ତରରେ କୋଚିନ ସତ୍ୟ ଓ କୋରମ୍ପାଟ୍ଟ ନାମକ ବ୍ରାହ୍ମିଣ ଜଳା । ପୂର୍ବ ସାମାରେ ବ୍ରାହ୍ମିଣ ଭାରତର ମଦ୍ରାସ, ଶାନ୍ତିବିହାର ଓ ଟିନେଭିଲ ଏହି ଜଳ କିମ୍ବା ଏବା ଏହାର ପଶ୍ଚିମ ଓ ଦର୍ଶିଣ ସାମାରେ ଅବସ୍ଥାର । ଏହାର ଷ୍ଣେଧଳ ୨୨୧୯ ବର୍ଗ ମାଇଲ । ଏହାର ଉତ୍ତରରୁ ଦିଶିଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ବୃହତ୍ତମ ଦେଶୀୟ ୨୭୫ ମାଇଲ ଏବା ଏହାର ପ୍ରଷ୍ଟ ୩୫ ମାଇଲ ।

ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା:—ସନ ୧୯୧ ମୟିହାରେ ହୋଇଥିବା ଜଳ ଗଣନା ଅନୁସାରେ ଏହାର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୫୦,୫୫,୫୨୩ (୧୫,୭୦,୦୭୩ ପୂରୁଷ ଓ ୧୫,୩୦,୫୦୦ ସ୍ତ୍ରୀ) । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସନ ୧୯୧୨ ସାଲରେ ଯେଉଁ ଜଳ ଗଣନା ହୋଇଥିଲା ତଥିଲୁବାରେ ଏହା ଟେଟର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୪୦,୦୭,୦୭୨ ଥିଲା । ଏଥିରୁ ଜଳ ଯାଏ ଯେ ଶତବିତ୍ତା ୨୭ଶତ ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ । ସନ ୧୯୧୯ ମୟିହାର ଜଳ ଗଣନା ସମୟରେ ପ୍ରତି ବର୍ଗ ମାଇଲ ମଧ୍ୟରେ ହାରୁହାର ୨୮ ଜଳ ଲୋକ ବାସ କରୁଥିଲେ ।

ଧର୍ମ:—ଏହିଶକ୍ତେର ସଜ୍ଜଣ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମବିଳମ୍ବୀ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଏହି ଶକ୍ତେର ପ୍ରଥାନ ଧର୍ମ ଅଛି । ମୁ ୧୯୯୯ ମସିହାର ଜନ ଗଣନା ଅନୁସାରେ ଶ୍ଵେତର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ୩୬,୭୪,୮୮୮ ଜନ ହିନ୍ଦୁ, ପ୍ରାୟ ୨୭,୦୪,୫୨୫ ଖ୍ରୀଏନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ୩,୫୯,୨୭୯ ଜନ ମୁସଲମାନ । ଗତ ଦଶ ବର୍ଷମଧ୍ୟରେ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଶତକତା ୨୧.୫, ଖ୍ରୀଏନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ଶତକତା ୨୨.୮ ଏବଂ ମୁସଲମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଶତକତା ୩୦.୮ ବର୍ଷରେ ହୋଇଥିବାର ଜ୍ଞାନ୍ୟାଦ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷାରଃ— ବିଦେଶାଗତ ମୁସରମାନ ଓ
 “ନାହୁଁ ଟରି” ନାମକ ମାଲବାର ଦ୍ଵାରାଣଙ୍କ ଛଜ୍ବା ଦ୍ଵାରା—
 ବୋରରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ପରିଦ୍ୱା ପ୍ରଥା ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ
 ଶ୍ରୀ ଲେକମାନଙ୍କର ଖୂବ ଶାଥୀନତା ଅଛୁ ଏହି ସେମାନଙ୍କ
 ମଧ୍ୟରେ ସାଥାରଣ ଶିକ୍ଷା ଖୂବ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇଥିଲୁ; ଏହୁ
 ସେମାନେ ଦେଶର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଇ-
 ଥାନି ।

ମୁଦ୍ରା:— ହିନ୍ଦୁବୋରରେ ଶ୍ଵେତର ନିଜର ଟାଙ୍କଶାଳ
 (Mint) ଅଛି । ଉଠିରେ “ଫେନାମ” ନାମକ ଗୈପ୍ୟ ମୁଦ୍ରା
 (୧୦୯୫ ଅଣା), କଂସାର “ଚନ୍ଦ୍ରମ” ନାମକ ମୁଦ୍ରା (୨୦୭୪
 ପଢ଼ିଲ) ଏବଂ “କାସ୍ଟ” ନାମକ ମୁଦ୍ରା (୦୮୯ ପାଢ଼ିଲ) ।
 ଉପାର କରୁଥାଏ । ଗୈପ୍ୟ ଥିଲାରି (୧୪ ଚନ୍ଦ୍ରମ) ଓ
 ଗୈପ୍ୟ ରାଜଥାରୀ (୨ ଚନ୍ଦ୍ରମ) ମଧ୍ୟ ସେହି ଟାଙ୍କଶାଳରେ
 ମୁଦ୍ରିତ ହୁଏ । ବୃଦ୍ଧଶାସନର ଟକା ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଅବାଧରେ
 ପ୍ରତିକିଛି ।

ଆହୁର (ଡାକ ଦିଲ୍ଲିଗ) :— ସ୍କ୍ରେଟ୍ ନିଜର ଡାକ
ଦିଲ୍ଲିଗ ଅଛି । ତାକୁ ସେଠୋକାର ଲୋକେ ‘ଆହୁ’ ବୋଲି
କହିବୁ । ଡାକଟିକଟ୍ମାନ ସ୍କ୍ରେଟ୍ ପକ୍ଷରୁ ଖିପା ହୋଇ ପ୍ରତିକିଳିତ
ହୁଏ । ସେ ଦିଲ୍ଲିଗରେ “ ସେଇଁସ୍ବବନ୍ଧାଙ୍କ ” ଅଛି; ମନିଅତର
ମଧ୍ୟ ସେଠୀରେ ହୁଏ ।

ସାହିତ୍ୟ:— ହିନ୍ଦୁ ହାଇନେସ ଶାପିଲ୍ଲାର ଦାସ, ବଞ୍ଚିପାଳ,
ସମବର୍ମୀ, ବୁଲଣ୍ଡେର କାର୍ତ୍ତିପତି ମାନସୁଲତାନ ମହାସଜ୍ଜା,
ସଜା ସମ ସଜା ବାହାରୁର ସାମସେରଙ୍ଗ ଶିଶ୍ରେଷ୍ଠର
ବର୍ତ୍ତମାନ ମହାସଜା ଅଟ୍ଟନ୍ତି । ସ୍ମୃ ୧୯୯ ସାଲ ନଗେମ୍ପର
ତା ୨ ରିଅରେ ସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ସ୍ମୃ ୧୯୯୪ ମଧ୍ୟହା
ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ପହିଲ ତାରିଖରେ ସେ କ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ
ଅନୁମୋଦନ ଫ୍ରିସ ବାଜାର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ । ମହାସଜଙ୍କୁ
୧୯୯୫ ତୋପର ସଲାମି ମିଳେ ।

ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଶାସନ କର୍ତ୍ତା :—ବିଷ୍ଣୁ, ଶାସନ ଓ ଆଇନ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ଏସମୟ ବିଶ୍ୱରେ ମହାରଜାଙ୍କର ସମ୍ମର୍ଶ ଅୟକାର । ବିଜ୍ୟର
ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅୟକୁ ବ ୫୦ ର୍ଣ୍ଣୁ ଅୟକ ହେବ ଦିଗ୍ଭାଙ୍ଗର
ମହାରଜାମାନେ “ବାଧାରଣ ପାଣ୍ଡି” (Public fund) ବୋଲି
ଗଣ୍ୟ କର ଅୟକରୁ । ଯେମାନଙ୍କର ନିଜ ଏଗ୍ରେଇ ଖର୍ଚ୍ଚ ସକାଶେ
ଖୁବ ଅନ୍ତର୍ଭାବୀ ଟଙ୍କା ବଂୟ ହୁଏ ଓ ତାହା ବାର୍ଷିକ ବଜେଟରେ
ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରୁଥାଏ । ରାଜ୍ୟର ଅୟ ସହିତ ମହାରଜାଙ୍କର ଜୀବ
ଖର୍ଚ୍ଚ ଦୁଲଳ କରେ ତାହା ହିମେ କମ ହେଉଥିବାର
ଛଣ୍ଡ ଯାଏ । ୧୦୭୨ ଏମ୍ ର ସାଲରେ ମୋଟ ଅୟର ଶତ-
କତା ୮.୭୭, ୧୦୭୩ ଏମ୍ ର ସାଲରେ ଶତକତ ଗ୍ରେଟ୍,
୧୦୮୨ ସାଲରେ ୭.୫୭, ୧୦୯୨ ସାଲରେ ୫.୦୪, ୧୧୦୬
ସାଲରେ ୫.୩୩, ୧୧୦୯ ସାଲରେ ଶତକତା ୫.୫୫,
୧୧୦୪ ସାଲରେ ୫.୬୪ ଓ ୧୧୦୫ ସାଲରେ ୩.୨୩
ମାହାରଜାଙ୍କର ଏଗ୍ରେଇ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ ।

ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ :— ଟେଟ୍‌ର ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଗଳନ ଏକାଶେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଦ୍ୱାରା ଅଛି । ସିଂହାଜ୍ଞାର ଗତ ୧୦୦ ବର୍ଷର ଉତ୍ସାହ ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣା ଯିବ ଯେ ଫିଲେ ଫିଲେ ଅଧୂତକ ଉନ୍ନତି ଓ ଅବଗର୍ଭ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଶର ମଙ୍ଗଳ ସକାଶେ ସ୍ଵଜ୍ଞ ଶାସନର ପ୍ରଗାଚୀ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲେହେଁ ହିନ୍ଦୁ ଅବଗର୍ଭ ପଞ୍ଚଶିଲ ରୂପେ ପରିଚ୍ୟକୁ ହୋଇ ନାହିଁ ।

ସତ୍ସ :—ତୁମି ଉପରେ ଓ ଗୋକୁଳ ଅଧୀ ଉପରେ ଯେଉଁ
କର ଥାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ତାହା ମୁଖ୍ୟ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଗଣ୍ୟ ।
ଭିଜୋଟ ଛାନ୍ତିତ ବର୍ଷର ତୁମି ଶକ୍ତି ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ଉପରେ
ବିକୁଞ୍ଚିତ କରେ ଲୋକ ପ୍ରତି ୨୨ ଟଙ୍କା ଦ୍ୱାରା ପଡ଼ୁଥିବାର
ଦେଖାଯାଏ ।

ଗ୍ରହା, ନିତିଆ କତା, ନିତିଆ ଦର୍ଶନ ଓ ନିତିଆ ଗଛକୁ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପରୂ ଦ୍ରୁବ୍ୟ, ଗୋଲମରଚି, ଲୁଣ, ମାଝ, ହଳଦ
ପ୍ରକଳିତ ରଘୁନାଥ ବିଶ୍ୱାସିତଥିବା ଜିନିଷ ଉପରେ ଯେଉଁ ମାଶୁଲ
ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ତାହା ଗୋଣ ବାହ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଗଣ୍ୟ । ବିଦେଶୀ
ସରସ ଓ ଦେଶୀ ସରସ ଉପରେ ବର୍ତ୍ତିଥିବା ଅବକାଶ ମାଶୁଲ ଓ
ବିଦେଶରୁ ଅନୁଭାବ ହେଉଥିବା ଜିନିଷ ଉପରେ ଯେଉଁ ମାଶୁଲ
ବସିଥାଇ ସେ ସମସ୍ତ ଗୋଣ ଗଜିଷ୍ଠର ଅନ୍ତର୍ଗତ ।

ଜ୍ଞାନ, ତାଙ୍କୁ ଘର ଓ ଗେଲୁଡ଼େ ବିଶ୍ଵଗରୁ ଯେଉଁ କର
ଅମଦାନ ସ୍ଵର୍ଗ ଆହା ବାଗିଳ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁବା ବୀଜସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଗଣ୍ୟ ।

ଉପରେକୁ ରାଜସ ବ୍ୟାପକ ଦଲିଲ ଅତି ରେଙେଞ୍ଚୁରୁ

୧୯ କୋଟି, ଟୋଲ୍ (tolls) ପ୍ରକରୁ ମାତ୍ର ସଜ୍ଜ
ଆମଦାନ ହୁଏ ।

ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସହୀଁ—ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସହୀଁ ସାରା
ଶତାବ୍ଦୀ ଅରନ ପ୍ରଶ୍ନାନ କରି ଦେଲେବେ ମହାଶଜଙ୍ଗର
ଆରନ ପ୍ରଶ୍ନାନ ବିଷୟର ଅସ୍ଵକାର ଅଶୁଷ୍ଟ ରହିଥିଲା । ଏହି
ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସହୀଁ ପ୍ରଥମ ମହିଳାରେ ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥାପିତ ହେଲା ।
ଭାରତୀୟ ଫେଡ୍ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଫେଡ୍ରେ ସହୀଁ ପ୍ରଥମେ
ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସହୀଁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ସହୀଁରେ
ଜ ୫ ଶତାବ୍ଦୀ ଜ ୮ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସର୍ବ୍ୟ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ
ମଧ୍ୟରୁ ଜ ୨ ଶତାବ୍ଦୀ ବେସରକାରୀ । ଏହି ବେସରକାରୀ
ସର୍ବମାନେ ଫେଡ୍ର ପକ୍ଷରୁ ମନୋମାତ୍ର ହେଉଥିଲେ । ସେ
ସମୟରେ ଏହି ସହୀଁ କେବଳ ଆରନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମତାମତ
ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ ବିନ୍ତୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଶାସନ ବିଷୟରେ କୌଣସି
କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଆରନର ନିବାଚାନ ସହୀଁରେ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଅଲୋଚିତ ହେଲାପରେ ମହାଶଜଙ୍ଗର ମଞ୍ଜୁରିନିମେ
ଆରନକୁ ପେଣ୍ଟ ଗୁହାର ହେଉଥିଲା । ୮୯୩ ଗ୍ରାନ୍ତାବରେ
ସହୀଁ ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଜ ୮ ଶତ ଜ ୧୫ ଶତାବ୍ଦୀ ରହି
କରାଗଲା । ସର୍ବ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜ ୨ ଶତାବ୍ଦୀ ବେସରକାରୀ ସର୍ବ୍ୟ
ରହିବାର ସ୍ଥିର କରି ଯାଇଥିଲା ।

ସ୍ତୁ ୧୯୧୯ ମସିହାରେ ଏହି ସହୀଁ (୧୦୧୯ ଏମ, ଉ ସାଲର
ପ୍ର ୧ ମ ରେଗ୍ୟୁଲେଶନ ଅନୁସାରେ) ନୂତନ ପ୍ରଶାଳାରେ ଗଠିତ
ହେଲା । ରୁତ୍ସୁର ମହାଶଜା ନିଜେ ଏ ବିଷୟ ଶତାବ୍ଦୀରେ
ଯୋଜଣା କରୁଥିଲେ । ଏହାରୀ ସର୍ବ୍ୟ ନିବାଚାନର କ୍ଷମତା
ଦେଶର ପ୍ରତି ମାନଙ୍କ, ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିଲା ବିନ୍ତୁ କେତେବେ
ବେସରକାରୀ ସର୍ବ୍ୟରୁ ମନୋମାତ୍ର କରିବାର କ୍ଷମତା ଫେଡ୍ର
ନିଜ ହାତରେ ରଖିଥିଲେ । ଏହି ନୂଆ ପ୍ରଶାଳା ସାରା ସର୍ବ୍ୟ
ସଂଖ୍ୟା ଜ ୨ ଶତାବ୍ଦୀ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ମଧ୍ୟରେ ସରକାରକ
ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ସାଧାରଣଙ୍କ ଠାରୁ କିଞ୍ଚିତ ବେଗି ଥିଲା । ସର୍ବ୍ୟ
ନିବାଚାନର କ୍ଷମତା ପ୍ରାୟ ଅସ୍ଵକାଂଶ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଦିଅ
ହୋଇଥିଲା ।

ମହାଶଜା ପୁନବାର ୧୦୧୭ ଏମ, ଉ, ସାଲରେ ସ୍ତୁ
ରେଗ୍ୟୁଲେଶନ ଅନୁସାରେ ଏହି ସହୀଁ ଅନ୍ତର୍ଭରି ରହିଛି କିମେ ।
ସ୍ତୁ ୧୯୧୯ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୨ ତାରିଖରେ ଏହି
ରେଗ୍ୟୁଲେଶନ ପ୍ରଥମେ ଜାରି ହେଲା ଏବଂ ତାହା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଦେଶରେ ପ୍ରତିକରି ହେଉଥିଲା । ନୂତନ ପ୍ରଶାଳାରେ ଗଠିତ
ହୋଇଥିବା ସହୀଁ ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଜ ୧୦ ଶତ । ସେମାନଙ୍କ
ମଧ୍ୟରୁ ଜ ୮ ଶତାବ୍ଦୀ ପ୍ରଜାଙ୍କ ସାରା ନିବାଚାନ ଓ ଅବଗିଷ୍ଠ ଜ ୨ ଶତ
ଫେଡ୍ର ସରକାରଙ୍କ ସାରା ମନୋମାତ୍ର ହୁଅନ୍ତିରୁ ।

ସାରା ମନୋମାତ୍ର ହୁଅନ୍ତିରୁ । ଏହି ଜ ୧୯ ଶତାବ୍ଦୀ ଜ ୧୫ ଶତାବ୍ଦୀ
ଫେଡ୍ର କର୍ମଚାରୀ । ଫେଡ୍ର ଦେଶ୍ୟାନ ଏହି ସହୀଁ ସମ୍ପଦ
ଅନ୍ତର୍ଭରି ।

ଯେଉଁ ରଧ୍ୟ ମାନଙ୍କ ବାଣିଜ ଜତଣା ଟ ୫ ଲକ୍ଷ କିମ୍ବା
ଟ ୫ ଲକ୍ଷ ଉତ୍ସୁରୁ ଉତ୍ସୁରୁ, ହିରେଦ୍ରମ ସହରରେ ଯେଉଁମାନେ
ଟ ୧ ଲକ୍ଷ କିମ୍ବା ଟ ୧ ଲକ୍ଷ ଉତ୍ସୁରୁ ଉତ୍ସୁରୁ ମୁୟନ୍ତିପାଲ ଟିକସ୍
ଦିଅନ୍ତିରୁ କିମ୍ବା ଫେଡ୍ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୁୟନ୍ତିପାଲଟ ମଧ୍ୟରେ
ଯେଉଁ ମାନଙ୍କର ଦର ଟେକ୍ଟୁ ଟ ୩୫ କା କିମ୍ବା ଟ ୩୮ କାରୁ
ଉତ୍ସୁରୁ, ଯେଉଁମାନେ “ ଇନକାମ ଟେକ୍ଟୁ ଦିଅନ୍ତି, ବିଶ୍ୱ-
ବିଦ୍ୟାଳୟର ଯେଉଁ “ଗ୍ରାନ୍ଟୁସ୍ଟ ” ମାନେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି
ଅନୁସ୍ଥାନରେ ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା ନ କରନ୍ତି, “ ନାୟାର ବୁଗେଡ ”
ନାନକ ଯେନ୍ୟ ବିଶ୍ୱାଗର ଦେଉଁ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଦେନେବନ୍ଦୁ
ପାଥ୍ର, ଏହି ଲୋକମାନେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସହୀଁ ସକାଷେ ସର୍ବ୍ୟ
ନିବାଚାନ କରି ପାରିବେ । ଭାରତ ସମ୍ବାଦଙ୍କର ସେବେନ୍ୟ କିମ୍ବା
୨୧ ବର୍ଷ କିମ୍ବା ଉତ୍ସୁରୁ ହେବା ଅବଶ୍ୟକ ।

ବେ ସହୀଁ ମେମର ହେବା ଓ ସର୍ବ୍ୟ ନିବାଚାନ ନିମନ୍ତେ
ମତ ଦେବାର ଅସ୍ଵକାର ପୁରୁଷଙ୍କର ଯେପରି ଅନ୍ତି ଶୀ ଲୋକ
ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହିର ଅନ୍ତର୍ଭରି ।

ଲୋକ ସହୀଁ :— ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କର ଅହବ ଓ
ଶତାବ୍ଦୀ ବିଷୟରେ ମତାମତ ଏକାଏକ ଭାବରେ ଫେଡ୍ର
ସରକାରଙ୍କୁ ଯେପରି ଜଣାଇ ପାରିବେ ସେହି ଉଦେଶ୍ୟରେ
ଉତ୍ତପ୍ତ ମହାଶଜା ଗୋଟିଏ ଲୋକସହୀଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ଯାଇ
ଅଛନ୍ତି । ସେହି ହିତ ନାମ “ ଶାନ୍ତିମୁସ୍ ପଶୁକର
ଏପେମଲ୍ ” । ଏହି ସହୀଁ ଅଉ ଗୋଟିଏ ଉଦେଶ୍ୟ ଏହି ଯେ
ଫେଡ୍ର ସରକାର ଶତାବ୍ଦୀ ଶାସନ ବିଷୟରେ ସହୀଁ ସାଧାରଣକର
ମତାମତ ସହନ୍ତରେ ଜାଣି ପାରିବେ ଓ ଶତାବ୍ଦୀ ବିଷୟରେ
ଲୋକଙ୍କର ମତାମତ ଦୃଷ୍ଟିରେ କ୍ଷମତା କରି ପାରିବେ । ବର୍ଷରେ
ଥରେ ଏହି ସହୀଁ ଅସ୍ଵକାର ହୁଏ । ୧୯୦୪ ଗ୍ରାନ୍ତାବରେ
ଅକ୍ଷେତ୍ର ମାତ୍ର ଏହି ସହୀଁ ପ୍ରଥମ ଅସ୍ଵକାର ହୋଇଥିଲା ।
ଏହାର ମୋଟ ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଜ ୧୦୦ ଶତ । ଏହି ସହୀଁ ସର୍ବ୍ୟ-
ମାନେ ବର୍ଷକ ସକାଶେ ନିୟମିତ ହୁଅନ୍ତିରୁ । ଏ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
ଜ ୨୭ ଶତାବ୍ଦୀ ପ୍ରଜାଙ୍କ ସାରା ନିବାଚାନ ଓ ଅବଗିଷ୍ଠ ଜ ୨୩ ଶତ
ଫେଡ୍ର ସରକାରଙ୍କ ସାରା ମନୋମାତ୍ର ହୁଅନ୍ତିରୁ ।

ଏହି ସହୀଁ ଫେଡ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅନେକ ବିଷୟରେ ସାହାଯ୍ୟ

କରେ । ଲୋକମାନଙ୍କର କେଉଁ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ହେଉଥିବା ତାହା କେହିର ମେଣ୍ଡେନ ଏହି ସାହା ସାହାଯ୍ୟରେ ସହିତେ ଛାଣି ପାରନ୍ତି । ଏହା ଦ୍ୱାରା କୁଠା ଓ ପ୍ରଳାକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଥିଲା । ଏହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଥିବାରୁ ପ୍ରଳାକର ଅବସ୍ଥା ଉନ୍ନତି ବିଷୟରେ ଫେର୍ତ୍ତ ଆନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିଅଛନ୍ତି ।

ଅୟ ବ୍ୟୟ:- ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ସାଥୀରଣ ସଜ୍ଜର ପରିମାଣ ୧୨୨.୧୮ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ ତାହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୨୪୨.୧୩ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ଶର୍ତ୍ତର ପରିମାଣ ୨୩.୪୯ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଓ ଏହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷର ଟର୍ଟ ୨୦୨୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ଏହି ବର୍ଷ ୨୦୨୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ନିଅମ୍ବ ପଡ଼ିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୨୨.୨୮ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉଦ୍‌ଦୃଢ଼ ହୋଇଥିଲା ।

କୃତି ରଜ୍ୟ ।

ପ୍ରାପ୍ୟ ଜମା, ଅଦ୍ୟ ଓ ବାକି:- ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷର ସାବକ ବାକସହ ପ୍ରାପ୍ୟଜମା ଟ ୪୮୮/୨୫୯ ବା ୬୯ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ଜମାର ପରିମାଣ ଟ ୧୨୨୨୭୧ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷର ପ୍ରାପ୍ୟଜମା ମଧ୍ୟରୁ ଟ ୨୦୨୨-୨୦୩ ଟଙ୍କା ଅଦ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ଓ ଟ ୨୫୭.୮ ଟା ପ୍ରତି ଦିଅ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ପ୍ରାପ୍ୟ ଜମା ମଧ୍ୟରୁ ଟ ୨୫୭.୮୦ ଟଙ୍କା ଅଦ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ଓ ଟ ୨୫୫୫.୮ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ଦିଅ ଯାଇଥିଲା । ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷ ମେଣ୍ଡରେ ଟ ୨୫୫୫.୮ ଟଙ୍କା ଓ ଏହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଟ ୨୮୦୨୨ ଟଙ୍କା ଅଦ୍ୟ ହେବାକୁ ବାକିଥିଲା ।

କୃଷି ସକାଶେ ରଣ:- ୧୧୦୭ ଏମ୍ ଇ, ସାଲର ବଜେଟରେ କୃଷି ରଣ ସକାଶେ ଟ ୩୩୦୦୦୦ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରୁ ଖୁବୁସ ରଣ ଦେବା ସକାଶେ ଟ ୧୦୦୦୦ ଟଙ୍କା ରଣ ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ କିମ୍ବା ପରିବାରକୁ ଟ ୧୦୦ ଟାରୁ ଅଧିକ ଖୁବୁସ ରଣ ଦେବାର ନିୟମନ ଥିଲା । ଏହି ବର୍ଷରେ ସବ୍ ମୋଟ ୨୨୨୨୯୯ ଟଙ୍କା ରଣ ଦିଅ ଯାଇଥିଲା; ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୦୫ ସାଲରେ ଟ ୧୫୫୨୮ ଟଙ୍କା ରଣ ଦିଅ ଯାଇଥିଲା । କିମ୍ବା ଗଛ, ଗୋଲମରିଚ ଗଛ ପ୍ରକରିତ ଲଗାଇବା ଓ ଜମିର ଉନ୍ନତ ସାଧନ କରିବା ଓ ବିହନ, ଖାଦ୍ୟ ବିକଳ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସକାଶେ ପ୍ରକାମାନଙ୍କୁ ଏହି ସମୟ ରଣ ଦିଅ ହୋଇଥିଲା ।

ଜଗଳ ବିଭାଗରୁ ପ୍ରାପ୍ୟ ରଜ୍ୟ ।

ପୁରୁ ବାଲକୁ ସିରାଙ୍ଗେର ବହୁ ମଳ୍ଲେ କାଠ ସକାଶେ

ପ୍ରିକ । ଏହି ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ସାଲରେ ଫେର୍ତ୍ତରେ କେବଳ ସାଗୁଆନ କାରେ ଏକଟିଥା କାରବାର ହେଉଥିଲା । ଅତକୁ ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ବର୍ଷରୁ ଅଥବା ହେବ ଫେର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରଥମେ ଜଗଳ ବିଭାଗର ବତ୍ତ କର୍ମଚାରୀ (Conservator) ନିଯକୁ ହୋଇଥିଲେ । ଏହାଙ୍କର ବିଭାଗ ପ୍ରକାର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସକାଶେ ବର୍ଷକୁ ଟ ୧୦୦୦ ଟଙ୍କାରୁ କିମ୍ବା ବେଳି ଖରଚ ହେଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଗୁଆନ, ଶିଶୁ, ଅବିଲୁସ ଓ ମେନ କାମାନଙ୍କର ଫେର୍ତ୍ତରେ ଏକଟିଥା କାରବାର ହେଉଥିଲା । ୧୦୫ ଏମ୍ ଇ, ସାଲରେ (୧୮୭୧-୮୩ ପ୍ରକାଶବରେ) ଜଗଳ ବିଭାଗରୁ ୧୬୪ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନଦାନ ହୋଇଥିଲା । ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରାୟ ଗତ ୧୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜଗଳ ବିଭାଗର ଉନ୍ନତ ଖେବାରୁ ୧୦୦୨ ଏମ୍ ଇ, ସାଲରେ ୧୫.୦୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅନଦାନ ହୋଇଥିଲା । ଅନଦାନ ଅନୁପାତରେ ସେ ବିଭାଗର ଖରଚ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ । ୧୦୫ ଏମ୍ ଇ, (୧୮୭୧-୮୩ ପ୍ରକାଶ) ଧାରରେ ଏହି ବିଭାଗର ବାର୍ଷିକ ଖରଚ ଟ ୮୦୦୦ ଟଙ୍କାରୁ ବନ ଥିଲା କିମ୍ବା ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ୮.୫୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖରଚ ଦ୍ୱୋଳାନ୍ତି ।

ରିକର୍ଡ ଜଗଳ :— ୧୧୦୫ ଏମ୍ ଇ, ସାଲରେ ରିକର୍ଡ ଜଗଳର ପରିମାଣ ୧୦୯୩ ବର୍ଗ ମାଇଲ ଓ ୧୫୪ ଏକର ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ଅପ୍ରେଶା ୨୩ ଏକର ଜଗଳ କମି ଯାଇଥିଲା ।

ରିପୋଟ ଲେଖିତ ବର୍ଷରେ ୧୮୭୧୦୮ ଟଙ୍କା ଫୁଟ କାଠ ଜଗଳରୁ ଖେବା ହୋଇଥିଲା । ୧୧୦୫ ଏମ୍ ଇ, ସାଲରେ ୨୭୪୨୬ ଟଙ୍କା ଫୁଟ କାଠ ହୋଇଥିଲା ।

ରିପୋଟ ଲେଖିତ ବର୍ଷରେ ପରେଇ “କୁଣ୍ଡରେଟର” କୁଣ୍ଡଥ ପୁଜା, କହାର ଓ ଅଚନକୋଇଲ ସ୍ଥାନର ଜଗଳମାନ ପରିଦର୍ଶନ କରି ସେବାରୁ ୪୦୦ ପ୍ରକାର ଗଛର ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ସବୁ ନମୁନା ବର୍ତ୍ତମାନ ଚିତ୍ରର କରି ହେଉଥିଲା । ଏହା ଛାତା ୧୦୦ ପ୍ରକାର ଗଛର ନମୁନା ଚିତ୍ରର କରିଯାଇ ସେଥିରେ “ଲେବଲ” ନମ୍ବରର ଲିଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଘେପେଇ ହୋଇଥିଲା ।

ଅଗ୍ରଥ ଓ ବିଭାଗ

ବିଭାଗ ପ୍ରଣାଳୀ:— ରାତରସେପାପୁ ବୁଟିଶ ପିତା ଟେଟ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଅଗ୍ରଥ ବିଭାଗ ତାହାର ବିଭାଗ ନିମନ୍ତେ ଟେଟ ମଧ୍ୟରେ ଅରନ ଅନୁସାରେ ପୃଥିକ ବିଭାଗରୁ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଛାତା ସମ୍ବୂଦ୍ଧ ଟକାର ଦେଖ୍ୟାନି ଓ

ଫୌଜଦାର ମକଦମାମାନଙ୍କର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ନିଷଦ୍ଧ ଷ୍ଟେଚର ହାଇ-କୋଟରେ ହୁଏ । ବୁନ୍ଦ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା ବିମା ଛାଇଁ ରୁ ବେଶି ମୂଲ୍ୟର ଦେଓୟାନ ତତ୍ତ୍ଵା ଓ ଫୌଜଦାର ମକଦମାରେ ପାଯି ଓ ଯାବଚୀବନ କାଶକଣ୍ଠ, ହାଇକୋଟର ଏହି ଅଦେଶମାନଙ୍କରେ ମହାସୁନ୍ଦର ଶେଷ ମଞ୍ଜୁ ର ଅବଶ୍ୟକ ।

ଅପରଥ :— ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଅପରଥର ସଂଖ୍ୟା ୨୩-୮ ଓ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୯୫୧ ଥିଲା । ସତ୍ୟରେ ଫୌଜଦାର ହୋଇ ଥିବା ମକଦମାର ସଂଖ୍ୟା ୧୯୫୨ ଓ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୯୫୨ ଥିଲା । ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୯୫୨ ରିପୋଟ ଲେଖିତ ବର୍ଷରେ ଦ୍ୱାରା ଅଇନ ଦର୍ତ୍ତା ଅପରଥ ୮୨୭ ଗୋଟି କମ ଥିଲା ବୁନ୍ଦ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଇନ ଦର୍ତ୍ତା ଅପରଥରେ ୧୯୮ ଗୋଟି ବେଶି ହୋଇଥିଲା । ଦ୍ୱାରା ଅଇନ ଦର୍ତ୍ତା ମକଦମାର ସଂଖ୍ୟା ବର୍ତ୍ତମାନ କମ ହେଉଥିବାରୁ ବୁନ୍ଦା ଯାଉଥିବା ଷ୍ଟେଚର ଲୋକେ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଇନକୁ ବେଶି ମାନ ଶଳ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଦେଓୟାନ ମୋକଦମା :— ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଦେଓୟାନ ମୋକଦମାର ସଂଖ୍ୟା ୨୯୫୮ ଓ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୨୦୮୨ ଗୋଟି ଥିଲା । ଗତ ୫ ବର୍ଷର ମୂଳୀ

ମୋକଦମାର ବାର୍ଷିକ ହାଶହାର ସଂଖ୍ୟା ୧୦ ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ୨୦୦୩ ଗୋଟି ମୋକଦମା କମ ହୋଇଥିଲା । ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଜନ ସଂଖ୍ୟା ଅନୁପାତରେ ପ୍ରତି ୨୪ ଜଣରେ ଗୋଟିଏ ଓ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ପ୍ରତି ୨୨ ଜଣରେ ଗୋଟିଏ ମୋକଦମା ହୋଇଥିଲା ।

ପୁଲିସ୍ :— ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ପୁଲିସ୍ ଅନ୍ତିମ ଓ କନ୍ତୁବଲଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୨୨୭ ଜନ ଓ ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୧୪ ଜଣ ଥିଲା । ହିସାବ କଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ ଷ୍ଟେଚର ପ୍ରତି ୨୦ ପୁଲିସ୍ ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମକଦମା, ପ୍ରତି ୨୪୭ ଜଣ ଲୋକ ଓ ପ୍ରତି ୨୩ ବର୍ଷ ମାରଲକୁ ପୁଲିସ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଏକଜଣ ପଡ଼ିବ ।

ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଗୁରୁତର ଅପରଥର ସଂଖ୍ୟା ନମ୍ବରେ ଦିଅଗଲା । ଯଥା— ଖୁନ୍ (Murder) ୧୨; ନରହତ୍ୟା (homicide)-୧୦; ଡକାଏଜ-୧୪; ଦବୁତା-୪୪; ସିନ୍ହିରେର-୧୧୫; ଗୋମହିଷାଦ ପଣ୍ଡଗେର-୧୨ ଓ ଦେଇ-୧୨୨ ।

ଶୈଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ।

ଆୟକୁ ଏ. ପି. ଦୋଷ, ଏମ, ଏସ୍, ଏସ୍, ଏସ୍, ଏସ୍,
ଡାଇରେକ୍ଟର ଅପ୍ରେର୍ଣ୍ଣାଷ୍ଟ୍ରେଲ ଏଣ୍ ଇକନୋମିକ୍ ସର୍କ୍ଷେତ୍ର, ମୟୁରଭଙ୍ଗ ଷ୍ଟେଚ୍ ।

ସନ ୧୯୫୨-୨୨ ମସିହାରେ ଭାରତର ବାଣିଜ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ବିପରୀ ଥିଲା ତାହାର ବିବରଣ ବାଣିଜ୍ୟ ବିଭାଗ (Commercial Intelligence Department) ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା । ଛାଇଁ ରୁ ବାଣିଜ୍ୟ ସାମାଧୀୟ ନିମ୍ନଲୋକି କେତେବେଳେ ବିଷୟ ଲେଖାଗଲା ।

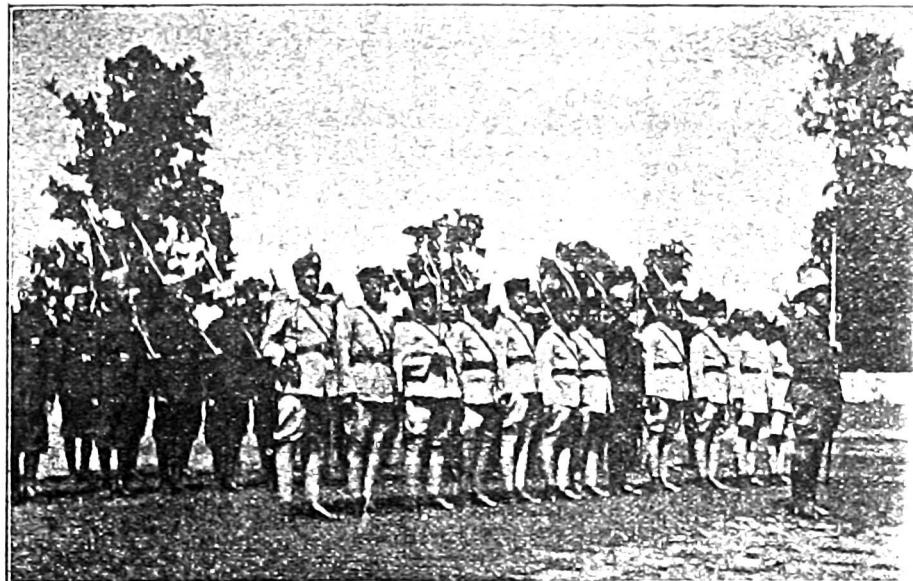
ସନ ୧୯୫୨-୨୨ ମସିହାରେ ବୃଦ୍ଧି ଭାରତକୁ ବିଦେଶରୁ ୨୭ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବାଣିଜ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଅନଦାନ ହୋଇଥିଲା ଓ ଏଠାରୁ ୨୨ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବାଣିଜ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ବିଦେଶରୁ ରପ୍ତାନି ହୋଇଥିଲା । ଏହାରୁ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇନା କଲେ ଜଣା-ଯିବ ଯେ ଅନଦାନରେ ୨- କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ ରପ୍ତାନରେ ୨୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ପୂର୍ବ ତାରୁ କମ ହୋଇଥିବା । ଏ ବର୍ଷ ନାନା ପ୍ରକାର ଲୁଗାର ଅନଦାନ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା ଅଛିର ବେଶି କମି ଯାଇଥିଲା । ସନ ୧୯୫୦-୨୧ ସାଲରେ ନାନା

ପ୍ରକାର ଜିଲ୍ଲା ଅନଦାନରେ ମୋଟ ୪୬ କୋଟି ଟଙ୍କା କମି ଦୋରିଥିଲା । ସେଥି ମଧ୍ୟ ଲୁଗା ଅନଦାନରେ ୨ କୋଟି ଟଙ୍କା କମ ଥିଲା । ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ବିବରଣ ଲେଖିତ ବର୍ଷରେ ଅନଦାନରେ ଶତକତା ୧୪% କମ ଥିଲା । ସନ ୧୯୫୦-୫୧ ମଧ୍ୟାବରେ ଅନଦାନରେ ୩୭ କୋଟି ଟଙ୍କା କମ ହୋଇଥିଲା ; ଏହାକୁ ସନ ୧୯୫୧-୫୨ ସାଲର ଅନଦାନ ଦିଗେ ଦୁଇନା କଲେ ମୋଟ ଉପରେ ଶତକତା ୧୫ କମି ଥିବାର ଜଣାଯାଏ ।

ବୁନ୍ଦେନିରୁ କପା ସୁତା ଲୁଗା ବିହପରିମାଣରେ ନ ଅନ୍ତିମ ସୂଚା ଲୁଗାବାଣିତ୍ୟର ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା । କପା ସୂତାର ଲୁଗା ଛାତା ରେଣ୍ଟ ଓ ପଣମ ଲୁଗା ପ୍ରଦାତର ଅନଦାନ ମଧ୍ୟ କମ ହୋଇଥିବା ଦୁଇ ନକଳ ରେଣ୍ଟମର ସୂତା ଓ ଲୁଗା ପ୍ରଦାତର ଜିଲ୍ଲା ଅନଦାନରେ ୧୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବୁନ୍ଦ

ମ

“ ଶାନ୍ତି ଦିବସ ” (Armistice Day ପାଇନ ଉପଲକ୍ଷରେ
ବାରିପଦାଠାରେ ମୟୁରଭଙ୍ଗ ପୁଲିଶ
ପରେଟର ଦୃଶ୍ୟ ।

ଯ

ଭ

ଖ

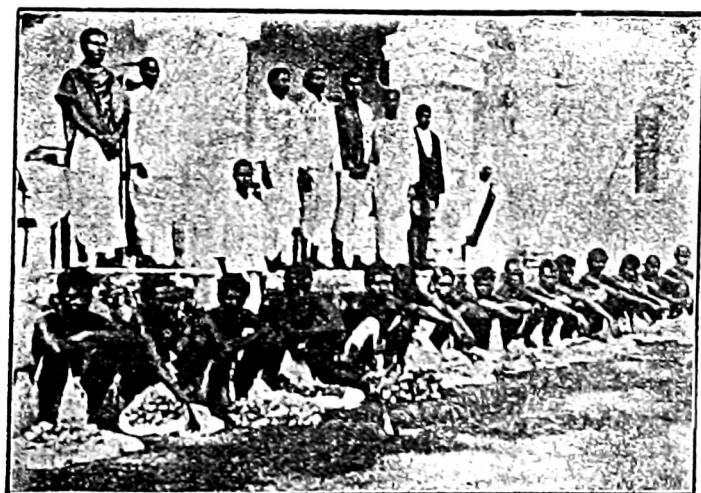
ର

କେ

ଟେ

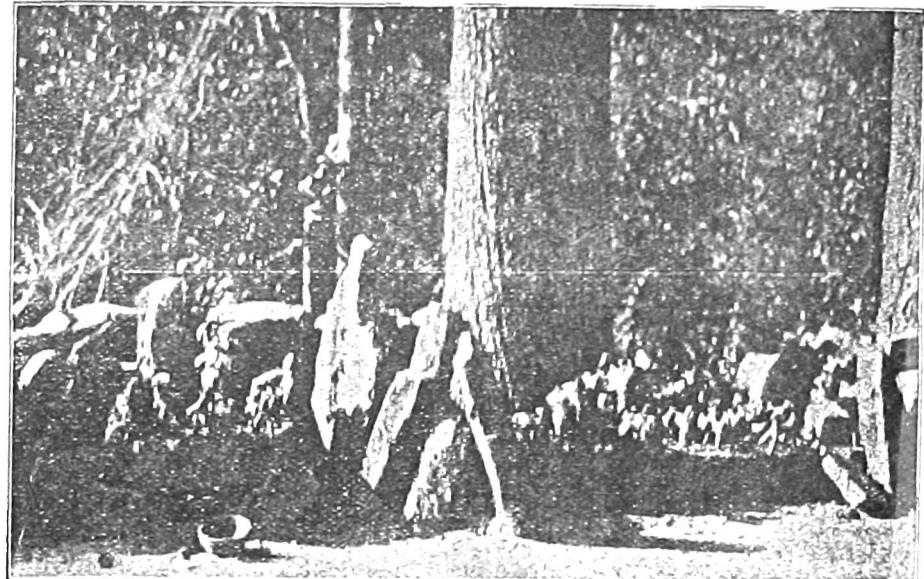
“ ବାରିପଦାଠାରେ ଅଭିଷ୍ଟିଷ୍ଟ ଉତ୍ସବ ସମୁଚ୍ଛବିଧି ପରିବହନ ହୋଇଥିଲା । ଅନେକ ରତ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ରତ୍ନ ମହିଳାମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଦୁଇ ମିନି ମୌନାବଳମୂଳ ଦୃଶ୍ୟ ।

ଉପରଭାଗ ପ୍ରଗନ୍ଧାର ଟସର ଗଣ୍ଡି-
ମାକେ ଝୋଟର ଶିଳ୍ପ ବିରାଗରେ ବକ୍ରା
କରିବା ନିମନ୍ତେ ଟସର ଗୋଟି ଅଣି
ଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ । ମୟୁରଭଙ୍ଗରେ
ଉତ୍ସବ ପକାରିବାର ଟସର ମିଳେ ।

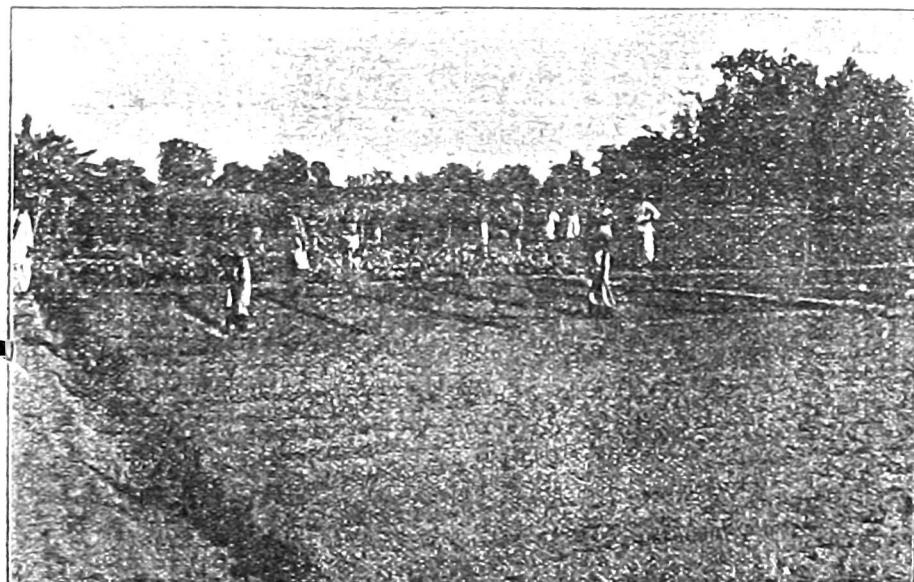
ବାଣରିଶୋଣି ପ୍ରାଚି ଶୟା, ପ୍ରାୟ ୨୫

ମାଇଲ ଖୁଣ୍ଡି ନିକଟରେ ଥିବା
ଦ୍ୱାରାଶୀଳ ଠାକୁ ରଣାଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ।
ସେଠାରେ ଶୟା ଧାରରେ ମାତ୍ର,
ଯୋଡ଼ା, ଚିତ୍ତର ପ୍ରକଳ୍ପର ମୃତ୍ୟୁ
ମଧ୍ୟ ଅଛି । ବାଟୋରମାନେ ପୂଜା
କରନ୍ତି ।

୬୮

(୮)

ଦୃୟ

ଶତ

୮

ଦେଉଳ ନିକଟବଢ଼ୀ ଜନାଧୂଳ
ପ୍ରାମରେ ଥିବା ସମ୍ମିଳିତ “ ସମବାୟ
ରୂପଶୈତି ” ର ଦୃଶ୍ୟ । ଏଠାରେ
କେତେକ ପତତ ଜମିକୁ ରୂପଶୈତିରେ
ପରିଣାମ କରି ହୋଇ ଅଛି । ଜମିକୁ
ବିପରୀ ପ୍ରକୃତ ସାବରେ ବ୍ୟବହାର
କରିବା ଉଚିତ ଭାବା ଏଠାରେ
ଦେଖାଇ ଦିଅ ହୋଇଅଛି ।

ଜନାଧୂଳ ସମବାୟ ସମ୍ମିଳିତ
ସମାଦବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସର୍ବ୍ୟମାନେ
ରୂପଶୈତିରେ ବିପରୀ ସାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁ ଅଛନ୍ତି ଭାବାର ଦୃଶ୍ୟ । ସେମାନେ
ବଢ଼ି ଉତ୍ସାହର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ-
ଅଛନ୍ତି ।

ସମ୍ମନର ବିଷୟ । ଏମେରକାର ଶଶୀମାନେଁ ଏହିପର ନିୟଂରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଅନ୍ତର୍ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଶଶ ବିଷୟରେ ସେହି ନିୟମ ଖଣ୍ଡ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଫେର୍ତ୍ତମାନେ ଜମିରୁ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ଫ୍ରେଲ୍ ପାଇବା ଆଶାରେ ଜମିରୁ ଏକାବେଳକେନାହିଁ କରୁଥିଲୁ ସେମାନଙ୍କୁ କୃଷି ବିଷୟରେ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ଭୂମିର ଅପବନ୍ଧବହାର ବନ୍ଦ ହେବା ସମ୍ଭବ ।

* * * *

ଜମିରେ ଗଛ ସବୁ ବିଗରି ଗଲି ଘରରେ ବଢ଼ିବ ଓ ଉଥେବି ସେ ବିଷୟରେ ଲୋସିନିଆ ଠାରେ ଅନ୍ତଦିନ ହେଲା ରବେଶା ଓ ପରାକ୍ରାନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ରବେଶର ଫଳ “ ଏମେରକାନ ସୋସାରଟ ” ପରିବାରେ ଓ ମଧ୍ୟ ଶରଣପୁ କୃଷି ପହିବାରେ ପ୍ରକାରିତ ହୋଇଥିଲା । ତହିଁରୁ ଜଣା ଯାଏ ସାଧାରଣ “ କେଓଲନ ” ଗଛ ବୁଦ୍ଧି ଫଳରେ ଉପକାରୀ । କେଓଲନରେ ଅଛି ଅଂଶ ଥିବାରୁ ତାହା ଗଛର ବୁଦ୍ଧି ପକ୍ଷେ ଅଣିକ ଘରରେ ଉପକାର କରେ । ସାଧାରଣ ବାର ସାଗରେ “ କେଓଲନ ” ମେଶାଇ ବ୍ୟବହାର କଲେ ଗଛ ହୃଦ୍ଦୟ ହୁଏ ବୋଲି ପରାମର୍ଶରୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା ।

“ମେଗେନିଜ୍” ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଗଛ ଉପକାର ହୁଏ । କିନ୍ତୁ “ କେଓଲନ ”ରେ ସେତେ ଉପକାର ହୁଏ ‘ମେଗେନିଜରେ’ ସେତେ ପରିମାଣରେ ହୁଏ ନାହିଁ ।

* * * *

ଶ୍ଵରଜୟ ରେଶମ ଶିର୍ଷ ଲୋପ ହୋଇ ଶିବାର ଅନ୍ତକ୍ଷା ହେଉଥିଲା । ଏହି ଶିର୍ଷକୁ ରକ୍ଷାକରିବା ଲାଗି ଶ୍ଵରଜ ଶର୍ଵିମେଶ “ ଟାରିପବୋର୍ଟ ”ର (ଶୁଲ୍କ ସମିତି) ମରାମତ ଶିର୍ଷ ଅଛିନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାନ ଦେଶରୁ ଓ ଜାଗନ୍ନାରୁ ଶ୍ରୀ ଦରର ରେଶମ ଲୁଗାମାନ ବହୁପରିମାଣରେ ଶ୍ଵରଜକୁ ଅମଦାନ ହେଉଥିଲା । ଶ୍ଵରଜୟ ରେଶମ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ଯେପରି ରକ୍ଷାଦେବ ସେ ବିଷୟରେ ବନ୍ଦର କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ଦାନ କରୁଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଦାନ ସପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ହେଲା ଶ୍ଵରଜକୁ ବିନ୍ଦୁ ହେବା ସକାଶେ ଏତେ ଅୟକ ପରିମାଣରେ ଶ୍ରୀ ଦରର ରେଶମ ମାଲ ଅଧୁଅଛି ଯେ ଶ୍ଵରଜୟ ଦେଶ ରେଶମର ଶଶ ଓ ବିନ୍ଦୁ ପରୁତପକ୍ଷରେ ବ କମି ଯାଉଥିଲା ।

ମହାଶ୍ରୀ ବାଣିଜ୍ୟ ସଂଏ ଏ ବିଷୟରେ ଗର୍ଭିମେଶକୁ ଜଣାଇ ଅଛନ୍ତି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରେଶମ ବ୍ୟବସାୟର ଅବସ୍ଥା ଯେପରି ହୋଇଥାଛୁ ରବେଶରେ ଶରଣପୁ ରେଶମ ଶିର୍ଷର ଉନ୍ନତ ଅଭିହୋକ ପାଇବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ମହାଶ୍ରୀ ଶରଣର ବ ୨ ପର ରେଶମ ବ୍ୟବସାୟର ହିସାବ ଦେଖିଲେ ଏହା ହୁଏ ଜଗାପିବ । ସନ ୧୯୭୩ ଠାରୁ ୧୯୭୩ ସାଲ ଏହି ବିନ୍ଦୁ ମଧ୍ୟରେ ମହାଶ୍ରୀ ଶରଣକୁ ହାରୁହାରି ୨୭୫୨୦ ପାଉଣ୍ଡ ରେଶମ (ମୂଲ୍ୟ ଟ ୮୦୦୦ ଟଙ୍କା) ରପ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସନ ୧୯୯୧-୩ ମହିହାରେ କେବଳ ୩୨୭୪୪୦ ପାଉଣ୍ଡ ରେଶମ (ମୂଲ୍ୟ ଟ ୨୦୦୦୦୦ ଟଙ୍କା) ରପ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଇଲା । ସନ ୧୯୯୫-୨୭ ମହିହାରେ ମହାଶ୍ରୀରେ ୪୮୦୦୦ ଏକର ଜମିରେ ତୁର ଗଛର ଶଶ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ୧୯୯୨-୩୧ ମହିହାରେ ୪୯୦୦୦ ଏକର ଜମିରେ ତୁର ରଷ ହୋଇଥାଇଲା । ତୁର ରଷର ଜମି ଗାନ୍ଧୀ ଏକବିରାମ କମି ଥିଲେଇଁ ରେଶମର ରଦ୍ଦାନ୍ତ ତାଳାରୁ ବେଶି ଅର୍ଥାତ୍ ଗାନ୍ଧୀ ଦୁଇଘର କମ୍ପେଯାଇଥିଲା ।

ବିଦେଶୀଯ ରେଶମର ଅମଦାନ ଓ ତହିଁର ମୂଲ୍ୟର ପୂର୍ବନା ନିମ୍ନେରୁ ଉଥାଗଲ ତହିଁର ଅମଦାନ ବିଷୟ ସହଜରେ ଶୁଦ୍ଧ ହେବ । ସନ ୧୯୯୫-୧୭ ମହିହାରେ ୨୩୨୩୭୨୯ ପାଉଣ୍ଡ (ମୂଲ୍ୟ ଟ ୮୪୩୮୮୭ ଟଙ୍କା) ରେଶମ ଅମଦାନ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୯୬-୩୦ ସାଲରେ ତା ଠାରୁ ଅୟକ ଅର୍ଥାତ୍ ୨୧୫୧୩୯ ପାଉଣ୍ଡ (ମୂଲ୍ୟ ଟ ୧୦୯୨୭୭ ଟଙ୍କା) ହୋଇଥାଇଲା । ସନ ୧୯୯୫-୧୭ ମହିହାରେ ବିଦେଶୀ ଅମଦାନ ରେଶମର ମୂଲ୍ୟ ପାଉଣ୍ଡ ପ୍ରତି ଟ ୨୪ ଅଣା ଥିଲା କିନ୍ତୁ, ସନ ୧୯୯୧-୩ ରେ ସେହି ଦର ଶ୍ରୀ ହୋଇ ଗଲା ଅର୍ଥାତ୍ ପିପାଉଣ୍ଡର ଦାନ ଟ ୪୮୮ ଅଣା ହେଲା । ବେଙ୍ଗେଲୋରରେ ଅମଦାନ ରେଶମ ଉପରେ ଶତକରା ଟ ୧୫ ଟଙ୍କା ମାଣୁକ ବସିଥାଇଲା । ସେ ମାଣୁକ ଦେଇ ପୁକା ଚାନ ଦେଶୀୟ ରେଶମ ପିପାଉଣ୍ଡକୁ ଟ ୫ ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମହାଶ୍ରୀର ଶ୍ରୀ ନିରସ ରେଶମ ଉପରେ କରାଯାଇବାକୁ ପାଉଣ୍ଡ ପ୍ରତି ଟ ୨୪ ଅଣା ଖର୍ବ ପଥଥିଲା, ଏବଂ ବିଦେଶକୁ ଶବାର ଯୋଗ୍ୟ ରେଶମର ମୂଲ୍ୟ ପାଉଣ୍ଡ ପ୍ରତି ଟ ୮ ଅଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା । ଶ୍ଵରଜୟ ରେଶମ ବ୍ୟବସାୟ ବିଗରି ପତ ଆୟକୁ ତାହା ଏଥିରୁ ଶିଖି ରୂପେ ଶୁଦ୍ଧ ଯାଇ ପାଇବ ।

~~~~~

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ସମ୍ବାଦ ।

ଦେଖ୍ୟାନଙ୍କର ତକ୍ତରେଠ ଉପାଧି ପ୍ରାପ୍ତି ।

ମୟୁରଭଞ୍ଜ କେବଳ ଦେଖ୍ୟାନ ମିଶ୍ରର ପି, କେ ସେନ ମହୋଦୟ କେନ୍ତିଜ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ । ତାଙ୍କର ଲଖିଛ ମେଉଁ
ପ୍ରବନ୍ଧମାନ (Theses) ପଠାଇ ଥରେ ସେବକୁ ସେଠାରେ ମନୋମତ ହୋଇ ଥିବାରୁ, ତାହାକୁ ଉକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ
“ଏହୁ, ଏହୁ, ତି”, ନାମକ ଉଚ୍ଚ ଉପାଧି ପ୍ରଦାନ କର ଅଛନ୍ତି ।

ତକ୍ତର ସେନ ମହୋଦୟଙ୍କର ଏହି ଉଚ୍ଚ ପଦ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ଅମ୍ବେମାନେ ବିଶେଷ ଅନନ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲୁ ।

ବଦଳି, ନିପୁଣ୍ଯ ଓ ଛୁଟ ।

ଶମତ ମହାବାବର ଠା ୨୦-୧୧-୦୨ ରଖର ଅବେଳା ।

ମିଃ ଏସ୍, କେ, ମହୁରୀ ଅନୁଗ୍ରହକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବାରୁ
ତାଙ୍କ ସ୍ଵାକ୍ଷରରେ ମିଃ ଆର, କି, ମାସ, ଏମ୍, ଏ, ବି, ଏର ସଦର
ଓ ଉଦିଲା ଇଲାକାର ଅଫିସିଏଟ୍ ଲେଖନେବେଳେ
ଅଫିସର ସୁଧ କିମ୍ବାକୁ ହେଲେ । ଏହା ବଂଗାତ ସେ କୋ
ଅପ୍ରେରେଟ୍ ସୋଷାଇଟର ରେକର୍ଡର ସୁଧ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁଥିଲୁ ତାହା ମଧ୍ୟ କରୁଥିବେ । ସେ (ମିଃ ଆର, କି, ମାସ)
ଲେଣ୍ଡ ରେକର୍ଡର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶାଶ୍ଵତ ଯେ ଗ ଦେବେ ।

ଶମତ ମହାବାବର ଠା ୨୦-୧୧-୦୨ ରଖର ଅବେଳା ।

ଅଫିସିଏଟ୍ ସେଟେଇମେଷ ଅଫିସର ମି, ଏଟ, ଆର,
ମହାନ୍ତି, ବି, ଏର ବାମନବାଟର ସ, ତି, ଅଫିସର ଘରରେ
କିମ୍ବାକୁ ହେଲେ । ସେଟେଇମେଷ ଅଫିସର ମି ଆର, ସି,
ପୋଷଙ୍କ ସେ ର୍ଯ୍ୟ ବୁଝାଇ ଦେଇ ଓ ପ୍ରମୁଦ ହେବା ଲୁଗି
ଯେଉଁ ସମୟ ଦ୍ୱାରା ତାହା ଶେଷରେ ସେ ବାମନବାଟ ସ, ତି,
ଅଫିସରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସନ ୧୯୩୨ ସାଲ ନିରେମର ମାସ
୧୪ ତାରିଖରେ ଯୋଗ ଦେବେ ।

ଶମତ ମହାବାବର ଠା ୨୦-୧୧-୦୨ ରଖର ଅବେଳା ।

ସଦର ସ, ତି, ଅଫିସର ମି ଯେ, ଏମ, ଧର ୧୯୫୧
ମୟିହା ନରେମର ମାସ ୧୮ ତାରିଖ ୦୩ ବୁଦ୍ଧିରେ ଅନୁରକ୍ତ
ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିକ୍ଷେଟ୍ ପଦରେ ନିମ୍ବାକୁ ହେଲେ । ଉକ୍ତ
ତାରିଖରେ ସେ ସଦର ସବୁ ତରକାରୀ ର୍ଯ୍ୟ ନିଃ ବିଦ୍ୟାଧର
ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବୁଝାଇ ଦେବେ ।

ଶମତ ମହାବାବର ଠା ୨୦-୧୧-୦୨ ରଖର ଅବେଳା ।

ବାମନବାଟର ସବୁ, ତି, ଅଫିସର ଟି ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର

ବ, ଏଲ ବାମନବାଟରୁ ସଦରକୁ ସବୁ ତରକାରୀ ଅଫିସର
ସୁଧ ବଦଳ ହେଲେ । ୧୯୫୧ ନିରେମର ୧୪ ତାରିଖରେ
ସେ ମି, ଏଟ, ଆର, ମହାନ୍ତି ବାମନବାଟର ର୍ଯ୍ୟ ବୁଝାଇ
ଦେଇ ସଦର ଠାରେ ନିରେମର ମାସ ୧୮ ତାରିଖରେ ଅପଣା
କାର୍ଯ୍ୟର କର ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

ଆ ଠେରୋବାବେଳେର ଠା ୨୦-୧୧-୦୨ ରଖର ଅବେଳା ।

କପ୍ରିପଦାର ସବୁ, ତି, ଅଫିସର ମିଃ ଏସ୍, ସି, ପୋଷ,
ଏମ, ଏ, ବି, ଏଲଙ୍କୁ ୧୯୫୧ ମିହା ତିବେମର ତା ୨ ରିଜ
ଠାରୁ ଏବଂ ମାସର ଅନୁଗ୍ରହ କୁଟ ଦ୍ୱାରା ଗଲା ।

ସଦର ଇଲାକାର ମାଜିକ୍ଷେଟ୍ ଓ ସବୁ ଜଳ୍ମି ମି, ତି, ଏକୁ,
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କପ୍ରିପଦାର ଅଫିସିଏଟ୍ ସ, ତି, ଅଫିସର
ସୁଧ ବଦଳ କରିଗଲା । ମିଃ ଏସ୍, ସି, ପୋଷଙ୍କ କୁଟ ଶେଷ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସେଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନରିବେ । ମହାବାବର ମଙ୍ଗୁରୁ
ଆଶରେ ଏହି ଅବେଳା ଦ୍ୱାରା ଗଲା ।

ଶମତ ମହାବାବର ଠା ୨୦-୧୧-୦୨ ରଖର ଅବେଳା ।

ପାଷପାତ୍ର ସି, ତି, ଅଫିସର ମିଃ ମହମଦ ଲାଇକ୍ରିବିନ୍
ବି, ଏଲଙ୍କୁ ତା ୧୯୫୧ ୧୮, ରିଜ ୦୩ ତା ୨୦-୧୧-୦୨
ରିଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୧୯ ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ କୁଟ ଦ୍ୱାରା ଗଲା ।

ତା ୨୩ ଓ ୨୪-୧୧-୦୨ ରିଜ ୧୫ ଦୂର ଦିନ ସରକାର
କୁଟ ଥିବାରୁ ତାହା ତାଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହ କୁଟ ସହିତରେ ଯୋଗ
କରିବାର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା । ତାହାଙ୍କ କୁଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ
ପାଷପାତ୍ର ଏସ୍ ଅଫିସର ମିଃ ଆର, ଏନ, ମହାନ୍ତି, ବି, ଏଲ
ସବୁ ଉଚ୍ଚକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଲୋଇବେ ।

ଶମଦ ମହାବଜାଳର ତା ୧-୧-୩, ରଖଇ ଅଣେଣ ।

ସଦର ଓ ଉଦଳା ଇଲକାର ଲେଣ୍ଡ ରେବେନିର୍ତ୍ତ ଅପିସର ମିଃ ଏସ, କେ ଗଢ଼ୀଙ୍କୁ ତା ୨-୧୧-୩, ଠାରୁ ତା ୧୩-୧୨-୩, ରଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକମାସ ୧, ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ଛୁଟ ଦିଅଗଲ । ବଢ଼ ଦିନ ଓ ନୂତନ ବର୍ଷର ଛୁଟକୁ ସେ ଏହି ଅନୁଗ୍ରହ ଛୁଟ ସଙ୍ଗରେ ଯୋଗ କରିବାର ଅନୁମତି ଦିଅଗଲ ।

କୋଥିରେଟେର ସୋସାଇଟିର ରେଜିସ୍ଟ୍ରାର ମି, ଆର, ଜି, ଦାସ ଏମ୍, ଏ, ବି, ଏଲ ମିଃ ଏସ, କେ ଗଢ଼ୀଙ୍କୁ ଛୁଟ ସମୟରେ ସଦର ଓ ଉଦଳା ଇଲକାର ଲେଣ୍ଡ ରେବେନିର୍ତ୍ତ ଅପିସରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଏହା ଛାତା ସେ (ମିଃ ଆର, ଜି, ଦାସ) କୋ ଅପିରେଟେର ସୋସାଇଟିର ରେଜିସ୍ଟ୍ରାର ସ୍ଵରୂପ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲୁ ତାହା ମଧ୍ୟ କରୁଥିବେ ।

ଶମଦ ମହାବଜାଳର ତା ୧-୧-୩ ରଖଇ ଅଣେଣ ।

ସଦର ଓ ଉଦଳା ଇଲକାର ଲେଣ୍ଡ ରେବେନିର୍ତ୍ତ ଅପିସର ମିଃ ଏସ, କେ, ଗଢ଼ୀଙ୍କୁ ତା ୨-୧୧-୩, ରଖ ଠାରୁ ୧ ମାସ ୧, ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ଛୁଟ ଦିଅଯାଇଥିଲ । ସେହି ଛୁଟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଦିଅଗଲ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଗଲୁ ଅଛି ଅୟକା ଛୁଟ ସମୟରେ ସେହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଗଲିବ ।

ଶମଦ ମହାବଜାଳର ତା ୧-୧-୩ ରଖଇ ଅଣେଣ ।

ଉଦଳା ସବ, ତ, ଅପିସର ମିଃ ଏସ, ସି, ପୋଙ୍କୁ ତା ୧-୧୧-୩, ରଖ ଠାରୁ ଏକ ମାସର ଯେଉଁ ଅନୁଗ୍ରହ ଛୁଟ ଦିଅଯାଇଥିଲ ତାହା ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ସ୍ଵରୂପ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଦିଅଗଲ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଗଲୁ ଅଛି ଅୟକା ଛୁଟ ସମୟରେ ସେହି ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଗଲିବ ।

ବଜାର ଦର ।

ବାରିଧରା ହାଠ ।

(କ) ଶବ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ।

ଭାରତ ।	ଜିନିଷର ନାମ ।	ଦର ।
୨୭-୧୧-୩	ସାତାଶାତୀ ଗୁଡ଼ଳ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୫ ର
	ନତିଆଶୀ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୬ ର
	ନାଟୁର୍ବୀ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୬ ର
	ମହୁଚିପା	୨୦
	ବାଣିପୁରୁ	୨୦
	ମୋଟା ଲାଲ	୨୦
	ବାରମିଶା	ଧାନ ଏକ ମହିନରୁ
୧୨-୧୨-୩	ସାତାଶାତ ଗୁଡ଼ଳ	ଟ ୧ କାରୁ ସେ ୩ ର
	ପିନ୍ଧିବାସ	୨୦
	ହେମତାରଣୀ	୨୦
	ଅସନା	୨୦
	ନାଗର୍ବୀ	୨୦
	ମୋଟା ଲାଲ	୨୦
	କଳମକାଟି	ଧାନ ମ ୧ ହଣରୁ
	ଲାଲ କଳମା	୨୦
	ସାତାଶାତ	୨୦
	ବାରମିଶା	୨୦

(ଗ) ପନିପରିବା ଫଳ ଇତ୍ୟବି ।

୨୭-୧୧-୩	ଗୋରଥକୁ ସେ ୧ ରକୁ	ଟ୦/୭ ରୁ ଟ୦/୭
	ପିଆଜ	୨୦/୭
	ରସୁଣ	୨୦/୧
	କଞ୍ଚା ଲଙ୍କାମରତ	୨୦/୨
	ଶାନ୍ତିଲ୍	୨୦/୨
	ତେଜୀଳ	୨୦/୨
	ବାଇଗଣ	୨୦ ୧
	କଳସି	୨୦/୨
	କୁନ୍ଦୁରୀ	୨୦ ୧
	ଖୁମୁର୍ଦ୍ଦୁ	୨୦/୧
	କେବଳୀ ଗୋଟାକୁ	୨୦ ୦
	କମଳା	୨୦ ୦
	ଲେମୀ	୨୦ ୦
୧୨-୧୨-୩	ଗୋରଥକୁ ସେ ୧ ରକୁ	୨୦/୭ ରୁ ଟ୦/୨
	ପିଆଜ	୨୦/୨
	ରସୁଣ	୨୦/୧
	ଲଙ୍କା (କଷ)	୨୦/୨

ଲକ୍ଷା (ଶୁଣିଲ)	,,	ଟ ୦/୫	ମୁଗ ତାଳ	,,	ଟ ୦/୭
ବିଲା ବାରଗଣ	,,	ଟ ୦/	ବର	,,	ଟ ୦/୭
ଟେଲିକି	,,	ଟ ୦/୫	ସୋରଷ	,,	ଟ ୦/୮
ବାରଗଣ	,,	ଟ ୦ " "	ହୋଟ ଦରତି	,,	ଟ ୦/୯
ମୂଳା	ଗୋଟା	ଟ ୦ ୩	ଟେଲିକି (କଞ୍ଚା)	,,	ଟ ୦/୧
କଦଳୀ	"	ଟ ୦ ୩	" (ଶୁଣିଲ)	,,	ଟ ୦/୧୨
କାରୁଡ଼	,	ଟ ୦ ୩	୧୨-୧୨-୨୨ ଢୁଡ଼ା	,,	ଟ ୦/ ରୁ ଟ ୦/୨
କୋବି (ପ୍ରକଟ)	୧	୧୦/	ମୁଗ	,,	ଟ ୦/
କୋବି (ବଢ଼)	୧	୧୦/୮	ବର	,,	ଟ ୦/୯
(ଗ) ନାନୀ ପ୍ରକାର ବାଜେ ଜିନିଷ ।			କୋଇଥ	,,	ଟ ୦/୯
୧୨-୧୨-୨୨) ଦୋକ୍ରା	ସେ ୧ ର	ଟ ୦୭	ଖସା	,,	ଟ ୦/
ଦେଖି ଦୋକ୍ରା	,, ର	ଟ ୦/୭	ସୋରଷ	,,	ଟ ୦/୭
କୁଣ	,,	ଟ ୦/୭	ଗୁଜିଆ	,,	ଟ ୦/୯
କୁଡ଼ି	,,	ଟ ୦/୮	ଟେଲିକି (କଞ୍ଚା)	,,	ଟ ୦/୯
କୁଡ଼ା	,,	ଟ ୦/୯	" (ଶୁଣିଲ)	,,	ଟ ୦/
ମୁଗ	,,	ଟ ୦/୭	ଢୁଡ଼ (ନୂଆ)	,,	ଟ ୦/୮

ଅଇନ ଅଦାଳତ ।

ନୁହୁରଭଙ୍ଗ ଷ୍ଟେଟର ମହାମାନ୍ୟ କୁତ୍ସିଏଲ କମିଟୀ ।

ଉପତ୍ତି—

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ଶାହାରନ୍ଦୁ ରଙ୍ଗ ଚେତ୍ର — ପ୍ରେସିରେ

କୁତ୍ସିଏଲ କମିଟୀ ।

ଶାହାର ପଶାନ୍ତ ରୁମ୍ର ସେନ ଏତୁଏତ — ବେଳେନାନ

କୁତ୍ସିଏଲ କମିଟୀ ସହସ୍ର ।

ସନ ୧୯୫୦-୩ ମସିହାର ନ ୭ ମୂର ଫୌଜଦାରୀ ଅଧିକାର ।

ଷ୍ଟେଟ ଜକ୍କ ମିଶ୍ର ଏସ, ଏନ୍, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ହକ୍କମ ବିବୁଷଣେ ଅଧିକାର ।

ଦାମ ମାହାଲ ଏବଂ ଚେତନ ମାହାଲ

ଏପିଲେଖମାନେ ।

ବନାମ

ମୁହୂରଭଙ୍ଗ ଷ୍ଟେଟ

ରେସପଣ୍ଡେଣ୍ଟ ।

ଦାମ ମାହାଲ ପକ୍ଷରୁ ଶାୟକୁ ଲାଲମୋହନ ପତ ଓବର ।

ଟେଲିନେ ମାହାଲ ପକ୍ଷରୁ ଶାୟକୁ ପରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଦସ୍ତ ଏମ, ଏ, ବ, ଏୟ; ଓବର ।

ମୁହୂରଭଙ୍ଗ ଷ୍ଟେଟ ରେଫ୍ରେଶ୍ରୁ ଶାୟକୁ ପାଶିଗାଣ ବ, ଏକ, ଟୋଟ୍ ଓବର ।

ମୃତ ଶୁନ୍ମନନ୍ଦ ମାହାଲିଅଣୀ ଗୋଟିଏ ବିଧବୀ ସ୍ଥାଲୋକଥାର
ବାମୁନ୍ଦାଟୀ ସ. ଉ. ଅନ୍ୟର୍ତ୍ତ ବହଳଦାଥାନା ଅଧୀନ ଠାକୁର-
ବାତ ମୌଜାରେ ତାହାର ସାମୀ ଗୁହରେ ବସବାସ କର
ଅମୁଥର ।

ତା ୧୯୬୦ ରିକରେ ଉପରବେଳା ଗରା କାଳୀ
ନାମକ ଅଛ ଜଣେ ବୃକ୍ଷାରୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଶୁନ୍ମନାଁଜଗଳରୁ

କାଠ କାଟିବା ସକାଣେ ଶୁତ ଅନିବାଧାର୍ ହସତୀର ଫରେଖେ
ପାପଅନ୍ତିଷ୍ଠର ଯାଇଥିଲ । ବେଳା ନାଗପୁର ରେଲେଖେ
ବହଳଦା ହେଉ ଷ୍ଟେଟ ନିକଟରେ ଉପରେକୁ ପାପଅନ୍ତିଷ୍ଠର ଅଛି ।

ସେମାନେ ପାପଅନ୍ତିଷ୍ଠରେ ଫରେଖେଇକୁ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଉତ୍ତର-
ପରେ ସେମାନେ ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ମଦ ଦୋକାନରୁ

ଯାଇ ମଦ ପିଇଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ ମୁଦ୍ରାଲୁ ତୋରନ ତାହାର ଥା ଫୁଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବହତ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ସମସ୍ତେ ମିଳି ଖେଳାରେ ମଦ ଖାଇଲେ । ଫୁଲର ଘର ଘାଁଥ ମଧ୍ୟ ଦୋକ୍ରା ଦିନିବା ସକାଶେ ସେଠାକୁ ପାଇଥିଲା ।

ତୋରନ ଓ ଫୁଲ ଟାଟା ନଗରକୁ ରେଲରେ ଯିବା ସକାଶେ ଅର୍ଥିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ପହଞ୍ଚିବା ଅଗରୁ ଗାତ୍ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଇଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ତୋରନ, ଫୁଲ, ଘାଁଥ, ଗଜା ଏବଂ ଶୁନ୍ଦିମଣୀ ଏକହେ ହସିଛିଥାକୁ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାମ ଅତେ ବାହାରିଲେ ତେତେବେଳେ ଷୁର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ର ଯାଉଥିଲା ।

ସେମାନେ ରେଲ ଟୋସନାକୁ ପ୍ରାୟ ଅଥ ମାରିଲୁ ରସ୍ତା ଯାଇଥିଲୁ ଏହି ସମୟରେ ମୁଦ୍ରାଲୁ ଦାମ ହଠାତେ ସେମାନଙ୍କର ପଛଆକୁ ଅର୍ଥ ପହଞ୍ଚିଗଲା, ଏବଂ ହାତରେ ଧରିଥିବା ଲାଠିଦାର ଶୁନ୍ଦିମଣୀରୁ ପିଟିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶୁନ୍ଦିମଣୀ ଲମ୍ବ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଏବଂ ଦାମ ଉକ୍ତ ଲାଠିରେ ଅହର ମାରିଲା; ଏବଂ ତହିସରେ ତୋରନର ହାତକୁ ଲାଠିଟି ବହାର ଦେଇ ଶୁନ୍ଦିମଣୀରୁ ଅହର ପିଟିବା ପାଇଁ ଅନୁଷ୍ଠେଷ କରିଥିଲା । ଶୁନ୍ଦିମଣୀ ମରିଯାବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୋରନ ସେହି ଲାଠିରେ ପିଟିଥିଲା ।

ଦାମ ତୋରନ ଉତ୍ତର୍ପେ ଘାଁଥିର, ଦୁଇ ଭିତରକୁ

(ଶ୍ଵର)

ଦାମ ମାହାର ଓ ତୋରନ ମାହାର ଉତ୍ତର୍ପେ ଦଶବିଧ ଅରୁନର ଦଳୀର ଦଳୀ ଏଥାରେ ଦିଗ୍ନିରେ ଦୋଣ ସାବଧି ହୋଇ ତା ୧୯-୧୦୦ ରାଜ ସନ୍ଧା ଏ ୨ ଥା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାମ ଠାରୁ ରବାତର ଶୁନ୍ଦିମଣୀ ମାହାରିଆଙ୍କାରୁ ଜୀବନରେ ବଧକର ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ହେବାରେ ସେମାନଙ୍କ ଯାବାବକ୍ଷଣ ବାସବାସର ଅଦେଶ ହୋଇଅଛି । ଏହି ମୋକଦମାର ପଢାବଳୀ ନିମ୍ନ ଅଦାଳତର ରସ୍ତରେ ବିଶ୍ଵର ଭାବେ ଲେଖା ଥିବାରୁ ଏଠାର ଟାହାର ପୁନରସ୍ଥାନରେ ଅନାବଶ୍ୟକ । ଉତ୍ସବ ଅସାମୀ ପୁଥକ୍ ପୁଥକ୍ ଭାବରେ ଏହି ମୋକଦମାର ସେମାନଙ୍କର ଦାତ ଉତ୍ୟାପନ କରିଅଛିନ୍ତି । ମାସ ମୋକଦମାର ସମୟ ବିବରଣ ଉତ୍ସବକୁ ପ୍ରତ ସମାନ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତରିତ ହେତେ । ଜଗକର ଅପର ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଠାରୁ ପୁଥକ୍ ଓ ପରମ୍ପର ଦିଗ୍ନିର୍ଧାର ଥିବାର ଅପର ଉତ୍ୟାପନ ହୋଇଅଛି । ସେହି ହେତୁ ଅସାମିଆନଙ୍କ ଅପର ପୁଥକ୍ ଭାବରେ ଉତ୍ୟାପନ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଦୂର ଜଣ ଓଳେ ନିମ୍ନକୁ ବରସାଇଥିଲେ । ମୁଦ୍ରାମାନଙ୍କ ଉତ୍ସବକୁ ନିମ୍ନରଙ୍ଗିତ ମତେ ଅପର ଉତ୍ୟାପନ ହୋଇଥିଲା :—

ବିବାହ କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ପରମ୍ପର ବନ୍ଧୁ ଅଟକୁ ।

ସେ ଦୂର ଜଣ ଏହି ପର ନିଷ୍ଠାର ଓ ସାଂଦାତକ ଅପାଦ ଦେବାର ଦେଖି ଫୁଲ, ଘାଁଥ ଏବଂ ଗଜା ରଷ୍ଟର ହୋଇ ଥିଲା, ରଷ୍ଟର ନିଷ୍ଠାର ମୁଦ୍ରାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ରେତେଥିଲେ । ସେହି ନିବା ବାଲରେ ତୋରନ ରକ୍ତ ଲାଗିଥିବା ଉକ୍ତ ଲାଠିକୁ ପୋତ ପକାଇଥିଲା । ସେହଠାରେ ଅସାମ ଦ୍ୱୟ ଧର୍ମ ଦେଇ କହିଥିଲେ ଯତ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେବେ କେହି ପଟଶାର କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ କାହାର ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ କରି ତାହାରେ ଶୁନ୍ଦିମଣୀ ପର ମୁଦ୍ରାମାନେ ତାର ମାର ଦକ୍ଷାଇବେ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ଗୈବିଦାର ଖେଳ ମାହାର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ପଟଶା ସ୍ଥଳରେ ମୃତ ଦେହ ପତିଥିବାର ଦେଖିଲେ । ବହଳଦା ଥାନାରେ ଏତ୍ତା ଦିଅଗଲା ଏବଂ ପୋଲିସ ଦେନ୍ତ ଗଲିଲା । ପ୍ରାୟ ଦି ୪ ନ ପରେ ପଟଶା ଦେଖିଥିବା ସାନ୍ତ୍ଵିମାନେ ପୋଲିଶ ନିକଟରେ ପଟଶା ବିଷ୍ଟୁ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ତୋରନ କହିବା ମତେ ପୋଲିଶ ଉକ୍ତ ଲାଠିକୁ ନିଷ୍ଠ ବାଲକୁ ପାଇଲେ ଏବଂ ସେହି ଲାଠି କଲକତାର ରମ୍ପିରେଲ ସିର୍ଗେଲେଜିଷ୍ଟକ ଥାର ପରାଷିତ ହେବାରେ ତାହିଁରେ ମନୁଷ୍ୟର ରକ୍ତ ଲାଗିଥିବାର ଜଣାଗଲା ।

(୧) ପଟଶାର ଶକ୍ତି ପ୍ରମାଣ ବିଷ୍ଟୁରେ ଫୁଲ, ଘାଁଥ ଓ ଗଜା ମୋନଙ୍କୁ ବିଶ୍ଵାସ କରିଯାଇ ମୁଦ୍ରାମାନଙ୍କୁ ସକା ଦିଅଯାଇଅଛି କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ସାହାଯ୍ୟକାଣ୍ଡ ମୁଦ୍ରା (accomplices) ଥିବାକୁ ସେମାନଙ୍କ ଯବାନବନ ଅନ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥର ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ବିଶ୍ଵାସ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେ ।

(୨) ଦାମ କେବେ କାରଣରୁ ଏପର ଅପରଥ କରିଥିଲା ତାହା ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ପ୍ରମାଣ ହୋଇ ନାହିଁ ।

(୩) ଯେଉଁ ଲାଠି ଦ୍ୱାରା ଏହି ପଟଶା ସମ୍ବାଦର ହୋଇ ଥିଲେ ସେହି ଲାଠି କେବେ ଠାରୁ ବିପରୀ ଭାବରେ ନିଷ୍ଠର ଏହାର ଉପରେ ମୋକଦମାର ଅଧିକାରୀ ପ୍ରମାଣ ନିର୍ଭର କରେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଲାଠି ଯେପରି ଭାବରେ ମିଳିଥିଲା ଏବଂ ସେ ସମ୍ବାଦ ତୋରନର ଉକ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଅଛି ନାହିଁ । ଏବଂ ନିମ୍ନ ଅଦାଳତ ସେହି ସବୁ ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ସେହି ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ମିଜାନ୍ଦୁରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବା ଦ୍ୱାରା ସେ ଭୂଲ କରି ଅଛନ୍ତି ।

(୪) ନିମ୍ନ ଅଦ୍ୟାଳତ ଦଶ ବିଧ ଆଇନର ଧା ୨୨ ରୁ ଏ ମୋକ୍ଷବିମାରେ ପ୍ରସ୍ତୁଗ କରିବା କୀର୍ତ୍ତି ଭୂଲ କରିଥିଲାନ୍ତି ।

(*) ମୋକଦମାର ପ୍ରମାଣରୁ ଜଣାଯାଏ ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ତାହା ଦାମ କିମ୍ବା ଚେତନା ଦ୍ୱାରା ନ ହୋଇ ସମ୍ଭବତଃ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଜାଣିତ ବନ୍ଧୁଙ୍କାରୀ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଅଛି ।

(୭) ଦଟା ଲୁଗାମାନ ମୁଦ୍ରାଲୁମାନଙ୍କ ବିବୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରମାଣ ସ୍ଵରୂପ ବିବହାର ହୋଇଅଛି ବିନ୍ତୁ ମୁଦ୍ରାଲୁମାନେ ଘଟଣା ସମୟରେ ସେହି ଲୁଗାମାନ ବିବହାର କରିଥିବା ପ୍ରମାଣ ହୋଇନାହିଁ ।

ଅବଶେଷରେ ଏଗର ଅପରି ଆଗନ୍ତ କରସହୋଇଥିଲୁ ଯେ
ଯେଉଁ ସବୁ ଆମାର ଦ୍ୱାରା ଶୁଦ୍ଧିମଣୀ ମୃତ ହୋଇଥିଲୁ ସେ ସବୁ
ଆପାର କାହାଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲୁ ଏବେଳୁରେ ସଟିକ ପ୍ରମାଣ ନ
ଥିବାରେ, ଦ: ବ: ଆ: ର ଧା ୩୭ ର ଅନୁସାରେ ମୁଦ୍ରାଲୂମାନଙ୍କ
ବରକୁରେ ଦଶବିଧାନ ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ପ୍ରଥମରୁ ଏହା କୁହା ପାଇ ଯେ ଦାମ ମାହାଳ
ଏବଂ ଚେତେ ଉପରେ ପ୍ରଥମ ଅପରେ କୌଣସି ଭିତ୍ର ନାହିଁ ।
ବାସୁଦବ ଏହା ସମୟ ମୋକଦମାର ବାରଂଶ ଅଟେ । ଘଟଣା
ଦେଖିଥିବା ସାକ୍ଷିମାନେ ସହାୟକାରୀ (accomplices)
ବୋଲି ଧୂମାର ନିଧାରେ । ଫୁଲ, ପାରିଆ ଏବଂ ଗଜୀ ଦଟଣା
ବିଷୟ ଦେଖିଥିବା ସାକ୍ଷିମାନଙ୍କର ପ୍ରମାଣ, ଅନ୍ୟ ସମୟ ସାକ୍ଷି-
ମାନଙ୍କର ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ମୋକଦମାର ଢଳାପର ଘଟଣାର
ବିବରଣ ଯାହାକ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥାଏ,
ଏଥରୁ ମୁଦାଳମାନଙ୍କର ଦୋଷ ସମ୍ମର୍ତ୍ତ ଘବରେ ପ୍ରମାଣ
ହୋଇଥାଏ । ଘଟଣା ବିଷୟ ଦେଖିଥିବା ସାକ୍ଷିମାନେ ଯେ
ମୁଦାଳମାନଙ୍କର ସାହାୟକାରୀ ଏ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଭିତ୍ର
ନାହିଁ । ଏ ଘଟଣା ସେମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତରେ ଘଟିଥିଲା ସତ୍ୟ,
ଫୁଲ ବଞ୍ଚିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ମୁଦାଳମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବାଥ
ଦେଇ ନଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେହି ସ୍କୁଲରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଃକୌଣସି ବାଥ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଘଟଣା ବିଷୟରେ
ରହିଥାଏରେ ତାହାରୁ କାହା କିବକିରେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି
ତାହାହେଲେ ସେମାନେ ମୁଠ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବେ
ଏପରି ଧନ୍ତବ ସେମାନଙ୍କୁ ଦ୍ୱାରା ରହିଥିଲୁ ଓ ରଧୁରୁତ ହୋଇ
ସେମାନେ ଜାଗବ ରହିଥିଲେ ।

ମୁଦାଳମାନଙ୍କ ରେଧରୁ ପ୍ରମାଣ ଥିଲାର ଥା' ୨ ଏ
ଅନୁଷ୍ଠାରେ ଲୁଟି ବାହାର କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ
ଛାଇଁ କରି ଯାଇଥିଲା ତାହା ଗିରଣୀପୁ ନହେଁ ବୋଲି ପ୍ରତିର

ପରମାଣୁରେ ଅପରି ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏଛି । ମୋକ୍ଷଦମାର
ଏହି ଅଂଶ ଯଦି ସଙ୍କୃତୀୟରେ ପରିଚ୍ୟକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମଧ୍ୟ
ସେମାନଙ୍କର ଦୋଷ ସାବ୍ଦ୍ୟ ହେବ । ଅତିଏବ ଅମ୍ବେମାନେ
ଏ ବିଷୟରେ କୌଣସି ରହିଥିବାର ମନେ କରୁ ନାହିଁ । କିମ୍ବା
ମୁଦ୍ବାଲମାନଙ୍କର ଦୋଷ ପ୍ରମାଣ କରିବା ବିଷୟରେ ଦଢା ଲୁଗା-
ମାନ ସେ ସଙ୍କୃତ ଅବଶ୍ୟକ ତାହା ମନେ କରୁ ନାହିଁ । ହସ-
ତହଠାରୁ ଠାଳୁର ବାଚି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସିବା ବାଟରେ ଯେଉଁ ସବୁ
ଦଟଣେ ଘଟିଥିଲା ସେହି ପଟଣର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ଏ ମୋକ୍ଷଦମା
ନିର୍ଭର କରୁଥାଏଛି । ଶୁଣିମଣି ମାହାଲଅଣି ଚେତନ ଏକ
ଦାମ ଦ୍ୱାରା ଅନାତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟ ମୁଖରେ ପହତ
ହୋଇଥାଏବୁ ବୋଲି ମୁଦେଇ ପକ୍ଷ ଯାହା ପ୍ରମାଣ କରିଅଛନ୍ତି ସେ
ବିଷୟରେ କୌଣସି ସମେହ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁସଙ୍ଗିତ
ବିଷୟରେ ଯାହା ପ୍ରମାଣ ହୋଇଥାଏବୁ ତାହା ଅମ୍ବେମାନେ ବିଶେଷ
ଅବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମନେ କରୁନାହିଁ ।

ଏଠାରେ ଏ କଥା ଜହିବା ଅବଶ୍ୟକ ଯେ ଘଟଣା ଯେଉଁ
କ୍ଵାରଣେ ଦର୍ଶନ ତାହାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ରହିଅଛି ।

ଦୋଷିର ଦୋଷ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ସକାଶେ କେଉଁ
କାଗଣ୍ଠୁ ତାହା ବ୍ୟକ୍ତିରେ ସେ ବିଷୟ ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ
ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ତଥାପି ଏହା ପ୍ରକୃତ ଘାବରେ ପ୍ରମାଣ
ହେବେ ଦୋଷିର ଦୋଷ ସାବ୍ୟସ୍ତ ବିଷୟରେ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ
ସହାୟତା କରିଥାଏ । ଏହି ମୋକଦମାରେ ଷ୍ଟେଟକାନ୍‌
ମହୋଦୟ ପଠଣାର କାରଣ ସମ୍ମୋଷ ଜନକ ଘାବେ ପ୍ରମାଣିତ
ହୋଇ ଥିବାର କାରଣ ଯାହା ସିଂହାନ୍ତ କରି ଅଛନ୍ତି ତାହା ଅବ-
ଶ୍ଵାସ କରିବା ଆମ୍ବାଲାଙ୍କର କୈଶରି କାରଣ ନାହିଁ । ମୃତ
ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପରେ ହୋଇଥିବା ଅପାତ ମୁଦାଳମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ
ହୋଇ ଅନ୍ୟ କାହାର ଦ୍ୱାରା ହୋଇ ଥିବାର ଯେବେ ଅପରି
ଅଗନ୍ତ କରିଯାଇଥାନ୍ତି ତାହା ଘରେହନ ଅଟେ । ମୋକଦମାର
ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଦୁଷ୍ଟେ କୈଶରି ଜଣକ ଉପରେ ଦୋଷର ସମସ୍ତ
ଘର ଲଦିବେବା ଅସମ୍ଭବ । ଏ ମୋକଦମାରେ ମୁଦାଳମାନଙ୍କ
ବିପକ୍ଷରେ ଏତେ ପ୍ରମାଣ ରହିଥାନ୍ତି ଯେ ସେ ବିଷୟରେ ଜାଣା
କରିବାର ଅବସର ନାହିଁ ।

ମୋକବମାର ଦାଟଣା ବିଷୟରେ ଥା ୩' ର ପ୍ରସ୍ତୁତ୍ୟ
ନୁହେ ବୋଲି ଯେଉଁ ଅପରି ବର୍ଣ୍ଣାଇଅଛି ତାର କୌଣସି
ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ଅମୂଳଙ୍କ ମତରେ ଦାମ ନିଜେ ଆଧାର କରିବା
ପରେ ଚେତନର ହାତକୁ ଲାଠି ବହାଇ ଦେଇ ଥକୁଥାର,
ଚେତନର ତୁମିରେ ପଢିଥିବା ଶୁଣିମଣା ଉପରେ ଅନ୍ତର

ଦେବାକୁ କହିଥିବା ଏବଂ ଚେତନ ସେହି ଅନୁଶେଷ ଅନୁସାରେ
ଦିଲେ ସଙ୍ଗେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ବିଷମ୍ବରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ
ରହିଅଛି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଉତ୍ସ ଆସାମୀ ଦ, ବ, ଥ, ର

ସାଙ୍କର : ପି, କେ, ସେନ, ଦେଓଖାନ,
ସଦସ୍ୟ କୁତୁହଳ କମିଟି ।

ତା ୩ | ୧୦ | ୩୨ ରିଟ୍

ଦ ୩୦, ଓ ୩୨ ଫା ଅନୁସାରେ ଦାୟୀ ଅଟକ୍ରି ।

ଏହି ଅଧିଲ ଉପମିଷ୍ଠ କରାଗଲା ଓ ନିମ୍ନ ଅଦ୍ୱାଳିତଙ୍କ
ଆଦେଶ କାଏମ ରଖାଗଲା ।

ସାଙ୍କର : ପି, ମି, ବ, ଦେଓ, ପ୍ରେସ୍‌ଟେଲ୍,
ସଦସ୍ୟ କୁତୁହଳ କମିଟି ।

ଆବଶ୍ୟକ ବନାମ ଅନାବଶ୍ୟକ ।

ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ପଦବୀ ସିଂହ ପାଣିଶାହ ବି: ଏଲ୍ ଫ୍ରେନ୍ ଓକ୍ଲା ।

ଯାହା ଜଣକର ଅବଶ୍ୟକ, ଅନ୍ୟ ଜଣକ ପଞ୍ଜରେ ତାହା
ଦୁଃଖ ଓ ଦୁର୍ଗର । ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ପରିଚ୍ଛବିରେ ସ୍ଵର୍ତ୍ତନରେ
ଦିଲ୍ଲୀଏ; ଅତୁକୁଣ୍ଠ ବହୁ ଓ ମୂଳ୍ୟବାନ ପୋଷାକରେ ମଧ୍ୟ
ଦୃଶ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ । ଫୁଲ ବଗିରାଟିଏ ଦେଖି କିଏ ଖୁବି ନାହିଁ ଏ?
କରନ୍ତି କେତେ ପଣରେ ଜଣେ । କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ସବୁ
ମାତ୍ର ବେଳିଶି ଲୋକେ । ଶୁଭହସ୍ତରୀୟ ପୋର୍ଟିବା କଥା
ଇଂରେଜରେ ଅଛି । ଅମ କଥାରେ, କାହାରକୁ ଯେ କୌଣସି
ରଙ୍ଗର ହାତ୍ତିଏ ଦାନ ଦେଲେ, ତାହା ଦଣ୍ଡରୁ ବଳ ପତେ ।
ଏହା ବୋଲି ମୂଳ୍ୟବାନ ପୋଷାକ, ଫୁଲ ବଗିରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
ଅତିମୂରତ ଯେ ଅବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ଏ କଥା କେହି କହନ୍ତି
ନାହିଁ ।

ସମୁଦ୍ର ଜଳ ଲବଣ୍ୟକୁ; ପାଞ୍ଚମ୍ବ ହୋଇଥିଲେ, ବେଣି
ଅବଶ୍ୟକ ହୋଇ ଥାନ୍ତା । ସତେ କଣ ବିଧାତା ସମୁଦ୍ର ପାଶିକୁ
ଲୁଣିଅ କରି ଅବଶ୍ୟକ କରିଅଛନ୍ତି ? ଅନେକେ କହିବେ—
“ ଲୁଣିମାର୍କ ସାଦ ପାଇଛ ? ଗୋଟିଏ ବୋଲି ସେପରି ମାଛ
ମିଳିନା ନାହିଁ; ସେକିବ ଛାଡ଼ା ଧୋବ ଫରଫର ଫୁଲଙ୍ଗଣ
ଅଟିରେ ପକାଇବାକୁ ନଥାନ୍ତା ” । ସମୁଦ୍ର ଜଳ ପାଞ୍ଚମ୍ବ
ହୋଇଥିଲେ ଯେଉଁ ଅବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାନ୍ତା, ବର୍ତ୍ତମାନ
ତାହାମାତ୍ର ବରଂ ବେଗି ହୋଇଅଛି ।

ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଘେଜଗାର କରିବ, ଖାଇବ, ପିଲିବ, ଦିନେ
ଶିଶୁ ନରିବ । ତାର ପୁଣି ଦଶାକେ ତିନିଶ ମାରଇ ଉଚିବା,
ଗଛ ପଦର ଶିରର ପନନ ମାପିବା, ଗୋଟିଏକର ଉପରବୁ
ଉଠିବା ଉତ୍ତଥାବି-ଅବଶ୍ୟକ କଣ ? କେବିକି ଯୁଗରେ ଅମର

ଯେଉଁ ତେଜି ପ୍ରସାଦ ଜଳୁଥିଲା, ଅଜିଯାଏ ସେହିପରି ଥିଲେ,
କ'ଣ ବିହୁ କଣ ଥିଲା ? ହରକେନ ଲକ୍ଷନ ଗ୍ୟାପବଜ୍ଞ ଓ ବିଜ୍ଞାନ
ବଜା ନ ହୋଇଥିଲେ, ମନୁଷ୍ୟର ବିହିକ ବା ପାରତିକ
ଉନ୍ନତରେ ବାଧା ପଡ଼ନ୍ତା କି ? ଏହାର ଉତ୍ତର ବଢ଼ ସହଜ ।

ମନୁଷ୍ୟ ସବୁ ଯୁଗରେ ଖୋଜେ ସଙ୍ଗ ସୁଖ; ଖୋଜେ
ଅମୋଦ ଅନ୍ତରାଦ । ସାମାଜିକ ଜାବ ବିଶେଷ ବୋଲି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ
କେହି କେହି ମଧ୍ୟ କହିଥାଅନ୍ତର । ବାସ୍ତବିକ କଥା, ଅଜାବନ
ତାର ବନ୍ଦୁ ଖୋଜିବାରେ ଯାଏ । କେହି ଘରବାନ୍ ତାହା
ପାଏ; ଅସ୍ଵକାଂଶ ନ ପାଇଁ ମନେ ମନେ ହଇଗଣ ହିଅନ୍ତି,
ଅଶେଷ କରନ୍ତି । ଅନେକେ ବନ୍ଦୁ ଘବରେ ଯାହାକୁ ତାହାରୁ
ବରଣ କରି ନଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଶାସ୍ତ୍ର ବନ୍ଦୁତା ହୋଇଥାଏ,
ତେତେବେଳେ ଶାସ୍ତ୍ର ଗଲିଯାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ବ୍ୟଥିତ ହୁଏ ।

ଅସଲ କଥା, ବନ୍ଦୁ, ବନ୍ଦୁ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦୁଧାନ ଗ୍ରହେ
ନାହିଁ । ବନ୍ଦୁଧାନ ରେବର ନାମାନ୍ତର ମାତ୍ର । ଯେତେବେଳେ
ବନ୍ଦୁ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦୁ ଅବଶ୍ୟକତା ଖୋଜି ବିଷେ, ବନ୍ଦୁତା
ବିଦ୍ୟାୟ କେଇଯାଏ । ଅସୁକ ମୋର ବନ୍ଦୁ, ମୋର ଦୁଃଖରେ
ଚାକୁ ପୁଣୀ ଦେଖିଲେ, ମତେ କଞ୍ଚି ଲାଗେ । ମୋର ଅଭିଭାବେ
ସେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି ମୁଁ ଯେପରି ଧରିନେଇ
ଆଏ । ଏପରି କରିବା କାରା ପରିଶାମରେ ସୁହୃଦ ଲାଗ ହୁଏ
ନାହିଁ, ବରଂ ମୋର ମନ ସଙ୍କଷେତର ହୋଇଯାଏ ।

ସେ ମୋର ବନ୍ଦୁ, ଏତକ ଯଥେଷ୍ଟ । ତାଙ୍କ ଠାରେ
କୌଣସି ଅଶା ମୁଁ ରଖିବ ନାହିଁ । ମୋର ଲାଗନର ନିର୍ମିରେ
ମୁଁ ଚାଙ୍ଗୁ ଓଜନ କରିବ ନାହିଁ, ତାଙ୍କ ଠାରେ କୌଣସି

ଅବଶ୍ୟକତା କେବେ ଖୋଜିବ ନାହିଁ । ଏପରି ହେଲେ ବହୁ ମୋଠାରେ ଅପେକ୍ଷା ପଢ଼ିବେ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭବରେ ଯାହା, ଦେଶଗତ ଓ ଜାତିଗତ ଘରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା । କୌଣସି ଦେଶ ଯେବେ ଅନ୍ୟ ଦେଶ ଉପରେ ଅଭ୍ୟାଗର କରେ, କୌଣସି ଜାତ ଯଦି ଅନ୍ୟ ଜାତକୁ ପୃଷ୍ଠା କରେ, ସେହି ସେହି ଦେଶ ଓ ଜାତ ମଧ୍ୟରେ ଦେଇଗଲା ଦେଖାଯିବ । ଯେଉଁମାନେ ଦେଶ ହିତେଣୀ ବୋଲି ପଛିଚିତ ସେମାନେ ମାତ୍ର ରୂପିର ମଙ୍ଗଳ କରିବାକୁ ଯାଇ, ଅନ୍ୟ ଦେରେ ଅନ୍ତରଳ କରିପାରି । ଠିକ୍ ସେହିପରି, କୌଣସି ଜାତରେ ସ୍ଵାର୍ଥ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇ, କେହି ଯେବେ ଅନ୍ୟ ଜାତର ସ୍ଵାର୍ଥରେ ବାଧା ଦିଅନ୍ତି, ଜାତ ଜାତ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଧୁ ଘର ରହେ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟକ ମନେ କର ହିତେଣୀମାନେ ଯାହା କରି ତାହାର ଫଳ ବିଷମୟ ହୁଏ ।

ପୁରୁଷ କଥା ଗ୍ରହ ଦେଲେ, ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତରାସରେ ଏତେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦରା ହୋଇଗଲା; କେତେ ଦେଶ ଉତ୍ସନ୍ଧ ପ୍ରଗଣାର ହୋଇଗଲା । ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଅମାନୁଷ୍ଟିକ ନାହିଁ କଣକେ ମାରିବାରିବାର ରଧୂକହ ଅସ୍ତ୍ର ଶକ୍ତି ନିର୍ମାଣ ନ କରିବା ନମିତ୍ର କେତେ ଚେଷ୍ଟା ଏବେ ସୁଣା ଗଲାହି । ସାଥୀନ ଦେଶମାନଙ୍କର ବଡ଼ ବଡ଼ ହିତେଣୀମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ଜନ୍ମନା କରୁଛନ୍ତି । ଅସ୍ତ୍ରଯହ ସବା ବନ୍ଧୁହି । ଏବୁ ଏବେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶ ଅଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ବଢ଼ାଇବାର ଶୁଣ୍ଟ କରୁ ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ଅସ୍ତ୍ର ବଡ଼ ବଡ଼ ଦରକାର । କାହାର ଠାରେ କାହାର ଆସ୍ତ୍ର ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟକତାର ଏକବିମୋହ !

ସମ୍ବୁ ପୁଥିବା ପର୍ବତୀ, ସବୁ ମାନବ ଜାତ ଉତ୍ତରପରୁ ପ୍ରତିନିଧି ସ୍ବରୂପ କହିବାକୁ ଶଳକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କ'ଣ ଜଣେ କିମ୍ବା ନାହିଁ ? ମୁକୁକଣ୍ଠରେ ସମସ୍ତେ ଶୀକାର କରୁଛନ୍ତି—ପୁଣି ସୁନ୍ଦର ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତର କ୍ଷତି ଛତା ଲାଗ ନାହିଁ । ଅସ୍ତ୍ର୍ୟର କଥା, କର୍ମ୍ୟ ହେଉଛି, ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର । ସବୁ ଠାରେ ଅକର୍ମା ସଂଗ୍ରହ ଦିନ ବନ୍ଧୁହି । ବନ୍ଦବସାୟର ଗତ ଗୁରୁଥତେ ମାଦା । ଏ ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ କପର ? ଏହା ତିନ୍ଦା କରିବାର ଅଛି ବଡ଼ ବନ୍ଦୟ ହୋଇଲା । ଅନାଠନ ହାହାକାର ସବୁ ଅତେ । ବେଳାର ଅଛି ବଡ଼ ସମସ୍ତୀ ।

ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ପୂରେ ଏହି ଭାରତର ଜଣେ ଶକ୍ତିପୂତ କହିଥିଲେ—“ ସବେ ସୁଟିମୋ ରବନ୍ତ, ସବେ ନିର୍ବାନ୍ୟ ରବନ୍ତ ” । ସମସ୍ତେ ସୁଣରେ ରହନ୍ତି, ନିର୍ବାନ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । କେତେ ଦିନ ଗଲାରି, କେତେ ଦିନ ଯିବ, ସେ ସବ ନିର୍ତ୍ତ ନାହିଁ କି ନିର୍ବିକ ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟ ଯଦି ବୁଝେ, ମନୁଷ୍ୟ ମୋର ଘର,

ମୋର ବହୁ; କେବଳ ଏହି—ସବୁ ଜାବଳଗତ କଥାତ ଅଛି ବଡ଼ କଥା—ତେବେ ଏ ସବୁ ସମସ୍ତୀ ଅପେ ସମାଧାନ ହୋଇଯାଏ । ଦେଶ ଅଛି ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ଯେଗର ଦେଖନ୍ତି । ତାତ ଜାତକୁ ଯେପରି ମନେ କରୁଛି ଏବଂ ନିଜ ଦେଶ ଓ ନିଜ ଜାତ ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟକ ବୋଧରେ ଯାହା କର ଯାଉଛି ତାହା କେବଳ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନୁହେ, ତାହା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ।

ନିଜ ଅସ୍ତ୍ରବ ସୃଷ୍ଟି କର ମନୁଷ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକତାର ଦ୍ୱାରା ଦିଏ । ଅସ୍ତ୍ରବ କଞ୍ଚି ଓ ଅଣାନ୍ତି ଅଣେ । କ୍ଷୁଧା ବୋଧ କଲେ, ଘେଜନ କରିବା ହେଉଛି, ଅସ୍ତ୍ର-ପୂରଣ । ଅମୁକଟା ହେଲେ ଜାଇବ, ନଚେହ ମୋର ଅସ୍ତ୍ରବ ରହିଗଲ । ଆକାଶ କୁ ସୁମ ମୋର ଦରକାର ନ ପାଇବା ଯାଏ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ଯାହାର ଯେତେ ଦୂର ପାଶ୍ୟର, କୁଷିର ଓ ପରାହମର ଦୌଡ଼, ସେ ସେହି ପରିମାଣରେ ଅସ୍ତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଲାଗିଯାଏ । କେତେକରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ଅନ୍ୟମାନେ ବାହାବା ଦେଇ ଅନୁକରଣ କର ବସନ୍ତ । “ ସେ ସେପରି ଲେନ୍ତି, ମତେ ସେହିପରି କରିବାକୁ ହେବ; ମୋର ସେଇଟା ନିତାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ । ”

ଅବଶ୍ୟକତା ପରୁରେ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଅନେକେ ଏହିପରି ଲଙ୍ଘରଣ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ସମାଜ ବିଷ୍ଣୁମଳ ହୋଇ ଉଠେ । କୋଟି ପଢ଼ିର ଅନ୍ତିକରଣରେ ଇକ୍ଷପତି ହରବେରରେ ପଡ଼େ । ଅତ୍ୱକାଶକ କଥାଲରେ ଦୂରବେଳୀ ଶକାନ୍ତ ପୂର୍ବବା ଦୁଷ୍ଟର ହୁଏ । ଏଥର ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ଯାଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀମୟ ରଧୂକର ହେଲ ପଢ଼ ଯାଇଅଛି । ଅବଶ୍ୟକଟାର ପଞ୍ଚପାଞ୍ଚ ସାଗରବାନ୍ତ ମାନବ, ଯଦି କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଦାନମାନ ଲୋକର ଧାର୍ଯ୍ୟ, ପେଣ୍ଟ, ବସନ ଦୂଃଖ ନିଜ ଦିନେ ରୁଳନା କରେ, ତାର ହୃଦକଷ ହେବା ସାମାଜିକ । “ ମତେ ଯଦି ସେହି ପରି ଲାବାକୁ ହୁଏ, ଅବସ୍ଥା କଣ ହେବ ? ”

ଟଙ୍କା, ଟଙ୍କା, ଟଙ୍କା ! ଟଙ୍କାଟା ବଡ଼ ଦରକାର । ସବୁ ଅସ୍ତ୍ରବ ତାର ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ ହୁଏ । କେଉଁ ସୁଗରେ ଗୋରୁ ଥିଲ ଧନ । ସେ କଥା ଅଜାନ୍ତ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜା, ଶୁଣିବା ଲୋକେ ହରିବେ । ମାତ୍ର “ ଗୋଧନ ” କଥାଟା ଅଛି ସୁନ୍ଦା ଚକ୍ରହି । ଗୋରୁ ଥିବାକୁ ମନ ହେଲା; ଦୂର୍ଧ୍ୱାନ ଉପାଦେୟ ଜାଦ୍ୟ ମିଳିଲା; ଜମି ସ୍ଵର୍ଗ ହେଲା । ଶୁଣିର ଜାଦ୍ୟପେୟର ଅସ୍ତ୍ର ନାହିଁ । ଅଭି ଯାହା ଅବଶ୍ୟକ, କୃଷିଜାତ ଦ୍ୱାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦି-ମଧ୍ୟରେ ମିଳିବାର ସୁଗମ ଥିଲ । ଆହିଲ ଟଙ୍କା ! ପୃଥିବୀମୟ ତାହାର ପ୍ରତିକାର ତହିଁ ଗଲା । ଏରେ ବସି ସବୁ ଦେଶର ଜନଶ ଦଶିବାକୁ ମିଳିଲା । କ୍ଷବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ବଢ଼ି ଉଠିଲା ।

କମେ କୁଣ୍ଡଳାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ବସନ୍ତ୍ୟ ହେଲା । ସେଇଁ ଅତେ ଦେଖ,
ଗାଲ ଟଙ୍କାର କାରବାର । ଏବେ ଟଙ୍କା ଉପରେ ଅଣି ଶୁଧା-
ଚଢକ ପାଇଲା । ଟଙ୍କା ଶୂନ୍ୟ ! ହାତାବାର ! ପୂର୍ବେ ଅସର
ହାନି ଘଟିଲେ, ଦେଶରେ ଦୁର୍ଭକ୍ଷ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଟଙ୍କା ଅସବରୁ
ଏବେ ସାତ ଦୁର୍ଭକ୍ଷ ଦୋଷ ଯାଇଛି । ଅଦସ୍ତା କେଉଁ ଅତେ
ଗତ କରୁଛୁ ଏବଂ କେଉଁ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବ, ତାହା କର୍ତ୍ତାଙ୍କ
ବ୍ୟଜତି ଆଜି କେହି ଜାଣି ନାହିଁ । ଦିନେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା,
ଗୋରୁ ଓ କୃଷି ସେବା, ଅଛି ହୋଇଛି ଟଙ୍କା; ଏ ପଛେ ପୁଣି
କଣ୍ଠ ହେବ ?

ଅୟବତ୍ରମା ଓ ପର ନିବା ଉଚ୍ଚୟ ଅନାବଣ୍ୟକ ବୋଲି
ଅଜେକେ କହିବେ । କେବି କବ କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚୟର ସେବା କରିଥାନ୍ତି ।
ଅମୁକ ଲୋକ ଅନ୍ତି-ପ୍ରଶାସା କରିନ୍ତି ବୋଲି, ସେ ସମାଲୋଚନା
କରିଥାଏନ୍ତି, ଟୁକିଏ ଅନ୍ତପରିଷାକ୍ଷା କଲେ, ସେ ନିଜେ ସେହି
ଦୋଷରେ ଦୋଷ ବୋଲି ଦେଖି ପାରିବେ । ମୁଁ ଗୋଟାଏ
କାମ କରି ପାରିଛୁ, ଦତ ପଥି ପଚିଶଙ୍କ ଅଗରେ ସେଇଟା
କହିବେବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଯେତେ ସମ୍ଭବ, ଅନ୍ୟର କୃତିତ୍ତର
ଅବୃତ୍ତି ବିବା ହେତେ ସମ୍ଭବ ନୁହେ । ମନ୍ଦର ଏ ସମ୍ଭବ ବୁଦ୍ଧିର
ସ୍ଵାର ତୁଳି କରି ପାରିଲେ ଅପରାଧ ମହିତା ବଡ଼ ପରିଷକ୍ଷାର
ହୋଇ ଦେଖାଯିଏ । ଦୁଃଖରାତି ମହିମାରେ ମନୁଷ୍ୟ ମୁଗ୍ଧ
ହୋଇ ପାରେ ।

ପରିନିମା ଅନେକ ସେବରେ ନିଜାନ୍ତ ଅନାବଣ୍ୟକ ନୁହେ ।
ଦୋଷ୍ଟଙ୍କୁ କେବଳ ଦେଖିଲେ, ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ବାଦୁ ଦେଇ
ପାରିଲେ, ତିନା ଓ ତୃଣା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୁଏ । ସେହିବାରେ ତାର
ଅବଶ୍ୟକତା, ଅନ୍ୟତଃ ନୁହେ । ବିନ୍ଦୁ ମହୀୟ ଅସରିବସ ହେଲେ,
ତାଙ୍କାରେ ବନ୍ଧୁତା ଲୋପ କରିବା ଅନ୍ୟାୟ । ତା ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଦୋଷର ନିଜା ମଧ୍ୟ ନିଜାନ୍ତ ପ୍ରଫୈଲନେ ।
ପରିଣମରେ ଏ ଦେଇ ଛିନନ୍ତର ସଂମିଶ୍ରଣ ଶୁଭ ହୁଏ ।

ଉପଦେଶଟା ମଧ୍ୟ ମନର ଅତ୍ର ଗୋଟାଏ ସହଜ ବୁଝି ।
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲ୍ଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟ ସମୟ ବିଶେଷରେ ଉପଦେଶ ଦେବକୁ
ପ୍ରତ୍ୟେ ନାହିଁ । ଅକବର ଶାହଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧ ଶାହବଳଙ୍କ ବିଷୟରେ
ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଗଞ୍ଜ ଥାଇ । ଖେଗର ପ୍ରାହୁର୍ବବ ଦୃଷ୍ଟିରେ
କେବେ ଜଣ ବୈଦ୍ୟ ଓ ହକିମ ନିଯୁକ୍ତିର ପ୍ରସ୍ତାବ ଶକ୍ତିଶରୀର
ଆର୍ଯ୍ୟ, ହେବା ବେଳେ, ଶାହବଳ କହିଲେ — “ ଖୋଦାବନ,
ବୈଦ୍ୟ ହବିମନାଙ୍କେ କ’ଣ କରିବେ ? ଗୀ ଗୀ ଦର ଘରତ
ସେପରି କେବେ ଅଛିନ୍ତି । ” ଲେକ ହିତକର ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପରେ
ଏପରି ପରିହାସ କାହାରକୁ ସୁଣ ଲାଗି ନଥିଲା । ହାସ୍ୟରସରତ
ପୁଣି ଗୋଟାଏ ସୀମାଅଛି । ସ୍ଵପ୍ନ ବାଦଶାହ ମଧ୍ୟ ଧରବଳଙ୍କ

ଅନ୍ତରୁ ବିରକ୍ତରେ ଶୁଣିଲେ । ସେ ଦିନ ଶଙ୍କ-ସଂଗ ସବୁ ଦିନ
ପରି ମଧ୍ୟରେଣେ ସମାପ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ତହିଁ ଅର ଦିନ ସକାଳୁ ଶଯ୍ୟା ତ୍ୟାଗ କରି ମୁଣ୍ଡରେ
ଗଣ୍ଠେ ହୃଦୟ କନା ଗୁଡ଼ାଇ ଶରବଲ ସହରର ଏଣେ ତେଣେ
ଦୂରବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେତେ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦେଖା
ହେଲା । ଯେ ଦେଖିଲା ମୁଣ୍ଡର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଅଗେ ପ୍ରତ୍ୟେ
କରା । ଅଧାର ଲାଗି ମସକ ପାଡ଼ା ହୋଇ ଥିବାର ଶାନ୍ତି,
ଯାହା ମନକୁ ଯେପରି ଅସିଲା, ସମସ୍ତେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର
ପ୍ରତିକାରର ଉପାୟ କହି ଦେଇ ଗଲେ । ଗଣ୍ଠେ କାଗଜରେ
ଏ ସବୁ କ୍ରେଷ୍ଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକଙ୍କ ନାମ ଶରବଲ
ଲେଖି ନେଇ ଥାଅନ୍ତି । ଶେଷରେ ବାଦଶାହ ମଧ୍ୟ ପାଡ଼ାର
କାରଣ ଧରାଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିକାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଦେଲେ ।
ହସି ହସି, ମୁଣ୍ଡରୁ କନା ଖଣ୍ଡି ଫିଟାଇ, ଶରବଲ ସଦ୍ୟ ଲାଖିତ
ବ୍ୟବସ୍ଥା-ପଦ ଶାନ୍ତି ପ୍ରମୁଖେ କାବି ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ବୁଝି ନ ପାରି
ବାଦଶାହ ଗଛି ରହି ଥାଅନ୍ତି । ଶରବଲ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ
“ ଶୋଦାବନ ଦେଖନ୍ତୁ, କେତେ ଲୋକ ବିଷର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ
କ୍ରେଷ୍ଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଯାଚିତ ଭବରେ କରି ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କଣେ କେବେଦ୍ୟ କିମ୍ବା ହଦିମ ନୂହନ୍ତି ।
ମୁଁ କାଳ ସଜ ସଘରେ—” । ବାଦଶାହ ଓ ସମବେଦ ସମସ୍ତେ
ଉଚ୍ଚ ହାସି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କୌଣସି ବିଷୟରେ ଅଭିଜ୍ଞା ଥାଉ ବା ନ ଥାଉ ପରେସି
ଦେଖେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ବେଶି ଗାଗ ଲୋକଙ୍କ
ଠାରେ । ବଳେ ପଢ଼ ଅଯାଚିତ ଘରରେ କେତେ ଉପଦେଶ
ଅନୂମାନଙ୍କୁ ନିତ୍ୟ ଶୁଣିବାକୁ ନ ମିଳେ ! ଉପଦେଶ୍ଵା ଉପଦେଶର
ଉପକରଣ ଗୁଡ଼ିକ ନିଜ ଅଙ୍ଗରେ ନିରାଇ ଅନ୍ତିମ କରି
ଆକପଟ ତତ୍ତ୍ଵରେ ଅନ୍ୟର ଉପକାର ନିମ୍ନିତ୍ତ ତାହା ପ୍ରଦୟୁଗ କରି
ପାରିଲେ, ଫଳ ଶୁଭପ୍ରଦ ହୁଏ । ଦୁର୍ଗରାତ୍ର ଅପବିଦ୍ଧିଦୟ
ବ୍ୟକ୍ତି ବାହାବା ଜେବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟରୁ ବିଶେଷତଃ କାଳକ
ବାଲକମାନଙ୍କୁ ଯେଇଁ ଉପଦେଶାବଳୀର ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଆନ୍ତି
ତାହା ସ୍ଥିର ଉପଦେଶକର ଅଧ୍ୟୋଗତର ପତ୍ର ପରିଷ୍କାର
କରିପାଏ ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଭଥ୍ର ସମାଜର
ଅପକାର ବରେ । “ମୁଁ ନିଜେ ଯାହା ହୁଏ ନା କାହିଁବ,
ଅନ୍ୟର ଉପକାର କରିବା ମୋର ଧର୍ମ; ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ
ଅର୍ଥସର ଅନୁକରଣ ନ କରି ମୋର ଉପଦେଶାବଳୀ ପ୍ରଦଶ
କଲେଇ ସମାଜର ମନ୍ଦିଳ ହୋଇ ପାର ।” ଏପରି
ଯେଉଁମାନେ ଜହନ୍ତି, ବୁରରୁ ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର । ଯେଉଁମାନେ
ଏପରି ବନ୍ଦାନ୍ତର ଓ ଅନୁପ୍ରବନ୍ଧନାର ପଞ୍ଚାଗ, ପ୍ରଭେଦ

ସମାଜର ଉଚିତ, ତାଙ୍କୁ ଦୂରରେ ରଖିବା । ଉପଦେଶୀର ଅସନ୍ନୁ ବିଜାହାରରେ ତାଙ୍କୁ ଟାଣି ଆଗି ତାଙ୍କ ନିଜ ରୂପ ପଦାରେ ପକାଇ ଦେବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଦେଶୀ ବ୍ୟକ୍ତିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ସହ ପ୍ରବୃତ୍ତି କେବଳ ସତ୍ୟ କେନ୍ତରୁ ପ୍ରସାର ଲୋର ଦିଲେ । ଅସତ୍ୟ ଓ କପଟାଗ୍ରହ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସାଥ ବାହାର ବୌଣ୍ୟ ହାତୀ ଉପକାର ଅସମ୍ଭବ । କାର୍ଯ୍ୟତଃ କୌଣସି ଲୋକ-ବିଜଜର କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନ କଲେ ସୁଧା, ସତ୍ୟ ଓ ଅକପଟ ହୃଦୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅବସ୍ଥାରୁ ଓ ଅଦର୍ଶ ସମାଜକୁ ଉଦ୍ଦ୍ଦୁକ୍ତ କରେ । ସେଥି ପାଇଁ ପୁରୁଷାଳକୁ ଅମ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସତ୍ୟ ସଗର ମହାମୂର୍ତ୍ତି ହାତୀର ହୋଇ ଅସୁଅଛୁ । ବିଧର ଉପଦେଶ ତଥା ଉପଦେଶକ ଅବଶ୍ୟକ ବା ଅନାବଶ୍ୟକ ତାହା କାହାରକୁ ବାହୁ ଠିକ କରିବାକୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ଉପଦେଶକ ନିଜେ ନିଜର ବାଟ ପରିଷ୍କାର କରି ନିଅଛି । କେଉଁ ସୁରଣାତେ ଯୁଗରେ ଅବହୂତ ହୁଅନ୍ତିରୁ ବା ଭର୍ତ୍ତାମାନ ହୁଅନ୍ତି, ଜନ ସମାଜ ତାଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ରଖି ଅସିଥାଏ ।

ମୁରୁୟ, ଶୋକ, ଦୁଃଖ, ଅପମାନ ଓ ଭେଦର ଅବଶ୍ୟକତା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପର । ଅବଶ୍ୟକତା ଥାର ବା ନ ଥାର ସେମାନେ ଯେ ସବୁବେଳେ ଜାଗରି ଏ କଥା ଅଶୀକାରର ବାଟ ବାହୀଁ ? ଗୋକୁ ଲୋତ ଏମାନଙ୍କୁ ଅଣିବାକୁ

ପଡ଼େ ନାହିଁ । କାହାର ଇଣ୍ଡିଟରେ ପରି ଏମାନେ ମ ନବକୁ ଅଥୟ କରନ୍ତି । କେହି ଏମାନଙ୍କ କବଳରେ ପତ କଗଞ୍ଜି ନିଦା ରଖନ୍ତି; କେହି କେହି ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିକାରର ଚେଷ୍ଟାରେ ହୃଦୀ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁରୁୟ ସେତେବେଳେ ଅସେ, ସମ୍ମାନ ନେବାର ଶାର୍ମିଟାର ନାହିଁ । ଅଣିବା ବେଳେ ସେ ଅନିନ୍ଦାସ, କିନ୍ତୁ ମାନେ ନାହିଁ । ତିରଦନ ପାଇଁ ସଂସାର ସଙ୍ଗେ ହେତ ଦୋହରା ଯାଏ, କେତେ ସହଜରେ । ଏମାନଙ୍କ ଅବଶ୍ୟକତା ଡପ ବୁଝିପାରିଲେ ପୃଥିବୀରେ ଅନେକ ବିଷୟ ସହଜ ହୋଇଯାଏ । ହୁଏ ଅପମାନ କାହିଁକି ଘୋରିବାକୁ ପଡ଼େ ?

କେହି' କହିବେ, ମୁରୁୟ ନ ଥିଲେ, ଅମେ ଛିରଣ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ସେଇ ଘର କରୁ ଥାଅନ୍ତେ ! ଅହା, ବି ସୁଖର ସଂସାର ହୋଇ ଥାଅନ୍ତା ! ସେତେବେଳେ ସାର୍କୁ, ଶାଥୁନ୍ତି କଣ ? ଚଳନ୍ତି ବିପରି ? ଚାପୁଣ୍ଡତ ବଢ଼ି ଯାଉ ନାହିଁ, ରହନ୍ତି କେଉଁଠି ? ମନେ ହୁଏ ମୁରୁୟ ନିତାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ । ସେହିପରି ଶୋକ, ଅପମାନ ଉଭୟପରି ଅବଶ୍ୟକତା ରହିଅଛି । ସେଥିରେ ବିଚିତ୍ର ହେବାର କଣ ଅଛି ? ତେବେ ଅସମୟରେ କାହା ମୁଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧୁପାତ ହେଲେ ଦେଖିବା ଶୁଣିବା ଲୋକେ ହାହାକାର କରନ୍ତି । ବନ୍ଧୁଟ ପେଣିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁରାଳକୁ ହସି ଉଠେ । ଅଛି ଏବି ।

ପାଣି ଓ ପାଗ ଓ ଶୟୟର ବିବରଣ; ମୟୁରଙ୍ଗ ଷ୍ଟେଟ୍ ।

ପେଇ ତାରିଖରେ ସ୍ପ୍ରାହ ଶେଷ ଦେଇ ।	ତା ୨-୧୧-୧୯୯୨ ।	ତା ୨-୧୨-୧୯୯୨ ।	ତା ୪-୧-୧୯୯୩ ।
ଲୋକ ମାନବର ଓ ତୋ ହିତାଦ ଜ୍ଞାନମାନବର ସ୍ପ୍ରାହ ।	ବାରଷତା:— ଉତ୍ସମ ।	ଉତ୍ସମ ।	ଉତ୍ସମ ।
	ଦେଇରଙ୍ଗସ୍ଥର:— ପ୍ରାଣେ ବନ୍ଦୁ ଦେଇ ଓ କୋ ମହିଷାଦର ଦେଇ ବନ୍ଦିଥିବାର ରିଗୋଃ ନିଳିଅଛି ।	ପ୍ରାଣ ପ୍ର ନେ ବପ୍ପୁ ଦେଇ ବନ୍ଦିବାର ରିଗୋଃ ନିଳିଅଛି ।	ଦେଇର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ରଲ ଚକ୍ର କୌଣସି ପ୍ରାହର ଗୋ ମହିଷାଦ ଦେଇ ଲକ୍ଷି- ପିବାର ଦିପୋର୍ଟ ମିଳିଅଛି ।
	କଣ୍ଠଗୀତା:— ଦେଇକର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ କରିଲେ, ଦେଇ ପ୍ରାଣେ ରୋଦର୍ଦ୍ର ଦିଲିଲି ।	ଦେଇକର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ରଲ ଚକ୍ର କେବନ୍ଦୁ ଦେଇ ପ୍ରାଣେ ନକିଅଛି ।	ଦେଇକର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ରଲ ଚକ୍ର ପ୍ରାଣେ ଗୋବନ୍ଦୁ ଲକ୍ଷିଅଛି ।
	ଦରଶସ୍ତା:— କର	ରଲ ।	ରଲ ।

ବିବିଧ ସମ୍ବ୍ଲାଦ ।

“ ନବପ୍ରତି ”

ଶିକ୍ଷାରେ ଗ୍ରାମୋଫୋନର ବ୍ୟବହାର ।

ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଭବଶେନ୍ଦ୍ରିୟ, ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ଶର୍ଣ୍ଣଗ୍ରେସ୍-
ମାନକ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମାନକୁର ଜ୍ଞାନ ଲାଗ ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରତେକ
ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଦେଇ ପରିମାଣରେ ଜ୍ଞାନ ଲାଗ ହୋଇ ପାରେ
ତାହା ମନୋବିଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନେ ପରିଷକ ଦ୍ୱାରା ନିମ୍ନ ଲିଙ୍ଗିତ ଚାଲୁ
ହୁଏ କର ଅଛି । ଯଥା—ଚକ୍ଷୁ ଦ୍ୱାରା ଶର୍କରାତା ୮୨, କର୍ଷ
ଦ୍ୱାରା ଶର୍କରା ୨ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଶର୍କରା ଓ
ପରିମାଣରେ ଜ୍ଞାନ ଲାଗ ହୁଏ । ଏଥରୁ ଜ୍ଞାନ ଯାଇଅଛି ଯେ
ଜ୍ଞାନ ଲାଗ ବିଷୟରେ ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ ବିଶେଷ ଉପକାରୀ । ଏଣୁ
ନକ୍ତା, କୁବି ପ୍ରତିକ ଜ୍ଞାନ ଲାଗ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ
କରେ ।

ସମ୍ମାଟ ସମ୍ମତ ଦେଲେ ।

“ ଅଟେଅ ଏଗ୍ରମେଖ ବିଲ ” କୁ ସମ୍ମାଟ ମଞ୍ଜୁର
କରିଅଛି । ଏହି ଏଗ୍ରମେଖରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ବିଷୟରେ
ଯେଉଁ ସମ୍ମାନ ମୁହଁଥା କହା ଯାଇଅଛି ତହିଁରୁ ସାମାନ୍ୟ କେତେକ

ବିଷୟ ଛିତା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ଏହି ଏଗ୍ରମେଖ
ଅନୁସାରୀ ଗତ ନହେମୁର ୧୫ ତାରିଖରୁ କାର୍ଯ୍ୟ
ହେଉଥାଇଛି । “ ଅଇରଣ୍ଡପ୍ରି ଷ୍ଟେଚ ” ଛିତା ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର
ସରତ ଏହି ଏଗ୍ରମେଖ ଅନୁସାରେ ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରିବ୍ୟ ଉପରେ
ମାଶୁଲ ବପା ଯାଇ ଥାଇବ ।

ଘରତ ଓ ନିର୍-ପାଉଣ୍ଡ-ରେଣ୍ଟ ଛିତା ସାମ୍ରାଜ୍ୟର
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ।
ଘରତ ଓ ନିର୍-ପାଉଣ୍ଡ-ରେଣ୍ଟର ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସମ୍ବାଦ ପରିବର୍ତ୍ତନ
ପର୍ଯ୍ୟ ନୀ ଏହି ଏଗ୍ରମେଖ ବିଷୟରେ କାଦାନୁକାଦ ଗଲ ଅଛି ।
ଏଗ୍ରମେଖରେ “ କାନାତାର ” ଗୋରୁ, ଛେଲ, ମେଣା
ପ୍ରତିକ ପଣ୍ଡ ରପ୍ତାନ ହେବା ବିଷୟରେ ଯାହା ଉଦ୍ଦେଶ ଅଛି
ସେ ବିଷୟ ସୁନ୍ଦର ବିରାମ କରିବାର ଯାଇଅଛି । ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ
ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ମୋ ଗଣି ଅଛି ସେଠାକାର ଲୋକଙ୍କର
ଅନୁରୋଧ ଅନୁସାରେ ଜମା ଉପରେ ଶୁଳ୍କ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା
ବିଷୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ସଭାଶେ କମ ରଗା ଯାଇଅଛି ।

ଅମେରିକାର ସ୍ଵର୍ଗ ରାଜ୍ୟକୁ ରଣ ପରିଶୋଧ ।

ଅମେରିକାରୁ ରଣ ନେଇଥିବା ନିମ୍ନ ଲିଙ୍ଗର ଗୋ ଓ ଟୁ ଦେଶି ଗର ତିଥେମୁର ତା ୧୫ ରିଅରେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ଵ ଅଦ୍ୟା ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ଯଥା—ହୃତେନ, ରଟାଲ, ଯେ କୋଣୋଭାବାଥ, ପିନିଲାଣ୍ଡ, ଲେଟ୍ରିଆ ଓ ରିଥୁ ଅନାଥ । ଏହି ସ୍ଵର୍ଗ ସବୁ ମୋଟରେ ୨୦୨୫୦ଲକ୍ଷ ଲୋର (ଅମେରିକାର ପ୍ରତିକଳ ହେବ୍ୟ ମୁହଁ) ଯକ୍ତ ରାଜ୍ୟକୁ ଅଦ୍ୟା ଦେଇଥିବାକି ।

ନିମ୍ନ ଲେଖିତ ଗୋ ‘ଟୁ ଦେଶ ଏହି କିନ୍ତୁରେ ରଣ ଟଙ୍କା ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ଯଥା—ଫ୍ରାନ୍ସ, ବେନିଜୋମ, ଏପଥୋନିଆ, ପୋଲିଣ୍ଡ ଓ ନିଗାର । ଏମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଏହି କିନ୍ତୁରେ’ କୋଟି ୫୦ ଲକ୍ଷ ଲୋର ପ୍ରାୟ ଥିଲା ।

ଗୋଲ ଟେବଲର ଶେଷ ଟେଂକ ।

ଗତ ତିଥେମୁର ତା ୧୪ ରିଅରେ ଗୋଲ ଟେବଲର ଶେଷ ଅୟବେଶନ ହୋଇ ଯାଇଥାବୁ । ଏହି ଶେଷ ଟେଂକରେ ଲର୍ତ୍ତ ଶାକ୍ଟି ସବୁଗତ ହୋଇ ଥିଲେ । ଗୋଲ ଟେବଲର ସର୍ବମାନେ ପ୍ରବଳ ପ୍ରତାପ ସମ୍ବାଦକ ନିକଟରୁ ଗୋଲ ଟେବଲ ସମ୍ବାୟ ଯେଉଁ ସମ୍ବାଦ ପାଇର ଥିଲେ ଉଚ୍ଚର ଉତ୍ତର ସମ୍ବାଦକ ନିକଟରୁ ଥାଇ, ରର୍ତ୍ତ ଶାକ୍ଟି ଗୋଲ ଟେବଲ ସବୁରେ ଭାବା ପାଠ କରିଥିବେ । ସମ୍ବାଦକ ଉତ୍ତରର ସାର ମର୍ମ ନିମ୍ନରେ ଉତ୍ତିଲ କରିଗଲା ।

ସର୍ବମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମୋଧନ କରି ସମ୍ବାଦ କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ “ଅପଶମାନଙ୍କର ସମୀଳନାର ବାୟ୍ୟ ଶେଷ ଫଂର ଅପଶମାନେ ଯେଉଁ ସଜଗର୍ତ୍ତ ସ୍ଵଚକ ବାର୍ତ୍ତା ଅନ୍ତରୁ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ସେଥି ନିମ୍ନେ ଅମ୍ଭେ ଅପଶମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତରିକ ଧର୍ଯ୍ୟବାଦ ଦେଉ ଆହଁ । ଅପଶମାନେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ବିଜନ୍ତ କରି ଥିଲେ ସେ ସବୁ ବିଷୟ କେବେ ଦୂର ଲାଗି ଦାଖା ଅମ୍ଭ ଦୁଇଅଛି । ଅପଶମାନଙ୍କର ମତାମତ ଓ ବାଦାନ୍ତିକାଦର ବିବରଣୀ ଅମ୍ଭେ ମନୋନିବେଶ ପୂର୍ବକ ପାଠ କରିବୁ । ବଜ ଅନନ୍ତର ବିଷୟ ଯେ ଗୋଲ ଟେବଲ ଟେଂକ ସମୟରେ ଅପଶମାନଙ୍କର ସମ୍ବାଦର ଭବ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାବୁ । ଏହି ଅମ୍ଭର ବିଶ୍ଵାସ ଯେ ଅପଶମାନଙ୍କର ଯହି ସାର ଭରତୀ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦିଭାବ ତର ଦିନ ସକାଶେ ଦୃଢ଼ାବୁଦ୍ଧ ହେବ । ଏହା ଅମ୍ଭର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାମାନଙ୍କର ପକ୍ଷରେ ମଗରଦାୟକ । ନୂତନ ବର୍ଷରେ ଅପଶମାନଙ୍କର ଶାନ୍ତି ଓ ସୁଖ ଦୁଷ୍ଟ ସକାଶେ ଅମ୍ଭ କାମନା କରୁଥାଇ ।

ଜାନ୍ମେନ୍ ।

ଗୋଅଲିଅବରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବାୟ୍ୟ ଜାନ୍ମେନଙ୍କର ସମାଧି

ଆହଁ । ସେଠାରେ ଭାବାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଦିବସ ଉପଲବ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ବାର୍ଷିକ ମେଲା ହୁଏ । କେତେ ବର୍ଷ ଗତ ନିରେମୁର ମାସରେ ସେହି ବାର୍ଷିକ ମେଲା ହୋଇଥିଲା । ସେ କେଉଁ ଧର୍ମବଳମ୍ବା ଥିଲେ ସେ ବିଷୟରେ ଅନେକ ମତ ଦେବ ଆହଁ; ବର୍ତ୍ତ ଜାତ ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତ ସଙ୍ଗାତିଷ୍ଠ ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିନ୍ତି । ସେ ଗୁଆଲିଅବର ଠାରେ ମୃତ ହୋଇଥିଲେ କୋଲ ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ଵାସ । ସେ ଯେ ଆକବରଙ୍କର ପ୍ରଥାନ ଗାୟକ ଥିଲେ ତାହା କାହାରକ ଅବଦିତ ନାହିଁ । ଅକବରଙ୍କ ସବୁର ନିବରତ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ ସେ (ଜାନ୍ମେନ) ଗୋଟିଏ ରହିଥିଲେ । ୨୫୦ ବର୍ଷ ହେଲା ପ୍ରତିବର୍ଷ ତାଙ୍କର ଏହି ବାର୍ଷିକ ମେଲା ହୋଇ ଅସୁଅହଁ ।

ତାଙ୍କର ସମୟ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ତେନ୍ତୁଳ ଗଛ ଆହଁ । ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ଵାସ ସେ ଉକ୍ତ ତେନ୍ତୁଳ ଗଛର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପଦ ଦେବାର ଶାରି ଲୋକ ସଙ୍ଗାତ ବିଦ୍ୟାରେ ପାରନାରୀ ହୁଏ । ହଜାର ହଜାର ଶାପୁକ ଏହି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସଙ୍ଗାତ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ସୁରଣ କର ଭାବର ବିଗତ ଅମ୍ଭାରୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏଠାରେ ରୁଣ୍ଟ ହୃଦୟ ଓ ସେହି ତେନ୍ତୁଳ ଗଛର ପଦ ଶାଅନ୍ତି । ଏହି କାରଣରୁ ଗର୍ଭିତ ପଦ-ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇ ଥିବାର ପ୍ରକାଶ ।

ଉତ୍ତା ଜାହାଙ୍କର ଗତ ।

“ବାଏନ୍ତ୍ରଫିକ୍ ଏମେରିକା” ନାମକ ପଦିବାରେ କେ, ଏକ ମେଲର ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଧାରୁ ଉତ୍ତା ଜାହାଙ୍କ ୪୦୦ ମାଇଲରୁ ଅୟକ ଗତ କରୁଥାଇ । ଅଭ ଏହାଠାରୁ କେବେ ଅୟକ ଗତ ବରାବ ? ସମ୍ବନ୍ଧା ଶରର ମତର ଦେବ ସଙ୍ଗରେ ଏହାର ଗତ ସମ୍ମାନ ହୋଇ ହିବ । ଶର ଗତ ଠାରୁ ଅର ବେଶି କେବରେ ଯାଇ ପାରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସାଧାରୁ ୨୫୦ ମାଇଲ ବେଗରେ ଶର ଗତ କରେ ।

ସାଧାବେ ମା ୪୦୦ ରାତ୍ରି ଗତ କରୁଥିବା ସମୟରେ ତହିଁରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କର କୌଣସି କଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । କେବଳ ରନ୍ଡିନ୍‌ର କର୍ବଣ ଶର ସାମାନ୍ୟ ଅସୁରଙ୍କର ବୋଥ ହୁଏ । ୪୦୦ ମାଇଲ ବେଗରେ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ଉତ୍ତା ଜାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ବାହାରକୁ ହାତ ବିତାଇଲେ ହାତର ଗଣ୍ଡି ପଦର ଜୋରରେ ଘର୍ଷି ଦୀବାର ସମ୍ଭବ । ଏତେ ବେଗରେ ଗତ କରିବା ହେଉ ଉତ୍ତରପର ପରିମାଣ ଏଣ୍ଟିନ ଉତ୍ତରପର ୨୫ ତତ୍ରୀ ବେଶି ଅନୁରବ ହେବାର ଦେବା ଯାଇଥାବୁ ।

ଏହିପରି ବେଗରେ ଗତ କଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଶରରର କୌଣସି କ୍ଷଣ ହେବାର ସମ୍ମାନା ଦେବା ଯାଏ ନାହିଁ । ୨୫୦ ମାଇଲ

ବେଗରେ ଗଲେ ଶାରର ବି କଣ ହେବ ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ
କହିବା ଅସମ୍ଭବ । କିନ୍ତୁ ଏହି ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମାନେ ୨୪୦
ମାରଲ ବେଗରେ ଗଲିବା ସମ୍ଭବ ପର ନୁହେଁ ।

ଅଦାର ଉପକାରିତା ।

ଅନ୍ତିମ ପେଟ ଫଙ୍ଗା, ଶୂଳ, ବାନ୍ଧି ଓ ପେଟର ନାନା
ପ୍ରକାର ଘେଗରେ ଅଦା ଅଛିଥିୟ ଉପକାରୀ । ପ୍ରଦିନ
ସକାଳେ ଭାଇ ଜାଇବା ପୂର୍ବରୁ କେବେ ଖଣ୍ଡ ଅଦା ଲୁଣ
ସାଗରେ ଜାଇଲେ କୁଠା ବୃଦ୍ଧି ହେବ; କିମା ଅଦା, ଲେମ୍ବୁରସ
ଓ ସୈନିକ ଲୁଣ ସମାନ ପରିମାଣରେ ମିଶାଇ ଖାଇଲେ ମଧ୍ୟ
ଉପକାର ହେବ । ସକାଳେ ଗୁହା ଏକପିଅଳୁ ନ ଖାଇ ଏକ
ପିଅଳୁ ଗରମ ଜଳ ସାଗରେ ବିହୁ ଅଦାରସ ଓ ତିନି ମିଶାଇ
ପିଇଲେ ଦେହକୁ ବଢ଼ି ଶୁଣ କରେ ।

ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଅଦାରସ, ପାଣି, ତିନି ଏକା
ସଙ୍ଗରେ ଟୁଟାଇ ସିରି ପର କରିବ ଓ ତହିଁରେ ଜଳପ୍ରାନ୍ତ ଦେଶର,
ଅଲୋଚନ, ଜାଇଫଳ ଓ ଲବଙ୍ଗ ଏ ସବୁକୁ ଗୁଣ କରି
ପରେକରୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ସେହି ସିରରେ ପକାଇ ଯାମ (Jambu)
ତଥୀର କରି ଗୋଟିଏ ବୋତଳରେ ଉଭମହୁପେ ଠିପି ଦେଇ
ରଖିଲେ ଅନେକ ଦିନ ରହିବ । ଏଥରୁ ପ୍ରତିଦିନ ସାମାନ୍ୟ
ଅଣରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ଶାରର ପ୍ରତି ଉପକାର ହେବ ।
ଅଦାର ମୋରହା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିଯାଇ
ପାରେ ।

ଛେଳ ଦୁଧର ଉପକାରିତା ।

ବ୍ୟକ୍ତିନାର ଲୋକେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଛେଳ ଦୁଧ ପାନ
କରନ୍ତି । ଅଜକାଳି କୋ ୨ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛେଳ ଦୁଧ
ସେ ଦେଶରେ ବର୍ଷକୁ ବ୍ୟବହାର ହେଉଅଛି । ଛେଳ ଦୁଧ
ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବ୍ୟବହୁତ ହେବାର କେତେକ
କାରଣ ଜଳରେ ଲେଖାଗଲ୍ଲ—

୧ । ଛେଳ ଦୁଧ ଗୋରୁ ଦୁଧ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ସହଜରେ
ପରିପାକ ହେବ ।

୨ । ଛେଳ ଦୁଧରେ ବେଶି ଲହାଣିର ଅଂଶ ଅଛି ।

୩ । ଏଥରେ ଯନ୍ତ୍ରା ସେଗର ଜାବାଣୁ ରହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

୪ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ତାଣି ପାର ଅଛନ୍ତି ଯେ ଛେଳ
ଦୁଧର ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଦେନିର ରଙ୍ଗ ଦେଶି
ସୁନ୍ଦର ହେବ । ସେମାନଙ୍କର ମୁଖ, ବେକ, ବାହିକୁ ଛେଳ
ଦୁଧରେ ଦୂର ତିନ ଥର ପ୍ରତିଦିନ ଥୋଇଲେ ସେ ସମସ୍ତ ଅଗର
ସୌନ୍ଦର୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେବ । ମଧ୍ୟବତ୍ ଲେବେ ବୁଝିଛନ୍ତି ଯେ
ଗୋରୁ ରଖିବାଠାରୁ ଛେଳ ରଖିବାରେ ଶୁଭ ଅଳ୍ପ ଗରତ
ହେବ । ବାହୁର, ମେଘାକୁଥ ଓ ପୁଷୁରଙ୍ଗିଥ ଏମାନଙ୍କର ମା
ନଥଲେ ସେମାନେ ଛେଳ ଦୁଧ ପିଇ ସହଜରେ ବଞ୍ଚି ପାରନ୍ତି ।

ଗ୍ରେଟ ବ୍ୟକ୍ତିନ ଠାରୁ ଇଣ୍ଟିଆ ଗରବ ଦେଶ । ବ୍ୟବହାର
ବ୍ୟବହାର ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଜକାଳି ବେଶି ଛେଳ ଦୁଧ ବ୍ୟବହାର
କରିବା ଉଚିତ । ଛେଳ ହେଉଥି ରହିବ ଲୋକର ଗାର ।
ଛେଳ ଦୁଧ ଯନ୍ତ୍ରା ସେଗରୁ ଅଗ୍ରେଗ୍ କରିପାରେ । ଛେଳ ଦୁଧରେ
ଏହି ଗୁଣର ପ୍ରଗଂଧା ଅୟୁର୍ବେଦରେ ବିଶେଷ ଶାବରେ ବ୍ୟତ୍ତି
ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ଜଣାଯାଇ ଅଛି ଯେ ଛେଳ ଦୁଧରେ
ବୃଦ୍ଧପରିମାଣରେ ଚିବ୍, ଚିଟାମିନ ଓ କେଳସିଥିଅମ୍ ବେଶି
ପରିମାଣରେ ଅଛି । ଏଥରେ ଯନ୍ତ୍ରା ସେଗର ଜାବାଣୁ ରହି
ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ତଥ୍ୟ ଆୟୁର୍ବେଦର ମର୍ଦ୍ଦୁ ବିଶେଷ
ପରିମାଣରେ ସମର୍ଥନ ବରୁଅଛି । ଅଜକାଳି ରଗରର ସବସି
ଯନ୍ତ୍ରା ସେଗ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଠୁଅଛି । ସେଥି ପାଇଁ ଗରବ
ଶୁଭମୂର କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଛେଳ ପାଇବା ଉଚିତ । ତାହା
ହେଲେ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଛେଳ ଦୁଧ
ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବେ । ଛେଳ ଦୁଧରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଗନ୍ଧ
ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଛେଳକୁ ପରିଷାର ଶାବରେ ରଖିଲେ ଦୁଧରେ
ସେତେ ଗନ୍ଧ ରହିବ ନାହିଁ ।

"ALSTON" WIND MILLS

(*Patent Enclosed Self-oiling*)

FOR WATER SUPPLY.

Works day and night.

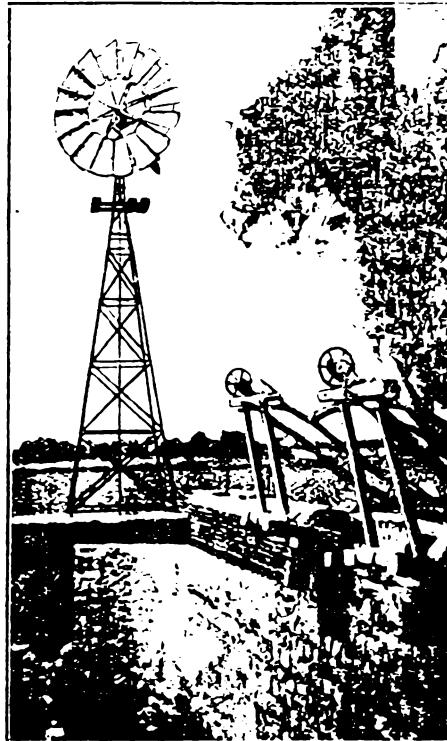
No attention required.

Nothing to get out of order.

Only oiling required

For Farms, Gardens, Estates,

Village Water Supply,
Irrigation Works, etc.

Windmills on steel towers
with pumps.

To pump from 50 to 14,500
gallons per hour.

Windmills with from 5 to
 $27\frac{1}{2}$ feet diameter wind
wheels.

MARTIN & CO.

(ROBERT HUDSON DEPT.)

12 MISSION ROW,
CALCUTTA,

The above shows an installation in Coimbatore (S. India.)

CASE TRACTORS & PLOUGHES.

FOR EASY, CHEAP AND QUICK CULTIVATION

NO
SKILLED
ATTENTION.

HIGH
POWER.

KEROSENE

FUEL.

LOW
COSTS.

IN USE ALL OVER THE WORLD
INDIA'S NEED. PROVED UNDER WORST CONDITIONS.

Send us your enquiries

 MARTIN & CO.

MECHL. ENG. DEPT.
12 MISSION ROW, CALCUTTA.

BHOLANATH DUTT & SONS

THE PREMIER PAPER HOUSE OF INDIA

Tel:—"PRIVILEGE" CALCUTTA.

PHONE 797 BB,

134 & 135, Old Chinabazar,
CALCUTTA

Branches :— 64 Harrison Road, CLCUTTA ; ALLAHABAD, BENARES, DACCA.

H
B

25 Per Cent Reduction in
TENNIS RACKETS
OF LEADING ENGLISH AND INDIAN MAKE
WRITE FOR TENNIS CATALOGUE.

RE-STRINGING TENNIS RACKETS

Armours Davis Cup	Rs. A.
Spiral gut ...	26 0
Armours orange gut ...	22 0
English white gut extra special ...	18 0
English white and red special ...	15 0
English white, Superior "Hercules" Damp- proof special gut which repels the moisture, guaranteed for the season, colour black & orange only	12 8
"Ironduke," Damp- proof black gut, guaranteed ...	10 0
"Boss" Ivorine white or any colour gut ...	8 0
Best Indian gut, any colour ...	5 8
Superior Indian gut, red and white ...	3 0

TENNIS BALLS, 1933

Ayres	per doz.	13 4
Wistens	" "	12 12
Jaques	" "	12 12

S. RAY & CO., LTD.
MANUFACTURERS & EXPORTERS OF
ALL SPORTS GOODS & FISHING TACKLE
11, ESPLANADE EAST, CALCUTTA.

G. NUNDY & CO.

1+2 Jamir Lane, Close to Ballygunj
Railway Station — CALCUTTA.

Cabinet Makers, Timber Merchants,
Manufacturers of Furniture and
Doors and Windows of all description
also

Wrought Iron Gates, Railings and Grills
of any size and design.

Dealers in

All sorts of Building materials, Paints,
Glass, Cement, Pipe and Door and
Furniture Fittings made of brass
or iron.

Rattan Tables, Chairs and Couches, with or
without cushions at moderate prices.
Phone "Park 1830."

P.O. Box No. 403 CALCUTTA. Tel. "Cabinet."

BUTTO KRISTO PAUL & Co.

Head Office :
1. Bonfield Lane
Calcutta

Chemists & Druggists

Branch Establishments
92, Shovabazar Street
Calcutta

Manufacturers

OF

STANDARDISED TINCTURES, SPIRITUOUS PREPARATIONS, PATENT AND PROPRIETARY MEDICINES, PURE CHEMICALS AND FOOD PRODUCTS AND SURGICAL AND VETERINARY INSTRUMENTS.

Suppliers

OF

DUTY FREE PREPARATIONS IN BOND TO CHARITABLE DISPENSARIES, MEDICAL STORES, MUNICIPALITIES, DISTRICT BOARDS, HOSPITALS, TEA GARDENS, STATES, ETC.

MALARIA ???

SUREST REMEDY

EDWARD'S TONIC

SPECIFIC FOR ALL FEVERS

With Enlargement of Liver & Spleen
Large Bottle Re. 1-8. Small Bottle Re. 1-0

Glyco-Ptycholin

Elegant Solution of
Antiseptics of Pleasant
Odour and Taste,
Used
Internally
For
Gastro-intestinal
Affections Externally
For
Oral Infections

Iodolein

With
Methyl Salicylate 5%

For
Unbroken skin
For

Inflammations of Skin,
Sprains, Bruises. Neuralgic Pains, Swollen
Joints. Sciatica, etc.

Iodolein (Plain)

For
Broken Skin

LABORATORY OFFICE
1, BONFIELD LANE
CALCUTTA

TELEGRAMS. "BHUTY"

FACTORY
7, BEERPARA LANE,
DUM DUM Jn.

JESSOP & CO. LTD
— INDIA & BURMA —

93 Clive Street, Calcutta.

P. O. Box No. 108

STRUCTURAL, MECHANICAL
AND
ELECTRICAL ENGINEERS.
WAGON BUILDERS.

Agents for

ENGINES AND MACHINERY.
HARDWARE AND METAL
MERCHANTS.

Encourage State Home-Industry.

Mayurbhanj Textiles.

NOTED FOR

Genuineness & Quality of Products.

Tussar Silk Produce :—Fancy striped Shirting, Coating, Dhoti, Saree, Chaddar, Pugri piece etc.—*All hand loom products.*

Hand Woven Cotton Fabrics :—Towel, Napkin, Duster, Bed sheet, Table cover, Door curtain, Coating and Shirting of various designs, Durries, Ashans etc.

Indian Silk product :—Hand woven Silk shirtings, Handkerchief, Scarf etc. and Woollen Union Shirtings etc. etc.

Reeled Tussar Yarn ; Hand spun Tussar Waste yarn ; Reeling-Waste of Tussar ; Tussar Down, etc. etc.

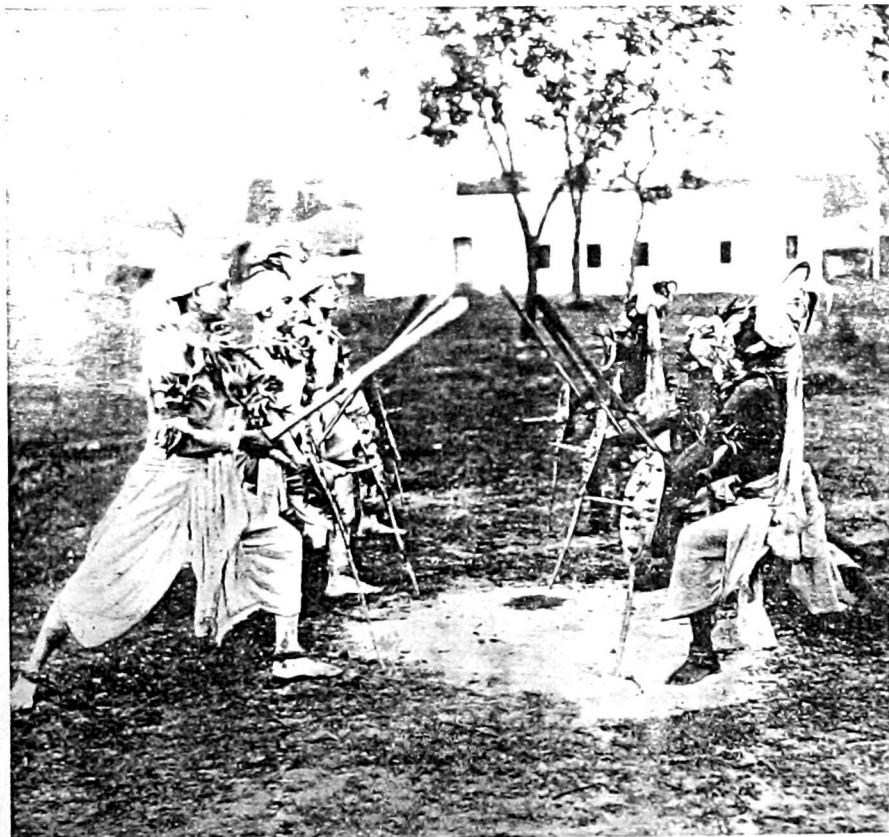
Please enquire of :—

The Director
Industrial & Economic Survey.
BARIPADA: MAYURBHANJ.

ମୟୁରର ଅଣ୍ଡ ଗଲେନ୍ୟୁ

ବାରପଦା, ଅସ୍ସେଲ ୧୯୩୩

HEALTH IS WEALTH

CHEERFUL TINY TOTS

Sanitation in Moffusil houses can be made just as good as in town. For all schemes and operations of Water Works, Drainage, Plumbing, Tube-well Sinking and other Sanitary Engineering in general

— PLEASE CONSULT —

S. K. CHAKRAVARTI LTD.
SANITARY ENGINEERS

TEL. "LAVATORY"

CALCUTTA.

CODES. BENTLEY.

BATHGATE'S
PURIFIED
CASTOR OIL
BEST
FOR THE HAIR

*produces a
delightfully cooling
effect on
the scalp*

CAUTION
TO ENSURE THAT
THE CONTENTS OF
THIS CASE ARE GENUINE,
SEE THAT THIS
LABEL IS NOT TORN
OR OTHERWISE
DEFACED

BATHGATE'S
CASTOR OIL

BATHGATE & Co.
CHEMISTS
CALCUTTA

BATHGATE & Co.

Established 1811.

CHEMISTS & DRUGGISTS,
MANUFACTURERS OF STANDARDISED
EXTRACTS & TINCTURES.

Suppliers of
DUTY FREE MEDICINES

SEND YOUR V. P. P. ORDERS

To

BATHGATE & Co.

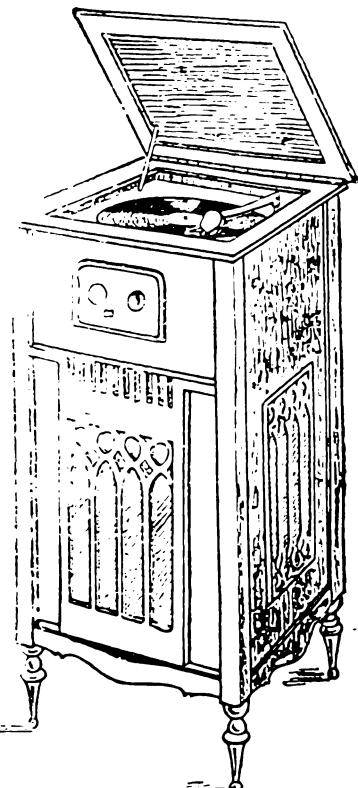
POST BOX 86
CALCUTTA.

NO CHARGE MADE FOR
PACKING

Write for Catalogue.

THE OLD GRAMOPHONE

As hitherto used is now out of date and no longer cared for. Gramophone records are now picked up on an Electrical Pick-up device, amplified through a Radio amplifier and reproduced, enormously amplified or softened at your will, on a Moving coil Loudspeaker yet with naturalness like original.

INSTAL
The "R. S. S." Radiogram
(Latest All-Electric Radic-Gramophone)

AND FOLLOW THE AGE.

It will not only reproduce any ordinary Gramophone record but will also pick-up the daily Broadcast Radio programmes if desired.

Please write for further particulars
mentioning Current & Voltage available.

RADIO SUPPLY STORES LTD.

8, DALHOUSIE SQUARE, CALCUTTA.

From Rs. 350.

KINGRA MUSICAL DEPOT

is the best place for

**ORGANS, HARMONIUMS, VIOLINS, ESRARS,
BAND INSTRUMENTS, STRINGS & FITTINGS,
ETC. ETC.**

Our proprietor is Mr. Kiran Chandra Ghosh, who has been well known to all Music lovers for the last 35 years as the manager of his late father's firm of Dwarkin & Son. Your orders will have the personal attention of Kiran Babu and his sons.

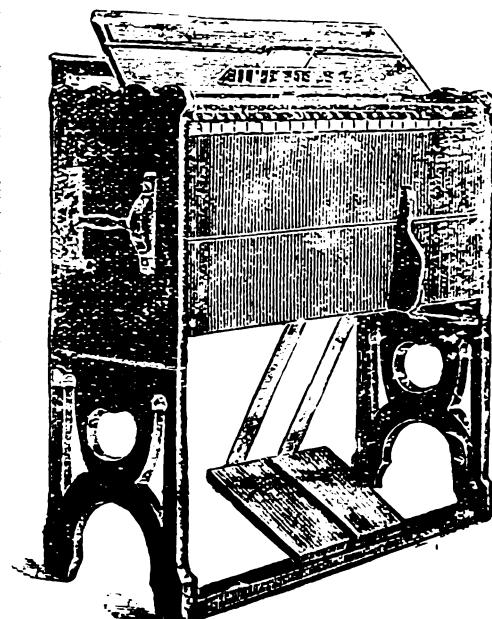
"KINORA" Organ is the most suitable instrument for Indian Family Music

(Write for Catalogue)

Note Address :—

8, DALHOUSIE SQUARE, CALCUTTA.

Agents :—RADIO SUPPLY STORES LTD.

**4 Octaves, Kneesswell, Folding with Box
Rs. 160.**

ଦି ପୃଷ୍ଠାଚନ୍ଦ୍ର, ରୂପୀଶ୍ଵରଙ୍କ ରହଣିଷ୍ଟିତିତ୍ତ ।

(ପୃଷ୍ଠାଚନ୍ଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟ)

ଅନୁଷ୍ଠାନ ପତ୍ର (ପ୍ରମ୍ପେକ୍ଷ) ସନ ୧୯୯୩-୧୯୯୪ ।

୧। ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟାଗ—ତଥର ଲୁଗା ଓ ସ୍ତର ଲୁଗା ବିପରି ବୁଝାଯାଏ ଓ ବିପରି ସ୍ତର କଟାଯାଏ, ବିପର ମୁଢା ନଟେଇକରି ହୁଏ, ସ୍ତରକୁ ବିପର ରଙ୍ଗ କରାଯାଏ, ବିପର ଲୁଗା ବୁଝାଯାଏ, ଲୁଗାରେ କିମ୍ବର ଶ୍ରେ ଦିଆଯାଏ ଓ ଲୁଗାକୁ ବିପର ପରିଦ୍ଵାରା କରାଯାଏ ଇତ୍ୟଥିବ ବିଦ୍ୟାଲ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ । ହାତ ତନ୍ତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ । ତାହା ଛୁଟିର ଶିଳ୍ପ ପଞ୍ଜରେ ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ ହେବ ।

ଅଗାମୀ ଶେଷକ୍ରମ ବର୍ଷର କାର୍ଯ୍ୟର ଶିକ୍ଷା (କାର୍ଯ୍ୟଶର୍ମ) ପୂର୍ବ ବର୍ଷର ରଙ୍ଗ ମିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କମାରକାମ ଏକ ବର୍ଷ ଦିନ ନିମନ୍ତ୍ରେ ନୃତ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥାଏ ।

୨। ଶିକ୍ଷାର କାଳ ନିର୍ଣ୍ଣୟ—କାରିଗରୀ ଶିକ୍ଷା (ଅଟ୍ଟଜନ କୋର୍ସ) ଏକ ବର୍ଷ ଦିନ୍ୟକ୍ରମ, ଏଣେ ମାସତାରୁ ଛି'ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ‘ସଂ କାଳ ସ୍ଥାପ୍ନୀ ଶିକ୍ଷା’ / ଶର୍ଟ ଟାର୍ମ କୋର୍ସ ।

୩। କେତେ ଜଣ ଶିଖାରୀ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲ୍ୟରେ ନିଅଶ୍ଵିବ, ସେହିର ସଂଖ୍ୟା—ଏ ବର୍ଷ ସକାଶେ ମୋହରେ ୧୫ଜଣ ପ୍ରଦ ନିଅଶ୍ଵିବ—ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ କାରିଗରୀ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଗାନ୍ଧି ୮ ଜଣ ।

ବର୍ଷର କାମରେ ଅଟ୍ଟଜନ (କାରିଗରୀ) ଟେଲିରେ ବର୍ଷକ ସକାଶେ ଜ ୨ ଶ ହିଁ ନିଅଶ୍ଵିବ ଏବଂ କମାର କାମରେ ମଧ୍ୟ କାରିଗରୀ ଟେଲିରେ ଏକବର୍ଷ ସକାଶେ ଜ ୨ ଶ ହିଁ ନିଅଶ୍ଵିବ ।

୪। ରତ୍ନ ଦେବା ପାଇଁ ବିର୍ଯ୍ୟାଯୋଗତା ଅବଶ୍ୟକ—ଅନ୍ତିମ ଲେଖାପତି ଜାରିବା ଲୋକରୁ କାରିଗର ଶିକ୍ଷା ହେବାରେ ନିଅଶ୍ଵିବ । ଯେଉଁମାନେ ଯଥ ଭାବରେ ପରିଷକାରେ ଉତ୍ସାହ ହୋଇବେ ଓ ତଥିଷ୍ଠାନ ଉଚିତର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ହୋଇଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପୁନ୍ରକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ ।

୫। ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ଲୁଗାବୁଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିମ୍ନକୁ ଅଛନ୍ତି, ବିଦେଶରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ‘ସଂ କାଳ ସ୍ଥାପ୍ନୀ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ହୋଇଥାଏ ।

କେବଳ ଏହି ହେଠାର ବାହିମାନଙ୍କୁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲ୍ୟରେ ନିଅଶ୍ଵିବ ।

୬। ସ୍କୁଲର ବେତନ—ବିନା ବେତନରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ ।

୭। ଶ୍ରୀରାମାସର ବ୍ୟବସ୍ଥା—ଶ୍ରୀରାମାସରେ ରହିବା ପାଇଁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲ୍ୟର ଶ୍ରୀରାମାନଙ୍କୁ ଘରରତ୍ନ ପତିବ ନାହିଁ ।

ଏ ବିଦ୍ୟାଲ୍ୟର ସ୍ଥାପନଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟାମ୍ବଦ୍ୟକୁ ଲେଟିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକ ବିଦ୍ୟା ଜ୍ଞାନ ପାଇବେ ।

୮। ଶାଇପଣ୍ଡ (ବୁତ)—କେତେକ ମୋଗ୍ୟ ଶାଇପଣ୍ଡ ଦିଆଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ ।

ଦୂର୍ଦେଶୀମାନେ ଦେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ବାହିମାନ, ଅବେଗ ଦୟନୀୟ ପାଇଁ କୁଳର ମାସ ଶର୍ଷ ସପ୍ତାହ ପୂର୍ବରୁ ନିମ୍ନ ବାଷପ କାର୍ଯ୍ୟକ ନିକଟକୁ ଅବେଦନ ପତ୍ର ପଠାଇବେ ।

ଆ. ବି. ବିଦ୍ୟାନ,

ସୁପରିଶ୍ରେଣୀୟ,

ପୃଷ୍ଠାଚନ୍ଦ୍ର, ରୂପୀଶ୍ଵର ରହଣିଷ୍ଟିତିତ୍ତ,

ମୁଦ୍ରାରଙ୍ଗ, ବାରିପଦା ।

ମୟୁରଭକ୍ତି ଗୋଟେଟ୍ ।

ଶ୍ରୀପାଦ ଭାଗ

ଚୂଳାଯୁ ସଂଖ୍ୟା

ସୂଚିପତ୍ର ।

ପୃଷ୍ଠା ।

୧ ।	ଅଞ୍ଚାବଣ ଶତାବୀର ମୟୁରଭକ୍ତି ବାହୀଟି	ଶ୍ରୀପାଦ ପରମାନନ୍ଦ ଅଞ୍ଚାବଣ	୧
୨ ।	ଉଦ୍‌ବ୍ଲାଙ୍ଗ ନଗରର ମୁନିଷିପାଲିଟି	ଶ୍ରୀପାଦ କାଲମୋହନ ଦୋଷ	୪
୩ ।	ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ସମ୍ବନ୍ଧ		୭
୪ ।	ସିକାଗୋ ମହାନମ୍ବଳ ବା ପ୍ରଦର୍ଶନ	ଶ୍ରୀପାଦ କୁର୍ମ, ରମ୍ଭା, ମଲିକ ବିଜ୍ଞା, (କେଣ୍ଣା)	୧୧
୫ ।	ଭରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ବିବରଣୀ		୧୪
୬ ।	ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ	ଶ୍ରୀପାଦ ଏ, ପି, ଦୋଷ ଏମ୍, ଏମ୍ବ୍, ସି, ଅଇ	୧୭
୭ ।	ମୟୁରଭକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧ		୨୨
୮ ।	ପାଣି ଓ ପାଗ, ଓ ଶମ୍ଭଵ ବିବରଣୀ, ମୟୁରଭକ୍ତି ଉପିକ୍ଷା		୨୦
୯ ।	ବିବିଧ ସମ୍ବନ୍ଧ	“ ନବପ୍ରତି ”	୨୨

ଟିକ୍-ସୂଚି ।

୧ ।	ମୟୁରଭକ୍ତିର ଶୈତାନିକର ଦୃଶ୍ୟ	ଟାଇଟିଲ ଫେଲ୍
୨ ।	ରେନେଲଙ୍କ ମାନତଥରେ ଥିବା ମୟୁରଭକ୍ତିର ରକ୍ତଧାର	୧
୩ ।	ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ସଦନର ଶୁଭବେଳେ ଶ୍ରାମିକ ମହାମାନ୍ୟ ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଲାଟସାହେବ ମହାବୟ ଶୁଭାର୍ଥିତା ।	୨
୪ ।	ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଲାଟସାହେବ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶିଳ୍ପ ସଦନର ମୂଳବୁଆ ପଥର ଛୁଟନ କରୁଥିଲା ।	୨
୫ ।	ଶିଳ୍ପ ସଦନର ଶୁଭବେଳା ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତର ହୋଇଥିବା ମଣ୍ୟ (ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ) ଓ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଶୁଭର ଦୃଶ୍ୟ	୮
୬ ।	ହିନ୍ଦୁ ହାଇନେସ୍ ପଢ଼ାଇଲ ମହାବଳୀ	୧୫
୭ ।	ମୟୁରଭକ୍ତିର କେତେ ଗୋଟି ଦୃଶ୍ୟର ଚିତ୍ର	୧୮, ୧୯
୮ ।	ମହାମାନ୍ୟ ଲାଟସାହେବଙ୍କ ଦାନାନାଥାବଳୀ “ କାପ୍ରିକେଟ୍ ”ର ଛବି	୨୧
୯ ।	ମହାମାନ୍ୟ ଲାଟସାହେବ ଓ ଶ୍ରାମିକ ମହାବଳୀ ସାହେବ ମୁନିଷିପାଲିଟି ଶୁଭର ବିଦାୟ ହୋଇଯାଉ ଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ	୨୩

ମୟୁରଭାଙ୍ଗ ଗେଜେଟ୍ ।

ଏହି ଗେଜେଟ୍ ତନି ମାସରେ ଅଳେ ଲେଖାଏଁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ, ଯଥା:—ଅକ୍ଷୋବନ, ଜାନୁଆରୀ ଏଫ୍ରେଲ୍ ଓ କୁଲାଇ ।
ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କରଣ ।
ବାଣୀକ ମୃଦୁ—୩ ୦ ୬ (ଡାକ ମାସୁଲ ବ୍ୟତ୍ତି) ଓ ୩ ୮ (ଡାକ ମାସୁଲ ସହ)
ଦୁଃସଂଖ୍ୟାର ମୃଦୁ ତନି ଅଣା, ଡାକ ମାସୁଲ ଦୂର ଅଣା ଦିତାନ୍ତ ।
ଏହି ଗେଜେଟ୍ରେ ବିକିପିନ ଛପାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତି ଥରକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ହାରରେ ଜରଚ ଦେବାକୁ ହେବ ।
ମଲାଇର ବାହାର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯   ପାଇଦଲ ଫେଜର ଉତ୍ତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯
ଅବ୍ଦ' ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୯୯
ଏକ ଚାରୁଆଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯
ମଲାଇର ଉତ୍ତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯   ଏହା ଲାଦା ଅନିଆନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାରେ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯
ଅବ୍ଦ' ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯
ଏକ ଚାରୁଆଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୧୯
ଏକ ଚାରୁଆଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯
ଏହି ଗେଜେଟ୍ କୌଣସି ଛପାଇବାକୁ ହେଲେ ସେ ବନ୍ଦପରେ ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ପଦ ଲେଖିଲେ ତାଣି ପାରିବେ ।

ଶ୍ରୀ ନିତାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ସାନ୍ଧ୍ୟଳ, ବ.ଏ ।

ମେନେଜର,

ମୟୁରଭାଙ୍ଗ ଗେଜେଟ୍ ।

ମେନ୍‌ଟ୍ରେସ୍. ମୟୁରଭାଙ୍ଗ, ବାରିପଦା ।

ବିଜ୍ଞାପନ ।

ବିଜ୍ଞାପନ ମୁଦ୍ରଣ ପରିକାର କାରାଙ୍ଗାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ (କ) କରଣ ବରେଇ ମିଥ୍ୟା ଓ (ଖ) ଜଣେ କରିବା ମିଥ୍ୟା ଅବଶ୍ୟକ । କାରାଙ୍ଗାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଓ ଶିକ୍ଷା ଦେବା କର୍ମରେ ଯାହାକର ବାସ୍ତବ ଅର୍ଥକାରୀ ଓ ବହୁଦର୍ଶିତା ଥିବ ବସନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ପରିକାର କରିବାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କାହିଁ, ଜନ୍ମାନ, ପୂର୍ବ ଅର୍ଥକାରୀ ଓ ନୟନତମ ଦେବନ ସେ ଓ କେତେ ଆଶା କରନ୍ତୁ କାହା ଉତ୍ସବକୁ କରି ଭୁଲନ୍ତୁ ଅବସଦନ କରନ୍ତୁ ।

ତାରରେକୁର ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଷ୍ଟ୍ରିଆଲ ଏଣ୍ ଇକନୋମିକ ସର୍ବେ,
ମୟୁରଭାଙ୍ଗ ଶୈଖ ।

The Mayurbhanj Gazette

ENGLISH EDITION.

Publication: The Gazette is quarterly. It will be published in October, January, April and July

Subscription: Annual Rs. 1-8 0. Single copy As 6 only. Postage per Copy .2 as. extra

DIVINE MEDICINE OF
H E R N I A
CENT PER CENT SUCCESS WITHOUT OPERATION.

Why do you suffer from Hernia? Come to us, we shall make a contract with you and cure you of the disease. If you fail to see us, send five pice postal stamp, have the testimonials and directions and get yourself radically cured from a far. Phone B. B. 314.

Apply to :—Dr. H. C. ROY

DIVINE TREATMENT HALL,

91, Amherst Street, CALCUTTA.

D. N. Ghose & Sons.

ENGINEERS,

**BRASS & IRON FOUNDERS, HARDWARE
AND GENERAL ORDER SUPPLIERS**

84A, CLIVE STREET. — CALCUTTA.

Manufacturers & Stockists of :—

Wrought Iron Gates. Railings, Posts, Corrugated Iron Culverts, Dust Bins, Tanks, Tube Well, Pumps & Fittings, Light Railway Materials, Structural Steel Works, Engineering Tools Appliances, Builders Stores etc

Blacksmith and Machinery works
of every description
estimated on sketch or drawing.

*Enquiries cordially invited and trial
solicited.*

Try For Once :—

B. K. Dutt & Co.

35, Clive Street, — CALCUTTA

(ESTD. 1840.)

Importers of :—

Paints, Colours, Enamels, Varnishes, Distemper Brushes, Cement, Oils, Coal Tar, Rosin Etc. Etc.

Branch at
14. BONFIELDS LANE, CALCUTTA

Importers of :—

Heavy Chemicals—viz: Caustic Soda, Phenyle, Alum, Soda Ash, all sorts of Mineral Acids Soft Soap, Chemicals for making Soaps etc. etc.

Suppliers to :—

Government Stores, Tea Gardens, Mills, Railways, & Collieries etc., etc.

Prices to be quoted on application.

Muffasil Orders are carefully and promptly carried out—Trial orders or Enquiries are earnestly solicited.

TELE. ADDRESS: **Nilmoney Halder & Co.** Phone Nos. Cal: 3889,
"DEPENTUM" & 645.

Please try our Excelsior Brand Fountain Pen Ink, the best in the market.

The best House for Stationery, Printing Types and Printing requisites of all sorts. Half Tone, Line and Tricolour Blocks. Calendars of various National Emporium, designs, Drawing and Surveying materials. Roorkee.

Agents :—

W. F. STANLEY & CO. LTD.
LONDON.

Please ask for catalogues.

106, Radha Bazar Srteet, - - - CALCUTTA.

G. F. Playfair & Co.

Engineers & Contractors', Manufacturers'

AGENTS :

SUPPLIERS OF MILL, TEA GARDEN,
ENGINEER'S AND SHIP'S STORES.

LARGE STOCKS HELD FOR IMMEDIATE
DELIVERY.

27-7, Waterloo Street, CALCUTTA.

Telegraphic Address—"FODDER"

Stockists of :—

"Klingerit" Steam Jointing, "Gem" Patent
Tube Brushes and Scrapers, Condenser Brushes,
Steam & Water Packings of all sorts, Corrugated
metallic Joints, Gauge Glasses, Marine Engine,
Colza, Lubricating & Cylinder Oils, Manganeseite
Jointing Paste, Apexior Boiler Compound, Miraculum
Graphite Paint and paints for all purposes,
Interlinked Galvanized.

Wire Netting for window guards and fencing etc.

Particulars and prices on Application.

WHY NOT SEND US YOUR ENQUIRIES ???

SEWERLESS SANITARY SERVICE SOLVED

The Latest Sewerless
Sanitary Service -

Something new in Chemical Commodes
for un-sewered districts
without
running water,
meets the most exacting
Hygienic requirements, is trouble free
and fool proof, simple
and

Economical Ideally suited
for Bungalows, Clubs, Schools etc.

Write for full particulars to :

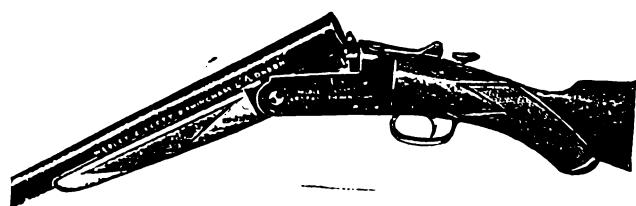
G. F. Playfair & Co.

27-7, Waterloo Street, CALCUTTA.

PREMIER GUN-MAKERS OF BENGAL

ASHOO-TOSH DAW & CO.

A Large, fresh and up-to-date Stock of Arms & Ammunition
always kept ready for Sale.

Special terms offered to suit every Customer.

ENQUIRIES INVITED

Telephone:
CAL. 3353

"DAW BUILDING"
183, DHARMOTOLLA STREET, CALCUTTA.

Telegrams :
'Explores'

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗୋଲେଟ୍।

ସମ୍ବାଦକ—ଶାକପିଲେଣ୍ଟ୍‌ର ମିଶ୍ର ।

ଚେତ୍ର ପର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ।

ଶିଖ୍ୟ ଭଗ ।

ବାଚିପଦା : ଚେତ୍ର, ସନ୍ତୋଷ ସାଲ ।

ଶିଖ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ।

ଅଞ୍ଚାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ବାଠିଦାଠ ।

୧୯ ଭାଗ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପରମାନନ୍ଦ ଅର୍ଯ୍ୟ, ବି, ଏସ୍. ଏସ୍, ଆର, ଏ, ଏସ୍, ଶୈଳ୍ ଅର୍କିଓଲଜିସ୍ ।

୧୭୨୯ ମସିହାରେ ଜେ ରେନେଲ ସାହେବଙ୍କ ସାର ଅଜିତ ବଙ୍ଗଦେଶର ମାନତଥାବଳ ବିଲ୍ଲତର ପାଇଁ ଅମେରିକର ଅନୁଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ମାନତଥାବଳରେ ହୃଦୟ ବା ଗଣ୍ଜାନଦୀର ପଣ୍ଡିତମାର୍ଗବଢ଼ୀ ଓ ମରହଟ୍ଟା ମୋରକର ସୀମାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟୁତ ଭୂଷଣର ଖଣ୍ଡି ଏ ମାନତଥ ଅଛି । ଏହି ମାନତଥ ଖଣ୍ଡି କରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ରଜ୍ୟର ଅନ୍ତକାଣ ଅଞ୍ଚଳ ହୁଅ ପାଇଅଛି । ଏଥରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜ “ମହରଭଞ୍ଜ” ବୋଲି ଲିଖିଛି ଅଛି । ଏହି ମାନତଥାବଳ ମୁଦ୍ରିତ ହେବାର ବାରଦର୍ଶ ପୂର୍ବେ ବଙ୍ଗଲା, ବିହାର ଓ ଓଡ଼ିଶାର ଇଣ୍ଡିଆଣ୍ଡିଆ କୋଣାର୍କ ସରକାରୀ ଜରବ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଇଥିଲେ । କଲାକାରାର ଫୋଟ୍ ଉଚ୍ଚଲାମର ଗର୍ଭର ସାହେବ ୧୭୨୭ ମସିହା ଉପସେତ୍ର ମାସର ତା ୧୪ ରଖିରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ମହାରାଜା ଦାମୋଦର ରଞ୍ଜକୁ ଯେଉଁ ପଦ ଲେଖିଥିଲେ ତହିଁର ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାରାଣ ଥାଠ କଲେ ଉକ୍ତ ଜରବ କଥା ଧୃଷ୍ଟ ଜଣାଯାଏ ।

“ଇଂରାଜ ଅସ୍ତରକୁ ସମୁଦ୍ରକୂଳବଢ଼ୀ ଜିନ୍ଧାମାନ ଜରବ କରିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ମିଳୁର ଫୋଟ୍ସମାତ୍ରଙ୍କୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି

ହୋଇଅଛି । ସେ ଯେଉଁ ନିର୍ବିଶ୍ଵରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ଷେଷପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ପରିଭ୍ୟାନ ଦିଆଇଅଛି । ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ନିମ୍ନେ ଓ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦେବାର କୌଣସି ବାଧା ପଡ଼ିଲେ ତାହା ନିବାରଣ କରିବା ନିମ୍ନେ ଆମ୍ବେ ଅପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲୁଛି । ଅପଣ ଯଦି ଆମ୍ବର ଏହି ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ତେବେ ଅପଣଙ୍କଠାରେ ଆମ୍ବର ଯେଉଁ ରଜକାୟ ବନ୍ଧୁବବ ଅଛି ତାହା ବିଶେଷରୂପେ ଦୃଢ଼ିବୃତ୍ତ ହେବ ଓ ଯାବଜ୍ଞାଯୁ ବିଷୟରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଯଥାଗତି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆମ୍ବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥିବୁ ।”

ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍କାଳୀନ ମରହଟ୍ଟା ଗର୍ଭର ରବାନା ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ନିକଟକୁ ଲେଖା ଯାଇଥିବା ଫିଟିଟି ଉପରେକୁ ଫିଟିର ନକଳ ମାତ୍ର । ସେହି ମାନତଥରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରଜ୍ୟର ବାଲେଶ୍ୱର ତରଫେ ସୀମାର ଉଚ୍ଚେଷ୍ଣ ନାହିଁ । ଏଥରୁ ଜଣା ଯାଇଅଛି ଯେ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ସମୁଦ୍ରକୂଳବଢ଼ୀ ସ୍ଥାନମାନ ପ୍ରକୃତ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ବା ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର ଅସ୍ତରକାରରେ ଥିଲା ଏ ବିଷୟ କଲାକାରାର ଗର୍ଭର ମହୋଦୟ ସଠିକ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ।

ମୟୁରରଙ୍ଗ ଗେଜେଟ୍ ।

ସେହି ମାନଚିତ୍ତରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗ୍ରାମ-ପୁନ୍ଦରୀ ରେଦକର ବାଲେଶ୍ଵରଠାରୁ ମୟୁରରଙ୍ଗର ତଜାଳୀନ ଗଜଧାନୀ ହରହରପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ସଡ଼କ ଥିଲା । ଗ୍ରାମ ପୁନ୍ଦରୀର ନାମ ଯଥ :—ଶାହାକିଂ ଟଣା, ପୁନ୍ଦରୀ, ଜତଦା, ମଣନୀ, କୁରୁତିଆ ଓ ଅରପଢ଼ା । ଜତଦା, ମଣନୀ, କୁରୁତିଆ ଓ ଅରପଢ଼ା ଗ୍ରାମ ପୁନ୍ଦରୀ ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗ ନିଧର ଦିଶିଗନ୍ତକୁରେ ରିକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅଛି ଅବସ୍ଥା ।

ସେହି ସଡ଼କଟି ପୁନ୍ଦରୀ ହରହରପୁରଠାରୁ ଉଭ୍ୟରଙ୍ଗରେ “ଦିନଦାକଣ୍ଠା” ଶ୍ରୀମ ହୋଇ ମୟୁରରଙ୍ଗର ବର୍ତ୍ତମାନ ଗଜଧାନୀ ବିଭାଗୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଷ୍ଟ ଥିଲା ଓ ବାରିପଦ ନିକଟରେ ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗ ନିଧର ପରାହୋଇଥିଲା । “ହଳଦାକଣ୍ଠା” ର ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମ ବୋଧନ୍ତିବ ଖୁଣ୍ଟା । କାରଣ ଯେଠାର ଗ୍ରାମ ଦେବତା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ “ହଳଦ କଣ୍ଠିଆଣି” ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ବାରିପଦାଠାରେ ସେହି ସଡ଼କରୁ ଯୋତାଏ ଶାଖା-ସଡ଼କ କିନ୍ତୁ ଯ ଗୋଟିଏ ଉଭ୍ୟରଙ୍ଗରେ ମେଦିନୀପୁର ଅନୁରତ ଯୌନ-ପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଉଭ୍ୟ-ପଶ୍ଚିମ କୋଣରେ ଯୋକା ଶ୍ରୀ ବାଟେ ପାହାଡ଼ର ମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ବାରିପଦାଠାରୁ ଯୌନପୁରକୁ ଯାଇଥିବ ସଡ଼କଟି ଦେଉଳ ପ୍ରଗନ୍ଧାର ବୁନ୍ଦମରା ଓ ତାହାରିମରା ଏବଂ ତୃମୁହିଅ ଗ୍ରାମବାଟେ ଯାଇ ଯେ ଗୀବିବଳିରପୁରଠାରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ନିଧ ପାର ହୋଇ ଯୌନପୁରକୁ ଯାଇଥିଲା । ବାରିପଦା—ଯୋକା ସଡ଼କଟି କୁଣ୍ଡର, ସତର, କୋଇଲିପୁତା, ଅସନା, ଆସୁଆ ଓ ସିଲଫୋଡ଼ ଶ୍ରୀମବାଟେ ଯାଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ସଡ଼କରେ ଥିବା ଛପଟ ଓ କାତରା ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିଧର ନାମ ମାନଚିତ୍ତରେ ଦିଶିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଅସନା ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ଅଛି ଶ୍ରୁଦ୍ଧ ନିଧ ମାନଚିତ୍ତରେ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ନିଧଟି କାତରା ବୋଲି ଧରାଯାଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଭୁଲରେ ହୋଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାରେ ପଢ଼ିଅଛି ବୋଲି ମାନଚିତ୍ତରେ ଦିଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଗୋପୀବଳିରପୁରଠାରୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାର ଦିଶିଣ କୁଳେ କୁଳେ ସାପତା ଓ ପାଣିର ଗ୍ରାମ ଦେଇ ଅଛି ଗୋଟିଏ ସଡ଼କ ମଧ୍ୟ ସିଲଫୋଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିବାର ମାନଚିତ୍ତରୁ ଜଣାଯାଏ ।

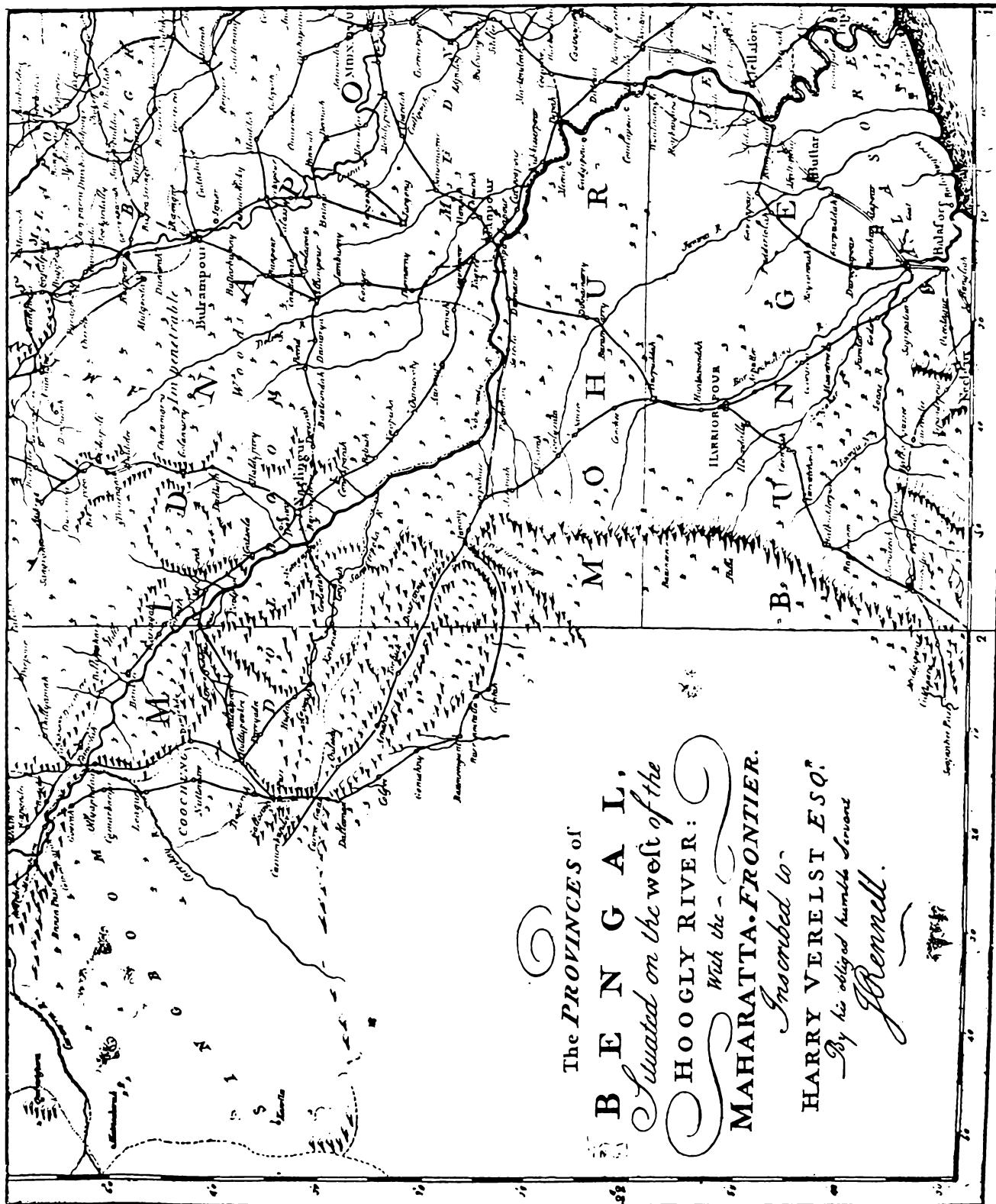
ହରହରପୁରଠାରୁ ଅଛି ଗୋଟିଏ ସଡ଼କ ଦିଶି-ପଶ୍ଚିମ ମୁଖରେ ଅମୃତାଳ, ଖୁଣ୍ଟା, କରକଟା, ବଳରଦ୍ଧପୁର, ବନ୍ଦମନଶ ଯାମତୀହା । ବାଟେ ଆତାତାହା ପ୍ରଗନ୍ଧାର ଶ୍ରୀଦିବାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲା । ବାଲେଶ୍ଵର ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସଡ଼କ ନାଲିଗି, ଗରତ, ଭଲୁକ-ଫୋଣ୍ଟି, ବିଷ୍ଣୋଳ, ବଣିଆଗା ବାଟେ ଯାଇ

ଉକ୍ତ ଗଣ୍ଡରଠାରେ ହିତଥିଲା । ଗଣ୍ଡରଠାରୁ ପୁଣି ଦୁଇ-ଗୋଟିଏ ଶାଖା ସଡ଼କ ଦିନ୍ଦର ଗୋଟିଏ ଠିକ ପଶ୍ଚିମଦିଗରେ ସିଂହାଶିଳ୍ପୀଟି ଉପରେ ଯନ୍ତ୍ରିତ ଦିଶିଗନ୍ତରେ କେନ୍ଦ୍ରର ଅତକୁ ଯାଇଥିଲା । ଅଥୁକ ପରକୁଯିଲର ଗ୍ରାହି ମଧ୍ୟ ସିଂହାଶିଳ୍ପୀଟି ଉପରେ ଯାଇଥାଏ ।

ମୟୁରରଙ୍ଗର ପୁଣି ମାନଚିତ୍ତରେ ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗର ବାମ ଜୀବତ୍ରୀ ପୁନ୍ଦରୀ ଓ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ଦିଶିଗନ୍ତରବର୍ତ୍ତୀ ଶାକାଟ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଗୋଟି ସଡ଼କ ହେଲା ନିଧିତ୍ୱରେ ଥିବାର ଦେଖିଯାଏ । ଏଥେ ମଧ୍ୟରୁ ସଳଙ୍ଗ ସଡ଼କଟି ଗମନ୍ତରପୁର, ଗଢ଼ପଦ, ବିଷ୍ଟା ଓ ମୁନ୍ଦତାନ ବାଟେ ଯନ୍ତ୍ରିତ ହେଲା ଶେଷାକୁ ମୁନ୍ଦତାନ ଗ୍ରାମଟି ଅମର୍ଦ୍ଦିଶ ରେଣ୍ଟକ୍ଷେତ୍ରର ଅନ୍ତରେ ମୟୁରରଙ୍ଗ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥା ଛାଇ; ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମପୁନ୍ଦରୀ ରାଜ୍ଯର ଠିକ ପୁଣି ସୀମାଧାରରେ ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥା । ୧୯୭୭ ମଧ୍ୟରେ ହେଲା ଟୀ, ମେଟ ନ ମଜ ଜଣେ ସାହେବ ଏହି ସଡ଼କରେ ଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବୁନ୍ଦଗର୍ବାନ୍ତରେ ସେ ହେଲା ଶ୍ରୀନିବୁନ୍ଦମରା କରିଥାଏ । ସେ ଶାକ ଟୀରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ପାର ହେଲା ମୟୁରରଙ୍ଗ ଶାକ୍ୟର ପଦ୍ମହରିଜଳ । ଗଢ଼ପଦ ଠାରେ ଅଷ୍ଟହନ୍ତି ମୟୁରରଙ୍ଗ ମହାରାଜାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀ ଥିବା ଓ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଉତ୍ତର ଯାତ୍ରିମାନଙ୍କଠାରୁ କର ଆଦୟ କରୁଥିବା ବିଷ୍ଟ ସେ ଲେଖିଥାଏ ।

ଉପରଲିଖିତ ସଡ଼କ ଛାତା ଅଛି ଗୋଟିଏ ବୁଲଣିଆ ସଡ଼କ ଶାକାଟଠାରୁ ମେ ବୁତା ପ୍ରଗନ୍ଧାର ଗୋବନ୍ଧପୁର, ଅସନା-ଶାଲ ପ୍ରଗନ୍ଧାର ପଦ୍ମଚଳ, ସରଖାପା ପ୍ରଗନ୍ଧାର ରାଜକମା ଓ କଦଳିଆ ପ୍ରଗନ୍ଧାର ଦୁର୍ଗପୁର ବାଟେ ପୁନ୍ଦରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲା । ଯାନ୍ତି ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଯୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏହି ବୁଲଣିଆ ସଡ଼କଟି ବର୍ଷା ଦିନେ ଯିବା ଅସନା ପକ୍ଷରେ ସୁବିଧା ଲାଗି ନିର୍ମିତ ହୋଇ ଥିବାର ଅନୁମାନ ହୁଏ । ବର୍ଷାକାଳରେ ଉପରଲିଖିତ ସଳଙ୍ଗ ଶାକ୍ୟରେ ଲୋକମନଙ୍କ ଯିବା ଅସନା ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ କଷ୍ଟକର ଥିଲା ।

ଶାକାଟଠାରୁ ଅଛି ଗୋଟିଏ ସଡ଼କ ଉଭ୍ୟରଙ୍ଗରେ ମୟୁରରଙ୍ଗ ଅନୁରୂପ ଓ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାର ଦିଶିଗନ୍ତରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜ୍ଯକଣ୍ଠାରେ ସିଂହାଶିଳ୍ପୀଟି ଉପରେ ଯିବା ଅସନା ପକ୍ଷରେ ଯାଇଥିଲା । ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଓ କର୍ଣ୍ଣମରା ପକ୍ଷରେ ଯାଇଥିଲା । ଇନ୍ଦ୍ର-ରଣ୍ଜିତ କୋଣର ବାଲେଶ୍ଵର କୋଣର କାଣିକାର ପକ୍ଷରେ ଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣମରା ପକ୍ଷରେ ଯାଇଥିଲା । “ବାଲେଶ୍ଵର ବାଣିଜ୍ୟ ବୁନ୍ଦନ୍ତ” ବିଷ୍ଟରେ

ଓୟାଲଟର କ୍ଲିଭ୍‌ଲ୍ ସାହେବ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବବରଣ ଲେଖିଯାଇ ଅଛନ୍ତି ।

“ ଏପର ରାଜା ବିବିଦମ ଭଙ୍ଗକ ରାଜ୍ୟ ଠଠାରୁ (ବାଲେଶ୍ଵର ଠଠାରୁ) ଅଦୂରବର୍ତ୍ତୀ । ସେଠାରେ ପ୍ରତ୍ୱର ପରମାଣୁରେ ଟସର ଲୁଗା ଯଥା:—ରଣ୍ଜିନ ଟସର ସୁତାର ଲୁଗା, ଟସରର ତପ୍ତା, ଟସରର ଲୁଗି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଟସର ଲୁଗା ଯେପରି ମିଳୁଥିଲା ସେପରି ଲୁଗା ଅନ୍ୟେ ମିଳୁ ନଥିଲା । ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଥିବାରୁ ଅକ୍ଲେଶରେ ଏଠାକୁ ଆଶାରବାର ଜାଣି ଏଠାରେ କୋଠି ପ୍ଲାପନ ସୁଧ୍ୟାଜନକ ବିବେଚନ ହୋଇଥିଲା । କାଣିଆତର ଲୁଗାର ରଣ ବହୁକାଳ ପ୍ଲାୟୀ ହେଉଥିଲା । କାଣିଆତ ଏଠାରୁ ଦୁଇ ଦିନର ବାଟ । ” ମହାରାଜା ବିବିଦମ ଭଙ୍ଗ ଖ୍ରୀ ୧୭୭୦ ରୁ ୧୭୮୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୟୁରଭଙ୍ଗରେ ରାଜତ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ପଢ଼ିମାଳାର ପୁଣ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସମତଳ ଭୂମିରେ ସେ ସମୟରେ ଥିବା ସତ୍ତବମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ବବରଣ ଉପରେ ଲେଖାଗଲା । ଅଞ୍ଚାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ମୟୁରଭଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ସିବା ଆସିବା ସକାଶେ ରାସ୍ତା ପାଠମାନ କଥର ଉନ୍ନତ ଥିଲା ତହିଁର ଆଶାସ ଏଥିରୁ ବେଶ ମିଳୁଅଛି । ରାଜ୍ୟର ଲୋକମାନେ ଯେ ବାଲେଶ୍ଵର ବାଟେ ଓଡ଼ିଶାକୁ, ମେଦିନୀପୁର ବାଟେ ବଣ ଦେଶକୁ ଓ ପାତକୁମ ବାଟେ ବିହାରକୁ ସ୍ଥଳନରେ ଗଢ଼ିଯୁ କରୁଥିଲେ ତାହା ଏହି ସତ୍ତବ ଗୁଡ଼ିକରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଅଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ସତ୍ତବକଟି ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗ ନଗର ବାମପାର୍ଶରେ ପୁନ୍ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶର ସେହି ବର୍ଷର ବାର୍ଷିକ ବବରଣୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତଥାଣ୍ଟି । ତଳେ ତାହା ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା ।

“ ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାର କୋଣରେ ଗୋଟିଏ ସତ୍ତବ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ମୟୁରଭଙ୍ଗର ରାଜା ଠ ୨୦୦୦ କୋ ଦାନ କରିଅଛନ୍ତି ଓ ସେହି ସତ୍ତବକୁ ଲାଗେଇ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଆର ଗୋଟିଏ ସତ୍ତବର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଅଛନ୍ତି । ”

ବାରପଦାଠାରୁ ବାଙ୍ଗରିପୋଷୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବାରପଦାଠାରୁ ନୟାବିଷାଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରତାପପୁରଠାରୁ ଖୁଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଓ ପ୍ରତାପପୁରଠାରୁ ନଗରଗାଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ସବୁ ସତ୍ତବ ଅଛି ସେ ସମୟ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଙ୍ଗ ଦେବକ ରାଜତ୍ତ ସମୟରେ (୧୮୮୫-୧୯୦୦ ମଧ୍ୟରେ) ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଏ ସତ୍ତବ ଗୁଡ଼ିକ ସୁତା ପକାଇ ନୃତ୍ୟ ଗତା ହୋଇ ଥିଲେହେଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖାଯାଉଅଛି ଯେ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଅସ୍ଵକଂଶ ପୁଲରେ ପୁରୁଣା ସତ୍ତବର ମୂଳପାଇଁ ଉପରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଅଛି ।

*ବନବିତ କଥ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାର ଓ ବାଣିଅତ ମେନକାର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନୁରୂପ ଦୋଷାର୍ପ । ବାରପଦା ଗରେ କେବଳମ୍ବନ ଚାଲିଥିଲା ପୁରେ ଦେବଶିଥ ରତ୍ନରେ ଥିବା କଥା ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାର “ଜେତଟିଅର”ରେ ଉଚ୍ଚତା ଅଛି ।

ଭାଏନା ନଗରର ମୁୟନେଷ୍ଟିପାଲଟି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କାଲମୋହନ ଘୋଷ

ଶୁପରିନ୍ଦ୍ରଶ୍ରୀଶ୍ରୀ, ଭିଲେଜ ଉଦ୍ୟମପ୍ରେଥର ତଥାଟମେଣ୍ଟ ।

ବିଶ୍ଵରାଜ୍ଣା—ଶ୍ରୀନିକେତନ ।

ଅଞ୍ଚୁଆ ଦେଶର ରାଜଧାନୀର ନାମ ଭିଲେଜ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର ମୁୟନେଷ୍ଟିପାଲଟି ଅପେକ୍ଷା ଭିଲେଜ ମୁୟନେଷ୍ଟିପାଲଟିର ସ୍ଥାନିତା ଏବଂ କ୍ଷମତା ଅସ୍ଵକ । ସନ ୧୯୧୯ ମଧ୍ୟହାରେ ଭିଲେଜ ମୁୟନେଷ୍ଟିପାଲଟି ପାଇଁ ଯେଉଁ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିଲା ତହିଁରେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳର ଲୋକେ ଅସ୍ଵକ ପରମାଣୁରେ ନିର୍ମାଣିତ ହୋଇଥିଲେ । ଅଞ୍ଚୁଆର ପାଇଁଅମେରିକା ସଭର ଅସ୍ଵକଂଶ ସଭ୍ୟ “କନସରରେଟିଭ” ଅର୍ଥାତ୍ “ରକ୍ଷଣଶାଳ” ଦଳର ହୁଅକୁ ଅଟନ୍ତି । ସେମାନେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ନିର୍ମାଣିତ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ସହର

ମାନଙ୍କରେ ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ବହୁପରମାଣୁରେ ଚଳେ ସେଠାରେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳରୁକୁ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରାଥମିକ ବେଳି । ତେଣୁ ପାଇଁଅମେରିକା ସବୁ ସକାଶେ ସେପରି ସହର ମାନଙ୍କରୁ ଯେଉଁ ସବ୍ୟମାନଙ୍କ କିନ୍ତୁ ପାଇଁଅମେରିକାରେ “ରକ୍ଷଣଶାଳ” ଦଳର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ମୋନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅଛି ।

ସନ ୧୯୧୯ ମଧ୍ୟହାରେ ଭିଲେଜ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୦୦୦୦ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା କମିଯାର ୧୮୦୦୦୦

ହୋଇଥାଏ । ୧୯୨୭ ମସିହାରେ ସେ ସହରରେ ୫୫୪୪୪୪୫ ଗୋଟି ପର ଥିଲା । ତାହା ମଧ୍ୟରୁ କୋଟି ପରର ସଂଖ୍ୟା ୪୦୫୫୦ ଥିଲା । ଭିନ୍ନାର ମୁୟନିଷିଗ୍ରହଣ ଦାରୁ ପ୍ରଧାନଙ୍କିଳେ ଦୁଇ ଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ ସାମାଜିକ ହୁଏ । (୨) ସହରର ମୁୟନିଷିପାଲ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ (୩) କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରାଦେଶିକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହି ମୁୟନିଷିପାଲଟିର ସଭ୍ୟମାନେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସକଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୁଅଥିବା ମୁୟନିଷିପାଲଟି ସଭା ନିମ୍ନ ଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟମନ କରନ୍ତି । ଯଥା—
ରହିଥର ତ୍ୟାର କରବା, ଶାସ୍ତ୍ର ଦରରେ ଗେବ ଓ ବୈଦ୍ୟତିକ ଶକ୍ତି (Gas & electricity) ଯେବାକୁ, ଶାସ୍ତ୍ର ଦରରେ ମାଲ ବୋହାବୋହର ସୁବିଧା କରିବ, ଲୋକଙ୍କର ସ୍ଥାନ କରବା ସକାଶ ଯଥେଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟାରେ “ଗାଥ୍ରାଂ ପର” ପ୍ରଚ୍ଛତ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ।

ମୁନିବ ଓ ମୁଲିଅଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନରୁ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଷୟରେ କୌଣସି ବବାଦ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଏହି ମୁୟନିଷିପାଲଟି ସଭା ତାହା ନିଷ୍ଠାତ କରନ୍ତି । କୌଣସି କାରଣାନ୍ତର ମାଲିକ ଯଦି ମଜ୍ଜରବାରମାନଙ୍କୁ ବିନା କାରଣରେ ବରଖାସ୍ତ୍ର କରନ୍ତି ତାହା—
ହେଲେ ସେ ବିଷୟରେ ଏହି ସବୁ ହସ୍ତିଷ୍ଠାନ କରିଥାଏ । କୌଣସି ମଜ୍ଜରବାର ବୁଢା ହୋଇଗଲେ ବା ପୀତିତ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯାହାମ୍ୟ କରିବା ସକାଶେ ଗୋଟିଏ ପାଣ୍ଡି କରିଯାଉ ଅଛି । କାରଣାନ୍ତର ମାଲିକମାନେ ଏହି ପଣ୍ଡି (Find) ସକାଶେ ଯେପରି ନିଯମିତ ଭବରେ ଘନା ଦେବେ ସେଥିଲୁଗି ସେମାନଙ୍କୁ ମୁୟନିଷିପାଲଟି ଉପରୁ ବାଧ୍ୟ କରିଯାଏ । ଧନୀ ସହରବାସିଙ୍କ ବିଳାସ ଦ୍ଵାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ବେଶି ପରିମାଣରେ ଟେକ୍ନୋଲୋଜୀସିଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ କରିଯାଏ, ଏବଂ ସେହି ଟେକ୍ନୋଲୋଜୀସିଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇ ଗରିବ ଲୋକଙ୍କ ହିତ ସକାଶେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଯାଏ । ସନ ୧୯୨୭ ମସିହାରେ ସହରର ଶତକତା ୨୮ ପରିବାର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କୋଠାରେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଏହି ଗୋଟିଏ ୨ କୋଠାରେ ସକାଶେ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକ ପଞ୍ଚମାଣ କେବଳ ଏର ଭତ୍ତାରେ ଖରଚ ହେଉଥିଲା । ଏତେ ଅସ୍ତ୍ରକ ଭତ୍ତା ପତ୍ରଦୂଷକାରୁ ଗରିବ ବାସିନ୍ଦାମାନେ ବାଅ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ଅପଣା ଅପଣା ପରେ ରଖି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କିଛି କିଛି ଭତ୍ତା ନେଉଥିଲେ । ଏତଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ସାସ୍ତ୍ର ଓ ଅତିରଣ ବିଶେଷ ଖରପ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ସହରର ଗରିବ ଶ୍ରମକୀୟ ମାନଙ୍କ ରହିବା ସକାଶେ ୨୫୦୦୦ ଏର ତ୍ୟାର କରିବା ଆଇଁ ତକ୍କର ଟେଣ୍ଡରର ସନ ୧୯୨୩ ମସିହାରେ ମୁୟନିଷିପାଲଟି ସହର ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରହଣ କରି ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ

ବଢ଼ି ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ଶେଷ କରିଥିଲେ । ପୁନଃ ସେ ୨୪୦୦୦ ଗୃହର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ୧୯୩୧ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଶେଷ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରି ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ୨୦୦୦୦ ଏରର ନିର୍ମାଣ ଶେଷ କରିଥିଲୁଛି ।

ଏହି ସବୁ ମୁଁ ସଂଲଗ୍ନରେ ଭଲ ବରିଷ୍ଟମାନ କରିଯାଇଅଛି ଓ ମଧ୍ୟ ନର୍ଦମା, ଜଳ ନିଷ୍ଠାଶନର ନାଲୀ, ପାନୀୟ ଜଳ ଯେବାକୁ ବେଳିବୁଝା, ଗେବ ଓ ବୈଦ୍ୟତିକ ଆଲୁଆ ଇତ୍ୟାଦିର ସୁବିଧା କରି ଯାଇଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଷାଇ ଏରେ ଗେବ ଦାରୁ ଶାନ୍ତବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଓ ମଧ୍ୟ ଜଳ କଳ ଦିଆ ହୋଇଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ୩୦୦ ଏର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ “ଲୁଗ କର୍ଣ୍ଣ” ଏର ଅଛି । ତହିଁରେ ଅଧ୍ୟନକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଲୁଗା ଥୋଇବାର କଟକଣାମାନ କରି ଯାଇଅଛି । ଜଣ ଶ୍ରମିକର ସ୍ତ୍ରୀ ଯେପରି ଏକ ୪ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ଏରର ସମସ୍ତ ଲୁଗା ପଟା କାଚି, ଶୁଣେଇ, ଛାସୀକର ପାରିବ ତହିଁର ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ଏହି ଲୁଗା କର୍ଣ୍ଣ ଏରେ କରିଯାଇ ଅଛି । ମଜ୍ଜରବାର ମାନଙ୍କ ଗାଧୋଇବା ସକାଶେ ଅନେକ ଗୋଟି କୁଣ୍ଡ କରି ହୋଇଅଛି ଓ ମଧ୍ୟ ଗାଧୋଇବା ସକାଶେ ଉପରୁ ପାଣି ପଢ଼ିବାର ହରା କଳଇ ବନୋବସ୍ତୁ ଅଛି । ଷେଷ ପିଲାଙ୍କର ଲୁଗି ଶିଶୁପାଠଶାଳା ଓ କିଣ୍ଟରଗାର୍ଡନର (Kindergarten) ବନୋବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟ କରିଯାଇ ଅଛି । ବଢ଼ି ପିଲାଙ୍କ ସକାଶେ ସାଥାରଣ ପ୍ଲଟ୍ଟକାଲସ୍ଟର କଟକଣା କରି ଯାଇଅଛି । ମଜ୍ଜରବାରମାନେ ଯେଉଁ ନୁଆ ତ୍ୟାର ହୋଇଥିବା ବଢ଼ି ଏରରେ ବରରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାସ କରୁ ଅଛନ୍ତି ତହିଁରେ ସେମାନେ ନିଜର ଦୋକାନ ମଧ୍ୟ କରିଥାଇନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ “ନାଚ ପର” ତ୍ୟାର ହୋଇଅଛି । ମହାୟୁଦ୍ଧ ପୁନ୍ରାଗୁ ଏର ତ୍ୟାର ସକାଶେ ଯେତେ ଖରଚ ପତ୍ରଦୂଷକାରୁ କରିଯାଏ । ସବୁ ଏର ତ୍ୟାରରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଶୁଣ ଖରଚ ହୋଇଅଛି । ଏର ତ୍ୟାରରେ ଏତେ ଅସ୍ତ୍ରକ ଖରଚ ହୋଇ ଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଅସ୍ତ୍ରକାଣ ଏରର ମାଧ୍ୟକ ଭତ୍ତା ପରିମାଣ ଅଛି ୧୦ ଟଙ୍କା (ଅଷ୍ଟୁଆ ଦେଶର ଶିଲଙ୍କା) ।

ଅଷ୍ଟୁଆ ର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଅଣରେ କର୍ଣ୍ଣମାଲ ଉପରୁ ହୁଏ ସେ ସବୁ ଜିନ୍ଦାମାନ ମହାୟୁଦ୍ଧ ପରେ ଅଷ୍ଟୁଆ ର ଅସ୍ତ୍ରକାରୁ ବାହାର ଯାଇଥିବାରୁ ଶିଲ୍ଲର ଉନ୍ନତରେ ବାଧା ପଢ଼ିଅଛି । ଅଷ୍ଟୁଆ ଦେଶର ତ୍ୟାର ଜିନ୍ଦାମାନ ବିଦେଶକୁ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ରପ୍ତାନ ହେବ ସେହି ପରିମାଣରେ ତାହାର ବାଣିଜ୍ୟର ଉନ୍ନତ ହେବାର କଥା । ଯେଉଁ ସବୁ ଦେଶରେ ରପ୍ତାନ ବାଣିଜ୍ୟର ଭଲ ବନୋବସ୍ତୁ ଅଛି ସେ ସବୁ ଦେଶ ଏବଂ ବିଷୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଷ୍ଟୁଆ ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ । ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ ଅଷ୍ଟୁଆ ର

ବର୍ତ୍ତମାନ ରପ୍ତାନିବାଣିଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ଭଲ ନୁହେ । ନିଜ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାମୟ ଜିନିଷ ବିକୁଳର କଟକଣା ନାହିଁ । ଏହି ସବୁ ଅସୁବିଧା ଅନୁତଃ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଦୂର କରିବାକୁ ମେଲେ କାରଣାନାର ମଜୁରିଦାରମାନଙ୍କୁ କମ ମଜୁରି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପ୍ରଫେସର ଟେଣ୍ଟର ଏବଂ ତାଙ୍କର ସାମ୍ୟବାଦୀଦଳ ମଜୁରିଦାରମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଚହିବା ସକାଶେ ଭଲ ଘର ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ମଜୁରିର ଦର କମ କରିଅଛନ୍ତି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଶର ଶିଳ୍ପୋନ୍ତ ପରେ ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରିଅଛି । ଅନେକ

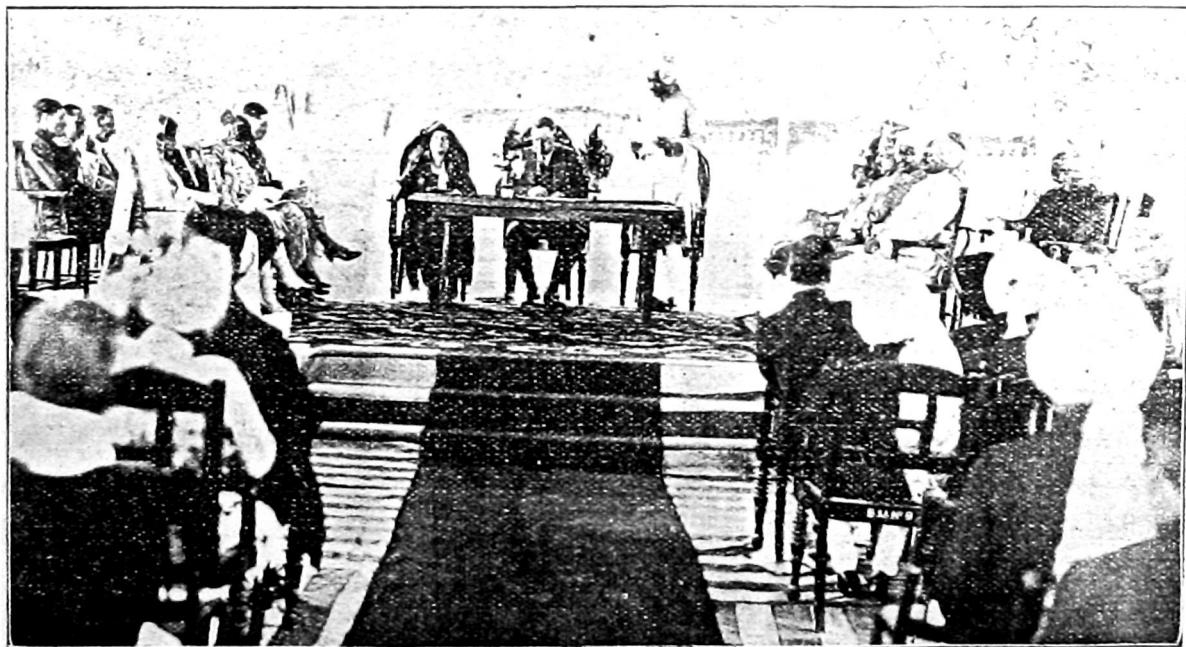
ଅସୁବିଧା ସବ୍ରେ ଗଢି ବ ୧୦ ର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଦୂର ଲକ୍ଷ ମଜୁରିଦାର ମାନଙ୍କ ରହିବା ସକାଶେ ଘର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଯାଇଅଛି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳର ନେତା ଟେଣ୍ଟର ଏହି ପ୍ରକାରେ ଗଠନଶିଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଦେଶଲୋକେ ନୂତନ ଜୀବନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ସହରବାସିଙ୍କର ଯେପରି ମଙ୍ଗଳ ହେବ ସେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର ପ୍ରଫେସର ତାଙ୍କୁ ସୁଲିଖେ ଟେଣ୍ଟରଙ୍କ ଉପରେ ନେପାଳ ଅଛି । ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟାଳୟର ଜଣେ ପ୍ରତିବି ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ମଧ୍ୟ ଅସୁବେଦ ବିଜ୍ଞାନରେ ଜଣେ ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ । ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳର ସେ ଜଣେ ପ୍ରଥାନ ନେତା ।

ପୁଣ୍ଡରନ୍ତ ଶିଳ୍ପ ସଦନ ।

ବାରପଦା ।

ସର୍ବତ ମହାରାଜା ପୂଣ୍ଡରନ୍ତ ଭଙ୍ଗ ଦେବକ ସ୍ଥଳ ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବାରପଦାଠାରେ ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ଦୂର ବର୍ଷ ହେଲା ପୂଣ୍ଡରନ୍ତ ଶିଳ୍ପ ସଦନ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଥର କାର୍ଯ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅସ୍ତ୍ରାୟୀ ଗୃହରେ

ଦେଉଅଛି । ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟ ୧ ପରିମ୍ବ ଗୃହ ଏଥି ସକାଶେ ଅବଶ୍ୟକ ଧରି ବାରପଦା ରେଲ ଝେଲେ ନିକଟରେ ପ୍ରାୟ ୫ ଏକର ଜମି କଣା ହୋଇ ହେଁରେ ଗୃହ ନିର୍ମାଣର ଅଯ୍ୟାଜନ କରା ଯାଉଅଛି । ଏ ପ୍ରାନ୍ତି ବାଲେଶ୍ୱର

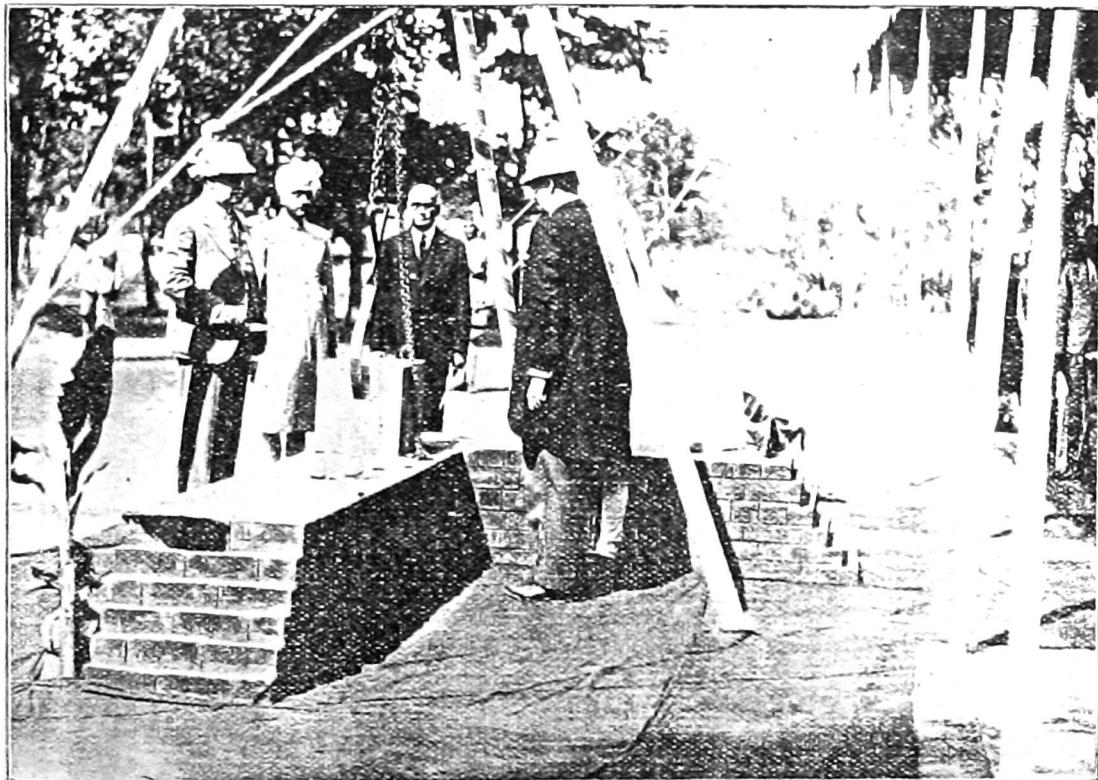
ପୁଣ୍ଡରନ୍ତ ଶିଳ୍ପ ସଦନର ଶୁଭ ଦେବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ହୋଇଥିଲା ତହିଁରେ ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କ ଅଭିଭାବକ ମହାମାନ୍ୟ ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଲାଟସାହେବ ମହୋଦୟ ଶ୍ରୀଅଷ୍ଟ୍ରେନ୍ଟ୍ ।

ସତକର ଉତ୍ତର ପାଖରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ବୁଦା ବଣରେ ଫୁଲ୍ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସମୟ କଣଳ ପରିଷାର କରାଯାଇ ସ୍ଥାନଟିକୁ ସମତଳ କରା ଯାଇଥିବୁ ଓ ବଢ଼ି ରାସ୍ତାରୁ ଏ ସ୍ଥାନକୁ ଗୋଟିଏ ରାସ୍ତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବୁ ।

ଚିତ୍ର ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଧ୍ୟରେ ଫେରୁଆରି ତା ଏ ରିଙ୍ଗରେ ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୂତନ ଶୂନ୍ୟ ଦିଅଗଲା । ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶର ଲାଟ ସାହେବ ମହାଦୟ ନିଜେ ଶୂନ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ଦେଖି ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତରେ ସ୍ଥାନଟି ସୁନ୍ଦିତ ହେଉ ମନୋହର ଗୋଟିଏ

ବେଦାକାରେ (dias) ବିରଜମାନ ହୃଦୟରେ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମହାରାଜା ସାହେବ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜାମାନେ ଓ ନିମିତ୍ତ ବିଶ୍ଵାସ ରତ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଉପବେଶନ କଲେ । ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଜଣ ନିମିତ୍ତ ରତ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ସାହେବରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ମହାରାଜା ସାହେବ ତାଙ୍କର ଅଭିଭାବଣ ପାଠ କର ଏହା ଶୂନ୍ୟ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଲାଟ ସାହେବଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ମହାରାଜା ସାହେବଙ୍କର ଅଭିଭାବଣର ମର୍ମ ନିମ୍ନରେ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ କରାଗଲା ।

ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଲାଟସାହେବ ପୂର୍ଣ୍ଣତନ୍ତ୍ର ଶିଳ୍ପ ସବନର ମୂଳଦୁଆ ପଥର ସ୍ଥାପନ କରୁଥିଲା ।

ଧାରଣ କରିଥିଲା । ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସଭାମଣ୍ଡପ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଫେରୁଆରି ତା ଏ ରିଙ୍ଗ ଦିବା ୧୬୦ ଶ୍ଵା ସମୟରେ ଲାଟ ସାହେବ ଓ ତାଙ୍କର ସହିତୀ ଏକ ମହାରାଜା ସାହେବ ସେତାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ତତ୍ତ୍ଵ ଦେଖ୍ୟାନ ସାହେବ ସେମାନଙ୍କୁ ମଣ୍ଡପ ମଧ୍ୟକୁ ପାଶେଟି ନେଇ ସେତାରେ ଝୁଟେ “ରାତ୍ରିଏଇ ଏଣୁ ଇକନମିକସର୍ଟେ”ର ତାରରେକର ମହାଶୂନ୍ୟଙ୍କୁ ଲାଟ ସାହେବଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେଲେ । ତତ୍ପରେ ଲାଟ ସାହେବ ଓ ତାଙ୍କ ସହିତୀ ମଣ୍ଡପମଧ୍ୟ

ମହାରାଜା ଲାଟ ସାହେବଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ କର କହିଲେ :—
ବୈକୁଣ୍ଠବାସୀ ଅମୃତ ଜ୍ୟୋତି ରୂପା ମହାରାଜା ପୂର୍ଣ୍ଣତନ୍ତ୍ର ରଙ୍ଗ ଦେବଙ୍କର ସ୍ତୁତିରୀର୍ଥ ଏହା ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ସ୍ତୁତି ୧୯୬ ମଧ୍ୟରେ ପୁଲାଇ ତା ୨୭ ରିଅରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବୁ । ଅମୃତ ରୂପାଜୀଯା (ମୟୁରଭଣ୍ଡର ସୁନ୍ଦର ତାରର ମହାରାଜା ସାହେବା)
ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଏଥୁ ସକାଶେ ଦାନ କର ଅଛନ୍ତି । କେବଳ ଏହା ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହା ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା । ଶିଳର ଉନ୍ନତ ଏହା ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ବିଶେଷତଃ

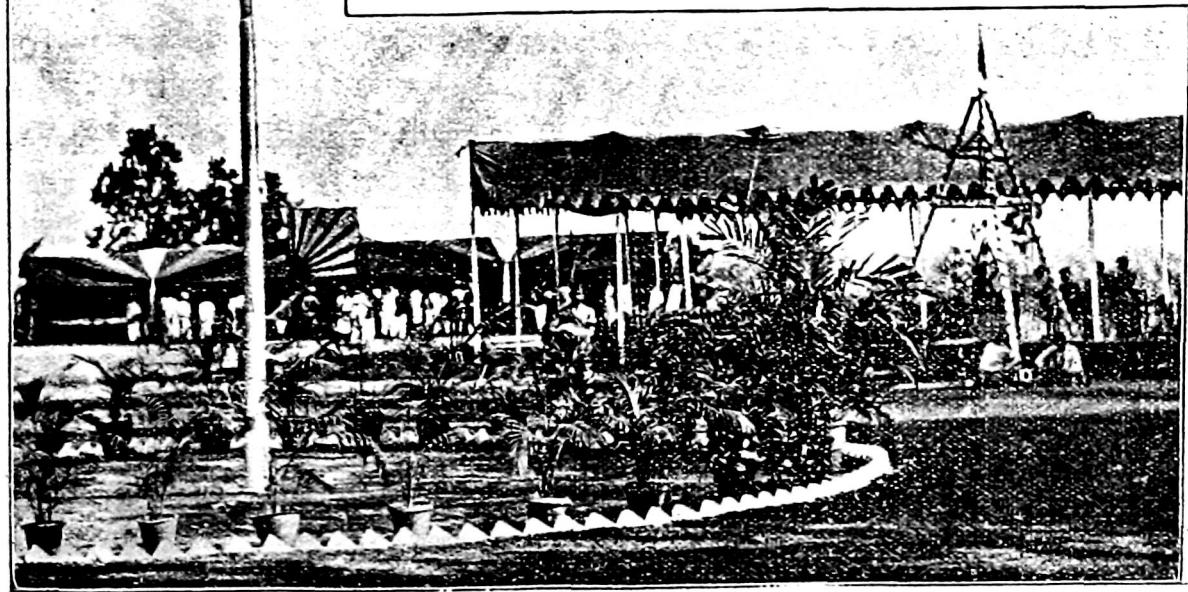
ମୟୁରଭାଙ୍ଗ ଖେଳେଟ ।

ମୟୁରଭାଙ୍ଗରେ ଟସର ପ୍ରତ୍କତି ଯେଉଁ ସବୁ ଜନଶ ଉପର ହୁଏ ତହିଁରୁ ବ୍ୟବହାରଯୋଗ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଆମ୍ବର ପୂଜମୟୁ ପଢୁଦେବ ସର୍ଗତ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀମନ୍ତନ୍ତ୍ର ଭାଙ୍ଗ ଦେବଙ୍କ ଶକ୍ତି ସମୟରେ ଟସର ପ୍ରତ୍କତି ଲୁଗାର ବୁଣୀବୁଣି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଉନ୍ନତି ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଅକୃତି ଓ ଅକାଳ ବୟସରୁ ହେବାରୁ ଓ ତତ୍ପରେ ଅନେକ ଦିନ ପ୍ରୟେନ୍ତି ନାବାଳକ ସମୟ ପଢିବାରୁ ତହିଁରେ ବିଶେଷ ବାଧା ଅଛିଲା । ଗୋଟିମୋହି ଶିଳ୍ପକାରୀ ଆମ୍ବକୁ ତାହାର ବିଶେଷ ଉନ୍ନତି ହୋଇଥାଏବ, ଏହି ବିବେଚନାରେ

ପ୍ରଥମେ କେବଳ ଟସର ଲୁଗା ବୁଣିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆମ୍ବ କରିଗଲା । ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ବର୍ଷ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟର ଉନ୍ନତି ବିଷୟରେ ସମୁଚ୍ଛତ ଚେଷ୍ଟା କରା ଯାଇଥାଇ । ସେଥି ସକାଶେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଶିଥକୁ ସୂତା କଟା, ଲୁଗା ବୁଣା ଓ ସୂତା ପ୍ରତ୍କତି ଖେଳେବା କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ଅକୁ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଶିଥମାନେ ଯେପରି ଏହି ସବୁ ବିଷୟ ଶିଖି ପାରିବେ ତାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରା ଯାଇ ପାଠର ଓ ତଣ୍ଟ୍ର ପ୍ରତ୍କତି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଗଲା, ଏବଂ ମଧ୍ୟପରି ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିୟକ୍ତ କରା ଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉପର ଲେଖିତ ଟସରଲୁଗା ବୁଣା ବୁଣି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରି ଯିବାର ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥାଇ । ଅଗାମୀ ବର୍ଷଠାରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମ୍ବ ହେବ । ବିଦ୍ୟାଳୟଟି ଏ ପ୍ରୟେନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ଗୁହରେ ହେଉଥାଇ । ମୟୁରଭାଙ୍ଗର ଚରଣ୍ୱରଣୀୟ ଆମ୍ବର ସର୍ଗତ ଭ୍ରାତାକ ନାମରେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଇ । ଏହାର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ମହାରାଜା ମୟୁରଭାଙ୍ଗର ପୁନିଆର ତାଉଜର ମହାରାଣୀ ଏଥୁ ସକାଶେ ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦାନ କରି ଅଛନ୍ତି । ତଣ୍ଟ୍ର ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଉପସ୍ଥିତ ବୁଝ ଅବଳମ୍ବନ ନିର୍ମାଣ କରିବା ନିତାନ୍ତୁ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆପଣ ଏହି ଫ୍ରେଟକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୁଭ୍ରାମନ କରିଅଛନ୍ତି ।
ଏହି ଘଟଣାକୁ ଚରଣ୍ୱରଣୀୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆପଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ଶିଳ୍ପ ସମ୍ମରଣ ଶୁଭ୍ରାମନ ଉପରକ୍ଷେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାବା ମଣ୍ଡପ (ପାଣ୍ଡେଲ) ଓ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଗୁହ ପ୍ରକଟିର ଦୃଶ୍ୟ ।

ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶୁଭ ଦିଆ ହେଉ, ଏହା ଅମୂର
ଅନୁଭବ ହଛି । ୧୦ାରେ ବୋଲିବା ବାହିନ୍ୟରେ ଆଗଣା
ଏହି ଗୃହର ଶୁଭ ଦେଲେ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଏହାର ବିଚାରଣା ମଞ୍ଜଳି
ହେବ । ବିଭିନ୍ନ ମାନ ଅଗଣ ଅନୁଭବ ପୂରକ ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଶିଳ୍ପ
ସଦନର ଶୁଭ ଦିଅନ୍ତରେ ଏହା ଅମୂର ବିନାତ ଅନୁଭବ୍ୟ” ।

ତତ୍ପର ଗର୍ଭର ସାହେବ ମୂଳଦୁଆ ଯଥର ଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ
ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ସେହି ପଥର ଉପରେ ନିମ୍ନଲୋକିତ
କଥାମାନ ଛାନକରେ ଲୋଙ୍କା ହୋଇଥାଏ, “ହଲି ଏକୁଳନେଇ
ସାର ଜେମସ ତେଉତେ ସିଫଟନ୍ କକ, ସି, ଯେ, ଅଲ, କେ, ସି,
ଆର, ଇ, ଆର, ସି, ଯେ, ବିହାର ଓଡ଼ିଶାର ଗର୍ଭର ତା ଏ ରିଙ୍
ପ୍ରେବୁଆର ୧୯୭୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଏହି ମୂଳଦୁଆ ଯଥର ଠାରେ
ସ୍ଥାପନ କଲେ” । ବୃଦ୍ଧ ସାମନା ପାଖ ମୂଳଦୁଆରେ ବରର ପତ
ଉଚ୍ଚରେ ଖଣ୍ଡିଏ ପକ୍କା ଗାନ୍ଧି ହୋଇଥିଲା, ଯେହି ଗାନ୍ଧିରେ
ଦିଆଯାଇ ଧ୍ୱବା କୁନ୍ତ ମସଲ ଉପରେ ସେହି ଶୁଭ ପଥର ଖଣ୍ଡିକ
ବସାଗଲା । ଗୁରୁ ଦିଗରେ ଘରେଟି ମଙ୍ଗଳ ଘଟ ବସି ଧିଲା ଓ
ଶୁଭ ଦେବା ସ୍ଥାନଟି ପଦ ପୁଣ୍ୟର ସକ୍ଷିତ ହୋଇ ଥିଲା ।
ଶୁଭ ପଥର ବସାଇବା ସକାଶେ ହାତାଦାନୁର ବେଶ୍ୟ ଲାଗିଥିବା
ଖଣ୍ଡିଏ ଦୁଃଖ କରଣି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି କରଣଟି
ମାନ୍ୟବର ଗର୍ଭର ମହୋଦୟକୁ ଏ ଘଟଗାର ସ୍ଥାରକ ଚିନ୍ମୟ
ସୁରୂପ ଦିଆଗଲା ।

ତତ୍ପରେ ଶୈଖର ନିଷ୍ଠୁରାଙ୍କ ଓ ନାକମିକ ବସ୍ତୁଗର
ତାରଚେକୁର ସେହି ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବିବରଣୀ ପାଠ କଲେ ।
ସେ ବିବରଣୀର ମର୍ଯ୍ୟାନ୍ତେ :—

“ସୁଏ କେବୁ ମସିହା ଅଗନ୍ଧ ମାସ ତା ୧୦ ରିଙ୍କରେ ଏହି ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ବିଦ୍ୟାଳୟ ସକାଳର ବାରପଦା ଚେଲ୍‌ଓପ୍ପେ ଷ୍ଟେଣନ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ଦର କିଶ୍ର ହୋଇ ଗୋ ଫଟି ଶିଳ୍ପ ସେଠାରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ସୁଲବେ ରତ୍ନ ହେବା ସକାଶ ପର୍ବତ ଜଣ ଦରଖାସ୍ତ
ଦେଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ “କାରିଗର ଶ୍ରେଣୀରେ” ଏକ
ବର୍ଷ ପଢ଼ିବା ନିମ୍ନେ ଜାଗକୁ ମନୋମାତ କରା ଯାଉଥିଲା ।
୨ ଜଣଙ୍କଠାରୁ ଦରମା ନିଆ ହେଉ ନ ଥିଲା । କେବଳ ଜଣଙ୍କ
ଠାରୁ ଦରମା ନିଆ ଯାଉଥିଲା । ମନୋମାତ ଶ୍ଵରମାନେ ନିମ୍ନ-
ପ୍ରାଚୀମେଳାଠାରୁ ମାଟିକୁଲେଣନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖା ପଚା ଜାଣି ଥିଲେ ।
୩ ଜଣ ତନ୍ତ୍ର ଜାଗାପୁ ଶ୍ଵରକୁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଦେବା ନିମ୍ନେ ମା ୨ ସ
ସକାଶେ ନିଆହୋଉଥିଲା । କାରିଗର ଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ଵରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
କେତେକ ଶ୍ଵର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶିକ୍ଷାକର ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷଣୀପୁ ବିଷୟ

ଶେଷ କରସିଲେ । ଆଉ କେତେକ ଛୁଟ ସେମାନଙ୍କ ପରେ ବଦ୍ୟା-
ଲଗୁରେ ନାମ ଲେଖାଇ ଥିବାରୁ ୧୯୯୧ ମସିହା ଶେଷ ଅନ୍ୟନ୍ତର
ସୁଲଭେ ରହିଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା ପାଇ
ସେମାନଙ୍କ ଗ୍ରାମକୁ ଫେରି ଯାଇ ଥିଲେ ଏହାରେ ପେମାନେ ଅଣା ।
ଗ୍ରାମର ବୟନ କାର୍ଯ୍ୟର ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ କରୁଥିଲେ ।

୧୯୨ ମଗ୍ରହ ଅଗନ୍ତୁ ମାସ ତାରିଖ ରହିଲେ ସ୍ଥାନର ପ୍ରକାଶରେ
ସେଇନ ଅରମ୍ଭ ହୋଇ ଏବେଳୁ ଗୁଣାଳୁ ଆଜିନକ ପ୍ରାଚୀକ
ମଧ୍ୟରୁ କାରିଗର ଡେଣ୍ଟିଶିନ୍ କେବଳ ଏ ଜଣଙ୍କୁ ନିଆ
ଯାଇଥିଲା । ଏଥର ଫଣ୍ଡିଟର ଦୂର ସ୍ଥାନରୁ ଓ ନାନା ଟିକ୍ଟିଶିନ୍
ଲେକଙ୍କଠାରୁ ପଢିବା ସକାଳିଶ ଦରଖାସ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ।

ଉପରେକୁ ଟଙ୍କିଶ ପିତକ ବ୍ୟାଙ୍ଗତ ଥାଟରୁ ଓ ପାଗତନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜୀବ ଯୁଦ୍ଧ ନିଆ ଯାଇଥିଲେ । ନୂଆ ଚଣ୍ଡର ଲୁଗା ବୁଝିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଓ କର୍ତ୍ତା ଟସରରୁ କିମ୍ବା ସୁତା କାଠି ଚାହିଁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ ସେ ସମସ୍ତ ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଅନୁତ୍ତପ୍ରକାର ଏଗା ଏ ଟଙ୍କିକ ଓ ତବତ୍ତି ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟର ତୟାର କରା ହୋଇ ଛୁଟିମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ସକାଶି ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା । ଟସର, କପା ଓ ପଶମ ଲୁଗାମାନଙ୍କର ଟୁଲାର ଓ ନକ୍କାଦାର ଗାସୁଣ୍ଡ, ବିଶାଖା ଗ୍ରଦର, ତତ୍ତ୍ଵିଦ୍ୟା, କର୍ମିକ, କୋଟଲୁଗା, ସାତୀ, ଗଲାବନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ଏଠାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଲୁଗାମାନ ଶୈଖଟ ମଧ୍ୟରେ ଓ ଶୈଖଟ ବାହାରେ ବନ୍ଧୁପରିମାଣରେ ବିନ୍ଦୀ ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍କୁଷ୍ଟ ଚଣ୍ଡର ନକ୍କାଦାର ଲୁଗାମାନ ଏଠାରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କର ବଢ଼ି ଅବୃତ ହୋଇଥିଲା । ଟସର ଲୁଗାକୁ ଧୋଇ ସଫା କରିବା, ରଙ୍ଗ କରିବା ଓ ଛିଥା ମାରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଏ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ହେଉଥିଲା । ଆଶା କରାଯାଏ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଟସର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲୁଗା ବୁଣା କାର୍ଯ୍ୟର ବିଶିଷ୍ଟ ଉନ୍ନତି ହେବ । ଲେଖିବ ବର୍ଣ୍ଣରେ ରଙ୍ଗ ଦେବା ବିଭଗକୁ ବୁଝି କରା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତୁମ୍ଭରେ ଲୁଗାରେ ଶ୍ରୀମାଦବିଦ୍ୟା ବିଭାଗ ଯୋଗ କରା ଯାଇଥିଲା । ଉତ୍କୁଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ଯାକୁଆତ ତତ୍ତ୍ଵ ଏଠାରେ ଲୁଗା ହୋଇ ତାହା ଦ୍ୱାରା ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ଏଣ୍ଟିକରେ ଏ ପ୍ରକାର ତତ୍ତ୍ଵ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର ଏହା ପ୍ରଥମ ମୁଖ୍ୟମାନ ।

ମଧ୍ୟପଲରେ ବୁଲି' ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଜଣନ୍ତି ଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ଵଏଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରା ଯାଇଅଛି । ସେମାନେ ସଦର ସବତ୍ତଭିଜନର ଲୁଗାବୁଗା କେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ଠକୁଠକ ତନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବର ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାଇବ ସେବିଷ୍ଟ ଏକ

କିମର ରଙ୍ଗ ଓ ଶ୍ଵାସ ଦିଅ ଯିବ ତାନା ସ୍ଥାନୀୟ ତତ୍ତ୍ଵମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ତତ୍ତ୍ଵମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ ଶିଖିବା ନିମନ୍ତେ ବଢ଼ି ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରକାଶ କରି ଅଛନ୍ତି ।

ଶିଳ୍ପ ସବନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ସମୟରେ ତତ୍ତ୍ଵ ସଂଲଗ୍ନରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଵାସାସ ମଧ୍ୟ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଅୟକାଂଶ ଶିଥି ଓ କେତେକ ଶିକ୍ଷକ ଏହି ଶ୍ଵାସାସରେ ରହନ୍ତି । ତତ୍ତ୍ଵ ଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ଵାସମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଫୁଥକ ପୁଷ୍ଟ ନିର୍ବିନ୍ଦୁ ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରେ ସେମାନେ ରହି ତାଙ୍କର ନିଜର ଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ନିମ୍ନଲୋକିତ ଖ୍ୟାତ ନାମା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରଦେଶରେ କରି ଶିଥି ଓ ଶିକ୍ଷକ ମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲୁଣ୍ଡି ।

ମୟୁରଭଞ୍ଜର ଗ୍ରାମନ୍ ମହାରାଜା ସାହେବ, ସୁନ୍ଦର ତାଉକର ମହାରାଣୀ ସାହେବା, ଓହଙ୍କାମାର ମହାରାଣା ସାହେବ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ରାଜତତ୍ତ୍ଵରୀ ସାହେବା, ଓହଙ୍କାମାରର ପୁରସ୍କାର, ଓହଙ୍କାମାର ପୋଲଟିକେଲୁ ଏକଣ୍ଠ ଓ କମିଶନର ମିଶନି ସି ଟିକ୍ଟିଶ୍ଵର, ଭରତ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପୋଲଟିକେଲୁ ଅନ୍ତିଷ୍ଠର ମିଶନି ଲୋକରେ, ବଜ୍ର ଦେଶର କୋ-ଅପ୍ରେରେଟିଭ ସୋସାଇଟିର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ରାଷ୍ଟ୍ର ବାହାଦୁର ଜେ, ଏନ, ମିହ, ସାର ତେନିଲେ ଓ ତାହାଙ୍କ ସହଧର୍ମୀ ।

ମିଶନ୍ ଆଇ, ବି, ବିଦ୍ୟାନ୍ତ୍ର ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟର ସୁପରନ୍ଟେଂଡିଗ୍ରେଣ୍ଟ । ଟୋକିଓର ଉତ୍ତରିକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ଏହି ଜଣଶେ ଗ୍ରେଜ୍‌ସ୍ଟ । ଭରତର ନାନା ସ୍ଥାନର ରେଣ୍ଟମ, ପରମ ଓ କପା ବିଷୟକ ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଅଭିଜାତ ଅଛି । ସେ ବିଦ୍ୟାଲୟର ଅରମ୍ଭ ଅନ୍ତର୍ମ୍ଭୁତ ଅନ୍ତର୍ମ୍ଭୁତ ସୁପରନ୍ଟେଂଡିଗ୍ରେଣ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଥମ ଦୂର ବର୍ଷରେ ଲୁଗା ଶୁଣିବା ଓ ରଙ୍ଗ ଦେବା ଏହି ଦୂର ଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥା—ବଚାର କାମ, କମାର କାମ, ବେତ ବୁଣ୍ଣା କାମ, କଣ୍ଠେର ତପ୍ତାର ପ୍ରତିକିଣି ଶିଳ୍ପମାନ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ କରା ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସବୁ ନୃତ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବତ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ହରମେ କରାଯିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଦ୍ୟାଲୟ ସକାଶେ ଗୋଟିଏ ନୃତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ ନିର୍ମାଣ କରାଯିବାର ସ୍ଥିର ନୋଇଥିବାରୁ ଅଣା କରାଯାଏ ଯେ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ତର ପଥରେ ଅଗ୍ରପର ହେବ ଏବଂ ଏଥରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ” ।

ମହାମାନ୍ ଗରହଣ୍ଟର ସାହେବ ତତ୍ପରେ ମହାରାଜାଙ୍କୁ ଓ

ଉପସ୍ଥିତ ଭବ୍ର ମଣ୍ଡଳୀଙ୍କୁ ସମୋଧନ କରି ଯାହା କହିଥିଲେ ତାହାର ମର୍ମ ଏହି—“ଆଜି ପୁଣ୍ୟ ଭବ୍ର ଶିଳ୍ପବନର ଶୁଭ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଅମଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ତହିଁରେ ଅମ୍ଭେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନନ୍ତ ହୋଇଥିଲୁ । ଯୁନିଅର ତାଉକର ମହାରାଣୀ ଯେଉଁ ଏକଳ୍ପ ଟଙ୍କା ଏହି ଶିଳ୍ପ-ସବନ ନିମନ୍ତେ ଦାନ କରି ଅନ୍ତର୍ମ୍ଭୁତ ସେଇ ପାଇଁ ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଟଙ୍କା ତାଙ୍କ ଠାରେ ବିଶେଷ ରଣୀ । ଅମ୍ଭେ ବିବବତନାରେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଶିଳ୍ପଟ ମହାରାଜାଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥଳିତାରେ । ଆମ୍ଭେ ଧାରଣା ଯେ ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶରେ ସାହୁତ୍ୟ ବିଷୟକ ଶିକ୍ଷା ଟିକିଏ ଅୟକ ପରିମାଣରେ ହେଉଥିଲା । ଏହି ପ୍ରଦେଶରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଅପ୍ରେକ୍ଷଣ ଏଥିକି ପରିମାଣରେ ହେଉଥିଲା । ଅଭିମାନ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ତରିକ୍ଷା ହେଉଥିଲା । ଅଭିମାନ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷାର ବିଦ୍ୟାଲୟ ବେଶ ପରିମାଣରେ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରକାରର ଶିଳ୍ପ ସବନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ସେହି ଅଭିମାନ ପରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା । ଦେଶୀୟ ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ତର ହେଲେ ଲେକଙ୍କର ଯେ ବିଶେଷ ମଙ୍ଗଳ ହେବ ଏଥରେ ଆମ୍ଭେ ଦୂର ବିଶ୍ୱାସ । ମହାରାଜା ଏତେବା, ଅଭିମାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ତର କରିବା ବିଶେଷ ଅଗଣ୍ୟ ଯାହା କହିଲେ ତହିଁରେ ଆମ୍ଭେ ସମ୍ମୂଳ ପରିମାଣରେ ହେଉଥିଲା । ଏହି ପ୍ରକାର ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ହିମ୍ବ—ବିଘ୍ନ ଶିଳ୍ପର ବିଶେଷ ଉତ୍ତର ହେବାର ସୁମ୍ମୟାଗ ମିଳେ । କିନ୍ତୁ ବତ୍ର ସୁଖର କଥା ଯେ ଲୁଗାବୁଣ୍ଣା କାର୍ଯ୍ୟ ହତା ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିଳ୍ପ ଶିକ୍ଷାର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଥିଲା । ତଦ୍ୱାରା ଜାବକା ଉପାର୍ଜନ ପାଇଁ ସହଜରେ କାର୍ଯ୍ୟ ମିଳିବାର ଆଶା ବାଳକମାନଙ୍କ ମନରେ ଉପଦେଶ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅମ୍ଭେ ଯେଉଁ ରିପୋଟ ଶୁଣିଲୁଁ ତହିଁରୁ ଏହା ସ୍ଵର୍ଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଯେ ପୁଣ୍ୟ ଭବ୍ର ଶିଳ୍ପ ସବନର ହିମ୍ବାନ୍ତିର ହେଉଥିଲା । ଦୁଇଦିନ ପୁଣ୍ୟ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟ ଶ୍ଵାସମାନଙ୍କର ହାତ କାମର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ନମ୍ବନା ଅମ୍ଭେ ବାରପଦା ମୁଦ୍ରିଯାଲ୍‌ଟିପ୍‌ରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲୁଁ ଓ ଅଳ୍ପକଣ୍ଠ ମଧ୍ୟରେ ଅମ୍ଭେ ସେହିପର ଆଉ କିନ୍ତୁ ନମ୍ବନା ଦେଖିବାର ଆଶାକରୁଁ । ମହାରାଜା ସାହେବ ! ଏଥି ସକାଶେ ଅମ୍ଭେ ଆପଣଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥିଲୁଁ ଓ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟର ଭବିଷ୍ୟତ ଉତ୍ତର କାମନା କରୁଥିଲୁଁ” ।

ଏହି ଅଭିଭାବଣ ପରେ ମାନ୍ୟବର ଗରହଣ୍ଟର ଓ ଲେଖି ସିପଟିନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଥାନ ନିମ୍ନିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସୁଷ୍କିତ ପ୍ରଦର୍ଶନ ମଣ୍ଡପକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ । ମଣ୍ଡପର ଦ୍ୱାରା ନିକଟରେ ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟର ସୁପରନ୍ଟେଂଡିଗ୍ରେଣ୍ଟଙ୍କୁ

ମନ୍ଦରାଜାଧାରେ ଲାଟ ସାହେବଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେଲେ । ତହୁଁ ସୁଗରୁନ୍ତରେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ ମୟ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନେଇ ଗଲେ । ୮୦ ଫଟ ଲମ୍ବା ଗୋଟିଏ ପର ମଧ୍ୟରେ ଟସର ପ୍ରତିତି ଜିନିଷମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଏଇ ମନୋନିର ଭୂଷଣ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ପଢାକା ଦ୍ୱାରା ସହିତ ହୋଇଥିଲା । ଟସର ଗୋଟିରୁ କିଥିର ସୁତା ବାହାର କରା ଯାଇ ଲୁଗ ବୃଣା ହୁଏ ସେ ସମୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ଶର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଦର୍ଶନ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେଟି ଅୟାନ ବିଭଗର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା;—

(୧) ଟସରରୁ ସୁତା କାଟିବା, କପାତୁଳିରୁ ଅରଟରେ ସୁତା କାଟିବା ଇତ୍ୟାଦି ।

(୨) ଟସର ଓ କଥା ସୁତା କିଥିର ରଙ୍ଗ କରା ହୁଏ ତାର ନମ୍ବନୀ ଓ ନାନା ପ୍ରକାର ରେଣୁମର ନମ୍ବନୀ ।

(୩) ବୃତ୍ତଶାଖାଟି ପାଠରାମାନେ କିଥିର ଦେଶୀ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଟସର ସାତି ବୃଣନ୍ତି ତାହା ।

(୪) ତବ ଓ ଯକୁଆଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଲୁଗା ଉପରେ କିପରି ନକ୍ଷା ଓ ଫୁଲ ପ୍ରତିତି ବୃଣା ହୁଏ ତାହା ।

(୫) ସୁତା ଲୁଗରେ ତ୍ୟାର ମୁଖ୍ୟ ରକ୍ତଶିଖି ଶୈଖର

ପଢାକାମାନ ନାନା ରଙ୍ଗରେ ଶ୍ଵପା ହେଉଥିବାର ପ୍ରାଣାଳୀ ।

(୬) ବାଉପଦାର ପାଠରାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓ ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ତ୍ୟାର ହୋଇଥିବା ଟସର, ରେଣୁ, କଥା ଓ ପଶମ ଲୁଗାମାନ ।

ଲାଟ ସାହେବ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସନ୍ଧର୍ମଣୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦର୍ଶକମାନେ ଏ ସମୟ ଦେଖି ଅଛ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରାତି ହୋଇଥିଲେ । ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହିକ ଜିନିଷ ଖରଦ କରିବା ସକାରଣ ବରାଦ ଦେଇଥିଲେ । ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଥାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । କେବୁଝର ରାଜା ସାହେବ, ତାଳଦେଇର ରାଜା ସାହେବ, ନାଳଗିରିର ରାଜାଧାରେବ, ବଶପାତ୍ରାର ରାଜାଧାରେବ, ପୁଣ୍ୟର ରାଜାଧାରେବ, ଓଡ଼ିଶାର କମିଶନର ଓ ଯୋଲାଇଟିକେଲ ରଜେଞ୍ଚମି: ଏ.ମେ. ମେନର୍ଥାରିଂ, ଓଡ଼ିଶା ଶୈଖର ସନ୍ଧକାରୀ ଫୋଲଟିକେଲ ରଜେଞ୍ଚମି: ଯେ ବୋର୍ଡର୍, ଓଡ଼ିଶାର ପାତ୍ରୀ, ନିଯ୍ୟିପ୍ରଦ୍ଵାରା ନିଷେଷ୍ସ୍ ଯି.ର. ଫକସ୍, କୁମାର ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ରକ୍ତଶିଖି ବେଣ୍ଡ ଏବଂ କୁମାର ନଳୀନ ଚନ୍ଦ୍ର ରକ୍ତଶିଖି ବେଣ୍ଡ ।

ଦବା ଏ ୧୧ ଶ୍ଵା ସମୟରେ ୧୦ାବାର କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଲଭ ଭୂଷଣ ହେଲା ।

ସିକାଗୋ ମହାମେଳା ବା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ।

ସନ ୧୯୯୩ ମସିହା ।

(ଏ, ଏନ୍, ମନ୍ତ୍ରିକ୍ ବା ଏ (କେଣ୍ଟ), ଏଫ୍, ଆର, ଇକନୋମିକ ସର୍ବେ (ଲଣ୍ଠନ)

ସିକାଗୋ ସହର ଅମେରିକା ପୁନ୍ର ରାଜ୍ୟର ମିଶନାନ୍ ନାମକ ହୃଦୟର ଦର୍ଶିଣ ତାରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ୧୦ାରେ ଚଲିଥ ସନ ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ଜୋଟିଏ ଅନୁର୍ଜାତିକ ମହାମେଳା ବା ପ୍ରଦର୍ଶନ ହେବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି ମହା ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ଯୋଗ ଦେବା ନିମ୍ନରୁ ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ସମୟ ଦେଶକୁ ଅନୁଭବ କରାଯାଇଥାନ୍ତି । କୌଣସି କୌଣସି ଦେଶ ସରକାରୀ ଭାବରେ ଓ କୌଣସି କୌଣସି ଦେଶ ବେଷତକାରୀ ଭାବରେ ଏଥରେ ଯୋଗ ଦେଉଥାନ୍ତି । ପୃଥିବୀ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇଥାନ୍ତି ତାହା ଏଥରୁ ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ସିକାଗୋ ସହର ଯେଉଁ ମିଶନାନ ନାମକ ହୃଦୟ ଦର୍ଶିଣ ଜୀବରେ ଅବସ୍ଥିତ ତାହାର କୁଳରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ ସକାରେ ୫୦୦ ଏକର ଜମି ନିଆଯାଇଥାନ୍ତି । କୁଳରୁ ଅନ୍ତରେ ଦୂରରେ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡିଏ ପଠା ବା କୁର ଅଛି । ସେହି ପଠା ଓ କୁଳ

ମହାମେଳା ହେବ ଏଥରେ ସନେହ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନ ଦେଖିବା ନିମ୍ନରୁ ଅଗେରିକା ପୁନ୍ର ରଜ୍ୟରୁ ଓ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ଦେଖିବା ଦଶଲକ୍ଷ ଲୋକର ସମାଗମ ହେବ ବୋଲି ମୋଟା ମୋଟି ଧରା ଯାଇଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରତିଦିନ ଦଶଲକ୍ଷ ଲୋକ ସେଠାରେ ଲେଖିପାରିବା ଭଲି ପୁନ୍ର ପ୍ରତିତି ନିର୍ମାଣ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେଠାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ କିଥିର ବୃତ୍ତଶାଖାର ଆସ୍ତେଜି କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ସିକାଗୋ ସହର ଯେଉଁ ମିଶନାନ ନାମକ ହୃଦୟ ଦର୍ଶିଣ ଜୀବରେ ଅବସ୍ଥିତ ତାହାର କୁଳରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ ସକାରେ ୫୦୦ ଏକର ଜମି ନିଆଯାଇଥାନ୍ତି । କୁଳରୁ ଅନ୍ତରେ ଦୂରରେ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡିଏ ପଠା ବା କୁର ଅଛି । ସେହି ପଠା ଓ କୁଳ

ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସାମାନ୍ୟ ଜଳ ଅଛି ତାହାକୁ ପଠାଇ ପଠାଇ କାଳୁ
କାଳୁ ଭୂମି ସଙ୍ଗରେ ଲଗାଇ ଦେବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ । ଆଉ
ମଧ୍ୟ କୁଳ ନିକଟରେ ଧୂବା କେବଳ ଛିଟଟାପୁ ଓ ବଗରା
ଭୂମି ହେ ପୁର୍ବର୍ଗଙ୍କ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ।

ଅନେକ ବଡ ବଡ ଗୁହ ଓ ମଣ୍ଡପ ପୁର୍ବଗମୀ ସକାଶେ
ସେଠାରେ ନିର୍ମିତ ହେଉଥିଛି । ତନ୍ଦ୍ୟକୁ ପୃଥାନ ପୃଥାନ
କେତୋଟି ଗୁହ ଓ ମଣ୍ଡପର ନାମ ଏଠାର ଦିଗଳି :—

(୧) ମେଳା ପରିଷ୍କଳନାର କାର୍ଯ୍ୟାଲୟ, (୨) ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ଦିର, (୩) ବୈଦ୍ୟତିକ ଶକ୍ତି ଓ ଅଚ୍ଛାନ୍ତର ପରିଷ୍କଳନାର ଗୃହ, (୪) ପ୍ରଦର୍ଶନାୟ ଦ୍ୱବ୍ୟ ସଂକ୍ଲଫ୍ନ ରଖିବାର ଗୃହ, (୫) ଅମେରିକା ଯୁଦ୍ଧ ହଜାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଦର୍ଶନର ଗର୍ଭିରମାନଙ୍କ ଗୃହ, (୬) ଅମେରିକା ଯୁଦ୍ଧ ହଜାର ଗର୍ଭିମେଘା ଗୃହ, (୭) କୃଷିକାଳ ଦ୍ୱବ୍ୟ ରଖିବାର ମଣ୍ଡଳ, (୮) ବାବ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତ ଶଳା, (୯) ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ଦିର, (୧୦) ମାନବ ତତ୍ତ୍ଵ ବିଜ୍ଞାନ ମନ୍ଦିର, (୧୧) ଏହି ତତ୍ତ୍ଵ ବିଜ୍ଞାନର ଗୃହ ।

ଅମେରିକା ସ୍ଥାନ୍ତର ହଜାର କେଟେକ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏହି
ମେଲାରେ ସେମାନଙ୍କ ପଦାର୍ଥମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତ୍ରେ
ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ସ୍ଥାନ ମେଲାକରୁ ପକ୍ଷକ ଠାରୁ ବିନୋବସ୍ତୁ କରି
ନେଇ ଅଛନ୍ତି । ରୋବେନ୍ ଏଣ୍ଟିକୋ ମଟର କିମ୍ବାନି, ଫାଯାରୁ
ସ୍ଟୋନ୍ ଏଣ୍ଟିକୋ ଟାପ୍‌ଗାର ଓ ରବର କିମ୍ବାନି ପଢ଼ିଛି ବଡ଼ ବଡ଼
ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପଦାର୍ଥମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ
ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିରେ ଉପସୁକ୍ତ ଗୃହମାନ ସେଠାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରିଅଛନ୍ତି । ଟମେସ ଇ ଏଣ୍ଟିକ୍‌ ନାମକ ସୁପରିଷଦ ବିଜ୍ଞାନ
ବେତ୍ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନିକରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ହୃଦିଳରରେ ସ୍ଥାପିତ ହେବ ।
ଏହାଙ୍କତା ବିଟେନ୍, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଇଟାଲି ଓ ଯାଆନ ଆପଣା ଅପଣା
ଜିନିଷ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତ୍ରେ ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିରେ ସେଠାରେ
ଗହି ପରୁତ କରିବେ ।

ଭାରତୀୟ ଦ୍ୱବ୍ୟ ବିଭଗ;— ଏହି ମେଲାରେ ସରକାରୀ
ଭାବରେ ଭରତ ଯୋଗ ଦେଉ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଭରତୀୟ
ପଦାର୍ଥମାଳ ସେଠାରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବା ନିମିତ୍ତ ନିର୍ଭୟକ
ନଗରରେ ଗୋଟିଏ ସମିତି ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ସେହି ସମିତି
ସାହାଯ୍ୟରେ ଭରତରୁ କେତେକ ଦ୍ୱବ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବ ।
ସେଥି ସକାଶେ ଏହି ମହାମେଲାରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଶ ପୂର୍ବ
ନିର୍ମାଣ କରିବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ । ସେହି ପୂର୍ବାବ୍ଦ ଆଗ୍ରା
ସହରର ତାଜମହଲ ଚିଙ୍ଗରେ ନିର୍ମିତ ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇ-
ଥାଏ । ତାହାମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସୁଅଶ୍ୟ ଅଙ୍ଗଜ ରଖେଣିବ ।

ପେହି ଅଙ୍ଗନର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଭରତୀୟ ଧ୍ୱନିରେ ଗୁରୁ ଓ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ଭରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ବିନ୍ଦୁଷ୍ଠୁ ସ୍ଥାନ (Restaurant) ରହିବ । ତାହା ହେଲେ ଦର୍ଶକମାନେ ଧ୍ୱନିରେ “ରେଷ୍ଟୋରେଣ୍ଟକୁ” ପେହି ଅଙ୍ଗନ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯିବା ଅସିବା କରିବା ସମୟରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଭରତୀୟ ଜନିସମାଜ ସୁବିଧାରେ ଦେଖି ପାରିବେ । ଏହି ଭରତୀୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଗୁରୁତ୍ବ ମେଲାର ନ ୧୯ ମୂର ବସ୍ତୁ ପାଖରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାର ସ୍ଥଳରେ ହୋଇଅଛି । ମେଲା ଉଚିତରେକୁ ଯିବାର ଏହା ପ୍ରଥାନ ଧର୍ମ । ଅଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ବୈଦେଶିକ ବିଭଗ ଓ ଫ୍ରୀଡା କୌତୁକ ବିଭଗର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ । ମହାଶ୍ରୀ ହଜାର ଶ୍ରାମାନ ଯୁବଚନ ମହାଦ୍ୱୟ ଭରତୀୟ ଗୁରୁ ସକାଶେ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ମନୋମାତ୍ର କରିଅଛନ୍ତି ।

ଭରତ ଗର୍ଜ୍ଞ ମେଘ ସରକାରୀ ଭବରେ ଏଥରେ ଯୋଗି
ଦେଉ ନ ଥିଲେହେଁ ଭରତର ଭାବ ଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶରୁ
କେତେକ କର୍ଣ୍ଣ ମାଲ୍ (Raw products) ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ
ପଠାଇବା ନିମନ୍ତ୍ରୟ ଭରତ ସରକାର ସମ୍ମତ ହୋଇଥାଏନ୍ତି ।
ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବରଣୟ ରାଜ୍ଯ ମହାଦେଶ ମାନଙ୍କର
ବିଶେଷ ସବ କୁରାତ ଅଛି ।

୧	ହିନ୍ଦୁ	ହାଇକେସ୍	ମହାରାଜା	ଗାଉକୋବାଡ଼ା	ବରେଦା
୨	"	"	"	ମହୁଣ୍ଡର	
୩	"	"	"	କପୁରଥାଳ	
୪	"	"	"	ନାର୍ତ୍ତନଗର	
୫	"	"	"	ଶକ୍ତିପଲ	
୬	"	"	"	ମାଣ୍ଡି	
୭	"	"	"	ନରସିଂଗତ	
୮	"	"	ସୁବିଜେ	ମହୁଣ୍ଡର	
୯	"	"	ଟିକାରାଜା	କପୁରଥାଳା	
୧୦	"	"	ମହାରାଜା	ଟାଙ୍କେକ୍ଷାଡ଼ା	

ଏହି ମେଳାରେ ପୃଥ୍ବୀର ନାନା ସ୍ଥାନର କଣ୍ଠ ମାଲ୍‌ମାନ
ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବ । ଏହି ସୁଯୋଗର ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରୁ
ଯେଉଁ ସବୁ କଣ୍ଠ ଜିନିଷ ଯିବ ତାହା ଉପରେ ସମ୍ବ୍ରଦ୍ଧ ଚାହିଁ
ପଢ଼ିବ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ବାଣିଜ୍ୟ
ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ଉପକାର ହେବ । ଏଠାରେ କହିବା
ବାହୁନ୍ୟ ଯେ ଭାରତୀୟ କଣ୍ଠ ମାଲ ସବୁ ପେକାଶମାନଙ୍କ
ଦ୍ୱାରା ବିଦେଶକୁ ରପୁନ୍ତ ହେଉ ଥିବାରୁ ଚିକିତ୍ସାନେ ପୂର୍ବ
ନିଭ୍ରାନ୍ତ ପାଇଁ ପାରନ୍ତ ନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନ ଯଦି ନିଜେ ୨

ବିଦେଶୀୟ ଭରବଦାରମାନଙ୍କ ସହିତ ଖରବ୍ ବିନ୍ଦିର ବନୋବସ୍ତୁ କରନ୍ତେ ତାହା ହେଲେ ରୂପିମାନଙ୍କର ପୂରା ଲାଭ ହୁଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ବାଣିଜ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଝେଟ ନିଜେ ଯୋଗ ଦେବା ଅନୁତତ ବୋଲି ଯଦି କହା ଯାଏ ତେବେ ଝେଟମାନ ଅନୁତତ ନିଜ । ରାଜ୍ୟର ଉପର ପଦାର୍ଥକୁ ସରସ ନାରସ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶେଣୀ ବା କିଷମ ଉଥାର କରଇ ବିନ୍ଦିର ବନୋବସ୍ତୁ କରଇ ପାରନ୍ତେ । ତାହାରେଲେ ରୂପି ଓ ବିଦେଶୀ ଭରବଦାର ଉତ୍ସଙ୍କର ଲାଭ ହୋଇ ପାରନ୍ତା । ଭରତର ଉପର ଦ୍ୱାବ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଦେଶୀୟ ଦ୍ୱାବ୍ୟରୁ କୌଣସି ଅଶ୍ଵର ନାରସ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ବିଦେଶୀ ଭରବଦାରମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ଭେଦ ଏହି ଯେ ସେମାନେ ଅଧିକାଶ ପୁଲରେ ନମୁନା ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଟିକ୍ ମାଲ୍ ପାନ୍ତି ନାହିଁ । ରାତ୍ରି ଦ୍ୱାବ୍ୟମାନ ପ୍ରଥମରୁ କିମ୍ବା ଉଥାର କର ଗଲେ ଅତି ଏପରି ଗୋଲମାଳ ଚିନ୍ତନା ନାହିଁ । ଏଥରୁ ଶୁଣ୍ଡ ଗୁରୁ ଯାଉଥାରୁ ଯେ ସାକ୍ଷାତ୍ ଭାବରେ ହେଉ ବା ପରିଷାର ଭାବରେ ହେଉ ଉପର ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କ ଉପରେ ଝେଟମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃତ ରହିଲେ କାରବାର ଉତ୍ସମ ରୂପେ ତଳ ପାରନ୍ତା, ଏକ ରୂପି ଓ ରୂପ ଦ୍ୱାବ୍ୟର ସୁଖ୍ୟାତି ମଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତା ।

ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ସବୁ ନିୟମ କର ଯାଇ ଅଛି ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ କେତେଣାଟି ଛାତବ୍ୟ ବିଷୟ ଡଳେ ଉତ୍ସେଖ କରଗଲା ।

୧ । ସ୍ଥାନ ପ୍ରାପ୍ତି ସକଳ ଅବସଦନ :—ଭାରତୀୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ମଣ୍ଡପ (Indian Pavilion) କର୍ତ୍ତୃପର୍ଷକ ନିକଟକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କରବାକୁ ହେବ । ଭାରତୀୟ ମଣ୍ଡପ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବର୍ଗ ଫୁଟ୍ ସ୍ଥାନକୁ ୧୦୦୦ ତଳାର ଫେରେ ଲାଗିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନ ଖଣ୍ଡ ୨୪ ଫୁଟ୍ ଦେଇ ନିଯମ ଓ ୧୦ ଫୁଟ୍ ଦେଇ ଉପର ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଛାତ୍ରରୁ କମ୍ ସ୍ଥାନ ଦିଅ ଯିବ ନାହିଁ । ଯଦି କେହି ତାତୀରୁ ବେଶୀ ପ୍ରଶର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ନେବେ ତେବେ ତାହାର ଦୁଇ ଗୁଣ, ତିନି ଗୁଣ ଉତ୍ସାହି ହିସାବରେ ନେବାକୁ ହେବ । ଯାଗା ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ ଦେବା ସମୟରେ ସମୁଦ୍ରାୟ ଯାଗାର ଯେତେ ପିଷ୍ଟ ହେବ ତାହାର ଦଶମାଣ ଫିଲ୍ ଦରଖାସ୍ତ ସଙ୍ଗରେ ଦାଖଲ କରବାକୁ ହେବ । ଅବଶିଷ୍ଟ ଦେଇ ଫିଲ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଯାଗା ପାଇ ସାରିଲା ମାତ୍ରେ ଶତକତା ୧୫, ତରପରେ ଶତକତା ୨୦ ଓ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଖୋଲା ହେବାର ଦିନ ପରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ୨୫ ଦେବାକୁ ହେବ ।

୨ । ପ୍ରଦର୍ଶନ ବସିବାର ସମୟ :—ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନାଟି ସ୍ଥାନରେ ମସିହା ପୁନଃ ମାସ ପହଞ୍ଚରେ ଖୋଲା ହୋଇ ପ୍ରାପ୍ତ ନରେମର ତା ୧ ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବ ।

୩ । ଜନସ ପତ୍ର ନବା ଅଣିବା :—ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ଜନସ ପଠାଇବା ଓ ସେଠାରୁ ପୁନଃବାର ଅଣିବାର ସମୟ ଭରତ ଜନସର ମାଲିକ ନିଜ ହାତରୁ ଦେବେ । ମାଲ ପଠାଇବା ଓ ବୁଝି ରଖିବା ଦାୟିତ୍ବ ମାଲକମାନଙ୍କ ତକ ।

୪ । ଜନସ ପତ୍ର ଜମା କର ରଖିବାର ସ୍ଥାନ :—ମାଲ ଜମା କର ରଖିବାର ସ୍ଥାନ ମିଳିବ; କିନ୍ତୁ ଏକ ବର୍ଗ ଫୁଟ୍ ଯାଗା ପାଇଁ ୨.୦୦ ତଳାର ହିସାବରେ ଫିଲ୍ ଦେବାକୁ ପଢ଼ିବ ।

୫ । ବୀମା (Insurance) :—ମାଲମାନ ଯେତର ନିଷ୍ଠ ହୋଇ ନ ଯାଏ ଓ ସୁରକ୍ଷିତ ହୁଏ ଥେଥେ ସକାଶେ ଜନସର ମାଲକମାନଙ୍କର ବୀମା କରିବା ଅବଶ୍ୟକ । ତଥାର ଜନସମାନ ନିଶ୍ଚାପନରେ ରହିବ । ଏହି ବୀମା ସାର୍ଟିଫିକେଟମାନ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ମଣ୍ଡପର କର୍ତ୍ତୃପର୍ଷକାରୀ ଦିଆ ଯିବ ।

୬ । କଷ୍ଟମ ନିୟମ (ବନ୍ଦରରେ ମାଲ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ନିୟମ ପାଇବାକୁ ହୁଏ) :—ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ବିଦେଶରୁ ଯେଉଁ ଜନସମାନ ପଠା ଯିବ ସେଥୁ ସକାଶ କୌଣସି ପ୍ରକାର କଷ୍ଟମ ଫେରେ ପଢ଼ିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଜନସ ବିନ୍ଦୁଷ୍ ହେଲେ କିମ୍ ଅମେରିକା ମୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ ପ୍ରତିକିରଣ ଆନ୍ତରିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାସୁଲ ପଢ଼ିବ ।

ବିଦେଶୀ ଜନସର କିମ୍ବାଲ୍‌ଗ୍, ବିଜାପନ ପ୍ରକାର (ସତର୍ବ ବା ଚତୁର୍ବ ହୀନ) ପ୍ରଦର୍ଶନ ବସି ଥିବା ସମୟରେ ମେଲା ସ୍ଥାନରେ ବିନା ଫିଲ୍ରେ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଣ୍ଣା ଯାଇ ପାରିବ । ପ୍ରଦର୍ଶନ ସମୟକରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ନିୟମ ଅଛି ଓ ପରେ ଯେଉଁ ନିୟମ ହେବ ସେ ସମୟ ପ୍ରଦର୍ଶନକାରୀମାନଙ୍କୁ ମାନବାକୁ ଦେବ ।

ଭାରତ ବାଣିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ପାସ୍ ଯୋହୁ (ଆମେରିକାକୁ ଯିବାର ଛାତିର ନିୟମ :—ବୁଟିଶ୍ ଭାରତର ଯେଉଁ ଲୋକେ ଅମେରିକାକୁ ଏ ସର୍କାରରେ ଯିବେ ସେମାନେ ଯେ ପ୍ରକାର ଭାରତବାଣୀ ଓ କେବଳ ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ଦର୍ଶକ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ବାଦ ପାଇଁ ଯାଇଥାରୁ ଏ ବିଷୟର ପାସ୍ତ୍ୟାଟ ସଙ୍ଗରେ ନେଇପିବେ । କଲିକତା, ବୋମ୍ବା, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଓ କରାତପୁର ଆମେରିକାର କନ୍ସଲ୍‌ଟେକ୍ ଜେନେରାଲକତାରୁ ଏ ବିଷୟର ସମୟ କଥା ଜଣା ଯାଇ ପାରିବ ।

ଉପରେ କେବଳ ସଂକ୍ଷେପରେ ମହାମେଲା ବିଷୟର କେତେକ କଥା ଉତ୍ସେଖ କରଗଲା । ତାହାର ବ୍ୟବ୍ସ୍ଥାତ ବିବରଣୀ

ଏହିକରେ ଲେଖା ଯିବା ଅସମ୍ଭବ । ଯେଉଁମନେ ଶିଳ୍ପ ଦ୍ଵାରା ଓ କର୍ତ୍ତା ମାର ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ଠଠାଇବେ ସେମାନଙ୍କର ଯେ ଅଶେଷ ଉପକାର ହେବ ଏଥରେ ସନ୍ତେଷ ନାହିଁ । ଭରଜୀୟ ରାଜ୍ୟମାନ ଠଠାକୁ ସେମାନଙ୍କର ରାଜ୍ୟର ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଉତ୍ସନ୍ନ ଦ୍ରୁବ୍ୟମାନ ଠଠାଇଲେ ସେ ସବୁ ପୃଥ୍ବୀର ସମୟ ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଠଠାବୁ ଓ ତଢ଼ାଇ ଫେଣ୍ଡର ବାଣିଜ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ଦିଲି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ରୁହି ସୁନ୍ଦରିଗରେ ଫେଣ୍ଡର-ମାନବରୁ କୌଣସି । କର୍ମଗ୍ରହ ଦର୍ଶକ ଡିକ୍ଟର ଯଦି ଯାନ୍ତି

ତେବେ ସେମାନେ ସେଠାରେ ପୃଥ୍ବୀର ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବସାୟ ତତ୍ତ୍ଵ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ବୁଝି ପାରିବେ, ଓ ଫେଣ୍ଡରକୁ ଫେର-ଅସିଲେ ନିଜ ଦେଶର ଶିଳ୍ପ ବାଣିଜ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଉନ୍ନତ କରି ପାରିବେ ।

ଆସି ଦିନ ଦେଇ ନାହା ଛାଇ ଯେ ଦେଇଥୁବୁ ଠଠାରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ ମନ୍ତ୍ରେ ପ୍ରଥମେ ହେଲା ପ୍ରଦ୍ୟାମ ଦୋଷର ତାତ୍ତ୍ଵର ନାମାନ୍ତର ରହିଛି । ଏହା ମହାଶୂନ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କେବେଳ ହେଲା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦ୍ୟାମ ଅନୁମାରେ ଏଥେବେ ଯୋଗ ଠଠାର ଏହା ପ୍ରଦ୍ୟାମ କରିଥିଲା ବୋଲି ଜାଣା ନାହା । ୩-

ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ମନ୍ଦର ବିବରଣ୍ଣ ।

ନରେନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳୀ ସହା ।

ନିଜ ଦିଲ୍ଲାରେ ହିତ ମାର୍କ ମାସ ୧୦ ଟିକ୍ରିଙ୍ଗରେ ରାଜନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳୀ ସହର ଦ୍ୱାଦ୍ଶ ଅୟବେଶନ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଅନ୍ତର୍ବେଶନରେ ଭାରତର ମହାମାନ୍ୟ ଲଟ ଥିଲେ ଯେଉଁ ଅଭିଭାବିତ ଦେଇଥିଲେ ତହିଁର ସାର ନର୍ମ ନିର୍ମଳର ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା:—

ଲଟ ସାହେବ କହିଲୁ, ରୁହି ହଜନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳୀ ସବୁ ୧୯୧୧ ମଧ୍ୟହାରେ ପ୍ରଥମେ ପରିଷିଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଏହି ସଭାର ସଭାପତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ଏଥରକୁ ଲଗାଇ ଅମ୍ଭେ ଦୁଇ ଥର କଲୁଁ । ଏ ସଭାରେ ଅନେକ ଗୁରୁତର ବିଷୟ ଆଲୋଚନା ହେବାର କଥା ତେଣୁ ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋର ବିଶେଷ ସହାନ୍ତର ଅଛି । ଗତ ବାର ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପୃଥ୍ବୀର ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏପରି ଅନେକ ଘଟନା ଘଟିଥିଲା ଯାହାକୁ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଆବଶ୍ୟକ । ଯେଉଁ ସଭାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟମାନ ଆଲୋଚନା ହେବ ତହିଁରେ ସେ ସମୟ ଘଟନାର ଛାୟା ପଢ଼ିବା ଅବଶ୍ୟମାନ । କିନ୍ତୁ ଆନନ୍ଦର କଥା ଯେ ଅପଣମାନେ ଏ ସବୁ କଥା ଭଲ କରି ବୁଝି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସମୟ ସର୍ବ ଅୟବେଶନରେ ପେପର ଉପସ୍ଥିତ ହେବେ ତାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଅଛନ୍ତି ।

ଲଟ ସାହେବ ପୁନଃ କହିଲେ, ଯେଉଁ ଭରଜୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ରାଜନ୍ୟକେ ସମ୍ମନ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିମ୍ବର, ମଧ୍ୟ-

ପ୍ରଦେଶ ଓ ବିହାର-ଓଡ଼ିଶାର ଗର୍ଭିମେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ପରିଚିତ ହେଉଥିଲା ସେ ସମୟ କେନ୍ଦ୍ରିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଭାରତ ଗର୍ଭିମେଶ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଭାବରେ ପରିଚିତ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଥିଲା । ଶିଶ୍ରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବ । ଏ ମାତ୍ର ଯେ ଭାରତୀୟ ଏହା ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ଅମ୍ଭେ ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ହୋଉଥିଲା । ତେଣୁ ଏ ବିଷୟରେ ଶାସନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଓ ଆର୍ଥିକ ବିଷୟର ସମୟ ବାଧା ବନ୍ଦକୁ ଅନ୍ତର୍ଭବ କରି ଅବଳମ୍ବେ ଏହା କରିବାକୁ ଅମ୍ଭେ ସ୍ଥିର କରିଥିଲା ।

ଏହି ସଭାର ଶୁନ୍ଦେଲର ଓ ସ୍ଥାୟୀ କର୍ମିଟି ଗତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ସମୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅଛନ୍ତି ତାହା ପ୍ରଶନ୍ସାର ଯୋଗ୍ୟ । ସେ ବିଷୟରେ ଅମ୍ଭେ ଏଠାରେ କିଛି କହିବାକୁ ଇଷ୍ଟା କଲୁଁ । ଗତ ଶୋଲ ଟେବୁଲ ବେଠକ ହେଉଥିଲୁ ସ୍ଥାୟୀ କର୍ମିଟିର ଅୟବେଶନରେ କେତେକ ପରିମାଣରେ ବାଧା ପଢ଼ି ଥିଲେହେଁ କର୍ମିଟିର ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଅମ୍ଭେ କୌଣସି ବାଧା ହୋଇ ନାହିଁ । ହଲ ହାଇନେସ୍ ଜାମ୍ ସାହେବ (Champanagar) ମହୋଦୟକର ଚନ୍ଦ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଗ୍ରହ ଓ ପରିପକ୍ଷ ବହୁଦୀର୍ଘତାର ସାହାଯ୍ୟ ଅମ୍ଭେ ବରାବର ପାଇଥିଲା । ଶୁନ୍ଦେଲର ମହୋଦୟ ଅନ୍ତର୍ଭବ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ତାହାକୁ ମହାରାଜ ତାହାକୁ ପ୍ରାନ୍ତରେ ରହି ଭାରତରେ ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଦର୍ଶକାର

ସହିତ ପରିଷ୍କଳନା କରିଅଛନ୍ତି । ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅସୁବିଧା ଥିଲେହେଁ ସେ ଦିନ୍ଦିକୁ ସବୁ ସମୟରେ ଆସି କାହିଁଏ କରୁଥିଲେ ସେଥି ନିମନ୍ତେ ଅମ୍ବେ ତାହାଙ୍କୁ ଅନୁରକ୍ତ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥିଲୁ ।

ନଗେନ୍ଦ୍ରବର୍ଗ ବ୍ରିଟିଶ ଭାରତ ସଙ୍ଗେ ଏକ ଯୋଗ ହୋଇ ଭାରତରେ ଆଜୁ ଶାସନ ପବିତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯହ କରିବେ ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ରାଷ୍ଟ୍ର, ସଂସ ପରିକଳନା କରିଯାଇ ତଢ଼ାରୀ କାହିଁଏ ଚଳାଇବାର ଭବ

ହିଲ୍ ହାଇନେସ୍ ପାଇଆଲ୍ ମହାରାଜ
ନଗେନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳୀ ସବର ନବ ନିଜାତତ ଗ୍ରନ୍ଥସେଲର

ତିନି ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ଗୋଲ ଟେମ୍ପର ହୋଇଥିଲା ତେତେବେଳେ ଭାରତର

ଉଦ୍ଦତ ହୋଇଥିଲା । ଏ ବିଷୟରେ ଯେ ସମୟ ଅସୁବିଧା ଥିଲା ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ବିଷୟ ପରିବର୍ତ୍ତୀ ବାଦାନ୍ତବାଦ ଦ୍ୱାରା

ସାଲିଶ ଭବରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଆଉ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଷୟ ସ୍ଥିର ହୋଇ ନାହିଁ ପେଥରେ ଅଧିଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମତ ଅମେଳ ହେଲେ ଛଂକ୍ରି ଗର୍ଭମେଣ୍ଡ ଯେଉଁ ଭବରେ ନିଷ୍ଠର କରିବେ ଅଧିଗମାନେ ତାହା ସେହି ଭବରେ ପ୍ରହଣ କରିବେ ଓ ସେ ସମୟ ବିଷୟ ରାଜନୀକିମାନଙ୍କ ସବୁଙ୍କ ଆଲୋଚନା କରିବେ ବୋଲି ଆମ୍ବର ବିଶ୍ୱାସ ।

ଭରତୀୟ ନରେନ୍ଦ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ସଂଦେହ ପରିଚି ପ୍ରହଣ କରି ତହୁଁରେ ସୁବିବେଚନା ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲୁ ତାହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷତି ଅପେକ୍ଷା ଲୁରର ଭାଗ ଯେ ବେଶୀ ଏହା ଆମ୍ବର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ।

ଅଧିଗମାନେ ଭରତରେ ଲାଟ ସାହେବଙ୍କ ଜ୍ଞାନାର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରବିର୍ଭବ ସହିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଭବରେ ରାଜନୀତିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖି ପାରିବେ ଏବଂ ଅଧିଗମାନଙ୍କର ସନ୍ଧିତ ପ୍ରତିକର ପୂର୍ବ ସର୍ବ୍ୟୁତିକୁ କରିବାର ପାଇଁ ଏହା ଆମ୍ବର ବିଶ୍ୱାସ ।

ଭରତୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାବର ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ରାଜନୀତିକ ସମ୍ବନ୍ଧଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନକୁ ପରିଚିତ କରିବାର ପାଇଁ ଏହା ଆମ୍ବର ବିଶ୍ୱାସ ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ମର୍ମରେ ଗୋଟିଏ ସରକାର ଭାରତୀୟାର ପ୍ରକାରିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଭରତର ଶ୍ଵେତ ପେକ୍ଟେଟରଙ୍କ ମଞ୍ଜୁରିଫିଲ୍ ଭରତ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟ ସ୍ଥିର କରିଥିଲା——ଯେଉଁ ସବୁ ଭରତୀୟ ଶ୍ଵେତର ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ବିଷୟ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡ, ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଗର୍ଭମେଣ୍ଡ ଓ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ଜ୍ଞାନାର୍ଥ କରିଯାଇଥିଲା ସେ ସମୟ ଶ୍ଵେତର ରାଜନୀତିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ୧୯୯୩ ମର୍ମରା ପହିଲ ପ୍ରତିକ ଠାରୁ ଛଣ୍ଡିଆ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ସହିତ ରହିବ ।

‘—ବିଷୟ ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓ୍ଦ୍ୟାତ୍ମି ପ୍ରତିକର ଶ୍ଵେତ-ମାନଙ୍କର ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଜଣେ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ଵେତ ରେଖି-ଡେଣ୍ଡଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାହିତ ହେବ । ସେହି ରେଖି-ଡେଣ୍ଡଙ୍କ “ଦକ୍ଷିଣ ଶ୍ଵେତ ସମୂହର ଗର୍ଭର ଜ୍ଞାନାଲ୍କ ଏଜେଣ୍ଟ୍ ଓ କୋର୍ଟ୍‌ପ୍ରତିର ରେଖି-ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ବୋଲିପିବି” । କେବଳାପୁର ଶ୍ଵେତର ବର୍ତ୍ତମାନ ରେଖି-ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଲେପଟନେଣ୍ଟ କର୍ଣ୍ଣିଲ ଏହିର, ଉକ୍ତ-ବର୍ତ୍ତ-ପୋରସ ବେଲଙ୍କୁ ଏହି ଏଜେଣ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଗଲା ।

’—ମହାକଣ୍ଠାପ୍ରାତି ରାଜ୍ୟମାନ ତେଜ୍ଜ୍ୟ ଓ ଖେଳପୁର ବ୍ୟାଙ୍ଗର ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଶ୍ଵେତମାନଙ୍କର ରାଜନୀତିକ ସଙ୍କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ଵେତ

ମାନ ବଜାୟ ରହିବା ବିଷୟ ଦୃଢ଼ ଭବରେ କୁହା ଯାଇଥିଲା । ଥୁରେ ସମେତ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଯେତେ-ବେଳେ ଗ୍ରହ୍ସ-ସଂଗତି ହେବ ତହୁଁରେ ଭାରତର ଅଧିକାଂଶ ବଜା ମହାବଜାମାନେ ସର୍ବ ରହିବେ ଓ ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଷୟରେ ଯନ୍ତ୍ର କରିବେ ଏହା ଆମ୍ବର ଅଗାମ ।

ଲାଟ ସାହେବଙ୍କ ଅଭିଭାବଣ ପରେ ରାଜନ୍ୟ ମଞ୍ଜୁଲି ସଭାର ବ୍ୟାନ୍‌ପେଲାଇ ହିଲ୍ ହାତନେଥ ନବାନଗରର ଜାମ୍ ସାହେବ ସଭାର ଗତବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟକୌର ଅଲୋଚନା କରି କହିଲେ ଯେ ଗୋଲ ଟେବୁଲ ସଙ୍କାର୍ଯ୍ୟ ଅଭିନକ ପ୍ରଥାନ ପ୍ରଥାନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏ ସଭାର ପ୍ଲାଟ୍ କରିବାକାରୀ ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟାପକ ଥିଲେ । ଏହାହିତା ଶ୍ଵେତ ସଙ୍କାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କରିବାକାରୀ ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ କରିବାକାରୀ କରିଥିଲେ ।

ଭରତୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାବର ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ରାଜନୀତିକ ସମ୍ବନ୍ଧଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନକୁ ପରିଚିତ କରିବାର ପାଇଁ ଏହା ଆମ୍ବର ବିଶ୍ୱାସ ।

ରେଖି-ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚିତ ହେବ ଓ ସେ “ଗୁଜରାଟ ଶ୍ଵେତ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ଏଜେଣ୍ଟ୍ ଓ ବରେଦାର ରେଖି-ଡେଣ୍ଟଙ୍କ” ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେବେ । ତାକର ହେତ ଅର୍ଥି ବରେଦାରେ ରହିବ । ବରେଦାର ଶ୍ଵେତର ବର୍ତ୍ତମାନ ରେଖି-ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଲେପନେଣ୍ଟ କର୍ଣ୍ଣିଲ ଯେ, ଏହି, ଆର, ଉତ୍ତାର ଏହି ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ସକାଶେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ।

”—ପଶ୍ଚିମ ଭରତୀୟ ଶ୍ଵେତ ଏଜେକ୍ଚାର ଏଜେଣ୍ଟ ଓ ରାଜକୋଟ ସକାଶେ ଯେଉଁ ଏଜେକ୍ଚାର ନିଯୁକ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଭାବୀ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ଜ୍ଞାନାର୍ଥ ଦାନେ ଛତା ମହିକଣ୍ଠାପ୍ରାତି ଶ୍ଵେତମେଣ୍ଡଙ୍କ ସହିତ ରାଜନୀତିକ ସଙ୍କର ରହିବ । ପଶ୍ଚିମ ଭରତୀୟ ଶ୍ଵେତ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପାଲମ୍‌ପୁର ଶ୍ଵେତ ଓ ମହିକଣ୍ଠାପ୍ରାତି ଶ୍ଵେତ ମଧ୍ୟରୁ ଦାନେ ଶ୍ଵେତ ରାଜପୁତନା ପ୍ରାତି ଜ୍ଞାନାର୍ଥରେ ଥିବା ଭରତ ସରକାରକ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ଜ୍ଞାନାର୍ଥ ସରକାରକ ରାଜନୀତିକ ସକାଶେ ହେବେ; ଏହି ବନ୍ଦୋବନ୍ଦୀ ଅପ୍ରାୟୀ ଭବରେ କରିଯାଇଥିଲା । ତଥାଙ୍କୁ ଶ୍ଵେତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ବିଷୟ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ଅଧିନିରାଜ ଅଛି ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ଅବସର ପର୍ଦ୍ଦିନ୍ଦ୍ର ବିଷୟ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ଅଧିନିରାଜ ଅଧିନିରାଜ ରହିବ । ପଞ୍ଜାବ ଶ୍ଵେତମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଭରତ ସରକାରକ ଯେଉଁ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ଜ୍ଞାନାର୍ଥ ଶ୍ଵେତପୁର ଶ୍ଵେତର ରାଜନୀତିକ ସଙ୍କର ଭରତ ଗର୍ଭମେଣ୍ଡଙ୍କ ସହିତ ରହିବ ।

୪—ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଶୈଖ ସମ୍ବୂର ଓ ମକର ଛତା ମଧ୍ୟ-ପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୈଖମାନିକର ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଜଣେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଶେଷୀ ରେସିଡେଣ୍ଟ୍‌ବି ଜରାରେ ଭାରତ ଗର୍ଭ-ମେଘଙ୍କ ସହିତ କରାଯିବ । ତାକୁ ଥୁବ ଦିଗ୍ବୁରୁ ଶୈଖ ସମ୍ବୂର ଗର୍ଭରଜେନେରାଳଙ୍କ ଏକେଥି ବେଳେ କୁନ୍ତାଯିବ । ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ ତାଙ୍କର ହେଉ ଅର୍ଥିବ ରହିବ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର

ପୋଲିଟିକାର ବିଭାଗର ଅପ୍ରେସର ମି: ଇ, ସି, ଗେବ୍ସନ ଅଇ, ସି, ଏବେ ଏହି ଏକେଥି ପଦରେ ନିୟମିତ ହେଲେ ।

୫—ମକର ଶୈଖ ମଧ୍ୟ-ଭାରତର ଏକ ଜଣ ଏକେଥିଙ୍କ ଜାତୀୟରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ରାଜନୈତିକ ସମ୍ବନ୍ଧର ରଚିବ ଓ ଭୋଗାଳ ଶୈଖ ଏକେନ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ରହିବ ।

ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣୀଜ୍ୟ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏ. ପି. ଦୋଷ, ଏମ, ଏସ, ସି, ଅଇ,
ଡାଇନେକ୍ସର ଅନ୍ତର୍ଜାଲ୍ ଏର ଏଣ୍ ଇକନମିକ୍ ସର୍ଵେ, ମୟୁରଭାଙ୍ଗ ଶେଷେ ।

୧୯୩୨ ମସିହାରେ ପୃଥିବୀର ସବୁ ଦେଶର ବ୍ୟବସାୟ ମାନା ପଢି ସ୍ଥବାର ଜଣାଯାଏ । ସେହି ବର୍ଷ ବ୍ୟବସାୟର ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟ ଶତକତା ୨୨ କମି ଯାଇଥିଛି । କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ବର୍ଷରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟ ଏହା ଠାରୁ ଆହୁର ଅୟକ ପରମାଣରେ କମ୍ପ୍ଲେଇଅଛି; ଯଥା—ଆମେରିକା ସ୍କୁଲ୍‌ରାଜ୍ୟରେ ଶତକତା ୨୩.୩, ପ୍ରାନ୍ତରେ ୨୪.୩, ଜମ୍ଭାନରେ ୨୦.୨, ସୁରଜାରାଜ୍ୟରେ ୨୦.୨, କ୍ୟାନାତାରେ ଶତକତା ୨୧.୨ ଓ ପୋଲିଗ୍ୟରେ ୨୦.୨ କମି ଥାଇଥିଛି ।

ସେହି ବର୍ଷରେ ବ୍ୟବସାୟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟରେ ଶତକତା ୧୮.୨, ଆମେରିକା ସ୍କୁଲ୍‌ରାଜ୍ୟରେ ଶତକତା ୨୨.୮, ପ୍ରାନ୍ତରେ ଶତକତା ୧୯.୩, ଜମ୍ଭାନରେ ଶତକତା ୨୦.୨, ସୁରଜାରାଜ୍ୟରେ ଶତକତା ୨୧.୨, କ୍ୟାନାତାରେ ଶତକତା ୨୮.୦ ଓ ପୋଲିଗ୍ୟରେ ଶତକତା ୨୧.୧ କମି ଯାଇଥିଛି ।

୧୯୩୩ ମସିହାରେ ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ୧୬୨୯ ମସିହାର ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ସହିତ ଡାଳନା କଲେ, ରପ୍ତାନି ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ କି ପରମାଣରେ କମି ଥାଇ, ତାହା ପ୍ରତ୍ୟାତ ହେବ । ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ବ୍ୟବସାୟର ରପ୍ତାନି ଜନିଷର ମୂଲ୍ୟ ୨୨୯ ମିଲିଅନ୍ ପାତ୍ରଣ ଥିଲା । ତାହା କମେ କମେ ହୋଇ ୧୯୩୫ ମସିହାରେ ୨୨୨୯ ମିଲିଅନ୍ ପାତ୍ରଣରେ ରହି ଥାଇ । ଆମେରିକା ସ୍କୁଲ୍‌ରାଜ୍ୟରେ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ୨୨୨୯ ମିଲିଅନ୍ ଡାଳର ଠାରୁ ୨୨୨୮ ମିଲିଅନ୍ ଡାଳର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରାନ୍ତରେ ୨୦୧୦୯ ମିଲିଅନ୍ ପ୍ରାଙ୍କ ଠାରୁ ୧୯୨୯୯ ମିଲିଅନ୍ ପ୍ରାଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଡଳକୁ ଖେଲାଯି ଥାଇ । କି ରଘୁକର କମି !

* * * *

ଏହି ଉପର ଲିଖିତ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ରପ୍ତାନି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟରେ ଯେଥିର ମାନା ପଢି ସ୍ଥବାର ଦେଖା ଗଲା, ତାହା ଦ୍ୱାରା ଭାରତ ବାଣିଜ୍ୟରେ କିମର ପରବର୍ତ୍ତନ ବନ୍ଦ ଥାଇ ତାହା ଆମ୍ବାନଙ୍କର ଜାଣିବା ଦରକାର । ୧୯୩୦-୩୧ ମସିହାରେ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର ବାଣିଜ୍ୟରେ ଯେତେ ସ୍ତୁଟ୍ଟ ହୋଇ ଥିଲା ୧୯୩୧-୩୨ ମସିହାରେ ତାହା ଅପେକ୍ଷା ଅୟକ ଏସ୍ଟ୍ ହୋଇଥାଇ । ସେହି ହେତୁରୁ ଭାରତର ବାଣିଜ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ କମି ହୋଇ ଥାଇ । ଭାରତରେ ଆମ୍ବାନ ବାଣିଜ୍ୟ ଠାରୁ ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟର କମି ଥାଇ । ତାହାର କାରଣ ଏହି ଯେ ଯେଉଁ କୁଣ୍ଡଳାତ ଦ୍ୱାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମ ମାଲମାନ ଭାରତରୁ ବହୁପରିମାଣରେ ବିଦେଶକୁ ରପ୍ତାନି ହୁଏ ସେହି ସବୁ ଜନିଷର ମୂଲ୍ୟ ଅନେକ ପରମାଣରେ କମି ଯାଇ ଥିବାରୁ ଭାରତର ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟରେ ବିଶେଷ କମି ହୋଇଥାଇ । ତେଣୁ ଭାରତର ଆମ୍ବାନ ବାଣିଜ୍ୟ ମାନା ପଢି ଥିଲେହେ ଆମ୍ବାନ ବାଣିଜ୍ୟ ଠାରୁ ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟର ବିଶେଷ କମି ହୋଇଥାଇ ।

* * * *

ଭାରତର ତିନି କାରବାରର ଉନ୍ନତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଦେଶୀ ତିନି ଉପରେ ଅୟକା ମାସୁଲ ବିଷ ହୋଇଥାଇ । ତେଣୁ ଭାରତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ନୂଆ ନୂଆ ତିନି କାରଖାନା ହୋଇଥାଇ । କେତେ ଗୋଟି ନୂଆ କାରଖାନାରେ କଲ ଓ ସାକ୍ଷାତ୍ ଲାଗା ସରଳଣି । ଅଭିକ୍ରତେଗୋଟି କାରଖାନାର କର୍ତ୍ତ୍ଵପଦ-

ମ

ଧୂ

ର

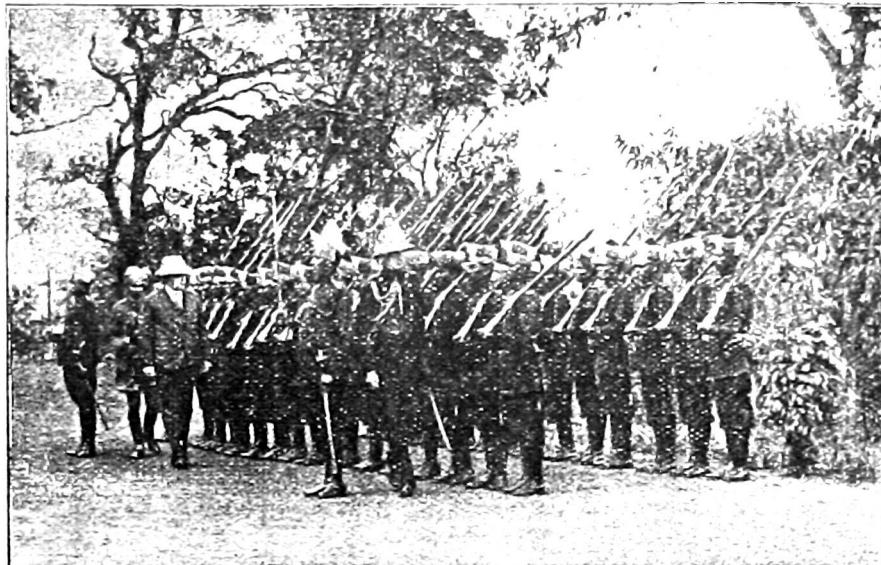
ତ

କ୍ଷ

ର

କେ

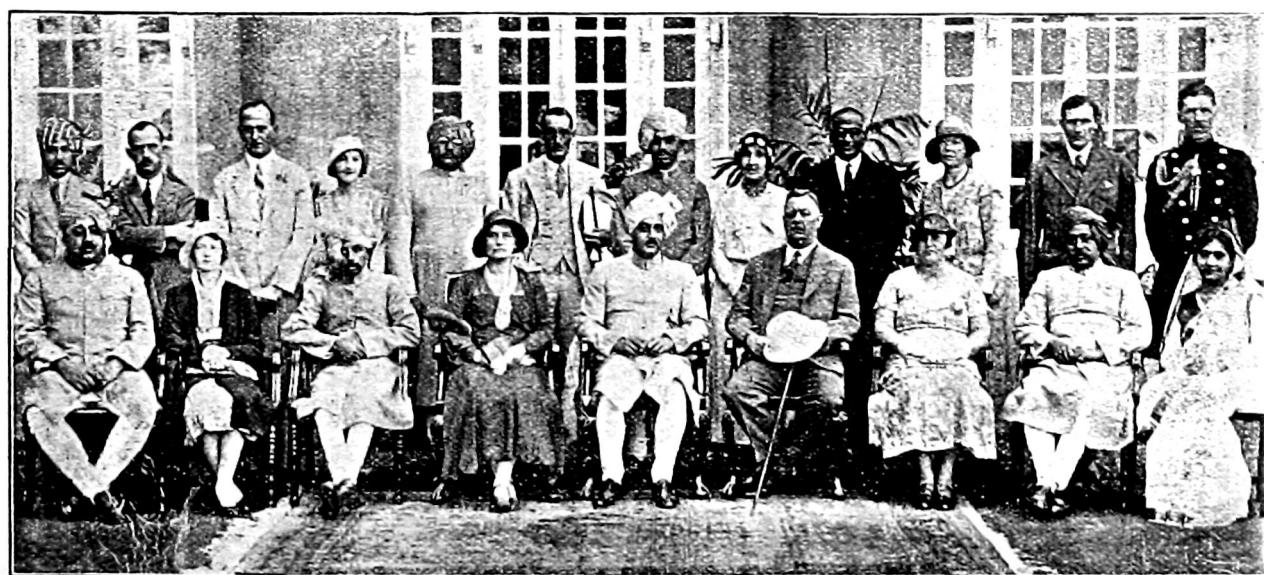
ଟେ

୧୯୩୩ ମସିନା ଫେବୃଆର ମାସ ୨ ତାରିଖ
ବାରପଦାର ବେଳଗଢ଼ାଆ କୋଡ଼ିଠା-
ମୟୁରଙ୍ଗର ଅର୍ଜୁ ଯୋଜନା ବହାର
ଓଡ଼ିଶାର ମନ୍ଦିରମାନ୍ୟ ଗର୍ଭୀର ସାଇନ୍ସ୍ ଏଥ୍ରିମ୍ ପଲାମ୍ ଦେଉ ଅଛନ୍ତି । ଗର୍ଭୀର ସାଇ-
ତାହା ବୁଲ ଦେଖୁ ଅଛନ୍ତି ।

(ତାରିଖ ଦେଖନ୍ତୁ) — ୧୯୩୩ ମସିହା ଫେବୃ-
ଆର ମାସ ୮ ତାରିଖରେ ନିଆ ଯାଇଥିବା
“ପଟ୍ଟାଗାନ୍” ଛୁବି । ଲାଟ ସାହେବ,
ଚାହାଙ୍କ ପଣୀ ଓ ମହାବାଜା ସାହେବ
ମିଶିରେ ବସି ଅଛନ୍ତି ।

ଗୋ

ଚାନ୍ଦ

ଦେଖ

ଧାର

ର

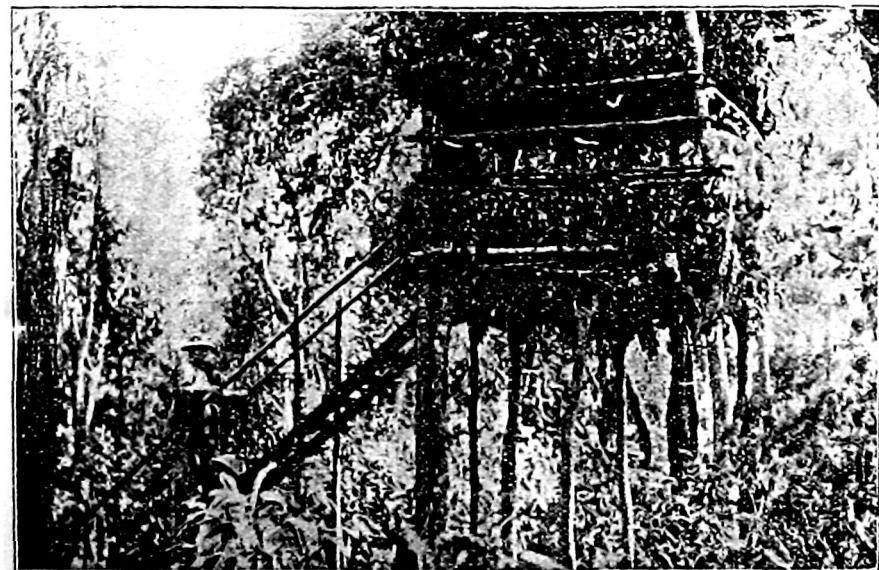
(ଉପରେ ଦେଖନ୍ତୁ) — ମୟୁରରଙ୍ଗର
ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ “ଡ୍ୟୁର ତାନସ୍” (ରଣନ୍ତର) ର
ଛବି । ଲାଟ ସାହେବ ଓ ତାଙ୍କର ପହି ଏ
ନୃତ୍ୟ ଦେଖି ତାହାର ବିଶେଷ
ପ୍ରଣାମ କରିଥିଲେ ।

(ତାହାର ପାଖରେ ଦେଖନ୍ତୁ) — ଲାଟସାହେବ
ଓ ତାଙ୍କର ପହି ବାରପଦାକୁ ଶୁଭାମନ
କରିଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମାନାର୍ଥ
ବାରପଦା କୁବରେ ଯେଉଁ ଉଦ୍‌ବାନ
ରୋକ (ଗାର୍ଡନ ପାର୍ଟ୍) ।
ହୋଇଥିଲା ତାହାର ଦୃଶ୍ୟ ।

ଚାନ୍ଦ

ର

ବାରପଦା ଠାରୁ ଗ ମାଇଲ ଦୂରବର୍ତ୍ତ
କାଠାଳ ନାମକ ଜଙ୍ଗଲର ଶିକାର
ସମୟରେ ଲାଟ ସାହେବ ମଞ୍ଚ
ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ।

ମାନେ ଉପସୁକୁ କଳ ଓ ସାଜ-ସକା କଣିବା ପାଇଁ ବରଦ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ୫୦ ଗୋଟି ନୁଆ ଚନ କାରଖାନାର କର୍ମୀ ଅରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି । ତହିଁରେ ଲୋକେ ପ୍ରାୟ ସାତ ହୋଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟଙ୍କା ଲୁଗାଇ ସବୁ ରହନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ଭରତ ସରକାର ବିଦେଶୀ ଚନ ଉପରେ ଯେଉଁ ଅୟକା ମାସୁଲ ବସାଇ ଥିଲେ ତାହା ଡାଇ ନେବେ । ଏଥିରେ ଭାରତର ଚନ ବ୍ୟବସାୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଝଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଥାଏ । ଏଥି ସକାଶେ ଭାରତର ଚନ କାରଖାନା କମିଟି ଭରତ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଅବେଦନ କରିଥିଲୁଛନ୍ତି । ସେହି ଆବେଦନରେ ସେମାନେ କହିଥିଲୁଛନ୍ତି ଯେ ଅୟକା ମାସୁଲ ଭାରତିବା ବିଷୟରେ ଯେଉଁ କଥା ଶୁଣା ଯାଉଥାଏ ତାହା ଅମୃତକ ବୋଲି ଅମୃତମାନଙ୍କର ଅଳ୍ପ । ସେହି ଆବେଦନରେ ସେମାନେ ଆହୁର ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଭାରତୀୟ ଚନ ମହାଜନମାନେ ପ୍ରତି ମହିଳା ଚନକୁ ହାରହାର ଟ ୯ କା ଦରରେ ବିନ୍ଦୁ କର ପାରୁ ଅନ୍ଧାରୀ । ଏହି ଅୟକା ମାସୁଲ ଉଠାଇ ନିଆ ଗଲେ ବିଦେଶୀୟ ଚନ ମହାଜନମାନେ ଶ୍ରୀ ଦରରେ ଏ ଦେଶରେ ଚନ ବିନ୍ଦୁ କରିପାରିବେ । ତାହା ହେଲେ ଶ୍ରୀମାୟ ମହାଜନମାନେ ଚନ କାରବାରରେ ବିଦେଶୀୟ ମହାଜନମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ପ୍ରକାଶିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲୁଛନ୍ତି ଯେ ବିଦେଶୀ ଚନ ଉପରେ ଯେଉଁ ଅୟକା ମାସୁଲ ବସୁନ୍ତି ତାହା ବଜାଏ ରହୁ । ତାହାହେଲେ ଏ ଦେଶୀୟ ଚନ କାରବାରର ଉନ୍ନତି ହେବ ଓ ସରକାରଙ୍କର ମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଅମଦାନିରେ କରି ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ଚନ କାରବାରରେ ଭାରତୀୟ ଲୋକେ ଅନେକ ହୋଡ଼ ଟଙ୍କା ଲୁଗାଇ ଦେଇ ସାରିଲେଣି । ଅୟକା ମାସୁଲ ଉଠି ଗଲେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶେଷ କରି ହେବ ।

* * * *

ଶୁଭ ପାଲିତ ପଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀଙ୍କ ସହିତ ମଣା ଓ ମେଲେଇଅର କେତେବୂର ସମ୍ବନ୍ଧ ତାହା ଦେଖାଇ ଅମେରିକା ସୁଲ୍ତନାଙ୍କର କୃଷି ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତ୍ତୁପକ୍ଷମାନେ ଗୋଟିଏ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବବରଣ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲୁଛନ୍ତି । ତହିଁରେ ସେମାନେ କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ ସମୁଦ୍ର କୁଳ-ବର୍ତ୍ତୀ ଶ୍ରାନ୍ତରେ ଓ ସନ୍ତୁଷ୍ଟିରେ ଯାଗାରେ ଅନେକ ମଣା ଉପରେ ହୁଅଥିଲା । ସେ ସବୁ ଯାଗାରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଶୁଭ ପାଲିତ ପଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀ ଥାଏ, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଣାର ବେଶୀ ଉପଦ୍ରବ ହୁଏ । ସେମାନଙ୍କ ମଣା ଉପଦ୍ରବରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

କୌଣସି ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଉପାୟ ସ୍ଵର୍ଗ କରିଯାଇ ନାହିଁ । ପଶୁଶାଳା ମାନଙ୍କରେ ଓ ପକ୍ଷୀ ରହିବା ଘରେ ଜ୍ଞାନ ଓ ପଦବୀ ସହାୟକରେ ମଣାର ଉପଦ୍ରବ ଅନେକ ପରମାଣରେ କମାଇ ଦିଆ ଯାଇପାରେ ଓ କରସିନୀ ଚଳର ପିତକାର ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ମଣାର ମଜାଣ୍ତୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା, ମନୁଷ୍ୟ ରହିବା ପ୍ଲାନରେ ଗୁରୁ ପାଲିତ ପଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀ ଥିଲେ ମଣାମାନେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଉଛି ପଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ବହୁ ପରମାଣରେ ଅନ୍ତମିତି କରନ୍ତି । ତେଣୁ ମନୁଷ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଦାଉରୁ ଅନେକ ପରମାଣରେ ରକ୍ଷା ପାଇ ଯାଏ । ପୁନଃ ଯେଉଁ ସବୁ ମଣା ପଣ୍ଡ-ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଥର କାମୁଦିନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ମେଲେଇଅ ବଜା ସଂକ୍ରମଣ କରିବାର ଶକ୍ତି ଅନେକ ପରମାଣରେ କରି ଯାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଏହା ଶୁଭ ଦ୍ୱାରାକ । ସେପରି ମଣା ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ କାମୁଦିନ୍ତିଲେ ମେଲେଇଅ ହେବାର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ଅଛି । ଭାରତରେ ଏ ବିଷୟର ଅନୁ-ସନ୍ଧାନ ଓ ଗବେଷଣା ହେବା ଉପର ।

* * * *

ବମ୍ବେଇର କୋଅପାରେଟିଭ କ୍ଲୁଅଟାରଲ ନାମକ କାଗଜ-ରେ ପ୍ରକାଶ ଯେ ପଞ୍ଜାବର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ସମବାୟ ସମିତି (Co-operative society) କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଉଦ୍‌ଦ୍ୟୋଗ କବୁଥିଲୁଛନ୍ତି । ସେପରି ଉଦ୍‌ଦ୍ୟୋଗ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖା ଯାଏ ନାହିଁ । ୧୯୧୯ ମସିହାଠାରୁ ପଞ୍ଜାବରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଏହି ଉଦ୍‌ଦ୍ୟୋଗ ଅରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ ।

୧୯୩୦-୩୧ ମସିହା ହିସାବରୁ ଜଣା ଯାଏ ଯେ ପଞ୍ଜାବର ଆଠ ଗୋଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ୨୭୪ ଟି ସୋସାଇଟି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ-ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ସେ ସୋସାଇଟିମାନ ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ନିମ୍ନେ ୨ ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ସବ୍-ଇନ୍‌କ୍ଲିପ୍‌ପେନ୍ଡ୍‌କ୍ଲାବ୍ ଓ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଇନ୍‌-ଫ୍ଲେର୍‌କ୍ଲାବ୍ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲୁଛନ୍ତି । ସୋସାଇଟିମାନ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଜାତ ବା ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଅନୁସାରେ ଗଠିତ । ତେଣୁ ସେ ସୋସାଇଟିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିନ୍ଦୁ ସମିତି ୧୫, ମୁସଲମାନ ସମିତି ୫୩, ସିଖ ସମିତି ୮୮, ଗ୍ରାମୀନ ସମିତି ୧୧ ଓ ମିଶା ମିଶି ପ୍ରକାର ସମିତି ୨୨ ଗୋଟି ଅଟେ । ଏହି ସମୟ ସୋସାଇଟିର ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୧୮୭୧ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ହିନ୍ଦୁ ୫୫୭, ମୁସଲମାନ ୧୩୦୪, ସିଖ ୨୨୭, ଗ୍ରାମୀନ ୧୧୧, ମେହେନ୍ତର ୫୫, ପାର୍ଶ୍ଵ ୫ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ୮ । ସୋସାଇଟିରେ ପ୍ରତି ମେମ୍ବରଙ୍କୁ ମାର୍ଗିକ ୩୦୭ ଠାରୁ ୩୫୯ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଲା ଦେବାକୁ ହେବ ବୋଲି ନିୟମ ଅଛି । କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଳଧନ ୧୯୯୦୧ ଟଙ୍କା ।

କୃତକର ପ୍ରକାଶ କରିଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ସଙ୍ଗ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ଅଧିକାର ସର୍ବପତି ଅସନ ଶୋଭିତ କରିଥିଲୁ ତାହାକର ସହ୍ୟୋଗ ଓ ସହାନ୍ତ୍ରିତ ଦ୍ୱାରା ନାଗରିକ ଦିନ୍ଦ୍ରି ପରିବ୍ଲକନା ବିଷୟରେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଯେଉଁ ସୁବିଧା ପାଇଅଛନ୍ତି, ତାହାର ମନ୍ଦିର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଭଲଭଲିତ ହୃଦୟଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଆମ୍ବେ ବିଶ୍ୱର କରୁ । ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବା କରିଅଛନ୍ତି

ସେଥି ନିମନ୍ତେ, ଅମ୍ବେ ଆଜିନ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲୁ, ଓ ଆପଣମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚବ୍ରତ ମଣଳ କାମନା କରୁଥିଲୁ । ଆପଣମାନଙ୍କର ଅଭିନନ୍ଦନ ନିମଟ୍ଟେ, ଆମ୍ବେ ଘନବାର ଅତିଶାମାନଙ୍କ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥିଲୁ ।

ମାନ୍ୟବର ଲାଟ୍ ସାହିବଙ୍କର ଉଠଗୋକୁ ଭପଣପରେ
ସ୍ଵର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଳ ।

ଲେଖି ଫେର କାଳିକା ବିଦ୍ୟାକୟର ବାଣିକ ପରସ୍ଥାର ବିତରଣ ।

ଗତ ଏପ୍ରିଲ ମାସ ୧୩ ତାରିଖରେ ବିଜ୍ଞାନ ଲେଡ଼ି ଫ୍ରେଙ୍କର ବାଲିକା ବିଦ୍ୟାଲୟର ବାର୍ଷିକ ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତହର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇଥିଲା ।

ସୁନିୟର ତାଙ୍ଗେଜର ମହାଶୂଣୀ ମଞ୍ଚେ ଦୟା ସବୁକେବୀ
ହୋଇ ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ କରିଥିଲେ । ଏହି ଦ୍ୱାରର ଅରମ୍ଭୁ
ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କି ଭଲ ହମରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବ ସେ ସମୟ
କେବଳ ଶିକ୍ଷୟୁଦୀ ଓ ବାଲିକାମାନେ ବନୋବୁ କରିଥିଲୁ ।
ବାରିପଦାରେ ଏହଲ ପୁରସ୍କାର ବିତରଣୀ ସବା ନିତନ୍ ।

ପ୍ରଥମରେ ଗୋଟିଏ ସଙ୍ଗୀତ ହେଲା, ତପ୍ତରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର
ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟୁଡୀ ମିସ୍, ଏସ୍ ଯୋଷ, ବି, < ବିଦ୍ୟାଳୟର
ଉପୋଷ୍ଠ ପାଠ କଲେ । ଉପୋଷ୍ଠର ମର୍ମ ଏହି :—

ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟଟି ୧୮୯୫ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା
ହୋଇ ଗୋଟିଏ ସାମାନ୍ୟ ଘରେ କେତେକ ଦିନ ଚିଲୁଥୁଲୁ ।
ତେତେବେଳେ ଏଥରେ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ପାଠ୍ୟ ବିଷୟ ପଢା
ଯାଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଯେଉଁ ପକ୍ଷୀୟରେ ବିଦ୍ୟାଳୟଟି
ହେଉଥିଛି. ସେ ଗରକୁ ସେହି ନ, ପ୍ରା, ବିଦ୍ୟାଳୟଟି ୧୯୦୪
ମସିହାରୁ ଉଠି ଅସିଥିଛି ଓ ସେହି ସମୟରୁ ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ନାମ
ଲେଖି ଫ୍ରେଜର ବାଲିକା ବିଦ୍ୟାଳୟ ହୋଇଅଛି । ୧୯୧୯,
ମସିହାରେ ଏହାକୁ ଡିଜିଟାଲ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ କରାଗଲା ।

୧୯୨୨ ମସିହାରେ ଏହି ସ୍କୁଲଟି ମଧ୍ୟ ଶତାବ୍ଦୀରେ ବିଦ୍ୟାଲୟ-
ରେ ପରିଣାତ ହେଲା ।

ଶୁଣରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗଜ ଶିକ୍ଷୟେସୀ । ଯେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟେସୀ ପାଠନୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମୁର ଜଣନ ଗ୍ରେଜ୍‌ୱେଟ ଓ
ଲକ୍ଷ୍ମନରେ ବିଶେଷ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ । ସିଂହ୍ୟ ଶିକ୍ଷୟେସୀ ମଧ୍ୟ ଜଣନ
ଗ୍ରେଜ୍‌ୱେଟ । ଅବଶିଷ୍ଟ ଖର ଜଣ ଶିକ୍ଷୟେସୀ ଟଙ୍କିଂ ପ୍ରାପ୍ତ ।

ଶୁଲ୍କ ମୋଟ ବାଳକା ସଂଖ୍ୟା ୧୮୦ ନିଆରୁ ୨୭ ଜଣ
ମ: ଇ: ବିଭଗରେ ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାୟମିକ୍ ବିଭାଗରେ ପଢ଼ାଯାଇନି ।

ସୁଲକ୍ଷଣ ସାଧାରଣ ପାଠ୍ୟ ବିଷୟ ହତା ବାନିକାମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗୀତ, ଶିଳ୍ପ, ରକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ, ବଗିଚ୍ଛ ଓ ବୃଦ୍ଧ ପରିଶ୍ଳକନା କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଖେଳ ପ୍ରକାଶ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତାଏ ।

୧୯୨ ମସିହାରେ ୧୪ ଜଣ ବାଲିକା ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ପଶୁଷକ୍ଷାରେ ଓ ୨ ଜଣ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ପଶୁଷକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତାର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ୧୦ ଜଣ ମଧ୍ୟରୁ ୧୪ ଜଣ ବାଲିକା ମଃ ଛିଣ୍ଡାଗୀକ ଉଠିଥିଲେ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟରେ “ ହେବୁ ଏସୋସିଏଶନ ” (ସାହାଯ୍ୟ ମମିତି)
ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସମିତି କରିଯାଉଥିଲା । ୧୦ ଜଣ ବାଲକା
ଏ ସମିତିରେ ମେମୂର । ପ୍ରଥାନ ଶିକ୍ଷୟିଦୀଙ୍କ ନେବୃଦ୍ଧରେ ଏ
ସମିତି ଭଲକାମ କରୁଥିଲା । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ସେମାନେ କହୁ
ନାଥ ବିଷୟ ଶିଖି ପାଇବେ ସେ ଭଲ ସ୍ଥାନକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସମୟ
ସମୟରେ ଭୁଲଇ ନିଆଯାଏ ।

ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବାଲିକାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ ଦିରମା
ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଏବୁ ସ୍କୁଲକୁ ନେବା ଆଣିବା କରିବା
ନିମନ୍ତେ ଝେଟ ପଶ୍ଚର ଗାତର ବନୋବସ୍ତୁ ଅଛି । ସେଥି ପାଇଁ
ବାଲିକାମାନଙ୍କୁ କିଛି ଦେବାକୁ ହୃଦ ନାହିଁ । “ଲେତ ହୃଦଳର”
ବୁଦ୍ଧି ନାମରେ ଗୁରୁ ଗୋଟି * ଟଙ୍କିଆ ବୁଦ୍ଧି ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ୪ ଜଣ
ଉପ୍ୟକ୍ତ ବାଲିକାଙ୍କ ଦିଆଯାଏ ।

ଗତ ଜ୍ଞାନ୍ୟାଶ୍ଵା ମାସରେ ପାଠକାଠାରେ ଯେଉଁ ଭାବରେ
 “ସାଏନ୍ଦ୍ର କଂଗ୍ରେସ” (ବିଜ୍ଞାନ କଂଗ୍ରେସ) ହୋଇଥିଲା, ତହିଁରେ
 ସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟୀଙ୍କୁ ଝୁକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୋଗ ଦେଇ ଶିଶୁ
 ମନ୍ୟାବୁ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ପାଠ କରିଥିଲେ ।

ଲେଉ ସିଫ୍ଟକ, ଲେଉ ହେମିଳଟନ, ମିଶେସ୍ ଉଏଲଭତ, ମିଶେସ୍ ହୋର୍ଜେଲ, ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା ଟିକ୍ଟା ବିଭାଗର ତାଇକେକ୍ଟର, ମିଶ୍ର ଫକ୍ସ୍ ଓ ମିଶେସ୍ ଫକ୍ସ୍, ଓ ମିଶେସ୍ ଫିଲ୍ସ୍ ଅନ୍ତଦିନ ହେଲୁ ଏହି ସ୍କୁଲ ପରିଦର୍ଶନ କରି ଅଛନ୍ତି । ଏହି ସ୍କୁଲରେ

ଯେ ସମୟ କାହିଁ ହୋଇଥାଏ ସେ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ରଲ୍ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲୁ । ସେଥି ସକାଶେ ଅମ୍ବୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥାଏ ।

ଲୋକେ ଫିଲ୍ ଫିଲ୍ ସ୍କ୍ରିପ୍ଟିକୁ ଅଦର କର ସହାନୁକୂଳ ଦେଖାଉଥାଏନ୍ତି । ଶ୍ଵେଟ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକାର ବିଷୟରେ ଅମ୍ବାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧେୟ ମହାରାଜା ସହେବଙ୍କର ବିଶେଷ ଅପରିଷ୍ଠ ସ୍ଵର୍ଗାରୁ ସ୍କ୍ରିପ୍ଟର ପରିସର ବୃଦ୍ଧି, ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସ ନିର୍ମାଣ, ଓ ଜ୍ଞାନ ପତ୍ରଥୀ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯେପରି ଶୀଘ୍ରତେ ଉଚ୍ଚର ବନ୍ଦୋବସ୍ତୁ ସେ କରୁଥାଏନ୍ତି । ଏଥେ ସକାଶେ ମହାରାଜାଙ୍କ ଠାରେ ଅମ୍ବାନାନେ ଆନ୍ତରିକ ବୃତ୍ତକତା ପ୍ରକାଶ କରୁଥାଏ ।

ୟୁନାଥ ତାର୍ଡେଙ୍କର ମହାରାଣୀ ମହୋଦୟା ଓ ଶର୍ଦୁଲିର ମହୋଦୟା ସ୍କ୍ରିପ୍ଟର ଉଚ୍ଚର ନିମନ୍ତେ ଯେପରି ଅପରିଷ୍ଠ ଓ ସହାନୁକୂଳ ଦେଖାଉଥାଏନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ଯେମାନଙ୍କ ଠାରେ ଅମ୍ବୁ ବିଶେଷ କୃତକ । ଯୁନାଥ ତାର୍ଡେଙ୍କର ମହାରାଣୀ ମହୋଦୟା

ବଦଳି ନିପୁଣ୍ଟ ଓ ଆଦେଶ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଦେଇ୍ୟାନଙ୍କ ଅଦେଶ ୨-୩-୩୩

ମି: ପି: ଅଶ୍ୱୀନକର “ଅର୍କଲିକେନ୍ ସ୍କ୍ରିପ୍ଟ” ପଦ ବଦଳରେ “ଶ୍ଵେଟ ଅର୍କଲିକ୍ଷି” ପଦ କରାଗଲା । ତାଙ୍କର ଏ ପଦ ଆଗାମୀ ବଜେଟସମୟରୁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ।

ମହାରାଜାଙ୍କ ଅଦେଶ ୧-୩-୩୩

ଏକୁସାଇଜ ଓ ଇନକାମ୍ ଟେକ୍ ଡେପୁଟି କଲେକ୍ଟର ମି: ବି: ପାଲ ବି.ଏକ୍ ହୁର ମାସର ଅନୁଗ୍ରହ ଛୁଟି ଦିଅଗଲା । ଯେଉଁ ଦନ ଠାରୁ ସେ ଛୁଟି ପ୍ରହଣ କରିବେ ସେହି ଦିନଠାରୁ ଛୁଟି ଗଣନା କରାଯିବ ।

ସଦର ଇନକାର ପାଞ୍ଚକୁଷ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ମି: ଜେ, ଏମ. ଧରକୁ ଏକୁସାଇଜ ଓ ଇନକମ୍ ଟେକ୍ ଡେପୁଟି କଲେକ୍ଟର ପଦରେ ନିୟନ୍ତ୍ରି କରାଗଲା । ମି: ବି, ପାଲ ବି.ଏକ୍ ଅନୁଗ୍ରହ ଛୁଟି ସମୟରେ ମି: ଜେ, ଏମ, ଧର ତାଙ୍କ ପ୍ରାନ୍ତରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ମି: ଜେ, ଏମ ଧର ଅବକାଶ ମୋକର୍ଦମାନ ସାଲିଷ୍ଟ କର ଆଇବେ ଓ ଇନକମ୍ ଟେକ୍ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ କରିବାକୁ କରିବେ ।

ମହାରାଜାଙ୍କ ଅଦେଶ ୧୦-୪-୩୩

ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ଶ୍ଵେଟ ଜଳ୍ ମି: ସୁରେନ୍ ନାଥ ମୁଖ୍ୟକୁ ଏକବର୍ଷ ସକାଶେ ତା ୧-୪-୧୯୩୩ ରିକ୍ର ଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠିଏଲ୍ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିର ଅର୍ପିତର ପଦରେ ନିୟନ୍ତ୍ରି କରାଗଲା ।

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାସନ ଏକ ସାଜ ଗୋଟିଏ ପିଆନୋ, ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ ହାରମନିଯମ ଓ ଗୋଟିଏ ଶିଲ୍ପ କଳ ସ୍କୁଲକୁ ଅନୁଗ୍ରହ କରିଦେଇଥାଏନ୍ତି । ମହାରାଣୀ ମନୋଦୟା ଓ ଶର୍ଦୁଲିର ମହୋଦୟା ଯେପରି ଅନୁଗ୍ରହକର ସ୍କୁଲକୁ ଯଥା ଫିଲ୍ ଟ ୨୦ କା ଓ ୪୦ ଟଙ୍କା ଦାନକର ଅଛନ୍ତି ।

ଗରବ ବାନକାମାନଙ୍କର ଉପକାର ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଦରଦ୍ର ପାଣ୍ଟ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇ ସ୍ବର୍ଗାରୁ ଭକ୍ତ ଦାନ ଟଙ୍କାରେ ସେହି ପାଣ୍ଟ ଅରମ୍ଭ କର ଯିବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଥାଏ । ମିଷ୍ଟେସ୍ ପି, କେ, ସେନ୍ ସ୍କୁଲର ଉଚ୍ଚତ ସକାଶେ ବିଶେଷ ଯନ୍ତ୍ର କରୁଥିବାରୁ ତାହାଙ୍କୁ ଅମ୍ବେ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥାଏ । ଅମ୍ବାନଙ୍କର ମାନମାଧ୍ୟ ସଭାନେବୀ (ଯୁଦ୍ଧପୂର ତାର୍ଡେଙ୍କର ମହାରାଣୀ ମହୋଦୟା), ମହାରାଣୀ ମହୋଦୟା, ଶର୍ଦୁଲିର ସାହେବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ଭବ୍ୟ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଅମ୍ବେ ମାନେ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ପ୍ରଦାନ କରୁଥାଏ ।

ମହାରାଜାଙ୍କ ଅଦେଶ ୧୦-୪-୩୩

ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ଶ୍ଵେଟ ଜଳ୍ ମି: ସୁରେନ୍ ନାଥ ମୁଖ୍ୟ ୧-୪-୧୯୩୩ ଠାରୁ ବର୍ଷକପାଇଁ ମାର୍ଗିକ ୧୦୦ ଟଙ୍କା ଦେଇନରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠିଏଲ୍ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିର ଅର୍ପିତ ନିୟନ୍ତ୍ର ହେଲେ ।

ମୟୁରରଙ୍ଗ ଶ୍ଵେଟ ସାରରିସ ରେଗ୍ରଲେସନ ଅନୁସାରେ ସେ ପାଞ୍ଚକୁଷ ଟ୍ରାଇଲ୍ ଏଲଭନ୍ ପାଇବେ । ଏହି ମାର୍ଗିକ ଦରମା ଛାତା ସେ ଯେପରି ପେନସନ୍ ପାଇଥାଏନ୍ତି ସେପରି ପେନସନ୍ ପାଇଥିବେ । ତାଙ୍କ ବିନା ରତାରେ ଶ୍ଵେଟ ତରଫରୁ ରହିବା ସକାଶେ ଘର ଦିଅଯିବ; କିନ୍ତୁ ସେ ଯେଉଁ ଘରେ ରହିବେ ତହିଁର ସମୟ ମୁଦ୍ରଣସିପାଇୟଟି ଟେକ୍ ସେ ନିଜ ହାତରୁ ଦେବେ ।

ମହାରାଜାଙ୍କ ଅଦେଶ ୧୦-୪-୩୩

କାର୍ଯ୍ୟବସ୍ଥ ଅଇନର ୨୨ ଧାରା ଅନୁସାରେ ପାଞ୍ଚକୁଷ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ସି: ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାଇୟଙ୍କୁ ୧୪ ଓ ୧୫ ଟଙ୍କା ଶ୍ରେଷ୍ଠି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କିମ୍ବା କିମ୍ବା ରିକ୍ର ମୋକଦମାର ଅପ୍ଲା ବୁଝିବାର କ୍ଷମତା ଦିଅଗଲା (୪୦୨ ଧାରା କାର୍ଯ୍ୟବସ୍ଥ ଆଇନ)

ମହାରାଜାଙ୍କ ଅଦେଶ ୧୦-୪-୩୩

୧—୧୯୩୩ ମଧ୍ୟହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ପହିଲ ତାରିଖ ଠାରୁ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିର କମିଟିର ନାମ ମୟୁରରଙ୍ଗର ହାଇକୋଟ ହେଲା ।

୨—ବର୍ଷମାନ ଜୁନ୍ଧିଷ୍ଠିର କମିଟି ଯେଉଁ ସବୁ କ୍ଷମତାରେ

କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲାକୁ । ହାଇକୋଟ ସେହି ସବୁ କ୍ଷମତାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।

—ହାଇକୋଟରେ ଶ୍ରୀ ଗୋଟି ଜଳ୍କ ରହିବେ—ଦେଓ୍ୟାନ, ଶ୍ରୀଶିଖର ପୁତ୍ରଶ୍ରୀ ଅଫିସର ଓ ଷ୍ଟେଟ ଜଳ୍କ । ଦେଓ୍ୟାନ ହାଇକୋଟର ଚାପ ଜଳ୍କ ହେବେ ।

—ଘଟନା ଅନୁସାରେ ହାଇକୋଟରେ ନିଜଣ ଜଳ୍କ କିମ୍ବା ଦୁଇ ଜଣ ଜଳ୍କ ଅଥବା ଏକଜଣ ଜଳକ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଵର କରାଯାଇ ପାରିବ ।

—ଯେତେବେଳେ କେବଳ ଜଣ ଜଳ୍କ ବିଶ୍ଵର କରିବେ ସେ ଯଦି ଚାପକୁ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି ତେବେ ସେ

(କ) ଫୌଜଦାରି ମୋକଦ୍ଦମାର କେବଳ ଜାମିନ୍ ଦରଖାସ୍ତ ଓ ମାଲକ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କର ରିରିଜନ ଦରଖାସ୍ତ ଶୁଣିବେ ।

(ଖ) ଦେଓ୍ୟାନ ମକଦମାରେ ସେ ଏକ ହଜାର କିମ୍ବା ଦହିର କମ୍ପଟକା ମୂଲ୍ୟର ସିଙ୍ଗ୍ରେ ଅଧିକ ମଧ୍ୟ ଶୁଣି ପାରିବେ ।

ମ୍ହାରଙ୍ଗାଙ୍କ ଅବେଶ ୧୦-୪-୨୩

—ଅବସର ପ୍ରାୟ ଷ୍ଟେଟ ଜଳ ମି: ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ମୁଖ୍ୟମ୍ଭୁକୁ ଏକବର୍ଷ ସକାଶେ ତା ୧୦-୪-୨୩ ରିଖ ଠାରୁ ଷ୍ଟେଟର ସୁତ୍ରଶିଖର ଅଫିସର ପଦରେ ନିୟନ୍ତ୍ରି କରାଗଲା ।

—ସେ ମ୍ହୁରଙ୍ଗ ହାଇକୋଟର ଜଣ ଜଳ୍କ ହେବେ ।

—ତାକୁ ଉତ୍ସୁକିକଟ ଓ ସେସୁନ ଜଳର କ୍ଷମତା ଦିଆଗଲା ।

—ହାଇକୋଟରେ ଜଳ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଛାଡ଼ା ସେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ମଧ୍ୟ କରିବେ ।

(କ) ସବୁଜଳ୍କ ମାନେ ୧୦୦୧ ଟଙ୍କା କିମ୍ବା ଦହିର କମ୍ପଟକା ମୂଲ୍ୟରେ ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟ ଦେଓ୍ୟାନ ମୋକଦ୍ଦମାନ ନିଷ୍ଠା କରିବେ ତାହାର ଅଧିକ ତାଙ୍କ ପାଶରେ ହେବ ।

(ଖ) ଷ୍ଟେଟ ଜଳକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଷ୍ଟେଟର ସମୟ ବିଶ୍ଵର ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ସବୁ କୋଟର ଅଫିସ ପରିଦର୍ଶନ କରିବେ ।

ମ୍ହାରଙ୍ଗାଙ୍କ ଅବେଶ ୧୨-୪-୨୩

ତାକୁର ପି, କେ, ସେନ ଦେଓ୍ୟାନଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତ କାଳରେ ମି: ରାଧାଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଏମ୍, ଏ., ବି ଏଲ ମ୍ହାରଙ୍ଗାଙ୍କ ଅଫିସ, ଷ୍ଟେଟର ଶ୍ରୀଶିଖର ଡିପୋ, ଷ୍ଟେଟ ପ୍ରେସ ଓ ଗେଜେଟ୍ ରୂପରେ ରହିବେ । ଏହାହିତା ସେ କୋଅପାରେଟିର ସୋପାରଟିର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରୁଥିବେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ ହେତୁ ଅଫିସର ମାନଙ୍କର ଯେଥର ନିଜ ନିଜ ବିଭାଗର ଖର୍ଚ୍ଚ ମଞ୍ଚର କରିବାର ଓ ବିଲ ବସ୍ତୁଶର୍ଦ୍ଦ କରିବାର କ୍ଷମତା ଅଛି ଉପର ଲାଗିଥ ଅଫିସମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସେ ସେହିପରି କ୍ଷମତା ପରିଣମନା କରିବେ ।

ମ୍ହାରଙ୍ଗାଙ୍କ ଅବେଶ ୧୨-୪-୨୩

କୋଅପାରେଟିର ସୋପାରଟିର ରେଜିସ୍ଟ୍ରାର ମି: ଆର, ଜ, ଦାସ ଏମ୍ ଏ, ବି, ଏଲ କୋଅପାରେଟିର ଡିପାଟ୍ମେଣ୍ଟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଭାଗୀୟ ହେତୁ ଅଫିସରଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ପରିଣମନା କରିବେ ।

ମ୍ହାରଙ୍ଗାଙ୍କ ଅବେଶ ୧୨-୪-୨୩

ସୁତ୍ରଶିଖର କାର୍ଯ୍ୟତାରୁ ଏକୁ କ୍ଲୁଟିର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପୃଥିକ ରଖିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଉଥିବାରୁ ତା ୧୨-୪-୨୩ ଖର୍ଚ୍ଚ ପୋଲିଶ ତଥା ମେଣ୍ଡାଲୁ ମ୍ହାରଙ୍ଗାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେ କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ଵଧାରୀଙ୍କରେ ରଖାଗଲା ।

ମ୍ହାରଙ୍ଗାଙ୍କ ଅବେଶ ୧୨-୪-୨୩

ଇଂଲଣ୍ଡର ଜଳଶ୍ରୀ ପାର୍ଲିଯମେଣ୍ଡର କମିଟିରେ ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟେଟର ପକ୍ଷର ସାଷଦେବୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମ୍ହୁରଙ୍ଗ ହାଇକୋଟର ଦେଓ୍ୟାନ ତାକୁର ପି, କେ, ସେନ ମହୋଦୟକୁ ଭାରତର ଭାଜନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳୀ (Chamber of Princes) ମନୋମାତ କରିଥିବାରୁ ତାହାକୁ ୧୦-୪-୧୯୩ ତାରିଖ ଠାରୁ ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଇଂଲଣ୍ଡ ପଠାଗଲା ।

ବଜାର ଦର ।

ବାରପଦା ହାଟ ।

(କ) ଶସ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ।						
ତାରଖ ।	ଜିନିଷର ନାମ	ଦର ।	ମୁଦ୍ରାଲୁ	"	ଟ ୦ ୯	"
୨-୨-୨୩	ପ୍ରକୃତବାସ ଗୃହଳ (ଅରୁଆ) ଠ ୧ ବାରୁ ସେ ୧୯ ର ସୀତାଶାଳୀ "	ଏ ୧୯ ର	ଚେନ୍ଦୁଳି	"	ଟ ୦ ୯	"
	ବାରୁଶାଳ ହେମତାରଣୀ }	ସେ ୧୮ ର	ପିଆଜ	"	ଟ ୦ /	
	ମୋଟା ଲଳି	ସେ ୧୯ ର	ରସୁଣ	"	ଟ ୦ ୯୭	ପାହୁଳ
(ଧାନ)	କାଣୀଫୁଲ୍ }	ମହଣକୁ	ବାଇଗଣ	"	ଟ ୦ ୯	ପାହୁଳ
"	ନଗର	ଟ ୧	ଲଙ୍କା (କଞ୍ଚା)	"	ଟ ୦ ୯୭	"
"	ବାରମଣା	ଟ ୧୭	ଲଙ୍କା (ଶୁଣିଲ)	"	ଟ ୦ ୯	"
୨-୨-୨୩	ପ୍ରକୃତବାସ ଗୃହଳ	ସେ ୧୯ ର	ମୁଦ୍ରାଲୁ	"	ଟ ୦ ୯	"
	ସୀତାଶାଳୀ	ସେ ୧୮ ର	ଚେନ୍ଦୁଳି	"	ଟ ୦ /	
	ଗେଟି	ସେ ୧୮ ର	ପିଆଜ	"	ଟ ୦ /	
	ହେମତାରଣୀ	ସେ ୧୦ ର	ରସୁଣ	"	ଟ ୦ ୯	"
	କାନର	ସେ ୧୯ ର	ବିଲୁଛ ବାଇଗଣ	"	ଟ ୦ ୯	"
	କାଣୀଫୁଲ୍	ସେ ୧୯ ର	ଲଙ୍କା (କଞ୍ଚା)	"	ଟ ୦ ୯୭	"
	ମୋଟା ଲଳି	ସେ ୧୪ ର	ଲଙ୍କା (ଶୁଣିଲ)	"	ଟ ୦ ୯	"
(ଧାନ)	ବାରମଣା ମହଣକୁ	ଟ ୦ ୯୭	ଚେନ୍ଦୁଳି	"	ଟ ୦ ୯	"
୨-୪-୨୩	ସୀତାଶାଳୀ ଗୃହଳ	ସେ ୧୦ ର	ଆମ (କଞ୍ଚା)	ପରସାରେ ୨. ଗଣ୍ଠା		
	କାଣୀଫୁଲ୍		(ଗ) ନାନାପ୍ରକାର ବାଜେ ଜିନିଷ ।			
	ହେମତାରଣୀ }	ସେ ୧୯ ର	ଟୁଡ଼ା	ସେ ୧ ର କୁ	ଟ ୦ ୯	ପାହୁଳ
	ଲଳ କଲମା }		ମୁଗ୍ଗା	"	ଟ ୦ ୯	"
(ଧାନ)	ସୀତାଶାଳୀ ସହଣକୁ	ଟ ୧	ବାର	"	ଟ ୦ /	
"	କାଣୀଫୁଲ୍	ଟ ୧୯	କୋଳଥ	"	ଟ ୦ ୯	"
"	ବାରମଣା	ଟ ୦ ୯୭	ହେତୁ	"	ଟ ୦ /	
	(ଖ) ପନପରବା ଫଳ ଇତ୍ୟାଦି ।		ଜଡ଼ା	"	ଟ ୦ ୯	"
୨-୨-୨୩	ଗୋଲାଲୁ ସେ ୧ ରକୁ ଟ ୦ ୯ ପାହୁଳ		ସୋରଷ	"	ଟ ୦ ୯	
	ପିଆଜ	ଟ ୦ /	କଚଡ଼ା ତେଲ	"	ଟ ୦ /	
	ରସୁଣ	ଟ ୦ ୧	ଶୁଣିଆ	"	ଟ ୦ /	
	ବିଲୁଛ ବାଇଗଣ	ଟ ୦ ୯୭	ହେଠ ଦରତ	"	ଟ ୦ /	
	ବାଇଗଣ	ଟ ୦ ୯୭	ହେଠ	"	ଟ ୦ /	
	ଲଙ୍କା (କଞ୍ଚା)	ଟ ୦ ୯	ହୁଲଦ (କଞ୍ଚା)	"	ଟ ୦ ୯ ପାହୁଳ	
	ଲଙ୍କା (ଶୁଣିଲ)	ଟ ୦ /	ହୁଲଦ ଶୁଣିଲ	"	ଟ ୦ /	

ମୁଗୁରଙ୍ଗ ଗେଜେଟ୍ ।

୨-୩-୧୧ ଚିତ୍ତା	,	୨-୪-୧୧ ଚିତ୍ତା	,	୨୦/୩ ପାହିଲ
ମୁଗ	୨୦/୩	ମୁଗ	,	୨୦/୩
ବାର	୨୦/	ବାର	,	୨୦/
କୋଳଥ	୨୦ ୨	କୋଳଥ	,	୨୦ ୨
ହରତ୍ତ	୨୦ ୨	ହରତ୍ତ	,	୨୦/
ଜଡ଼ା	୨୦/୩	ସୋରଷ	,	୨୦/
ସୋରଷ	୨୦/	ସେ ରଷ ତେଲ	,	୨୦/
କଚଢ଼ାତେଲ	୨୦/	କଚଢ଼ା ତେଲ	,	୨୦/
କୁସୁମ	୨୦/	କୁସୁମ ତେଲ	,	୨୦/
ଜଡ଼ାତେଲ	୨୦/	ହଳଦି (କଞ୍ଚା),	,	୨୦/
କଞ୍ଚାଦେଣିହଳଦି	୨୦/	, (ଶୂରିଲ)	,	୨୦/
ହୋଟ	୨୦/	ଦୋକ୍ତା (ଦେଣି),	,	୨୦/
ହୋଟ ଦଉଡ଼ି	୨୦/	ରୂଗି	,	୨୦/
ଦେଣୀ ଦୋକ୍ତା	୨୦/		,	

ମୟୁରବଜ୍ଞ ଗେଛେ ।

ପାଶ ଓ ପର ଓ ଶୟ୍ୟାର ବିବରଣ; ମୟୁରବଜ୍ଞ କ୍ଷେତ୍ର ।

ତଥାଂ ପାରିଶର ପ୍ରାଚୀ ଫେର ହେବ ।	୧୨ ତାରିଖ ଫେବୃଆରୀ ୧୯୯୩ ମସିହା ।	୧୩ ତାରିଖ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୯୩ ମସିହା ।	୧୪ ତାରିଖ ଏପ୍ରେଲ ୧୯୯୩ ମସିହା ।
	ଶୁଭ ଉପର ମୋହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଶୁଭ ଉପର ମୋହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଶୁଭ ଉପର ମୋହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।
ରହି ଓ ରହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଶୁଭ ଉପର ମୋହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଶୁଭ ଉପର ମୋହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଶୁଭ ଉପର ମୋହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।
ବାରତା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	୧୧୦ ୫୨—୫୩	୦୦୦ ୫୮—୬୦	୦୦୦ ୬୦—୬୨
ଦେଇଶ୍ୱର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	୦୦୦	... ...	୦୦୬ ... ...
ବିହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	୧୨୭ ୭୦—୮୮	୨୪—୨୬	୨୮—୨୦
ବରଙ୍ଗାୟା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	୫୨—୮	୫୨—୮୨	୨୦—୧୨
ବାରତା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଅଣ୍ଟା	ଗରମ ଓ ମେଳ୍ୟ	ଗରମ
ଦେଇଶ୍ୱର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଠାଳା	ଗରମ	ଗରମ
ବିହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ମେହୁ	ରେମ ଓ ନେସ୍ତା	ଗରମ
ବରଙ୍ଗା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ମେହୁ	ରେମ	ରେମ
ବାରତା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	...	...	ବିହାର ବାନ ଘରିଅଛି ।
ଦେଇଶ୍ୱର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ବିହାର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	...	...
ବରଙ୍ଗା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	...	...	...
ବାରତା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଟାଇଲ (ଦୁଆ) ସେ ୨୦ ର " (ଦୁଆ) ସେ ୨୨ ର ମୁକ ସେ ୨୨ ର କର ସେ ୨୦ ର ଦେଇ ସେ ୧୨ ର କୋଲାର୍ୟେ ୧୨ ର	ସେ ୨ ର ସେ ୨୨ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୨୭ ର	ଟାଇଲ ସେ ୨୭ ର ମୁକ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦେଇ ସେ ୧୨ ର କୋଲାର୍ୟେ ୨୭ ର
ଦେଇଶ୍ୱର ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଚାଇ ସେ ୨୦ ର ମୁକ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୨ ର ବୋରଷ ସେ ୮ ର ଦେଇ ସେ ୧୨ ର	ସେ ୨୦ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୨୦ ର	ଚାଇ ସେ ୨୦ ର ମୁକ ସେ ୧୨ ର କର ସେ ୧୨ ର ବୋରଷ ସେ ୧୦ ର ଦେଇ ସେ ୧୨ ର
ଅଇଲ, ଧାନ୍ ଓ ଅନ୍ଧାଳ ଶର୍ଷ ଟକାରୁ କେବେ ପରମାଣରେ ନିଲାପାତ୍ର ।	ବିହାରା ଚାଇଲ (ଦୁଆ) ସେ ୨୦ ର " (ଦୁଆ) ସେ ୨୨ ର ମୁକ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୨ ର ବୋରଷ ସେ ୮ ର ଦେଇ ସେ ୧୨ ର କୋଲାର୍ୟେ ୧୨ ର	ସେ ୨୦ ର ସେ ୨୨ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୨୦ ର	ଚାଇଲ ସେ ୨୦ ର ମୁକ ସେ ୧୧ ର କର ସେ ୧୧ ର ବୋରଷ ସେ ୧୦ ର ଦେଇ ସେ ୧୨ ର କୋଲାର୍ୟେ ୨୦ ର
ରେଣ୍ଡା ମାର୍ଚ୍ଚ ।	ଟାଇଲ ସେ ୨୦ ର ବୋରଷ ସେ ୧୨ ର ମୁକ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୨ ର ବୋରଷ ସେ ୧୨ ର ମୁକ ସେ ୧୦ ର	ସେ ୨୦ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୦ ର	ଚାଇଲ ସେ ୨୧ ର ମୁକ ସେ ୧୨ ର କର ସେ ୧୨ ର ବୋରଷ ସେ ୧୦ ର ଦେଇ ସେ ୧୨ ର ମୁକ ସେ ୧୨ ର

ତାରିଖ ପେବ୍ୟାଳୀ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଶେଷ ଦେଇ ।	ତାରିଖ ପେବ୍ୟାଳୀ ୧୯୯୩ ମସିହା ।	ତାରିଖ ମାର୍କ ୧୯୯୩ ମସିହା ।	ତାରିଖ ଏପ୍ରେଲ ୧୯୯୩ ମସିହା ।
	ବାହିବାଃ— (୧) ବୈଶିଶ ଥ ନା ତବତେରେବାକ୍ତ୍ରେ କବି ଅବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୨) ବ ଉଚ୍ଛବେ ଓ ବାହିବା ଥାଏ ଭାବ୍ୟରେ ବନ୍ଦନ କବି- ଥବାର ମିଳିଥିଲା ।		କେବ ଓ ଗୋ ମହାଦବ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ । (୧) ବାହିବାହିନୀ, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରେ ଓ ମୂରଜୀ ଆଜ ବରତାରେ ବନ୍ଦନ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୨) ବୈଶିଶ ଥ ନା କ୍ଲେଗାରେ ଗୋ- ବନ୍ଦନ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୩) ଲେ
କେବଳମାନର ଓ ଗୋ ମହାଦ ତଣ୍ଡୁ ମାନର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ।	ଦେବଶେଷୁରଃ— (୧) ଦେବଶେଷୁରରେ ବନ୍ଦନ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୨) ସ୍ଵାନେ ଗୋ.ମହାଦବ ମହାମନ କ୍ଲେଗାର କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । କଣ୍ଠେଶ୍ୱାରୀ— କେବ ଓ ଗୋମହାଦବ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ । କଣ୍ଠେଶ୍ୱାରୀ— କେବ ଓ ଗୋ.ମହାଦବ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ ।	କେବ ଓ ଗୋ ମହାଦବ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ ।	(୧) କେବର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ କ୍ଲୁବନଠା କେ କେବର ଥାଏ ଭାବ୍ୟରେ ସ୍ଵାନେ ପ୍ରାନେ, ଗୋ ମହାଦ ସଂକଳନ କ୍ଲୁବ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୨) କେବର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ କ୍ଲୁବନଠା ଥାଏ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୩) କେବର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ କ୍ଲୁବନଠା ଥାଏ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୪) ଲେ
			(୧) କେବର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ କ୍ଲୁବନଠା ଥାଏ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା । (୨) କେବର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଲେ କ୍ଲୁବନଠା ଥାଏ କଥେବାର ଖବର ମିଳିଥିଲା ।

ବିବିଧ ସମ୍ବ୍ଲାଦ ।

“ ନବଗ୍ରହ ”

କୃତ୍ୟ ମହାଶକ୍ତି ।

ଭାରତର ଅନ୍ତରକୁ ଗେଜେଂରେ ଟକାଶ ପାଇଥାଏ ଯେ
ମଧ୍ୟ-ପ୍ରଦେଶପ୍ରିତି ବସ୍ତୁରର ଶକ୍ତି ବଣାନୁକ୍ରମରେ ମହାଶକ୍ତି
ହେଲେ ଓ ବସ୍ତୁରର ରଣୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୃମାଣୀ ଦେବୀ ମହାଶକ୍ତି
ପଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ।

ମଧ୍ୟ-ପ୍ରଦେଶର ଶିରଗୁରୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠର ଶକ୍ତି ମହାଶକ୍ତା ହେଲେ ।

ବିଲୁପ୍ତ ଦଳ ।

ବିଲୁପ୍ତଦଳ ପୋଖରୀ ପ୍ରକୃତିରୁ ବାହାର କର ନାହିଁ କରିଦିଅ
ସାଇଥିଲୁ; କିନ୍ତୁ ବଞ୍ଚିମାନ ତହୁଁରୁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଶାସ୍ତ୍ର
ଉପଯୋଗୀ ପଦାର୍ଥ ବାହାର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ହେଉଥାଏ ।
କଲିକତା ବିଜ୍ଞାନ କଲେଜର ରାଷ୍ଟ୍ରନିକ ମନ୍ଦିରରେ ଏଥିର

ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ ଫଳରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ବିଲୁପ୍ତ
ଦଳରୁ ବାଣିଜ୍ୟ ଉପଯୋଗୀ ପଦାର୍ଥମାନ ଉପରୁ ହୋଇ ପାରିବ ।

ଫଳ ଗୁଣ ।

ଫଳଗୁଣ ଓ ଆଖୁ ଗୁଣର କିମର ଉନ୍ନତି ହେବ ତହୁଁର
ଗବେଷଣା କର ଯାଉଥାଏ । ବୃକ୍ଷକାର୍ଯ୍ୟ ଗବେଷଣାର ସରକାର
ପରିଷଦ ଏହି ଦୁଇ କାର୍ଯ୍ୟନିଲାଗି ଯଥାନ୍ତରେ ଏକାନବେ ହଜାର
ଟଙ୍କା ଓ ଛାତିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଖରଚ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି
ଅଛନ୍ତି ।

ବିହାର ଓ ଭାରତର ମୁକ୍ତ ପ୍ରଦେଶରେ ଫଳଗୁଣ ବିଷୟରେ
ଗବେଷଣା କରିଯାଇ । ଆମ, ଲିଚ୍ଛି, ପପେୟା (ଅମୃତରଣ୍ଣା)
ପ୍ରକୃତର ଗୁଣ କିମର ଭାବରେ ହେବ ଓ ସେ ସମୟ କିମର

ସୁଧାରେ ବିଦ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ତହିଁର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

ଏକ ଏକର ଜମିରେ ଆଖୁ ଶଷ୍କଳେ ଶଷ୍କଳୁ କେତେ ହର୍କ ପଢ଼ି ସେ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯିବ ।

ଜାବ ଜନ୍ମୁକର ଆତୁ ହତ୍ୟା ।

ଅନେକ ଲୋକ କହିନ୍ତି ଜାବ ଜନ୍ମୁମାନ ଆତୁହତ୍ୟା କରନ୍ତି ନାହିଁ ; କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଜାବ-ଜନ୍ମୁ ଆତୁହତ୍ୟା କର ଥିବାର ଦେଖା ଯାଇ ଅଛି । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବିଶ୍ଵତ ଓ କୁକୁର ଅଗଣାର ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ନ ପାଇ ଅନାହାନରେ ଆତୁହତ୍ୟା କର ଥିବାର ଜଣା ଯାଇଅଛି । ନିଜର ମାହୁନ୍ତ ଶତ ଯିବାରୁ ଗୋଟିଏ ହାତୀ ମୁଣ୍ଡକୁ କାହାରେ ବାତେଇ ବାତେଇ ମର ଯାଇ ଥିବାର ଦେଖା ଯାଇ ଅଛି । ସାଙ୍ଗ ହତା ହେଲେ ଜାବଜନ୍ମୁମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ବାଧେ । ଗତଳପିନ ନାମକ ଗୋଟିଏ ଯୋଡ଼ାର କଳା ବିଶ୍ଵତିଏ ସଞ୍ଜି ଥିଲା । ବିଶ୍ଵତି ଯୋଡ଼ା ସଙ୍ଗରେ ସଂଦା ବୁନ୍ଦେ ତାହାର ସାଙ୍ଗରେ ରହି ଥାଏ । ଯୋଡ଼ାଟି ଯେତେବେଳେ ମର ଗଲ ବିଶ୍ଵତି ତାହାର ମୃତ ଦିନ ଉପରେ ବସି ରହିଲା । ଲୋକେ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଦାତାର ଦେଲେ ସେ ପଲାଇ ଗଲା ; କିନ୍ତୁ ପରେ ଦେଖା ଗଲା ଯେ ଗୋଟିଏ ନିକଟ ବର୍ତ୍ତୀ ଅମାର ପାଖରେ ବିଶ୍ଵତି ମର ଗୋଲାଟି ।

ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ନିଜ ଫଳ ଶୁଦ୍ଧ ରହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଣ୍ଟିର ଓ ମାରୁ ମାଙ୍କଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ଭାର ମମତା ଥାଏ । ଫ୍ରାନ୍ସ ଦେଶୀୟ ଜଣଙ୍ଗ ଜାବତ୍ତୁବିତ୍ତ କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମୁ ଶାଳାରେ ମାରୁ ଓ ଅଣ୍ଟିର ଯୋଡ଼ିଏ ମାଙ୍କଡ଼ ପିଞ୍ଜରରେ ଥିଲେ । ମାରୁ ମାଙ୍କଡ଼ଟି ମର ଯିବାରୁ ଅଣ୍ଟିର ମାଙ୍କଡ଼ଟି ତା ଥାଙ୍କରେ ବସି ରହିଲା । ମାରୁ ମାଙ୍କଡ଼ଟି ମର ଯାଇ ଅଛି ଓ ତା ସଙ୍ଗରେ ଅତି ସଙ୍ଗେ ହେବ ନାହିଁ । ଏହା ଜାଣି ପାଇ ସେ ଅତି ମନ ଦୁଃଖରେ ନିଜର ଦୁଇ ଅଣ୍ଟିକୁ ହାତରେ ତାଙ୍କି ନିପୁଣ୍ୟ ଭାବରେ ବସି ରହିଲା । ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଶାସ୍ତ୍ର ମରଗଲା ।

ନୂଆ ବିଶ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନଗର ।

ହାଇଦ୍ରାବାଦ ସହର ନିକଟସ୍ଥ ଅନ୍ଦକମତ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ବିଶ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନଗର ସ୍ଥାପିତ ହେବାର ସ୍ଥିର ହୋଇ ଅଛି । ମନ୍ଦ ସିଥର ଗ୍ରାହ୍ୟପେତ ନାମକ ଜଣଙ୍ଗ ଦେଲକ୍ଷମ-ବାସୀ ଗୁହ ଶିଳ୍ପ ଏହା ବିଶ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଗୁହମାନ କିଥର ନିର୍ମାଣ ହେବ ତାହାର ଗୋଟିଏ ନକ୍କା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ଅଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟ “ଇନ୍ଡିଆ ଇଞ୍ଜିନିୟରେଟିଵ ବୋର୍ଡ” ର ମେସୁରମାନେ ଅଳ୍ପ ଦିନ ହେଲୁ ସେ ସ୍ଥାନ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇ ଥିଲେ । ହାଇଦ୍ରାବାଦ

ସରକାରକର ତଥ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଓ ସେଫ୍ରେଟର୍ ନବାବ ଅଲ୍ଲ ନେଓର୍ ଜଙ୍ଗ ମେସୁରମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ଥିଲେ । ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ କୋଟି ଟଙ୍କା ଖରଚ ହେବ । ଏହି ନଗରଟି ପ୍ରାୟ ଛାତ୍ର ବର୍ଗ ମାଝର ସ୍ଥାନ ବ୍ୟାପି ରହିବ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଭାବର ଅଭି କୌଣସି ଠାରେ ଅଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ନାହିଁ ।

ପୃଥ୍ବୀର ସବୋଇ ପବତିଶୁଣ ଜଣଙ୍ଗ ବିଜବାସିକ ଦ୍ୱାରା ଅବସ୍ଥାର ।

୧୮୯୯ ମସିହାରେ ଭାବର ସର୍ବେଷ୍ଟର ଜେନେରେଲ୍ ଅର୍ଥିପରେ ରାଧାନାଥ ଯିକଦାର ନାମକ ଜଣଙ୍ଗ ବିଜବାସି କରାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥିପ ତେବେଳୁ ଠାରେ ଥିଲା । ଟ୍ରିନମେଟ୍ରୀକେଲ୍ ମାପ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଅମିନମାନେ ମାପର କାଗଜ ପରି ଅର୍ଥିପକୁ ପଠାଉ ଥିଲେ । ସେ ସବୁ କାଗଜ ପରିଗୁ କେତେକ ଦତ୍ତ ପାଇଁ ସେହି କରାନଟି ନାନା ପ୍ରକାର ଗଣନା କରି ଗଣନାର ଫଳ ସର୍ବେଷ୍ଟର ଜେନେରାଲ୍ ନିକଟରେ ଦିଇଲା କହିଲେ, “ମହାଶୟ, ମୁଁ ପୃଥ୍ବୀର ଉଚ୍ଚତମ ପବତ ଶୁଣ ଅବସ୍ଥାର କରିଅଛୁ ।” ସର୍ବେଷ୍ଟର ଜେନେରାଲ୍ ଗଣିତ ବିଜନରେ ବଡ଼ ଧୂରନିର ଥିଲେ । କରାନଙ୍କର ଏହି କଥାଶୁଣି ସେ ଟିକିଏ ହସି ଦେଲେ କିନ୍ତୁ କରାନଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଭୁମ୍ଭେ କିଥର ଗଣନା କରିଅଛୁ ସବୁ ମୋ ପାଖରେ ଦେଖାଅ ।” ତହିଁ କରାନ ତାଙ୍କର ଗଣନା ଦର୍ଶାଇଲେ । ତତ୍ପରେ ସର୍ବେଷ୍ଟର ଜେନେରାଲ୍ ସମୟ ବିଷୟ ଦେଖି ଓ ଗଣନା କରି କରାନଙ୍କ ଆତକୁ ରହି ହସି । କହିଲେ, “ଶିକଦତ, ତୁମ୍ଭର ଗଣନା ଠିକ, ଭୁମ୍ଭେ ପୃଥ୍ବୀର ଉଚ୍ଚତମ ପବତ ଶୁଣ ଆବସ୍ଥାର କରିଅଛୁ ।” ଏହାହିଁ ହିମାଳୟ ପବତର ଏରେରେଣ୍ଣ ଶୁଣ ଆବସ୍ଥାର ହେବାର ପ୍ରକାର କଥା ।

ବେଣ୍ଟାଲେର ସହରର ବିଜନ ମନ୍ଦର ।

ତାଙ୍କୁ ଏମ୍, ଓ, ଫରେଣ୍ଟର ଏହି ବିଜନ ମନ୍ଦରର ତାରରେକୁ ଥିଲେ । ସେ ବିର୍ତ୍ତ ମାନ ସେଠାରୁ ବିଦାୟ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ତାଙ୍କର ବିଦାୟ ଉପରକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ସବୁ ହୋଇ ତହିଁରେ ବିଦାୟ ପରି ପଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ପରି ପଠିତ ମେଲେ ବିଦାୟ ସମୟରେ ଅନେକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଜନବେତ୍ରା ଓ ବିଜନ ଶିଳ୍ପ ଉପରକ୍ଷିତ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ପରେ ବିଜନର ମହୋଦୟ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚତମ ପବତ ଶୁଣି ଦେଖିଲେ । ସେହି ବିଦାୟ ସମୟରେ ମେଲେ ବିଜନ ଶିଳ୍ପ କରି ଅଛନ୍ତି ସେ ସମୟର ପ୍ରଶଂସା ଉଚ୍ଚତମ ପବତରେ ଉଚ୍ଚତମ ଶିଳ୍ପ କରି ଯେଉଁ ସମୟର ପ୍ରଶଂସା ଉଚ୍ଚତମ ପବତରେ ଉଚ୍ଚତମ ଶିଳ୍ପ କରିଅଛୁ । ସେ ତାଙ୍କୁ

ମହାଦୟକ କାର୍ଯ୍ୟର ବହୁ ପ୍ରଶାସା କର କହିଲେ ଯେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନିଟି ତାକୁର ପରେଖାରଙ୍କ ଯହିରୁ ବିଜି ନ ଜଗତରେ ଥୋବ ଲାଗ କରିଅଛି ।

ତାକୁର ପରେଖାର ଉତ୍ତରରେ କହିଲେ ଯେ ସୁପ୍ରଦୀନ ବିଜିନ ବେଶ ସାର ଯି, ଭି, ଗମନକ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନିଟି ଉବିଷ୍ଟରେ ପରିଚାଳନ ହେବ । ତାହାଙ୍କ ସମୟରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗବେଷଣା କରିବା ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ମହିତ୍ତ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରାସ୍ତୁତ ହେବ ଏହି ଅନ୍ତର ଅଗ ।

କାଣ୍ଡାରୁ ଫୁ ଫୁ ଟ ଡାର୍ମିଣ୍ଟର ।

କାଣ୍ଡାରୁ ନାମକ ଅର୍ଶ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ମିଳିଲା । ସେମାନଙ୍କର ପଛ ବୁଝିଗାଡ଼ା ଆଗି ଦୁଇ ଗୋଡ଼ା ଅପେକ୍ଷା କମ । ସେମାନେ କୁଣ୍ଡ ଶିରୁ ତାର୍ଥ ମାରି ଯାଇ ପାରନ୍ତି । ଥରକେ ସେମାନେ ଲୁମରେ ଫୁଫୁ ଟ ଡେର୍ ସିବାର ଦେଖା ଯାଇଅଛି । ଏଥର ସେମାନେ ଡେର୍ ଯାଏ ଯେ ବିଜ୍ଞାନୀ ଓଁତା ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ପଡ଼ିପିବ ।

ଜଣେ ବିଜ୍ଞାତ କ୍ରିକେଟ ଖେଳାରେ ଗଜା ଉତ୍ସାମ ଦ୍ୟାଗ କଲେ ।

ଏହି ଫେରେ ମାସ ଦୁଇ ତାରିଖ ହେବ ସମୟରେ ନିଆୟନର ହଲ୍କ ହାଜନେସ୍ ଜ୍ଞାମ ସାହେବ ହଠାତ୍ ଉତ୍ସାମ ଦ୍ୟାଗ କର ଅଛନ୍ତି । ୧୯୩୨ ମସିହରେ ସେ ନରେନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡି ସବୁର “ଶୂନ୍ୟରେ” ଥିଲେ । ପୃଥିବୀର କ୍ରିକେଟ ଖେଳାରେ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେ “ରଣଜି” ନାମରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିଲେ ।

ସୁର୍ଯ୍ୟାଲୋକର ଦେଇ ।

ସମୁଦ୍ର ତଳର ୧୭୦୦ ଫୁଟ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ରେବ୍ର କରିଥାରେ । ବରମେଡା ଦ୍ୱିପର ଦିଶରେ କୁଳ ନିକଟରେ ତାକୁର ଉତ୍ତରାଧିକ ବି, ବି, ୧୭୦୦ ଫୁଟ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଢା ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ସମୁଦ୍ରରେ ବୁଦ୍ଧିବା ସମୟରେ ସେ ବିଷୟ ଅନୁଭବ କରିଅଛନ୍ତି ।

ପଞ୍ଜାବର କୃଷି ବିଭାଗ ।

ପଞ୍ଜାବର ଶୁଷ୍କ ଉତ୍ସରେ ସେଠାକାର କୃଷି ବିଭାଗ ତାଇରେକୁର ୧୯୩୨ ମସିହା ଜୁନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠାକାର କୃଷି ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟର ଗୋଟିଏ ବିବରଣୀ ପ୍ରକାଶ କର ଅଛନ୍ତି । ତହିଁରେ ସେ କହ ଅଛନ୍ତି ଯେ କୃଷି ବିଭାଗ ଅଧିନରେ ଯେଉଁ ସମୟ କୃଷି ପାରମା ଅଛି ତହିଁରେ ପ୍ରଥାନ, ପ୍ରସ୍ତୁତନିୟମ ବିଷୟର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବିଭାଗ କରିଥାଏ । ଗୁରୁଦାସପୂର ଓ

କଳନର ନିକଟରେ ଧେବଳା ତନ ପ୍ରମୁଖ କରିବା ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ହେଉଅଛି । ତାନରେକୁର ମହାଶୟ କବନ୍ତି ଯେ ରଷିମାନେ ଅପଣ, ଘରର ଧୋବଳା ତନ ତାର କର ଅନେକ ଟଙ୍କା ଲାଭକଟି ଗତିବିହୀନ । ଗୁଡ଼ ବାବିର ନୁଆ ପ୍ରକାର ଲୁଲ ଓ ଅଖୁଟ ଦେବାର ଉତ୍ସାମ କିମର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବିବ ତହିଁର ପରାମର୍ଶ ଦିଇଅଛି ।

ଲୁଲପୁର କୃଷି କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟ ବତ ମହିତ୍ । କପା ଗୁଣରୁ କିମର ଉତ୍ସାମ ପ୍ରକାରର କପା ବହୁ ମହିମାଗରେ ଅମଦାନ ହେବ ତାମ ସେଠାରେ ପରାମର୍ଶ କର ଯାଉଅଛି ।

ଶବ୍ଦ-ନିତ ବୁ କାଠ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ଶବ୍ଦ ନତାରୁ ଯେଉଁ ସବୁ କାଠ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଅଛି ତହିଁରେ ଉତ୍ସାମ ପ୍ରକାର ଗୁମ୍ବା ସାମାଜିକ ଦିଅର ହେବାର ଦେଖାଯାଏ । ନତାରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା କାଠ ସାଗୁଥାନ ଠାରୁ ଟାଣ ଓ ଛୁମ୍ବାର ପର ଶକ୍ତି । ଅମେରିକା ଯୁକ୍ତ ସାକ୍ସିତ ଅଞ୍ଚ୍ଯା (Iowa) କ୍ଷେତ୍ର କଲେଜରେ ଏହିପର କାଠ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଅଛି । ସେହି କଲେଜର ପ୍ରଥମ୍ସର, ଓ, ଥାର, ସୁନି କହନ୍ତି ଯେ ସାବାଦିକ କାଠର ଏହି କୃତିମ ଉପାୟରେ କାଠ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାର ପାରିବ ।

କୁଣ୍ଡ ଓ ଛଟକିଅ ନୋଟ ।

ବରତ ଗର୍ଭମେଣ୍ଟ ନୁଆ ନମୁନାର ପାଞ୍ଚ ଟକିଅ ନୋଟ ଶିରୁ ବାହାର କରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତିକାଳ ପାଞ୍ଚଟକିଅ ନୋଟ ଠାରୁ ତାହା ଅକାରରେ, କାଗଜ ମୋଟେରେ ଓ ଶପା ଟଙ୍କରେ ଅନେକ ଅଣରେ ପଥକ ହେବ । ଏହି ନୁଆ ଟଙ୍କ ନୋଟର ଲୟା ୫ ଛଣ୍ଡ ଓ ଚତୁର୍ଦଶୀ ୧୮ ଛଞ୍ଚ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ହଜାରେ ଟକିଅ ଓ ଦିଶ ହଜାର ଟକିଅ ନୋଟ ଯେଉଁ କାଗଜରେ ଶପା ହେଉଅଛି ସେହି କାଗଜର ମୋଟେର ପର ଏହି ପାଞ୍ଚ ଟକିଅ ନୋଟର ମୋଟେର ହେବ ।

ପୁରୁଣା ଟଙ୍କର ଯେ ପାଞ୍ଚ ଟକିଅ ନୋଟ ଲକୁଣ୍ଡ ତାହା ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ଅନୁସାରେ ଟଙ୍କର ।

ବିନାରରେ ଶୁଷ୍କ ଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇବାର କଟକଣା ।

ବିନାର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶରେ ଶୁଷ୍କ ଜମିକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଟିକବ ଉଦ୍ଦରି (ନଳ କୁଅ) ଖୋଲାଇବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଉଅଛି । ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୨୪ ହଜାର ଟଙ୍କା ଲାଗିବ । ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ କୃଷି ଗବେଷଣାର ଉପରେକାଳେ କାନ୍ଦମୟିଲ ମଞ୍ଜୁର କର ଅଛନ୍ତି । କାନ୍ଦମୟିଲ ପାଣ୍ଡିରେ ଟଙ୍କା ହେଲେ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଠନା ଠାରେ ଅରମ୍ଭ ହେବ ।

ଯେଉଁ ଜମିଦାର ଓ କୃପିମାନଙ୍କର ନାଳ ଜଳ ପାଇବାର ସୁଖିଥା ନାହିଁ ସେହିମାନେ ଏହି ନଳ କୁଆ (Tube well) ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଵାସ ଉପକାର ଠାଳ ପାଇବାକି :

ମି : କେହି ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ ।

ମି: ସନ୍ତୁଷ୍ଟ: କେଣ୍ଟିକର ବର୍ତ୍ତମାନ ବୟସ ୫୦ ବର୍ଷ । ସେ
ହରିର ଲେଖିଥିଲେ ଏଥେମୂଳ , (ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଙ୍ଗ) ର
ସହିତ ହେଲେ । ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସହିତ ଭଲ । ଦିଲର
ନେତ୍ରମାନେ ତାଙ୍କ ନିର୍ମାଣର ଅନିନ୍ଦନ ପ୍ରକାଶ କରି ଅଛନ୍ତି ।
ହରିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାକ ସହିତ ଯେଉଁମାନେ ସହିତ
ହେବ ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ୦.୩ ମି: କେଣ୍ଟି ବୟସରେ ସାନି ।

ହାତ୍କଦାବାଦରେ ପଣ୍ଡି ମଙ୍ଗଳ କ ବୀଯ ।

ହୁନ୍ଦୁବାଦ ସମ୍ବର ୧୯୩୦ ମାଁ : କବି ଦୂରରେ ଗଟିଲି
ତେବୁ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରମା ଅଛି । ଯୋରେ ଗନ୍ଧି ମଙ୍ଗଳ
କାର୍ଯ୍ୟର ଗୋଟିଏ କେନ୍ଦ୍ର ୧୯୧୯ ମସିହ ଉତ୍ସେମ୍ବର ମ ସରେ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କେନ୍ଦ୍ର ଅଧିନିରେ ଗେ ୧୫ ଟି
ପ୍ରାମ ଅଛି । ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ପ୍ରଥାନ ବ୍ୟବସାୟ କୃଷି ।
ସେମନେ କୃଷି ପରିକାଳ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରକଳ୍ପ କେତେକ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ
ଯେପରି କରି ପାରିବେ ତାହା ଏହି କେନ୍ଦ୍ର ସମିତିରୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରାଯିବ । ରେଳ ଓ କ୍ଲାନ୍‌ଡା ପୋଷିବ, ଏବଂ ଡୋଟା
ବିଶ୍ଵରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଫଳ ଉପରୁ କରାଯବା କାର୍ଯ୍ୟରେ
ଗ୍ରାମବାସୀ ମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଏହି କେନ୍ଦ୍ର ସମିତିର ପ୍ରଥାନ
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ତାହାରେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ରୂପ ରୂପା ଏହିପରି
କାର୍ଯ୍ୟରୁ କହି । ଉପାର୍କ୍ଷନ କରି ପାରିବେ । ବେଣି ବପୁସ୍ତ
ଲୋକଙ୍କ ସକାଶ ବାହୀନ୍ଦୁରୁ, ଶିଶୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ, ପୁସ୍ତକାଳୟ,
ଗ୍ରାମ ପରିଷ୍କାର, ସାମ୍ପ୍ରଦାୟ ବିଧାନ, ସମବାୟ ସମିତି ଓ କ୍ଷିତି-

କୌଣସି ଏ ସମୟ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହି କେନ୍ଦ୍ର ସମିତି
ବନୋଦ୍ଧଵ୍ୟ କରୁ ଅଛନ୍ତି ।

ହିନ୍ଦୁବାଦର ପ୍ରଥାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ପାର୍କ କିଷନ ପ୍ରସାଦ ଅଳ୍ପଦିନ
ଦେଲ୍ ପ୍ରକାଶନବିରେ ହେ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଦ୍ୱାର ମୋଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ
ସଖାଦିନ କରିଥିଲେ ସେହି ଜ୍ଞାଲିଷରେ ହିନ୍ଦୁ ବାଜିକାର
ଡିରକ୍ଷର ଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର ମେ : ବ, ଏ, କଲିନ୍ ଆର, ସି, ଏସ୍, ସାର୍
କିମନ ପ୍ରସାଦକୁ ଦ୍ୱାର ମୋଦିନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁଶେଷ
କରି କହିଲେ ଯେ ଭାବନରେ ସବ୍ ପ୍ରଥମେ କୌମ୍ପାଟୋର
ନିକଟ୍ୟ ବିମନାଥପୁର ୦୧ରେ ହିନ୍ଦୁର ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ
ଉଥର, ଏମ୍, ସି, ଏ ସମ୍ମିଳିତ ଦ୍ୱାର ପ୍ରାର୍ଥିତ ମୋରଥିଲା ।
ସେହି ସମ୍ମିଳିତ ଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର ପଥଦେଶକୁ ମେ : କେନ ପ୍ରଥମେ
ନିରବୁବାଦର ଏହିପର ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହୁଏନ କରିବା
ସକାଶୀ ପ୍ରଦ୍ଵାବ କରିଥିଲେ ।

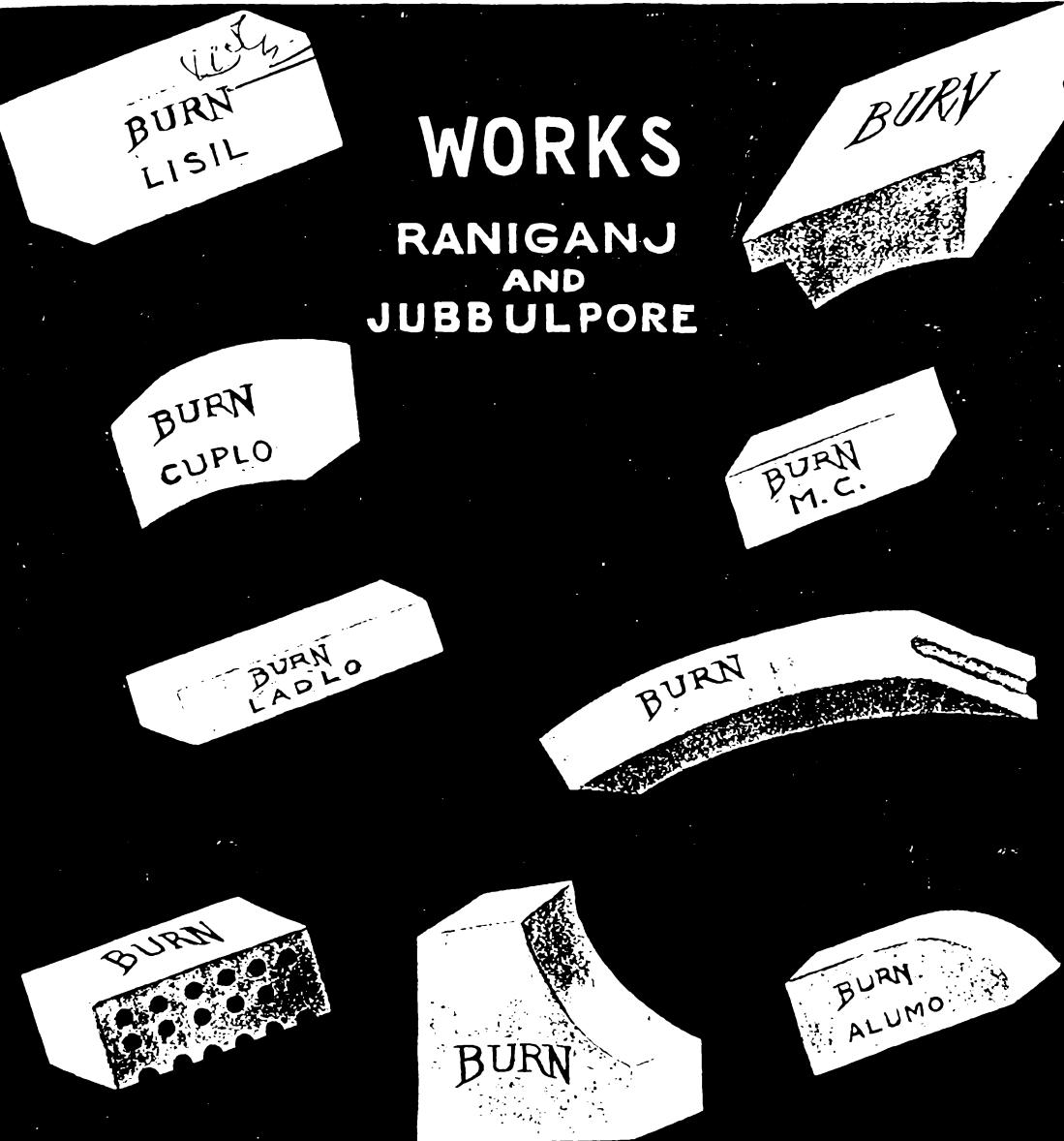
ହାତଦ୍ୱାବାଦ୍ ଗର୍ଭମେଣ୍ଟ କ୍ରୁ ପ୍ଲାବ ଏନ୍ଦର କର
 ୧୯୯୧ ମୟୋଜ୍ଞ ଉଷେମର ମାସରେ ଏହି ପଞ୍ଚ ମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ର
 ପ୍ଲାବନ କରି ଅଛନ୍ତି । ଉଥର ଏମ୍‌ବି ଏ (Y. M. C. A.)
 ସମିତି ପକ୍ଷରୁ ମି: ଶ୍ରୀପ୍ରେନ ଆସି ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ସାବଧାନ କରି-
 ଥିଲେ । ଶ୍ରୀପ୍ରେନ ସାହେବଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଶଂସା କରି ଏହି
 କେନ୍ଦ୍ର ସମିତି ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ମି: କଲନ୍ଦୁ
 ତାହାର ଅଲ୍ଲେଚେନା କରି କହିଲେ:—ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ହିମେ
 ହିମେ ନିଜ ଅୟରେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ଚିଳାଇ ପାରିବ ଏହା
 ଅମୃତ ଅଣା । ତାହାରେଲେ ହାତଦ୍ୱାବାଦ୍ କ୍ଷଟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ
 ସ୍ଥାନରେ ଏହି ପରି ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପାରିବ ।

ସେଠାକାର ପ୍ରଦର୍ଶନ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ପଚାର୍ଥ ସଜ୍ଜା ହୋଇ ଥିଲୁ ସେ ସମୟ ସାର କିମ୍ବା ପ୍ରଥମ ଦେଖି ଥିଲେ ।

ମୟୁରାଙ୍କ ଶୈଳ ପ୍ରେସରେ ଶ୍ରାକୃତ ଚନ୍ଦ ମହାନ୍ତିକ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ।

HIGH GRADE REFRactories

WORKS
RANIGANJ
AND
JUBBULPORE

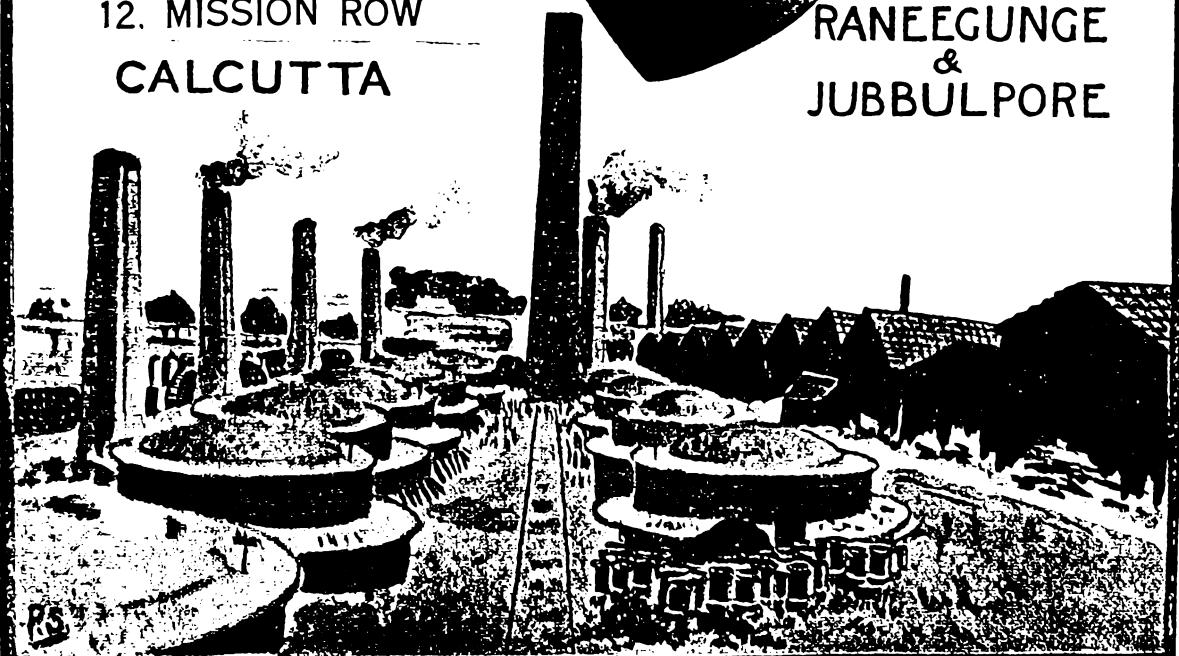
12, MISSION ROW

BURN & CO LTD CALCUTTA

12. MISSION ROW
CALCUTTA

RANEEGUNGE
&
JUBBULPORE

ALL SIZES HELD IN STOCK

"ALSTON" WINDMILLS

(*Patent Enclosed Self-oiling*)

FOR WATER SUPPLY.

Works day and night.

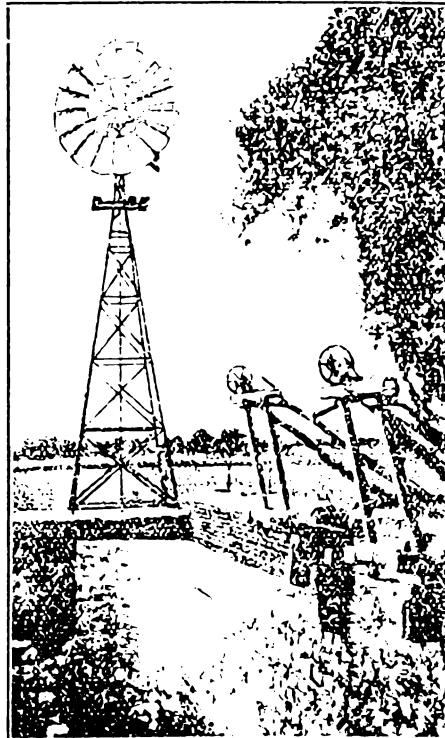
No attention required.

Nothing to get out of order.

Only oiling required

Windmills on steel towers
with pumps.

To pump from 50 to 14,500
gallons per hour.

For Farms, Gardens, Estates,

Village Water Supply,
Irrigation Works, etc.

Windmills with from 5 to
27½ feet diameter wind
wheels.

MARTIN & CO.

(ROBERT HUDSON DEPT.)

12 MISSION ROW,
CALCUTTA,

The above shows an installation in Coimbatore (S. India.)

CASE TRACTORS & PLOUGHES.

FOR EASY, CHEAP AND QUICK CULTIVATION

NO
SKILLED
ATTENTION.

HIGH
POWER.

KEROSENE

FUEL.

LOW
COSTS.

IN USE ALL OVER THE WORLD
INDIA'S NEED. PROVED UNDER WORST CONDITIONS.

Send us your enquiries

MARTIN & CO.

MECHL. ENG. DEPT.
12 MISSION ROW, CALCUTTA.

BHOLANATH DUTT & SONS

THE PREMIER PAPER HOUSE OF INDIA

Tel:—"PRIVILEGE" CALCUTTA.

PHONE 797 BB.

134 & 135, Old Chinabazar,
CALCUTTA

Branches:—64 Harrison Road, CALCUTTA; ALLAHABAD, BENARES, DACCA.

Review of Philosophy and Religion

Being the

Journal of the Academy of Philosophy & Religion

FOUNDED BY PROF. R. D. RANADE, M. A.

Published twice a year in March and September

ANNUAL SUBSCRIPTION:

Rs. 4 (Inland); Foreign 7s. 6d. 2.50 dollars

Secretary and Editor:

MR. P. K. GODE, M. A., POONA 4 (India)

Some Opinions:

"I do not know how to express my appreciation to you of the high standard that you have succeeded in maintaining for the Journal of the Academy of Philosophy and Religion."

DR. S. K. MAITRA, M. A., PH. D.,
Head of Philosophy Dept.
Benares Hindu University.

"We are very anxious to keep you on our exchange. Your *Review* has been a source of much interest and stimulation to us."

"Your magazine continues to invite the interests of the students and professors here recently providing the subject matter for one of our study clubs."

Editor. The Modern Schoolman,
St. Louis University (U. S. A.)

"Your excellent Journal, which seems a very high class periodical deserving a good circulation within and beyond India."

J. H. Tuckwell, Stroud, Glos, England.

G. NUNDY & CO.

14-2 Jamir Lane, Close to Ballygunj
Railway Station — CALCUTTA.

Cabinet Makers, Timber Merchants,
Manufacturers of Furniture and
Doors and Windows of all description
also

Wrought Iron Gates, Railings and Grills
of any size and design.

Dealers in

All sorts of Building materials, Paints,
Glass, Cement, Pipe and Door and
Furniture Fittings made of brass
or iron.

Rattan Tables, Chairs and Couches, with or
without cushions at moderate prices.

Phone "Park 1830."

P. O. Box No. 403 CALCUTTA. Tel. "Cabinet."

BUTTO KRISTO PAUL & Co.

Head Office :
1, Bonfield Lane
Calcutta

Chemists & Druggists

Branch Establishments
92, Shovabazar Street
Calcutta

Manufacturers

OF

STANDARDISED TINCTURES, SPIRITUOUS PREPARATIONS, PATENT AND PROPRIETARY MEDICINES, PURE CHEMICALS AND FOOD PRODUCTS AND SURGICAL AND VETERINARY INSTRUMENTS.

Suppliers

OF

DUTY FREE PREPARATIONS IN BOND TO CHARITABLE DISPENSARIES, MEDICAL STORES, MUNICIPALITIES, DISTRICT BOARDS, HOSPITALS, TEA GARDENS, STATES, ETC.

MALARIA ???

SUREST REMEDY

EDWARD'S TONIC

SPECIFIC FOR ALL FEVERS

With Enlargement of Liver & Spleen
Large Bottle Re. 1-8 Small Bottle Re. 1-0

Glyco-Ptycholin

Elegant Solution of Antiseptics of Pleasant Odour and Taste, Used Internally For Gastro-intestinal Affections Externally For Oral Infections

Iodolein
With
Methyl Salicylate 50.⁰

For
Unbroken skin
Inflammations of Skin,
Sprains, Bruises, Neuralgic Pains, Swollen Joints, Sciatica, etc.

Iodolein (Plain)
For
Broken Skin

LABORATORY OFFICE
1, BONFIELD LANE
CALCUTTA

TELEGRAMS. "BHUTY"

FACTORY
7, BEERPORA LANE
DUM DUM JN.

JESSOP & CO LTD
— ENGINEERS —

93 Clive Street, Calcutta.

P. O. Box No. 180.

**STRUCTURAL, MECHANICAL
AND
ELECTRICAL ENGINEERS.**

WAGON BUILDERS.

Agents for

**ENGINES AND MACHINERY.
HARDWARE AND METAL
MERCHANTS.**

Encourage State Home-Industry.

Mayurbhanj Textiles.

NOTED FOR

Genuineness & Quality of Products.

Tussar Silk Produce :—Fancy striped Shirting, Coating, Dhoti, Saree, Chaddar, Pugri piece etc —*All hand loom products.*

Hand Woven Cotton Fabrics :—Towel, Napkin, Duster, Bed sheet, Table cover Door curtain, Coating and Shirting of various designs, Durries, Ashans etc.

Indian Silk product :—Hand woven Silk shirtings. Handkerchief, Scarf etc and Woollen Union Shirtings etc. etc.

Reeled Tussar Yarn ; Hand spun Tussar Waste yarn ; Reeling-Waste of Tussar ; Tussar Down, etc. etc.

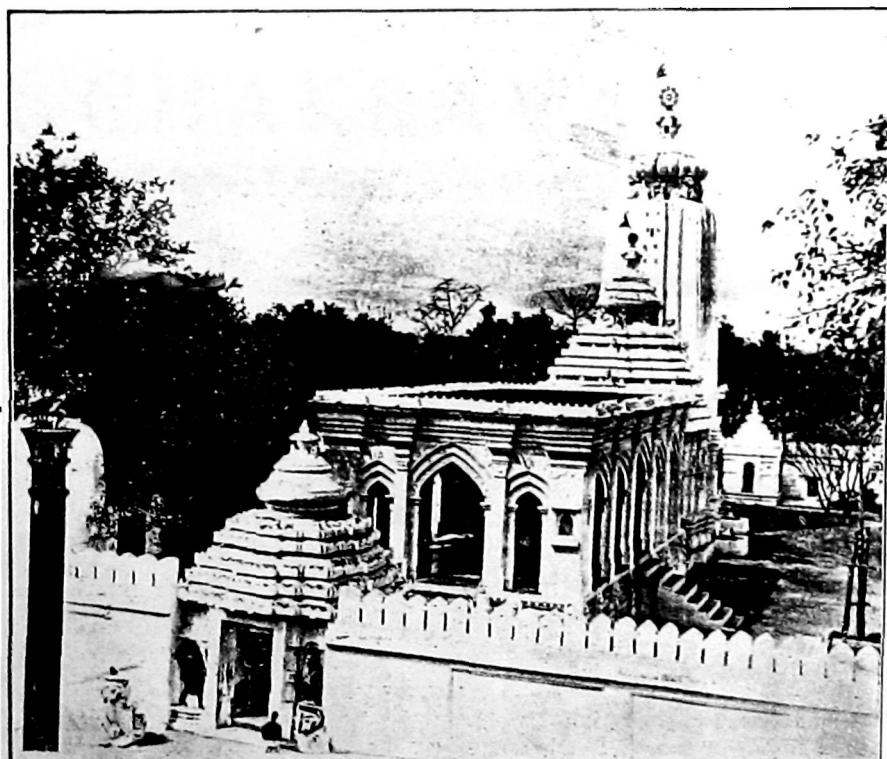
Please enquire of :—

The Director
Industrial & Economic Survey.
BARIPADA : MAYURBHANJ.

ମୟୁରର ଖେ ଗନ୍ଧେନ୍ଦ୍ର.

ବାରିତକା : ଜୁଲାଇ ୧୯୩୩

HEALTH IS WEALTH

CHEERFUL TINY TOTS

Sanitation in Moffusil houses can be made just as good as in town. For all schemes and operations of Water Works, Drainage, Plumbing, Tube-well Sinking and other Sanitary Engineering in general

- PLEASE CONSULT :-

S. K. CHAKRAVARTI LTD.
SANITARY ENGINEERS
CALCUTTA.

TEL. "LAVATORY"

CODES. BENTLEY.

BATHGATE'S
PURIFIED
CASTOR OIL
BEST
FOR THE HAIR

*produces a
delightfully cooling
effect on
the scalp*

CAUTION
TO ENSURE THAT
THE CONTENTS OF
THIS CASE ARE GEN-
UINE SEE THAT THIS
LABEL IS NOT TORN
OR OTHERWISE
DEFACED

BATHGATE & CO.
CHEMISTS
CALCUTTA

BATHGATE & CO.

Established 1811.

CHEMISTS & DRUGGISTS,
MANUFACTURERS OF STANDARDISED
EXTRACTS & TINCTURES.

Suppliers of
DUTY FREE MEDICINES

SEND YOUR V. P. P. ORDERS
To

BATHGATE & Co.

POST BOX 86.
CALCUTTA.

NO CHARGE MADE FOR
PACKING

Write for Catalogue.

The Latest Improvement in Gramophone-Music

The Old-fashioned Gramophone is now out of date and no longer cared for. Now-a-days Gramophone Music are electrically picked up by a device, amplified through a Radio-amplifier and reproduced in a tone enormously loud or soft at your pleasure, through a Moving Coil Loudspeaker. The tone thus reproduced is as natural as if the artists are singing or playing in your presence. The whole arrangement is incorporated in a beautiful cabinet which adds additional grace to the hall where installed.

INSTAL

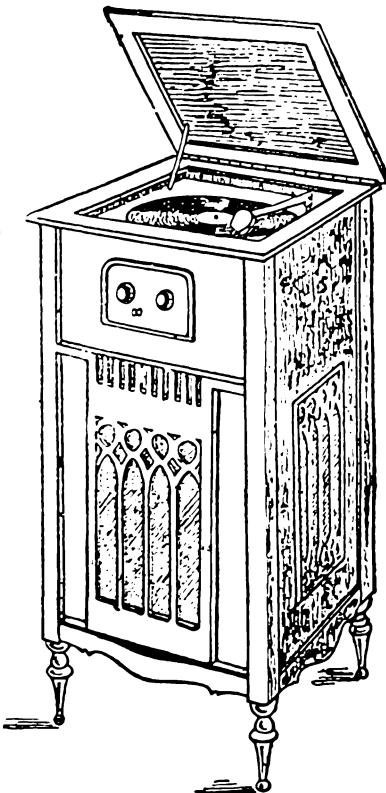
The "R. S. S." Radiogram

(Latest All-Electric Radio-Gramophone)

AND FOLLOW THE AGE.

It will not only reproduce any ordinary Gramophone record but will also pick-up the daily Broadcast Radio programmes if desired.

*Please write for further particulars
mentioning Current & Voltage available.*

From Rs. 350.

RADIO SUPPLY STORES LTD.
8, DALHOUSIE SQUARE, - CALCUTTA.

KINORA MUSICAL DEPOT

is the best place for

ORGANS, HARMONIUMS, VIOLINS, ESRARS,
BAND INSTRUMENTS, STRINGS & FITTINGS,
ETC. ETC.

Our proprietor is Mr. Kiran Chandra Ghosh, who has been well known to all Music lovers for the last 35 years as the manager of his late father's firm of Dwarkin & Son. Your orders will have the personal attention of Kiran Babu and his sons.

*"KINORA" Organ is the most suitable
instrument for Indian Family Music*

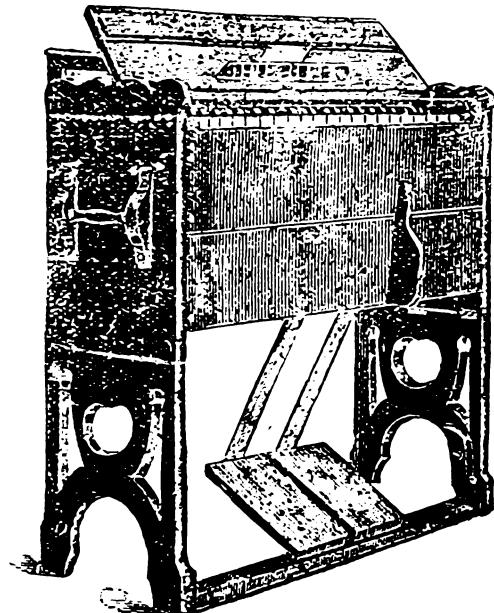
(Write for Catalogue)

Note Address :—

8, DALHOUSIE SQUARE, CALCUTTA.

4 Octaves, Kneewell, Folding with Box
Rs. 160.

Agents :—RADIO SUPPLY STORES LTD.

ଦି ପୂର୍ଣ୍ଣତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ଞୀଷ୍ଟ୍ରୀ ଏଲ୍ ରାଜ୍ଞୀଷ୍ଟ୍ରୀଟିଉଠ୍ ।

(ପୂର୍ଣ୍ଣତନ୍ତ୍ର ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟ)

ଅନୁଷ୍ଠାନ ପତ୍ର (ପ୍ରମ୍ପେକ୍ଷସ୍) ସନ ୧୯୯୩-୧୯୯୪

୧ । ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ :— ତୁର ଲୁଗା ଓ ସୃତା ଲୁଗା ବିପରି ବୁଝାଯାଏ ଓ ବିପରି ସୃତା କଟାଯାଏ, ବିପରି ସୃତା ନିଟେଇବିରା ହୁଏ, ସୃତାକୁ ବିପରି ରଙ୍ଗ କରାଯାଏ, ବିପରି ଲୁଗା ବୁଝାଯାଏ, ଲୁଗାରେ ବିପରି ଶ୍ରୀ ଦିଅଯାଏ ଓ ଲୁଗାକୁ ବିପରି ପରିଷ୍ଠାର କରାଯାଏ ଇତ୍ୟାବେ ବିଷୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବା । ହାତ ତନ୍ତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବା । ତାହା! ଲୁଟ୍ଟର ଶିଳ୍ପ ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ ହେବ ।

ଆମୀ ସେସନ୍ତରେ ବଚାଇ କାର୍ଯ୍ୟର ଶିକ୍ଷା (କାର୍ପଣ୍ଡଶ୍ରୀ) ପୂର୍ବ ବର୍ଷପରି ରଖା ସିବାର ପ୍ରଦ୍ୱାବ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କହ ରକାମ ଏକ ବର୍ଷ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତ୍ରେ ନୃତ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥାଏ ।

୨ । ଶିକ୍ଷାର କାଳ ନିର୍ଣ୍ଣୟ :— କାରିଗରୀ ଶିକ୍ଷା (ଅଟ୍ଟଜନ କୋର୍ସ) ଏକ ବର୍ଷ ଦିର୍ଘତା, ତନ୍ତ୍ର ମାସତାରୁ ଛି'ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ‘ ସ୍ଵର୍ଗ କାଳ ସ୍ଥାପ୍ତି ଶିକ୍ଷା ’ (ଟର୍ଟ ଟାର୍ମ କୋର୍ସ)

୩ । କେତେ ଜଣ ଶିକ୍ଷାରୀ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ନିଅନ୍ତିବ, ସେଥିର ସଂଖ୍ୟା :— ଏ ବର୍ଷ ସକାହିଁ ମୋହରେ ୫୫ଜଣ ତାଙ୍କ ନିଅନ୍ତିବ— ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ କାରିଗରୀ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଏ ଜଣ ଓ ‘ ସ୍ଵର୍ଗ କାଳ ସ୍ଥାପ୍ତି ଶିକ୍ଷା ’ ପାଇଁ ଏ ଜଣ ।

ବଚତର କାମରେ ଆଟ୍ଜାନ୍ (କାରିଗରୀ) ଟେଣୀରେ ବର୍ଷକ ସକାଶେ କି ୨ ଶତାବ୍ଦୀ ଶିକ୍ଷା ନିଅନ୍ତିବ ଏବଂ କମାର କାମରେ ମଧ୍ୟ କାରିଗରୀ ଟେଣୀରେ ଏକବର୍ଷ ସକାଶେ କି ୨ ଶତାବ୍ଦୀ ଶିକ୍ଷା ନିଅନ୍ତିବ ।

୪ । ରତ୍ନ ଦେବା ପାଇଁ ବି ଯୋଗଦାନ ଅବଶ୍ୟକ :— ଅଛି ଲେଖାପତି ଜାଗିଥବା ଲୋକରୁ କାରିଗରୀ ଶିକ୍ଷା ଟେଣୀରେ ନିଅନ୍ତିବ । ଯେଉଁମାନେ ମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ପରାମର୍ଶରେ ଉତ୍ତର୍ବିଧି ଦେଇଥିବେ ଓ ଉତ୍ତର୍ବିଧି ଉତ୍ତର୍ବିଧି ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପୁରୁଷ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ ।

ଏଥୁ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ଲୁଗାବୁଣୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିମ୍ନକୁ ଅଛନ୍ତି, ବିଶେଷତଃ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ “ ସ୍ଵର୍ଗ କାଳ ସ୍ଥାପ୍ତି ଶିକ୍ଷା ” ବ୍ୟକ୍ଷା କରା ହୋଇଥାଏ ।

କେବଳ ଏହି ଟେଣୀର ବାସିନାମାନଙ୍କୁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ନିଅନ୍ତିବ ।

୫ । ସ୍ଵର୍ଗ ବେତନ :— ବିନା ବେତନରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅଯିବ ।

୬ । ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସର ବ୍ୟବସ୍ଥା :— ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସରେ ରହିବା ପାଇଁ ଏହି ବିଦ୍ୟାଲୟର ଶ୍ରଦ୍ଧାବାସରଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚବତ୍ତା ପଢିବ ନାହିଁ ।

ଏ ବିଦ୍ୟାଲୟର ସ୍ଵର୍ଗରେ ମହାଶୟଙ୍କୁ ଲେଖିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକ ବିଷୟ ବିଷୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇବେ ।

୭ । ଶ୍ଵାରପେଣ୍ଟ (ବୁରୁ) :— କେତେକ ଯୋଗ୍ୟ ଶ୍ଵାରପେଣ୍ଟ ଦିଅଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ ।

ନୂଆ ସେସନ୍ ୧୯୯୩ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ଅଦ୍ୟ ଭାଗରୁ ଅରମ୍ଭ ହେବ ।

ପ୍ରଦେଶାର୍ଥୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ବାସପ୍ରାନ୍ତ, ଅଚରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାର୍କିପିକେଟ ସହ କୁଳର ମାସ ୨ୟ ସପ୍ତି ହିସ୍ତରୁ ନିମ୍ନ ସ୍ଥାନର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅବେଦନ ପତ୍ର ପଠାଇବେ ।

ଆର. ବି. ବିଦ୍ୟାନ୍

ସ୍ଵର୍ଗଶ୍ରେଣୀ,

ପୂର୍ଣ୍ଣତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ଞୀଷ୍ଟ୍ରୀ ରାଜ୍ଞୀଷ୍ଟ୍ରୀଟିଉଠ୍,

ମଧ୍ୟରଭାଷ୍ଟ, ବାରିପଦା ।

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗୋଲେଟ୍

ଦିନ୍ୟ ଭଗ

ତତ୍ତ୍ଵ ସଂଖ୍ୟା

ସୂଚିପତ୍ର

ପୃଷ୍ଠା ।

୧ ।	ଅଞ୍ଚାଦଶ ଶତାବୀରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ବାଟପାଠ	୨ୟ ଭଗ	ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ପରମାନନ୍ଦ ଆଶ୍ରୟ	୧
୨ ।	ଏଲୁମିନ୍ୟୁମ ଓ ଖାଦ୍ୟ			୫
୩ ।	ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପ୍ରଜା		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଏମ୍ ତବ୍ବି ଏବେ ସିଦ୍ଧକ୍	୮
୪ ।	ଖାଦ୍ୟ-ପଯୋଗୀ ପଞ୍ଚମାନଙ୍କର ପାଳନ ଓ ବ୍ୟବସାୟ		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଅର୍ଥ ଏଲ୍ ପାଣ୍ଡେ	୧୧
୫ ।	ଭରତର ପୂର୍ବ ସମୃଦ୍ଧି		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଶେଳେନ୍ ପ୍ରସାଦ ବସୁ	୧୩
୬ ।	ଶିଳ୍ପ ଓ ବାହିକ୍ୟ		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଏ, ପି, ଦୋଷ ଏମ୍, ଏସ୍, ସି, ଆଇ	୧୪
୭ ।	ପଞ୍ଚଶିଶା ବିଷ୍ୟରେ ପଦେ ଅଧ୍ୟ		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଶିରଶ ଚନ୍ଦ୍ର ହୋତା	୧୦
୮ ।	ଦୂଷତ ପବାର୍ଥ ଓ ମାଛର ଉପଦ୍ରବ		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ଏସ୍ କେ ତନ୍ଦବ୍ରୀ	୧୬
୯ ।	ମୟୁରଭଞ୍ଜରେ ଗୋ-ମହିଷାଦର ସମସ୍ୟା		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ରବୁନାଥ ଦାସ	୧୪
୧୦ ।	ଭରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ସମୁହର ବିବରଣୀ-ମହାଶୂନ୍ୟ ଷେଷ			୨୫
୧୧ ।	ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟରେ କୃଷ୍ଣବେଶର ପ୍ରତିକାର		ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ତାଃ ଏ ସି ରାୟ	୨୦
୧୨ ।	ମୟୁରଭଞ୍ଜ ସମ୍ବାଦ			୪୪
୧୩ ।	ପାଣି, ପାଗ ଓ ଶୈୟର ବିବରଣୀ-ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଷେଷ			୨୨

ଟିପ୍ପଣୀ-ପ୍ରତିକାର

୧ ।	ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର, ବାରପଦା	ଟାରଟେଲ ପେଜ୍
୨ ।	ରେନେକ୍ସ ମାନଚିତ୍ରରେ ଥିବା ମୟୁରଭଞ୍ଜର ରିଜ୍ୟୋଅଣ୍ୟ	୯
୩ ।	ଖୁଣ୍ଡା ଜଙ୍ଗଲର କପିସ ଚକତା ନ ୧ ମୂର	୮
୪ ।	କୁଆମରା ଜଙ୍ଗଲର କପିସ ଚକତା ନ ୨ ମୂର	୮
୫ ।	ମୟୁରଭଞ୍ଜର ରଥ ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦର ଦୃଶ୍ୟ	୧୦
୬ ।	ମୟୁରଭଞ୍ଜର କେତେ ଗୋଟିଏ ଦୃଶ୍ୟର ଚିତ୍ର	୧୮ ଏବେ ୧୯
୭ ।	ବାରପଦା ଉଚ୍ଚ ଛାନ୍ଦା ବିଦ୍ୟାଳୟ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ୧୦୦ ଶିକ୍ଷୀ ପାଇଁ ଅଧ୍ୟନିକ ଧରଣର ପାଇଖାନା	୨୧
୮ ।	ବାରପଦା ପୁଣ୍ୟତତ୍ତ୍ଵ ପୂର୍ଣ୍ଣତତ୍ତ୍ଵ ଶିଳ୍ପ ଅନୁଷ୍ଠାନର କୃତନ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ସକାଶେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ ହୋଇ ଥିଲା ତାହାର ଏକ ଅଂଶ	୨୮
୯ ।	ବାରପଦା ପ୍ରହତତ୍ତ୍ଵ ବିଷ୍ୟକ “ଯାଦୁପର” ର ଗୋଟିଏ ଅଂଶର ଦୃଶ୍ୟ	୨୯

DIVINE MEDICINE OF
H E R N I A

CENT PER CENT SUCCESS WITHOUT OPERATION.

Why do you suffer from Hernia? Come to us, we shall make a contract with you and cure you of the disease. If you fail to see us, send five pice postal stamp, have the testimonials and directions and get yourself radically cured from a far. Phone B. B. 314.

Apply to.—Dr. H. C. ROY

DIVINE TREATMENT HALL,

91, Amherst Street, CALCUTTA.

TELE. ADDRESS : **Nilmoney Halder & Co.**

Phone Nos. Cal: 3889,
& 645.

Please try our Excelsior Brand Fountain Pen Ink, the best in the market.

Agents :—

*W. F. STANLEY & CO. LTD.
LONDON.*

The best House for Stationery, Printing Types
and Printing requisites of all sorts Half Tone,
Line and Tricolour Blocks. Calendars of various
designs, Drawing and Surveying materials.

*National Emporium
Roorkee.*

Please ask for catalogues.

106, Radha Bazar Street,

CALCUTTA,

WANTED

AGENTS from Orissa and Ganjam for securing Advertisements for the
Mayurbhanj Gazette and for facilitating its Sale. Apply for terms to—

THE MANAGER,
Mayurbhanj Gazette,
P. O. Baripada.

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍

ଏହି ଗେଜେଟ୍ ତନି ମାସରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ, ଯଥା:—ଅକ୍ଷୋବର, ଜାନୁଆରୀ, ଏପ୍ରେଲ୍ ଓ ଜୁଲାଇ ।

ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କରଣ

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୦ ୫ (ତାକ ମାସୁଲ ବ୍ୟତ୍ତି)	ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ, ଯଥା:—ଅକ୍ଷୋବର, ଜାନୁଆରୀ, ଏପ୍ରେଲ୍ ଓ ଜୁଲାଇ ।
ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାର ମୂଲ୍ୟ ତନି ଅଣା, ତାକ ମାସୁଲ ଦୁଇ ଅଣା ଦିତିଥି ।	
ଏହି ଗେଜେଟ୍ରେ ବିଜ୍ଞାନ ଛିପାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତି ଥରକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ହାରରେ ଜରଚ ଦେବାକୁ ହେବ ।	
ମଲାଟର ବାହାର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯	୧ାଇଟର ଫେଳର ଭିତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୯
ଅକ୍ଷ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୫୯	ଅକ୍ଷ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୫୯
ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫୯	ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫୯
ମଲାଟର ଭିତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୪୦୯	ଏହା ଛିତା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାରେ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୩୭୯
ଅକ୍ଷ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୦୯	ଅକ୍ଷ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୮୯
ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୭୯	ଏକ ଚର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦୯

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଜ୍ଞାନ ଛିପାଇବାକୁ ହେଲେ ସେ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନ ଟିକଣାରେ ପଥ ଲେଖିଲେ ଜାଣି ପାରିବେ ।

ଶ୍ରୀ ନିତାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ସାନ୍ଧାଳ, ବ.ଏ.

ମେନେଜର,

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍

କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରେସ୍, ମୟୁରଭଞ୍ଜ, ବାରିପଦା ।

The Mayurbhanj Gazette

ENGLISH EDITION.

Publication: The Gazette is quarterly. It will be published in October, January, April and July.

Subscription: Annual Rs. 1-8-0. Single copy As 6 only. Postage per Copy 2 as. extra.

G. F. Playfair & Co.

Engineers & Contractors, Manufacturers

AGENTS:

SUPPLIERS OF MILL, TEA GARDEN,
ENGINEER'S AND SHIP'S STORES.

LARGE STOCKS HELD FOR IMMEDIATE
DELIVERY.

27-7, Waterloo Street, - CALCUTTA.

Telegraphic Address—"FODDER"

Stockists of:—

Klingerit" Steam Jointing, "Gem" Patent
Tube Brushes and Scrapers, Condenser Brushes
Steam & Water Packings of all sorts, Corrugated
metallic Joints, Gauge Glasses, Marine Engine,
Colza, Lubricating & Cylinder Oils, Manganeseite
Jointing Paste, Apexior Boiler Compound, Miraculum
Graphite Paint and paints for all purposes,
Interlinked Galvanized.

Wire Netting for window guards and fencing etc.

Particulars and prices on Application.

WHY NOT SEND US YOUR ENQUIRIES ???

SEWERLESS SANITARY SERVICE SOLVED

The Latest Sewerless
Sanitary Service -

Something new in Chemical Commodes
for un-sewered districts

without
running water,
meets the most exacting
Hygienic requirements, is trouble free
and fool proof, simple
and
Economical Ideally suited
for Bungalows, Clubs, Schools etc.

Write for full particulars to:

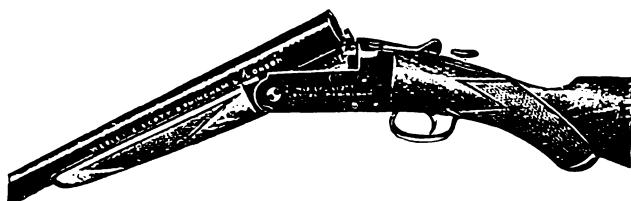
G. F. Playfair & Co.

27-7, Waterloo Street, CALCUTTA.

PREMIER GUN-MAKERS OF BENGAL

ASHOO-TOSH DAW & CO.

A Large, fresh and up-to-date Stock of Arms & Ammunition
always kept ready for Sale.

Special terms offered to suit every Customer.

ENQUIRIES INVITED

Telephone :
Cal. 3353

"DAW BUILDING"
183, DHARMOTOLLA STREET, CALCUTTA.

Telegrams :
'Explores'

ସମ୍ବାଦକ — ଶାକପିଲେଖର ମିଶ୍ର ।

ରଥପାତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ । }

ବାରିପଦା : ଆଷାଢ଼, ସନ୍ତୋଷ ସାଲ ।

{ ଚର୍ବି ସଂଖ୍ୟା ।

ଅଞ୍ଜ୍ଞାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ବାଟିବାଟ ।
'ୟ ଭାଗ ।

ଶ୍ରୀମତ୍ ପରମାନନ୍ଦ ଅଶ୍ୱୀୟ, ବି, ଏମ୍. ଏମ୍, ଆର, ଏ, ଏସ୍, ଷ୍ଟେଟ୍ ଅର୍କର୍ଡିଲ୍ଜିଷ୍ଟ୍ ।

ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପଦ୍ମମାଳା ଦ୍ୱାରା ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରଜ୍ୟ ଦୂର ଭାଗରେ ବିଚକ୍ରି ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁ ରଜ୍ୟର ଏକ ଭାଗ ପଦ୍ମମାଳାର ପୂର୍ବର ଓ ଅପର ଭାଗ ପଣ୍ଡିମରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି ଦୂରବେଳେ ପଦ୍ମମାଳା ହେଉଥିବା ରଜ୍ୟର ପୂର୍ବ ତରଫରୁ ପଣ୍ଡିମ ତରଫରୁ ଯାତ୍ରାତର ସୁଗମ ପଥ ନ ଥିବାରୁ ରଜ୍ୟ ଶାସନ ଅକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ଅସୁରିଥା ହେଉଥିଲା । ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ୫୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଏହି ଅଙ୍ଗମାଳାର ବାଣିଭୂପୋଷି ବାଟି ବାଟେ ଲୋକ ଯାଇ ଅସି ପାରିବା ରକ୍ତ ଗୋଟିଏ ସାମାନ୍ୟ ସତକ ଖୋଲା ହେବାରୁ ସେ ବିଷୟ ବିଜେ ପ୍ରଦେଶର ୮୮୭-୮୭ ମଣିହାର ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଲେଖା ଯାଉଥିଲା । ଏଥରୁ ବାଟି ସତକର ଆବଶ୍ୟକତା ସହଜରେ ବୁଝା ଯିବ । ଆଠକମାନଙ୍କର ଅବଗତ ନିମନ୍ତେ ତାହା ଉବୃତ୍ତ କରିଗଲା ;—

“ବାରିପଦା ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣବାଟି ମଧ୍ୟରେ ଶୋଟିଏ ନୂଆ ସତକ ଖୋଲା ଯାଇ ଅଛି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଏହି ଦୂର ସ୍ଥାନକୁ ଲେକେ ସହଜରେ ଯାଇ ଅସି ପାରିବେ । ଏହି ସୁବିଧା ହେଉଥିବା ମୟୁରଭଞ୍ଜ ରଜ୍ୟ ଶାସନରେ ବିଶେଷ ଉନ୍ନତ ବଢ଼ିଅଛି । ଏଥି ନିମନ୍ତେ

ଷ୍ଟେଟର ମେନେଜର ମି: ଓ୍ବାଇ ସାହେବ ଓ ଇଞ୍ଜିନୀୟ ମରେ ସାହେବ ଉଚ୍ଚେ ବିଶେଷ ପ୍ରଶଂସାର ପାଇଁ ।

ଏହି ବିବରଣୀକୁ ଚରିତ୍ରଣୀୟ କରିବା ଲାଗି ସେହି ବାଟି ସତକର ୧୫ ମାର୍କର ନିକଟରେ ସ୍ଥିତ କାନ୍ତିରେ ଖଣ୍ଡିଏ ରୁହ କୋଣିଆ ପଥର ଲଗା ହୋଇ ତହିଁରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କଥା ଲେଖା ହୋଇ ଅଛି :—

“ବିଦୁରଭଣ୍ଟାର * ବାଟି ଉପରେ ଖୋଲା ହୋଇ ଧିବା ଏହି ସତକଟି ମୟୁରଭଞ୍ଜର ମହାରଜା ଶ୍ରାବମତ୍ତୁ ରଜ୍ୟ ଦେବକ

* ପକ୍ଷତର ଅସଲ ନାମ ବିଦୁର ଭଣ୍ଟାର । ମହୁମାଛି ବିଷ କରୁ ଧିବା ପଦ୍ମର ଗୁଡ଼କୁ ‘ଭଣ୍ଟାର’ ବହନ୍ତି । ବିଦୁର ନାମକ ଏକ ଶତିଆ ଏହି ପକ୍ଷତର ମହୁ ଭଣ୍ଟାର ଅନ୍ତକାର ନେଇ ଧିବାରୁ ତାହାର ନାମ ଅନୁସାରେ ଏପକ୍ଷତର ନାମ ‘ବିଦୁରଭଣ୍ଟାର’ ହୋଇ ଧିବାର ଅନୁମାନ କରିଯାଏ । ଜଣକର ‘ଭଣ୍ଟାର’ ରେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଅସି ମହୁ ଭଣ୍ଟାର ନେବା ଶତିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୁଚିତ୍ ଦେଖା ଯାଏ । ଯୌବନିକ ବିଦୁରକର ନାମାନୁସାରେ ଏ ପକ୍ଷତର ନାମ କରିବା ହୋଇଥିବା ବିଦୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ମୟୁରର୍କ ଗେଜେଟ୍ ।

ନାବାଳଙ୍ଗ ସମୟରେ ମେନେଜର ଓ୍ଡୋଲି ସାହେବ ଓ ଇଞ୍ଜିନୀଆର ମରେ ସାହେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ୧୮୮୭ ମଣିହାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଅଛି । କରଦ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ସୁପରିଶ୍ରେଣ୍ଗୁ ଶର୍ଲେସ ମେଟ୍-କାଫ୍ ସାହେବ ସି. ଏସ. ଆର. ମହୋଦୟକ ଅଦେଶରେ ଏହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଫଳକ ସ୍ଥାପିତ ହେଲା ।

ଆଜି କାଲି ବାଟିଶ୍ରୀପେଣ୍ଟ ଓ ବିଷେଇ ମଧ୍ୟରେ ପାହାଡ଼ ଉଚିତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଣୟ ସତକଟି ହୋଇଥିଲା, ତହିଁରେ ମଟର-ଗାଡ଼ି ପ୍ରକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ଗଢ଼ିର ଯାନ ନିର୍ମାପନରେ ସିବା ଅସିବା କରୁଥିଲା । ମୟୁରର୍କ ବାରକ ମିସ୍ଟି (P. W. D.) ଛାନ୍ଦକାର ଗତ ୫୦ ବର୍ଷ ବ୍ୟାପୀ ଚେଷ୍ଟା ଫଳରେ ଏହି ବାଟି ସତକଟି ଏପରି ଉତ୍ତର୍କ ଅବସ୍ଥାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଙ୍ଗଦେବଙ୍କ ଅମଳରେ ଏହି ପରିଚାମାଳାର ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗରେ ପୋଡ଼ାଇଛା ଓ ତଣାଇଛା ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାଟି ସତକ ମଧ୍ୟ ଖୋଲା ଯାଇଥିଲା । ଏହି ଦୂର୍ଭାଗ୍ୟ ବାଟି ସତକ ଓ ମାନଗତ ବାଟି ସତକ ବିଷୟରେ କେତେକ ବିବରଣ ଏହି ଗେଜେଟର ୧୯୨୨ ମଣିହା ଟେଙ୍କା ପଞ୍ଚ ସଂଖ୍ୟରେ ଲେଖା ଯାଇଥିଲା । ଏଥିରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉ ଅଛି ଯେ ରଙ୍ଗର ପୂର୍ବାଂଶ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାମାଂଶ ମଧ୍ୟରେ ଯାତ୍ରାଦର ସୁରଥ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସବୁ ବାଟ-ବାଟମାନ ହୋଇଥିଲା ସେ ସବୁ ବୃକ୍ଷିଣ ରଙ୍ଗମେଘଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ବା ପରୋକ୍ଷ ଇଣିତର ନିର୍ଦର୍ଶନ କିନ୍ତୁ ୧୯୨୯ ମଣିହାର ରେନେଲ୍ ସାହେବଙ୍କ ମାନଚର୍ବୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଇଂରାଜ ଶାସନ ସ୍ଥାପିତ ହେବାର ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ମୟୁରର୍କରେ ଗମନ-ଗମନର ସୁରଥ ସକାଶେ ବାଟି ଉପରେ ଅଧ୍ୟନକ ସତକ ପରି ଅନେକ ସତକ ଥିଲା ।

ରେନେଲ୍ ସାହେବଙ୍କ ମାନଚର୍ବୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ରଙ୍ଗର ପୂର୍ବାଂଶକୁ ପର୍ଯ୍ୟାମାଂଶକୁ କିନି ଗୋଟି ବାଟି ସତକ ଥିଲା ଯଥା—ପରିଚାମାଳାର ଉତ୍ତର ପାଖରେ ବୃକ୍ଷିଣାଟି ଓ ଦ୍ୱାରପୁଣୀ ବାଟି ବାଟେ ଦୂର୍ଭାଗ୍ୟ ସତକ ଏକ ପରିଚାମାଳାର ଦକ୍ଷିଣ ପାଖରେ ସିଂହାଶି ବାଟି ବାଟେ ଗୋଟିଏ ସତକ । ଉତ୍ତର ମାନଚର୍ବେରେ ‘ବାମନ ବାଟ’ ବା ବୃକ୍ଷିଣ ବାଟି ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସ୍ଵାନ ପନ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲା । ଅଧ୍ୟନକ ରଙ୍ଗମୟର ବଜାରର ଦକ୍ଷିଣକୁ ବୃକ୍ଷିଣାଟି ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଥିଲା । ଟାପୋ-ଗ୍ରାଫିକେଲ୍ ଜରବ ନକସାରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଲେଖା ଅଛି । ରେନେଲ୍ ସାହେବଙ୍କ ମାନଚର୍ବେରେ ସେଠାରେ କରେଣ୍ଟ ଓ ଶ୍ରୀ ବଜାରଟିଏ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ବୃକ୍ଷିଣାଟିର ଜମିଦାର ବଜାର ବଜାର କରୁଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ଗଢ଼ି ଭାଣ୍ଡବଣେଶ୍ଵର

ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠାରେ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ରେନେଲ୍ ସାହେବଙ୍କ ମାନଚର୍ବେରେ ସୁନା ଠାରୁ ବୃକ୍ଷିଣାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ସତକ ଅକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ସତକଟି ବୃକ୍ଷିଣାଟି ପାର ହୋଇ ଖରୁ ଓ ବତାମତଳାଥ ଗ୍ରାମ ବାଟେ ପଣ୍ଡମ ମୁଖରେ ଯାଇ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ବୃକ୍ଷିଣାଟିଠାରୁ ଗଢ଼ାରିଥା, କୁଲଗୀ ଓ ତାଳମା ଗ୍ରାମ ବାଟେ କରେଇବାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ସତକ ଥିଲା । ସୁକାଠାରୁ କଟରଇ ବାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତକଟି ଦ୍ୱାରପୁଣୀ ବାଟି ଉପରେ ଟଲକ, ଅସନା, ଓଲିତହି ଗ୍ରାମ ଦେଇ କାତର ନିମାର ଉପରେକା ବାଟେ ଯାଇ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । କରେଇ ବାଟିଠାରୁ କୁମୁଦନୀ ବାଟେ ସିଂହରୂମୁକୁ ଗୋଟିଏ ସତକ ଥିଲା । ଅଭି ଗୋଟିଏ ସତକ ଦେଇ କରେଇ ବାଟିଠାରୁ ଖୁବୁଙ୍ଗ ପୀତ ବାଟେ ଧଳରୁ ସିମ୍ବିତ ଗ୍ରାମସିଂହା ବାଟି ଉପରେ ପାତକୁମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲା । ଖୁବୁଙ୍ଗ ପୀତ ଓ ହଳଦୀ ପୋଖରୀ ପୀତ ପୂର୍ବେ ମୟୁରର୍କ ରଙ୍ଗର ଅନୁର୍ଗତ ଥିବାରୁ ଏ ସତକ ଗୁଡ଼କର ଅବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ।

ଶତକେଇ ନିମା ସିଂହରୂମୁକୁ ବାହାର ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଣ୍ଟା ନିମାରେ ମିଶି ଅଛି ବୋଲି ରେନେଲ୍ ସାହେବଙ୍କ ମାନଚର୍ବେରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଶତକାରୀ ନିମାଠାରୁ ସର୍ବର୍ଣ୍ଣ ପୃଥକ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନିମା ବୃକ୍ଷିଣ ବାଟି ଗ୍ରାମ ନିକଟରେ ଦକ୍ଷିଣ ଦଗକୁ ପ୍ରବାହିତ ହେଉ ଥିବାର ଉକ୍ତ ମାନଚର୍ବେରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ସତକ ମୁଡିକ ସେପରି ଯନ୍ତ୍ର ଓ ସାବଧାନତା ସହ ଉକ୍ତ ମାନଚର୍ବେରେ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ଥିଲା, ନିମା ଗୁଡ଼କ ସେପରି ରବରେ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ନ ଥିଲା; କାରଣ ଦେଶର ରଙ୍ଗୀ ବାଟ ପ୍ରକଳ୍ପିତ ନିର୍ମିତ କରିବା ଏହି ଜରବର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ବୋଲି ଜଣାଯାଏ ।

ବୃକ୍ଷିଣାଟି ମଧ୍ୟରେ ଉପର ଲେଖିତ ସୁକା-କରେଇ ବାଟି ସତକର ଉତ୍ତର ଦଗକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସତକ ମାନଚର୍ବେରେ ଦେଖାଯାଏ । ସେ ସତକଟି ସୁକାଠାରୁ ବାହାର ପଣ୍ଡମାରୁମୁଖରେ ଯାଇ ଉକ୍ତ ସୁକା-କରେଇ ବାଟି ସତକରେ କରେଇ-ବାଟି-୦ରେ ମିଶି ଅଛି । ଲେଖି ପରିଚାର ପାରନ୍ତ୍ର ଏପରି ଯୋଦିଏ ସତକ ଏକ ଆତକୁ କାହିଁକି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଥିଲା । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଏହି ପରି ହୋଇ ଥାରେ ଯେ ସୁକା-କରେଇ ବାଟି ସତକ ସୁରଥ ବାଟିକୁ ପ୍ରକଳ୍ପିତ କରିବାକୁ ନେଇ ଥିଲେ ଓ ବାଲେଶ୍ଵରକୁ ଲୁଣ

ମୁଦ୍ରଣ କଟାଇଲା ।

କଣି ନିଜ ଦେଶକୁ ଫେରୁ ଥିଲେ । ଏହି ବାଟେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ମାନ ଯାଇଥିରେ ମୟୁରଭକ୍ତ ମହାଶତାବ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଶେର ଚପ୍ରରକର ଦୌରାନ୍ ନ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଧଳ ପ୍ରାଣରେ ଆଶଙ୍କା ନ ଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ସମୁଦ୍ର ବାଟେ ବାଲେଶର ସତଙ୍ଗ ବିଦେଶୀୟ ବାର୍ଣ୍ଣିଜ୍ୟ ଦ୍ଵାବ୍ୟ ଓ ବାଲେଶରର ପଣ୍ଡା ଲୁଣ ମୟୁରଭକ୍ତ ବାଟେ ଶୈତନାଗ୍ରହକୁ ରହୁାନ ହେଉଥିଲା । ଏହି ଦେଇବୁ ଏହି ସତକଟି ବାର୍ଣ୍ଣିଜ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ବିଶେଷ ଉପଯୋଗୀ ଥିଲା । ଅତି ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷୁ ଏହି ବାଟେ ଯାହାର ସିବା ଆସିବା କରୁ ଥିଲେ । ରଜ୍ୟର ବ୍ୟବସାୟ ବାର୍ଣ୍ଣିଜ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ସତଙ୍ଗ ସତଙ୍ଗ ମହାଜନମାନଙ୍କଠାରୁ ମାସୁର ଓ ଯାହାମାନଙ୍କଠାରୁ ଯାହାର କର ଆଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ରଜ୍ୟର ଅୟ ବୃକ୍ଷ ହେବ ଏହି ବିବେଚନାରେ ଏହି ସତକଟି ଶୈତନ ପକ୍ଷରୁ ବିଶେଷ ଯନ୍ତ୍ରର ସହିତ ନିର୍ମିତ ହୋଇ ଥିବାର ପ୍ରକାର ହୁଏ ।

ଲେଖନେଷ୍ଟ କଟୋକର ତ୍ରୁମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ୧୯୯୯ ମଣିତାରେ ବିଶୀୟ ଏଥିଅଟିକ ଘୋଷାଇଛି ପଦ୍ଧିକାର ୨୯ ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ତହିଁରୁ ମୟୁରଭକ୍ତର ରହୁା ପାଠ ବିଷୟରେ କେତେକ ବିବରଣ ମିଳେ । ପାଠମାନଙ୍କ ଅବଗତ ନିର୍ମିତ ତହିଁରୁ କେତେକ ଅଂଶ ଉଚ୍ଚତ କରାଗଲା:—

“ବିଶକାଟିଠାରୁ ମୁଁଠିକ ଉତ୍ତର ମୁହଁ । ଯାଇ ‘ନିର୍ଦ୍ଦେଶମାନଗତ’ ବା ଠାକୁରଣୀ ପାଠିଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲ । ଏହି ପାଠ ପାଖରେ ଥିବା ପାହାଡ଼କୁ ଲୋକେ ଠାକୁରଣୀ କହନ୍ତି । ତେଣୁ ସେହି ପାଠର ନାମ ଠାକୁରଣୀ ପାଠ ହୋଇଥାଏ । ସେହି ପାହାଡ଼କୁ ଲୋକେ କାଳୀ ଦେଶକର ମୁର୍ତ୍ତି ବୋଲି ମାନନ୍ତି । ସମୟ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ପଦତ ଶୁଣା, ଗୁପ୍ତା ଓ ପ୍ରାକୃତକ ଅଭ୍ୟନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟକୁ ପ୍ରାମାୟ ଅଛି ଲୋକେ ଦେବତା ବୋଲି ମାନନ୍ତି ।

ସନ୍ଧା ସମୟରେ ମୁଁ ପାଠରେ ଚିଲି । ପାଠିଛି ଉଠାଣିଆ ଓ ଖମଣିଆ । ପାଠିର ମହିରେ ଟିକିଏ ସମତଳ ଓ ପରିଷ୍ଠତ ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ସେହିଠାରେ ତେରା ପକାଇଲୁ । ବନ୍ୟ ଜ୍ଞାନମାନଙ୍କୁ ରହୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଶୁଭ ପାଖରେ ଗଦା ଗଦା ନିଆଁ ଜ୍ଞାନ ସେଠାରେ ହାତୁ ଅତିବାହିତ କଲୁ । ତହିଁ ଆର ଦନ ସକାଳେ ବିଶେଷ ଅତକୁ ଅପ୍ରସର ହେଲୁ । ବିଶେଷକୁ ସିବା ବାଟ ମହିରେ ଖତମ ବେତା ଗ୍ରାମ ଓ ଏଠାରେ ତାକର ଗୋଟିଏ ମୁକ୍ତାମ ଅଛି । ଏହିଠାରେ ପାଠିର ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ପାହାଡ଼ ମହିରେ ଗୋଟିଏ ପାଠି ବାଟ ଦେଖିଲି । ସେହି ବାଟ ଦେଇ ଗଲେ ପର୍ବତର ଉପତ୍ୟକାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ବାଟଟି

ବେଣୀ ଉଠାଣିଆ ନୁହେଁ । ଅହୁର ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ପୂର୍ବେ ଗୋଟିଏ ସୁନର ରହୁା ଥିବାର ଜଣା ଗଲା । ବହୁ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ବିଶିକମାନେ ଏହି ରହୁାରେ ସିବା ଆସିବା କରୁ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତହିଁରେ ଗଛ ବୃକ୍ଷ ପଢ଼ ବାଟ ବନ ହୋଇ ଅଛି । ସେଠାରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପୋଖରୀ ଓ ଆମ ତୋଟା ଅଛି । ସେ ସବୁ ପୋଖର ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକର ନାମ ବିଂଧ୍ୟର ପୋଖରୀ । ହୁଏ ପାଖରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପୁରାତନ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଓ ଅଗ୍ରତ୍ଵ ବୃକ୍ଷ ଅଛି । ଏଥିରୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେଉଁ ସବୁ ସମ୍ମାଦ ମାଇଲ ତହିଁରୁ ଜଣା ଯାଉଥାରୁ ଯେ ରହୁାଟି ବହୁ ପୁରାତନ ଓ ମଧ୍ୟ ସେ ବାଟେ ପୂର୍ବେ ଅନେକ ଲୋକ ସିବା ଆସିବା କରୁଥିଲେ । ଅନେକ ଗ୍ରାମର ତହିଁର ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛି । ଏଠାକାର ଲୋକେ କହନ୍ତି ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଠିର ପୂର୍ବ ରଜଦ୍ରୋହ ଜନିଦାରମାନେ ଏହି ରହୁାକୁ ବନ କର ଦେଇ ଥିଲେ ଯେ ବିଶିକମାନେ ଓ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସେ ବାଟେ ନ ଯାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଠି ସହର ବାଟେ ସିବାକୁ ବାଅ ହେବେ । ଏଥିରେ କିନ୍ତୁ ସତ୍ୟ ଥାଇ ପାରେ । ଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ମରହଟାମାନଙ୍କ ଉପଦ୍ରବରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଏହି ରହୁା ବନ କରିଯାଇ ଥିବାର ମଧ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ଲେଖନେଷ୍ଟ କଟୋକ ଜଣେ ସ୍ଵର୍ଗଦର୍ଶୀ ପୁରାତନବିର୍ତ୍ତ । କାଠରା ଉପତ୍ୟକା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଯେଉଁ ରହୁଟି ବିଷୟରେ ସେ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ତାହା ଯେ ଅତି ପୁରାତନ ସେ ବିଷୟ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଠିରେ ହୋମ ଦେଶୀୟ ମୁଦ୍ରା ମିଳିବା ଦ୍ୱାରା ନିଃସମ୍ମନେଷ ରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉ ଅଛି ।

୧୯୪-୭୫ ଓ ୧୯୪-୭୭ ମଧ୍ୟହାର ଭାରତର ‘ଆର୍କି-ପ୍ଲୋଲଜିକେଲ ସର୍ବେ’ ରିପୋଟର ସମ୍ମେଦଶ ଭାଗ ୨୦-୨୩ ପୃଷ୍ଠାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟ ଲେଖାଇଥାଏ । ତାହା ଲେ: କଟୋକ କଥାକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥାଇ ।

“କେତେକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ସୁନା ମୋହର ବ୍ରାହ୍ମଣପାଠିରେ ମିଳ ଥିଲା । ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ହୋମର ସମ୍ମାଟ କନଶ୍ଵରାଇନ୍ ଓ ଗତିଅନ ପ୍ରତିକିଳ ସମୟର ମୁଦ୍ରା ଅଟେ । ସେ ମୁଦ୍ରା ଗୁଡ଼ିକ ନିଖଣ୍ଡ ରାବରେ ଥିଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଠିରେ ଏହି ସବୁ ମୁଦ୍ରା ମିଳୁ ଥିବାରୁ ଜଣା ଯାଉ ଅଛି ଯେ ସମୟ କୁଳପିତା ତମଲୁକରୁ ଦେଶ ଉତ୍ତରକୁ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ସୁନ୍ଦର ରହୁା ଥିଲା ଓ ସେହି ରହୁର କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଏହି ମୁଦ୍ରା ଗୁଡ଼ିକ ରହ ଯାଉ ଥିଲା । ହୋମ ସମ୍ମାଜିରୁ ସ୍ଵଳ ପଥରେ ସେ ରହୁର ମୁଦ୍ରା ବ୍ରାହ୍ମଣପାଠିକୁ ଆସିବା ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧ, ନୁହେଁ,

କିନ୍ତୁ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ବାଟେ ତମଙ୍କୁ ଦେଇ ଶେମକ ମୁହା ବ୍ରାହ୍ମଣଗାଟିକୁ
ଅସିବା ଖୁବ୍ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ । ମେଲୁ କରୁ ଭାରତୀତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି
ଶାସ୍ତ୍ରା ଥିଲେ ତାହା ବ୍ରାହ୍ମଣଗାଟି, ଯୋଡାହାଠ, କଞ୍ଚଳ ନଗର ଓ
ବରତ୍ତପୁର ଦେଇ ଅସି ଥିବାର ସମ୍ବୁଦ୍ଧ । ବ୍ରାହ୍ମଣଗାଟି, ଯୋଡା-
ହାଠ ପ୍ରକୃତି ଶ୍ଵାନମାନ ପୂର୍ବେ ବିଖ୍ୟାତ ଥିବାର କଥିତ ଅଛି ।
ଆହୁର ମଧ୍ୟ ରତ୍ନପୁର ଓ ରଜିମ ଠାର କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ରା ଥିଲେ

ତାହା ବାମନବାଟି କିମ୍ବା ଖିଚିଙ୍ଗ ଦେଇ ଅସି ଥିବାର ଖୁବ୍
ସାବୁବିକ । ମୁଁ ଖିଚିଙ୍ଗ ଦେଖିଅଛୁ । ସେ ବିଷୟ ପରେ ଲୈଖିବ ।”

ଅଞ୍ଚାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ରେନେଲଙ୍କ ମାନଚିହ୍ନରେ ମୟୁର-
ରଜ୍ଞର ବାଟ ପାଠମାନ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇ ଥିଲେଛେଁ ସେ ସବୁ ଯେ
ବୃଦ୍ଧିଶ ଗର୍ଭିମେଣ୍ଟଙ୍କ କରିବ କାର୍ଯ୍ୟର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଶକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ
ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା ଏହା ନିଃସମ୍ବନ୍ଧରେ କୁଷା ଯାଇ ପାରେ ।

ଏଲମିନିମ ଓ ଖୋଦ୍ୟ ।

ଲ୍ଲେ ମିନିମ୍ ବାସନର ଖାଦ୍ୟ ଦୁଇୟ ରାନ୍ଧିରେ କିମ୍ବା ଖାଦ୍ୟ
ଦୁଇୟ ବିଷୟର କଲେ କେବ୍ୟର ଗୁଣରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ
କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟର ଆୟୁଦେଶର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାନା
ପ୍ରକାର ମତ ଥିବାର ଶୂନ୍ୟ ଯାଏ । ଅମ୍ବେମାନେ < ବିଷୟରେ
କେବଳ ତର୍କ ବିତର୍କ ହଜା ଅଛି କିନ୍ତୁ କରନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶର ବିକ୍ରି-ବେତ୍ତାମାନେ ଏ ବିଷୟକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ
ଉତ୍ତରେ ବିଶେଷତ୍ବ ଅନ୍ତର୍ଭବନୀ କର ଚାହିଁର ଫଳାଫଳ
ପ୍ରକାଶ କର ଅନୁର୍ଣ୍ଣି । ଅନ୍ତିକୁ ପ୍ରାୟ ୪୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବ (୧୯୧୯
ମର୍ଗିହାରେ) ପୃଷ୍ଠିଆ ଦେଶର ପୌର୍ଣ୍ଣକମାନକ ପାଣି ରଖିବା
ବୋଲକ ଓ ରହିବାର କାମନ ଲ୍ଲୋ ମିନିମ ଧାର୍ତ୍ତର ପ୍ରସ୍ତର
ହେବା କଥା ଗ୍ଲାମ୍ଫବା ସମୟରେ ସେଠାକାର ପୁରି ବର୍ଷଗର
କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ଅନୁସାରେ ଉତ୍କ୍ରି ଧାର୍ତ୍ତ ବିଷୟରେ ପର୍ଯ୍ୟାଣ
କରି ଯାଇ ତାହାର ଫଳାଫଳ ୧୯୧୯ ମର୍ଗିହାରେ ବିର୍ଲିନ
ନଗରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହିତାର୍ଥିତାରେ । ୧୯୧୪ ମର୍ଗିହାରେ ଉତ୍କ୍ରି
ନାଇରଟେ ଶ୍ଵେତର ହିତି ବର୍ଷଗର ମଧ୍ୟ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ
ବିବରଣୀ ପ୍ରକାଶିତ ହେତୁ ଉତ୍କ୍ରିତାରେ ।

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୁଟେନର ଲୁହା ବ୍ୟଙ୍ଗାତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଥାତ୍ତ୍ଵର
ଗବେଷଣା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ “ରୂପର୍କ ସମିତି” ଅଛି । ସେହି
ସମିତିର ଅନୁରୋଧ ଅନୁଯାୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୁଟେନର ପାର୍ମାଣିକାରୀଙ୍କେ
ସୋଧାଉଛିର ତାଇରେକୁର ଜେ. ଏତେ ବର୍ଷ ସାହେବ ଏନ୍ଦୁ-
ମିନମରେ କୌଣସି ବିଷକ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଅନ୍ତି କି ନାହିଁ ତାହା ୧୯୦,
ମଣିହାର ଆଲୋଚନା କର ଅଛନ୍ତି । ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଜ୍ଞାନ ପଣ୍ଡିତ
ଧର୍ମ ଉଭଳିଯୁମ ଉଭଳେକୁ, ତାକୁର କେବେଳାଙ୍କିତ ପ୍ରଫେସର
.ଜେ. ସି. ଡମନ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରାମାଣିକ ବିଜ୍ଞାନବେଶାକ
ସହ୍ୟୋଗରେ

ଏ ବିଷୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଅଳ୍ପତିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସମୟ
ଗବେଷଣାର ଫଳ ବିଜ୍ଞାନବିଦ୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷରେ
ବିଶେଷ ଉପକାଶ । ଏହା ସାଧାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ତ୍ରୁମାନ୍ତିକର୍ତ୍ତବ୍ୟ
ବିଦ୍ୟାର ହୋଇ ଥାଏ ।

“ଡାକ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ “ଏଲ୍‌ମିନ୍‌ସ୍ମୁ ଓ ଖାଦ୍ୟ” ଶିର୍ପକ ଗୋଟିଏ ବିବରଣୀ ପ୍ରକାଶ କର ଅଛନ୍ତି । ବର୍ଣ୍ଣ ସାହେବଙ୍କର ମେହି ବିବରଣୀ ଆର “ରସକ୍ ସନିଟି” ସେ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତ ପ୍ରକାଶ କର ଅଛନ୍ତି:—

ଏକୁ ମିଳିମ ଧାର୍ତ୍ତ ନିର୍ମିତ ବାସନରେ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ରାଶି
ବ୍ୟବହାର କଲେ ସାମ୍ପ୍ରଦୟ ହାନି ହୁଏ ବୋଲି ଅଚେନକ ଲେଜଙ୍କର
ମତ ଧିବାରୁ ସେହି ମତ ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ କିନା ସେ କଥା ବୁଝିବାର
ଆବଶ୍ୟକ ହେଲା । ତେଣୁ ସେ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ମତାମତ
ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଅଛି ସେ ସମୟ ସମାଜଲୁଚିନୀ କରି ତହିଁର
ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶ୍ଵାରୀନ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ଡାକ୍ତର
ବର୍ଣ୍ଣ ମହୋଦୟଙ୍କ ଅମ୍ବୁମାନେ ଅନୁରୋଧ କରି ଥିଲୁ ।

ସେ ବିଷୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଥିବା ସପକ୍ଷ ଓ ବିପକ୍ଷ ମତମାନ ‘ବର୍ଷ’ ସାହେବ ଅପଣା ବିବରଣୀରେ ପୁଣ୍ଡିନୁପୁଣ୍ଡି-
ଭୂପେ ସମାଜେଚନା କରି ଅଛନ୍ତି । ସରକାରୀ ଓ ବେଦରକାରୀ
ଉତ୍ତର୍ପ୍ଲ ଶ୍ରେଣୀର ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଗତ ୪୦ ବର୍ଷ
ମଧ୍ୟରେ ‘ଏଲ୍ୟୁମିନମ’ ସମ୍ପଦେ ଯେଉଁ ସ୍ବର୍ଗ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରି
ଅଛନ୍ତି ସେ ସମସ୍ତ ଜାତ୍ରର ବର୍ଷ ମହୋଦୟ ଆପଣା ବିବରଣୀରେ
ଭଲ କରି ସମାଜେଚନା କରି ଅଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଓ ମନୁଷ୍ୟ-
ମାନଙ୍କ ପର ପରିଯାକ ଯତ୍ତ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଣିମାନଙ୍କଠାରେ
ଏଲ୍ୟୁମିନମ ପଣ୍ଡିଷା କରି ଯାଇ ଯେଉଁ ଫଳ ଜଣା ଯାଇ ଅଛି

ତାହା ମଧ୍ୟ ଲେଖକ ସମାଜୋଚନା କର ଅଛନ୍ତି । ବିବରଣୀ ଲେଖକ ନିରଘେଷ ଭାବରେ ସମାଜୋଚନା କର କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରେଣ୍ଟର ବିଜ୍ଞାନବେତ୍ରା ଓ ଔଷଧପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀମାନେ ଯେଉଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କର ଅଛନ୍ତି ତହିଁରୁ ଏଲୁମିନମ ସାମ୍ବୁୟ ପର୍ଷରେ କ୍ଷତିକାରକ ମୁହଁ ବୋଲି ଯୁଷ୍ମ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିଲା । ଲେଖକଙ୍କର ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏହି ଯେ ଏଲୁମିନମ ବାସନରେ ଖାଦ୍ୟାଦି ରାନ୍ଧି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଲେ ତତ୍ତ୍ଵରୁ ସାମ୍ବୁୟ ହାନିର ରଘୁ ନାହିଁ । ଇଉନିରାଠେତ୍ର ଷ୍ଟେଟର ଓ ଇଉଗ୍ରେପର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗବେଷଣାକାରୀମାନେ ଏ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଗବେଷଣାର ଫଳ ପ୍ରକାଶ କର ଅଛନ୍ତି ସେ ସମୟ ଲେଖକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯୁକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟରେ ସମାଜୋଚନା କର ଉପର ଲିଖିତ ଶେଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପମାତ ହୋଇଥିଲା । ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପମାତ ହେବା ସମୟରେ ସେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେକ କଥା ବିବରଣୀରେ ଉଚ୍ଛେଷ କର ଅଛନ୍ତି—

“ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ସବୁ ପ୍ରମାଣ ମିଳ ଅଛି ତାହା
ପଣ୍ଡାଶା କର ଏଥର ବିଷୟରେ ଯାହା ଆଶା କରା ଯାଏ ତାହା
ପ୍ରକାଶ କରା ଯାଉଅଛି । ବୈଜ୍ଞାନିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତବେକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ସବୁ-
ବେଳେ ଟିକ ନିରଫେକ୍ଷ ଓ ଅସନ୍ଧଗୁଡ଼ ଭବରେ କରା ଯାଇ ପାଲେ
ନାହିଁ । କେତେକ ଗବେଷଣାକାରୀ ରୁଟ୍‌ଟୀ ସେକିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ
ହେଉଥିବା ଏଲ୍‌ମିଳିମ୍ ଟୂଷ୍ଟି (Baking powder) ରେ
ଓ ଏଲ୍‌ମିଳିମ୍ ନିର୍ମିତ ରାନ୍ଧିବା ବାସନରେ ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ବୋଲି
କହ ଅଛନ୍ତି । ଏ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମରୁ ଯେପରି
ଆରଣୀ ହୋଇ ଅଛି ସେହି ଧାରଣା ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ଏ
ବିଷୟ ପଣ୍ଡାଶା କର ଥିବାର ଜଣା ଯାଏ । ଆଉ କେତେକ
ଗବେଷଣାକାରୀ ନିଜ ନିଜ ଧାରଣା ଅନୁସାରେ ପଣ୍ଡାଶା କର
ପ୍ରିର କର ଅଛନ୍ତି ଯେ ଏଲ୍‌ମିଳିମ୍ ମିଣ୍ଟିତ ପଦାର୍ଥ ଦାରା କୌଣସି
ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହି ଦୁଇ ତ୍ରେଣୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଗବେଷଣା
ଫଳ ଦ୍ୱାରା ସେ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ କିଛି ଜଣା ଯାଏ ନାହିଁ ।
ଏଲ୍‌ମିଳିମ୍ ଦାରା ସାମ୍ପ୍ରେସିବାନିର ଅଣକା ଅଛି ଏହି କଥା ପ୍ରଗ୍ରହ
ହେବାରୁ ଲୋକେ ଏ ବିଷୟର ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବା ପାଇଁ
ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରେ । ତହୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ପଣ୍ଡାଶା ଅରମ୍ଭ
ହେଲା । ବଢି ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ବଢି ବଢି ପ୍ରକାଶ
ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଣ୍ଡିତ ମାନଙ୍କ ଦାରା ଏହି ପଣ୍ଡାଶା କରିଯାଉଅଛି ।
ସେମାନଙ୍କ ପଣ୍ଡାଶା ଓ ଗବେଷଣାର ଫଳ ଛାତ ଦେଲେ କେବଳ
ସେମାନଙ୍କର ସୁପ୍ତିନ୍ତିତ ମତିହଁ ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଉପକାରୀ ହୋଇ
ଆଇବ । ଇଉନୀଇରଟନ୍ତିରୁ ଫେଟର କୃଷି ବିଭାଗରୁ ଏ ବିଷୟରେ

ଯେଉଁ ରିପୋଟ ବାହାର ଅଛି ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୁ ଯେ ଆଲୋଚନା କରି ଯାଇ ଥାଏ ଅଛି । ମନୁଷ୍ୟ ଶଶୀରେ ଏଲୁ ମିଳମ ପଣ୍ଡାଷା କରି ଯାଇ ତହିଁର ଫଳ ଉଚ୍ଚ ରିପୋଟରେ ଲେଖାଯାଇ ଥାଏ । ଏକ ଏହି ରିପୋଟ ଦ୍ୱାରା ବୁଝିବାଲୋକଙ୍କ ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ଦିଲ୍ଲି ହୋଇ ପାଇବ । ପ୍ରଫେସର ଡା. ରି ପ୍ଲେକ ଓ ତାଙ୍କର ସହ-କର୍ମମାନେ ଏ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ରିପୋଟ ପ୍ରକାଶ କରି ଥାଏ ତାହା ମଧ୍ୟ ତଢ଼ୁପ ଗ୍ରହଣୀୟ । ସେ ମଧ୍ୟମାନଙ୍କ ଖାଦ୍ୟରେ ଏଲୁ ମିଳମ ପଣ୍ଡାଷା କରିଥିଲେ । ସେ କହନ୍ତି ତଢାର ମୁଣ୍ଡମାନଙ୍କର ଶଶୀର ପୁଣ୍ଡି ଓ ଜଳନ ବିଷୟରେ କୌଣସି କ୍ଷତି ହେଲାନାହିଁ । କେଉଁ ଦୁଃଖରେ କି ଅନିଷ୍ଟକର ଦୁଃଖ ଥାଏ ଅଛି ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତୁତ କାରମାନଙ୍କର ଜାଗିବା ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକ । ମେଧେମାନେ ଏ ବିଷୟ ଭଲ କରି ଥବାଗତ ହୋଇ ଥାଏ ସେମାନେ ବାରମ୍ବାର ମତ ପ୍ରକାଶ କରି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଏଲୁମିଳମ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଣ ବିଷୟରେ ‘ସଲମନ’ ଶ୍ରେଣୀ ପୁଣ୍ଡକ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । ତ ଇଉନାଇଟେଡ୍ ଷେଟରେ ୧୯୯୮ ମଣିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ଅଛି । ତହିଁରେ ସେ କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଏଲୁ ମିଳମ ବାସନା ଥାଏ ଅମ୍ବ ଜଳନ କ୍ଷତିକାର କଲେ ସୁବା ବାସନ ଦେହରୁ କ୍ଷତିକାର କାରମାନ୍ୟ ଅଂଶ ଖାଦ୍ୟାଦରେ ମିଶନ ଯେ ତାହା ନଗଣ୍ୟ । ୧୯୯୦ ମଣିହାରେ ପୋଲସନଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ଭକ୍ତ ବିଷୟକ ପୁଣ୍ଡକ ଲେଖା ଅଛି ଯେ “ଏଲୁମିଳମ ଧାରୁ” ନିର୍ମିତ ବାସନ ଆଜି କରେଣେଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହ୍ରତ ହେଉ ଥାଏ । ତଢାର ସାହାନିର କୌଣସି ରଘୁ ନାହିଁ । ୧୯୯୪ ମଣିହାରେ ‘କୁଣ୍ଡ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯେଉଁ ପୁଣ୍ଡକ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ତହିଁରେ ଭକ୍ତ ଥାଏ “ଏଲୁମିଳମ ଲବଣ ପାକପୁଲା ଓ ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରୁ ଖୁବ୍ ଏ ପରମାଣରେ ଶଶୀରେ ମିଶେ । ତେଣୁ ଏଲୁମିଳମ ଲବଣ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷତିକାର କଲେ ଶଶୀରକୁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ବିଷାକ୍ତ କରିବାର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖା ଯାଏ ନାହିଁ’ ମିଶନେ ବିଷୟବ୍ୟାଳପୁର ଔଷଧ ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟାପକ ତବଳରେ ଏତମଣ୍ଡି ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ “ଏ ବିଷୟରେ ଯେତେ ଦୂର ଗବେଷଣା ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହୋଇଥାଏ ତହିଁରେ ଏହି ସିବାନ୍ତ ହୋଇ ଥାଏ ଅଛି ଯେ ଏଲୁମିଳମ ପାଦିଶାଦାଦ ବ୍ୟବହାର କଲେ ସାମ୍ପ୍ରଦୟ ସାନିର କୌଣସି ରଘୁ ନାହିଁ ଏ ବିଷୟର ଅଗନ୍ତା ମନରୁ ଦୂର କର ଦିଅ ଯାଇ ପାରେ ।”

ଲୋକ ପ୍ରଭୁ ପାରନ୍ତି ଯବ ଉପର ଲେଖିଛି ମତ ସତ୍ୟ ହୁଏ ତେବେ ଏକମିଳିମ ବାସନରେ ଶାଦ୍ୟ ଘର୍ଷିବା ବନ କରି

ଦେଲେ ଅସୁଖ ଲେକ ସୁଖ ହେଉଛି କିପରି? ୧୯୩) ମଣି-
ହାରେ ଲିଙ୍ଗଶ୍ଵା କୂପର ଏହି ପ୍ରକାର ରିପୋଟ ପ୍ରକାଶ କରି-
ଅଛନ୍ତି । ଏହାର ଉତ୍ତରରେ କହା ଯାଇ ପାରେ ଯେ ଆଜି
କାଳ ସାଧାରଣ ଚକିତ୍ସାରେ ଦେଖା ଯାଉ ଅଛି ଯେ ରୋଗୀର
ଚକିତ୍ସା ସମୟରେ କୌଣସି ନୂତନ ପ୍ରତିକାର ଆରମ୍ଭ କଲେ
କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଭଲ ଫଳ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଅସ୍ଵକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ
ନୂଆ ପ୍ରତିକାର ସାରା କିଛି ଫଳ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏ ଦେଶରେ ଓ
ବିଦେଶରେ ଅନେକ ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର କାରଣାନା ଅଛି ।
ସେଠାରେ ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ରୋଗୀର ନୂଆ ନୂଆ ନୂଆ ଔଷଧ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ହୁଏ । କେତେକ ଚକିତ୍ସକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂଆ ନୂଆ ପ୍ରତିକାର ସାରା
ଭଲ ଫଳ ପାଇନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଉ କେତେକ ଚକିତ୍ସକ ଏହି ପ୍ରକାର
ନୂଆ ନୂଆ ପ୍ରତିକାର ସାରା ଭଲ ଫଳ ପାଇନ୍ତି ନାହିଁ । ତଥାତ
ଏହିପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାରା ଯେ ବାସୁଦେବ ଉପକାର ହୁଏ ତହିଁରେ
ପରିବହି ନାହିଁ । ଏଲୁମିନମ ବାସନର ବ୍ୟବହାର ବନ୍ଦ କରି-
ଦେଲେ ସାପ୍ତିର ଯେଉଁ ଉନ୍ନତ ହୁଏ ତାହା ଠିକ୍ ଉକ୍ତ ନୂଆ
ପ୍ରତିକାର ପର । ଏବିଷୟ ବୁଝାଇବା ବଡ଼କଟିନ । କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ
ମୟ ମୂଳ୍ୟ ନାହିଁ ତାହା ନୁହେଁ । ଶାର ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟର
ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ପୃଷ୍ଠାର ସର୍ବ୍ୟତା ଆରମ୍ଭ ସମୟରୁ
ଅନେକ ଚକିତ୍ସକ ମନର ବିଶ୍ଵାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଚକିତ୍ସା
କୁଠୁ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଅନେକ ଗବେଷଣା ସାର ସ୍ଥଳର
ଦାର ଅଛି ଯେ ଏଲୁମିନମ ନିର୍ମିତ ରୋଷାଇ ବାସନ ବ୍ୟବହାର
ଦେଲେ କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ତଥାତ ଏଲୁମିନମ
ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହାର ବନ୍ଦ କରି ଦେଲେ ରୋଗୀର ଯେ ସାପ୍ତି
ଦ୍ୱାରା ହୁଏ ତାହା କେବଳ ମାନହିକ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ହୋଇ ଥାଏ । ଯଦି
ତାକୁରଙ୍କର ବିଶ୍ଵାସ ହୁଏ ଯେ ଏଲୁମିନମ୍ ବାସନ ବ୍ୟବହାର
ସାର ସାପ୍ତି ହାନିର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଛି ତେବେ ତାହାର ବ୍ୟବହାର
ବନ୍ଦ କରି ଦେଲେ କେତେକ ରୋଗୀଙ୍କ ସାପ୍ତିର ଉନ୍ନତ ହୋଇ
ପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାକୁରଙ୍କ ଧାରଣା ଉପରେ ଏହା ନିର୍ଭର
କରେ । ଏହା କେବଳ ମାନହିକ ବଳରୁ ଜାତ ହୁଏ । ଅଉ
ଗୋଟିଏ କଥା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନର ହୋଇ ଅଛି ଯେ ଏଲୁମିନମ

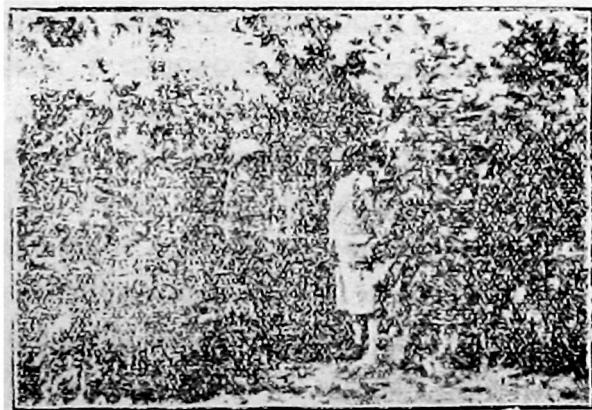
ବାସନରେ ଜୀବ୍ୟାଦି ରାନ୍ଧିର ଖାଇଲେ ଦେହରେ ପୁଣ୍ଡିକିଷ୍ଣ ବ୍ୟବ (Cancer) ହୁଏ । ଏପରି କଥାର ଉଭାବନ ଅଛକ-
ଜନକ । “ବେନସର” ବା ପୁଣ୍ଡିକିଷ୍ଣ କାହିଁକି ହୁଏ ତାହା ଏ
ପୟେନ୍କ୍ରୋଫ୍ଟ, ବିଶେଷ ଭ୍ରବରେ ଜଣା ଯାଇ ନାହିଁ । ଗତ କେତେକ
ବର୍ଷ ହେଲା ଏ ଶେଷର କର୍ମମାନେ ସେ ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁ
ଅଛନ୍ତି । ରାସାୟନିକ ଉପାୟରେ ଦେହରେ “କାନସେର”
ଉତ୍ସାଦନ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ହେଉଥିଛି । ଅଲକାତରା ଓ
ଦରର ଅଳକୁ ସାରା ବୁଦ୍ଧିମ ଉପାୟରେ ‘କାନସେର’ ଜାତ
ହୋଇ ପାରେ ବୋଲି ଜଣା ଯାଇ ଅଛି । ‘କାନସେର’ ବ୍ୟବକୁ
ପର୍ଯ୍ୟାକ୍ଷା କର ତାହାର ଉତ୍ସାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଏହି
ଉପାୟରେ ବୁଦ୍ଧିମ ‘କାନସେର’ ବ୍ୟବ ଉତ୍ସାଦନ କରା ଯାଉ-
ଅଛି । ଯଦି ଏଲୁମିନମ ମିଶ୍ରିତ ପଦାର୍ଥ ସାର ‘କାନସେର’
ବ୍ୟବ ଜାତ ହୋଇ ପାରିବା କଥା ସତ୍ୟ ହୋଇ ଥାନ୍ତା ତାହା-
ହେଲେ ଯେଉଁମାନେ ଅଲକାତରା ସାରା ମୁଣ୍ଡ ଦେହରେ
‘କାନସେର’ ଜାତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁ ଅଛନ୍ତି ଏଲୁମିନମ
ସେମାନଙ୍କର ବତ କାମରେ ଲାଗନ୍ତା । ଏଲୁମିନମ ବ୍ୟବ-
ହାର କଲେ ‘କାନସେର’ ହେବ ଏହା ନିର୍ବୋଧତାର କଥା ।
ଶେଷ କଥା ଏହି ଯେ ଏଲୁମିନମ ନିର୍ମିତ ବାସନ ରୋଷାଇ
କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ସାପ୍ତି ହାନିର ଅଶକ୍ତ ନାହିଁ ।
ଏଲୁମିନମ୍ ଲବଣ ଖାଇଲେ ରକ୍ତ ଓ ସ୍ଥାପୁମାଧରେ ତାହାର
ଅଛ ସାମାନ୍ୟ ଅଂଶ ପ୍ରବେଶ କରେ । ଏଲୁମିନମ୍ ଲବଣର
ବିଶେଷତ୍ତ୍ଵ ଏହି ଯେ “ଇଞ୍ଜେକସନ” ସାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦ ପରି-
ମାଣରେ ଶାର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ନ କରାଇଲେ ଏହା ସାରା
କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଲୁମିନମ ବାସନରେ ରୋଷେର
କଲେ ପ୍ରତି ଦିନ ଏକ ପ୍ରେନର ଅଛ ସାମାନ୍ୟ ଅଂଶରୁ ଅନ୍ଧକ
ଏଲୁମିନମ୍-ଲବଣ ଖାଦ୍ୟରେ ମିଶେ ନାହିଁ । ଏହି ସାମାନ୍ୟ
ଅଂଶରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛ ସାମାନ୍ୟ ଅଂଶ ଶାର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ
କରେ । ଏହା ସାରା କୌଣସି କ୍ଷତି ହୁଏ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ
ହୋଇ ଅଛି ।

.....

ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପୁଣୀ ।

ଡକ୍ଟର ଏବଂ ସିଦ୍ଧକ୍
ଇନ୍‌ଡିପନ୍‌ଡ୍ରେଟ୍ ଅତିଶ୍ୟାମ, କୃତିପଦା ।

ପୃଥ୍ବୀର ନାନା ସ୍ଥାନରେ ଲୋକେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲ କାଟି ରୂପ ବାସ ଆରମ୍ଭ କରିବାରୁ ଜଙ୍ଗଲ ଫିଲେ ଫିଲେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା ଦେଖି ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା କରିବାର ଉପାୟ ଅବଳମ୍ବନ କରେ । ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରତା ବୁଝି ଯାଇ ପୃଥ୍ବୀର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶର ଲୋକେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷର ଆବଶ୍ୟକତା ଯୀକାର କର ଅଛନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ଉପକାର ହୁଏ । ଯେଉଁଠାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଆଏ ସେଠାରେ ବର୍ଷା ଓ ବାତ ଦ୍ୱାରା ମାହି ବିଶାଖ ପରିମାଣରେ ଥୋଇ ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ଓ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ବାଲ ଉଛି ଅସି ତିଆ ବାନି ହରେ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ହେଉଥିରୁ ହରଣା ଓ ନାଲମାନଙ୍କରେ ଚକର ଆହାର ରହିଥାଏ, ଭାଙ୍ଗିରେ ଓ ତ ରହେ ଓ ମଧ୍ୟ ବାହୁଦିନର ନିୟମିତ ହୁଏ ।

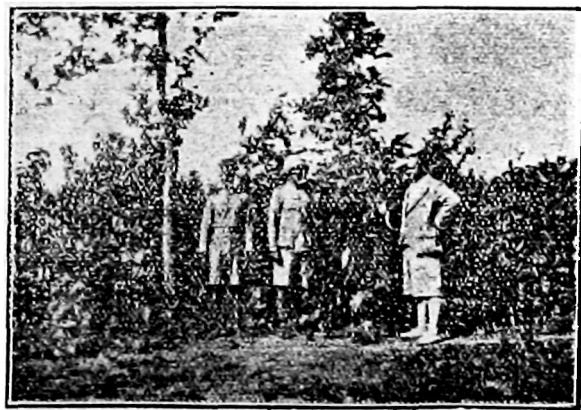
ଖୁଣ୍ଡା ଜଙ୍ଗଲର “କପିସ” ଚକତା ନ ୧ ମୂର ।

ଜଙ୍ଗଲ ବୁଢ଼ି ଓ ରକ୍ଷାର ଉପାୟ ନ କଲେ ଶେଷକୁ ଦେଶ ଜଙ୍ଗଲ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଯିବାର ସମ୍ଭବ । ଅଛବବ ଦେଶରୁ ଯେଥର ଏକା ବେଳକେ ଜଙ୍ଗଲ ନାହିଁ ହୋଇ ନ ଯାଏ ତହିଁର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉପରି ।

ଭାରତ ବୃଷିପ୍ରଥାନ ଦେଶ । ରୂମି ଓଦା ନ ରହିଲେ ଓ ଭଲ ବର୍ଷା ନ ହେଲେ ରୂପ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ଭଲ ବର୍ଷା ହୁଏ ଓ ରୂମି ଓଦା ରହେ । ବହୁତ ବର୍ଷା ହେଲେ ଯର ଦ୍ୱାରା ଓ ଜମି ବାତୀ ଜଳ ସ୍ତୋତ୍ରର ରୂପି ଯାଇ

ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ପାଣି ସ୍ତୋତ୍ର ପ୍ରବଳ ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ରୂପ ସକାଶ ହଳର ସତ୍ତା, ଯର ଦ୍ୱାରା ପାଇଁ କାଠ, ଗୋରୁ ମରୁଷିଙ୍କ ପାଇଁ ତରା ଭୂମି ସହଜରେ ମିଳି ପାରେ । ମୋଟ କଥା ଏହି ଯେ ପ୍ରଜାର ରୂପ ବାସର ସୁବିଧା ଓ ଗୋରୁ ଗାଇଙ୍କ ଚରିବାର ସୁବିଧା ଏମାନ ଜଙ୍ଗଲରୁ ମିଳେ ।

ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ଭଲ ବର୍ଷା ହୁଏ, ଦେଶର ଜଳବାୟୁ ସାପ୍ତ୍ୟକର ହୁଏ ଇତ୍ୟାଦି କଥା ବିଜ୍ଞାନର ବିଷୟ । କେବଳ ଏହି ବିଜ୍ଞାନ-ବିଷୟକ ପୃଷ୍ଠରେ ଯେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ନୁହେଁ । ପ୍ରାଣୀ ଲୋକେ ଯେଥର ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ନିୟମିତ ରାବରେ ଜାଲିବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ କାଠ ପାଇଁ ପାରିବେ ସେହି ପୃଷ୍ଠରେ ମଧ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଯେଥର ମୂଳଧନକୁ ଖରଚ ନ କରି କେବଳ ସୁଧକୁ ଖରଚ କଲେ ମହାଜନୀ କାରିବାର ବୁଢ଼ ଯିବାର ରୂପ ନ ଆଏ ସେହି ପର କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଜଙ୍ଗଲକୁ ମୂଳଧନ ସ୍ଵରୂପ ରଖି ତାହା ସାହାଯ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ବୁଢ଼ କରି ସେହି ବୁଢ଼

ବୁଢ଼ା ଜଙ୍ଗଲର “କପିସ” ଚକତା ନ ୧ ମୂର ।

ଅଂଶକୁ ଖରଚ କଲେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଜଙ୍ଗଲ ରହି ଥିବ ଓ ପ୍ରଜା-ମାନେ ମଧ୍ୟ ଖରଚ ପାଇଁ ସୁବିଧାରେ କାଠ ପାଇଁ ଥିବେ । ଏହି ପର କଟକଣା କରିବା ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷାର ଉତ୍ସବ ଉପାୟ ।

ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ମୁଁରଭଣ୍ଡ ଶ୍ରେଷ୍ଠ-ଜଙ୍ଗଲରେ କି ରଳ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଯାଇଥାରୁ ତହିଁର ଟିକିଏ ସୁଚନା ଏଠାରେ

ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପ୍ରକା ।

ଡାକ୍ତର ଏତ୍ ସିଦକ୍
ମୁଦ୍ରାରତ୍ନ ଅଞ୍ଚଳୀଷ୍ଟ, କପ୍ପିପଦା ।

ଶୃଷ୍ଟିକର ନାନା ସ୍ଥାନରେ ଲୋକେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲ କାଟି ଶୂଷ୍ଟ ବାବ ଆରମ୍ଭ କରିବାରୁ ଜଙ୍ଗଲ ଫିଲେ ଫିଲେ କରି ଯିବାର ଦେଖି ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା କରିବାର ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବ । ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରୀତା ବୁଝି ଆର ଶୃଷ୍ଟିକର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶର ଲୋକେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷନ ଆବଶ୍ୟକତା ହୀକାର କରି ଅଛନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ପ୍ରକାର ହୃଦୀ । ଯେଉଁଠାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଥାଏ ସେଠାରେ ବର୍ଷା ଓ ବୁଝି ଜଳ ଦ୍ୱାରା ମାଟି ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଥୋଇ ଯାଏ ପାଇଁ ନାହିଁ ଓ ମଧ୍ୟ ଯେଠାରେ ବାଲ ଉପି ଅର୍ଥ ଅର୍ଥ ତିଥି ବାନ୍ଧି ହେବାର ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ହେବାରୁ ହରିଗା ଓ ନାଳମାନଙ୍କରେ କୁଳି ଆହାର ରହିଥାଏ, କୁଳିର ଓ ତ ରେହି ଓ ମଧ୍ୟ ବାହାର ଗଛ ନିଯିମିତ ହୁଏ ।

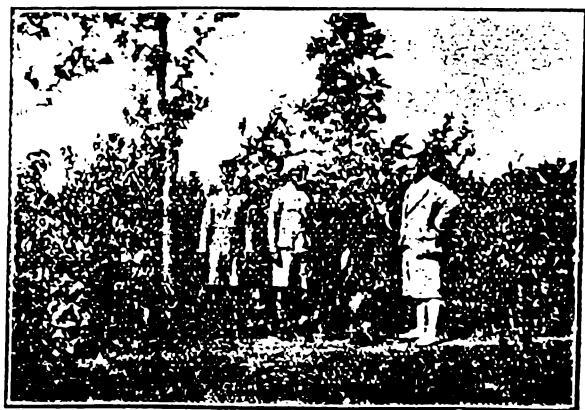
ଶୃଷ୍ଟିକର “କପିସ” କବତା ନ ୧ ମୂର ।

ଜଙ୍ଗଲ ବୃଦ୍ଧି ଓ ରକ୍ଷାର ଉପାୟ ନ କଲେ ଶେଷକୁ ଦେଶ ଜଙ୍ଗଲ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଯିବାର ସମ୍ଭବ । ଅଛିବି ଦେଶରୁ ଯେଥର ଏକା ବେଳକେ ଜଙ୍ଗଲ ନିଷ୍ଠ ହୋଇ ନ ଯାଏ ତହିଁର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉପରି ।

ଭରତ କୃଷିପ୍ରଧାନ ଦେଶ । ଭୂମି ଓଦା ନ ରହିଲେ ଓ ଭଲ ବର୍ଷା ନ ହେଲେ ଶୂଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ଭଲ ବର୍ଷା ହୃଦୀ ଓ ଭୂମି ଓଦା ରହେ । ବହୁତ ବର୍ଷା ହେଲେ ଏଇ ସ୍ଵାର ଓ ଜମି ବାଢ଼ୀ ଜଳ ସ୍ଥୋତ୍ରର ରାସି ଯାଇ

ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ପାଣି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ଶୂଷ୍ଟ ସକାଶେ ହଳର ସତ୍ତା, ଏଇ ତାଆର ପାଇଁ କାଠ, ଗୋବୁ ମରଣ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଚରା ଭୂମି ସହଜରେ ମିଳି ପାରେ । ମୋଟ କଥା ଏହି ଯେ ପ୍ରଜାର ଶୂଷ୍ଟ ବାସର ସୁବିଧା ଓ ଗୋବୁ ଗାଇଙ୍କ ଚରିବାର ସୁବିଧା ଏ ମାନ ଜଙ୍ଗଲରୁ ମିଳେ ।

ଜଙ୍ଗଲ ଥିଲେ ଭଲ ବର୍ଷା ହୃଦୀ, ଦେଶର ଜଳବାୟୁ ସ୍ଥାନ୍ୟକର ହୃଦୀ ଇତ୍ୟାଦି କଥା ବିଜ୍ଞାନର ବିଷୟ । କେବଳ ଏହି ବିଜ୍ଞାନ-ବିଷୟକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ନୁହିଁ । ଶ୍ଵାମୟ ଲୋକେ ଯେଥର ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ନିୟମିତ ଭବିତର ଜାଲିବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ କାଠ ପାଇ ପାରିବେ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରେ ମଧ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଯେଥର ମୂଲଧନକୁ ଖରଚ ନ କରି କେବଳ ସୁଧକୁ ଖରଚ କଲେ ମହାଜନୀ କରିବାର ବୁଦ୍ଧି ଯିବାର ରୂପ ନ ଥାଏ ସେହି ପରି କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଜଙ୍ଗଲକୁ ମୂଳଧନ ସୁରକ୍ଷା ରଖି ତାହା ସାମାଜିକରେ ଜଙ୍ଗଲ ବୃଦ୍ଧି କରି ସେହି ବୃଦ୍ଧି

କୁଅମରା ଜଙ୍ଗଲର “କପିସ” କବତା ନ ୨ ମୂର ।

ଅଂଶକୁ ଖରଚ କଲେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଜଙ୍ଗଲ ରହ ଥିବ ଓ ପ୍ରଜା-ମାନେ ମଧ୍ୟ ଖରଚ ପାଇଁ ସୁବିଧାରେ କାଠ ପାଇ ଥିବେ । ଏହି ପରି ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷାର ଉତ୍ସବ ଉପାୟ ।

ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ମୁଦ୍ରାରତ୍ନ ଶ୍ଵେତ-ଜଙ୍ଗଲରେ କିମି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଯାଇବା ଉପରିଷଦ ତହିଁର ଟିକିଏ ସୂଚନା ଏଠାରେ

ଦିଆ ଯାଉ ଅଛି । ଜଙ୍ଗଲ ବୃକ୍ଷ ସକାଶେ ଜଙ୍ଗଲ ବୃକ୍ଷଦର
ଶ୍ଵେତ କର ସିବାର ଆୟୋଜନ ହେଉଥାଏ । କପଟିଅଦା ସବ୍ଦି-
ରିଜନ୍ଦର ଜାଳଣୀ କାଠ ରିଜର୍ ଜଙ୍ଗଲରେ ‘କପିସ’ ଚକତା
ନିୟମରେ କାଠ କାଟିବାର କଟକଣା କର ଯାଉଥାଏ ।

ଏ ଇଲକାର ରିଜର୍ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗେର ଭାବରେ ଅନେକ
କାଠ ଯାଉଥିଲା । ଏଥିଲାଗି ଫରେଷ୍ଟ କର୍ମଗ୍ରହାନ୍ତି ଅନେକ
କଣ୍ଠ ପଡ଼ୁ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ପରେ ଏହା କିଛି ନୀତି କଥା
ନୁହେଁ । ସବୁ ସ୍ଥାନର ଫରେଷ୍ଟ କର୍ମଗ୍ରହାନ୍ତିକୁ ଏହି ପର
ଅନେକ ପ୍ରକାର କଣ୍ଠ ସହିବାକୁ ପଡ଼େ । ଜଙ୍ଗଲରୁ କିମ୍ବା ଉଠ-
କାର ମିଳିଲ ତାହା ବୁଝି ନ ପାର ଅଛି ଲୋକେ < ରଳ
ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଯାହା ସାରା ସେହି ଇଲକାର କର୍ମଗ୍ରହା-
ନ୍ତିକୁ ବିଶେଷ ହରିବାରେ ପଢ଼ିବାକୁ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କର୍ମଗ୍ରହା-
ନ୍ତି ସେ ସବୁ ସହି କାର୍ଯ୍ୟ କର ଥାନ୍ତି । ଲୋକେ ଯେତେ
ଦିନ ଯାଏ ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରିତା ଭଲ କର ବୁଝି ନାହାନ୍ତି
ତେବେ ଦିନ ଯାଏ ସେମାନେ ଏହିପର ଅନ୍ଧ କରୁ ଥିବେ ।
କିନ୍ତୁ ଜଙ୍ଗଲର ଉପକାରିତା ବୁଝି ପାରିଲେ ସେମାନେ ଜଙ୍ଗଲ
ରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।

ଜାଳବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ଲୋକଙ୍କର ସବୁ
ଦିନେ କାଠ ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ ଜାଳଣୀ କାଠର ରିଜର୍
ଜଙ୍ଗଲରେ ତିନ ବର୍ଷ ହେଲା ‘କପିସ’ ଶାତରେ କାଠ କାଟିବା
ବିଭବସ୍ତ୍ରା ବର୍ତ୍ତା ଯାଉଥାଏ । ତୁଳୁର, ଖୁଣ୍ଡା, କୁଆମର, ବେଳକୁଟି
ଥାଉଡ଼ା ଓ ତୁଳୁଳା ଏ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷକୁ ‘କପିସ’
ଚକତା ଖୋଲ ଯାଏ । ଜଙ୍ଗଲର ଯେଉଁ ଅଂଶରୁ ଲୋକେ
କାଠ କାଟି ପାରିବେ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର ଯାଉଥାଏ ତାହାକୁ
‘କପିସ’ ଚକତା ବୋଲି ଯାଏ । ସେଠାରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାପରେ
ଗଛର ମୂଳ ରଖି କାଠ କାଟିବାକୁ ହୁଏ । ତାହାହେଲେ ସେହି
ମୂଳରୁ ଗଜା ବାହାର ପୁଣି ଗଜା ହୁଏ । ପ୍ରତିଥିକ ଇଲକାରେ
ଏହି ନିୟମ କର ଯାଇ ଥାଏ ଯେ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଯେଉଁ ‘କପିସ’
ଚକତାରୁ କାଠ କଟା ଯିବ । ୦ ବର୍ଷ ପରେ ସେହି ଚକତାରୁ
ପୁନର୍ଷ କାଠ ଯାଇ ପାରିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ୧ମ, ୨ୟ, ୩ୟ ଏହି
ଦ୍ରମରେ ୦୩ କପିସ ଚକତା କରାଯାଇ ସେହି ଦ୍ରମରେ ବର୍ଷକୁ
ଗୋଟିଏ ଲୋକାଏ ଚକତାରେ କାଠ କଟା ହେବାର ସ୍ଥିର
ହୋଇ ଥାଏ । କୋତିଏ ବର୍ଷ ପରେ ଶେଷ ଚକତାରେ କାର୍ଯ୍ୟ
କରିବ । ୧୯ ବର୍ଷ ବେଳକୁ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ଚକତାରେ
କାଠ କଟା ଅରମ୍ଭ ହୋଇ ଥିଲା ପୁନର୍ଷ ସେହାଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟ
ଅରମ୍ଭ ହେବ । ଏହିପର ପ୍ରତି ୦ ବର୍ଷରେ ଥରେ ଲୋକାଏ

ବେଳ ବୁଲ ଅସୁ ଥିବ । ତାହାହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚକତାରେ
ଥରେ କାଠ କଟା ହୋଇ ସେଠାରେ ଅର ଥରେ କଟା
ହେବାକୁ । ବର୍ଷ ଲୁଗିବ । ଅତିବା ଥରେ କଟା ହୋଇ-
ଥିବା ଚକତାରେ । ବର୍ଷ ପରେ ପୁନର୍ଷ କଟା ହେବା ଭଲ
କାଠ ବଢ଼ି ଥିବ ।

ଏହି ଜଙ୍ଗଲର ସାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚକତା ପାଖରେ ଥିବା ଗ୍ରାମ
ବାସିମାନେ ଶେଷ ଶେଷ ରଳା ଓ ଜାଳଣୀ କାଠ ପାଇ ପାରିବେ ।
କିନ୍ତୁ ଏହା ସାରା ପ୍ରତ୍ୟେକ କେନ୍ଦ୍ରି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ
ପରିମାଣରେ କାଠ ମିଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, କାରଣ କେତେକ
ଲୋକରେ ଜଙ୍ଗଲ କେବଳ ନାମ ମାତ୍ର ଥାଏ । ଖୁଣ୍ଡା ଗୋଟିଏ
ବଢ଼ି ପ୍ରଗନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ୧୦ାରେ ବର୍ଷକ କାଠ ଖରଚ ପାଇଁ କେବଳ
୫୦ ରେତେ ଜଙ୍ଗଲର କଟକଣା ହୋଇ ଥାରେ । ଏଥିରେ
ସେଠା ଲୋକେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର କାଠ ପାଇ ପାରିବେ
ନାହିଁ । ‘ଆମର ଅବସ୍ଥା ଏହାଠାରୁ ଖରପ । ୧୦ାରେ ୧୫୦
ରେତେ ଜଙ୍ଗଲ ବାର୍ଷିକ ଖରଚ ପାଇଁ ରଖା ହୋଇ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ
ସେଠା ଲୋକଙ୍କ ଖରଚକୁ ଏହା ଅକୁଳାଶ ହେବ । ଆମ୍ବମାନଙ୍କ
ହାତରେ ଏଥିର ପ୍ରତିକାର ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେତେ ଜଙ୍ଗଲ
ଅଛି ତହିଁର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ବନୋବପ୍ରତି କର ଯାଇ ଯେତେ ଦୂର
ସୁରଥାର ସମ୍ଭବ ତାହା କର ଯାଇଥାଏ ।

ଯେଉଁ ସ୍ଥାନର ଲୋକେ ଜଙ୍ଗଲକୁ କାଟି ପ୍ରାୟ ଶେଷ କରି
ଦେଇ ଥିଲେ ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କର ପୁଣ୍ୟ ନିବୋଧ-
ତାର ଫଳ ଦ୍ରୋଘ କରୁ ଥାଇନ୍ତି । କୁଆମର କପିସ ଚକତାରେ
କାଠ ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ସେଠା ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି
ଚିହ୍ନର ପଢ଼ ଯାଏ ତାହା ଦେଖିଲେ ଅମ୍ବ କହିବା କଥା ସମସ୍ତେ
ସହଜରେ ବୁଝି ପାରିବେ । ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷା ସାରା କେତେ ଦୂର
ଉପକାର ହୁଏ ତାହା <ବେ ଲୋକେ କିନ୍ତି କିନ୍ତି ବୁଝି ପାରୁ
ଥାଇନ୍ତି ।

କପିସ ଚକତାର ବନୋବପ୍ରତି ହେବାରୁ ଲୋକଙ୍କର କେତେ
ସୁରଥା ହୋଇ ଥାଏ ତାହା ସେମାନେ ଜାରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁ
'ପ୍ରୋଟେକ୍ଟେଡ' ଜଙ୍ଗଲରୁ ଲୋକେ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଠ କାଟି
ବ୍ୟବହାର କରୁ ଥାଇନ୍ତି ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଅଂଶମାନ ରକ୍ଷା
କରିବା ଲୁଗି ନିବେଦନ କରିବା କିମ୍ବା ପରେଷ୍ଟ ବର୍ତ୍ତମାନ ରକ୍ଷା
କେତେ କାଠ କଟା ରକ୍ଷାର ଯେପରି ବନୋବପ୍ରତି କରିବେ ସେଥିରେ
କୌଣସି ଅପର ନ କରିବା ସେମାନଙ୍କର ଉପର ।

କପଟିଅଦା ସବ୍ଦିରିଜନରେ ‘କପିସ’ ପ୍ରଥାର କାର୍ଯ୍ୟ ସାରା
ଆଶାନ୍ତରୁପ ଫଳ ହୋଇଥାଏ । ଖୁଣ୍ଡା ଓ କୁଆମରରେ କପିସ

ମୁନ୍ଦୁରହଙ୍କ ଗୋଟେଇ ।

ତକତାରେ ଥିବା ଜଗଳ କାଟିବା ପରେ କଟା ହୋଇ ଥିବା ଗଛ
ମୂଳରୁ କି ପରିମାଣରେ ଗଛା ବାହାର ଅଛି ତାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ
ତାଳିକାରୁ ଜଣା ପଡ଼ିବ ।

ପ୍ରଜା ଓ ଜଗଳ ମଧ୍ୟରେ ସନିଷ୍ଠ ସମ୍ବନ୍ଧ । ପ୍ରଜା ଓ
ଜଗଳ ମଧ୍ୟରେ କିପରି ସମ୍ବନ୍ଧ ତାହା ଆମେରକାର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ
ଗ୍ରନ୍ତକାର ଅଛି ସଂକ୍ଷେପରେ ଏହି ପର କହି ଅଛନ୍ତି :—

କପିଷ ଚକତାର ନାମ ।	କେର୍ତ୍ତ ବର୍ଷରେ ଜଗଳ କଟା ହେଲା ।	କେତେ ସମୟର ଜନା ।	ଗଛା ଗଛର ମୂଳର ଦେଶ ।	ମୂଳରୁ ଆଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେ ଉଚ୍ଚ ।
ଖୁଣ୍ଡା କପିଷ ଚକତା ୧ ନମ୍ବର	୧୯୭୨-୭୩	ପ୍ରାୟ ୧୯ ମାସ	୮୨ ଉଚ୍ଚ	୧୭ ଫୁଟ
କୁଆମର କପିଷ ଚକତା ୨ ନମ୍ବର	୧୯୭୨-୭୩	ପ୍ରାୟ ୧୦ ମାସ	୨ ଉଚ୍ଚ	୧୧ ଫୁଟ ୨ ଇଞ୍ଚ
କୁଆମର କପିଷ ଚକତା ୩ ନମ୍ବର	୧୯୭୩-୭୪	୧ ବର୍ଷ ୧୧ ମାସ	୧୨ ଉଚ୍ଚ	୧୭ ଫୁଟ

ଠିକ ନିୟମ ଅନୁଷ୍ଠାରେ କପିଷ କରି ଗୋରୁ ମର୍ଦ୍ଦି ପ୍ରକଳ୍ପ ପଶୁଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଓ ଅଗ୍ନି ରୟରୁ ରକ୍ଷା କରିବାରୁ ଉପର ଲୋକିତ ପରିମାଣରେ ଗଛା ବାହାର ଅଛି । ପ୍ରଜା ଓ ପରିବହନ ଲିଙ୍କକା ପକ୍ଷରେ ଏ ଫଳ ଅଣାପରିବ ।

ଜଗଳ ପକ୍ଷରେ କହିବାର ଏହି ଯେ ଜଗଳକୁ ଧ୍ୟାପ କରି ଦେବା ଅନୁଚିତ । ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କହିବାର ଏହି ଯେ ଧୋନିକର ଦେଶର କାଠ ପାଇବାର ଅବସାନ ହୁଏ ତହିଁ ପଢ଼ି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଉଚିତ ।

ମୁନ୍ଦୁରହଙ୍କର ଲଥିପାଦା ସମୟରେ ଅମୋଦ ପ୍ରମୋଦର ଚୁଣ୍ଡ ।

ଖାଦ୍ୟାପଯୋଗୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାର ପାଇନ ଓ ବ୍ୟବସାୟ ।

ଆର୍. ଏଲ୍. ପାଣ୍ଡି,

ମେଡେଟିଶନ୍, ଇଉନାଇଟେଡ୍ ପ୍ରିନ୍ଟିଂ ଏସ୍ପେଶନ୍ ।

ଭାରତବର୍ଷକୁ କୁକୁଟ୍ ପ୍ରକ୍ରିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାର ଅଦସ୍ତାନ ବୋଲି କହା ଯାଇ ପାରେ । ସେ ଜାଗପୃଷ୍ଠା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାରେ ପ୍ରଥମେ ଭାରତରୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ଯାଇ ଥିବାର ଅନୁମାନ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଏ କଥାର ପ୍ରକ୍ରିତ ତତ୍ତ୍ଵ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାଣିବା କଠିନ ।

ଭାରତର ସର୍ବ୍ୟତା କୁକୁଟ୍ ପୁରୁତନ ଗ୍ରନ୍ତମାନଙ୍କରେ କୁକୁଟ୍ ପ୍ରକ୍ରିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାର ବିଷୟ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଉଚ୍ଛ୍ଵେଶ ଥିବାର ଦେଖା ଯାଏ । କୁକୁଟ୍ରର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରତିଶର୍ଷ ଅମରକୋଷ ଅଭ୍ୟାନରେ ମିଳେ । ଯଥା:— କାର୍କବାବୁ, କାଳିଜୀ, ତାମ୍ରବୁଦ୍ଧ, ଶିଖଶ୍ରୀକ ଇତ୍ୟାଦି । ଏ ଜାଗପୃଷ୍ଠା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାରେ ନିଃ ଦ୍ୱାରା ଭୂର୍ଭୁ ଖୋଲ ତହିଁରୁ କାଟ ପ୍ରକ୍ରିତ ରକ୍ଷଣ କରନ୍ତି ବୋଲି ଏ ମାନଙ୍କୁ “ବିଦ୍ଧିର” କହା ଯାଏ ।

ଅୟୁଦେବ ବିଶାରଦ ଚରକ କୁକୁଟ୍ ମାୟର ଗୁଣ ଏହି-ପର ଲେଖି ଅଛନ୍ତି:— ସେମାନଙ୍କର ମାୟ ସ୍ମୃତି, ଉଷ୍ଣ, ବୃଷ୍ଟି, ସ୍ଵର ବୋଥନ, ବଲ୍ୟ, ବାତହର ଓ ସେବନ ।

ମୁୟର ମାୟର ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ଚରକ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । ସେ କହନ୍ତି:— ମୁୟର ମାୟ ଖାଇଲେ ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି, ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତି, ପରିପାକ ଶକ୍ତି, ବୃଷ୍ଟି, ଅୟୁ ଓ ସ୍ଵର ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ । ଏହା ବାସ୍ତବ-ନାଶକ ଓ ସାମ୍ପ୍ରେଦିତ ।

‘ଭାବ ପ୍ରକାଶ’ ନାମକ ଅଭି ଶ୍ରୀଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅୟୁଦେବ ଗ୍ରନ୍ତରେ କୁକୁଟ୍, ତତ୍ତ୍ଵର ପ୍ରକ୍ରିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାର ମାୟର ଗୁଣ ଲେଖା ଆଛି । ତତ୍ତ୍ଵ ଗ୍ରନ୍ତକାର ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତକ, ଲବ, ତତ୍ତ୍ଵ, କୁକୁଟ୍ ପ୍ରକ୍ରିତକୁ “ବିଦ୍ଧିର” ସଂଜ୍ଞା ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମତରେ ଏ ଜାଗପୃଷ୍ଠା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାର ମାୟ ସୁମାରୁ, କେଶ ବର୍ଷକ, ଦିଦୋଷ୍ୱାରୀ ଓ ରତ୍ନ ।

ସୁପ୍ରଦୀପ ପଣ୍ଡିତ ଗୁଣକାରୀ ଲେଖାରେ ମଧ୍ୟ କୁକୁଟ୍ ବିଷୟ ଉଚ୍ଛ୍ଵେଶ ଆଛି । ସେ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ଯେ କୁକୁଟ୍ରଠାରୁ ଗୁରୁ ଶୋଷି ବିଷୟ ଶିକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ ନ ଯଥା:—

(୧) ପ୍ରବତ୍ର ଉଠିବା, (୨) ସ୍ତ୍ରୀ ସନ୍ତୁନାଦିକୁ ସଙ୍ଗରେ ସେନ ଖାଇବା, (୩) ସୁନ୍ଦର ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ଓ (୪) ଅପଣା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିପଦ୍ଧତି ରକ୍ଷା କରିବା । ଗୁଣକାରୀ ଶ୍ରୀପୁ: ଶର୍ତ୍ତ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଜୀବିତ ଥିଲେ ।

ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ରକ୍ତ ସମୟରେ ରକ୍ତ, ଜମିଦାର

ପ୍ରକ୍ରିତ ବତ ଲୋକମାନଙ୍କର କୁକୁଟା ଲାଗେଇରେ ବତ ସୋଇକ ଥିଲା । କୁକୁଟା ଲାଗେଇ ବିଷୟରେ ଅରଜିତା ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ସେମାନେ ବେତନ ଦେଇ ଅପଣା ପାଖରେ ରଖି ଥିଲେ । କୁକୁଟା ପ୍ରକ୍ରିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକାର ରେଗର ଚକିତ୍ସା ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ବୁଣ୍ଟ ଜଣା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦୂର୍ବାଗ୍ୟର କଥା ଯେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟ କାହାରକୁ ଏ ଚକିତ୍ସା ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ନ ଥିବାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବିଷୟରେ ଲୋକେ ବିଶେଷ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।

କେତେକ ଉଦ୍‌ବ୍ରାତା ଲାଗିଥିବ ଗ୍ରନ୍ତରେ ଲେଖା ଅଛି ଯେ କୁକୁଟା ସମୟ ଜାଣି ପାରେ । ରତ୍ନ ସମୟ ବୁଝି ରବ ଦିଏ । ଭଣ୍ଟା କାଳ ହେବା ମାତ୍ରେ କୁକୁଟା ରବ ଛଳରେ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଯଶ ଶାନ କରେ । ପ୍ରବାଜ କୁକୁଟା ତାକରୁ ଯେ ନିଦରୁ ଉଠେ ସେ ଦିନ ଯାକ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ରହେ ବୋଲି ଲୋକଙ୍କ ବିଶାସ ।

କୁକୁଟାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଂଶରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗୁଣ ଥିବାର କଥିତ ଅଛି:— କୁକୁଟା ମୁଣ୍ଡର ଜଟାକୁ ଶୁଖାଇ ତାହାର ଚିର୍ଷ କୌଣସି ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଲେ ତାହାର ମନ ଅଭ୍ୟାସ ଥିଲେ ଶତ ଯାଏ । କୁକୁଟାର ପିତ୍ର ଅଶୀରେ ଲଗାଇଲେ ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି ଶକ୍ତି ବିତରି ଓ ଲହୁଗୀ ସଙ୍ଗରେ ମିଶାଇ ତାହା ଖାଲ ପେଟରେ ଖାଇଲେ ମାନସିକ ରେଗ ଭଲ ହୁଏ । କୁକୁଟା ତେଣାର ହାତକୁ ଦେହରେ ବାନିଲେ ପାଇ ଜ୍ଵର ଶୀଘ୍ର ଯାଏ ଓ ଅଞ୍ଚାରେ ବାନି ଯୋଡ଼ା ଚିର୍ବିଲେ ଚିର୍ବିବା ଲୋକଙ୍କ ଥକା ଅପେ ନାହିଁ । କୁକୁଟା ପେଟରେ ଯେଉଁ ଷେଷ ବାଲଗରତା ଥାଏ ତାକୁ ପାଗଳ ଲୋକର ବେକରେ ବାନିଲେ ତାହାର ପାଗଳ ପଣ ଶୀଘ୍ର ଯାଏ । କୁକୁଟା ରକ୍ତକୁ ମହୁ ସଙ୍ଗରେ ଖାଇଲେ ପୁରୁଷଙ୍କ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ।

କୁକୁଟା ପାଇବା ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଧର୍ମାନୁମୋଦିତ ନ ଥିବା ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ କମତା କମି ଯିବାରୁ ଭାରତରେ ଏ ବ୍ୟବସାୟର ବିଶେଷ ଉନ୍ନତ ହୋଇ ପାଇଲା ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ବ୍ୟବସାୟଟି ଅଛି ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ଥିବାରୁ କୁକୁଟାମାନଙ୍କୁ ଭଲ କର ଖୋଇ ଆଳନ କରିବାର କଟକଣ ଯଥୋତ୍ତମ ଭବରେ ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯେଉଁଠି ଇହା ସେଠି ତର ଗୁଲ ଖାନ୍ତି । କୌଣସି କୌଣସି ଠାରେ କେହି କେହି ଦିଘୁ କର ଥାନ ଗୁଲ ମୁଠାଏ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ପ୍ଲାନରେ ତାହା ମଧ୍ୟ ପାନ୍ତି ନାହିଁ । ତିମଟାଏ

ଓ মা-ং-স হেলে খণ্ডে শিআ যিব কেবল এহি বিৰুদ্ধৰে
লেকে প্ৰাপ্তি কুকুত্তা পোষন্তি । দিনু কুকুত্তামানে কিপৰি
ৱেগ শূন্য হেবে ও ষেমানিকৰ আকাৰ কিপৰি বৃষ্টি
হেব ষে বিষয়ৰে খেমানে বিশেষ যন্ত্ৰ কৰন্তি নাহি ।

ଏହି ମୂଳ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିବ କୁ ଏ ଦେଶରେ କୁନ୍ତା-
ମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଶକ୍ତି ନିରାନ୍ତ୍ର ଶ୍ରୀଶ ହୋଇ ଯାଇ ଅଛି ।
ସେମାନଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ରେଗ ଧରୁଛି । ମଡ଼କ, ବିଷ୍ଣୁଚିକା, ଜୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକଟି
ରେଗରେ ପଲକୁ ପଲ କୁନ୍ତା ମର ଯାଉ ଅଛନ୍ତି । ଏ ଦେଶର
କୁନ୍ତାମାନେ ଯେଥର ଦୁରବିଦ୍ୱାରେ ଥାନ୍ତି ତାହା ବିରୂର
କଲେ ବୁଝି ଯିବ ଯେ ବିଦେଶୀ କୁନ୍ତା ଅଟ୍ୟକ୍ଷା ଏ ଦେଶର
କୁନ୍ତା ଅଞ୍ଚଳ କଣ୍ଠ ସହିଷ୍ଣୁ । ସେମି କୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ଭାବରେ ପାଲନ
କରି ଯାଉ ନ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଅକାର ବିତ ହୋଇ ପାରୁ
ନାହିଁ ଓ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତ୍ରକୁ ଡିମ୍ ପ୍ରସବ କରିବାର ଶକ୍ତି
କମି ଯାଇ ଅଛି ।

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଖାଦ୍ୟାପଯୋର୍‌ ଗୁଡ଼ ପାଇତ ପଣୀମାନ
ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାବରେ ମିଳନି—

ଜଙ୍ଗଳୀ କୁକୁତା ପରି ଦେଖି ଯାଉ ଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର
ଗୃହ ପାଳିତ କୁକୁତା । ତାହାର ଟେଜନ ବାଲେଶ୍ଵର ଦେଇ
ସେଇ ବା ତହିଁ ରୁ ଟିକିଏ ବେଣି । ଏ ଜାମୟ କୁକୁତା ବନ୍ତ
ବତ ତିମ୍ବ ପ୍ରସବ କରନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ବୁନ୍ଦ ତିମ୍ବ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

(୧) ଅସଲ କୁକୁଡା—ଏ ଜାଗଯୁ ପଣ୍ଡି ଆଜି କାଲି
ଅନ୍ତର୍ମାଳା ସଂଖ୍ୟାରେ ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମଥରୁ ପାଗା,
ଚିଟାଗଣୀ ଓ କରକନାଥ ପ୍ରଥାନ । ପାଗା ଜାଗଯୁ କୁକୁଡା
ଶାଇବାକୁ ଭଲ କିନ୍ତୁ ଅଛୁ ତିମ୍ବ ପ୍ରସବ କରେ । ଚିଟାଗଣୀ
କୁକୁଡା ଶାଇବାକୁ ଭଲ ଓ ମଥ ଉଛିଷ୍ଟ ତିମ୍ବ ପ୍ରସବ କରେ ।
କରକନାଥ କୁକୁଡାର ଅଣି, ମେ, ରକ୍ତ ସବୁ କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ । ଏ
ଜାଗଯୁ କବତା ସଂଖ୍ୟା ଦ୍ରିମଣଃ କମି ଯାଇ ଅଛି ।

(*) ଅଧୁନକ ସ୍ଥତରେ ପାଲିତ କୁକୁଡ଼ା ପ୍ରତ୍ଯତି ପଣ୍ଡିତ ପଣ୍ଡିତ ଏ ସବୁ କୁକୁଡ଼ା ଅମେରକା ଓ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଜାତ ଓ ବନ୍ଦିତ । ସେମାନଙ୍କ ମଞ୍ଚରେ ହାତ ସ୍ଵିପର ଲାଲ କୁକୁଡ଼ା ଲେଗହର୍ଷୀୟ ମାନନକ୍ଷା ପ୍ରତ୍ଯତି ପଥାନ ।

ଏ ମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖି କୁକୁଡା ଯୋଗରେ ଯେଉଁ
କୁକୁଡା ଉପର ହୃଦୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଆକାର ବଢ଼ ଓ ସେମାନେ
ଅନେକ ଛମ୍ବ ପ୍ରସବ କରନ୍ତି ।

ଏହି ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ଚତେଇ ଛାଡା ହିଁସ, ବଦକ, ଟଙ୍କା ଗିନିକବତା ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟ ଏ ଦେଶରେ ମିଳନି ।

ଅଧ୍ୟନକ ଶାଦେୟପଯୋଗୀ ପଶ୍ଚିମାରେ ଥୋବିଲୁ ରେଗ-
ସର୍ଷ, କଳା ମାର୍ଗନକା, ରେଡ ହୀତର ଲାଲ କୁକୁତା ଏ
ଦେଶରେ ବିଶେଷ ପରିଚିତ । ଏମାନେ ଭାଗତର ଛଳବାୟୁ
ସହ ପାରନ୍ତି ।

ଖାଦ୍ୟାପଯୋଗୀ ଗୃହ ପାଳିତ ପକ୍ଷିମାନଙ୍କୁ ପାଳିବା ଓ
ସେମାନେ କିମ୍ବା ରଲ ତିମ୍ ପ୍ରସବ କରିବେ ତହିଁର କଟକଗା;
କରିବା ସକାଶେ ଘରତରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ
ହୋଇ ଥିଲୁ:—

(୧) ରାଷ୍ଟ୍ରୀଠାରେ ଗୋଟିଏ ପୋଲଟ୍ଟୀ ଫାର୍ମ । (୨) ପଞ୍ଜାବ, ବଙ୍ଗ, ବିହାର ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର କୁଣ୍ଡ ବିଭାଗ ସଂଗ୍ରହ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଫାର୍ମ । (୩) ଭାରତୀୟ ପୋଲଟ୍ଟୀ ସଂଗ୍ରହ ଶାଖା ସମିତିମାନ ଯଥା:—(କ) ଦକ୍ଷଣ ଭାରତୀୟ ଶାଖା, (୧) ବିହାର ପ୍ରଦେଶ ଶାଖା, (ଗ) ବୃକ୍ଷଦେଶର ଶାଖା । (୪) ପ୍ରାକ୍ତିକୁ ମିଶନ “ପୋଲଟ୍ଟୀ” ସଂଗ୍ରହ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସମିତିମାନ ଇଟାନିକିଆର-ସମିତି, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶ-ସମିତି, ବିହାର-ସମିତି । (୫) କବିବର ତାତ୍କାର ରିଶାନ୍ତ ନାଥ ଠାକୁର ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ଖୋଲା ଯାଇ ଥିବା “ପୋଲଟ୍ଟୀ” ସମିତି ।

ଭାରତୀୟ ଶାଖାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାଣ୍ଡିର, ବରୋହ
ହାଇଦୁବାଦ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ରାଜ୍ୟର କୃଷି ବିଭଗ ସଂ
ପୋଲଟୀ ଫାର୍ମର ଶାଖାମାନ ଯୋଗ ହୋଇ ଥିଲା ।

ବିନ୍ଦୁପୂର ବ୍ୟବସ୍ଥା:—ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନେ ଏଇ ଏଇ କୁକୁତା ପ୍ରତ୍ଯେକ ଖାଦ୍ୟାପଯୋଗୀ ଚଣେଇ ସଂଗ୍ରହ କରି ବିନ୍ଦୁମାନେ ଭାଲୁ ଭାଲୁ ସହରକ ପଠାନ୍ତି ।

ରେଇରେ ପଠାଇବାକୁ ହେଲେ ତମ ପାଣ୍ଡଳ ସକା
ସାଧାରଣ ରେଇ ମାସୁଲିର ଅର୍ଥ ପଡ଼େ । କିନ୍ତୁ ଜିଅନ୍ତା କୁହି
ପଠାଇବାକୁ ହେଲେ ବହୁତ ଖରଖର ପଡ଼େ । ତଣ୍ଡଣୁ ଏ ବି-
ସାୟ କରିବାକୁ ଲୋକଙ୍କର ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହ ଜନ୍ମ ନାହିଁ । ୧୦
ଓ କୁକୁତା ବିନ୍ଦୁରେ ମୂଲ୍ୟର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବନନା ନିଃ
ନାହିଁ । ବତ ବତ ତମର ମୂଲ୍ୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅସ୍ଵର୍ଦ୍ଧ
ପ୍ରତି କୁକୁତାର ମୂଲ୍ୟ ଛା ଅଣା ଠାରୁ ବାର ଅଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ହୋଇ ଆଏ । ଏ ବ୍ୟବସାୟର ଅଞ୍ଚଳିକାଙ୍ଗ ଲାଇ ପଇକାରିମାତ୍ର
ପାର ଥାଏ ।

ବୁଦ୍ଧା ବ୍ୟବସାୟ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେ ଗୁଡ଼
ପରିବଳକ ଅଛି:—

(୧) ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ନିଷେଧ ଥିବାରୁ ଗ୍ରାମର ଅଧ୍ୟ-
କାଂଶ ଲୋକେ କହିବା ମାଂସ ଖାଣି ନାହିଁ । ବିଶେଷତଃ

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକେ ନିରାମିଷ ଦେଖା ।

(୧) କୁକୁଡ଼ା ପ୍ରତିତି ଚଢ଼େଇକୁ ଦିଗନ୍ତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ପାଲିଲେ ବ୍ୟବସାୟରେ ଭଲ ଫଳା ଦେବ ନାନା ସାଥୀରଙ୍ଗେ ଲୋକେ ଜ୍ଞାନି ନାହିଁ ।

(୨) କୁକୁଡ଼ାମାନଙ୍କର ଗେଗ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ

କଳିବାୟୁର କି ପ୍ରଭାବ ତହିଁର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହେଉ ଛି ।

(୩) ବିଜ୍ଞାନ ଭଲ କଟକଣା ନାହିଁ । ରୋଗପ୍ରୟୁକ୍ତ କୁକୁଡ଼ା ଓ ପ୍ରାଣବିଜ୍ଞାନ କଟକା ବିଷୟରେ ନିଷେଖ ସୂଚକ ନିୟମ ନାହିଁ । ଏହାବାରମାନେ ମଧ୍ୟ ଏ ବିଷୟରେ ଉଦ୍‌ବାଧିନ ।

ଭାରତର ପ୍ରକାର ସମ୍ବନ୍ଧି ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଶୌଲେନ୍ଟ୍ ପ୍ରଥାଦ ବସୁ,
ପୁରୁଷଙ୍କର, ଅର୍କିଟେକ୍ଚରିକ୍ ନି ଡିପାଟମେଣ୍ଟ, ମୟୁରଭାଙ୍ଗ ଶେହେଠ ।

ଦେଶ୍ୟକୁ ପ୍ରତିତତ୍ତ୍ଵ ସମ୍ବନ୍ଧି ପ୍ରମାଣ ଅବଳିକୁ ନିରଗେପାଇଁ
ଦ୍ଵରି ତମାନେ ମିଷତ, ମେଷୋପଟାମିଆ ଓ ତ ରଯାର ସଭ୍ୟତାକୁ
ଭାରତବର୍ଷର ସଭ୍ୟତା ଅଧେଶ ପ୍ରତିତନ ବୋଲି ମନେ
କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରଦେଶର “ମନ୍ଦେଶ୍ଟିବାରେ” ନାମକ
ପୁରାତନ ନଗର ଅବଶ୍ୟକ ହେବା ପରେ ସେମାନଙ୍କର ସେହି
ପୂର୍ବ ମତ ପରିବର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଥାଏ । ଇତର ପ୍ରତିତତ୍ତ୍ଵ
ବିଭାଗର ବୃତ୍ତ ପୂର୍ବ ତାଇରେକର ସର ଜନ ମର୍ଗଲଙ୍କ ଲେଖାରୁ
ଜ୍ଞାନାମାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ଖୁବି ପୂର୍ବର ବର୍ଷ ସମୟକୁ ଭାରତବାସୀମାନେ
ତମା, ସୁନା, ରୂପା ପ୍ରତିତ ଧାରୁର କାରାଗର କାମ ଉତ୍ତମ ରୂପେ
ଜାଣି ଥିଲେ । ଶିଖା ଓ ଟୀନ (ରଣା) ର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ
ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣା ଥିଲା । ରଣା ମିଶ୍ରଣ ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ କଂସା
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁ ଥିଲେ । ଧନୀ ଲୋକେ ବନ୍ଧୁମୂଳ୍ୟ ଧାରୁ ଓ
ତମାରେ ଅଳକାର କରି ପିନ୍ତୁ ଥିଲେ କିମ୍ବା ଦାନ୍ତ ଓ
ରହାଦିରେ ସୁଜ୍ଞାତାରେ କରି ବ୍ୟବହାର କରୁ ଥିଲେ । ଗର୍ବା
ଲୋକେ କର୍ତ୍ତା ଓ ମାଟି ନିର୍ମିତ ଗହଣା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ଖୁବି ପୂର୍ବ ଭାରତର ଅକ୍ଷ୍ୟା କିଥର ଥିଲା
ତାହା ଜଣିବାକୁ ହେଲେ ତପ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ରତ୍ନ
ସାହୁତ୍ୟାଦ ଗ୍ରହରେ ଯେଉଁ ସବୁ ପୁରାତନ କଥା ଓ କଂବଦନ୍ତ
ଲିପିବନ୍ଦ ହୋଇଥାଏ ତାହାର ଉପରେ କିରାର କରିବା ଛୁଟା
ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଖୁବି ପୂର୍ବ ଖୁବି ପୂର୍ବ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅର୍ଥାତ୍ ମୌର୍ଯ୍ୟ ବଣିଷ୍ଟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଶାସନ କାଳ ଆରମ୍ଭ
ପ୍ରସ୍ତୁତ, ମଧ୍ୟ ଭାରତ ବିଷୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ବନ୍ଧ ମିଳେ ନାହିଁ ।
ବିଦେଶୀୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ପ୍ରଥମେ ଧାରମ୍ୟର ରାଜା
ଦେଶ୍ୟ (ଖୁବି ପୂର୍ବ-୨୮-୨୯) ଭାରତ ବିଷୟରେ କେତେକ

କଥା ଉଛେଇ କରି ଥିବାର ଜ୍ଞାନାମାର । ସେ ସିନ୍ଧୁ ଉପତ୍ୟକାରୁ
ର ମାସ୍ତୁଳ୍ୟ ରୁକ୍ତି କରି ତହିଁରେ ଜ୍ଞାନ ଶାସନ କର୍ତ୍ତା ନିୟମକୁ
କିମ୍ବା ଥିଲେ । ଏହି ନୂଆ ପ୍ରଦେଶ ତାଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ
ସଂତୋଷକାରୀ କିମ୍ବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ଏଠାରୁ ସେ ପ୍ରାୟ ୨୫୫ ମହାନ
(୨୮ ମିଶ୍ରେତତ୍ୟେଷ) ସୁନା ବାର୍ଷିକ କର ସ୍ଵରୂପ ପାଉଥିଲେ ।
ଏହି କାମ ରେ ‘ଭୁରଦାସ’ ନାବାସୀ କ୍ଲେବିଅସ ତାଙ୍କ
'ଶ୍ରୀକା' ନାମକ ପୁପ୍ରକରେ ଭାରତର ଧନ ବିଷୟରେ ଯାହା
ବର୍ଣ୍ଣନା କର ଅଛନ୍ତି ତାହା କାନ୍ତନିକ ଗନ୍ଧ ପର ବୋଧ ହେବ ।
ସେ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଗୋଟିଏ ହରଣ ତଳେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ
ଅବଳକ ଗୁରୁତ୍ୱ କଲାପୀ ରଖି ଦିଅ ଯାଏ । ସେହି ହରଣାରୁ
ଦେଇପୁନା ପଣି ପର ଅଧ୍ୟ ଆପେ ହରବାରୁ ତହିଁରେ ଉକ୍ତ
କବଶୀ ସବୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଏ । ଭାରତରେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁର
ବ୍ୟବହାର ହେଉ ଥିବା କଥା ମଧ୍ୟ ସେ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ।

ଏହା ପରେ ଗ୍ରୀକ ଦୂର ‘ମେଗେସଥନେ’ କି ଲେଖାରୁ
ହରତ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅନେକ କଥା ଜ୍ଞାନ ଯାଏ । ସେ ପାଠଲୀପୁରୀ
ନଗରର ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ଅଛନ୍ତି ତାହା ସେହି ପୁରାତନ
ଦଜ୍ଞାନାମାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଷୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ । ତାଙ୍କ ଲେଖାରୁ
ଜ୍ଞାନ ଯାଏ ଯେ ପାଠଲୀପୁରୀ ନଗରର ଦେର୍ବିର୍ୟ ୫ ମାଇଲ ଓ
ପ୍ରତ୍ୟେ ୨୦ ମାଇଲ ଥିଲା । ନଗରର ଶୁଭ ପଟରେ କାଣ୍ଡ ନିର୍ମିତ
ପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀର ଓ ପ୍ରାଚୀର ଦେହରେ ୨୪ ଗୋଟି ଦ୍ୱାର ଥିଲା ।
ନଗରରେ ୫୨୦ ଗୋଟି ଉଚ୍ଚ ଶୁମକ ଥିଲା । ରାଜ ପ୍ରାସାଦର
ଅଧ୍ୟକାଣ ମୁନ୍ଦ କାଣ୍ଡ ନିର୍ମିତ ଏବଂ ପ୍ରମାଣିତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜତତ ଓ ସର୍ବ
ନିର୍ମିତ ଲଜା ଓ ରୌପ୍ୟ ନିର୍ମିତ ପଶୀରେ ମଣ୍ଡିତ । ମହାରାଜାଙ୍କ
ବେହରଣ ବା ସବୁଗୁଡ଼ରେ ଅନେକ ସୁନାର ବାସନ, -ରାତ୍ର ଖଚିତ

ତମ୍ଭା ବାସନ ଓ ନକସାଦାର ଉଛୁଷ୍ଟ ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁ ପ୍ରକଳ୍ପ ସେ ଦେଖି ଥିବାର ଲେଖି ଅଛନ୍ତି । ମହାରାଜାଙ୍କ ପାଇକିଟି ମୁକ୍ତା ହାଲର ଓ ଜରିଦାର ଉଛୁଷ୍ଟ ଲୁଗାରେ ମଣ୍ଡଣି କରି ହୋଇ ଆଏ ।

ଅର୍ଜୁକଜାଣ୍ଟର (ସିକନ୍ଦର) ଙ୍କ ଭାରତ ଅନ୍ଧମଣ ପରେ ତାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଓ ତପୂରେ ବୈଦେଶିକ ଅଗମ୍ବନମାନେ ଭାରତର ବିଷୁଳ ବିଭବ କଥା ବିଦେଶରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାରୁ ବିଦେଶୀୟମାନେ ଭାରତ ଅନ୍ଧମଣ କଲେ । ପରେ ମୁଣ୍ଡଳମାନମାନେ ଭାରତ ଅନ୍ଧମଣ କରି ଜୟ କଲେ । ମୁଣ୍ଡଳମାନମାନେ ପ୍ରଥମେ ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପଞ୍ଚମ ଅଂଶ ଅନ୍ଧମଣ କରି ଦେଶରୁ ଓ ମନ୍ଦର ମାନଙ୍କରୁ ଅନେକ ଧନ ସନ୍ତୋଷ ଲୁଟ କରି ନେଇ ଗଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗଜମାର ସୁଲତାନ ମାମୁଦକ ଅନ୍ଧମଣ ପ୍ରଥାନ । ୧୦୦୧ ଖୁଣ୍ଡାଭରେ ମାମୁଦ ଜୟ-ପାଲଙ୍କୁ ପରସ୍ତ କରି ଯେଉଁ ଧନ ଲୁଟ କରି ନେଇ ସ୍ଵର୍ଗରେ ତହୁ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ରହ ଜତିତ ୨୭ ଗୋଟି ସୁନାର ହାର ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ହାରର ମୂଲ୍ୟ ୮୮୦୦୦ ଟଙ୍କାର (୮୫୦୦୦ ପାରଣ) ବୋଲି ସେ ସମୟର ରହୁ ବିଶିକମାନେ ସ୍ତର କରି ଥିଲେ । ୧୦୦୨ ଖୁଣ୍ଡାଭରେ ସେ ଭ୍ରାମ ନାମକ ଦୁର୍ଗରୁ ୨୦୦୦୦୦ ସ୍ତର ମୁଦ୍ରା (ଅନାର), ୨୦୦ ମହଣ ସୁନା ଓ ରୂପାର ବାସନ, ୨୦୦ ମହଣ ସୁନା, ୨୦୦ ମହଣ ରୂପା ଖଣ୍ଡ, ଏବଂ ଖାର ମାଣିକ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପ ରହୁ ୨୦୦ ମହଣ ନେଇ ଯାଇ ଥିଲେ । ଆନେଶ୍ଵରରୁ (୧୦୧୧ ଖୁଣ୍ଡା) ଯେଉଁ ସବୁ ଶାଶି ବାଣି ଲୁଣ୍ଡିତ ଦ୍ଵବ୍ୟ ନେଇ ଯାଇ ସ୍ଵର୍ଗରେ ତହୁ ମଧ୍ୟରେ ୪୫୦ ମିଥକାଲ ଓଜନର ଖଣ୍ଡିବ ମାଣିକ୍ୟ ଥିଲା । (୧ ମିଥକାଲ = ୨୧ ଗ୍ରେନ୍) । ତାଙ୍କ ଦେଶର ଲୋକେ ଏହାକୁ ଦେଖି କହିଲେ ଏପରି ଅଭ୍ୟନ୍ତ ପଦାର୍ଥ ବଥା ପୂର୍ବେ କେବେ ଶୁଣା ନ ଥିଲା । ୧୦୨୨ ଖୁଣ୍ଡାଭରେ ମାମୁଦ ମଥୁରରେ ୫ ଗୋଟି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମିତ ମୁଦ୍ରା ପାଇ ସ୍ଵର୍ଗରେ । ସେ ମୁଦ୍ରାନଙ୍କ ଅଣି ସବୁ ଯେଉଁ ମାଣିକ୍ୟରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇ ଥିଲା ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ୫୦୦୦୦ ଟଙ୍କାର (୧୦୩୩ ପାରଣ) । ଆଉ ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରା ଦେହରେ ଯେଉଁ ନିଲାଙ୍ଗ୍ରେଜ ଥିଲା ତାହାର ଓଜନ ୪୦୦ ମିଥକାଲ । ଫେହୁ ମୁଦ୍ରାଟି ତରଳାଇବାରୁ ତହୁରୁ ୮୮୦୦ ମିଥକାଲ ଓଜନର ଅସର ସୁନା ମିଳ ଥିଲା । ଏହା ଛାତା ସେ ୧୦୦ ଗୋଟି ରୂପାର ମୁଦ୍ରାକୁ ୧୦୦ ଗୋଟି ଓଜନରେ ଲଦି ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ୧୦୨୪ ଖୁଣ୍ଡାଭରେ ସୋମନାଥ ମନ୍ଦର ଥୁଷ କରି ତହୁରୁ ୨୦୦ ସେଇ ଓଜନର ଗୋଟିଏ ସୁନାର ଶିକୁର ପାଇଥିଲେ । ଫେରପୁର

ଲେଖି ଅଛନ୍ତି, “କୌଣସି ଶାନ୍ତିକୁ ଉତ୍ସାହର ଯେତେ ଧନ୍ୟାବାଦ ଦେବୀଙ୍କ ଲୋକେ ପୂର୍ବେ କହୁ ଥିଲେ ତାହା ଠାରୁ ଅସ୍ଥକ ସମ୍ରତ ଗଜଙ୍କ ସୁଲତାନ ଠାରୁ ପାଇ ଥିଲେ” । ଜରନ-ତଳ-ମହାସିନରେ ଲେଖା ଅଛି ଯେ ସୋମନାଥ ମନ୍ଦରରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅଲୋକ ନ ଥିଲା । ମନ୍ଦର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବୀପ ଥିଲା ଥାଏ । ରହ ରାଜର କରଣ ତହୁରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧିତ ହୋଇ ତହୁରୁ ଶୁକ୍ଳ ଅଲୋକ ବାହାରେ । ସେହି ଅଲୋକ ଦ୍ୱାରା ମନ୍ଦରଯାକ ଅଲୋକତ ହୁଏ ।

ମାଲିକ କାନ୍ଦୁର (ଖୁଣ୍ଡା ୨୯୧୦) ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଲୁଟ କରି ଏତେ ଧନ ନେଇ ଯାଇ ସ୍ଵର୍ଗରେ ଯେ ତାହା କହିଲେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶାସ ହେବ ନାହିଁ । ଫେରପୁର ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ଯେ “ସେମାନେ ମନ୍ଦରରୁ ଅନେକ ଧନ ରହ ଲୁଣ୍ଡକ କରି ନେଇ ଯଥା:— ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ରହ ଖଣ୍ଡିତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମିତ ମୁଦ୍ରାମାନ ଓ ମନ୍ଦରରେ ଥିବା ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ପୂଜା ସାମଗ୍ରୀ । ମାଲିକ କାନ୍ଦୁର ତାଙ୍କ ଶତାଙ୍କ ୨୯୧ ଗୋଟି ହାତୀ, ୧୦,୦୦୦ ପୋଡା, ୫୨୦୦୦ ମହଣ ସୁନା ଓ ମଣିମୁକ୍ତାପୁର୍ଣ୍ଣ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବାକୁ ଉପହାର ଦେଇ ସ୍ଵର୍ଗରେ” । ଅହମେଦ ନଗରର ଏକ ମହଣ ୨୩୪ ପାରଣ ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ସେ ହିସାବରେ ଲୁଣ୍ଡିତ ଦ୍ରୁବ୍ୟର ପରମାଣ ୧୫୭୭,୦୦୦ ପାରଣ ହେବ । ଯଦି ଫେରପୁରଙ୍କ ସମୟର ମାନ୍ଦ୍ରାଜା ମହଣ ଧର ଯାଏ ତେବେ ତାହା ୧୪୦,୦୦୦ ପାରଣ ହେବ । (ମାନ୍ଦ୍ରାଜା ୧ ମହଣ—୨୫ ପାରଣ) । ଏହା ଅସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇ ପାରେ କିନ୍ତୁ ମନ୍ଦର ମଧ୍ୟରେ ଯେ ଅନେକ ଧନ ରହ ସ୍ଵର୍ଗରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ମୋଗର ବାଦସାମାନଙ୍କ ଧନ ରହୁ ଓ ଆତମର ଉତ୍ସାହ-ପ୍ରସିଦ୍ଧି । “କୋହନ୍ତର” ନାମକ ସୁପ୍ରେଷିଷ ହାରକ ବିଷୟରେ ଏଠାରେ ଟିକିଏ ସୁତୁନା ଦିଆ ଗଲେ ଅସଙ୍ଗତ ହେବ ନାହିଁ । କଟା ନ ହୋଇ ସ୍ଵର୍ଗରେ “କୋହନ୍ତର” ର ଓଜନ ୨୫୭ ଇଂରାଜି ‘କରଟ’ ଥିଲା । ଜଣେ ଉତ୍ସାହିତ ଦେଶର ସ୍ତର କଟାଳୀ ଏହାକୁ କାଟି ଅନେକ ଅଂଶ ନଷ୍ଟ କର ପକାଇଲା । ଆରଙ୍ଗଜେବଙ୍କ ଗନ୍ଧା ଦରେ ଟ୍ରାଇରଣ୍ଟିଆର ସେହି କଟା ହେବ ସ୍ଵର୍ଗରେ “କୋହନ୍ତର” ଦେଖି ସ୍ଵର୍ଗରେ । ତାଙ୍କ ଦେଖିବା ସମୟରେ (ଖୁଣ୍ଡା ୨୭୨୫) ଏହାର ଓଜନ ୨୮୮୨ କରଟ ଥିଲା । ୨୮୫ ଖୁଣ୍ଡାଭରେ ଏହା ଅମ୍ବାତମାରେ ପୁନର୍ବାର କଟା ଗଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ଓଜନ ୧୦୭୨ କରଟ ।

ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ବିଜୟ ନଗର ବିଷୟରେ ପତ୍ରଗୀଜ ତ୍ରମଣକାମାନେ ଅନେକ କଥା ରେଖି ଅଛନ୍ତି । ଶାକା କୁଣ୍ଡ-

ଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ଶାସ୍ତ୍ର ସମୟରେ (୧୯୨୦-୧୯୨୨ ଖୁ) ତୋମି-ଶାସ୍ତ୍ର ପୋଏସ ବିଜୟ ନଗରରେ ଥିଲେ । ବିଜୟ ନଗର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ କିପରି ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ ଥିଲୁ ତାହା ତୋମିଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖାରୁ ଓ ପରନାସ-ନବୁସିଦ୍ଧରୁ ଜଣାଯାଏ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଧୀନ ଶାକାମାନେ ତାଙ୍କୁ କର ସବୁପ ୨୦ ଲକ୍ଷ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପରଦୋଷ ଦେଉ ଥିଲେ । (୧ ପରଦୋଷ—୩୫ ଟଙ୍କା) । କୁଣ୍ଡା ନାର ଉପତ୍ୟକାରେ ଥିବା ଉଛୁଣ୍ଡ ଶାର ଖଣ୍ଡ ତାଙ୍କ ଅୟକାରରେ ଥିଲୁ । ବିଜୟ ନଗରର ବଜାରରେ ରହୁ ବଣିକମାନେ ମୁକ୍ତା, ମାଣିକ୍ୟ, ଶାର ପ୍ରକ୍ରିତ ରତ୍ନମାନ ବନ୍ଦିଯ କରୁ ଥିଲେ ।

୧୯୨୪ ଖୂଣ୍ଡାଭରେ ବାରତାସ ଯେଉଁ ବିବରଣ ଲେଖି-
ଥିଲେ ତାହା ଲିସବନ ନଗରର ପୁସ୍ତକାଳୟରେ ଅଛି । ରବଟ ସିର୍ଟେଡିଲ ତାହାର ଅନୁବାଦ କର ଅଛନ୍ତି । ତିକା ଶାକାଙ୍କ
ସିଂହାସନାରେହଣ ଉତ୍ସବ ବିଷୟ ତହିଁରେ ଏହାପର ଲେଖା-
ଅଛି:—ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଶାକା ତାଙ୍କର ପୋଷାକ ମଗାଇଲେ । ଏହାର
ମୂଲ୍ୟ ୧୦୦୦୦ “କୁରଜାଡ଼” । ଶାକାଙ୍କ କାନରେ ଥିବା
ଶାରର ମୂଲ୍ୟ ୨୦୦୦୦ କୁରଜାଦରୁ ଅୟକ । ତାଙ୍କ କାନରେ
ଥିବା ମୁକ୍ତା ୨୦୦୦୦ କୁରଜାଦରୁ ବେଣୀ । ତାଙ୍କ ମୁକ୍ତା
ସବୁର ମୂଲ୍ୟ ଖୁବ୍ ବେଣୀ ।

ଯେଉଁ ସାମନ୍ତ ଶାକାମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଶାର ଖଣ୍ଡ ଥିଲୁ
ସେମାନେ ୨୫ କରଟାରୁ ଅୟକ ଓଜନରୁ ଶାର ମହାଶାକାଙ୍କୁ
ଦେଇ ତହିଁରୁ କମ ଓଜନର ଶାର ନିଜେ ନେଉ ଥିଲେ ।
ନିଉମିଳ କହ ଅଛନ୍ତି ଯେ ସେଠାକାର ଶାର ଖଣ୍ଡ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ
ସଫୋହିଣ୍ଡ ଥିଲୁ ।

ତ୍ରୈସିଆତ ଓର୍ଟା ୧୯୯୪ ଖୂଣ୍ଡାଭରେ ବିଜୟ ନଗରରେ
ଥିଲେ । ସେ ବିଜୟ ନଗରରେ କୁକୁତାତିମ୍ ଦୂର୍ୟ ଖଣ୍ଡିଏ
ଶାର ଦେଖି ଥିବାର କହ ଅଛନ୍ତି । ଆଉ ତିନି ଖଣ୍ଡି ଶାର
ମଧ୍ୟ ସେ ଦେଖି ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଓଜନ ଯଥା ଫ୍ରମେ
୧୫୦, ୨୫୫ ଓ ୩୦୧୨ କରଟ ଥିଲୁ । ୧୯୭୫ ଖୂଣ୍ଡାଭର
ପରଜୟ ପରେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ସବୁ ରତ୍ନ ଲୁଟ ହୋଇ ଯାଇ
ଥିଲୁ ତାହା ମଧ୍ୟରେ କୁକୁତା ତମ ସବୁଶ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଏ ଶାର ଥିଲୁ ।
‘କଣ୍ଠେ’ କହ ଅଛନ୍ତି ଯେ ବିଜୟ ନଗରର ଶାକା ଏହି ଶାର
ଖଣ୍ଡ ତାଙ୍କ ଘୋଟାର ମୁଣ୍ଡ ପାଇରେ ଖଣ୍ଡି ଥିଲେ ।
କଥିତ ଅଛି ଯେ ଉକ୍ତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପତନ (୧୯୧୪) ପରେ
ମଧ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରଗିର ଶାକାଙ୍କର ତିନି ଗୋଟି ଶାରପୂର୍ଣ୍ଣ ବଢ଼ ବଢ଼
ସିନ୍ଦୁକ ଥିଲୁ । ଭାରତର ବିପୁଳ ଜୌରବ କଥା ଏଥରୁ ସହଜରେ
ଜଣାଯିବ ।

ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ।

ଶାସ୍ତ୍ରି ଏ. ପି. ଗୋପନୀ, ଏମ., ଏସ୍., ଏସ୍.ଏସ୍.,
ତାଇରେକୁର ଅଫ୍ସ୍ ଇଣ୍ଟର୍ ଇକନୋମିକ୍ ସର୍କାର, ମୟୁରଭଣ୍ଡ ଷ୍ଟେଟ୍ ।

୧୯୧୨-୧୩ ମଣ୍ଡିହାରେ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶରେ
ଲୁହା ପ୍ରକ୍ରିତ ଧାରୁର ଉପରେ କାରବାର ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯେଉଁ
ଲେଖା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଥିଲୁ ତହିଁରେ ଅନେକ କାତବ୍ୟ
ବିଷୟ ଥିବାରୁ ତହିଁର କେତେକ ଅଂଶ ପାଠକ ମାନଙ୍କ ଅବଗତ
ନିମିତ୍ତ ଏଠାରେ ଲେଖାଗଲା:—

ଭାରତର ପ୍ରାୟ ସମୟ ଲୁହା ଖଣ୍ଡ ସିଂହରୁମି କିଛାରେ
ଅବସ୍ଥିତ । ୧୯୧୯ ମଣ୍ଡିହାରେ କର ଲୁହାର ବିହିଁ ମାନା ପତ
ଯାଇ ଥିବାରୁ ଉକ୍ତ ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କରୁ ମିଶ୍ରିତ ଲୁହାର ଅମଦାନି
ଶତକତା ୫୦ କମି ଯାଇ ଥିଲୁ; ଅର୍ଥାତ ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କରୁ କେବଳ
୫୮-୫୦୦ ଟଙ୍କା ମିଶ୍ରିତ ଲୁହା ବାହାର କରି ହୋଇ ଥିଲୁ ।

ପଥର କୋଇଲ, ମିଶ୍ରିଲୁହା, “ମେଣାନିଷ” ଓ ଗେଣ୍ଟୋ
ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତିର ପରମାଣରେ ମିଳେ ସେଠାରୁ ଅନ୍ତ ଦୂରରେ
(ଜାମସେବପୁର ଠାରେ) ଟାଟା କୋଷାନାର ଲୁହା କାରଖାନା
ଅବସ୍ଥିତ । ଭାରତର ଇଣ୍ଟାର ଲୁହାର ଖରତ ଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ
ହେଲା କମି ଯାଇ ଥିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତରେ ଯେତେ
ଲୁହା ଖରତ ହୁଏ ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକତା ୨୨ ପରମାଣରେ
ଲୁହା ଦ୍ରୁବ୍ୟ କେବଳ ଟାଟା କୋଷାନ ଲୁହା ଭାରତରେ
କେବଳ ଶତକତା ୨୨ ପରମାଣରେ ବନ୍ଦିଯ ହୋଇ ଥିଲୁ ।
ବିଦେଶରୁ ଅମଦାନ ହେଉ ଥିବା ଲୁହା ଦ୍ରୁବ୍ୟ ଉପରେ ଅୟକା

ମାସୁଳ ଦୟ ଧିବାରୁ ଟାଟା କୋମ୍ପାନୀର ଲୁହା ଏତେ ଅୟକ
ବିନ୍ଦୁ ଦେଉ ଧିବାର ଅନୁମାନ ହୁଏ । ଜାମପେଦପୁରାତାରେ
ଟାଟା କୋମ୍ପାନୀର ଲୁହା-କାରଖାନାର କାର୍ଯ୍ୟ କେତେ ବିପ୍ରତି
ତାହା ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେକ ବିଷୟ ପାଠ କଲେ ସହଜରେ
ବୁଝୁ ଯାଇ ପାରବ । ୧୯୯ ମଣିହାରେ ବ୍ୟବସାୟ ମାନା
ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ କାରଖାନାରେ ପ୍ରାୟ ୪ ହଜାର ଲେକ
କାମ କରି ଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରତ୍ଯତି ସକାଶେ ପ୍ରାୟ
୧୭୮ ଲିକ୍ଷଟଙ୍କା ବ୍ୟବ୍ୟ ହୋଇ ଥିଲା । କାରଖାନାରେ ପ୍ରାୟ
୧୫ ଲିକ୍ଷଟଙ୍କ କୋଇଲା ଓ ୧୭୯ ଲିକ୍ଷଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର କରୁ
ମାଲ୍ ଡରକ ହୋଇ ଥିଲା । ୨୨୨୦୦୦ ଟଙ୍କ କିନିଷ ସେ
କାରଖାନାରେ ପ୍ରତ୍ୟତି ହୋଇଥିଲା ଓ ସେ ସବୁ ଜିନିଷ ବିନ୍ଦୁରୁ
୫୦୦୭ ଲିକ୍ଷଟଙ୍କା ଆମଦାନ ହୋଇ ଥିଲା । ଏହା ଛାଡା ଏ
କାରଖାନାରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ବାଜେ ପଦାର୍ଥ ଉପନ୍ତ ହୋଇ ଥିଲା
ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ ‘କୋକ’ ଅର୍ଥାତ୍ ପଥର କୋଇଲା ଜଳ
ସାରିଲା ଫରେ ଯେଉଁ ଅଗାର ରହି ଯାଏ ତାହା ୨୦୫୦୦
ଟଙ୍କ, ଅନ୍ତକାଟାରା ୨୦୦୦ ଟଙ୍କ, ସଲପେଟ ରମ୍ବାନିଆ ସାର
(ଖତ) ୨୦୦୦ ଟଙ୍କ ଆମଦାନ କରି ଯାଇ ଥିଲା । (ଏଠାରେ
ଏହା ଉଚ୍ଚେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ମଧ୍ୟରେ ରଞ୍ଜିତ ଗୋରୁମହି-
ଶାଗୀ, ବାଦାମ ପାହାଡ଼ ଓ ସୁଲେହେ ପାଠରୁ ଟାଟା କୋମ୍ପାନୀର
ଅୟକାଂଶ ଲୁହା ‘ଓର’ ବା ମିଶ୍ରିତ ଲୁହା ଅମଦାନ କରି
ଯାଏ-ସଙ୍ଗାଦିକ) ।

କାମସେବପୁର ଦିକଠରେ ଗୋଲମୁର ନାମକ ସ୍ଥାନରେ
ଗୋଟିଏ ଟିକ କାରଖାନା ଅଛି । ଟାଟା କାରଖାନାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ହେଉ ଧିବା ଛୟାତଳୁ ହା ଉକ୍ତ ଟିଣକାରଖାନା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ
ଅନେକ ପରିମାଣରେ ବିହୃତ ହୁଏ । ଏଠାରେ “କେବୁଲ୍”
ଅର୍ଥାତ ଲୁହା ତାରର ଦତ୍ତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଇଉରେଥ
ଓ ଜୀବାନରୁ ଅନେକ ଲୁହା ଦଉଡ଼ୀ ଆମଦାନୀ ହେବାରୁ
୧୯୯ ମଣିହାରେ ଏ ଶିଳ୍ପ ଏଠାରେ ଅନେକଂଶରେ କମି
ଯାଇ ଥିଲା ।

୧୯୯ ମଣିହାରେ ଭାରତରେ ଯେଉଁଠ ତମ୍ଭା ଉପନ୍ମ
ହୋଇ ଥିଲୁ ସେ ସବୁ ଭାରତର ମୁଖ୍ୟବଣୀ ନାମକ ତମ୍ଭା ଖଣ୍ଡରୁ
ଆମଦାନି ହୋଇ ଥିବାର ଜଣାୟାଏ । ୧୯୩୦ ମଣିହାରେ
୧୯୩୦୦୦ ଟଙ୍କା ମିଣ୍ଡର ତମ୍ଭା ଉପନ୍ମ ହୋଇ ଥିଲୁ । ୧୯୯ ମଣିହାରେ ୨୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମଳ୍ଲିଯର ୧୯୩୦୦୦ ଟଙ୍କା ମିଣ୍ଡର
ତମ୍ଭା ଉପନ୍ମ ହୋଇଥିଲା । ପରିଷ୍କୃତ ତମ୍ଭା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୧୯୪୪
ଟଙ୍କା ଓ ଉପରେଣିତ ବର୍ଷରେ ୪୦୧୭ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

ମୁଖ୍ୟବଣୀ ଖଣ୍ଡାର ମିଶ୍ରତ ତମାକୁ ପରିଷ୍କାର କରଇବା ଓ ତହିଁର
ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ସେଠାରେ ଭାରତୀୟ “କପର ଏସେ-
ମିଶ୍ରନ” ନାମରେ ଗୋଟିଏ କଷାନ ଗଠିତ ହୋଇ ଥିଲୁ ଓ
ତମା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ କାରଖାନା ମଧ୍ୟ ଥିଲା ।
ସେହି କାରଖାନାରେ ମିଶ୍ରତ ତମା ପରିଷ୍କାର କରାଯାଏ । ଉଦ୍‌ଦିନିତ
ବର୍ଷରେ ସେ କାରଖାନାରେ ୩୭୩୭ ଟଙ୍କ ଓଜନର ତମା ପଦ
ପ୍ରସ୍ତର ହୋଇଥିଲା । (ଏକ ଟଙ୍କ ପ୍ରାୟ ବାଲେଖଣୀ ୨୭
ମହିନା ସଙ୍ଗେ ସମ୍ମନି) ।

ବ୍ୟବସାୟ ମାନା ଥିବାରୁ ଓ ରୁଷ ଦେଶର ପ୍ରତିଯାଚିତ୍ତା
ମେତ୍ରକୁ “ମାର୍କେଟ୍”ର ଉପର ପରିମାଣ ବିଶେଷ କମି ଯାଇ
ଥିଲା । ଶାହାଦ ଦ ଗେଣ୍ଟ୍ରୀ ଫେଡାଶରୁ ପୂର୍ବ ଅଧେଶ ଅସ୍ଵକ
ପରିମାଣରେ ଟେଙ୍କଟୀ ଆମଦାନ ହୋଇ ଥିଲା । ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ
୨୯୮୦୦୦ ଟଙ୍କ ଟଙ୍କଟୀ ଭକ୍ତ ଖଦାଶରୁ ବାହାର କରି ଯାଇ
ଥିଲା । ଭକ୍ତିକ୍ରିତ ବର୍ଷରେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ୨୪୯୦୦୦ ଟଙ୍କ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମଦ ଜା ହୋଇ ଥିଲା । ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶର
ନାନା ସ୍ଥାନରେ ଯୁକ୍ତ, ତିନାମାଟି ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ପଥର
ମିଳେ । ସିଂହାସ୍ତରୀ ଓ କର୍ଣ୍ଣକଟବର୍ତ୍ତୀ ଖରସୁଆ ରଜ୍ୟରେ
“କ୍ୟାନାଇଛି” ନାମକ ଝଣ୍କ ପଦାର୍ଥ ମିଳେ । ସିଂହାସ୍ତରୀର
ଅନ୍ତ ପରିମାଣରେ ସୁନା ମଧ୍ୟ ଉପର ହୁଏ ।

* * *

ଭରତର କେତେକ ପ୍ରଦେଶର କୃଷି, ଶିଳ୍ପ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଭାଗର
କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଏଣ୍ଟିଗ୍ରୂପ ବିଷୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶେଷ ଅଗ୍ରହ
ପ୍ରକାଶ କରିଥାଇଛନ୍ତି । ଏଣ୍ଟି ଗ୍ରୂପ ବହୁକାଳରୁ ଆସାମରେ ହେଉଥି
ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଭାଗଜ୍ଞପୁର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ସ୍ଥାନରୁ ଭଲ
ଏଣ୍ଟି ଯୋକର ବିହନ ମିଳିବାର ସୁବିଧା ଥିବାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଗ୍ରୀମ
ଭରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ କରସିବାର ଚେଷ୍ଟା ହେଉଛି ।
ଯୁଗର ମାସ ଅର୍ଦ୍ଧରୁ ଫ୍ରେବ୍ୟାର ମାସ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଗ୍ରୀମ
ଉପ୍ରୟୁକ୍ତ ସମୟ । ଶ୍ରୀଶ୍ଵରାଳ ଏ ଗ୍ରୂପ ପକ୍ଷରେ ଅନୁକୂଳ
ନୁହେ । ରେଶମ, ଟେପ, ପ୍ରକଳ୍ପର ଏଣ୍ଟିଶ୍ଵରା ଏକପ୍ରକାର
ଯୋକର ବସା ବା କୋଶାରୁ ଉପନ୍ନ ହୁଏ । ଗବ ବା ଜଡ଼ାଗଛର
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଣ୍ଟିଯୋକର ପ୍ରଥାନ ଖାଦ୍ୟ । ସେ ସବୁ ଯୋକ ରାରେ
ରଖା ଯାଇ ପାରେ । ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶର ଜଳବାୟୁ
ଏଣ୍ଟି ଗ୍ରୂପ ପକ୍ଷରେ ଉପଯୋଗୀ । ଏ ପ୍ରଦେଶର ଅନେକ
ସ୍ଥାନରେ ଏଗ୍ରୀମ ଗୁହ ଶିଳ୍ପ ସ୍ରୂପ କରି ଯାଇପାରେ । ଏଣ୍ଟି
ଗ୍ରୂପରେ ବେଶି କଞ୍ଚି ନାହିଁ । ତାହାଙ୍କୁ କିନ୍ତୁ ଖରତ ନାହିଁ
ବୋଲି କହିଲେ ଚଲେ । ୨୦୦୦ ଡିମ୍ବର ଯୋକପରି

ସରରେ ଅବେଳିନକ ଓ ବାଞ୍ଚାମୂଳକ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କର ଥିଲେ । ତାମାଙ୍କ ମନ୍ଦରେ ବିଦ୍ୟାଲୟକୁ ଯିବାର ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଥିବା ବାଲକ-ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଶତକରା ୪୦ ଜଣ ଏବଂ ବାଲକା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଶତକରା କେବଳ ୧୦ ଜଣ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷରେ ବିଦ୍ୟାଲୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୁଅଥିବା । ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଶତକରା ୮୦ ଜଣ ବାଲକ ଓ ୧୦ ଜଣ ବାଲକା ହର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ (ଯାହାକି ଆମ ଦେଶରେ ଶିକ୍ଷାର ନିମିତ୍ତମ ସୋଧାନ) ପଦାର୍ପଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟାଲୟରୁ ବିଦ୍ୟାୟ ନିଅଥିବା । ଏଣୁ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାରେ ବିଶେଷ କ୍ଷତ୍ର ହୁଏ ଓ ଅଣିଷ୍ଟିତ ସଂଖ୍ୟା ହିମ୍ବେ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ଥାଏ । ଏଥପରି ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ବୃଦ୍ଧି ଦେବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ସହର ଅପେକ୍ଷା ଗ୍ରାମରେ ଅଣିଷ୍ଟିତ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ଯେଉଁ ଭଲ ଶିକ୍ଷା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶରେ ପ୍ରତିକିରି ହେଉଅଛି ତାହା ବାଲକମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଅଛି ଶିକ୍ଷିତ କରୁ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବା ସାହୁତ୍ୟରେ କାହିଁରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରଥମରୁ ଶ୍ରମସାଧ କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରିବାରୁ ଅଳ୍ପଧ୍ୟର ବଣିଗୃହ ହୋଇ ସେମାନେ ପରେ ଶାରୀରକ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ଦୃଢ଼ା କରନ୍ତି ଓ କୃଷି କର୍ମରେ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀ ଅନନ୍ତା ଜନ୍ମେ । ଅଛୁଟ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ବିଶେଷ ବିଲ୍ଲୀ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ।

ଭାରତର ଇତିହାସ ଓ ଅର୍ଥ ଶାସ୍ତ୍ରବିର୍କ ମିଶ୍ରର ତତ୍ତ୍ଵିତ୍ତର ଏଇତିମରିନଙ୍କ ମନ୍ଦରେ ଆଧୁନିକ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଶାଲୀ ଯୋର ବିପଦ ଜନକ ଅଟେ । ଏହି ଶିକ୍ଷା ଫଳରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ବୁଦ୍ଧି ସହରର ଜାକିଲମକ ଅତିକୁ ଅକୁଣ୍ଠ ହେଉଅଛି, କିନ୍ତୁ ସହରରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ମଧ୍ୟପରି କାର୍ଯ୍ୟ ଶୈଖରେ ସେମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରୁ ଥିବାରୁ ବିଶେଷ କ୍ଷତ୍ର ହେଉ ଅଛି । ଏ ଭଲ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଶାଲୀ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଅଭାବ ମୋତନ କର ପାରୁ ନାହିଁ ।

ଜନସାଧାରଣକର ଅବସ୍ଥା ଦୂଳନାରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କର ଦରମା ଖୁବ୍ କମ ହେଲେହେଁ ଭାରତୀୟ କୃଷକ ଓ ଶ୍ରମଜୀବ ମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ତାହା ଦୂଳହ ହୋଇଥିବା । କାରଣ ସେମାନେ ବତ କଣ୍ଠରେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କର ଅୟ ଅନିଷ୍ଟିତ ।

ଭାରତୀୟ କୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରମ୍ପେଲୁ ନିର୍ମାଣ କରନ୍ତି ଯେ ଅଭିଭାବକ ମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଅପରି ଏହି “ଯେଉଁ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଏକାବେଳକେ ଦରମା ପଡ଼େ ନାହିଁ

ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ନାନା କାରଣରୁ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୁତ ହୁଏ ତାହା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଦୂଳହ ହୋଇଥାଏ ।” ବହୁ, କାଗଜ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦରକାରୀ ଜିନିଷ ହୃଦୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥ ନେତା, ଆହୁର ମଧ୍ୟ ଯେତେ ବେଳେ ଗୋରୁ ମର୍ବି ମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନିବା ଓ ଗ୍ରେ କାମରେ ଟହଲ କରିବା ପାଇଁ ବାଲକମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ସେବେବେଳେ ଅଭିଭାବକମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଇବା ଲାଗି ଅନିଷ୍ଟକ ହୁଅଥିବା ।

ଆଧୁନିକ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଶାଲୀ ବାସ୍ତବ ପକ୍ଷରେ ଫଳପ୍ରଦ ନୁହେଁ । ଲୋକଙ୍କର କୃଷି ଶିକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ସାର କୃଷି କାମର ଶିକ୍ଷା ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ଲୋକଚକ୍ଷୁରେ ଏହା ଅନାଦୃତ ହେଉଥିବା ।

ଆଧୁନିକ ସ୍କୁଲରେ ଆଧୁନିକ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଲୟ ଗୁଡ଼ିକ ପିଲାମାନଙ୍କର “କେବଳ ଲୀଳନ ପାଳନର ସ୍କୁଲ” ହୋଇ ଅଛି ବୋଲି କହା ଯାଇ ପାରେ । କାରଣ ପିଲାମାନେ ବୟସ ପ୍ରାପ୍ତ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଷମ ହେବା ମାତ୍ରେ ସେଠାରୁ ବିଦ୍ୟା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଲୋକେ ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଶାଲୀର ଯୋର ପ୍ରତିବାଦ କଲେହେଁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଯେ ଅଶ୍ରୁ ଓ ଅସ୍ତ୍ରା ନାହିଁ ତାହା ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଶିକ୍ଷା ପାଏ ତାହାପ୍ରତି ସେମାନେ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ଆନ୍ତି ।

ଦାରଦ୍ୱୀ, ରୋଗ, ମୂର୍ଖତା, ଅଯୋଗ୍ୟତା ଏମାନେ ପରିଷ୍ଵରର ସହଚର । ଏମାନଙ୍କ ଗତ ଠିକ କର ବୁଝିବା ଛଠିନ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଥିଲେ ଅନ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଆସି ତାହା ସାଙ୍ଗରେ ଯୋଟି ଯାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତ ଉନ୍ନତ କରିବାକୁ ହେଲେ କୃଷିକ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତ ସବାଦୋବୀ ବାଞ୍ଚିଲୟ । ତାହାର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା, ସାମ୍ପ୍ରଦୟ ଓ ଶିକ୍ଷାର ଉନ୍ନତ ସକାଶେ ଏକ ସମୟରେ ଯହ କରିବା ଉନ୍ନତ ।

କେବଳ ବାଲକମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ତଳବ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ବିଷୟ ଲୋକମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅମ୍ବମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଗ୍ୟକାରୀ । ଗୋଟିଏ ବାଲକର ଶିକ୍ଷାର ଅର୍ଥ କେବଳ ଜଣକର ଶିକ୍ଷା, କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବାଲକାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ଜଣକ ଭବିଷ୍ୟତ ମାତାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଗଲୁ ବୋଲି କହା ସିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଗୋଟାଏ ଭାବ ପରିବାରର ଶିକ୍ଷା ।

ସେହେତୁ ଜନ ସାଧାରଣକର ଶିକ୍ଷା ଅର୍ଥ ଓ ସମୟ ସାପେକ୍ଷ ସେଥି ପାଇଁ ଅମ୍ବମାନଙ୍କୁ ବିଷୟ ମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମେ ମନୋନିବେଶ କରିବାକୁ ହେବ । ବିଷୟ ମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଗଲେ ବିଷୟରୁ କୃଷକମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ବୁଝି-

ବାକୁ ହେବ । ସେମାନେ ଯେ ଏହଜରେ ଲେଖା ପଢା ପ୍ରତି ଅନୁଭବୀ ହେବେ ନାହିଁ ଏଥରେ ଅଣୁ ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ସାଧାରଣ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଦରକାର । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କର ଅବସର ସମୟରେ ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ ଏବଂ ହିତ୍ୟାପଦେଶ ପ୍ରକ୍ରିତ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରୁ ଉପାଖ୍ୟାନ ଓ ଜୀବ କଥାମାନ ଗଞ୍ଜ ଛଳରେ କହି ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇ ପାରେ । ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟ କିମ୍ବା ମିଳ ମିଶି ଶାନ୍ତିରେ ଏକଥି ବାସ କରିବା ଉପର ତାହା ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା କରିବେ । ମାନ୍ଦିମୋକ୍ଷମା ଶୁଦ୍ଧ ସମବାୟ ସମ୍ମିଳିତ, କୁବି ଓ ପଞ୍ଚମୃତ ଆଦି ସଂଗଠନ କରି ଗ୍ରାମ୍ୟ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ବିଧାନ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ସନ୍ଧାନ ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଅବସର ପାଆନ୍ତି ସେତେବେଳେ ଉକ୍ତ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକର ଅଳ୍ପାଚାରୀ କରିବା ଉପର । ଅର୍ଥକ ଅଛି ଜୀବାରବା ପାଇଁ ଉକ୍ତ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ଟକକିବି ସାହେବରେ ଦେଖାଇ ଦେବା ଦରକାର ।

ଏହା ଛାଡା ଛଳ ସେତନ ସମ୍ମିଳିତ କେନାଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ସାହାନ, କୃଷଳବୁ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକର ଖରଦ ବିନ୍ଦୁ, ବିନନ୍ଦ,

ସାର ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଧରଣର ଲଜ୍ଜାଲ ପ୍ରକ୍ରିତର ଅମଦାନ ଓ ରପ୍ତାନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ ।

କେବଳ ଲେଖା ପଢା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ହୃଦୀ ପ୍ରାଥମିକ କୃଷି-ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗ୍ରାହିତ କରିବା ଉପର । ବରେ ତପ୍ତିର କରି ନାନା ପ୍ରକାର ସାଗ ଓ ପରିବା ଗୃଷ୍ମ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତର ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଉଥାରେ । କେବଳ କଥାରେ କହିବା ଅପେକ୍ଷା ହାତରେ କାମ କରି ଦେଖାଇବା ବିଶେଷ ଉପକାରୀ । କୃଷିଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଓଳକିଥ ସ୍କୁଲ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସୁବିଧା-ଜନକ ହେବ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ତାଙ୍କ ପିଲ୍ଲମାନେ ଦିନ ଯାଇ ସ୍କୁଲରେ ରହିବେ ଏହା ସେମାନେ ଗ୍ରହାନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖାଦ୍ୟଭାବ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟଭାବ ଏହି ବୁଝିଟି କଥା ହେଉଥିବା ସାଧାରଣତଃ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଅସମ୍ମୋଷ ଜାତ ହୋଇଥାଏ ।

ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟସରଳ ଗ୍ରାମ ବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଉପୟୁକ୍ତ ଲୋକ ବାହୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷକ କରିବା ଉପର, ତାହାହେଲେ ସେମାନେ ନିଜ ନିଜର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମର ବାଲକ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗ୍ରାହିତ ମନରେ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନ ପ୍ରତି ଅନୁଭବ ଜୀବାର ପାରିବେ ।

ଦୂଷିତ ପଦାର୍ଥ ଓ ମାଛିର ଉପଦ୍ରବ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଏମ୍ କ୍ରେ. ଚନ୍ଦ୍ରବାବୀ, ବ. ଡ., ଏମ୍. ଆଇ. ର (ଇଣିଅ) ଏମ୍. ଆଇ. ପି. (ଇଣିନ)

ଫୁଲିବାର ପ୍ରାୟ ସମୟ ସର୍ବେ ଦେଶର ଲୋକେ ଖାଦ୍ୟର ମାଦ୍ୟମ୍ୟ ବୁଝି ଅଛନ୍ତି । କି ଧନୀ କି ଦରଦୁ ସମୟେ ଖାଦ୍ୟ ସମ୍ପଦଙ୍କୁ ଅଦର କରନ୍ତି । ଖାଦ୍ୟ ରିଲ୍ ରଜିବାକୁ ହେଲେ ଏହାର ଉପର, ଗ୍ରାମର ଓ ମଧ୍ୟସରଳ ନଗରମାନଙ୍କର ମରଳା ଓ ନରମାନଙ୍କ ଭୂମି ରୁଥେ ପରିଷ୍କାର ହେବି ଅବଶ୍ୟକ । ଯେଉଁ ମାନଙ୍କ ହାତରେ ଗ୍ରାମ, ନଗର ପ୍ରକ୍ରିତର ସୁବିଧାବସ୍ଥା କରିବାର ହର ଅଛି ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ବର୍ତ୍ତମାନ < ବିଷୟରେ ପଢି ଅଛି ବୋଲି ଆମ୍ବର ବିଶ୍ଵାସ । ଉତ୍ସାହ ସିଦ୍ଧିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେକ କଥା କହୁ ଅଛି ।

ମାଛ ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣତଃ ହେବ ବସ୍ତୁ ହୁଏ । ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ମାଛ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପଶୁମାନଙ୍କର ମରଳା ଉପରେ ବର୍ଷିବାର ବିଶେଷ ସୁବିଧା ପାଇଁ ସେଠାରେ ରାଗ ଜାବାଣୁ ମାଛଙ୍କ ଗୋଡ଼

ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟର ଅହାରଦର୍ଶେ ମିଶି ସେମାନଙ୍କୁ ହେବ-ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ । ଏହର ଅଛି ନିକଟରେ ଖୋଲା ପାଇଶାନା ଥରେ ମାଛ ମରଳା ଉପରେ ବର୍ଷି ପୁନଶ୍ଚ ବରକୁ ଉପ ଅସି ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ବର୍ଷି ପଡ଼ନ୍ତି ।

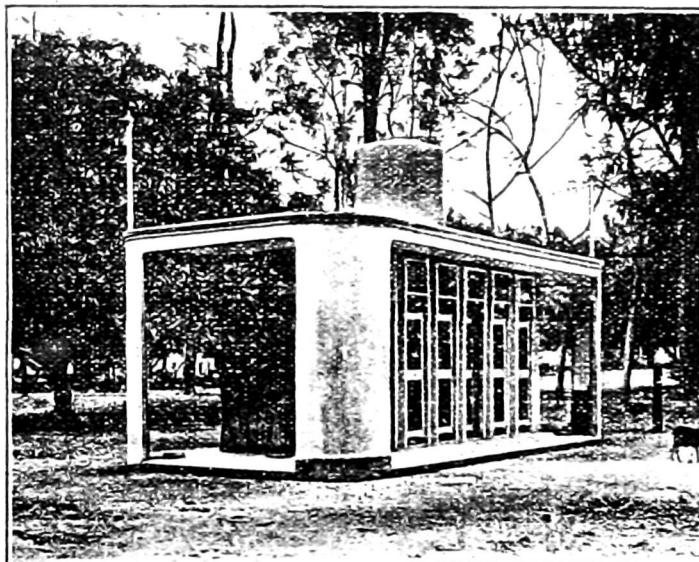
କେତେକ ବଢି ବଢି ସହରରେ କଳ ଯାଏ ଦ୍ୱାରା ପାଇଶାନାର ମରଳା ଆପେ ସଫା ହୋଇ ସିବାର ବ୍ୟକ୍ତିଗ୍ରାହିତ ଅଛି । ସେଠାରେ ପାଇଶାନା ମରଳାରେ ମାଛି ବର୍ଷିବା କଠିନ , ଯେଉଁଠାରେ ପାଇଶାନା ଏଥର ଥୋଇବାର ବଦୋବସ୍ତୁ ନାହିଁ ସେଠାରେ ଭୂମିରେଣ୍ଣୁ କୋଠାଣ୍ଟ ପ୍ରକ୍ରିଯାନରେ ସାଧାରଣତଃ ପାଇଶାନା ବିମିବାର ସୁବିଧା କରାଯାଇ ଥାଏ, ସେ ପ୍ରକାର ପାଇଶାନାରୁ ମେହେନ୍ତରମାନେ ମରଳା ସଫା କରନ୍ତି । ସଫାର ଯେଉଁ ସୁବିଧା କରାଗଲେ ମଧ୍ୟ ହାତରେ ସଫା କରିବା

ପାଇଖାନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପରିଷ୍ଠାତ ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏ ସବୁ ପାଇଖାନାରେ ମାଛ ବସିବାର ବିଶେଷ ସୁବିଧା ହୁଏ । ଘରର ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଏ ପ୍ରକାର ପାଇଖାନା ଧିଲେ ମାଛ ସାର ସହଜରେ ରୋଗ ଜାବାଣ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଓ ପାନୀୟ ଜଳରେ ପ୍ରବେଶ କର ଲୋକଙ୍କୁ କଟିଲ ବ୍ୟାସ ଗ୍ରହ କରେ । ଘର ନିକଟରେ ମଇଳା ପାଇଲେ ଘର ମଧ୍ୟରୁ ପଲକୁ ପଲ ମାଛ ଯାଇ ମଇଳା ଉପରେ ବସନ୍ତ ଓ ପୁନଃପୁନଃ ଘର ଉଚରକୁ ଉଚି ଅରି ଖାଦ୍ୟାଦି ଉପରେ ବସି ପଡ଼ନ୍ତି । ମାଛମାନେ ପୁନଃପୁନଃ ଏହିପର ସିବା ଅସିବା କରିବାରୁ ଅନେକ ରୋଗ ଜାବାଣ୍ଟ ଖାଦ୍ୟାଦରେ ମିଶି ସିବାର ସମ୍ବନ୍ଧ । ଏକ ରତ୍ନ ମାତ୍ର ମଇଳା ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ରୋଗ ଜାବାଣ୍ଟ ରହି ଥାଇବା ଯାଇ ଅଛି ।

ଗୋଟିଏ ନିଚାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନର ବିଷୟ ଏଥରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଭଲ ସଫାଇ ନିମନ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ ଜଳ ଆବଶ୍ୟକ । ଲୋକେ ବାବନ୍ତି କେବଳ ଜଳ-କଳ ସାର ଯଥେଷ୍ଟ ପାଣି ମିଳ ପାଇବ, କିନ୍ତୁ ତାହା ସବଦା ଠିକ ନୁହେଁ । ତେବେ ଜଳ-କଳସାର ମନୁଷ୍ୟର ଅନେକ ସୁବିଧା ହୁଏ ଏଥରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ମଇଳରେ ମାଛ ବସି ପାଇବାର ସୁବିଧା ନ୍ୟାବା ରକି ପାଇଖାନା ନାନା ଗଙ୍ଗରେ କରାଯାଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଅବସ୍ଥା, ଗୁରୁତର ସଂଖ୍ୟା ଓ ଗୁରୁତର ସ୍ଥବିଧି ସଂଖ୍ୟା ଓ ତୁମ୍ଭାର ବ୍ୟାସ ପରିମାଣ ଉଚ୍ଚାଦି ବିଷୟମାନ ଭାବ ତିନ୍ତୁ ଯେହା ପସନ୍ଦ ଅନୁସାରେ ଲୋକେ ଭାବୁ ଗଙ୍ଗର ପାଇଖାନା କରାଯାଇ ପାରନ୍ତି । ଏ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବନ୍ଦାବନ୍ଧ

ବାରପଦା ଉଚି ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନିମନ୍ତେ ନିର୍ମିତ ହୋଇ ଥିବା ୧୦୦ ଛତ୍ର ପାଇଁ ଅଧ୍ୟନକ ଧରଣର ପାଇଖାନା

ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ପାଇଖାନା ବା ମଳଦ୍ୟାଗର ସ୍ଥାନ ପୂର୍ବେ ଘର ନିକଟରୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହା ୧୦୦/୧୦୦ ତ ଦୂରରେ ରଖା ଯାଉଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଅକବାର ଖାଦ୍ୟାବା ପିରବା ଶୋଭବା ବସିବା ଘରକୁ ଲଗାଇଗେ ହୋଇ ପାଇଖାନା ଓ ଶାଖୁଆ ଘରର କଟକଣା କରା ଯାଉଥାଇ । ଯେଉଁସବୁ ବିଜଳା, ଗ୍ରାମ୍ୟବସ୍ଥା, ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ କାରଖାନାବୁନ୍ଦମାନ ଅଧୁନକ ଗଙ୍ଗରେ ନିର୍ମିତ ହେଉଥାଇ ସେ ସବୁରେ ପାଇଖାନାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉତ୍ତର୍ମାତ୍ର ସ୍ଥବିଧି ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଗଙ୍ଗର ପାଇଖାନା ବର୍ତ୍ତମାନ କିମ୍ବା ତାହାଦ୍ୟାବା ମାଛର ଉପଦ୍ୱବିବିଶେଷ ଭାବରେ କମି ନାହିଁ । ଅଧୁନକ ସୁଗରେ ପାଇଖାନାର ସୁବନୋବସ୍ତ ଯେ

ନିଯମ ସବୁ ଯାଗାରେ ଖଟି ପାଇବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ପାଇଖାନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରା ଯାଉ ନା କାହିଁକି ତହିଁରେ ପ୍ରଥାନ ଲକ୍ଷ ଏହି ହେବ ଯେ ପାଇଖାନରେ ମଳ ପଢିବା ମାତ୍ରେ ତାହା ଏପରି ଅଛନ୍ତି ଭାବରେ ରହିବ ଯେ ତହିଁରେ ମାଛ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ସୁବିଧା ନ ଥିବ ।

ଏ ପ୍ରକାର ପାଇଖାନାର ଗଠନ-କୌଣସି ଅନୁସାରେ ତାହାର ନାନା ପ୍ରକାର ନାମ ହୋଇଥାଇ । ସେ ସମୟ ନାମ ଏଠାରେ ଲେଖିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ରେଲ ଶ୍ଵେଷନ, ତାକ ବିଜଳା, ଶାଖାବାସ, ଗୁଷ ଘର, ସାମ୍ବନ୍ଧ ନିବାସ ଉଚ୍ଚାଦି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଅବସ୍ଥାବୁନ୍ଦିରେ ଏହିପରିପାଇଖାନାମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖକଙ୍କ ନିବାଶ ଅନୁସାରେ ମୟୁରଭଞ୍ଜର ବାଜିଥାନା ଦୀର୍ଘପଦାର ଭତ୍ତ ଇଂରାଜ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗୋଟିଏ କୁଆ ଚଣର ପାଇଖାନା କରା ଯାଇ ଅଛି । ଏହା ୧୦୦ ଶହୀଦ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଅଛି । ଏ ପ୍ରବନ୍ଧ

ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ତିବି ଦିଅଗଲୁ ତହିଁରୁ ଭକ୍ତ ପାଇଖାନା ଗଠନର କଷ୍ଟର ଅଭାବ ମିଳ ପାରିବ । ତିବିରୁ ଦେଖାଯିବ ଆଇଖାନାରେ ବାରଟି ପାଇଖାନା ବସିବାର ସ୍ଥାନ ଓ ପରସ୍ତ କରିବାର ସ୍ଥାନ ଅଛି ।

ମୟୁରଭଞ୍ଜରେ ଗୋମହିଷଦିର ସମସ୍ୟା ।

ଶ୍ରୀମୁଖ ରତ୍ନାଥ ଦାସ
ରେଟାରନାର ଅସ୍ଥିଷ୍ଠାଣ୍ୟ ସର୍ଜନ, ବାରପଦା

ଏ ସ୍ଥାନର ଅସ୍ଥିକାଂଶ ଲୋକେ ଗୁଣ ଦ୍ୱାରା ଜୀବକା ନିବାହ କରନ୍ତି । ଗୋରୁ ଓ ମହିଷ ଗୁଣ କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ, ତେଣୁ ଗୋ-ମହିଷଦିର ମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା କିମ୍ବର ଭଲ ହେବ ତାହା ବବ୍ରେ କରିବା ଉପରେ ଅଛି ।

ଏ ହଜ୍ରରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେକ କାରଣରୁ ଗୋ-ମହିଷ-ମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଖରପ ହୋଇ ଥିବାର ଜଣା ଯାଏ । ୧ । କି ଉପାୟରେ ଗୋ-ମହିଷ ମାନଙ୍କର ଭଲ କୁଆ ହେବ, ତାହା ସାଧାରଣ ଲୋକେ ପ୍ରାୟ ଜୀବନ୍ତ ନାହିଁ । ୨ । ଭଲ ବଳଦ ପାଇବା ଲୋରରେ ଲୋକେ ହୃଦ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ ଅଣ୍ଟିର ବାକୁର ଗୁଡ଼ିକୁ ଖାସୁ କରି ବଳଦ (ହଳିଥ) କରନ୍ତି । ହୃଦ୍ୟକ ଓ ନିକୁଣ୍ଠ ବାକୁର ମାନଙ୍କ ଘଣ୍ଟକର ରଖନ୍ତି । ତେଣୁ ଗୋ-ମହିଷ ମାନଙ୍କର ଭଲ କୁଆ ହୃଦ୍ୟ ନାହିଁ । ୩ । ଓଡ଼ିଶାର ଦେଶୀୟ ରକ୍ତର ଆଦିମ ନିବାସିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାରି ଗୋରୁ ଓ ମହିଷ ମାନଙ୍କ ହଳ ଓ ଶଗଡ଼ରେ ଛାଇବାର ପ୍ରଥା ବହୁ କାଳରୁ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରତିକିରିତ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏ ସ୍ଥାନର ଅସ୍ଥିକାଂଶ ଲୋକେ ଆଦିମ ନିବାସୀ ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଏ ପ୍ରଥା ଅଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ଅଛି । ଏହି ହେତୁରୁ ମାରି ଗୋରୁ ଓ ମହିଷ ଉପରେ ବିଶେଷ ଚିପଟ ପଡ଼େ । ଏହା ଛତା ସେମାନଙ୍କ ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମିଳେ ନାହିଁ । ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କର ସବଳ କୁଆ ହୃଦ୍ୟ ନାହିଁ ଓ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ହୃଦ୍ୟର ପରିମାଣ କରି ଯାଏ । ୪ । ଗୋରୁ ମହିଷ ମାନଙ୍କ ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଦେଇ ଭଲ ଏରେ ରଖିବାର ଚଣ୍ଡା ନାହିଁ । ପିଇବାକୁ ସେମାନେ ନିମ୍ନଲିଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେତେ ଗୋରୁ-ମହିଷ ରଖିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଭଲ କରି ଖାଇବା ପିଇବାକୁ ଦିଅ ଯାଇ ପାଇବ ତାହାଠାରୁ

ଅସ୍ଥିକ ସଂଖ୍ୟକ ଗୋରୁ ମହିଷ ଲୋକେ ରଖୁ ଥିବାରୁ ଏହିପର ଦୂରବସ୍ଥା ପଢ଼ି ଅଛି । ଯେଉଁ ଗୋରୁ-ମହିଷ ଗୁଡ଼ିକ ହଳ କିମ୍ବା ବଲ କାମରେ ଲଗନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଟିକିଏ ବେଶୀ ଯନ୍ତ୍ରରେ ରଖା-ଯାଏ ସତ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ସାଧ୍ୟ ସକାଶେ ଯେତେଦୂର ଯନ୍ତ୍ର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା କରିଯାଏ ନାହିଁ । ମାରି-ଗୋରୁ, ବାକୁରି, ଛତା ପ୍ରତ୍ଯକ୍ଷ ବଲରେ ଚରି ବୁଲି ଖାନ୍ତି—ଏରେ ସେମାନଙ୍କ ବେଶୀ ଯନ୍ତ୍ର କରିଯାଏ ନାହିଁ । ପଢ଼ିଥରେ ବାପ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ କିଛି କିଛି ଅହାର ପାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଖର ଦିନେ ସେମାନଙ୍କ ଯଥେଷ୍ଟ ବାପ ମିଳେ ନାହିଁ ।

ଗୋ-ମହିଷଦିର ମାନଙ୍କ ପ୍ରତ ଏହିପର ଅବହେଳା ହେଉ-ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ବତ ଶୋଚିମାୟ । ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଶକ୍ତି ଅତି ଶୀଘ୍ର ହୋଇଅଛି ।

ଏହି ହେତୁରୁ ସେମାନଙ୍କ କୌଣସି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ରେଗ ଥରିଲେ ସେହି ରେଗ ଅନେକ ଗୋରୁ-ମହିଷ ମର ଯାଏ ।

ଗୋ-ମହିଷ ମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଦର୍ଶାର ପ୍ରତିକାର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ରହିଥରେ ପଶୁ ଚକିତ୍ତ୍ସା ବିବାହ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଅଛି । ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସବ୍ଦରିତନରେ ଜଣେ ଜଣେ ପଶୁ ଚକିତ୍ତ୍ସାର ତାକୁର ଅଛନ୍ତି । ବାରପଦାରେ ଜଣେ ପଶୁ ଚକିତ୍ତ୍ସାର ବତ ତାକୁର ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବତ ଦେଶର ରେଟିରନାର କଲେଜର ଶେଳୁଏଟ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଉପାୟ ପ୍ରାପ୍ତ । ମଧ୍ୟବଳର ଗୋ-ମହିଷ-ମାନଙ୍କ କୌଣସି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ରେଗ ଅନ୍ତରେ କରିଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥିବା କରନ୍ତି । ଗୋ-ମହିଷ ମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା କାହିଁକି ଖରପ ହେଉ ଅଛି ଓ ସେମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାର ଅବସ୍ଥା କିମ୍ବର ଉନ୍ନତି ହୋଇ ପାଇବ ଓ ସେମାନଙ୍କର କିମ୍ବର ଉନ୍ନତି ହୋଇଅଛି ।

ହେବ ଏ ସବୁ ବିଷୟର ପ୍ରକୃତ ତତ୍ତ୍ଵ ଡାକ୍ତରମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଗୋ-ମହିଷାଦ ପଶୁମାନଙ୍କର ରୋଗ ଓ ଚିକିତ୍ସାର ଅନେକ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ବିଷୟ ଓଡ଼ିଆରେ ଛାପା ଯାଇ ଶେଷ ବହୁ କରା ଯାଇ ଅଛି । ସେ ସବୁ ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଜୁନ କରାଯାଏ ।

ଏ ରାଜ୍ୟରେ ଗୋରୁ-ମହିଷମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଭବରେ ନିମ୍ନ-ଲିଖିତ ରୋଗ ଅନ୍ତମଗା କରିବାର ଦେଖା ଯାଏ ।

୧ । ଉତ୍ସରଫେଷ୍ଟ (ଗୋବସନ୍ତି) :— ଏହି ରୋଗଟି ସାଧାରଣତଃ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ଶୈଳେଷମଧ୍ୟରେ ଆସୁଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ଶୈଳେଷବାହାରେ ଏ ରୋଗ ଲାଗିଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ଲୋକେ ଗୋରୁ ମହିଷ କିଣି ଶୈଳେଷମଧ୍ୟକୁ ଆଶାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଏ ରୋଗ ଶୈଳେଷରେ ବସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଏପରି ରୋଗ ଲାଗିଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ଶୈଳେଷକୁ ଯେପରି ଗୋମହିଷାଦ ପଶୁ ନ ଆସନ୍ତି ତାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରା ଯାଉଅଛି ।

୨ । ବୋହାଇନ୍ ହେମରେଇ ସେପିସିନିଆ (ଗଳ କଣ୍ଟକ) ଏହି ରୋଗ ବର୍ଷାର୍ଥୀ ଅରମ୍ଭରେ ଶୈଳେଷ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନେ ଦେଖାଯାଏ ।

ଏହି କୁଇ ପ୍ରକାର ରୋଗ ହେତୁରୁ ଶୈଳେଷର ଅନେକ ଗୋ-ମହିଷାଦ ନଷ୍ଟ ହୁଅଥିବାକୁ ।

ଖୁବୁ ଓ ମୁହଁ ରୋଗ ଗୋରୁ ମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଥରେ । ଏହା ସଂକ୍ରମକ ହେଲେହେଁ ଏଥରେ ଗୋରୁ ପ୍ରାୟ ନଷ୍ଟ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଜହର ବାତ ଓ ବଜ୍ରବଜିଅ ରୋଗ ସଂକ୍ରମକ ହେଲେହେଁ ଏ ରାଜ୍ୟରେ ଗୋମହିଷମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟାପକ ଭବରେ ଧରିବାର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ସମୟ ସମୟରେ ଏ ରୋଗ କୌଣସି ପ୍ରାନ୍ତରେ ଗୋ-ମହିଷାଦମାନଙ୍କୁ ଥରିଥାଏ ।

ଏହିସବୁ ସଂକ୍ରମକ ରୋଗ ନିବାରଣ ଉଦେଶ୍ୟରେ ସିରିଲ ରେଟିରିନାର ଡିପାଟିମେଣ୍ଟ୍ ଭାବରେ ନାନା ସ୍ଥାନରେ ଯେପରି ସିରମ୍ ଦ୍ୱାରା ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ଟାକା ଦେବାର ବନୋବସ୍ତୁ କର ଅଛନ୍ତି ସେହିପରି ଏ ଶୈଳେଷରେ ମଧ୍ୟ ଟାକା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ସଂକ୍ରମକ ରୋଗ ଲାଗିଥିବା ସମୟରେ ରୋଗଗ୍ରୁ ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଗୋରୁଙ୍କ ଠାରୁ ପୃଥକ୍ କର ରଖିବାର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାପ୍ତ୍ୟକର ନିୟମ ପାଲନ କରିବାର ଯତ୍ନ କରାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ଅଛି ଲୋକମାନେ ସବୁ ସମୟରେ ଏ ନିୟମକୁ ମାନ ଚଳନ୍ତି ନାହିଁ ।

କେତେକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ଟିକା ଦେବା ବିଷୟରେ ଲୋକେ ବିଶେଷ ଅପର କରୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସୁଖର କଥା ସେମାନେ ଟିକା ଦେବାର ଉପକାରିତା ହିମେ ହିମେ ବୁଝି ଆବୁଛନ୍ତି । ଗୋରୁ ଗାଇମାନଙ୍କର କିପର ଭଲ କୁଆ ହେବ ଶୈଳେଷପକ୍ଷରୁ ତାହାର ବିଶେଷ ଯତ୍ନ କରା ଯାଉଅଛି । ଭନ୍ଦ କାଞ୍ଚୟ ଭଲ ଷଣ୍ଟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଗାମାର ବାରପଦା ବଡ଼ ଜେଳଖାନାରେ ରଖା ଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ସବ୍ଦତିରିଜନ ଜେଳଖାନା ମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଷଣ୍ଟ ଅଛନ୍ତି । ଯର୍ଣ୍ଣ ଜାଞ୍ଚୟ ଅନେକ ଷଣ୍ଟ ବାରପଦାକୁ ଅଗା ଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ଗୋରୁ ଗାଇଙ୍କର ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଭଲ ବାସର ରୂପ ମଞ୍ଚବକାଠାରେ ପଶୁକା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅରମ୍ଭ କରା ଯାଉଅଛି । ଗ୍ରାମବାସିମାନଙ୍କୁ ଏହିପରି ବାସର ରୂପ କରିବାପାଇଁ ଉଗଦେଶ ଦିଆ ଯାଉଅଛି ।

ଗୋ-ମହିଷମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତ ନିମନ୍ତେ ଶୈଳେଷପକ୍ଷରୁ ଯେପରି ଯତ୍ନ କରା ଯାଉଅଛି ଲୋକେ ସେ ବିଷୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ତଥାର ଉତ୍ସର୍ଗ ଫଳ ହେବ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ମନ୍ଦର ବିବରଣ୍ ।

ମହିଣୀର ଶୈଳେଷ ।

୧୯୭୨-୭୩ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟର ସହଯୋଗ ସମିତିମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ରିପୋର୍ଟ ବାହାର ଅଛି । ତାହା ଉପରେ ମହିଣୀ ଗର୍ଭିମେଣ୍ଟର ଯେଉଁ ସମାଲୋଚନା ହୋଇଥାଏ ତହିଁମଧ୍ୟରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ କେତେକ ବିଷୟ ଉଚ୍ଚତ କରିଗଲା :—

ସହଯୋଗ ସମିତିର ସାଧାରଣ ଉନ୍ନତି :— ପୂର୍ବବର୍ଷ ୧୯୭୩ ଗୋଟି ସୋଧାଇଟି ଥିଲ, ତାହା ରିପୋର୍ଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ କରି ଯାଇ ୧୯୭୨ ଗୋଟି ହୋଇଥାଏ । କେନ୍ଦ୍ର-ସୋଧାଇଟି ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୭ ଗୋଟି ଥିଲ, ତିଳିତ ବର୍ଷରେ ୧୪ ଗୋଟିହୋଇଥାଏ । କୃଷି ସମିତିର ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ସଂଖ୍ୟ ୧୭୭୭ ଥିଲ,

ଚଳିଛି ବର୍ଷର ସଂଖ୍ୟା ୧୭୪୪ ଗୋଟି । କୃଷି ଛତା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ସୋଧାଇଛି ପୂର୍ବବର୍ଷରେ ୪୨୦ ଗୋଟି ଥିଲା, ତଳିଛି ବର୍ଷ ତହା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ୪୨୩ ଗୋଟି ହୋଇଥାଏ । ସବୁ ପ୍ରକାର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୯୭୨୨୯ ଥିଲା, ତଳିଛି ବର୍ଷ ୧୯୭୨୯ ହୋଇଥାଏ ।

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ (Working Capital):— ପୂର୍ବବର୍ଷ ସବୁ ସୋଧାଇଛି ମୂଲ୍ୟନ ୧୦୮ ହେଉଥାଏ ଟଙ୍କାଥିଲା । ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ତାହା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ୧୦୪ ହେଉଥାଏ ।

ରିଜର୍ ଫଣ୍ଟ୍:—ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୧୯୭୮ ଲକ୍ଷ ଓ ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ୧୪.୪୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ସମସ୍ତ ରିଜର୍ ଫଣ୍ଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକତା ୫୫.୧ ଟଙ୍କା ଅର୍ଥରେ ରିତ୍ୟାତରେ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କ ଉପାଳିଟରେ ଖରଚ ହୋଇଥାଏ । ଶତକତା ୫୦.୯ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଅମାନଟ (Deposit):— ସବୁ ପ୍ରକାର ସମିତରେ ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ୨୨୮ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଲୋକେ ଅମାନଟ ରଖିଥିଲେ । ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୧୧୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅମାନଟ ହୋଇଥିଲା । ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ୧୨୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସୋଧାଇଛି ମାନଙ୍କରୁ ଲୋକେ ବାହାର କର ନେଇଥିଲେ । ତହୁ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ୧୫ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବାହାର କର ନିଆ ଯାଇଥିଲା । ସୋଧାଇଟିମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ ମଧ୍ୟରେ ଶତକତା ୪୭.୯୯ ଉପାଳିଟ ଟଙ୍କା ମିଶିଥିଲା । ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଉ ଥାଏ ଯେ ସୋଧାଇଛି ମାନଙ୍କରେ ଟଙ୍କା ଅମାନଟ କରିବାକୁ ଲୋକଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ହୋଇଥାଏ ।

ରିଶଟଙ୍କା:—ପୂର୍ବବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା ଚଳିଛି ବର୍ଷରେ ମେମରିମାନେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାଶରେ ରିଶ ନେଇଥିଲେ । ମୋଟ ରିଶ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରୁ ଶତକତା ୨୭.୪ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ କରିବା ନିମନ୍ତେ, ଶତକତା ୫୫.୨ ପୂର୍ବ ରିଶ ସୁରିକା ନିମନ୍ତେ, ଶତକତା ୨୦ ରିଶଟା ବେଶଣ ଖର୍ଚ୍ଚ ନିମନ୍ତେ, ଶତକତା ୨ ରିତ୍ୟାର ନିମନ୍ତେ, ଶତକତା ୧୮.୪ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାଜେ ବିଷୟ ନିମନ୍ତେ, ରିଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଲଭ:—ଏ ବର୍ଷର ମୋଟ ଲଭ ୪.୫୨ ଲକ୍ଷ ହୋଇଥିଲା । ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା ଏ ଲଭର ପ୍ରକାଶ ଅନ୍ୟ ।

କେନ୍ଦ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନ:— ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷ ଶେଷରେ କେନ୍ଦ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନର ସଂଖ୍ୟା ୧୪ ଗୋଟି ଥିଲା ଓ ତହିଁରେ ୧୧୭୮ ରିଶ ସର୍ବ ଥିଲେ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ ୨୩.୧୯ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା

ଥିଲା । ଏଥିରୁ ୧୫୮ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଲଭ ହୋଇଥିଲା ।

ଏପେକ୍ଷା ବେଳେ:— ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଏଥିର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ୧୫୯ ଠାରୁ ୮୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରି ଯାଇଥିଲା । ଅମାନଟ ମୂଲ୍ୟନ (Paid up share capital):— ୧୦.୯ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ୧୧୭ ଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା, ଓ ଅମାନଟ ବାବଦ ୧୫୧୩ ଲକ୍ଷରୁ ୩୫.୬୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବଅପେକ୍ଷା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବେଳେ ନୃଥାରଣ ଦେବାର ପରମାଣ ଓ ପୂର୍ବରଣ ଅଦ୍ୟାର ପରମାଣ କରି ଯାଇଥିଲା । ମୋଟ ଲଭର ପରମାଣ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଗଢ଼ି ପାଣ୍ଡି (Reserve fund) ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ।

କୃଷି ସମିତି:— କୃଷି ସମିତି ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେଖ୍ୟକ ଉନ୍ନତି ହେଉଥାଏ । ଏ ସମିତିମାନଙ୍କର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ପୂର୍ବଠାରୁ ୮୮୮ ଲକ୍ଷଟିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ ପୂର୍ବଠାରୁ ୩୪୭୨୫୫ ଟଙ୍କା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ । କୃଷି ସମିତିର ସଂଖ୍ୟା ୧୭୪୪ ମଧ୍ୟରୁ ୧୨୧୯ ଗୋଟି ରିଶ ଦେବା ସମିତି । ଯେଉଁ କୃଷି ସମିତି କପା, ଅଳେଇଚି, ପ୍ରକୃତ ଗୁରୁତବ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ତାହାଦାର ରିଲିକାମ ହୋଇଥାଏ । କୃଷି ସମିତି ମଧ୍ୟରୁ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ସମିତି ରିଶର ସଜି, ବିହନ ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରକୃତ ଯୋଗାଏ । କୃଷି ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ସୋଧାଇଛି ସହାଯ୍ୟ କରେ ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ୪୨୩ ଗୋଟି ଓ ସେମାନଙ୍କର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ୨୨୨୫୭ । ସେ ସମସ୍ତର ମୋଟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ ୮୮ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ମହାଶୂନ୍ୟ ସରକାର ଅନ୍ତରି ସହିତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ସମସ୍ତ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଭଲ କାମ ହୋଇଥାଏ ।

ରଣ୍ଟାର ସମିତି:— ଏ ପ୍ରକାର ସମିତିର ସଂଖ୍ୟା ୮୯ ଗୋଟି । ସେମାନଙ୍କର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ୧୯୪ ଜଣ ଓ ମୋଟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ ତେର ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ।

ଶିଳ୍ପ ସମିତି:— ଏ ପ୍ରକାର ସମିତି ମଧ୍ୟରୁ ୨୦ ଗୋଟି ରେଣମ ଗୁରୁତବ ସମିତି । ସେମାନଙ୍କର ସର୍ବ ସଂଖ୍ୟା ୪୦୩ ଥିଲା ଓ ମୋଟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମୂଲ୍ୟନ ୪୦୨୨ ଟଙ୍କା । ରେଜିସ୍ଟ୍ରେଟ୍ ରିପୋର୍ଟ କରିଛନ୍ତି କଣ୍ଟାମାର୍ଗ ହେଉଥିବା ଏହି ସବୁ ସମିତିର କାର୍ଯ୍ୟ ଭଲ ହୋଇ ନାହିଁ । ଶିଳ୍ପ ବାଣିଜ୍ୟ ତାଇରେକୁ କରିଛନ୍ତି ସହିତ ପରମାଣ କରି ସେ ଅସୁକ୍ଷାମାନ ଦୂର କରିବା ନିମନ୍ତେ, ରେଜିସ୍ଟ୍ରେଟ୍ ମହୋଦୟକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇ ଥାଏ । ସାଗର ଓ ସବବଠାର ସଥି ତାଇରେକୁ କରିଛନ୍ତି ସମିତି, କୁନ୍ତେଶ୍ୱରଠାର ସଥି ଗାଡ଼ି ତାଇରେକୁ ସମିତି, ମାଲରେଲିରେକୁ

ଧୂବା ମୋଟ କାମର ସମିତି ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ରଲ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
ଅଛି । ୨୧ ଗୋଟି ଲୁଗା ବୃଣିକାର ସମିତି ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର
ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୧୫୫୦ ଜଣ । ସଞ୍ଚ ପ୍ରକାର ଶିଳ୍ପ ସମିତିର
କାରବାଣୀ ମୂଲଧନ ୧୩୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା ।

ଗୁହ ନିର୍ମାଣ ସୋବାଉଟି:—ଏ ପ୍ରକାର ସମିତିର ସଂଖ୍ୟା
୯୪ । ଏ ସମିତିମାନ ଉଚ୍ଚ ତଥାର ଓ ମରାମତି ସକାଶେ ରଖା
ଦିଇ ଥିଲେ । ଏ ସମିତିମାନଙ୍କର ସତ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୩୫୨୭ ଜୀବ
ଓ କାରବାଣୀ ମଳଧନ ଗଲାକିମାନ ।

ଅନୁମତ ଜାତିକର ସମିତି:—ଏ ପ୍ରକାର ସମିତିର ସଂଖ୍ୟା
୧୨୨ ଏବ ସେମାନଙ୍କର ସତ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୨୯୭୮ ଜଣ ଓ ଅଂଶ-
ଦାର ମାନଙ୍କର ମୂଳଧନ ୪୮ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ଏମାନଙ୍କର କାର-
ବାଣୀ ମୂଳଧନ ଧାଇଁ ମହିଶୁର ସରକାର ପ୍ରାୟ ଅଥ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା
ଉଣ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଅନ୍ତିମ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ପ୍ରକାର ସମିତି:—ଏ ପ୍ରକାର ସମିତି ମଧ୍ୟରେ ଛାତ୍ର ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ସମିତି ପ୍ରଥାନ । ଧେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଭଲ ହୋଇଥାଏ ।

ଜମ୍ବ ବନ୍ଦକ ରଖିବାର ସମିତି:—ଜମ୍ବ ବନ୍ଦକ ବେଳେ
ଅଧିନରେ ୧୯ ଗୋଡ଼ି ସମିତି ଥାଇ । ଏମାନଙ୍କର ସର୍ବ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା
୧୨୨ ଜଣ ଓ ଅଂଶିବାର ମାନଙ୍କର ମଳଧନ ୨୭୧୯୩ ଟଙ୍କା ।

ସାମାଜିକ ସମିତି:—ଏ ବିଷୟରେ ୧୯୦ ଶୋଟି ସମିତି
ଅଛି । ଏମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଓ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ
ବିନ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ପୂର୍ବକ ପଢ଼ିବାକୁ ଦିଆଯାଏ । ଆଉ କେତେବେଳେ
ସମିତି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କିଛି କିଛି ଟଙ୍କା
ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଗୋରିବନ୍ଦନ୍ତର ସମିତି ସେଠାକାର ମୁୟନୀୟ-
ପାଇଁଟି ହାଇ ସ୍କ୍ଵୁଲର ଉନ୍ନତ ସକାଶେ ବିଶେଷ ଯତ୍ନ କିମ୍ବୁ-
ଅଛି । ଶିରୀ ନାମକ ପ୍ଲାନରେ ଥିବା ସମିତି ସେଠାରେ
ଶୋଟିଏ ପାଠ ଗୃହ ସ୍କ୍ଵାପନ ନିମନ୍ତେ ୧୦୦ ଟଙ୍କା ଦାନ କରି
ଅଛି ।

ଏ ପାଠ ଗୁହରେ ବିନା ଖର୍ଚ୍ଛରେ ସାଧାରଣ ଲୈକେ
ପୁସ୍ତକାଦି ପାଠ କରି ପାରିବେ । କ୍ଷୋଷ ପେଟ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ
ଶ୍ରୀମ ନିଷ୍ଠ କୋଅପରେଟିର ସୋସାଇଟି ନାମରେ ଗୋଟିଏ
ସମିତି ଅଛି । ସେଠାରେ ଜଳ ଯୋଗାଇବା ସକାଶେ ଉକ୍ତ
ସମିତି ୫୨ । ଟଙ୍କା ଦାନ କରିଅଛି । ହସ୍ତେ ଟାଉନ କୋ-
ଅପରେଟିର ସୋସାଇଟି ସ୍ଥାନାଘ୍ୟ ହାଇ ମୂଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ପାଣିକୁ ୫୦୦
ଟଙ୍କା ଦାନ କରିଅଛି ।

ମହୀଶୁର ଶାଙ୍କର ୧୯୨୨ ମସିହା ଜୁନ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ
ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶିଳ୍ପ ବିଷୟରେ କି କି କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ତହିଁର
ଗୋଟିଏ ରିପୋଟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ରିପୋଟ
ଉପରେ ସୋଠାକାର ଗର୍ଭମେଘ ଘେର୍ତ୍ତ ସମାଲୋଚନା କରି-
ଅଛନ୍ତି ତହିଁରୁ କେତେକ ଅଂଶ ଠାରେ ଉଣି ତ କରଗଲା :—

ଶିଳ୍ପକାରୀୟ ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥକ ସାହାଯ୍ୟ:—ଏ ବର୍ଷ ଶିଳ୍ପ-
କାରୀୟ ସକାଶ ରଣ ଦେବା ପାଇଁ ଟ ୪୪୩୭୭ ଟଙ୍କା ମଞ୍ଚର
ହୋଇଥିଲା । ଲୋକେ ଏହି ଟଙ୍କାକୁ ରଣ ନେଇ ତାହା ଦିମ-
କଳ, ଅଟାକଳ ଓ ନାନା ପ୍ରକାର କାରଣାନାରେ ଖରଚ କରି-
ଥିଲେ । ପୂଜବାକି ସହିତ ରଣ ବାବଦ ଟ ୨୮୯୨୧ ଟଙ୍କା
ଚଳିଛ ବର୍ଷରେ ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ ହେବାର ଥିଲା ।
ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ଟ ୪୨୬୪ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ।
ବିବିଧାୟ ମାନ୍ୟ ସବା ବିଷୟ ଗର୍ଭିମେଘ ଜାଣିଥାର ରଣ-
ଗ୍ରହତାମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧା ଦେଇଥିବାରୁ ଏପରି ଅନ୍ତରୁ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ
ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବେଶି ଟଙ୍କା ବାକି ରଖିଲେ ରଣ ଗ୍ରହତାମାନଙ୍କ
ଉପରେ ପଛକୁ ବେଶି ବୋଇ ହୋଇ ପଢିବ । ତେଣୁ ଅସ୍ଥକ ଟଙ୍କା
ଆଦାୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏଣିକି ବିଶେଷ ମତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କେନ୍ଦ୍ର କାରଖାନା:—ଚଳିଛ ବର୍ଷରେ ଏହି କ'ରଖାନକୁ
ଟ ୧୯୧୯୭୭ ଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ବର୍ତ୍ତ ଦିଆ
ଯାଇଥିଲା । ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ଟ ୧୯୭୮ ଙ୍କା କାର୍ଯ୍ୟର ବର୍ତ୍ତ ଦିଆ
ଥିଲା । ଏଠାରେ କୃପର ବିମକଳ ପ୍ରକଳ୍ପର ଅଂଶମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ହୋଇଥିଲା । କୁପ ଖନନ (Well boring) ବିଭାଗ ଓ
ଇଲେଟ୍ରି କେଲ୍ ବିଭାଗରୁ ଟ ୫୭୦୦ ଙ୍କା କାର୍ଯ୍ୟର ବର୍ତ୍ତ.
ଅଧିକାରୀ । ଲଙ୍ଗଳ, ପାଳ, ପ୍ରକଳ୍ପ କୃଷି ସାଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର
କାରଖାନା ବଢାଇବା ପାଇଁ ଟ ୨୪୦୦ ଙ୍କା ମଞ୍ଚର ହୋଇଥିଲା。
ଏଠାରେ ପଣ୍ଡାଷୁଦ୍ରେ ଲଙ୍ଗଳ, ପାଳ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରା
ଯାଇଥିଲା । ବେଳୁୟତିକ ଶକ୍ତି ଜନ୍ମାଇବାପାଇଁ ‘ସିମେନ ବୁଦ୍ଧର’
କଷାମୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ଟୋଟିଏ ଗ୍ୟାସ ପରିବୁଲିତ କଳ ସ୍ଥାପିତ
ହୋଇଥିଲା । କୋଇଲୁରୁ ସେହି ଗ୍ୟାସ ଉପରୁ ହୁଏ । ଯେଉଁ-
ଠାରେ ହାଇଡ୍ରୋଲିକ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ କଳ ନାହିଁ ସେଠାରେ ଏହି
ପର ଗ୍ୟାସ ପରିବୁଲିତ କଳ ଦ୍ୱାରା ଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କର ଥିଲେ ।
ବିଜ୍ଞାନ ଅଳ୍ପ ପାଇଁ ପାରିବେ । ରିପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ଉକ୍ତ
କାରଖାନାରେ ୫୦ ଜଣ ଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କର ଥିଲେ ।
ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଟ ୫୦୦ କା ଖରଚହୋଇଥିଲା ।

ସାବିନ କାରଖାନା:—ରପୋଡ଼ ଲିଖିତ ବର୍ଣ୍ଣର ଏକାର-
ଖାନାରେ ୧୪୦ ଟ ନସାବିନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଟ ୪ ୯ ୫୫୩ ୯ ୯ କାରେ

ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ଥିଲା । ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ସେଠାରେ ୧୭୦ ଟଙ୍କା ସାବନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ୩୪୭୧୫୦ । ଜ୍ଞାନେ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ଥିଲା । ଏହା ଛତା ଏଠାରେ ଯୋତା ରଙ୍ଗ ଓ ଅନେକ ପ୍ରକାର ବେଶୋପକରଣପଦାର୍ଥପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ଏଠାରେ ଦକ୍ଷ ମଞ୍ଜନ (Tooth paste) ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଛି । ଏହି କାରଖାନା ସଂଗ୍ରହେ ଗୋଟିଏ ଲେବବାରେଟର ଅଛି । ସେଠାରେ ପ୍ଲାମ୍‌ଏ ମୁଳମୁଳିକାରୁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ତାକୁରଖାନାମାନଙ୍କୁ ପଠାଯାଏ । ଏହି ସାବନ କାରଖାନାରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ର ନୂଆ କଳ ବିଷ ଯାଇଥିଛି ଓ ଏଠାରେ କେତେ ଗୁଡ଼ର ନୂଆ ଦର ତଥାର କରିଯାଇ କାରଖାନାଟିକୁ ବଢାଇ ଦିଆ ଯାଇଥିଛି । ଟର୍କି ରେଡ଼େଲ୍ (ଟେଲ୍) ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଲାଗି ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ କଳ ଅଛି । ଏହି କଳରେ ୧୦୦୪୫ ପାତ୍ରଶ୍ରୀ ଟେଲ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ବିନ୍ଦୁ କରିଯାଇ ଥିଲା ।

ଲୁଗା ବୁଣା କାରଖାନା:—ବ୍ୟକ୍ତ ସଂକାଳ ପାଇଁ ଏହି କାରଖାନାର “ଟେକ୍ସାଇଲ ଅସିଫ୍ଲେକ୍ସନ” କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଉଠାଇ ଦିଆ ଯାଇଥିଛି । ୪୮ ଜଣା ଶତ ଓ ୧ ଜଣା ଶତି ଏଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୯ ଜଣା ଶତ ଏଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିନ୍ଦୁ ଶେଷ କର ବେଳାଲୋର ଲୁଗା କଳରେ କାମ ଶିଖି ଅଛନ୍ତି ।

ଏହି ଲୁଗା ବୁଣା କାରଖାନାରେ ବୃଦ୍ଧ ଦେଶୀୟ ଲୁଣୀ ପ୍ରକଳ୍ପ ଲୁଗା ପର୍ମାଣା ସ୍ଥିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଛି ।

ହାତ ଦିଆର କାରିଗିର ପଦାର୍ଥର କାରଖାନା:—ଏଠାକାର କାରିଗିର ପଦାର୍ଥମାନ ୩୧୯୫୭ ଟଙ୍କାରେ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ଏଠାକାର କାରିଗିର ପଦାର୍ଥମାନ ୩୧୦୨୫ ଟଙ୍କାରେ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇଥିଲା । ଏ କାରଖାନାରୁ କେତେ ଭିନ୍ନକୁ ପଦାର୍ଥ ଛାନ୍ତିରୁ ପଠା ଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ସେ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଖୁବ୍ ଶିଥିବ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ଯାଇଥିଛି ।

ଚିନା-ବାସନ ପ୍ରକଳ୍ପର କାରଖାନା:—ଏ କାରଖାନାରେ ଭାଟୀ ଦିଆର କାମ ଶେଷ ହୋଇ ୧୯୯୨ ମଣିହା ମାର୍କ ମାସରେ ଯୋତାର କାର୍ଯ୍ୟ ଅରମ୍ଭ ହୋଇ ଥିଲା । ଏଠାରେ ଅନେକ ବାଣିଜ୍ୟପଦ୍ୟଗୀ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଝେଟର ନାନା ବିଭାଗକୁ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ।

ହାତରେ ସୂତା କାଟିବା କାରଖାନା:— ଚିତାଳଦୂର ତିକ୍ଷ୍ଵିକୁ ବୋର୍ଡ ଅଧୀନରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଖଦ ବିଷଗ ଖୋଲା ଯାଇ ଅଛି । ବଦନାରେ ପ୍ରତି ଦିନ ହାତହାର ୩୧୯୯ ଜଣା ଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୪୫୫ ଜଣା ପିଲା । ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨୮ ଜଣକୁ ତାକୁର ପର୍ମାଣା କର

ବର୍ଷରେ ସୂତା କଟା କାର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ତମରୂପେ ବ୍ୟାପାର ହେଲା । ବଦନା-ଉତ୍ତମ କେନ୍ଦ୍ରରେ ୩୨୯୧୯ ପାତ୍ରଶ୍ରୀ ଡେଜନର ସୂତା ଓ ୮୭୯୯ ବର୍ଷ ଗତ ଖଦତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରାୟ ୧୮୦୦ ସୂତା କଟାଳୀ ନିୟମିତ ହୋଇ ଥିଲେ । ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ୧୬୭୦୦ କାମକୁ ପାଇ ଥିଲେ । ୧୦୦ ଟଙ୍କା ଏଠାର କାମ କରି ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ୩୦୨୭୮ ଟଙ୍କା ମଜୁରି ଦିଆ ଯାଇ ଥିଲା । ପୂର୍ବ ଏକ ବର୍ଷ ଲୁଗାର ମୂଲ୍ୟ ୩୦୦/୫ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାକୁ ୩୦୦/୭ ପାହାଲ କରା ଯାଇଥିଛି ।

ଶିଳ୍ପ-ଶିକ୍ଷା:— ଏ ବିଷଗ ଅଧୀନରେ “ଚମରଜେନ୍-ଟେକ୍ସନକେଲ୍ ସ୍କୁଲ” ଛତା ଅତ ଆଠ ଗୋଟି ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାଲୟ ଅଛି—୪ ଗୋଟି ତିକ୍ଷ୍ଵିକୁ ସ୍କୁଲ ଓ ୪ ଗୋଟି ତାଲୁକା ସ୍କୁଲ । ‘ଚମରଜେନ୍ ସ୍କୁଲରେ’ ୧୯୯୧ ମଣିହା ଜୁନ ମାସତା ୩୦-ଦିନରେ ୧୫୩ ଜଣା କାମ କରୁ ଥିଲେ । ତାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୨୦୦ ଜଣା ଥିଲେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍କୁଲରେ ସବୁ ମୋଟ ୪୦୭ ଜଣା କାମ କଲାଇବା ଲୋକ ଥିଲେ ।

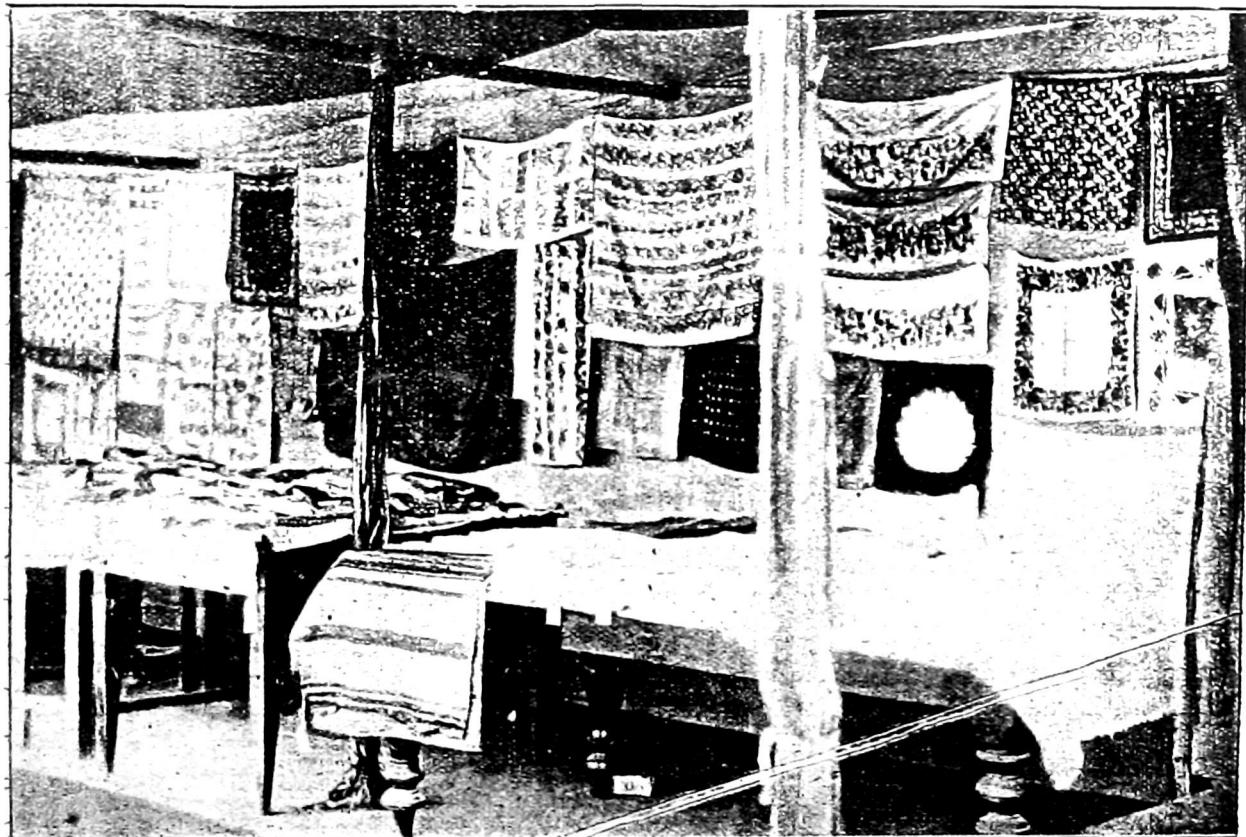
ବେଳାଲୋର ପ୍ରକଳ୍ପ ସ୍ରାନରେ ସରକାର ପକ୍ଷରୁ ଗୋୟେ ୧୦୦ ଟଙ୍କା ଶିଳ୍ପ ଶେଣୀ ଅଛି । ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ୨୮୯ ଜଣା ଶ୍ରୀ ଲୋକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଥିଲେ । ସୁନା-ଜର କାମ ଜାଗି-ସବା ଜଣର ସୁଦର୍ଶନ ଶିକ୍ଷକ ଏହି ଶୁଭ ଶିଳ୍ପ ଶେଣୀମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି ।

ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୂଲ୍ୟ:—ପୂର୍ବ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପର ଉପୋଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୂଲ୍ୟ ମାନା ଥିଲା । ବାଣିଜ୍ୟ ବିଷୟକ ତାରରେକୁରଙ୍ଗର ଉପୋଟରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ପୂର୍ବରୁ ବାଣିଜ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟ ହିମ୍ବେ ୨ କମ୍ବ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେପରି କମିବା କିନ୍ତୁ ଦିନ ପାଇଁ ବନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ପୁନଃ ୧୯୯୨ ମଣିହା ସ୍କୁଲରୀରୁ ଭାଇ ଶେଷିବାର ଅରମ୍ଭ ହେଲା । ଖାଦ୍ୟ-ପଯୋଗୀ ଶଷ୍ଟ୍ୟାଦିର ମୂଲ୍ୟ କମ ବେଣୀ ହୋଇଥିଲା । ତିନାବାଦାମ, ଖୁବୁଛ ନତିଆ, ଅଲେଇଚ ପ୍ରକଳ୍ପର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା । କପା, ସୂତା ଓ ଲୁଗାର ମୂଲ୍ୟ କମ ବେଣୀ ହୋଇଥିଲା । କର୍ଣ୍ଣ ରେଣମ ଓ ରେଣମ ଲୁଗାର ମୂଲ୍ୟ ଯାପାନ ଓ ଚାନ ଦେଶର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଉ କମି ଯାଇଥିଲା ।

କାରଖାନାର ନିୟମାବଳୀ:— ଏହି ବିଜ୍ୟରେ ୧୯୩ ଗୋଟି କାରଖାନା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଭୂତ୍ର ହୋଇ ଅଛି । ସେ ସବୁ କାରଖାନାରେ ପ୍ରତି ଦିନ ହାତହାର ୩୧୯୯ ଜଣା ଲୋକ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୪୫୫ ଜଣା ପିଲା । ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୨୮ ଜଣକୁ ତାକୁର ପର୍ମାଣା କର

ସାହିତ୍ୟକେଟ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ଅଥକାଂଶ କାରଖାନାର ମାଲିକ
ମାନେ ପିଲମାନଙ୍କୁ ଆଉ କାରଖାନା କାମରେ ନିଷ୍ପତ୍ତ କରୁ
ନାହାନ୍ତି । ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ ୧୮ ଗୋଟି କାରଖାନା ପରିଦର୍ଶନ କରା

ଯାଇ ଥିଲା କିମ୍ବା ଏ ବର୍ଷ କେବଳ ୧୮ ଗୋଟି କାରଖାନା
ପରିଦର୍ଶନ କରା ଯାଇଥିଲା । ଏହା ସନ୍ତୋଷ-ଜନକ ନୁହେଁ ।
ଭବିଷ୍ୟତରେ ପରିଦର୍ଶନ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବାରିଧାରୀଙ୍କ ପୁଣିତ୍ୟ ଶିଳ ଅନୁଷ୍ଠାନର କୁତଳ ବୁଝ ନିର୍ମାଣ ସକାଶେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଘେରୁ ବଷ-ପ୍ରଦର୍ଶନ
ହୋଇଥିବା ତାହାର ଏକ ଅଂଶ ।

ମୟୁରଭାଣ୍ଡ ରଜ୍ୟରେ କୁଣ୍ଡରେଣର ପ୍ରତିକାର ।

ଡାକ୍ତର ଏ ସି ହୃଦୀ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସବ୍ ଅସିଷ୍ଟ୆ଂସ ସର୍ଜନ, ଏତେ ଲେଖ୍ରୋପି କେବେଳ

୧୯୧-୧୩ ମୟିହାରେ ମୟୁରଭାଣ୍ଡରେ କୁଣ୍ଡ ପ୍ରତିକାର ବିଷୟକ କାର୍ଯ୍ୟ ଉଲ୍ଲବ୍ଧ ରେଣୁରେ ଗ୍ରହିତ । ମଧ୍ୟର ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ କୁଣ୍ଡ ରେଣର ଅନୁସନ୍ଧାନ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଏବଂ ଶୈତିର କୁଣ୍ଡରେଣର କିମ୍ବା ଓ ରେଣର ନାନା ପ୍ରକାର ପରିଣାମ; ଏ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଯାଉଥିଲା । ବାରପଦା-ଠାରେ ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଛ୍ଵେଷିତ କୁଣ୍ଡ କିମ୍ବାଲୟ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । କୁଣ୍ଡ ରେଣର ସୁତକିମ୍ବା ପକ୍ଷରେ ଏହି କିମ୍ବାଲୟଟି ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଛ୍ଵେଷିତ ଅନୁଷ୍ଠାନ । ବର୍ଷିଙ୍ଗାଠାରେ ପ୍ରଗର, କିମ୍ବା ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆର୍ଦ୍ର ଚଲିବ ବର୍ଷିଙ୍ଗିଏ କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲା ଯାଇଥିଲା ।

ବାରପଦା ଥାନା ଇଲାକାର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମରେ ପୂର୍ବ ବର୍ଷ କୁଣ୍ଡ ରେଣର ଅନୁସନ୍ଧାନ ହୋଇ ନ ଥିଲା ସେ ସବୁ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଚଲିବ ବର୍ଷ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଯାଉଥିଲା । ଏହି ଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୁଅନ୍ତରେ ବର୍ଷିଙ୍ଗା ଥାନା ଇଲାକାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ବର୍ଷିଙ୍ଗା ଥାନା ବାରପଦାଠାରୁ ୧୩ ମାଇଲ ଦର୍ଶଣ ପୂର୍ବକୋଶରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ପ୍ରାୟ ୧୩ ବର୍ଗ ମାଇଲ । ଏ ଇଲାକାର ଦୂରି ସମତଳ ଓ ନିମ୍ନ ଏବଂ ଧାନ ବୃକ୍ଷର ଉପଯୋଗୀ । ଏହାର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୪୪୩୫୨ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅୟକାଣ ହିନ୍ଦୁ । ସେଠାକାର ଅୟକାଣ ଲୋକେ ଶଶୀ ଓ ମକୁରଦାର । ପ୍ରଥମେ କୁଣ୍ଡ ରେଣର ଯେଉଁ ଗଣନା ହୋଇ ଥିଲା ତହିଁରୁ ଏ ଇଲାକାରେ ୨୮ କଣ କୁଣ୍ଡ ରେଣୀ ଥିବାର ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ପରେ ଜଣାଗଲ ଯେ ଏ ଇଲାକାର କେବଳ କେତେକ ଶଶୀ ଗ୍ରାମରୁ ତାହାଠାରୁ ଅୟକ ସଂଖ୍ୟକ ରେଣୀ ସଦର କୁଣ୍ଡ କିମ୍ବାଲୟ ଟାଳକାରେ ଭୁଲ୍ଲି ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ଏ ଇଲାକାରେ ଯେ ବୃଦ୍ଧ କୁଣ୍ଡ ରେଣୀ ଅଛନ୍ତି ଏହା ଅନୁମାନ କରି ଯାଉଥିଲା । ଏହି ହେତୁରୁ ଏ ବିଷୟର ପ୍ରକୃତ ତତ୍ତ୍ଵ ଜାଣିବା ନିମ୍ନେ ୧୯୧ ମୟିହା ପୁଲାର ମାସ ଠାରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

୧୯୧ ମୟିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଇଲାକାର ୨୨ ଗୋଟି ଗ୍ରାମରେ ଅର୍ଥାତ ସମୁଦ୍ରାଘ୍ରୀ ଥାନା ଇଲାକାର ଏ ଅଂଶରେ ୪୨୩ କଣ କୁଣ୍ଡ ରେଣୀ ଥିବାର ଜଣାଗଲା । ନିମ୍ନଲିଖିତ କାରଣମାନଙ୍କୁ ଏ ଇଲାକାର ଏତେ ଅୟକ କୁଣ୍ଡ ରେଣୀ ଥିବାର

ଅନୁମାନ ହୁଏ । ଅନେକ ଦିନରୁ ଏ ଇଲାକାରେ କୁଣ୍ଡ ରେଣ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରବଳ ଥିଲା । ଏହି ରେଣଟି ସାଧାରଣ ଅଦମ ନିବାସିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶୈତିର ଲୋକଙ୍କ ଉଚିତରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦୁଇ ଗଢ଼ରେ ବିପ୍ରାର ଲାଭ କରୁଥିଲା । ଅନେକ ଗ୍ରାମରେ ଉଚିତ ଜାଗାୟ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଅଦମ ନିବାସିମାନଙ୍କ ବସତିଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଉଚିତ୍ୟ ଶୈତିର ଲୋକେ ଜୀବିକା ନିବାହ ପାଇଁ ପରିଶ୍ରର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି ଏବଂ ନାନା କାରଣରୁ ସେମାନଙ୍କର ପରିଶ୍ରରଙ୍ଗରେ ସର୍କାର ରହିଥିଲା । ତେଣୁ ଏ ରେଣ ଉଚିତ ଜାଗାୟ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ରଷ୍ଟି ବିପ୍ରାର ହେଉ ଥିଲା । କେତେକ ଗ୍ରାମର ଅଦମ ନିବାସିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ଶତକତା ୧୦ କଣ କୁଣ୍ଡ ରେଣୀ । ଅସାମ୍ୟକର ଓ ଦୂରୀତ ଖାଦ୍ୟ, ପରିଷ୍କାର ପରିଚାରାର ଅଭାବ, ମେଲେଇଅ ରେଣର ପ୍ରାବଳ୍ୟ, ନାନା ପ୍ରକାର ଚର୍ମ ରେଣ ଏବଂ ଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କରେ ଥିବା କୁଣ୍ଡ ରେଣିଙ୍କ ସଂପର୍କ ହେତୁ ଏ ରେଣ ଶିଥୁର ବିପ୍ରାର ହେଉଥିଲା । ଏହା ହିତା ସୀମା ନିକଟରେ ଥିବା ଅନେକ ଲୋକ ଶୈତିର ବାହାରକୁ ମୂଳ, ମଜୁର ଲାଗିବା ନିମ୍ନେ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ଏ ରେଣର ବାଜ ଏ ଶୈତି ମଧ୍ୟକୁ ଅଣି ଥାଏନ୍ତି ।

୧୯୧ ମୟିହା ପୁଲାର ମାସଠାରୁ ବର୍ଷିଙ୍ଗାରେ ସତକ କଢ଼ରେ (ଡାକ ବଣିକାର ସମ୍ମାନରେ) ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡ ରେଣର କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ର ଶେଷେଇ ହୋଇଥିଲା । କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ରମାନ ଶେଷେ ହେବାର ପ୍ରଥମ କେତେକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ରେଣିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅୟକ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସପ୍ରାହରେ ଥରେ ଲେଖାଏ ତିକିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଉଥିଲା । କେତେକ ରେଣିଙ୍କ ତିକିମ୍ବାର ଉଚିତ ଦେଖା ଯିବାରୁ ତିକିମ୍ବା ପରି ଅନେକ ରେଣିଙ୍କ ମନ ବଲାଇ, ଏବଂ ବିପ୍ରାର ଭାବରେ ପ୍ରକାର ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହେବାରୁ ଲୋକେ ତିକିମ୍ବାର ଉପକାରିତା ବୁଝି ପାରିଲେ । ତେଣୁ ରେଣିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହିନ୍ଦୁମାନ ବୁଝି ହେଲା । ଶେଷରେ ଏତେ ଅୟକ ରେଣିଙ୍କ ହେଲେ ଯେ ଏଣେ ଅଣି ଅସିଷ୍ଟେଂସ ସାହାଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଦିନକ ମଧ୍ୟରେ ନିବାହ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ୧୯୧ ମୟିହା ଅକ୍ଷେତ୍ରକର ମାସଠାରୁ ସପ୍ରାହରେ ହିନ୍ଦୁମାନ ଦୂର ଦିନରେ ତିକିମ୍ବାର ସମୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଗଲା । ଦୂର ଦିନରେ ଦୂର ଦିନ ରେଣିଙ୍କ ତିକିମ୍ବାର ହେଲେ । ୧୯୧ ମୟିହା ପୁଲାର

ମାସଠାରୁ ୧୯୩ ମେହିଆ ମାର୍ଚ୍ ମାସ ୨ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
୨୨୮ ଜଣ ତକିଶ୍ଵା କେନ୍ଦ୍ର ତାଲିକା ଗୁଡ଼ ହୋଇଥିଲେ ।
ତକିଶ୍ଵା ନିମନ୍ତେ ଦିନକୁ ହାଶହାର ୧୫୦ ଜଣ ରେଗୀ ଉପସ୍ଥିତ
ହେଉଥିଲେ । ଦେଇକୁଟରରେ କୁଣ୍ଡ ରେଗୀର ତକିଶ୍ଵା ନିମନ୍ତେ
ଯେଉଁ ଶୈଖିଏକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିୟମକୁ ହୋଇଅଛନ୍ତି ସେମାନେ
ହେଉଥିଲାରର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଏ ସ୍ଥାନର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନିରାପଦ
କରିଥିଲେ । କୁଣ୍ଡ ତକିଶ୍ଵାଳୟରେ ରେଗୀମାନଙ୍କୁ ଓ ଗ୍ରାମରେ
ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ଝର୍ଟ ବା କକ୍ଷା ହାର କୁଣ୍ଡରେଗ ବିଷୟ ବୁଝାଇ
ଦିଅ ଯାଇଥିଲା । ଏବଂ କୁଣ୍ଡ ରେଗ ବିଷୟକ ପୁଣ୍ଡିକା, ଶିରିତ ଓ
ବୁନ୍ଦିମାନ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱା ହୋଇ ଥିଲା । ବର୍ଷିଙ୍ଗ-
୧୦ର ଗୋଟିଏ ଉପସ୍ଥିତ କୁଣ୍ଡ ତକିଶ୍ଵା ଗୁଡ଼ ନିର୍ମାଣ କରିବା
ନିମନ୍ତେ ଶ୍ରାମକ ମହାରାଜା ଅନୁଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁନ କରି
ଅଛନ୍ତି । ଝେଟିର ଦେଖିଯାନ ଓ ବୃକ୍ଷିଶ ଏମ୍ପାଯାର ଲେପ୍ରୋସି
ରିଲଫ୍ ସଂଦର୍ଭ ପ୍ରୋପାଗେଣ୍ଟ୍ ଅଣ୍ଟିପର ବିନ୍ଦିଙ୍ଗା ପଢକ
କରିରେ ଥିବା ତକିଶ୍ଵା କେନ୍ଦ୍ର ପରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ ।

ବର୍ଷିଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ବାରିପଦା କୁଣ୍ଡ ତକିଶ୍ଵାଳୟରେ ୨୨୨
ଜଣ କୁଣ୍ଡ ରେଗୀ ତକିଶ୍ଵିତ ହୋଇଥିଲେ । ନିର୍ମିତ
ତକିଶ୍ଵା ଦିନରେ ହାଶହାର ୮୦ ଜଣ ରେଗୀ ଉପସ୍ଥିତ ହେଉ
ଥିଲେ । ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ପର ଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ସପ୍ତାହରେ , ଦିନ
ତକିଶ୍ଵା କାର୍ଯ୍ୟ ବରା ଯାଇଥିଲା । ନାନା ପ୍ରକାର ଇନ୍ଦ୍ରଜିକ-
ପନ୍ଦ ବାହା ତକିଶ୍ଵା ବିଶ୍ୱାଳୟରେ । କୁଣ୍ଡ ରେଗ ସମେ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ତକିଶ୍ଵିତ ହୋଇଥିଲା । ଅନୁନାର
ବିଷୟ ଯେ ତକିଶ୍ଵାରେ ଅନେକ ସୁଫଳ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରାଥମିକ
ଅବସ୍ଥାର ରେଗୀ ତକିଶ୍ଵିତ ହେବାରୁ ତାଙ୍କର ରେଗ ବୃଦ୍ଧି
ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ପାର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଅଣାନ୍ତୁ
ରୂପ ଫଳ ନ ହୋଇ ଥିବାର କାରଣ ଏହି ଯେ ରେଗୀ ନିୟମିତ
ଥୁପେ ତକିଶ୍ଵା ସ୍ଥାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନିର୍ଧିଲେ ଏବଂ ଉପଦେଶ
ଅନୁଷ୍ଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାର ନିର୍ଧିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସମ୍ବନ୍ଧ
ସେ ପ୍ରକାର ରେଗିଙ୍କ ତକିଶ୍ଵା ଅମ୍ବେଲ୍‌ମାନେ ସମ୍ମିଳିତ ଥୁପେ
ଦେଇ ନ ଥିଲୁଁ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁନର୍ଭାର ତକିଶ୍ଵିତ ହେବା ନିମନ୍ତେ
ପ୍ରବର୍ତ୍ତାର ଥିଲୁଁ । “ଲାବୋରେଟରରେ” କୁଣ୍ଡ ରେଗର ନାନା
ପ୍ରକାର ଆଣିଥିଲା ଏବଂ ଇନ୍ଦ୍ରଜିକପନ୍ଦ ପଣ୍ଡାକା ବିଶ୍ୱାଳୟରେ ।
“ଏଥିଲୁଁ, ଏଥିରୁଁ” ଏଠାକାର ଲାବୋରେଟରରେ ପ୍ରମୁଦିତ
ହୋଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୁଣ୍ଡ ତକିଶ୍ଵା ସ୍ଥାନକୁ ଇନ୍ଦ୍ରଜିକପନ୍ଦ ସକାଶେ
ପଠା ଯାଇଥିଲା । ପରଦାନ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ, ବାରିପଦା ନଗର
ବାସୀ ସମ୍ମାନୀ ରଦ୍ଦକ୍ଷତା, ଜ୍ଞାନରେ ଥିବା କଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ

ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ରହିବା ସ୍ଥାନରେ ତକିଶ୍ଵା କରିଯାଇଥିଲା ।
ମୋଟରେ ୪୯ ଗେଟି ଅସ୍ତ୍ର ତକିଶ୍ଵା ହୋଇଥିଲା । ଅସ୍ତ୍ର
ତକିଶ୍ଵା ମଧ୍ୟରେ ଦୂଷିତ ଅସ୍ତ୍ର ଉତ୍ତାରିବା ଓ ହାତର ଅଣ୍ଟାନ
କାଟି ଦେବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରଥାନ । ଏବଂ ସବୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ
ଥୁଅଯାଇ ବନ୍ଦା ଯାଇଥିଲା ।

ବିହାର ଓଡ଼ିଶାର ମହାମାନ୍ୟ ଗର୍ଭିର, ଓଡ଼ିଶାର
କମିଶନର, ଓଡ଼ିଶା ଫ୍ରେଟର ଅସିଷ୍ଟେଣ୍ଟ ପୋଲିଟିକେଲ୍ ଏକେଶ୍ଵା ଓ
ବୃକ୍ଷିଶ ଏମ୍ପାଯାର ଲେପ୍ରୋସି ରିଲଫ୍ ସଂଦର୍ଭ ପ୍ରୋପାଗେଣ୍ଟ୍
ଅଣ୍ଟିପର ରିପୋର୍ଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷରେ ବାରିପଦା କୁଣ୍ଡ ତକିଶ୍ଵାଳୟ
ପରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ ।

ବାରିପଦାପ୍ଲେଟ ଫ୍ରେଟ କୁଣ୍ଡାଣମର କେତେକ ଉତ୍ତର କରା
ହୋଇଥିଲା । ତାକୁରଖାନାର ଉତ୍ତର ପଣ୍ଡିମ କୋଣରେ
ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପର ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଠାରେ ବିଷ୍ଣୁ
କେତେକ କୁଣ୍ଡ ରେଗିଙ୍କର ତକିଶ୍ଵା କରିଯାଏ । ତାକୁର
ଖାନାକୁ କେତେକ ବେଶ, ତେବେର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଗୁଡ଼ ସାମଗ୍ରୀ ଓ
ଯଥେଷ୍ଟ ପରମାଣରେ ଆଣିଥିବା ଦିଅଯାଇଥିଲା । ଏଠାରେ ହାଶହାର
ହିସାବରେ ୧୫ ଜଣ ରେଗୀ ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
୪୮ ଜଣଙ୍କର ରେଗ ଭଲ ହେବାର ଆଶା ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ
ସାଧାରଣ ଭାବରେ ତକିଶ୍ଵା ନ କରି ବିଶେଷ ପ୍ରଣାଲୀରେ ତକିଶ୍ଵା
କରା ହେବାର ଠିକ୍ ହୋଇଥିଲା । ବାରିପଦା କୁଣ୍ଡ ତକିଶ୍ଵାଳୟରେ
ଯେଉଁ ପ୍ରଣାଲୀରେ ତକିଶ୍ଵା କରିଯାଏ । ଏବଂ ସବୁ ଥୁଅଯାଇ
ବନ୍ଦା ଯାଏ । କୁଣ୍ଡ ରେଗର ବିଶେଷ ତକିଶ୍ଵା ଛାତା ଅଣ୍ଟମ
ବାସିମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ରେଗ ସକାଶ ସପ୍ତାହରେ , ଦିନ
ଆଣିଥିବା ଦିଅଯାଏ । ଅଣ୍ଟମରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସଂକ୍ରମକ
ରେଗ ରିପୋର୍ଟ ଲିଖିତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

କୁଣ୍ଡ ରେଗ ତକିଶ୍ଵା କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣର
ଶୈଖିଏଲ ସବୁ ଅସିଷ୍ଟେଣ୍ଟ ସର୍ଜନ, ୨ ଜଣ କମ୍ପାରଟର, ୬ ଜଣ
ପିଅନ ଓ ୨ ଜଣ ମେହେନ୍ତୁର ନିୟମକୁ ହୋଇଥିଲା ।

କୁଣ୍ଡ ରେଗ ପ୍ରକାର ନିମନ୍ତେ ୪୩୯୨ ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର
ହୋଇଥିଲା । ତହିଁ ମଧ୍ୟ ୪୧୧୨ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ ହୋଇ ବର୍ଷ
ଶେଷରେ ୨୭୯ ଟଙ୍କା ବାକା ଥିଲା । *

* ୧୯୨-୩୩ ମେହିଆ କୁଣ୍ଡ ରେଗ ପ୍ରକାର ବିଷୟର
ବାଣିଜ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଷ୍ଠାରେ ଏ ପ୍ରବଳ ଲେଖା ମୋହିଥିଲା ।

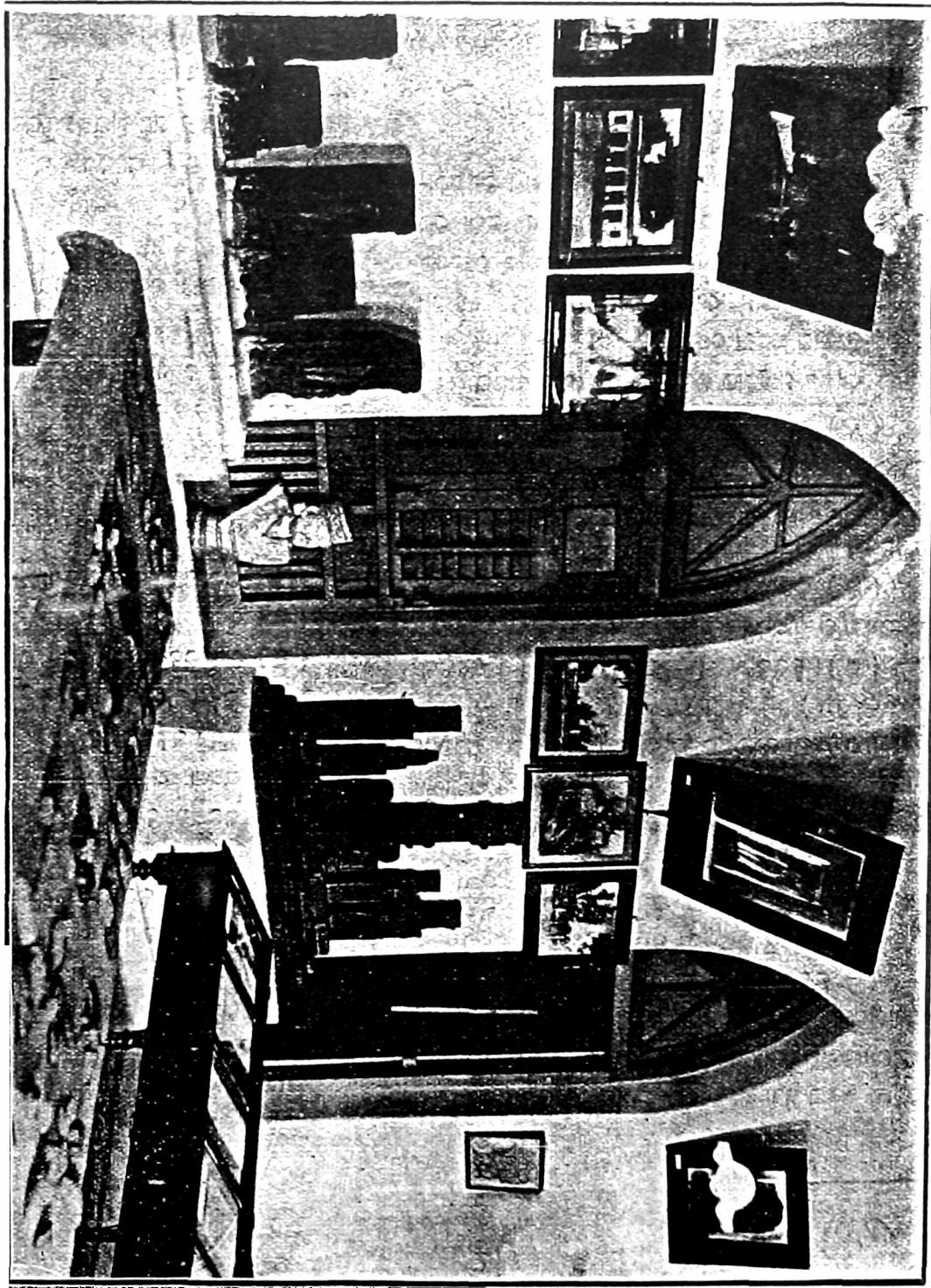
କୁଣ୍ଡ ରେଗର ତକିଶ୍ଵା ଓ ଅନୁସକାନ କାର୍ଯ୍ୟର ଗୋଟିଏ
ତାଲିକା ପର ପୁଣ୍ଡରେ ଦିଅଗଲା ।

ପରିବାର ନାମ ।	ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ।	ଜାତୀୟ ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ନାମ ।	ପାତ୍ରମାନ ପରିବାର ।
ପାତ୍ରମାନ ପରିବାର ।	ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ।	ଜାତୀୟ ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ନାମ ।	ପାତ୍ରମାନ ପରିବାର ।
ପାତ୍ରମାନ ନାମ ।	ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ।	ଜାତୀୟ ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ପରିବାର ।
ପାତ୍ରମାନ ପରିବାର ।	ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ।	ଜାତୀୟ ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ନାମ ।
ପାତ୍ରମାନ ନାମ ।	ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ।	ଜାତୀୟ ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ।	ପାତ୍ରମାନ ପରିବାର ।

୧୯୩୨-୩୩ ସାଲ କୁଣ୍ଡଳାର ପରିମାପରେ (ସର୍ବେ) ବିବରଣୀ

୧୯୫୨—୩୦ ସାଲରେ ବିଭିନ୍ନ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପକ୍ଷରେ ପକ୍ଷସିତ ହୋଇଥିବା ରୂପରେଣ୍ଟମାନଙ୍କର ବାପ୍ତି ବରତଳୀ

| ମୁଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵୟାଳେ ପାଇଁ ଏହାର କାହାର ଜାଗରୁକାରୀ

ମୟୁରଭଞ୍ଜ ସଂବାଦ ।

କର୍ତ୍ତରଙ୍ଗକ ବଦଳ, ନିୟୁକ୍ତି, ସରକାରୀ ଉପ୍ରାହାର ପ୍ରକଳ୍ପ ।

ମହାପନ୍ଥ ଅଧେଶ
ଚା ୨୨-୨-୩୩

ଡକ୍ଟର ପି. କେ. ସେନ ଦେଖୋନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପଠା-
ଯାଇଥିବାରୁ ତାହାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତ ସମୟରେ ତାଙ୍କ କୋଟରେ
ଯେଉଁ ସବୁ ଅପୀଲ ଦାଏଇ ହେବ ସେ ସମୟ ଅପୀଲ ଷ୍ଟେଶେଲ୍
ଜୁତ୍ତିଏଇ ଅପେକ୍ଷା ମି ଏସ. ଏଲ୍. ମୁଖ୍ୟୀ ଶୁଣିବା ସକାଶେ
ତାଙ୍କୁ ଏତଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତା ଦିଆଗଲା ।

୧୯୯୩ ମଣ୍ଡଳୀର ନ ୧ ମୂର ସକ୍ରମିଲର ଅର୍ଥର

(୧) ଷ୍ଟେଚ ଜଜଙ୍କ କୋଟରେ ତଳାଶିତ ଅପରାଧ-
ମାନଙ୍କର ବିଷ୍ଟ ଅପେକ୍ଷା ମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ କରାଯିବ ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୋକଦମାରେ ହୁଇ ଜଣ ଲେଖାଏ ଅପେକ୍ଷା
ରହିବେ ।

(କ) ଭରଣୀୟ ଦଶ୍ତବ୍ୟ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଯେଉଁ ସବୁ
ଅପରାଧ ପାଇଁ ପ୍ରାଣଦଶ୍ତର ବିଧାନ ଥାଏ ।

(ଖ) ନରହତ୍ୟା (ଭରଣୀୟ ଦଶ୍ତବ୍ୟ ଆଇନର
ଦ ୩୦୪ ଫା)

(ଗ) ଉପର ଲଙ୍ଘିତ ‘କ’ କିମ୍ବା ‘ଖ’ ଲଙ୍ଘିତ ଅପରାଧ
ମାନଙ୍କର ସହାୟତା କରଣ (ଭରଣୀୟ ଦଶ୍ତବ୍ୟ ଆଇନର
ପରିଭାଷା ଅନୁସାରେ) ।

(ଘ) ‘କ’ କିମ୍ବା ‘ଖ’ ଲଙ୍ଘିତ ଅପରାଧ କରିବା ଅତି-
ପ୍ରାୟରେ କୌଣସି ଅପରାଧ ଯୁକ୍ତ ଦଳ ରୁକ୍ତି ହେବା ।
(ଭରଣୀୟ ଦଶ୍ତବ୍ୟ ଆଇନର ଦ ୧୦୦ ଖ ଫା)

(ଙ) ଉପର ଲଙ୍ଘିତ ତାଲିକା ରୁକ୍ତି କୌଣସି ଅପରାଧର
ଅସାମୀକୁ ଉକ୍ତ ତାଲିକାରେ ଲେଖା ନ ଥିବା କୌଣସି
ଅପରାଧର ଅସାମୀ ସହିତ ଏକଥି ବିଷ୍ଟ ଜରାଗଲେ ସେ
ପ୍ରକାର ବିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ସାହାଯ୍ୟରେ କରାଯିବ ।

(୨) ୧୯୯୩ ମଣ୍ଡଳୀର ମୁଦ୍ରଣ ଟଙ୍କାର ୪୦ ରେଣ୍-
ଲେଶନର ଥା ୧୦ ରା ଏ ଅବେଳା ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହେଲା ।
ଅପେକ୍ଷା ନିୟୁକ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧେ କାର୍ଯ୍ୟବସ୍ଥ ଆଇନରେ ଯାହା
ଉଚ୍ଛେଷଣାଟୁ ତାହାର ମନ୍ତ୍ର ଅନୁସରଣ କର ଓ ଦେଖୋନଙ୍କ
ମଞ୍ଜୁଲୀ ନେଇ ଷ୍ଟେଚ ଜଜ ଅପେକ୍ଷା ମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ
ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପ୍ରକାଶିତ କରିବେ ।

(୩) ତଳ ଉପରିଲ୍ ଲେଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଛତା, ୧୯
ବର୍ଷ ବୟସ ଠାରୁ ୨୫ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ପୁରୁଷ
ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅପେକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରୁ ଦାୟୀ ।

(ଅପେକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରୁ ଦାୟୀ ନ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ
ତାଲିକା)

- (କ) ରାଜ ପରିବାରପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ।
- (ଖ) ବିଭାଗୀୟ ହେତୁ ଅପେକ୍ଷା ମାନଙ୍କର ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ
କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ।
- (ଗ) ରେରେନ୍‌ଟୁ-ଜୁତ୍ତିଏଇ ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ
କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ।
- (ଘ) ପୁଲିସ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ।
- (ଙ) ଅପଣା ଅପଣା ଧର୍ମର ପୌରୋହିତ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ।
- (ଚ) ସର୍କାର ଓ ପ୍ରକାଶନ ଭାବରେ ସବଦା ଚିକିତ୍ସା
ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ।
- (ଛ) ଆଇନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ।
- (କ) ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମହାରାଜା ଅପେକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁଥିବା ଦାୟୀତରୁ ମୁକ୍ତ କରିଦେବେ ସେମାନେ ।

(ସାଷ୍ଟର) ପି ସି ବ. ଦେଖ
ମହାରାଜା ୨-୨-୩୩

ବିଜ୍ଞାନ ଦର୍ଶକ ।

ବାରିପଦା ମାଟ୍ଟ ।

(କ) ଶବ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୱଳି ।			(ଖ) ପନିପରବା ଫଳ ଇତ୍ୟାଦି ।			
ତାରିଖ	ଜିଲ୍ଲାପରି ନାମ	ଦର	ତାରିଖ	ଗୋଲାଅଳୁ	ସେରକୁ	
୧୯-୪-୩୩	ସୀତାଶାଳୀ ଶୁଭଳ ଲାଲ କଲମ୍‌ବିନ୍‌ଦୁ କଲମକଠି } „	ଟ ୧ କାର୍ବୁ ସେ ୧୫ ର „ „ „ ସେ ୨୦ ର ମୋଟା ଲାଲ „ „ ସେ ୨୩ ର	୧୯-୪-୩୩	ପିଆଜ ରସୁଣ ତେଲୁଳ (ମଞ୍ଜି ବିଷ୍ଣୁନ) ଲଙ୍କା (କଞ୍ଚା) ବାଇଗଣ କଦଳୀ କଲାର	୩୦/୨ ରୁ ୩୦/୨ ୩୦/୩ ପାଇୟିଲ ୩୦/୨ ୩୦/୯ „ ୩୦/୨ ୩୦/୧ ୩୦/୧ ୩୦/୯ ୩୦/୯	
(ଧାନ)	ସୀତାଶାଳୀ କାଶିଫୁଲ ବାରମିଶା	ମହଣକୁ ” ”	ଟ ୧୫ ଟ ୧ ଟ ୧୭	୧୯-୬-୩୩	ଗୋଲାଅଳୁ ପିଆଜ ରସୁଣ ତେଲୁଳ (ମଞ୍ଜି ବିଷ୍ଣୁନ) ବାଇଗଣ କଲାର ଲଙ୍କା (କଞ୍ଚା) ଲଙ୍କା (ଶୁଣିଲ) ଲେମ୍‌ ପଇସାକୁ ଗୋ ୨ ଟା ଆମ (ପ୍ରାମୟ) ଗୋ ୧ ଟା	୩୦/୯ ରୁ ୩୦/୯ ୩୦/୩ „ ୩୦/୨ ୩୦/୧ ୩୦/୨ „ ୩୦/୨ ୩୦/୧ „ ୩୦/୨ ୩୦/୧ „ ୩୦/୧ ୩୦/୧ „ ୩୦/୧
୨୦-୭-୩୩	ସୀତାଶାଳୀ ଶୁଭଳ କାଶିଫୁଲ ମୋଟା ଲାଲ	” ” ”	ସେ ୨୭ ର ସେ ୧୮ ର ସେ ୧୯ ର	୨୦-୭-୩୩	ଗୋଲାଅଳୁ ପିଆଜ ରସୁଣ ତେଲୁଳ (ମଞ୍ଜି ବିଷ୍ଣୁନ) ବାଇଗଣ କଲାର ଲଙ୍କା (କଞ୍ଚା) ଲଙ୍କା (ଶୁଣିଲ) ଲେମ୍‌ ପଇସାକୁ ଗୋ ୨ ଟା ଆମ (ପ୍ରାମୟ) ଗୋ ୧ ଟା	୩୦/୯ ରୁ ୩୦/୯ ୩୦/୩ „ ୩୦/୨ ୩୦/୧ „ ୩୦/୨ ୩୦/୧ „ ୩୦/୧ ୩୦/୧ „ ୩୦/୧ ୩୦/୧ „ ୩୦/୧
(ଧାନ)	ସିମୁଳକୁଣ୍ଡି ମୋହନମାଳା ନାଗରା	ମହଣକୁ ” ”	ଟ ୧ ୯ ଟ ୧ ଟ ୧ ୯	୨୦-୭-୩୩	ଗୋଲାଅଳୁ ପିଆଜ ରସୁଣ ତେଲୁଳ (ମଞ୍ଜି ବିଷ୍ଣୁନ) ବାଇଗଣ କଲାର	୩୦/୯ ରୁ ୩୦/୯ ୩୦/୩ ପାଇୟିଲ ୩୦/୧ ୩୦/୧
୨୦-୭-୩୩	ସୀତାଶାଳୀ ଶୁଭଳ କାଶିଫୁଲ ଅସନା	” ” ”	ସେ ୨୭ ର ସେ ୧୭ ର ସେ ୧୭ ର	୨୦-୭-୩୩	ଗୋଲାଅଳୁ ପିଆଜ ରସୁଣ ତେଲୁଳ (ମଞ୍ଜି ବିଷ୍ଣୁନ) ବାଇଗଣ କଲାର	୩୦/୯ ରୁ ୩୦/୯ ୩୦/୩ „ ୩୦/୧ ୩୦/୧ „ ୩୦/୧ ୩୦/୧
(ଧାନ)	ସୀତାଶାଳୀ ଲାଲକଲମ୍‌ବିନ୍‌ଦୁ ବାରମିଶା	ମହଣକୁ ” ”	ଟ ୧ ୫ ଟ ୧ ୧ ଟ ୧ ୯	୨୦-୭-୩୩	ତେଲୁଳ (ମଞ୍ଜି ବିଷ୍ଣୁନ),	୩୦/୯

(ଗ) ନାନାପ୍ରକାର ବାଜେ ଜିନିସ ।

୧୫-୨-୨୩	ଚୁଡ଼ା	ସେ ୧ ର କୁ	୩୦/୨ ପାହଳ
	ମୁଗ	„	୩୦/୩ „
	ଶାର	„	୩୦/
	କୋଳଥ	„	୩୦୯୯ „
	ଜଡ଼ା (ମଞ୍ଜି)	„	୩୦/ ୯
	ଶୁଠ	„	୩୦୯
	କଚଡ଼ାତେଲ	„	୩୦/
	ବୋବାଇ ଘାସ	„	୩୦ ୨ „
	ବୋବାଇ ଦଉଡ଼ି	„	୩୦୯
	ଦୋକ୍ରା (ଶ୍ଵାମୟ)	„	୩୦ ୨ „

୨୨-୨-୨୩	ଚୁଡ଼ା	„	୩୦/୨ ପାହଳ
	ମୁଗ	„	୩୦/୩ „
	ଶାର	„	୩୦/
	କୋଳଥ	„	୩୦୯୯ „
	ସେଇଷ	„	୩୦/ ୨ „

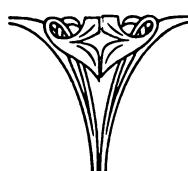
କଚଡ଼ା ମଞ୍ଜି	„	୩୦/	
କୁସୁମ ମଞ୍ଜି	„	୩୦/	
ବୋବାଇ ଘାସ	„	୩୦୯	
କଚଡ଼ା ତେଲ	„	୩୦/	
କୁସୁମ ତେଲ	„	୩୦/ ୨ „	
ଶୁଠ	„	୩୦୯	
ଦୋକ୍ରା (ଶ୍ଵାମୟ)	„	୩୦/	
୨୨-୨-୨୩	ଚୁଡ଼ା	„	୩୦/ ୨ „
	ମୁଗ	„	୩୦/ ୩ „
	ଶାର	„	୩୦/
	କୋଳଥ	„	୩୦ ୯ „
	କଚଡ଼ାତେଲ	„	୩୦/
	କୁସୁମ	„	୩୦/ ୨ „
	ଦୋକ୍ରା	„	୩୦/
	ଶୁଠ	„	୩୦୯
	ଲୁଣ	„	୩୦/ ୩ „
	ବୋବାଇ ଘାସ	„	୩୦୯ ପାହଳ

ପାଣି, ପାଗ ଓ ଶୟର ବିବରଣୀ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଶୈଖ୍ରୀ ।

ପେଇଁ ଚାରିଙ୍କର ପ୍ରାଚୀ ଫେର ହେବ ।	୨ ଚାରିଙ୍କ ମଲି		୩ ଚାରିଙ୍କ ଜୁନ୍ନ		୪ ଚାରିଙ୍କ ଜୁଲାଇ	
	୧୯୭୩ ମସିହା	୧୯୭୪ ମସିହା	୧୯୭୩ ମସିହା	୧୯୭୪ ମସିହା	୧୯୭୩ ମସିହା	୧୯୭୪ ମସିହା
ବୁଝି ଓ ଉତ୍ତର ଶୟର ପାଗ ।	ବୁଝିର ପରିମାଣ । ଦେଖାନ ।	ବୁଝିରପରିମାଣ ଦେଖାନ ।	ବୁଝିରପରିମାଣ ଉଠିରେ ପରିମାଣ	ବୁଝିର ପରିମାଣ ଉଠିରେ ପରିମାଣ	ବୁଝିର ପରିମାଣ ଉଠିରେ ପରିମାଣ	ବୁଝିର ପରିମାଣ ଉଠିରେ ପରିମାଣ
	ବାରପଦା	୫.୫୫ ୮୦—୧୦୯	୫୮ ୨୮—୧୦୯	୫୮ ୨୮—୧୦୯	୫୮ ୨୮—୧୦୯	୫୮ ୨୮—୧୦୯
	ଦେଇଗୁର	୦୦୨୭ ...	୦୦୦	...	୧୨୫ ...	୧୨୫ ...
	ବପନପଦା	୦୧୦ ୮୦—୧୮୦	୨୦—୧୮୦	୨୦—୧୦୭	୧୮୨୫ ୨୦—୧୦୪	୧୮୨୫ ୨୦—୧୦୪
ବ ନିଅ ପାଗ ।	ବାରପଦା	ଗରମ ଓ ସମୟ ନମୟେ ମେଦ୍ୟା ଦେଇଗୁର	ଗରମ, ସମୟ ସମୟେ ମେଦ୍ୟା ରେମ	ଗରମ, ସମୟ ସମୟେ ମେଦ୍ୟା ରେମ	ଗରମ ଓ ମେଦ୍ୟା ମେଦ୍ୟା	ଗରମ ଓ ମେଦ୍ୟା ମେଦ୍ୟା
	ବପନପଦା	ଗରମ	ଗରମ	ଗରମ	ଗରମ ଓ ମେଦ୍ୟା ମେଦ୍ୟା	ଗରମ ଓ ମେଦ୍ୟା ମେଦ୍ୟା
	ରେଣ୍ଡିଆ	ଗରମ	ରେମ	ରେମ	ରେମ	ରେମ
	ବାରପଦା	...	ବୁଝା କାମ ଚାଲିଛି । ଆଜ ବୁଝା ଘରିଛି ।	ବୁଝା କାମ ଚାଲିଛି । ଆଜ ବୁଝା ଘରିଛି ।	ବୁଝା ଓ ହୃଦ୍ରା ବାମ ଘରିଛି । ଦେଇବ ସ୍ଥାନରେ ରୂପ ଏବଂ ହୃଦ୍ରା ବାମ ଚାଲିଛି ।	ବୁଝା ଓ ହୃଦ୍ରା ବାମ ଘରିଛି । ଦେଇବ ସ୍ଥାନରେ ଦଳ ବାମ ଏବଂ ବୁଝା ଚାଲିଛି । ଦେଇବ ନିମିରେ ହୃଦ୍ରା ମଧ୍ୟ ଦେଇବ ।
କୁଟିଲାମ୍ବ ଦେଇ ଦୂର ହୋଇଥାଏ ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।
	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।
	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।
	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।	ଦେଇଗୁର—ବଢ଼ାଏ କାମ ଚାଲିଛି ।
ଧଳି, ଧାନ ଓ ଅଳାନ ଶୟର ଟକାରୁ ଦେଇ ପରିମାଣରେ ମିଳୁଥାଏ ।	ବାରପଦା	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୨୨ ର ଦରତ ସେ ୨ ର	ସେ ୨୭ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୧ ର ସେ ୧୧ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର
	ଦେଇଗୁର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୨୨ ର ଦୋରଷ ସେ ୧ ର ରୁଣି ସେ ୧୨ ର ଦୋଳନ ସେ ୨୦ ର	ସେ ୨୭ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୧ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର
	ଦେଇଗୁର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୨୨ ର ଦୋରଷ ସେ ୧ ର ରୁଣି ସେ ୧୨ ର ଦୋଳନ ସେ ୨୦ ର	ସେ ୨୭ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୧ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର	ବାରଲ ସେ ୨୭ ର ମୁଗ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୧୧ ର ଦରତ ସେ ୧୧ ର କୋଇଥ ସେ ୧୨ ର
	ରେଣ୍ଡିଆ	ଧାନ ସେ ୨୦ ର ବାରଲ ସେ ୨୦ ର ଦୋରଷ ସେ ୧୦ ର ଦରତ ସେ ୨୦ ର କର ସେ ୨୦ ର	ସେ ୨୭ ର ସେ ୧୨ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୦ ର ସେ ୧୨ ର	ଧାନ ସେ ୨୦ ର ବାରଲ ସେ ୨୦ ର ଦୋରଷ ସେ ୧୦ ର ଦରତ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୨୦ ର	ଧାନ ସେ ୨୦ ର ବାରଲ ସେ ୨୦ ର ଦୋରଷ ସେ ୧୦ ର ଦରତ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୨୦ ର	ଧାନ ସେ ୨୦ ର ବାରଲ ସେ ୨୦ ର ଦୋରଷ ସେ ୧୦ ର ଦରତ ସେ ୧୦ ର କର ସେ ୨୦ ର

ଦେଇଁ ତାରିଖର ସଂପ୍ରଦୟ ହେଲା ।	୨ ତାରିଖ ମର ୧୯୯୩ ମସିହା	୩ ତାରିଖ ଜନ୍ମ ୧୯୯୩ ମସିହା	୪ ତାରିଖ ଜୁଲାଇ ୧୯୯୩ ମସିହା
	ବାରପଦା:—ମୁରୁଡ଼ା, କୁମାର ଏବଂ ବାରପଦା ସିଆନା ଡିନାରେ ବସନ୍ତ ଦିନାରେ ।	ମୁରୁଡ଼ା, ବାରପଦା ସିଆନା ବରଷିଙ୍ଗ ଅଟ୍ଟା ଡିନାରେ ବସନ୍ତ ଦିନାରେ ।	(୧) ବାରପଦା ସିଆନା ଆମ୍ବା ଦିନାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି । (୨) ମୁରୁଡ଼ା ଆମ୍ବା ଦିନାରେ ଗୋ- ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି । (୩) (୪) ରଲ
ନିଃସ୍ଵର୍ଗ ଓ ଗୋମହାଦ ପଣ୍ଡମାନବର ସାହୀ ।	ଶରବତପୁର:—ଫୁଲଟା, କିରାପଦା ପ୍ରାମ- ମାନବରେ ପାଶିବସନ୍ତ ଦିନାରେ । ମାତ୍ରା ପିତର ଖାଣ୍ଡ ପ୍ରାମରେ ଗୋ-ମହାଦର ସଂଚାମନ ଦେଇର ଖର ଦିଲିଛି ।	ପାମାନା ପ୍ରାମରେ ବସନ୍ତ ଦିନାରେ । ଗୋ- ମହାଦର ସାହୀ ଲାଗିଛି ।	
	କଠପଦା:—ଅରପଠା କିରିମା ପିତରେ ପରାପର, ମୁଣ୍ଡାକାଳୀ ଏବଂ କେବଳୁଙ୍କ ପିତରେ ମୋହରିଅ, ଶଶିବନ୍ଦ ରତ୍ନାଦରେ ବସନ୍ତ ଦିନାରେ ।	କେତେକ ପ୍ରାନରେ ବସନ୍ତ ଦିନାରେ । କର୍ଦାଶାଲା ପିତର ଅରପଠା ପ୍ରାମରେ ଗୋ-ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) କେତେକ ପ୍ରାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି । (୨) ରଲ
	କରାଶେଷା:—ନିଃସ୍ଵର୍ଗ ଏବଂ ଗୋମହାଦ- ଦର ସାହୀ ରଲ ।	ରରୁଥୁଁ ଏବଂ ଠାରିମୁଣ୍ଡା ପରାପର ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି । କରାଶେଷା ପାଶିବସନ୍ତ ଦିନାରେ ପାଶିବସନ୍ତ ଦିନାରେ । ପଣ୍ଡମାନବର ଦିନାରେ ପାଶିବସନ୍ତ ଦିନାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ପଣ୍ଡମାନବର ସାହୀ ଏବଂ ଠାରିମୁଣ୍ଡା ଆମ୍ବା ଦିନାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି । (୨) ଗୋ-ମହାଦର ସାହୀ ରଲ ।

ମୟୁରଭକ୍ତି ଟେଟ୍ ପ୍ରେସ୍ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତଳ୍ଲ ମହାତ୍ମା ଦ୍ଵାରା ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ

"ALSTON" WINDMILLS

(Patent Enclosed Self-oiling)

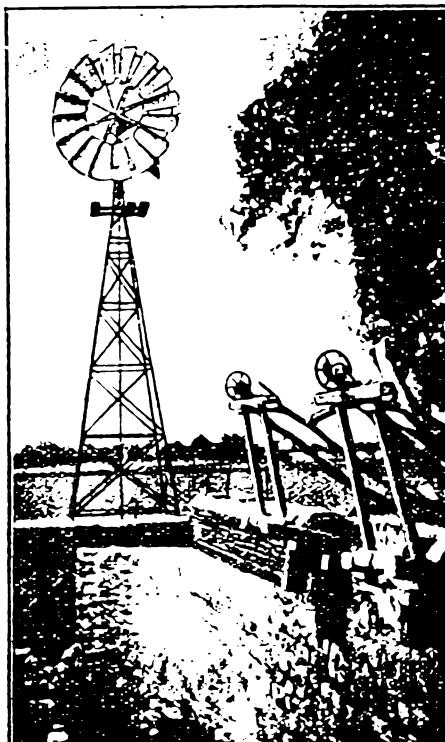
FOR WATER SUPPLY.

Works day and night.

No attention required.

Nothing to get out of order.

Only oiling required

Windmills on steel towers
with pumps.

To pump from 50 to 14,500
gallons per hour.

For Farms, Gardens, Estates,

Village Water Supply,
Irrigation Works, etc.

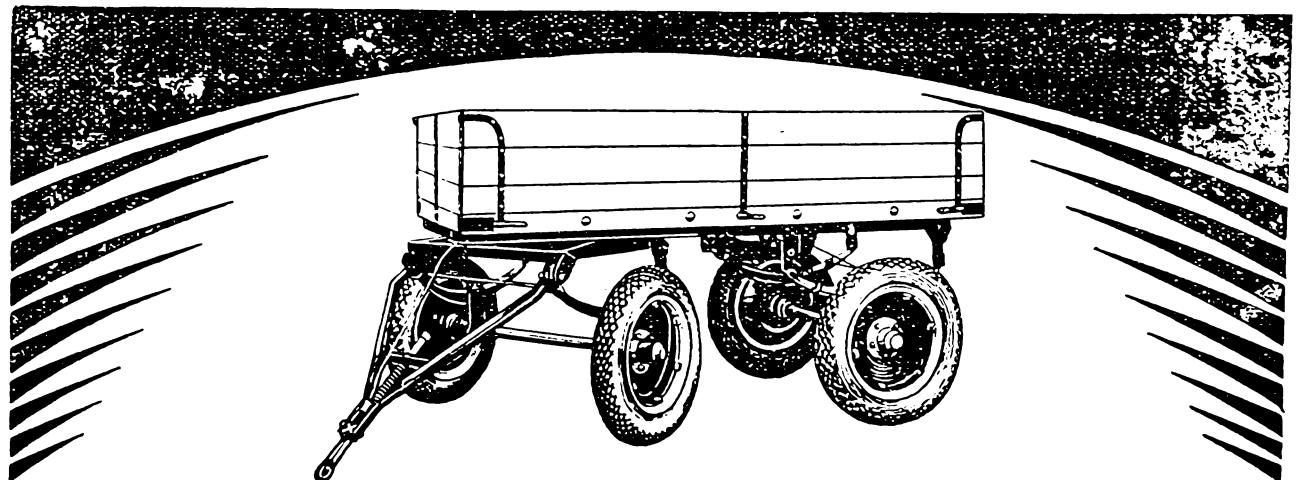
Windmills with [from 5 to
27½ feet diameter wind
wheels.

MARTIN & CO.

(ROBERT HUDSON DEPT.)

12 MISSION ROW,
CALCUTTA,

The above shows an installation in Coimbatore (S. India.)

BRITAINS BEST TRAILERS

"HARROW" TRAILERS FOR ALL PURPOSES.

PATENT AUTOMATIC BRAKE GEAR.

MARTIN & CO.

MECHANICAL ENGINEERING DEPT.
12. MISSION ROW. CALCUTTA.

BHOLANATH DUTT & SONS

THE PREMIER PAPER HOUSE OF INDIA

Tel:—"PRIVILEGE" CALCUTTA. - PHONE 797 BB.

134 & 135, Old Chinabazar,
CALCUTTA.

Branches:—64 Harrison Road, CALCUTTA, ALLAHABAD, BENARES, D C

Review of Philosophy and Religion

Being the

Journal of the Academy of Philosophy & Religion

FOUNDED BY PROF. R. D. RANADE, M. A.

Published twice a year in March and September

ANNUAL SUBSCRIPTION:

Rs. 4 (Inland); Foreign 7s. 6d. 2.50 dollars

Secretary and Editor:

MR. P. K. GODE, M. A., POONA 4 (India)

Some Opinions:

"I do not know how to express my appreciation to you of the high standard that you have succeeded in maintaining for the Journal of the Academy of Philosophy and Religion."

DR. S. K. MAITRA, M. A., PH. D.,
Head of Philosophy Dept.
Benares Hindu University.

"We are very anxious to keep you on our exchange. Your *Review* has been a source of much interest and stimulation to us."

"Your magazine continues to invite the interests of the students and professors here recently providing the subject matter for one of our study clubs."

Editor. The Modern Schoolman,
St. Louis University (U. S. A.)

"Your excellent Journal, which seems a very high class periodical deserving a good circulation within and beyond India."

J. H. Tuckwell, Stroud, Glos, England.

G. NUNDY & CO

13-1 Rash Behari Avenue, Close
Ballygunj Railway Station — CALCUTTA

Cabinet Makers, Timber Merchants

Manufacturers of Furniture and

Doors and Windows of all descriptions

also

Wrought Iron Gates, Railings and
of any size and design.

Dealers in

All sorts of Building materials, Paints,
Glass, Cement, Pipe and Door Fittings,
Furniture Fittings made of brass
or iron.

Rattan Tables, Chairs and Couches, without
cushions at moderate prices.
Phone "Park 1830."

P. O. Box No. 403 CALCUTTA. Tel. "Car

BUTTO KRISTO PAUL & Co.

Head Office :
1, Bonfield Lane
Calcutta

Chemists & Druggists

Branch Establishments
92, Shovabazar Street
Calcutta

Manufacturers

OF

STANDARDISED TINCTURES, SPIRITUOUS PREPARATIONS, PATENT AND PROPRIETARY MEDICINES. PURE CHEMICALS AND FOOD PRODUCTS AND SURGICAL AND VETERINARY INSTRUMENTS.

Suppliers

OF

DUTY FREE PREPARATIONS IN BOND TO CHARITABLE DISPENSARIES, MEDICAL STORES, MUNICIPALITIES, DISTRICT BOARDS, HOSPITALS, TEA GARDENS, STATES, ETC.

MALARIA ???

SUREST REMEDY

EDWARD'S TONIC

SPECIFIC FOR ALL FEVERS

With Enlargement of Liver & Spleen
Large Bottle Re. 1-8 Small Bottle Re. 1-0

Glyco-Ptycholin

Elegant Solution of
Antiseptics of Pleasant
Odour and Taste,
Used
Internally
For
Gastro-intestinal
Affections Externally
For
Oral Infections

Iodolein
With
Methyl Salicylate 5%

For
Unbroken skin
For
Inflammations of Skin,
Sprains, Bruises, Neuralgic Pains, Swollen
Joints, Sciatica, etc.

Iodolein (Plain)
For
Broken Skin

LABORATORY OFFICE
1, BONFIELD LANE
CALCUTTA

TELEGRAMS. "BHUTY"

FACTORY
7, BEERPORA LANE,
DUM DUM Jn.

JESSOP & LTD
— ENGINEERS —

93 Clive Street, Calcutta.

P. O. Box No. 180.

**STRUCTURAL, MECHANICAL
AND
ELECTRICAL ENGINEERS.
WAGON BUILDERS.**

Agents for
**ENGINES AND MACHINERY.
HARDWARE AND METAL
MERCHANTS.**

Encourage State Home-Industry.

MAYURBHANJ TEXTILES

NOTED FOR
Genuineness & Quality of Products.

Tussar Silk Produce :—Fancy striped Shirting, Coating, Dhoti, Saree, Chaddar, Pugri piece etc —*All hand loom products.*

Hand Woven Cotton Fabrics :—Towel, Napkin, Duster, Bed sheet, Table cover, Door curtain, Coating and Shirting of various designs. Durries, Ashans etc.

Indian Silk product :—Hand woven Silk shirtings, Handkerchief, Scarf etc and Woollen Union Shirtings etc. etc.

Reeled Tussar Yarn ; Hand spun Tussar Waste Yarn ; Reeling-Waste of Tussar ; Tussar Down, etc. etc.

Please enquire of :—

The Director
Industrial & Economic Survey.
BARIPADA : MAYURBHANJ.